

Odysseia

Homér

ZPĚV PRVNÍ

Po dobytí Tróje se už všichni řečtí bojovníci vrátili domů, jen Odyssea zdržuje již sedmý rok na ostrově Ógygii nymfa Kalypsó a přemlouvá ho, aby si ji vzal za manželku. Zatím v domě Odysseově na Ithace rádí okolní šlechtici a ucházejí se o ruku věrné Odysseovy choti Pénélopy. Bohové se na poradě rozhodnou, že dopomohou Odysseovi k návratu.

Odysseova ochránkyně Pallas Athéna vybídne jeho syna Télémachu, aby se vydal na cestu a pátral po otci.

O muži nesmírně bystrém mi vyprávěj, Múso, jenž velmi
mnoho se nabloudil světem, když rozbořil posvátnou Tróju;
přemnohých lidí města on spatřil a smýšlení poznal,
přemnoho vytrpěl strastí i na moři v nitru své duše
v zápase o svůj život a o návrat druhů. Své druhy
nemohl zachránit ale ni takto, ač horoucně toužil,
neboť svou vlastní zvůli a zpupností zhynuli, bloudi,
protože dobytek jedli, jenž náležel Hyperionu
Hélioví a ten jim za to den návratu odňal.
Božská Diova dcero, i nám o tom něco teď pověz!
Tenkrát ostatní všichni, co náhlé záhubě ušli,
byli už doma, když vyvázli z války a z moře, a jenom
jeho v své klenuté sluji dál Kalypsó zadržovala,
vznešená božská víla, vždyť přála si za muže mít ho,
ačkoli po návratu a po milé manželce toužil.
Ale když v oběhu let již konečně nastala doba,
v které mu určili bozi již domů se navrátit, do své
Ithaky, on ani tam se nevyhnul svízelným bojům,

ač byl ve středu milých. S ním cítili bohové všichni soustrast, jen Poseidón ne. Ten strašně se na Odyssea hněval, rovného bohům, než do rodné země se vrátil. Ale ten k Aithiopům se odebral, bydlicím v dáli, k Aithiopům, co na konci světa v dva kmeny se dělí: jedni jsou k západu slunce a druzí k východu; u nich účastnit chtěl se ten bůh jak obětí býků, tak ovcí. Tam tedy při hodech seděl a těšil se. Ostatní bozi u Dia na Olympu teď pospolu v paláci byli. Otec bohů a lidí v jich středu se ujímal slova, neboť mu na mysl přišel muž slovatný, Aigisthos, jak ho proslulý Orestes zabil, syn vladaře Agamemnona. Na toho tedy si vzpomněl a promlouval před nebešťany: "Zvláštní je to, jak viní nás bohy ti smrtelní lidé! Od nás jen veškeré zlo prý pochází, sami však sobě strojí (i proti vší sudbě) svou špatností útrapy, jak i tentokrát proti vší sudbě se Aigisthos oženil s chotí vladaře Agamemnona, ježž usmrtil, když se on vrátil; věděl přec o náhlé zhoubě, vždyť my jsme mu poslali napřed Herma bystrého zraku, vždy zářného, se vzkazem, aby vladaře neusmrcoval a nebral si manželku jeho, sice že za svého otce se na něm pak Orestes pomstí, jakmile dospěje věkem a zatouží po rodné zemi. Takto ho varoval Hermés, a třebaš to myslil s ním dobře, Aigisthos nedal si říci. Teď odpýkal najednou všechno."

Na to zas bohyně Pallas mu pravila, jiskrnooká:
"Kronovče, otče náš, ty nejvyšší vladaři vládců,
ovšemže onen člověk je po právu postižen zkázou;
takto ať zhyne i jiný, kdo takové věci by páchal!
Ale mně pro Odyssea, tak chrabrého, srdce teď puká.
Ubožák! Od milých vzdálen on na pustém ostrově vodou
oblitém, kde je střed moře, už dlouho jen útrapy snáší.
Ostrov ten plný je stromů a bohyně má tam své sídlo,
zhoubného Atlanta dcera. Ten obr zná hlubiny všechny
celého moře a sám též drží ty obrovské sloupy,
které rozlehlou zem a nebesa od sebe dělí.
Tohoto dcera ho zdržuje tam, ač nešťastník teskní,
stále ho sladkými slovy a svůdnými vábí, jen aby
pustil svou Ithaku z mysli. Však Odysseus horoucně touží
uvidět alespoň kouř, jak stoupá nad rodnou zemí
v dálce, a potom chce zemřít. Což nedáš se, olympský vládce,
v srdci svém pohnout ni ty? Což snad se ti nezavděčoval
Odysseus u řeckých lodí, když vzdával ti oběti v širé
krajině trójské? Proč tolik jsi na něho zanevřel, Die?"
Zeus, jenž hromadí mraky, jí odpověď dával a pravil:
"Dítě mé, jaká to slova ti vyklouzla z ohrady zubů?
Jakpak bych na Odyssea já zapomněl, rovného bohům,
který nad jiné lidi je chytrý a nad jiné věčným
bohům oběti vzdal, co na širém nebi jich sídlí?
Avšak Poseidón na něj se trvale urputně hněvá,

bůh, jenž otřásá zemí, že oslepil rovného bohům
Kyklópa Polyféma, jenž vyniká největší silou
z ostatních Kyklópů všech. Jej zrodila Thoósa, nymfa,
hrozného Forkýna dcera, jenž nad mořem nezdolným vládne,
když se v klenuté sluji kdys oddala Poseidonovi.
Nebere od oné doby bůh chvějící zemí sic život
Odysseovi - jen stále ho vzdaluje od rodné země.
My tedy všichni zde bozi se o jeho návratu radíme,
kterak by do vlasti přišel. A Poseidón odloží hněv svůj,
neboť proti nám všem, nám bohům žijícím věčně,
nebude nikterak moci se jediný na odpor stavět."
Bohyně jiskrnoká, ctná Pallas, mu pravila na to:
"Kronovče, otče náš, ty nejvyšší vladaři vládců,
jestli je vskutku ten návrh teď po chuti blaženým bohům,
aby se do svého domu zas chytrý Odysseus vrátil,
pak tedy průvodce Herma hned vyšleme, Argova vraha,
na ostrov Ogygii, ať Kalypse s krásnými vlasy
oznámí nezvratnou vůli nás bohů co možná nejdřív,
že se již Odysseus chrabrý má přichystat k návratu domů.
Já však v Ithaku zajdu, chci roznítit v synovi jeho
o mnoho větší smělost a vložit mu do srdce sílu,
aby hned povolal na sněm své Achaje s dlouhými vlasy,
vykázal ženichy všechny, co stále mu přečetná stáda
ovcí podřezávají, i lesklé loudavé krávy.
Potom ho do Sparty pošlu a do Pylu písečnatého,

na návrat milého otce se vyptávat, zví-li co o něm,
aby tak u všech lidí si zajistil přeskvělou slávu."

Řekla, a na nohy pevně si připjala opánky krásné,
božské, ze zlata celé, jež po plynné vodě ji nosí,
stejně i po širé zemi jak o závod s vanutím větru.

Silné pak vzala si kopí, jež končilo broušeným hrotem,
těžké, mohutné, pevné, jímž Zrozená z mocného otce
rozráží hrdinů řady, když ve hněvu proti nim vzplane.

Sestoupila z olympských výšin a vzápětí skočila dolů,
stanula v ithackém kraji, hned ve vratech Odysseových,
na prahu dvora, a v dlani dál svírala kované kopí;

Mentovi podobná byla, jenž Tafiům vládl, host domu.

Athéna ženichy zpučné tam zastihla: všichni se právě
na dvoře u vchodu domu hrou s kaménky povyráželi,
seděli na kožich krav, jež předtím tam zabili sami.

Uvnitř heroldi byli a obratní sluhové: jedni
v měsidlech jiskrné víno jim mísili s vodou, a druzí
houbami plnými dírek jim stolečky myli a pak je
stavěli k židlím, a další zas krájeli zásoby masa.

Télemachos, sám podobný bohům, ji uviděl první,
neboť tam s ženichy seděl, zle zkormoucen v milém svém srdci.

Viděl chrabrého otce v svých představách: kdyby tak přišel,
kdyby tak po celém domě ty ženichy rozehnal, a pak
sám se zas hodnosti ujal a vladařil ve vlastním domě!

S ženichy seděl a na tohle myslel. Vtom Athénu spatřil,

vstříc jí k průjezdu vyšel, vždyť velmi se pohoršil v duši,
dlouho že návštěvník stojí jen u dveří. Přistoupil blíže,
za pravou ruku vzal hosta a odňal mu kované kopí.

Potom ho oslovil též a hovořil vzletnými slovy:

"Zdráv buď, hoste, buď přivítán u nás, a teprve potom,
až se tu nasytíš jídlem, nám projevíš, čeho si přeješ."

Po těchto slovech šel napřed a Pallas ho následovala.

Když pak byli už vevnitř a v komnatu vysokou vešli,
kopí, které jí nesl, hned postavil k velkému sloupu,
do schránky hlazené pěkně, v níž doposud Odysseus chrabřý
měl i přčetné oštěpy jiné, které tam stály.

Vedl ji ke křeslu sednout, však dříve naň pokrývku prostřel;

krásné a úpravné bylo, i s podpěrou pro nohy vespod.

Sám pak ozdobnou židli si přistavil vedle, dál od všech
ženichů, aby snad hostu, zle povykem rozmrzenému,
jídlo se neznechutilo, když k přezpupným lidem se dostal,
také aby se hosta i po otcí vzdáleném tázal.

V krásné konvici zlaté jim služebná přinesla vodu,
seshora v stříbrnou mísu ji vlévala k umytí rukou,
nakonec prostřela před ně i podélný hlazený stolec.

Vážená klíčnice přinesla chléb a dala jej na stůl,
mimoto množství jídel, jež ze zásob ochotně brala.

Kráječ pak podnosy vzal a každému předložil na nich
všelike druhy masa a zlacené číše k nim stavěl.

Hlasatel obcházel stále a naléval v poháry víno.

Potom i ženiši zpupní se přihnali dovnitř a v síni
na židle, na křesla všichni si pořadem sedli a jejich
oddaní hlasatelé jim nalili na ruce vodu.

Služky zas pšeničný chléb jim v košíčcích na stolky kladly,
panoši jali se plnit až po okraj měsidla vínem.

Páni pak zchystáná jídla si před sebou rukama brali.

Když pak po jídle touhu a po pití ukonejšili,
opět se jiná věc těm ženichům zlíbila v srdci:

bujarý tanec a zpěv, jež bývají doplňkem hostin.

Hlasatel Fémiovi dal do ruky překrásnou loutnu,
pěvci, jenž obvykle zpíval těm ženichům, donucen k tomu.

Ten tedy na loutnu hrál a krásně jim začínal zpívat.

Zatím však Télemachos děl k Athéně jiskrnoké
(přiblížil hlavu až k ní, aby ostatní nemohli slyšet):

"Nebudeš, milý hoste, mi zazlívat, řeknu-li něco?

O t o j e n tihleti dbají -jen o zpěv a loutnu. A snadno,
neboť beztréstně tráví zde cizí majetek muže,
jehož bělostné kosti už tlejí deštěm, jak leží
na souši, anebo jimi snad zmítají na moři vlny.

Kdyby tak na Ithaku se vrátil a oni ho zhlédli,
všichni by zatoužili mít raději hbitější nohy,
nežli být bohatší zlatem a bohatší šatstvem. On ale
takto osudem zlým teď zahynul, útěcha žádná
nezbývá nám, ač ještě i nyní se domnívá leckdo
z pozemských lidí, že přijde - den návratu jemu však zašel:

Avšak toto mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni:

Kdopak a odkud ty jsi? Kde město a rodiče tvoji?

Na jaké lodi jsi příplul? A kterak tě přivezli plavci

do naší ithacké země? Zač sami se prohlašovali?

Přece si nemohu myslet, žes přišel sem na ostrov pěšky!

Také mi pravdivě pověz i tohleto, abych to věděl:

jdeš sem poprvé dnes, cis po mém otci už dávným

přítelem? Do domu k námi odjinud chodilo mnoho

mužů, neboť se rád můj otec stýkával s lidmi."

Bohyně jiskrnoká, ctná Pallas mu na to zas řekla:

"Já ti to vypovím tedy a úplně pravdivě. Já jsem

Mentés, a dodávám s pýchou, že synem jsem skvělého reka

Anchiala a vládnu svým Tafiům, veslařům zdatným.

Nyní však se svou lodí a s druhy jsem takto sem přišel:

plavím se po třpytném moři až k lidem s rozdílnou řečí,

do města Temesy pro měď a vezu tam železo lesklé.

Koráb můj zakotvil venku a stojí tam opodál města,

ve vodách zálivu Rheitru, až pod Nějem pokrytým lesy.

Po otcích od dávných dob jsme hostinní přátelé - opět

říkám to s pýchou - jen jdi a Láerta zeptej se na to,

starého reka. Ten kmet už do města nechodí nikdy,

nýbrž v ústraní venku zlé útrapy samotén snáší

se svou staříčkou služkou, jež dává mu jídlo a pití,

kdykoli malátnost stáří mu zachvátí údy a on pak

s námahou jen se vleče kdes do vrchu viničních sadů.

Nyní jsem přišel, vždyť říkali lidé, že otec tvůj je už doma, však bohové asi ho doposud zdržují v cestě.

Zajisté nezemřel dosud kdes na zemi Odysseus jasný, doposud zřejmě je živ, však zdržován rozlehlým mořem na výspě oblité vodou a ukrutní, suroví muži svírají ho a ti ho tam zdržují, i když se vzpírá.

Já ti však přesto nyní dám předpověď, jak mi ji právě do srdce vnukají bozi, a ta se ti dojistá splní, třebaže nejsem věštec ni ptáků důkladně znalý: z milé otcovské země tvůj otec již nebude dlouho vzdálen, i kdyby snad ho svírala železná pouta - on, muž nesmírně chytrý, si poradí, jak by se vrátil!

Avšak toto mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni, jsi-li, tak statný muž, syn samého Odyssea?

Úžasně podobnýs jemu i hlavou i krásnýma svýma očima, neboť my dva tak často jsme bývali spolu, nežli se do Tróje vydal, kam ovšem také i jiní nejlepší argejsí muži kdys vypluli na dutých lodích. Odysseus od těch dob mě už nespáčil, ani já jeho."

Rozumný Télemachos jí na to zas odpověď dával:

"Já ti to tedy, hoste, a naprosto pravdivě povím - matka mi sice říká, že pocházím z něho, však já to nevím, vždyť doposud nikdo sám nepoznal vlastní svůj původ.

Já bych si zajisté přál být potomkem šťastného muže, který by na svých statcích pak dosáhl vrcholu stáří.

Takto však ten, jenž nejhorší úděl má ze smrtelníků,
ten prý mě přivedl na svět - když na tuto věc se mě tážeš."

Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas mu na to zas řekla:

"Jistěže tvému rodu v čas budoucí určili bozi
slávu, když Pénélopeia tě zrodila přece tak skvělým!

Avšak toto mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni:

Jaké to hody a jaký to hluk zde? Nač toto ti třeba?

Hýření je to, či svatba? To není přec hostina přátel!

Zdá se, že nadmíru zpupně a neukázněně tu v celém
domě tvém hýří! Vždyť kdyby muž rozumný vstoupil a viděl
tolik zde hanebných skutků, ten zle by se pohoršil nad tím!"

Rozumný Télemachos jí na to zas odpověď dával:

"Hoste, když na tuto věc se mě tážeš a vyzvídáš, věz, že
dříve snad býval náš dům pln bohatství, skvělou měl pověst,
dokavad onen muž v něm přebýval ještě, teď ale
jinak rozhodli bozi, co osnují záhubu; ti ho
nezvěstným učinili, jak nikdy snad nikoho z lidí.

Já bych takovou žalost snad necítil, třeba by zemřel,
jen kdyby býval zhynul buď v trójské krajině mezi
druhy neb v náručí přátel, když s úsilím dokončil válku.

Byli by Achajci všichni mu náhrobek vybudovali,
mimoto velikou slávu by synovi v budoucnu zjednal;
takto však běsnící vichry ho urvaly beze vší slávy.

Pryč je, ni vidu ni slechu, a mně jen muka a nářky
zanechal. Nesténám však a nekvílím toliko pro něj,

neboť mi bohové ještě i jiné zlé útrapy dali.

Kolik šlechticů totiž zde na blízkých ostrovech vládne,
na Samu, na Dúlíchiu i Zakynthu porostlém lesy,
rovněž kolik jich vládne zde v skalnaté Ithace, tolik
napořád za mou matkou sem chodí a tráví mi jmění.

Ona té protivné svatbě se ani dost nevzpírá, ani
odvahu nemá ji provést, a oni jen jedí a ničí
všechn můj majetek - brzy i mne tu rozsápou také."

Athéna, vzrušená bolem, mu na to zas odpovídala:

"Hrůza, jak velmi ti chybí tvůj z domova vzdálený otec
Odysseus, který by rukou ty nestoudné ženichy ztrestal!

Kdyby teď přišel a stanul zde v průjezdu u* dveří síně,
kdyby měl prilbu a štít a v ruce dva oštěpy, kdyby
takový, jak jsem ho sám já tenkrát poprvé spatřil,
když byl v paláci našem a s radostí popíjel víno,
od Íla Mermerovce když z Efyry vracel se domů -
neboť na rychlé lodi i t a m kdys Odysseus odplul,
aby si smrtící jed tam opatřil, kterým by mohl
natírat kované šípy; však Mermerův syn mu ho nedal,
protože věčných bohů se obával, ale můj otec,
ten mu jed žádaný dal, vždyť úžasně míval ho v lásce -
takový kéž by se tady teď s ženichy Odysseus potkal!
Hned by tu zhylni všichni a chuť by jim k ženění zhořkla!

Avšak tahleta věc, ta spočívá ve vůli bohů,

zdali se opět vrátí a ve vlastním domě se na nich

pomstí, či ne. Však já tě vybízím přemýšlet o tom,
jakým bys způsobem mohl ty ženichy vypudit z domu.
Teď tedy dávej pozor a vezmi si k srdci má slova!
Na sněm povolat dej hned po ránu achajské reky,
řekni své mínění všem - necht' bohové tvými jsou svědky:
ženichům přikaž, ať všichni se rozejdou do vlastních domů,
matka však, jestli ji srdce snad pobádá znovu se provdat,
zpátky ať domů jde zas k otci tak mocnému. Tam jí
vystrojí svatbu a zchystají přemnoho svatebních darů,
kolik se má, jak slušno, jich dostat milené dceři.
Tobě však rozvážně chci teď poradit, dáš-li si říci.
Vyber nejlepší loď a opatř ji dvaceti plavci,
vypluj a po otci pátrej, tak dlouho již vzdáleném, zda ti
z lidí někdo cos řekne, neb nějakou pověst, hlas Diův,
uslyšíš, neboť ta zvlášt' nám lidem přináší zprávu.
Nejdříve do Pylu zajed' a slavného Nestora ptej se,
odtud pak do Sparty zas pluj k rusému Meneláovi -
z Achajů oděných kovem ten totiž se poslední vrátil.
Zvíš-li, že otec žije a vrátí se domů, snad ještě
rok bys to vydržet mohl, ač velmi se trápíš. Však zvíš-li,
že už je otec tvůj mrtev a že už tu na světě není,
do milé otcovské země se potom už navrat' a jemu
nasyp pak mohyly k poctě a vykonej pohřební oběť,
přehojnou, jak se to sluší, a matku pak za muže provdej!
Ale až tohleto všechno už vykonáš řádně a skončíš,

nakonec přemýšlej o tom jak ve svém srdci, tak v mysli,
kterak bys ve svém domě ty ženichy zahubil, ať už
potajmu lstí, neb veřejně též, vždyť nesluší tobě
ještě si na dítě hrát, přec nejsi už v takovém věku!
Nevíš snad, jakou slávu si vznešený Orestes získal
ve světě u všech lidí, když usmrtil otcova vraha,
Aigistha úskočného, jenž slavného otce mu zabil?
Příteli, také ty - vždyť vidím, jaks krásný a velký -,
udatný buď, ať leckdo i z potomků vzdá ti pak chválu!
Ale já nyní už půjdu k své rychlé lodi a k druhům,
kteří tam čekají na mne a snad se už velice zlobí.
O tamto dbej však ty sám a vezmi si k srdci má slova!"
Rozumný Télemachos jí na to zas odpověď dával:
"Jistě to myslíš dobře, můj hoste, mluvíš-li takto,
jako as k synovi otec - já nikdy to nezapomenu.
Teď se tu ještě však zdrž, ač velmi už na cestu spěcháš,
aby ses vykoupal v lázni a pookřál v mileném srdci;
teprv až dostaneš dar, pak s radostí pospěš k své lodi,
hodnotný, překrásný dar, jenž bude ti památkou na mne,
jak si už navzájem hosté a hostitel dávají dary."
Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas mu odpovídala:
"Teď už mě nezdržuj dál, vždyť po cestě velice toužím.
Dar pak, jež mi chceš dát, jak milené srdce tě nutká,
dej mi, až budu se vracet, a já si ho odvezu domů;
vyber mi obzvláště krásný, ty dostaneš odplatou stejný."

Athéna jiskrnoká pak zmizela po těchto slovech,
ulétla otvorem v stropě jak pták, když sílu a smělost
do duše vložila mu, čímž vzpomínku na otce ještě
vzkřísila hlubší než dřív. On pochopil v mysli a
velmi užasl ve svém nitru, vždyť vytušil, že je to božstvo.
Vzápětí k ženichům šel jak hrdina podobný bohům.
Proslulý pěvec jim zpíval a oni tam seděli všichni
tiše a poslouchali. On o smutném návratu zpíval
Achajů, který z Tróje jim určila bohyně Pallas.
Íkariova dcera, ta přemoudrá Pénélopeia,
Fémiův božský zpěv též zaslechla z komnaty horní.
Sešla z vysokých schodů hned ze svého příbytku dolů,
ne ale sama, dvě služebné ženy ji doprovázely.
Když pak ta vznešená paní až k samotným ženichům přišla,
stanula u dveří síně, té bytelné, důkladné stavby,
lesklým závojem však si nejdříve zastřela tváře;
zároveň zprava i zleva k ní přistoupla pečlivá služka.
Potom jí vytryskly slzy, i pravila božskému pěvci:
"Fémie, znáš přec mnoho i jiných půvabných písní
o činech lidí i bohů, jež pěvci velebí. Z těch jim
nějakou jinou zpívej, sed' s nimi a oni ať přitom
potichu pijí si víno. Jen tuhle tak žalostnou píseň
nezpívej - ta mi v hrudi vždy rozdírá milé mé srdce,
neboť trvalý žal mě zasáhl nejvíce. Vždyť přec
po tak převzácné hlavě já teskním a vzpomínám stále

na muže, jehož sláva střed Argu i Helladu plní."

Rozumný Télemachos jí na to zas odpověď dával:

"Matko, proč nepřeješ nám, aby rozmilý pěvec nás bavil
písní, jak srdce ho nutí? Tím nejsou přec vinni snad pěvci,
ale spíš Zeus je vinen, jenž každému z lopotných lidí
dává z všelikých darů jen to, co jemu se zachce.

Tomuto nelze mít za zlé, když opěvá Řeků zlý osud,
neboť t a k o v o u píseň vždy lidé velebí nejvíc,
která k poslouchajícím se nese jak poslední, nová.

Nechat' tvé srdce a duch jen vydrží poslouchat zpěv ten!

Odysseus nebyl přec sám, jenž pozbyl dne návratu v Tróji --
tam přec o život přišlo i přemnoho hrdinů jiných!

Jdi ale raději domů a věnuj se vlastní své práci,
stavu a kuželu též, a přikazuj služkám, ať pilně
hledí si práce - však hovor, ten starostí bude nás mužů,
všech, ale nejvíce mou, vždyť j á jsem přec pánem zde v domě."

Užasla Pénélopeia, šla do své komnaty nazpět,
neboť si vštípila v srdce tu rozumnou synovu radu.

V průvodu služebných žen když vstoupila do horní síně,
plakala nad Odysseem, svým milným chotěm, až Pallas
jiskrnoká jí seslala na víčka lahodný spánek.

Ženiši náramný křik však spustili po celé síni:
zatoužil každý z nich jí po boku spočinout v lůžku.

Rozumný Télemachos k nim takto pak začínal mluvit:

"Nápadníci mé matky, vy hýřící nadutou pýchou,

nyní zas hodujme dále a bavme se, ale ten povyk
utlumte! Vždyť je to krásné tak naslouchat, zpívá-li pěvec,
takový, jako je tento, jenž hlasem se vyrovná bohům.
Ráno však pospěšme na sněm a všichni si zasedněm k radě,
abych k vám veřejně prones a beze všech okolků výzvu
odejít z tohoto domu! Zas jinde si hostiny strojte,
střídejte za domem dům a stravujte majetek vlastní!
Avšak zdá-li se vám snad lepší a vhodnější tohle,
majetek j e d n o h o muže tak promarnit bez potrestání,
pleňte jej! K věčným bohům já budu však o pomoc volat,
aby v budoucnu Zeus ty skutky vám oplatil zpětně!
Pak byste mohli tu v domě i beze vší odvety zhynout!"
Pravil, a ženiši všichni se zuby zakousli do rtů
z obdivu k Télemachovi, jak odvážně před nimi mluvil.
K němu pak Antinoos, syn Eupeithův, takto zas pravil:
"Jistěže, Télemachu, tě učí samotní bozi,
abys byl pyšným mluvkou a takhle tu troufale řečnil!
Jen aby Kronovec Zeus zde v Ithace oblité mořem
nedal nám z a k r á l e t e b e, což po otci rodem ti patří!"
Rozumný Télemachos mu na to zas odpověď dával:
"Nebudeš, Antinoe, mi zazlívat, řeknu-li něco?
Svolí-li Zeus, pak věru i t o rád na sebe vezmu.
Nebo si myslíš, že t o h l e je nejhorším údělem lidí?
Věřu, to není přec špatné, být králem! Dům vladařův rychle
bohatne, a on sám má vážnosti více než jiní.

Ovšem, tady je mnoho i jiných achajských knížat,
v Ithace oblité mořem, jak mladých, tak starých, a z nich snad
stane se některý králem, když jasný Odysseus zemřel.

Potom však budu já vládnout i palácem naším i vší svou
čeledí, kterou mi získal jak kořist Odysseus jasný."

Na to mu Eurymachos, syn Polybův, odpověď dával:

"Télemachu, ta věc, ta záleží na vůli bohů,

kdo bude z Achajů králem zde v Ithace oblité mořem.

Majetek sám si však podrž a ve vlastním domě buď vládcem.

Jenom ať někdo sem přijde a zkusí to, proti tvé vůli
násilím vyrvat ti statek, co Ithaka Ithakou bude!

Rád bych se tě však zeptal, můj rozmilý, na toho hosta:

odkudpak přišel ten muž? A z kteréže pochází země?

Kdepak má asi svůj rod a kdepak má otcovskou půdu?

Nese snad nějakou zprávu, že otec je na cestě, či snad
proto jen zavítal sem, aby vyřídil vlastní své věci?

Kterak se rychle vzchopil a zmizel a nepočkal

ani na seznámení! Svou tváří se nerovnal špatnému muži."

Rozumný Télemachos mu na to zas odpověď dával:

"S návratem mého otce je, Eurymachu, už konec.

Žádné už nevěřím zprávě, ať odkudkoli by přišla,

nedbám docela nic též věštných znamení božských,

po kterých matka se ptá, když věštce si do domu pozve.

Ale ten muž je domácí přítel už po otci, Mentés

z Tafu, a dodává s pýchou, že synem je statného reka

Anchiala a vládne svým Tafiům, milovným vesel.

"Télemachos tak pravil, ač v mysli tu bohyni poznal.

Ženiši s radostí přešli zas k tanci i k líbezným písním,

bavili se a čekali tam, až nastane soumrak.

A co se bavili takto, už nadešel večerní soumrak.

Potom se rozešli domů a každý se uložil k spánku.

Télemachos šel tam, kde mu na dvoře překrásném stála

vysoká ložnice v místě, jež odevšad chráněno bylo;

tam tedy na lůžko šel a přemnoho rozjímal v mysli.

Pečlivá Eurykleia mu nesla planoucí louče,

Opova dcera, a Ops byl synem Peisénorovým.

Ze svého vlastního jmění ji před lety Láertés koupil,

ještě velice mladou, a dvacet býků dal za ni;

jako své manželky ctěné si v domě jí vážil, však nikdy

v lůžku se nespojil s ní, aby hněvu své choťi se vyhnul.

Ta tedy planoucí louče mu nesla a také ho nejvíc

ze služek mívala ráda a pěstila, dokud byl malý.

Sám pak otevřel dveře své ložnice stavěné pevně,

potom si na lůžko sedl a jemnou sukni si svlékal,

tu pak do rukou vložil té stařeně přestarostlivé.

Stařenka složila sukni, ji srovnala pěkně a pak ji

na hřebík zavěsit šla blíž postele zdobené řezbou.

Potom z ložnice vyšla, hned přitáhla stříbrným kruhem

dveře, pak řemenem trhla a závorou uzamkla pevně.

Nato on ovčí kůží se přikryl a po celou noc tam

přemýšlel o své cestě, k níž dala mu Athéna podnět.

ZPĚV DRUHÝ

Télemachos svolá sněm a oznámí nápadníkům svou vůli. Přes jejich odpor si potají připraví loď a odpluje v průvodu bohyně Athény do Pylu ke králi Nestorovi

Zora když s úsvitem jitra se zrodila růžovoprstá,
milý syn Odysseův se zdvíhal ze svého lůžka;
oblékl šat, pak broušený meč si zavěsil k plecím,
zespodu na lesklé nohy si přivázal opánky krásné,
vyšel pak z ložnice ven - svým zevnějškem rovnal se bohu.

Svolavatelům zvučných hlasů hned přikázal, aby
Achaje s dlouhými vlasy šli zavolat k poradě na sněm.

Heroldi volali je a oni se scházeli kvapem.

Jakmile se však sešli a stanuli ve shromáždění,
zavítal do sněmu též - měl ve dlani kované kopí,
nebyl však sám - dva rychlí psi mu běželi v patách.

Tenkrát i božský půvab kol jinocha rozlila Pallas.

S podivem všichni lidé naň hleděli, když se tam blížil.

Sedl si na otcův trůn a kmeti mu ustoupili z úcty.

Bohatýr Aigyptios k nim první pak začínal mluvit,
stářím již shrbený k zemi (však nesmírně zkušený člověk),
neboť i jeho syn milý se vypravil na dutých lodích
v průvodu Odysseově kdys do Tróje bohaté koňmi,
Antifos, kopiník zdatný; jej usmrtil surový Kyklóps
ve své klenuté sluji, když poslední hody si zchystal.

Ještě měl jiné tři syny: z nich jeden se s ženichy stýkal,

Eurynomos, a dva mu pěstili otcovská pole.

Prvního ale i tak měl na mysli, naříkal, tesknil.

Pro něho slzel i tehdy, i ujal se slova a řekl:

"Ithačané, teď poslyšte mne, co chtěl bych vám říci!

Dosud se nekonal zde náš sněm ni porada starších
od dob, co na dutých lodích se slovutný Odysseus vzdálil.

Kdo však nás takto teď svolal? Kdo cítí tak velikou nutnost
ať už z mladistvých mužů, ať věkem už pokročilejší?

Slyšel snad nějakou zprávu, že blíží se vojsko, a tu chce
pravdivě říci i nám, když sám se ji dověděl dříve?

Nebo chce k projednávání cos jiného sdělit stran obce?

Myslím, že šlechetný je a v oblibě bohů. Kéž Zeus mu
dopřeje se zdarem skončit, oč v srdci se toužebně snaží."

Pravil, a milý syn vládcův měl z tohoto výroku radost;
proto už neseděl déle, neb zatoužil veřejně mluvit.

Stanul uprostřed sněmu a hlasatel Peisénór, který
znalý byl rozvážných rad, mu vložil do ruky berlu.

Nejdřív se obrátil k starci a promluvil k němu: "Ach není,
starce, vzdálen ten muž, ty sám se to vzápětí dovíš:

já jsem dal svolat sem lid, vždyť bolest mě nejvíce trýzní!

Žádnou jsem neslyšel zprávu, že blíží se vojsko, již chtěl bych

pravdivě říci i vám, když dřív bych se dověděl o ní,

nechci též k projednávání cos jiného sdělit stran obce -

je to má vlastní svízele! Zlá rána mi dopadla na dům,

dvojitá: skvělého otce jsem ztratil, jenž kraloval kdysi

tady nad vámi všemi, a laskavý býval jak otec;

teď je tu druhé však zlo, je o mnoho větší, a brzy
rozchvátí celý můj dům a majetek nadobro zničí!
Nápadníci k mé matce se vetřeli, ač tomu nechce,
milení synové těch, co tady jsou předáky obce,
avšak vzpírají sejít do domu k Ikariovi,
k otci, aby on sám dal výbavu dceři a pak ji
provdal, za koho chtěl by a koho by příchod sám vítal.
Zato však do domu k nám den ze dne si navykli chodit,
dávají porážet krávy i tučné kozy a ovce,
strojí si zbůhdarma hody a pijí tu jiskrné víno;
majetek ve velkém ničí, vždyť není tu muž, jakým býval
Odysseus, aby tu zkázu nám odvrátil od domu; my však
nemáme takovou moc ji odvrátit, a jistěže budem
ubozí stejně i dál a neznalí rázně se bránit.
Já bych se ubránil věru, jen mít k tomu dostatek síly!
Staly se věci, jež nelze dál snášet, vždyť je to už hanba,
kterak je zničen můj dům. Vy odsuďte tohle i sami,
také se jiných lidí, svých sousedů, za sebe styďte,
kteří kol bydlí, a zhrňte se hněvu všech bohů, ať vbrzku
z nevole nad zlými skutky vás nestihnou žalostným pádem!
Pro Dia olympského i Themidu snažně vás prosím,
která svolává vždycky i rozpouští porady mužů:
přátelé, přestaňte už a nechtě mě v samotě krutým
bolem se týrat, ač jestli v zlé vůli můj šlechetný otec
neproved cosi zlého vám Achajům v důkladné zbroji,

zač mi teď špatnými skutky a vůlí zlou splácíte tím, že
tyto zde podněcujete! Vždyť mně by to prospělo více,
kdybyste majetek můj i stáda má jedli vy sami.

Kdybyste sami je snědli, i náhradu brzy bych dostal:
dotud já po celém městě bych domluvou naléhal na vás,
majetek nazpátek žádal, až všechno by vráceno bylo.

Takto však nítíte v duši mi útrapy nesnesitelné!"

Takto tam hněvivě mluvil a berlou udeřil o zem,
slzy mu vytryskly z očí - i pojala lítost lid všechen.

Mlčky ženiši všichni tu seděli, nikdo z nich neměl
odvahu prudkými slovy dát odpověď Télemachovi.

Jediný Antinoos mu v odpověď důrazně řekl:

"Bezuzdný Télemachu, ty smělče, jakou to řečí
hanobíš nás? Snad chtěl bys skrz naskrz nás zostouzet, ale
ničím ti nejsme vinni my, achajští ženiši, nýbrž
milá tvá matka je vinna, jež dobře se v uskocích vyzná.

Tři jsou tomu už roky a zakrátko uplyne čtvrtý
od té doby, co stále nám Achajům šálí tak mysl.

Všem nám naději dává a slibuje každému muži,
posílá vzkazy, však mysl - tu upíná na jiné věci!

Jinou zas takovou lest tvá matka si smyslela v duši:

Napjala osnovu velkou, pak jala se v komnatě tvořit
tkaninu rozměrnou, jemnou, a nám tu vzápětí řekla:

"Šlechtici, ženiši moji, když proslulý Odysseus zemřel,
nekvapte na sňatek se mnou a čekejte, až já tu zcela -

aby tak nepřišla nazmar mi příze - včas zhotovím rubáš
rekovi Láertovi k té chvíli, kdy stihne ho zhoubný
osud bolestné smrti, tak žalostné, aby snad na mne
některá z achajských žen se v národě nepohoršila,
kdyby tak zámožný muž byl pohřben a neměl by rubáš."

Pravila takto a mužný náš duch ji ochotně poslechl.

Ve dne pak opravdu tkala tu velikou tkaninu,
ale v noci ji párala zas a přitom si svítila loučí.

Takto jednala lstivě tři roky a klamala muže.

Ale když přišel rok č t v r t ý a nadešla táž roční doba,
tehdy nám ze služek jedna to řekla, jež věděla o tom,
také jsme sami ji stihli, jak skvostné to tkanivo párá.

Tu pak musela již, ač nerada, dokončit rubáš.

Ty však odpověď poslyš nás ženichů, abys ty sám ji
v mysli své znal a aby ji znali i Achajci všichni!

Odešli matku svou z domu a vyzvi ji za toho vdát se,
komu ji přikáže otec a kdo by se líbil jí samé.

Bude-li ještě však dlouho nás, achajské syny, tak trápit,
stále mít na mysli to, co štědře jí Athéna dala,
znanost překrásných prací, též výborný rozum a lstivost,
jakou ni z pradávných žen, jak víme, neměla žádná
ze všech, které dřív žily, z těch Achajek s krásnými vlasy,
Alkméné ani Týró, ni Mykéné s čelenkou krásnou -
žádná se nevyrovnala svou chytrostí Pénélopeji.

Co si však smyslila teď, jí nebude na prospěch, neboť

my budem domácnost tvou a majetek trávit tak dlouho,
pokud podrží matka to smýšlení, které jí bozi

nyňi do hrudi kladou. Sic zjednává velikou slávu

obě, zato však tobě jen zrátu velkého jmění.

My však na svoje statky dřív nepůjdem, také ne jinam,

dokud se za toho nevdá, v kom z Achajů zálibu najde."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Copak smím, Antinoe, svou matku a vychovatelku

vypudit z domu, když nechce? Můj otec je ve světě kdesi,

ať už je mrtev či živ. Jak těžko bych Íkariovi

velikou náhradu dal, kdybych svémocně matku sám vyhnal.

Vždyť by i otcův trest mě postihl, jiné pak tresty

seslal by bůh - má matka by vzývala Lítice strašné,

až by šla z domova pryč, i hněv by mi od lidí vzešel.

Proto já taková slova své rodičce neřeknu nikdy!

Jestli však vlastní váš duch jen trochu se zastydí, pak již

opust'te tento můj dům! Zas jinde si hostiny strojte,

střídejte za domem dům a stravujte majetek vlastní!

Avšak zdá-li se vám snad lepší a vhodnější tohle,

majetek j e d n o h o muže tak promarnit bez potrestání,

pleňte jej! K věčným bohům já budu však o pomoc volat,

aby vám jednou Zeus ty skutky oplatil zpětně.

Pak byste mohli v mém domě i beze vší odplaty zhynout!"

Télemachos tak pravil. Vtom Zeus, jenž do dálky vidí,

z výšin horského vrchu dva letící orly mu seslal.

Ptáci ti nějakou chvíli se snášeli s vanutím větru,
letěli vedle sebe a perutě rozpjaté měli.
Ale když sletěli dolů až nad střed hlučného sněmu,
potom se stočili k sobě a mávali mocnými křídly,
pohlédli na hlavy všech a z očí jim hleděla zhouba.
Drápy pak rozdrásali si hlavu i hrdlo a kvapně
napravo přes jejich domy a přes město ulétli oba.
Užasli nad těmi ptáky, když zhlédli je na vlastní oči,
jali se přemítat v srdci, co z úkazu toho as vzejde.
Vzápětí hrdinný stařec k nim promluvil, Halithersés,
Mastorův syn, jenž jediný z občanů stejného věku
proslul znalostí ptáků a výkladem znamení věštných.
K prospěchu radit jim chtěl, i ujal se slova a řekl:
"Poslyšte, Ithačané, teď ode mne, co vám chci sdělit;
především k ženichům však v své řeči se obracím, neboť
na ně veliká zhouba se valí. Vždyť nebude dlouho
vzdálen již od svých milých náš Odysseus - už je tu někde
blízko a ženichům všem smrt krvavou chystá. Ten rek se
pohromou stane i jiným, tak mnohým, kdo bydlí kolem
v Ithace zřetelné z dálky. I uvažme proto co nejdřív,
jak máme zkrotit ty muže - a také i sami ať zkrotnou!
A když to učiní ihned, i pro ně to bude přec lépe!
Nevěštím bez zkušenosti, v tom umění dobře se vyznám,
neboť i onomu muži, jak myslím, se splnilo všechno,
co jsem mu předvídal tenkrát, když na lodích k Íliu pluli

Argejští, s nimiž se vydal i přechytrý Odysseus. Já jsem říkal, že zakusí mnoho a ztratí tam všechny své druhy, že se až v dvacátém roce zas navrátí domů a že ho nikdo pak nepozná zde - a teď se to splňuje všechno."

Jemu zas Eurymachos, syn Polybův, v odpověď pravil:

"Starče, jen běž si teď domů a vykládej věštby svým dětem, aby snad v budoucím čase cos hrozného neutrpěly.

Tohle já o mnoho lépe než ty jim vyložím: Množství ptáků v sluneční záři sic létá, však znamení věštná nemohou přinášet všichni. Vždyť Odysseus zahynul v dálce, jako jsi zároveň s ním i ty měl ze světa sejít!

Pak bys tolik těch věštev nám nemohl hlásat a nemoh dráždit i Télémachu, již beztak rozhněvaného, odměnu pro svůj dům tak vyčkávat, dá-li ti jakou.

Ale já tohle ti řeknu, a to se pak vskutku i splní:

budeš-li mladšího muže (když z dávných časů znáš mnoho) mámit zde řečmi a takto jej popouzet k hněvu, pak věz, že především jemu vzejdou tím trampoty o mnoho větší, neboť docela nic sám nesvede proti nám mužům, tobě však pokutu dáme a budeš se v srdci pak, starče, rmoutit, až budeš ji platit, a vzejde ti ukrutná bolest.

Sám ale před všemi zde já poradím Télémachovi:

nechat' vybídne matku, ať odejde k otci. A tam jí vystrojí svatbu a zchystají přemnoho svatebních darů, kolik se má, jak slušno, jich dostat milené dceři.

Neboť jak myslím se nezřeknou dřív těch obtížných námluv
synové vaši - vždyť strach my z nikoho nemáme vůbec,
ani ne z Télemacha, i když je tak nesmírný mluvka,
ani nedbáme nic tvých věštev, jež vykládáš, starče,
nadarmo, a tím víc se nám zprotivíš. Dál se tu bude
majetek vyjídát zle a náhradu nedáme nikdy,
dokavad bude tvá matka nás Achaje se sňatkem tady
zdržovat. Po všechny dny my zde však čekáme stále,
kvůli přednostem jejím se hádáme, nejdeme k jiné
ženě, jakou by za choť z nás každý měl po právu získat."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Eurymachu, i ostatní ženiši z panského rodu,
o to vás neprosím již a nehodlám o tom zde mluvit,
vždyť už to bohové vědí i z Achajů všichni. Vy ale
dejte mi rychlou loď a dvacet veslařů do ní,
kteří by tam i zpět mi po moři razili cestu.

Chci totiž do Sparty plout a do Pylu písečnatého,
pátrat, zdali se vrátí můj otec, vzdálený dlouho,
zda mi kdo z lidí cos řekne neb nějakou pověst, hlas Diův,
uslyším, neboť ta zvlášť nám lidem přináší zprávu.

Zvím-li, že otec žije a vrátí se domů, snad ještě
rok bych to vydržet mohl, ač velmi se trápím. Však zvím-li,
že už je otec můj mrtev a že už tu na světě není,
do milé otcovské země se potom už vrátím a jemu
nasypu mohyly k počtě a vykonám pohřební oběť,

přehojnou, jak se to sluší, a matku pak za muže provdám."

Po těchto slovech si sedl. I povstal v zástupu Mentór;

Odyseus, výborný král, v něm přítele míval, a když pak
odplouval s loďmi, dům celý mu svěřoval, na srdce klad mu,
Láerta poslouchat, starce, a všechno i bedlivě hlídat.

Dobře jim poradit chtěl, i ujal se slova a pravil:

"Ithačané, teď poslyšte mne, co chtěl bych vám říci:

Nikdy ať přátelsky vlídný a laskavý není už žádný
žezlem vládnoucí král, ať v srdci svém nezná se k právu,
nýbrž ať vždycky je zlý, ať páchá i zločinné skutky,
božského Odyseea když nikdo už pamětliv není
z lidí, kterým on vládl a laskavý býval jak otec.

Na zpupné ženichy ovšem se nikterak nehnívám proto,
že tu jen osnují zlo a páchají násilné skutky:

vydali hlavy své všanc, když násilně na hodech tráví
majetek Odyseovi - už nevěří, že by se vrátil;
za zlé však mám vám ostatním lidem, jak vy tu všichni
sedíte micky a rázně se neoboříte už na hrst
ženichů, ač je vás mnoho, a s nimi už neskoncujete.

Na to pak Leiókritos, syn Euénorův, mu pravil:

"Mentore, zbavený smyslů, ty zloduchu, cožes to řekl?!

Vyzýváš skoncovat s námi? To přece by obtížné bylo
s muži se do boje pustit, zvláště s přesilou, kvůli těm hodům.

Kdyby i Odyseus sám, král ithacký, přišel a v srdci
zatoužil ze síně vyhnat nás vznešené ženichy, kteří

hodují v paláci jeho, pak sotva by manželka mohla
propuknout v jásavou radost, ač velice po choti touží,
že se už vrátil - vždyť hanebnou smrtí by na místě zašel,
kdyby tu s přesilou válčil; tys nemluvil, jak se to sluší!

Z vás ať, občané, každý se rozejde za vlastní práci!

Jemu pak připraví odjezd sám Halithersés a Mentór,
kteří už od první chvíle jsou po otci přáteli jeho.

Ale já myslím, že dlouho si v Ithace posedí, bude
po zprávách pátrat - tu cestu však nikdy neuskuteční."

Takto k nim promluvil tedy a rychle sněm rozpustil. Lidé
rozcházel se odtud, šel každý do svého domu,
avšak ženichů dav spěl do domu božského krále.

Télemachos však stranou šel k mořskému břehu, tam ruce
v sinavé vodě si umyl a modlil se k Athéně: "Slyš mě,
božstvo, které jsi přišlo k nám do domu včera a mne jsi
vyzvalo, abych s lodí plul po chmurném moři a pátral,
zdali se vrátí můj otec, tak dlouho vzdálený, ale
achajští muži v tom všem mě zdržují, překážky činí,
nejvíc ženiši ovšem, zlí muži a nesmírně zpupní."

Těmito slovy se modlil. Vtom Athéna přišla až k němu;

Mentoru podobná byla jak postavou, tak také hlasem.

Potom ho oslovila a mluvila vzletnými slovy:

"Nebudeš, Télemachu, ni v budoucnu zbabělý, hloupý,
je-li ti vštípena vskutku ta mohutná otcova síla,
jaký byl on, jenž splnil, co řekl, a proměnil v skutek.

Potom nebude marná tvá výprava, dosáhne cíle.
Nejsi-li z jeho však rodu a zároveň Pénélopina,
nekládám naději v tebe, že provedeš, po čem tak toužíš,
neboť jen nemnoho synů se stává rovnými otci,
většinou bývají horší a lepších než otec je málo.
Poněvadž nebudeš tedy ni v budoucnu zbabělý, hloupý,
ani tě neopustil tak docela důmysl otcův,
můžeš i bezpečně doufat, že provedeš tento svůj úkol.
Proto teď ženichy nech, ať cokoli myslí neb chtějí,
šílenci! Nedbají práva a nemají rozvážnou mysl.
Nevědí o smrti nic, nic nevědí o černé sudbě,
která je u nich tak blízko a za den je zahubí všechny.
Není ti vzdálena již ta cesta, po které toužíš,
neboť já takovým jsem ti už po otci přítelem, že ti
vypravím rychlou loď a sám tě i provázet budu.
Ale ty zase jdi domů a s ženichy stýkej se dále,
zchystej si zásoby však a všechny je do nádob ulož,
do džbánů dvouuchých víno a do pevných kožených měchů
mouku, sílu to mužů. A já ti hned shromáždím z lidu
průvodce dobrovolníky, vždyť v Ithace oblité mořem
mnoho je zajisté lodí, jak nových, tak starých, a z těch já
pečlivě vyhlédnu ti loď nejlepší ze všech a tu pak
vzápětí vystrojíme a spustíme na širé moře."
Athéna, Diova dcera, tak pravila. Potom už dlouho
nemeškal Télémachos, když vyslechl božskou tu výzvu;

vydal se na cestu domů, však zarmoucen v mileném srdci,
neboť zastihl opět v svém paláci ženichy vzpurné
párat a stahovat kozy a na dvoře opékat vepře.

S úsměvem Antinoos šel v ústrety Télémachovi,
ihned mu stiskl ruku a s důrazem promlouval k němu:

"Bezuzdný Télémachu, ty chvástale, nyní už na nic
špatného nemysli v srdci, ať na slovo anebo na čin,
naopak, pojď zase jíst a popíjet s námi jak dříve.

Tamto úplně všechno ti Achajci opatří, loď i
vybrané veslaře k ní, ať můžeš doplout co nejdřív
do posvátného Pylu a pátrat po slavném otci."

Rozumný Télémachos mu na to zas odpověď dával.

"Antinoe, to nelze, když vy jste tak nesmírně zpupní,
bez hlesu hodovat s vámi a v poklidu těšit se z jídla.

Není to, ženiši, dost, že majetek velký a vzácný
dřív jste mi promrhávali, když já jsem byl chlapeček ještě?

Nyní však, když už jsem velký a slyším a chápu i řeči
jiných, a když i v hrudi mi konečně odvaha vzrůstá,
nyní strašlivou zhoubu se na vás pokusím přivést,
ať už do Pylu přijdu, ať zůstanu v tomto zde kraji.

Půjdu - a tato má cesta se nezmaří, o které mluvím -,
třebas i na cizím člunu, neb doposud veslaře nemám
ani svůj koráb: jej nedat jste z a l e p š í uznali zřejmě."

Pravil, a vytrhl snadno svou ruku z Antinoovy
ruky, však ženiši dál si chystali hostinu v domě,

přítom mu spílali zle a slovy se pošklebovali.

Takto pak prohodil leckdo z těch mladíků nesmírně zpupných:

"Jistěže Télémachos nám zamýšlí připravit zkázu!

Bud'ťo si nějakou pomoc sem přivede z písečnatého

Pylu neb ze samé Sparty, jak strašně se do toho žene;

nebo až do Efyry chce zavítat, do žírné země,

aby si odtamtud přivez jed smrtící domů a ten pak

do vína v měsidle hodil a takto nás zahubil všechny."

Jiný zas prohodil takto z těch mladíků nesmírně zpupných:

"Kdopakví, zda i on sám jak Odysseus nebude bloudit

na duté lodi a též tak nezhyne, od přátel vzdálen?

Takto by rozmnožil věru tím více námahu naši!

Vždyť bychom majetek jeho si museli rozdělit všechen,

dům však matce zas dát a onomu, kdo šiji vezme."

Mluvili takto. On dolů již v otcovu komoru sešel,

prostornou, s vysokým stropem, kde hromada zlata a bronzu

ležela, v truhlicích šatstvo a vonného oleje hojnost.

Nádoby starého vína, tak libého na chuť, tam stály,

chovaly božský nápoj, jenž nebyl promíšen vodou,

o stěnu opřeny v řadě tak čekaly, kdyby snad někdy

Odysseus domů se vrátil, byť vytrpěl přemnoho strastí.

Dveře se zámkem měla ta komora, přilehlé pevně,

dvojkřídlé. Ve dne i v noci tam klíčnice Eurykleia

dlela a hlídala vše, tak nesmírně zkušená v mysli:

byla to Opova dcera a toho byl Peisénór otcem.

Tehdy ji Télemachos sem do jizby pozval a pravil:

"Matičko, v dvojuché džbány jdi nalít mi lahodné víno,
nejlepší na chuť hned po tom, co schováváš pro toho muže,
který ti na mysli tane, ten ubožák, kdyby snad přišel,
Odysseus, vznešený rodem, když unikl osudné smrti.

Dvanáct džbánů mi naplň a všechny je uzavři víčkem.

Do měchů sešitých pevně mi ječné nasypej mouky,
celkem as dvacet měr zrn ječmene mletého jemně.

Ale jen t y ať to víš - a všechno to hromadně zchystej!

Sám si to odnesu pak, až k večeru, jakmile matka
vystoupí do horní síně a oddá se klidnému spánku.

Chci totiž do Sparty plout a do Pylu písečnatého,
pátrat, zda milý otec se navrací, zvím-li cos o něm."

Zalkala pěstounka milá, když domluvil, Eurykleia,
a pak v hlasitém nářku naň mluvila vzletnými slovy:

"Jakpak ti, milé dítě, ten nápad na mysl přišel?

Kampak vlastně chceš jít tak daleko do světa, sám jen,
jediný milený syn? Už daleko od vlasti zhynul

Odysseus vznešený rodem, kdes v cizím, neznámém kraji.

Půjdeš-li, ženiši hned ti za zády nastrojí zkázu,
abys tam úkladně zemřel, a oni si poberou všechno.

Zůstaň jen tu, sed' na vlastním statku, vždyť není ti třeba
na moři nezdolném snášet zlé trampoty, ani tam bloudit."

Rozumný Télemachos jí na to zas odpověď dával:

"Neboj se, matko, svůj záměr chci provádět na pokyn boží!

Přísahej však, že milé mé matce to nepovíš dříve,
nežli as jedenáct dní neb dvanáct uplyne, nebo
jestli mě pohřeší sama a zaslechne, že jsem se vzdálil,
aby svou krásnou tvář si pláčem pak nezohydila."

Pravil, a stařena mocnou mu skládala přísahu bohů.

Jakmile však ji vyřkla a přísahu skončila řádně,
do džbánů dvojuchých ihned mu nalila víno a ječnou
mouku vsypala mu pak do měchů sešitých pevně.

Télemachos zas do síně šel a k mužům se družil.

Athéna jiskrnooká zas pojala úmysl jiný:

Chodila po městě všude, teď podobná Télemachovi,
přistupovala k mužům a za řeči každého zvala,
aby se u rychlé lodi ten večer hromadně sešli.

Nakonec Noémona - to syn byl Froniův slavný -
žádala o rychlý člun a on jí ho ochotně slíbil.

Zapadlo slunce a cesty se všechny už temnily stínem,
když on na moře spustil loď rychlou a ukládal do ní
nářadí všechno, jež mívají koráby dovedně kryté,
na kraji přístavu s ní pak zakotvil. Druhové zdatní
hromadně u ní se shlukli, jak každého nutkala Pallas.

Athéna jiskrnooká zas pojala úmysl jiný.

Rychle se na cestu dala, šla do domu Odysseova,
rozlila ospalost sladkou kol ženichů, nato jim rozum
při pití mákla a z rukou jim poháry odhazovala.

Nemohli dlouho již sedět, už po městě hledali všichni

lůžko, neboť se jim již snášel na víčka spánek.

Athéna jiskrnoká ven ze síně k bydlení krásné

vyzvala Télémachu a takto pak mluvila k němu,

Mentoru podobná přitom jak postavou, tak také hlasem:

"Télémachu, už všichni tví druhové holení krásných

u vesel sedí a na tvůj odjezd již čekají. Nuže

pospěšme, abychom dlouho je od cesty nezdržovali."

Takto ho vybídla Pallas, pak rychle se na cestu dala

před ním a Télémachos se ubíral bohyni v patách.

Ale když sestoupili dolů a přišli již k moři a k lodi,

nalezli na břehu v písku své průvodce s dlouhými vlasy;

tehdy i Télémachos, muž mladistvé síly, jim řekl:

"Přátelé, za mnou a zásoby nosme, vždyť všechno už v domě

na kupě zchystáno mám, a matka má o ničem neví,

také ne služky - můj úmysl zvěděla jediná jenom."

Promluvil takto, pak vyrazil vpřed a oni šli za ním.

Vzápětí snášeli všechno a na koráb dovedně krytý

složili, milý jak syn jim přikázal Odysseův.

Télémachos pak vstupoval na loď, jej Athéna vedla.

Sedla si na lodní zád' a těsně po jejím boku

sedl si Télémachos. Pak plavci šli odvázat lana,

vstoupili na loď i sami a postupně sedali k veslům.

Athéna jiskrnoká jim pouštěla příznivý vítr,

Zefyra ostrého dechu, jenž hučívá po třpytném moři.

Télémachos pak vybídł druhy a příkaz jim vydal

chápat se náradí v lodi - ti poslechli rozkazu jeho:
vzdvihli smrkový stožár, ten v zářezu lodního trámu
vztyčili uvnitř lodi a k přídě ho připjali lany,
řemením pleteným pevně pak vytáhli bělostné plachty.
Zadul doprostřed plachet jim vítr a z obou stran kýlu
šuměly zvířené vlny kol boků plující lodi;
koráb po vlnách běžel a hladinourazil si cestu.
Na rychlé černé lodi pak pevně si utáhli lana,
měsidla plná vína až po okraj postavit dali,
bohům pak nesmrtelným a žijícím věčně z nich lili,
Diově dceři však nejvíc, ctné Athéně jiskrnoké.
Lod' si pak po celou noc i za jitra razila cestu.

ZPĚV TŘETÍ

Télemachos doplul šťastně do Pylu, ale o svém otci se nic nedověděl. Proto ho Nestor posílá v průvodu svého syna do Sparty k Meneláovi, který se teprve nedávno vrátil ze svého bloudění

Hélios překrásný proud již opustil, vznesl se vzhůru
k nebesům pevným jak kov, aby bohům všem nesmrtelným
svítil i smrtelným lidem zde na širé, úrodné zemi.
Do města Néleova již dopluli, do výstavného
Pylu. Tam Poseidón chvějící zemí, bůh s tmavými vlasy,
obětí černých býků byl uctíván na mořském břehu.
Bylo tam devět řad, kde v každé sedělo pět set
mužů a každý ten oddíl měl devět před sebou býků.
Droby když snědli a bohu když k počtě už pálili kýty,
dojeli cizinci k nim; hned plachty své souměrné lodi
svinuli, spustili kotvy a sami pak z korábu vyšli.

Z lodi i Télemachos již vycházel, vedla ho Pallas

Athéna jiskrnooká - ta bohyně první mu řekla:

"Nesmíš už, Télemachu, být nesmělý, ani dost málo!

Neboť jen proto jsi připlul sem po moři, abys tu pátral
po otci, kde ho zem skryla a jakého osudu došel.

K Nestoru, zdatnému jezdcí, však nyní se ubírej přímo,
abychom poznali věhlas, jež ve své hrudi on skrývá.

Poprosit jdi ho ty sám, ať neklamnou zprávu ti řekne!

Jistě ti nebude lhát, vždyť velmi je rozumný člověk."

Rozumný Télemachos jí na to zas v odpověď pravil:

"Mentore, jak k němu jít? A jak se mám obrátit na něj?

Doposud v rozvážných řečech já nejmenší zkušenost nemám;
mimo to mladý muž se staršího vyptávat stydí."

Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas, mu na to zas řekla:

"Něco si, Télemachu, sám vymyslíš u sebe v duši,
něco ti na rozum vloží i bůh - vždyť já si přec myslím,
že ses nemohl zrodit a vyrůstat bez vůle bohů."

Takto ho vybidla Pallas, pak přidala do kroku rychle
před ním, a Télemachos se ubíral bohyni v patách.

Dospěli na shromaždiště a k sedadlům občanů pylských.

Právě tam seděl Nestor i se syny; druhové jejich
strojili hody - tu pekli, tam na rožně bodali maso.

Jakmile spatřili hosty, hned všichni k nim pospolu přišli,
zdravili podáním ruky a zvali je, aby si sedli.

První z nich Peisistratos, syn Nestorův, přistoupil k hostům,

uchopil za ruku oba a oba dva posadil k hodům
na měkká ovčí rouna, jež ležela na břehu v písku,
po boku svému otci a bratrovi Thrasymédovi.
Podal jim podíly z drobů a potom jim nalil i vína
do zlaté číše a takto pak s pohárem na uvítanou
k Athénské Palladě mluvil, jež dcera je bouřného Dia:

"K vladaři Poseidonovi se nyní, cizince, modli,
neboť jste připluli sem a octli se na jeho hodech.

Až se však po úlitbě i pomodlíš, jak se to sluší,
potom též druhovi dej ten pohár sladkého vína
k úlitbě - vždyť i on se zajisté modlívá k bohům
nesmrtelným - všem lidem je bohů nezbytně třeba.

Ale tvůj přítel je mladší, je se mnou tak stejného věku,
proto ten zlatý pohár já podám nejdříve tobě."

Řekl, a do ruky číši jí podával s lahodným vínem;
Athéna měla radost z té moudrosti dvorného muže,
protože nejdříve jí on nabídl zlatý ten pohár.

K vladaři Poseidonovi se vzápětí modlila vroucně:

"Vyslyš mě, Poseidóne, jenž zachvíváš zemi, a nechtěj
odmítnout splnit nám to, oč v modlitbách prosíme. Předně
poskytuj Nestorovi i synům jeho vždy blaho,
avšak ostatním též; všem pylským občanům, prosím,
za tuhle přeslavnou oběť dej líbeznou odměnu. Mně pak
dopřej, i Télemachovi se navrátit, jakmile zdárně
vykoná, pro co jsme přišli sem na rychlém korábu černém."

Takto se modlila tedy a všechno to plnila sama.

Dala pak Télemachovi ten krásný dvojuchý pohár.

Milý syn Odysseův se modlil stejně jak ona.

Upekli svrchní maso a z rožňů zase je stáhli,
každému podali díl a slavili nádherné hody.

Když pak po pití touhu a po jídle zahnali zcela,

Nestor, geréský jezdec, k nim takto začínal mluvit:

"Nyní je vhodnější chvíle těch hostů se vyptat a jich se
otázat, kdo vlastně jsou, když dosyta požili jídla.

Cizinci, kdo jste a odkud sem plujete po vlhké dráze?

Máte snad zařídít něco, či bloudíte po širém moři

bez cíle, maně sem tam jak lupiči, kteří tak bloudí,

život dávají v sázku a cizincům záhubu nesou?"

Rozumný Télemachos mu na to zas odpověď dával

osmělen. Athéna sama tu smělost mu do srdce dala,

aby tu po otci pátral, již dlouho vzdáleném, nebo

aby ho vzácná sláva pak u lidí doprovázela.

"Nestore, Néleův synu, ty veliká Achajů pýcho,

tážeš se, odkud my jsme -já rád ti to zevrubně povím.

My jsme sem z Ithaky přišli? jež pod horou Néijem leží.

Je to jen soukromá věc, ne obecní, o níž chci jednat.

Po zvěsti o otci pátrám, tak proslulé, zvím-li kde o něm,

o slavném Odysseovi, tak hrdinském, o němž se říká,

s tebou že společně válčil a Trojanům vyvrátil město;

o všech ostatních totiž, co válčili s Trojany, víme

z pověsti, kterak zhynul z nich každý žalostnou smrtí,
avšak při něm i smrt nám Kronovec zahalil v temno.
Neboť nemůže nikdo mi bezpečně říci, kde zhynul,
zdali snad nepřátelé ho na souši nezahubili,
nebo zda neskončil v moři kdes ve vlnách Amfitritiných.
Proto se utíkám teď k tvým kolenům, zdali bys nechtěl
otcovu žalostnou smrt nám vylíčit, jestlis ji spatřil
na vlastní oči neb zaslechl zvěst snad od jiných, on že
doposud bloudí, vždyť matka ho zrodila nešťastným velmi.
Nic mi však ze šetrnosti neb soucitu nezkrašluj, nýbrž
přesně a zevrubně vylož, jak sám jsi to náhodně spatřil.
Jestliže Odysseus někdy, můj šlechetný otec, ti slíbil
slovo neb nějaký čin a splnil to v krajině trójské,
kde jste zažili tolik vy Achajci strastí, pak prosím,
na to se rozpomeň nyní a neklamnou pravdu mi pověz."
Nestór, gerénský jezdec, mu na to zas v odpověď pravil:
"Tím jsi mi připomněl strasti, můj milý, co jsme jich v trójské
krajině museli snést, my achajští synové, silou
nezdolní, když jsme pluli buď na lodích mlhavým mořem
za kořistí sem tam, kam vodil nás Achilleus, nebo
když jsme sváděli boj kol Tróje, velkého města
Priama krále - tam všichni pak zhynuli nejlepší reci:
tam má bojovný Aiás svůj hrob, tam Achilleus leží,
tam i Patroklos zůstal, jenž věhlasem rovnal se bohům,
tam je i milý můj syn, muž silný a beze vší hany,

Antilochos, jenž v běhu i v boji byl nad jiné zdatný.

Ale i mnoho jiných jsme útrap tam zkusili. Kdopak z lidí by vyličil slovy ty svízele v š e ch n y? I kdybys plných pět roků neb šest tu zůstal a vyzvídal stále, kolik jsme, Achajci slavní, tam zkusili všelikých útrap, byl bys znechucen dřív a kvapil bys do rodné země.

Vždyť jsme jim po devět let všemi uskoky chystali zkázu, s úsilím stálým, až Zeus to stěží nám ke zdaru skončil.

Tenkrát se nechtěl tam nikdo v tvář postavit jemu co rovný důmyslem - všelikou lstí on každého daleko předčil,

Odysseus jasný, tvůj otec, ač jsi-li ty onoho reka opravdu vlastní syn -já s úžasem na tebe hledím!

Neboť tvá řeč je vhodná a případná, sotva lze tvrdit, že by se mladší muž tak případně vyjádřit uměl.

Tehdy jsme po všechem čas jak já, tak Odysseus jasný souhlasně řečnili spolu i ve sněmu vojska i v radě.

Svornou jsme mívali mysl, my duchem a rozvážnou radou chystali Argejům to, co zvlášť by jim na prospěch bylo.

Ale když strmý hrad jsme zbořili Priama krále, do lodí vešli a bůh když rozštěpil achajské vojsko, tenkrát zosnoval Zeus v svém srdci žalostný návrat Argejů: nebyli všichni dost rozvážní, nedbali práva, proto přečetné z nich zlá sudba tam postihla pro hněv zlověstný Jiskrnooké, již otcem je Kronovec mocný.

U obou Átreovců ta vznikla příčinu sváru.

Do sněmu Achaje všechny si oba svolali slepě -
nikoli, jak se to sluší - až večer, když zapadlo slunce;
synové achajští sešli se do sněmu opilí vínem,
řečníci řečnili oba, proč vojáky svolali na sněm.
Tenkrát tam Meneláos všem vojákům kázal, jen aby
po širém mořském hřbetě už myslili na návrat, s tím však
naprosto nejevil souhlas král Agamemnón, vždyť on tam
chtěl ještě zdržovat lid a vykonat slavnostní oběť,
aby Athénin hněv, tak strašlivý, usmířit mohl,
bláhový! Nevěděl totiž, že bohyně nedá si říci.
Bohové žijící věčně své smýšlení nezvrátí rychle!
Tak tam stáli ti dva a láli si vzájemně slovy
rozhněvanými. Vtom zdvihli se Achajci v důkladné zbroji
s velikým hlukem - ten názor, tak různý, je rozdělil vedví.
Noc jsme pak strávili tím, že jedni jsme smýšleli druhým
v srdci jen zlo - vždyť Zeus nám zchystával pohromu zhoubnou.
Po ránu na jasné moře jsme někteří spouštěli lodě,
majetek dávali do nich, i ženy kdys ukořistěné,
polovic mužstva však setrvalo, neb u Átreovce,
vladaře Agamemnona, tam nadále toužili zůstat.
Polovic nasedlo nás a kvapilo, koráby pluly
přerychle, protože bůh nám urovnal rozsáhlé moře.
K Tenedu dospěli jsme a vzdali tam oběti bohům
v touze plout domů. Však Zeus, ten nemyslíl na návrat ještě,
ukrutník! Neblahý svár nám podruhé roznítil zase.

Někteří na oblých lodích se obratem vydali nazpět,
ti, jimž Odysseus velel, rek srdnatý, důvtipu plný;
chtěli se Agamemnonu tím zavděčit, Átreovcovi.
Já ale s četnými loďmi, jež pluly hned za mnou, jsem prchal,
neboť jsem poznával již, že bůh nám záhubu chystá.
Prchal i Týdeův bojovný syn, též vyzval své druhy.
Rusý král Meneláos plul po nás později, avšak
u Lesbu zastihl nás, jak rokujem o dlouhé plavbě,
zda máme k západu plout a minout skalnatý Chios,
směrem k ostrovu Psyře, sám ostrov však napravo nechat,
či snad východně Chia a minout větrný Mimás.
Od boha znamení zjevné jsme žádali, on nám je vskutku
seslal a vybídl nás plout k Euboji prostředkem moře,
abychom unikli tak co nejdříve hrozící zkáze.
Zdvihl se ostrý vítr a zavanul: přerychle čluny
prolétly rybnaté dráhy, až u mysu Geraistu v noci
přistály. Poseidonovi z kýt býků jsme pálili potom
spousty masa, že dopřál nám přeměřit velké to moře.
Byl to pak čtvrtý den, kdy u Argu souměrné lodě
zastavil Diomédés, syn Týdeův, statečný jezdec,
s družinou. Já jsem mířil však do Pylu. Vítr ni chvíli
neustal, jakmile jednou bůh seslal ho příznivě vanout.
Tak jsem se beze zpráv vrátil, můj rozmilý! Není mi známo,
který se z Achajů těch pak zachránil, který z nich zhynul.
Co však z doslechu vím, jak tady v svém paláci sedím,

dovíš se, jak se to sluší, a nic ti já nebudu skrývat.
Šťastně se Myrmidoni prý vrátili, oštěpem slavní,
které proslulý rek, syn chrabrého Achilla, vedl,
šťastně i Filoktétés, syn Poiantův skvělý, se vrátil;
přivedl Ídomeneus též na Krétu všechny své druhy,
kolik jich uniklo z války - proud mořský mu nikoho nevzal.
Agamemnón jak přišel, i sami, ač vzdáleni, víte,
i jak žalostnou smrt mu připravil Aigisthos doma.
Ovšem ten muž pak sám svou zločinnost odpykal bídně.
Jak je to dobré, když po muži zabitém zůstane aspoň
naživu syn! Tak ztrestal i Orestes otcova vraha,
Aigistha úskočného, jenž slavného otce mu zabil.
Příteli, také ty - vždyť vidím, jak krásný a velký -,
udatný buď, ať leckdo i z potomků vzdá ti pak chválu!"
Rozumný Télemachos mu v odpověď na to zas pravil:
"Nestore, Néleův synu, ty veliká Achajů pýcho,
strašně se Orestes pomstil a široko daleko o něm
Achajci roznosou pověst - i potomci z písni to zvědí.
Kéž by jen bohové dali i m n ě tak velikou sílu,
abych svévoli trapnou těch ženichů potrestat mohl,
kteří si vedou tak zpupně a páchají lotrovské činy!
Avšak takové štěstí nám bohové neposoudili,
milému otci ni mně - teď ovšem je nutné to snášet."
Nestór, gerénský jezdec, mu na to zas odpověď dával:
"Kdyžs mi to, příteli, řekl a tak mi to připomněl, nuže:

veliké ženichů množství prý prodlévá kvůli tvé matce
v paláci proti tvé vůli a páchají špatnosti. Pověz,
zdali se o své vůli zlu poddáváš, nebo se lidé
v okolí hněvají na tě, když poslechli božího hlasu?
Kdopak ví o něm, zda jednou se vrátí a potrestá jejich
násilí, buďto on sám, či společně s Achajci všemi?
Kéž má tak ráda i tebe ctná Athéna jiskrnooká,
jako se o Odyssea kdys starala, slavného reka,
v krajině trójské, kde tolik my Achajci zkusili strastí!
Neboť tak zjevnou lásku jsem u bohů neviděl ještě,
s jakou tam Athéna jemu tak zjevně vždy po boku stála.
Kéž by tě t a k měla v lásce a t a k v srdci o tebe dbala!
Leckdo pak z nich ten sňatek by nadobro vypustil z mysli!"
Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:
"Starče, myslím, že nikdy se nesplní tato tvá slova.
Příliš jsi odvážně mluvil, já žasnu! Vždyť já ani doufat
nemohu, že se to stane, i kdyby to bohové chtěli!"
Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas, mu na to zas řekla:
"Příteli, jaká to slova ti uklouzla z ohrady zubů?!
Snadno přec bůh, když chce, i zdaleka zachrání muže!
Já bych si alespoň raději přál den návratu spatřit,
přijít zas domů, ať předtím bych zakusil sebevíc strastí,
nežli se i h n e d vrátit a u krbu zahynout, jako
zhubila Agamemnona lest ženy a Aigistha. Smrt však
odvrátit společnou všem, to nemohou bohové ani,

kdyby jim některý muž byl sebevíc milý, jak jednou
stihne ho záhubný osud zlé smrti, tak bolesti plné."

Rozumný Télemachos jí na to zas v odpověď pravil:

"Mentore, o tomhle nikdy už nemluvme, ač nás to souží!

Pro něho jistotný návrat už není, už dávno mu přiřkli
bohové nesmrtelní zlou smrt a neblahou zkázu.

Ale teď jinou věc chci zvědět a zeptat se na ni

Nestora - znalý je práva a zkušený nad jiné lidi,

neboť už plné tři věky, jak říká se, národu vládne,

takže se nesmrtelným mi jeví, když na něho hledím.

Nestore, Néleův synu, teď řekni mi pravdu, jak to, že

zemřít moh Agamemnón, syn Átreův, panovník mocný?

Kdepak byl Meneláos? A jakou mu zosnoval zhoubu

Aigisthos, úskočný muž? Vždyť o mnoho lepšího zabil!

Nebyl snad Meneláos v té době v achajském Argu,

bloudil snad po světě někde, že t e n si ho troufal tak zabít ?"

Nestór, gerénský jezdec, mu na to zas odpověď dával:

"Tak ti to povím, můj milý, a všechno ti pravdivě řeknu.

Jistě už tušení o tom i ty máš, jak se to stalo.

Kdyby tak Meneláos, syn Átreův rusý, když z Tróje

vracel se, živého ještě byl zastihl Aigistha v domě,

pak ani mrtvého nikdo by nepokryl sypanou zemí,

naopak draví ptáci a psi by ho rozsápali,

až by pak na pláni ležel dál od města, také by žádná

z Achajek nezaplakala - vždyť zosnoval strašlivý zločin!

Zatímco my byli v Tróji a sváděli zápasy četné,
Aigisthos v zákoutí Argu, v tom pastvišti koní, si hověl,
trvale královu choť tam přemlouval slovy a sváděl.
Pravda, zpočátku ona se vzpírala mrzkému činu,
vznešená Klytaiméstra, vždyť bývala šlechetné mysli.
Byl tam i pěvec; král mu, když odcházel do Tróje, přísně
ukládal, Agamemnón, ať manželku doma mu hlídá.
Ale když sudba bohů ji v osidla zapletla k pádu,
tehdy onoho pěvce dal Aigisthos na pustý ostrov
zavést a za lup a kořist ho dravým ptákům tam nechal,
ženu pak svolnou, sám svolný, si odvedl do svého domu.
Spoustu hned bohům kýtl on na svatých oltářích spálil,
spoustu ve chrámech skvostů též věnoval, roucha i zlato,
velký že vykonal čin, jak nikdy se nenadal v srdci.
My pak na cestě z Tróje jsme stále společně pluli,
Meneláos a já, dva přátelstvím spojení muži.
Ale když athénský mys byl před námi, Súnion svaté,
tehdy tam Meneláovi bůh Apollón usmrtil zblízka
skvělého kormidelníka; jej zasáhl vlídnou svou střelou,
když měl kormidlo v ruce a řídil kvapící koráb,
Frontia Onétorovce, jenž vynikal nad všechny lidi
v obratném řízení lodi, když vichřice na ni se hnaly.
Proto se tehdy tam zdržel, ač velice na cestu kvapil,
neboť chtěl pochovat druha a poctít ho obětní poctou.
Ale když byl i on už na svých prostorných lodích

na cestě po třpytném moři a přihnal se k Maleji strmé,
Zeus, jenž do dálky vidí, mu předurčil žalostnou plavbu:
přívalem ostrých větrů mu zahrnul koráby všechny,
kolkolem obrovské vlny se vzdouvaly, podobné horám.
Tehdy mu rozptýlil lodě a některé ke Krétě přihnal,
kde kol jardanských proudů svá obydlí Kydóni měli.
Hladká a strmá skála tam spadá do vody příkře
na moři mlhavě šedém, až u kraje gortýnské země.
Notos veliké vlny tam přihání k levému mysu,
k Faistu, a nevelký útes tam odráží velké ty vlny.
Tam tedy připluly lodě. Jen stěží unikli zkáze
muži, však loďstvo v těch místech mu o skály rozbily vlny.
Zbylých korábů pět, jež modravé průčelí měly,
unášel vítr a voda a přihnal je k egyptským břehům.
Tam tedy spoustu zboží on sbíral a poklady zlaté,
s koráby po zemích bloudil, kde jazykem cizím se mluví.
Zatím byl Aigisthos doma a dovršil všechnu tu hrůzu.
Usmrtil Agamemnona a v Mykéně bohaté zlatem
panoval po sedm roků a lid byl v poddanství jeho.
Avšak osmého roku se jasný Orestes vrátil
z Athén na jeho zkázu; i usmrtil otcova vraha,
Aigistha úskočného, jenž slavného otce mu zabil.
A když ho ztrestal a dával všem Argejům pohřební hody
za smrt své nestoudné matky i Aigistha nestatečného,
vrátil se Meneláos v týž den, ten velitel zdatný,

obrovské jmění si vezl, co zátěže unesly lodě.

Tak také ty, můj milý, se netoulej, nesmíš být dlouho z domova: zanechals přec v svém paláci jmění a muže přezpupné - jinak ti zatím tam vyjedí úplně všechno, rozdělí si tvé statky a marná pak bude tvá cesta!

Zajed' však k Meneláovi - a já ti to důtklivě radím:

ten totiž z ciziny domů - a není to dlouho - se vrátil z krajin vzdálených lidí, že sotva by mohl kdo doufat v návrat, koho by jednou tam zahnal bouřlivé větry, na moře vzdálené tak, že se odtamtud stejného roku nemohou vrátit ni ptáci - tak velké a hrozné to moře!

Teď tedy se svou lodí a se svými druhy už vypluj!

Chceš-li však po souši jet, jsou koně i s vozem ti k službám, jsou tu i synové moji a mohou tě provázet cestou do skvělé Sparty, kde domov má Meneláos, král rusý.

Jdi ho však poprosit sám, ať neklamnou zprávu ti řekne.

Jistě ti nepoví lež, vždyť velmi je rozumný člověk."

Řekl, i zapadlo slunce a nadešel večerní soumrak.

Také se ozvala k nim i bohyně jiskrnooká,

Athéna: "Opravdu, starče, tys promluvil, jak se to sluší.

Nyní však jazyky řežte a míchejte víno, ať můžem

ulít Poseidónovi i ostatním bohům, a pak již

pomýšlet na odpočinek, vždyť blíží se hodina spánku;

zapadl sluneční svit už do tmy a při hodech božích

vysedat příliš dlouho se nesluší, nutno je jít už."

Pravila Diova dcera, i poslechli všichni, co řekla.

Hlasatelé jim všem pak nalili na ruce vody,
panoši naplnili až po okraj měsidla pitím,
nabrali, nalili všem, když z pohárů ukrápli bohům;
jazyky házeli v plamen, pak vstali a lili v něj víno.

Ale když ulili bohům a každý se po chuti napil,
Athéna s Télemachem, jenž bohům se podobal, oba
spolu se chystali již, že vrátí se k vyduté lodi.

Nestór je zdržoval však a takto jim domlouval:

"Tomu nechat' zabráni Zeus i ostatní bohové věční,
abyste ode mne vy teď odešli k rychlé své lodi,
jako bych docela byl buď nějaký žebrák neb chud'as,
který snad pokrývky nemá a zásobu podušek v domě,
aby v nich mohl on sám i hosté spát sladce a měkce.
Já však mám pokrývek dost a dost mám i podušek krásných.

Milý syn Odysseův, syn onoho muže, si přece
nepůjde na lodní kryt kams ulehnout, dokavad aspoň
já ještě žiju a po mně tu v paláci synové zbudou,
abychom hostili z hostů, kdo zavítá do mého domu."

Bohyně jiskrnoká, ctná Pallas, mu na to zas řekla:

"Dobře jsi, milý starce, to pověděl. Télemachovi
sluší se poslechnout tebe, vždyť tak je to o mnoho lepší.
Proto ať nyní i on jde zároveň s tebou a k spánku
ulehne ve tvém domě; já k černé lodi však půjdu,
abych tam povzbudil druhy a všechno, co třeba, jim řekl.

Já totiž - s pýchou to říkám - já sám jsem starší než oni,
druzí ti muži jsou mladší a z přátelství putují se mnou,
všichni se rovnají věkem zde chrabrému Télemachovi.
Já bych si ulehl k nim, tam u černé vyduté lodi,
pro dnešek, avšak zrána se poplavím k hrdinům chrabрым,
Kaukónům. Odškodné ještě mi dluží, ne nové, ne malé.
Ty však tohoto muže, když zavítal do tvého domu,
vyprav se synem svým a s povozem; přiděl mu koně,
které máš nejlepší v běhu a nejlepší v bujaré síle."
Athéna jiskrnooká se vzdálila po těchto slovech
v podobě orla. A všechny, co spatřili tohle, jal úžas.
Stejně se divil i stařec, když na vlastní oči to spatřil.
Jinocha za ruku vzal a takto naň s důrazem mluvil:
"Nebudeš, Télemachu, jak doufám, chabý a slabý,
když ti už v takovém mládí jsou druhy a průvodci bozi.
Nebyl přec jiný to z bohů, co sídlí v olympských domech,
nikdo, leč Trítogeneia, ta přeslavná Diova dcera,
která ti v argejském vojsku dnes ctíla i slavného otce.
Avšak smiluj se, paní, a dopřej mně samému skvělé
slávy a rovněž mým synům a také mé ctihodné choti.
Já ti zas kravičku roční dám za oběť, širokočelnou,
nepokrocenou, již dosud muž jediný pod jařmo nevzal.
Tu ti chci za oběť sklát a zlatem jí obložím rohy."
Těmito slovy ji prosil a Pallas ho vyslechla vlídně.
Nestór, gerénský jezdec, pak odcházel v čele svých lidí,

se svými syny a zeti, a vedl je v krásný svůj palác.

Když pak v proslulý palác již vstoupili tohoto vládce,

na židle pořadem všichni a na křesla uvnitř si sedli.

Příchozím staříčký Nestór dal v měsidle namísit vína

velice chutného k pití; to po plných deseti letech

klíčnice otevřela, když sundala přilehlé víčko.

Stařec v měsidle z něho dal namísit, vroucně se k dceři

bouřného Dia modlil a uléval Athéně v oběť.

Ale když ulili bohům a každý se po chuti napil,

všichni pak do svých komnat se rozešli ulehnout k spánku,

jeho však, Télemacha všem milého, uložil v domě

gerénský jezdec, kmet Nestór; syn božského vladaře tedy

na lůžku zdobeném řezbou spal ve zvučné podsíni vedle

mladého Peisistrata (byl kopiník, náčelník mužů) -

ze synů Nestorových ten dosud byl svobodný v domě.

Nestór ale spal uvnitř v tom vysokém paláci, kde mu

manželka, vládkyně domu, již chystala ke spaní lůžko.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

Nestór, gerénský jezdec, se zdvíhal ze svého lůžka;

vyšel pak z ložnice ven a na hladké kameny sed si,

kteřé před dvorem byly blíž vysokých domovních dveří,

bílé, nátěrem lesklým se blýštící. Sedával na nich

dříve už rozvážný Néleus, jenž věhlasem rovnal se bohům;

ten však už podlehl smrti a sestoupil v Hadovo sídlo;

teď zas gerénský jezdec tam sedával, Achajů strážce,

se žezlem v ruce. Vtom z ložnic již synové vyšli a kolem něho se hromadně shlukli. Již Echefrón přišel a bohům podobný Thrasymédés, též Stratios, Arétos, Perseus; hrdinný Peisistratos k nim zavítal poté jak šestý.

Božského Télemacha pak uvedli Nestoru po bok.

Nestór, gerénský jezdec, v jich středu pak začínal mluvit:

"Pospěšte, milé děti, a splňte mi toto mé přání, abych já nejdříve z bohů si získal Athény přízeň, která zjevně mi přišla sem ke skvělé hostině boha.

Některý z vás běž pro krávu na pole, aby co nejdřív přišla, ať pastýř krav ji přižene. Ke tmavé lodi chrabrého Télemacha ať jeden zas dojde a z ní sem přivede všechny druhy a dva jen tam zanechá. Dále k zlatníku Láerkovi ať jeden z vás doběhne s výzvou, aby se dostavil sem a krávě tu pozlatil rohy.

Ostatní všichni tu buďte a uvnitř přikažte služkám, aby již chystaly hody zde po celém proslulém domě, potom ať přinesou židle i dříví a průzračnou vodu."

Pravil, i kvapili všichni. Vtom přišla již jalůvka z pole, od rychlé souměrné lodi s ní zároveň druhové přišli chrabrého Télemacha a také se dostavil zlatník.

Kovářské náčiní v rukou si nesl, své nástroje k dílu, perlík a kovadlinu a dovedně zrobené kleště,

kterými utvářel zlato. Již přišla i Athéna, aby

mohla mít na hodech účast. Dal Nestór, ten staříčkový jezdec

zlato, jímž pozlatil krávké hned Láerkés dovedně rohy,
aby se zaradovala ctná Pallas, až ozdobu spatří.
Stratios, Echefrón jasný tu jalůvku za rohy vedli
k oltáři, Arétos z domu jim na míse zdobené květy
přinášel v pravici vodu a v druhé měl ječmenná zrna
v košíčku; Thrasymédés, rek udatný, sekyru ostrou
v pravici měl a přistoupil k jalůvce, aby ji zabil,
Perseus držel pak mísu. Kmet Nestór, bojovník zdatný,
začínal obět' vodou a zrním a vroucně se modlil
k Athéně, jalůvce stříhal srst z hlavy a do ohně házel.
A když se pomodlili a na žertvu hodili ječmen,
vzápětí Thrasymédés, syn Nestorův srdnatý, k oné
jalůvce přistoup a ťal ji. I převala sekyra vazy
krční a životní sílu jí odňala. Zavýskly nahlas
všechny dcery a snachy, i manželka Nestora vládce,
ctihodná Eurydiké, z dcer nejstarší Klymena krále.
Ze země širokocesté pak jalůvku zdvihli a jak ji
drželi, Peisistratos ji podřízl, náčelník mužů.
Temná když vytekla krev a z kostí jí vyprchal život,
rozdělili ji ihned a kýty z ní vyřezávali
(řádně to konali vše), ty pokryli dvojitou vrstvou
loje a vložili na něj pak odkrojky od všeho masa.
Starec to na dříví páčil a přiléval jiskrné víno;
u něho jinoši stáli a drželi vidlice v rukou.
Když pak to maso z kýt už spálili, droby když snědli,

krájeli ostatní části, z nichž na rožně nabodli kusy,
rožni s ostrými hroty pak točili při opékání.

Zatím tam Télémachovi dá lázeň připravit krásná

Polykasté - z dcer Nestora krále ta nejmladší byla.

Když pak ho vykoupala a natřela olejem skvěle,
a když ho krásným pláštěm a suknicí oděla, jinoch
vzápětí vystoupil z lázně a postavou roven byl bohům.

K Nestoru, vladaři lidu, hned kráčel a sedl si k němu.

Jakmile opekli maso a stáhli je s rožňů, tu všichni
sedali k hodům a jedli. Jim u stolů mužové zdatní
posluhovali a lili jim do zlatých pohárů víno.

Když pak po pití touhu a po jídle zahnali zcela,

Nestór, gerénský jezdec, k nim takto začínal mluvit:

"Přiveďte, synové moji, už koně s překrásnou hřívou
Télémachovi k vozu, ať může zas uhánět cestou."

Pravil, i vyslechli všichni ten příkaz a poslechli otce,
přivedli rychlé koně a hbitě je zapřáhli k vozu.

Do něho víno a chléb jim klíčnice dala a jako
příkrm pečené maso, což jídlo je vznešených králů.

Vzápětí Télémachos již vystoupil na skvostnou korbu,
k němu pak Peisistratos, syn Nestorův, náčelník mužů,
vstupoval do korby též a chápal se otěží; bičem
do běhu popohnal koně - ti rádi se do trysku dali
na pláň, a za sebou brzy již nechali vysoký Pylos.

Po celý den pak trásli svým jařmem, jež na šíji měli.

Zapadlo slunce a cesty se všechny už temnily stínem
v době, kdy přijeli do Fér, v dům Diokla, který byl synem
Ortilochovým a toho byl Alfeios otcem. Tam tehdy
u něho strávili noc a král je pohostil oba.

Zora když s úsvitem jitra se zrodila růžovoprstá,
koně už zapřahovali a stoupali na skvostný povoz,
vyjeli z průjezdu domu i zvučného podloubí; on hned
do běhu popohnal koně - ti rádi se do trysku dali.

Přijeli k pšeničným lánům a tam již končili brzy
cestu, neboť tak skvěle je nesli rychlí ti koně.

Zapadlo slunce a cesty se všechny už halily stínem.

ZPĚV ČTVRTÝ

Télemachos s Nestorovým synem Peisistratem došli šťastně do Sparty. Tam je přátelsky přijal král Meneláos s chotí Helenou a sdělil Télemachovi, že jeho otce zdržuje na ostrově Ógygii nymfa Kalypsó. Zatím chystali nápadníci doma Télemachovi úklady

Přijeli do spartské země, v ten úval s roklemi, a hned
do města mířili oba, v dům k slavnému Meneláovi.

Zastihli ho, jak hostí v svém paláci příbuzných množství,
neboť tam chystal svatbu jak syna, tak vznešené dcery.

Dceru měl za ženu dostat syn Achilla, průlomce vojů,
neboť v Tróji už dřív mu slavnostním způsobem slíbil,
že mu ji dá, a dnes jim bohové plnili sňatek.

Tu tedy s koňmi i s vozy teď posílal na cestu k němu,
do města Myrmidonů, tak slavného, k vladaři jejich.

Synovi dával za choť zas Spart'anku Alektorovnu,
silnému Megapenthovi. Ten miláček jeho se zrodil

ze služky - Heleně bozi už nepřáli další mít dítě,
jakmile Hermionu, svou rozmilou zrodila dceru,
jež byla spanilá tak, jak zlatá as bohyně lásky.

Tak tam slavili hody a v paláci s vysokým krovem
kolem slavného krále sbor přátel a sousedů seděl,
všichni se těšili z hodů a božský pěvec jim zpíval
za zvuků loutny. I byli dva kejklíři též mezi nimi,
kteří, když začínal zpívat, se točili uprostřed hostů.

Zatím u vchodu domu dva cizinci stanuli s koňmi,
bohatýr Télemachos a Nestorův potomek slavný.

Obratný Eteóneus je uviděl, velitel sluhů,
jakmile vykročil z domu, druh slavného Meneláa.

Ihned se palácem rozběh s tou zprávou k vladaři lidu,
stavěl se poblíže něho a hovořil vzletnými slovy:

"Nějací cizinci jsou tu, ó vladaři živený Diem,
jinoši dva, a zdá se, že rodem jsou z velkého Dia.

Pověz, zda rychlé koně jim máme vypráhnout z vozu,
nebo je poslat jak hosty snad k jinému, aby je přijal?"

Rusý však Meneláos, zle popuzen, takto mu pravil:

"Nebývals, Eteónee, ty Boéthův synu, až dosud
bláhový muž, ale teď - jak chlapeček bláhově mluvíš.

Často jsme přece my dva se u cizích stolů jak hosté
najedli, než jsme sem přišli, a čekali, že snad i n á m Zeus
v budoucnu skončí ty strasti. Jen vypráhni cizincům koně,
oba dva uveď pak dovnitř, ať u stolu hodují s námi!"

Pravil, ten ze síně vyšel a zavolal k sobě i jiné
obratné sluhy, jimž kázal, ať v patách jdou za ním. Ti ihned
koně zpoceně během jim vypráhli ze jha a šli je
uvázat ke koňským žlabům, kam vsypali špaldu a tu hned
smíchali s ječmenem bílým; vůz opřeli o boční stěnu,
která se třpytivě leskla. A nakonec vedli i hosty
dovnitř božského domu. Když ti pak spatřili palác
vladaře jasnorodého, tu s úžasem hleděli na vše:
jak by se sluneční záře neb měsíční šířila v celém
vznešeném domě, jenž patřil tak slavnému Meneláovi.
Když ale dosyta již se očima vynadivali,
do krásně hlazených van se odešli vykoupat. Když pak
služky je umyly tam a olejem natřely údy,
a když vlněným pláštěm a sukni je oděly, oni
na křesle k Átreovci si usedli, k Meneláovi.
V krásné konvici zlaté jim služka přinesla vodu,
seshora v stříbrnou mísu ji vlévala k umytí rukou;
potom prostřela před ně i podélný hlazený stolek.
Klíčnice ctná jim přinesla chléb a dala ho na stůl,
nadto i množství jídla, jež ze zásob ochotně brala.
Podnosy s všelikým masem pak zdvihl a předložil kráječ
každému z nich a stavěl i zlaté poháry před ně.
Rusý pak Meneláos je vítal a pravil jim: "Jídla
berte si, co hrdlo ráčí. A potom, až budete zcela
syti, pak budu se tázat vás obou, kdo jste, vždyť nijak

vznešenost proslulých otců se nezvrhla ve vás, vy vskutku
z králů vládnoucích žezlem a živých Diem jste vzešli.
Muž jen z nízkého stavu by nezplodil takové syny!"
Pravil, a rukama vzal hřbet hovězí, pečený, tučný,
aby jej věnoval hostům, ač jemu byl předložen k počtě.
Ti si pak hotová jídla, jim podaná, rukama brali.
Když už po pití touhu a po jídle zahnali zcela,
vzápětí Télemachos tak hovořil k Peisistratovi,
hlavou se přiblíživ, aby ho ostatní nemohli slyšet:
"Pohled', Nestorův synu, ty nad jiné milý mi v srdci,
jaký tu od bronzu lesk, též od élektra a zlata
po domě hlaholu plném, i od stříbra, slonové kosti!
Snad jen Olympský Zeus má palác s takovým vnitřkem,
co je tu nesmírné krásy! Já s úžasem na všechno hledím."
Rusý však Meneláos přec zaslechl, co on mu říkal,
proto je oslovil oba a mluvil k nim vzletnými slovy:
"S Diem se, milé děti, muž smrtelný nemůže měřit,
neboť je nesmrtelný i palác i majetek Diův;
z lidí by někdo snad mohl svým majetkem se mnou se měřit,
jiný snad ne. Ten v lodích jsem přivezl po mnoha strastech,
po mnoha blouděních, když jsem se vrátil až osmého roku.
Prošel jsem foinickou zem i Kypros a egyptské kraje,
přišel jsem k Aithiopům a k Erebům, k Sídónským, a též
v libyjský kraj, kde jehně má růžky už při vylíhnutí -
třikrát, než uplyne rok, tam ovce mlád'ata rodí.

V oněch krajinách nikdo, ni majitel stáda, ni pastýř
o sýr nemají nouzi ni o maso, o sladké mléko,
nýbrž zásobu mléka jim ovce dávají stále.

Zatímco po oněch zemích já bloudil a sbíral jsem hojné
zboží, tu ve vlasti jiný mi usmrtil milého bratra,
skrytě a znenadání, lstným úkladem manželky zhoubné.

Proto se nemohu těšit ni z majetku, jehož jsem pánem.
Od otců asi, ať kdokoli jsou, jste slyšeli o všem,
neboť velice mnoho jsem zkusil, i o dům jsem přišel,
v kterém se bydlilo krásně a bylo v něm vzácností mnoho.

Kéž bych byl v paláci bydlel jen s třetinou onoho jmění,
kéž by však žili ti muži, co daleko zhynuli tenkrát
od Argu, pastviště koní, tam v rozlehlé krajině trójské!

Ale ač pro všechny stejně lkám v bolu a nářku tak často,
když tu v paláci svém tak sedávám - někdy si v srdci
ulehčím takovým nářkem, však jindy zas přestávám tesknit,
neboť hrozného nářku se člověk nasytí brzy -
přece však nad těmi všemi, ač zkormoucen, netruchlím tolik
v duši, co nad jedním z nich. Mně ztrpčuje spánek i jídlo
vzpomínka naň, vždyť nikdo z nás nezkusil tolik těch útrap,
kolik jich Odysseus přestál a zakusil. Jeho snad měly
v budoucnu svízele potkat, mne žalost zas neztišitelná
pro něho, neboť už dlouho je vzdálen, aniž my víme,
zdali je mrtev či živ. Jak naříká pro něho asi
rozumná Pénélopeia i Láertés stařec a také

Télemachos, ježž opouštěl doma jak novorozeně."
Pravil, a roznítil takto v něm touhu pro otce plakat.
Jakmile o otci zaslech, hned zpod víček uronil na zem
slzu, když nachový plášť si oběma rukama dříve
nastavil před oči. Toho si povšiml Meneláos,
a hned přemítat začal jak ve svém srdci, tak v mysli,
má-li ho ponechat tak, až sám by se o otci zmínil,
či se ho nejdříve vyptat a všechno tak vyzvědět na něm.
Zatímco přemýšlel takto jak ve svém srdci, tak v mysli,
z ženské komnaty vznošené a vonné Helena přišla,
podobná Artemidě, té bohyni se zlatým toulcem.
Adrésté postavila jí k pohodlí lenošku krásnou,
Alkippé nesla jí přehoz, jenž z jemné vlny byl utkán,
Fýló pak stříbrný košík jí nesla, dar Alkandry, choti
Polyba přebohatého, jenž přebýval v egyptských Thébách,
v městě, kde ve všech domech se hromadí přemnoho skvostů.
Ten dal Meneláovi dvě stříbrné koupací vany,
trojnožky dvě a deset k nim talentů zlata - a jeho
manželka Heleně zvlášť zas poslala líbezná dary:
dala jí zlatý kužel a košík s kolečky vespod;
stříbrný byl a okraj měl dokola vroubený zlatem.
Ten tedy služebná Fýló jí nesla a složila před svou
vládkyni; jemňounkou přízí byl košík ten nácpan a na ní
spočíval kužel a ten byl obalen brunátnou vlnou.
Helena sedla si pak v tu lenošku s podnoží vespod,

a hned těmito slovy se manžela na všechno ptala:

"Vznešený Meneláe, zda víme už, jakým se rodem
honosí tuhle ti muži, co přišli k nám do domu? Bude
pravda, či klam, co řeknu? Však srdce mě nutí to říci:
Věru já u mužů dosud ni u žen jsem takovou ještě
podobnost neviděla -já s úžasem na něho hledím! -
jako ten cizinec zde je podoben Télemachovi,
synovi Odysseovu, jež rek ten nechával doma
jakožto novorozeně, když pro mne, tak nestoudnou, vy jste
odpluli pod trójské hradby a chystali odvážnou válku."

Rusý zas Meneláos jí odpověď dával a pravil:

"Souhlasím, takový dojem i já jsem získal, má choti,
neboť i on měl takové nohy, měl takové ruce,
takový pohled měl očí i hlavu a na ní i vlasy.

Právě jsem na Odyssea i já si teď vzpomněl a líčil,
kolik on podstoupil strastí, co zakusil pro mne, a host náš
vzápětí hořké slzy tu zpod víček proléval, přičemž
vždycky nachový plášť si před oči nastavil dříve."

Na to mu Peisistratos, syn Nestorův, v odpověď pravil:

"Átreův Meneláe, ty slovutný ochránce lidu,
jeho to rodný syn je opravdu, jak to tu říkáš;
ale je rozvážné mysli a velmi se ostýchá v duši,
aby hned nato, jak přišel, se jevil jak odvážný mluvka
před tebou, jehožto hlas nám lahodí jako hlas boha.

Mne však na cestu vyslal kmet Nestór, gerénský jezdec,

abych ho provázel k vám, vždyť nesmírně toužil tě spatřit,
zda bys mu pomoci mohl buď nějakou radou neb skutkem.

Přemnoho strastí má v domě syn otce dlícího v dáli,
nemá-li spojence žádné k své ochraně. Podobně otec
Télemachův je vzdálen a nemá teď v celé své obci
nikoho, kdo by ho chránil a odvrátil od něho zkázu."

Rusý zas Meneláos mu odpověď dával a pravil:

"Hle, to do mého domu syn hrdiny přišel, mně velmi
drahého, který pro mne tak mnoho kdys zakusil útrap!

A já si myslil, až vrátí se domů, že ho pak poctím
nejvíce z Reků, jen kdyby Zeus olympský vidoucí v dálku
po rychlých lodích byl dopřál nám vrátit se do vlasti! Byl bych
jemu pak vykázal město zde v Argolsku, vystavěl palác,
až bych byl z Ithaky sem ho přivedl s jměním a synem,
jakož i se všemi lidmi, a z měst bych byl vyprázdnil jedno
z těch, co v okolí leží a sám tu nad nimi vládnu.

Bydlili bychom tu oba a často se stýkali spolu,
nic pak v lásce a štěstí nás oba by nerozloučilo,
dříve než mráкотná smrt nás oba by zastřela temnem.

Takovou radost sám bůh nám zřejmě však nepřál, když tomu
nešťastníkovi odňal - jen jemu - do vlasti návrat."

Pravil, a rozlítl tak v nich ve všech po nářku touhu:

plakala Helena z Argu, ta královna zrozená z Dia,
plakal i Télemachos i Átreův Meneláos.

Oči však neměl bez slz ni Nestorův Peisistratos,

neboť mu Antilochos, rek bezvadný, na mysl přišel,
kterého usmrtil Memnón, syn proslulý zářivé Zory.

Na toho tedy si vzpomněl a hovořil vzletnými slovy:

"Átreův synu, žes ty tak moudrý nad všechny lidi,
to nám říkal kmet Nestor, když na tebe někdy jsme v našem
domě si povzpomínali a druh se vyptával druhá.

Proto mi, je-li to možné, hled' vyhovět. Mne totiž nijak
netěší nárek a pláč, když minula večere. Vzejde
zářící den i zítra - ač jinak to nemívám za zlé
pro toho naříkat z lidí, kdo zemře a naplní osud.

Vždyť je to jediná pocta, co vzdáváme nebohým lidem,
z hlavy si ustříhnout vlasy a slze dát po tvářích skanout.
Zemřel přec také můj bratr, a nikterak nejhorší nebyl
z Argejů - ty ale víš to, vždyť já se s ním neseťkal nikdy,
nikdy jsem nespátřil ho, však leckoho z mužů prý předčil
Antilochos a nad jiné vynikal v běhu i v boji.

Rusý hned Meneláos mu odpověď dával a pravil:

"Příteli, všechno, cos řekl, by každý rozumný člověk
řekl a učinil též, byť věkem byl starší, vždyť věru
takový byl i tvůj otec, i ty proto rozumně mluvíš.

Snadno se mužův rod dá rozpoznat, komu kdy hojně
štěstí přisoudil Zeus v den zrození jeho i sňatku.

Podobně dal též Nestoru teď, že stále den ze dne
ve svém paláci tráví on sám tak příjemné stáří,
že má i moudré syny a kopím výborně vládnou.

Proto už zanechme pláče, jenž před chvílí zazněl, a radši
na jídlo myslíme zas. Ať sluhové nalijí vodu
k umytí rukou; vždyť k hovoru mně a Télemachovi
dost zbude času i ráno, pak všechno si zevrubně řeknem."

Pravil tak Meneláos; i nalil jim na ruce vody
obratný Asfalión, druh vladaře proslaveného.

Hned si pak hotová jídla, jim podaná, rukama brali.

Helena, Diova dcera, však jiný si smyslila záměr:

Do vína, z kterého pili, hned vhodila kouzelný lék, jenž
konejšil žalost i hněv a zaháněl útrapy všechny.

Kdokoli spolkne ten lék, když s vínem v měsidle splyne,
tomu pak po celý den ni slza již neskane s tváří,
i kdyby právě matka mu zemřela, jakož i otec,
i kdyby před jeho tváří mu bratra neb milého syna
vraždili mečem, a on by to vlastníma očima viděl.

Takové mocné léky, tak účinné, měla ta dcera

Diova; svěčila jí je choť Thónova Polydamna

z Egypta. Žírná zem tam rodí přemnoho bylin:

mnoho je zhoubných a mnoho je léčivých po namíchání.

Tam je lékařem každý a každý se v léčení vyzná

nad všechny, neboť vesměs jsou z Paiéonova rodu.

Když ten kouzelný lék tam dala a kázala nalít,

opět se ujala slova a takto mu odpovídala:

"Átreův Meneláe, ty živený Diem, i vy zde,

synové vzácných otců, hned tomu, hned onomu z lidí

udílí Zeus jak dobré, tak zlé, vždyť všechno má v moci.
Nyní však hodujte zas, dál v paláci sed'te a družným
hovorem spolu se bavte, já něco vám vhodného povím.
Všechno vám nehodlám líčit a podrobně vypočítávat,
kolik as Odysseus, srdnatý rek, tam vykonal činů;
jenom tohle, co proved a troufal si, hrdina silný,
v krajině trójské, kde tolik jste, Achajci, zkusili trampot.
Strašnými ranami jednou sám sebe zle zřídil, pak vetchou
halenu přes plece hodil a podobný čeledínovi
do města širokých ulic, však nepřátelského, se vloudil,
přitom se přetvařoval a žebráka ze sebe dělal,
člověka, jakým nikdy se nejevil u řeckých lodí.
V takové podobě vnikl k nám do Tróje. Z našich si nikdo
nevšiml toho, jen já ho poznala v přetvářce jeho.
Tu jsem mu otázky kladla - on chytrácky uhýbal. Ale
když jsem ho koupala potom a mazala olejem, když jsem
šatem ho oděla též a vyřkla mu přísahu mocnou,
Tróům že nezjevím dřív, že Odysseus mezi ně přišel,
dokud by k rychlým lodím a k stanům se nevrátil, tehdy
celý ten achajský plán mi konečně vyložil. Potom,
když svým broušeným mečem už přemnoho Trojanů pobil,
odešel k Argejům zpět a početné zprávy jim přines.
Ostatní Trójanky nahlas tam kvílely, ale mé srdce
plesalo, neboť můj duch se obracel k návratu domů;
již jsem vzdychala též i nad bludem, k němuž mě svedla

Afrodíté, když t a m mě přivedla z milé mé vlasti,
a já jsem zradila dceru, své manželské lůžko i muže,
na němž nebylo vady ni v rozumné mysli ni v kráse."

Na to zas Meneláos jí odpověď dával a pravil:

"Manželko, tohleto všechno jsi vskutku po pravdě řekla.

Já už rozpoznal vůli i povahu jedinců mnoha,
mužů hrdinské mysli, a mnoho i zemí jsem prošel,
takového však dosud jsem nespátřil na vlastní oči,
jaký Odysseus býval, rek odvážný v srdci a smělý.

Třeba jen to, co proved a troufal si, hrdina silný,
uvnitř v tesaném koni, v němž my jsme seděli, všichni
arnejší reci, a smrt a zkázu jsme chystali Tróům.

Tehdy jsi ty tam přišla - to asi mě pobídlo k tomu
božstvo, jež Trojanům chtělo tam patrně poskytnout slávu.

Za tebou Déifobos se ubíral, podobný bohům.

Tříkrát tu dutou skrýši jsi obešla, hmatala všude,
nás pak, danajské vůdce, jsi zřetelně volala jménem,
manželku každého z nás svým hlasem jsi napodobila.

Tenkrát jsme seděli vprostřed, já, Diomédés a jasný
Odysseus - my jsme všichni tvé volání zaslechli. Nato
oba dva v rozčilení jsme vzplanuli horoucí touhou
vyskočit z úkrytu ven neb rychle se zevnitř ti ozvat.

V tom nám však Odysseus bránil a rázně nám dychtivost zkontil.

Potom my Achajci všichni už byli jsme potichu uvnitř,
a jen Antiklos chtěl ti nahlas dát odpověď, avšak

Odysseus stále a stále mu silnýma rukama svíral
ústa až do té chvíle, kdy Athénská Pallas tě od nás
odvedla od koně stranou - tím zachránil Achaje všechny."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Átreův Meneláe, ty vznešený, vladaři lidu,
bolestné je to, vždyť žalostnou smrt mu to neodvrátilo,
třebaže opravdu míval v svém nitru železné srdce.

Ale teď zaveďte nás už na lůžko, abychom oba
mohli si konečně lehnout a pookřát lahodným spánkem."

Takto on pravil a Helené z Argu hned vybídla služky
postavit v předsíni lůžka a přehodit koberce přes ně,
krásné, zbarvené nachem, a na ty zas přehozy prostřít,
navrch pak na přikrytí jim položit vlněné houně.

Služebné s loučemi v rukou již kvapily z čelední jizby,
ustlaly v podsíni lůžka a hlasatel vedl tam hosty.

Tam tedy, v předsíni domu, si ulehli na lůžko k spánku
bohatýr Télemachos a skvělý syn Nestorův. Vladař
Meneláos však vzadu spal uvnitř v svém vysokém domě,
Helena v dlouhé říze mu po boku, vznešená žena.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
z lůžka již Meneláos se pozvedal, velitel skvělý;
oblekl šat a k plecím si zavěsil broušený meč svůj,
potom si na lesklé nohy též přivázal opánky krásné,
a pak z ložnice vyšel - svým zjevem se podobal bohu.

Přisedl k Télemachovi a takto naň s důrazem mluvil:

"Hrdinský Télemachu, ach jaká tě potřeba asi
po širém mořském hřbetě k nám přivedla do skvělé Sparty?
Obecná věc, či t v á snad? Nu řekni mi neklamnou pravdu!"

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Átreův Meneláe, ty vznešený, vladaři lidu,
přišel jsem, abys mi řekl dnes o otci nějakou zprávu.
Vyjídán je můj dům, už veta je po žirných lánech;
plný je příbytek můj těch odporných mužů, co stále
četné ovce mi bijí a lesklé loudavé krávy;
chtějí se oženit s matkou, jsou nesmírně násilní, zpupní.
Proto se utíkám teď k tvým kolenům, zdali bys nechtěl
otcovu žalostnou smrt mi vylíčit, pokuds ji spatřil
na vlastní oči, neb zaslechl zvěst snad od jiných, on že
doposud bloudí, vždyť matka ho zrodila nešťastným velmi.
Nic mi však ze šetrnosti neb soucitu nezkrašluj, nýbrž
přesně a zevrubně vylož, jak sám jsi to náhodně spatřil.
Jestliže Odysseus někdy, můj šlechetný otec, ti slíbil
radu neb nějaký čin a splnil to v krajině trójské,
kde jste zažili tolik vy Achajci strastí, pak prosím,
na to se rozpomeň nyní a neklamnou pravdu mi pověz!"

Meneláos, král rusý, zle popuzen pravil: "Ach běda,
zajisté, že si chtěli ti zbabělci beze vší síly
ulehnout v manželské lože tak skvělého, chrabrého reka!

Jako když laň svá sající mláďata, zrozená právě,
uloží v houštině, kde má lev silný své doupě, a sama

vůkol po stráních běhá a v úvalech porostlých trávou,
aby se pásla - a lev zas do svého pelechu přijde,
lani a mláďatům všem tam ohavnou záhubu zchystá,
Odysseus t a k t o i jim pak ohavnou záhubu zchystá!"

Kéž by jen, Otče Die, i Athéno, Foibe, ach kéž by
takový byl, jak kdysi, když na Lesbu, vzdělaném krásně,
povstal a o závod v půtku se pustil tam s aiolským králem,
pořádně k radosti velké všem Rekům jím udeřil o zem -
takový kéž by se tedy teď s ženichy Odysseus potkal!

Všem by se zkrátil život a k ženění chuť by jim zhořkla!
O tom, nač se mě ptáš, zač prosíš, nikdy bych planou,
od pravdy odlišnou zprávu ti neřekl, neoklamu tě,
nýbrž co mořský stařec mi pověděl, nemýlíci se,
z toho ni jediné slovo ti zatajit nechci ni zakrýt.

Ač jsem se dychtil již vrátit, mě bohové zdrželi ještě
v Egyptě, neboť jsem nevzdal jim slavnostně účinné žertvy,
bozi však žádali vždy, aby lidé všech příkazů dbali.

Na moři v příboji vln se rozkládá jakýsi ostrov,
lidé mu říkají Faros - a před zemí egyptskou leží,
tolik as od souše vzdálen, co ujel by klenutý koráb
za den, když ostrý vítr ho zezadu pohání k běhu.

Přístav tam vhodný je též, odkud lodníci souměrné lodě
spouštějí na širé moře, když pitné si nabrali vody.

Tam tedy po dvacet dní mě drželi bozi. Ni vánek
z větrů dujících mořem se nejevil, které jsou lodím

po širém mořském hřbetě vždy průvodci při jejich plavbě.

Byl by mi došel už pokrm a s ním i síla mých lidí,

kdyby mě jediná z bohyň v svém soucitu nezachránila,

Prótea, mořského starce, tak mocného, dcera, jež sluje

Eidotheá - neb tu já v srdci jsem nejvíce dojal.

Sešla se toliko se mnou, když kráčet jsem opodál druhů -

ti tam kol ostrova stále se toulali, lovili ryby

na hroty zahnutých udic, vždyť hlad jim žaludek týral.

Přistoupila tam ke mně a takto mě osloví: "Jsi ty,

cizince, nesmírný bloud a velice slabého ducha,

nebo jsi ochabl schválně a těší tě útrapy snášet,

že na tom ostrově meškáš tak dlouho a naprosto žádnou

pomoc tu nemůžeš najít, a zmužilost druhů tvých hyne."

Takto mluvila ona, já v odpověď na to jí řekl:

"Tohle ti vysvětlím tedy, ať kterákoli jsi z bohyň.

Já se tu nezdržuji sám od sebe, nejspíš jsem nějak

urazil odvěké bohy, co sídlí na širém nebi.

Ty mi však raději pověz - vždyť bohové znají přec všechno -,

kdo mě tu z bohů poutá, kdo odtud mi uzavřel cestu?

Vylož mi, jak se domů mám navrátit rybnatým mořem."

Takto jsem mluvil a bohyně jasná hned odpovídala:

"Cizince, já ti to řeknu a úplnou pravdu ti povím.

Jakýsi mořský stařec sem chodívá, neznalý mýlky,

Próteus nesmrtelný, bůh egyptský; celého moře

zná on hlubiny všechny a poddán je Poseidonovi;

ten je, jak říkají lidé, můj otec a já jeho dcera.

Tohoto kdyby ses mohl tak zmocnit nějakou léčkou!

On by ti naznačil směr tvé pouti a délku té cesty,

jakož i to, jak domů se navrátit rybnatým mořem.

Také ti, živený Diem, on vylíčí, kdyby sis přál to,

co se as dobrého stalo v tvém paláci, nebo co zlého,

zatímco konáš v dáli tu zdlouhavou, svízelnou cestu."

Mluvila takto, a já jí v odpověď řekl: "Teď sama

pověz, jak obelstít božského starce, tak aby nic napřed

nezvěděl, nespátril dřív mě a nějak mi neunik, neboť

zdolat a přemoci boha je svízelné pro smrtelníka."

Takto jsem mluvil a bohyně jasná hned odpovídala:

"Cizinče, já ti to povím a skutečnou pravdu ti řeknu.

Kdykoli rozkročen je bůh Hélios nad středem nebe,

přichází z moře ten podmořský stařec neznalý mýlky,

temným čeřivem pokryt, jež působí Zefyru vání;

když pak vystoupí z vln, hned lehne si v klenuté slují.

Tuleni hromadně spí kol Prótea, děti to krásné

bohyně mořské; když ty se s ním vynoří z hladiny siné,

šíří svým dechem zápach, tak protivný, mořských těch hlubin.

Tam já tě zavedu tedy, jak ráno se objeví Zora,

složím tě do řady k nim. Ty dobře však druhy si vyber

tři, jež nejlepší máš zde u lodí dovedně krytých.

Všechny čarovné kousky ti tohoto starce teď povím:

tuleně ze všeho nejdřív si obejde, spočítá stádo,

a když je po pěti spočte a očima obhlédne všechny,
lehne si uprostřed nich jak pastýř do stáda ovcí.
Jakmile spatříte pak, že na zem si ulehl k spánku,
tenkrát na mysli mějte i statečnost ducha i sílu:
držte ho, byť se i vzpíral a snažil se úporně vymknout!
Ve vše se pokusí měnit, co na této zemi se hýbe,
ve vodu, jakož i v oheň tak strašlivě plápolající,
vy ho však přepevně držte a tiskněte stále tím více!
Ale až sám se tě zeptá a promluví, zase již v oné
podobě, v jaké jste dřív ho spatřili ulehnout k spánku,
potom už násilí nechej a můžeš zas uvolnit starce,
reku, a tehdy se zeptej, kdo z bohů tě stíhá svou zlobou,
také se zeptej, jak vrátit se do vlasti rybnatým mořem."
Řekla a vnořila se zas do moře rozvlněného.
Já se zas ubíral k lodím, kde na břehu ležely v písku,
a jak jsem kráčel, tu v hrudi se mocně mi bouřilo srdce.
Když jsem však sestoupil k moři a ke svému korábu přišel,
hned jsme si zchystali jídlo a božská noc se pak snesla.
Vzápětí na mořském břehu my všichni si ulehli k spánku.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
tehdy již po břehu moře zas kráčel jsem širocestného,
vroucně se modlil k bohům a tři jsem si přiváděl druhy,
na něž jsem spoléhal nejvíc vždy při každém podniku našem.
V široký mořský klín se zas bohyně vnořila, a hned
ze čtyř tuleňů kůže mi vynesla z podmořských hlubin,

čerstvě stažené všechny, vždyť chystala nástrahu otci.

Tam pak, když v mořském písku nám vyhloubila i lůžka,
seděla, čekala na nás. My došli k ní samé a ona
do řady složila nás a každého oděla koží.

Bylo by bývalo hrozné zde ležet, vždyť strašlivý zápach
z tuleňů živených mořem nás všechny ukrutně týral;
neboť kdopak by chtěl být uložen s obludou mořskou?

Sama však pomohla nám a účinnou posilu našla:
přinesla voňavku božskou a dala jí každému pod nos;
voněla velice libě a zmařila zápach z těch oblud.

S myslí přetrpělívu jsme cekali po celé ráno.

Tuleni hromadně z vln již vypluli; potom si všichni
do řady lehali tam, kde dozníval mořský ten příboj.

V poledne vystoupil z moře sám stařec. Své tuleně tučné
našel, i obcházel všechny a spočítal přesně. Nás ovšem
nejdříve počítal též k těm netvorům, aniž ho v mysli
napadlo, zeje to lest; a sám si pak ulehl také.

My jsme se s křikem naň vrhli a rukama svírali starce.

Avšak nepustil z mysli své záludné uskoky Próteus:
ve lva s mohutnou bradou se proměnil nejdřív a potom
pardálem stal se a hadem, pak velikým kancem a hned zas
v košatý vysoký strom a v plynnou vodu se měnil.

My jsme však s přetrpělívu ho myslí drželi pevně.

Když pak byl rozmrzen vším ten stařec všech uskoků znalý,
tehdy mě konečně oslovil sám a takto se tázal:

"Kdopak ti, Átreův synu, dal z bohů takovou radu,
nástrahou proti mé vůli mě polapit? Čeho si žádáš?"

Takto on mluvil, já v odpověď na to ho oslovil: "Starče,
však ty to dobře víš - proč vytáčkou ptáš se mě na to? -,
na tomto ostrově dlouho že prodlévám, naprosto žádnou
pomoc že nemohu najít, a mizí mi zmužilost srdce.

Ty mi však laskavě pověz, vždyť bohové všechno přec vědí,
kdo mě tu z bohů poutá, kdo odtud mi uzavřel cestu?
Řekni mi též, jak vrátit se do vlasti rybnatým mořem?"

Takto jsem mluvil a on mě v odpověď oslovil: "Tys přec
Diovi u Tróje měl i veškerým ostatním bohům
krásné oběti přinést a odplout, aby ses dostal
plavbou po třpytném moři co nejdříve do rodné země.

Není ti souzeno dřív své milé spatřit a přijít
do své otcovské země a v palác stavěný skvěle,
dokud bys k Aigyptu vodám, té řeky živené nebem,
znovu se nevydal zpět a svaté slavnostní žertvy
nevzdal odvěkým bohům, co sídlí na širém nebi;
potom ti dopřejí bozi již návrat, po němž tak dychtíš."

Tohle mi říkal, a milé mé srdce se sklíčilo; vždyť mi
kázal v egyptskou zem se znovu zas mlhavým mořem
vydat a dlouhou tu cestu zas nastoupit, obtíží plnou.

Ale i tak jsem odpověď dal mu a promluvil k němu:

"Starče, já tohleto všechno tak vykonám, jak ty mi velíš.

Avšak toto mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni:

Dopluli s koráby již, a bezpečně, Achajci všichni,
které jsme, Nestór a já, tam nechali při plavbě z Tróje,
nebo snad ohavnou zhoubou z nich leckterý na lodi zhynul,
anebo v náručí přátel, když ke konci přivedl válku?"

Takto jsem mluvil, a on hned v odpověď toto mi řekl:

"Pročpak se, Átreův synu, ptáš na tohle? Netřeba ti to
vědět a myšlenky mé chtít vyzkoumat. Nebudeš dlouho
bez pláče, jak si já myslím, až všechno se zevrubně dovíš.

Mnozí z nich zhynuli totiž, však mnozí jsou naživu ještě.

Z Achajů oděných kovem jen dva tam vůdcové našli
při svém návratu smrt - i ty ses přec účastnil bojů -;
jeden ještě kdes žije, však zdržován na širém moři.

Záhubě podlehl Aiás i s koráby o dlouhých veslech.

Nejdříve Poseidón mocný ho přihnul až k vysokým Gýrám,
velkým to útesům skalním, čímž takto ho zachránil z moře.

Tak by byl unikl smrti, ač Pallas se hněvala na něj,
kdyby byl nemluvil zpupně a nejednal neuváženě.

Tvrdil, že z propasti mořské, tak zhoubné, sám vyvázl bohům
navzdory. Poseidón však řeč nesmírně chlubitvou zaslech;
ihned do pevných rukou svůj trojzubec popad a silou
vrazil jím do gýrských skal a rázem je rozrazil ve dvě:
skála tam zůstala sice, však do moře úlomek spadl,

Aiás kde před chvílí seděl a jednal tak neuváženě.

V bezmezném zpěněném moře ten útes ho strhával s sebou.

Tak tam zahynul Aiás, a utonul ve slané vodě.

Bratr tvůj unikl smrti a šťastně i vyvázl z moře
s dutými loďmi - tak chtěla ho zachránit vznešená Héra.
Ale když zakrátko již měl doplout k strmému mysu
Maleji, prudká bouře ho zachvátila a nesla
znovu zas na rybné moře, ač těžce a zhluboka vzdychal,
nesla ho v nejzazší kraj, kde Thyestés v domě dřív bydlel,
tenkrát však v paláci tom syn Thyestův Aigisthos bydlil.
Ale když potom i odtud se jevil jim bezpečný návrat,
protože změnili bozi směr větru, a přišli zas domů,
ach, jak radosti pln rek vystoupil na rodnou půdu,
jak svou otčinu líbal a objímal! Z očí mu proudem
kanuly vřelé slzy, když s radostí spatřil svou zemi.
Vtom ale z hlídky ho uviděl zvěd, jež postavil na stráž
Aigisthos, úskočný muž, a slíbil mu za tuto službu
dát dva talenty zlata; zvěd rok tam bedlivě hlídal,
aby král neprošel tajně a nesáhl k obraně rázné.
Vyzvědač k paláci kvapil dát zprávu vladaři mužstva.
Ihned záludnou lest si Aigisthos vymyslel na něj:
dvanáct vybraných mužů, těch nejlepších z tamního kraje,
v záloze skryl, však jinde zas hostinu poručil zchystat.
S koňmi a vozy se vydal pak sám zvát Agamemnona
k hostině, vladaře lidu - však zamýšlel hanebný úklad.
Doved ho dovnitř a tam ho - vždyť netušil záhubu - zabil
po hodech, jako když někdo tak zabije u žlabu býka.
Neušel z králových druhů ni jediný, kteří s ním přišli,

neušel z Aigisthových - byl v paláci každý z nich zabit."

Tohle mi říkal a mně se zlomilo milé mé srdce;

seděl jsem na břehu v písku a plakal, má duše už déle

nechtěla na světě žít a dívat se v sluneční světlo.

Když jsem se vyplakal dost a v zármutku nasvíjel v písku,

tehdy ten mořský stařec mě oslovil, neznalý mýlky:

"Neplač už, Átreův synu, tak dlouho a bez přerušení,

tím přece nesvedem nic; ty spíše se pokus co nejdřív,

kterak bys opět se vrátil, a šťastně, do rodné země.

Bud' to ho živého ještě tam zastihneš, nebo ho možná

Orestes zabije dřív, a ty bys pak přišel jen k pohřbu."

Tohle mi říkal, a mně duch mužný a milené srdce,

ačkoli jsem se tak rmoutil, zas radostně okřály v hrudi.

Tu jsem ho oslovil takto a hovořil vzletnými slovy:

"O t ě c h t o tedy už vím, však jmenuj mi třetího muže,

který je doposud živ, však zdržován na širém moři.

Či je snad nyní už mrtev? Ač zarmoucen, přec to chci slyšet."

Takto jsem mluvil a on hned v odpověď pronesl ke mně:

"Je to přec Láertův syn, jenž sídlo má v Ithace; já ho

uviděl na ostrově, jak vřelé tam proléval slzy;

v příbytku Kalypsy nymfy dlí doposud, která ho poutá

násilně - nemůže on se do rodné země zas vrátit:

nemá tam koráby s vesly, ni druhy, kteří by cestou

po širém mořském hřbetě ho k domovu doprovázeli.

Tobě však souzeno není, ó vznešený vladaři, abys

naplnil osud a zemřel v svém Argolsku, pastvišti koní:
na nivy élysijské tě pošlou bohové věční,
na samé hranice země, kde Rhadamanthys dlí rusý.
Na nich se nejsnáze žije a bez námah smrtelným lidem:
nejsou tam vánice sněžné, ni bouře, ni lijáky prudké,
nýbrž příjemným vánkům tam ókean dává vždy proudit
Zefyra jasnodechého a snaží se osvěžit lidi,
neboť máš Helenu za choť a pro ně jsi Diovým zetěm."
Po těchto slovech se vnořil zas do moře rozvlněného.
Já jsem se ubíral zas i s průvodci rovnými bohům
k lodím, a srdce v hrudi mi cestou bouřilo mocně.
Když jsme však přišli až k moři a dosáhli korábu svého,
hned jsme si zchystali jídlo a božská noc se pak snesla.
Tehdy už na mořském břehu jsme všichni si ulehli k spánku.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
nejdřív jsme na jasné moře své koráby z pobřeží stáhli,
potom jsme dávali stěžně a plachtoví v souměrné lodě,
naposled vstoupili plavci a sedali na lávky k veslům,
jimiž, jak seděli řadou, pak tepali zpěněné moře.
Opět jsem v Aigyptu vodách, té řeky živené nebem,
s koráby přistál a vykonal slavnostní oběti zdárné.
Ale když usmířil jsem hněv bohů žijících věčně,
zřídil jsem bratrovi hrob, aby sláva mu nezhasla nikdy.
Když jsem to skončil, tu při cestě nazpět mi bohové dali
příznivý vítr a rychle mě zanesli do milé vlasti.

Ale ty v paláci u nás se pozdrž nyní tak dlouho,
až by se jedenáct dní neb dvanáct skončilo. Potom
skvěle tě vypravím zpět a dám ti i nádherné dary:
hlazený vůz, tři koně a přidám i překrásný pohár,
abys po všechny dny si trvale vzpomínal na mne,
kdykoli odvěkým bohům se připravíš ulévat v obět'."
Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:
"Nechtěj mě, Meneláe, zde zdržovat přespříliš dlouho!
Sic bych i po celý rok v tvé blízkosti s radostí zůstal,
aniž bych po svém domě a po matce pocítil touhu,
neboť mě nesmírně těší tvá vypravování, tvůj hovor
poslouchat; v posvátném Pylu však jsou již druhové moji
nevrlí, zatímco ty tak dlouho mě tady chceš meškat.
Chceš-li mi věnovat dar, ten budiž mi pokladem vzácným!
Koně však do Ithaky si nevezmu, radš je tu tobě
k okrase nechám: ty vládneš zde rovině širé, v níž roste
v hojnosti jetel i šáchor, též v hojnosti pšenice, špalda,
roste i bílý ječmen, jenž rodívá široké klasy.
V Ithace nejsou však louky, ni široká rejdiště koňská;
kozy jen rodí a přec je hezčí než dárkyně koní.
Z ostrovů ležících v moři tu jediný půvabné luhy
nemá, není též sjízdný - a Ithaka nejméně ze všech."
Pravil, a Meneláos se pousmál, velitel zdatný,
rukou ho pohladil vlídně a takto pak s důrazem mluvil:
"Opravdu z dobré jsi krve, můj rozmilý, jak tu tak mluvíš.

Nuže já změním svůj dar, to přece je zcela v mé moci.
Z darů, kterých tak mnoho v mém domě jak poklady leží,
dám ti nejhezčí ze všech a také nejhodnotnější:
dám ti měsidlo tedy, tak dovedný výtvar. Je celé
z ryzího stříbra a okraj je dokola obrouben zlatem,
Héfaistovo to dílo; to hrdina Faidimos kdys mi
daroval, sídonský král, jenž do svého domu mě přijal,
když jsem zavítal k němu - to nyní chci věnovat tobě."
Tak tedy o tom ti dva teď navzájem mluvili spolu.
Do domu božského krále se hosté již scházeli k hodům:
hnali tam ovce a nesli i víno, tu posilu mužů;
manželky v závojích krásných jim přinesly chleby a takto
všichni si v královském domě již chystali hostinu skvělou.
Ženiši v této chvíli se před domem Odysseovým
bavili házením disku a vrháním loveckých kopí
na zemi upěchované, jak jindy, a vedli si zpupně.
Antinoos jen seděl a Eurymach podobný bohům,
ženichů náčelníci, svou zdatností nejlepší ze všech.
Tehdy se přiblížil k nim syn Froniův, Noémón zdatný,
promluvil k Antinoovi a v řeči se tázal: "Zda v mysli
víme již, Antinoe, či nevíme, kdy se as vrátí
z písečnatého Pylu náš Télemachos zas domů?
Odplul tam na mé lodi, a mně je té lodi teď třeba
k přepravě v prostorný élidský kraj, kde dvanáct mám koní,
klisen, a ty mi živí svým mlékem robotné mezky,

neznalé jařma; z nich jednoho rád bych sem přihnal a zkontil."

Pravil, ti užasli v srdci, vždyť nemohli tuřit, že jinoch

do Pylu Néleova se odebral; měli spíš za to,

že je teď na venku buď s bravem neb s pastýřem vepřů.

K němu zas Antinoos, syn Eupeithův, promlouval: "Pověz

neklamnou pravdu, kdy odplul, a kteří ho doprovázeli

vybraní mladíci zdejší? Či vlastní dělníci jeho,

nebo snad sluhové též? I to by byl mohl on provést!

Také mi s jistotou řekni i tohle, ať dovím se přesně,

zdali ti černou loď vzal násilím, proti tvé vůli,

čis mu ji zapůjčil sám, když naléhal na tebe slovy?"

Noémón, Froniův syn, mu na to zas v odpověď pravil:

"Sám jsem mu poskytl koráb - a co by byl udělal jiný,

kdyby snad takový muž ho žádal, jenž v duři má četné

útrapy? Bylo by těžké tu úsluhu odepřít jemu!

Mladíci, kteří tu po nás jsou nejlepší v obci, s ním pluli.

Vstupovat jejich vůdce sám spatřil jsem, Mentora, nebo

někoho z bohů, jenž jemu se podobal naprosto ve všem.

Avšak tomu se divím: já zdatného Mentora viděl

včera, hned po ránu, zde, však tenkrát v loď do Pylu vstoupil."

Noémón po těchto slovech se odebral k otcovu domu,

zpupný však duch těch ženichů dvou se rozhorlil mocně.

Ostatní přestali hrát a sedli si všichni k těm dvěma.

Antinoos, syn Eupeithův, k nim pln nevole mluvil -

chmurami zjitřená hrud' se mu plnila velikým hněvem,

oči žhnoucímu ohni měl podobné: "Běda, jak zdárně
provedl troufalý čin a nesmírně drze s tou cestou
Télemachos! My mysleli spíš, že s nezdarem skončí.
Navzdory tolika nám tak vzdálil se mladý ten chlapec:
spustil si na moře koráb a nejlepší v obci si vybral!
Začne nám být i v budoucnu ke zkáze! Měl by mu sílu
napřed již ochromit Zeus, než dosáhne zralého mládí!
Dejte mi rychlý koráb a do něho veslařů dvacet,
abych, až bude se vracet, si v záloze počíhal na něj
mezi skalnatým Samem a Ithakou v průlivu mořském -
plavba za otcem musí jen ž a l o s t n ě pro něho skončit!"
Pravil, a každý tu řeč mu schvaloval, měli ho k tomu.
Vzápětí nato se zdvihli a odešli v královský palác.
Nebyla Pénélopeia však neznalá po dlouhou dobu
záměrů zlých, jež strojili ženiši hluboko v nitru:
všechno jí prozradil Medón, jenž poslouchal porady jejich
(za zdí dvora stál přítom), když snovali na dvoře plány.
Ihned palácem spěchal s tou zprávou k Pénélopeii.
Když pak přestoupil práh, tu pravila Pénélopeia:
"Pročpak tě, hlasateli, sem poslali ženiši statní?
Máš snad oznámit služkám zde v paláci božského krále,
aby hned nechaly práce a chystaly hody jen pro ně?
Nikdy mě neměli chtít a vůbec se s námi tu stýkat!
Kéž by zde v dnešní den už konečně naposled jedli!
Vy se tu scházíte často a mrháte podstatu jmění,

moudrého Télémachu to majetek! Cožpak z vás nikdo
neslyšel od otce dříve, již za doby vašeho dětství,
kterak se k rodičům vašim vždy Odysseus choval jak vladař?
Nečinil nikomu v obci ni slovem nikdy, ni skutkem
křivdu, jak u božských králů to bývá zpravidla zvykem:
k jednomu chovají hněv a druhého milují zase.
On ale vůbec nikdy se k nikomu nechoval zpupně.
Avšak smýšlení vaše a hanebné řádění všem je
zřejmé, a za dobré skutky vděk v budoucnu nechová nikdo."
Rozumný hlasatel Medón zas na to k ní promluvil: "Kéž by,
královno, tahle ta věc již vrcholem neštěstí byla!
Avšak daleko horší a hroznější úmysl ještě
hodlají ženiši provést - kéž Kronovec zabrání tomu!
Télémachu jsou dychtiví usmrtit broušeným mečem,
domů až bude se vracet. On odešel po otci pátrat
do posvátného Pylu a odtamtud do skvělé Sparty."
Pravil, a jí v té chvíli i kolena klesla i srdce,
ztratila nadlouho schopnost cos promluvit, zalila oči
královně záplava slz, hlas nevyšel, uvázl v hrdle.
Po chvíli nabyla řeči a řekla mu v odpověď toto:
"Pročpak mi, hlasateli, syn odešel? Nemusel přece
do lodí rychlých v plavbě on vstupovat! Lodě se mužům
stávají mořskými koňmi a ženou se rozsáhlým vodstvem.
Nemá už ani to jméno zde na světě po něm snad zůstat?"
Rozumný hlasatel Medón jí v odpověď na to zas pravil:

"Nevím, zda nějaký bůh jej podnítl, či to snad jeho vlastní zatoužil duch jít do Pylu, aby tam pátral po otci, zdali se vrátí, či k jakému osudu dospěl."

To tedy hlasatel prones a odešel vládcovým domem.

Ji však mučivý bol zas obestřel, neměla síly, aby si na židli sedla, ač mnoho jich v paláci bylo, nýbrž usedla na práh své komnaty stavěné pracně, tonula v žalostném nářku a kolem ní kvílely služky všechny, kolik jich bylo v tom paláci, mladé i staré.

K nim pak v hlasitém lkání zas pravila Pénélopeia:

"Poslyšte, milé mé služky, mně nejvíc dal Olympan strastí ze všech, co přišly na svět a vyrostly zároveň se mnou.

Nejdříve vzácného muže jsem ztratila, hrdinu lvího, který nejvíce proslul svou zdatností v danajském mužstvu, vzácného - jeho slávy celá zem naše je plná.

Nyní zas milého syna mi odnesly vichřice prudké bez slávy z domu, a mně jste nic neřekly o jeho cestě.

Vždyť ani jediná z vás, vy ukrutné, nepřišla na to, vzbudit mě na lůžku ze sna, ač dobře jste věděly o tom, k černé klenuté lodi můj syn když odešel z domu!

Kdybych já zvěděla tenkrát, že zamýšlí takovou cestu, byl by tu určitě zůstal, byť na cestu velice spěchal, nebo by býval šel jen přes moji mrtvolu z domu!

Honem ať některá z vás mi zavolá Dolia, starce, kterého, když jsem šla sem, mi otec dal za sluhu (teď mi

pěstuje sad, tak bohatý stromovím), aby si přišel
k Láertovi a všechno co nejdřív mu zevrubně řekl,
zda by snad zosnoval v srdci on nějakou radu, a z venku
zda by sem přišel a stýskal si na ty, co dychtí mu zabít
potomka, jehož je otcem král Odysseus, podobný bohům."

Na to zas Eurykleia k ní pronesla, pěstounka milá:

"Na místě, děvenko milá, mě probodni ukrutným mečem,
nebo mě ušetř zde v domě -já nechci ti skrývat už pravdu!

Já jsem to věděla všechno a dala mu, cokoli kázal,
jídlo i lahodné víno, však přiměl mě k přísaze velké,
dřív že ti neřeknu nic, než dvanáctý den by už nastal,
neb až ho pohřešíš sama a zaslechneš o jeho cestě -
aby ti žalostný pláč snad nehyzdil obličej krásný.

Zatím však umyj se v lázni a čist'ounek roucho si vezmi,
vystup do horní síně a s tebou i služebné ženy,
tam pak Athénu vzývej, jež bouřného Dia je dcera.

Ta by pak Odyssea i od smrti zachránit mohla.

Starce, jenž souží se dost, už nesužuj! Nemohu věřit,
že by se Láertův rod byl nadobro blaženým bohům
zprotivil, ještě tu někdo snad zůstane, kdo bude vládnout
nad domem s vysokým krytem a na venku úrodným polím."

Ztišila nářek svou řečí a od slz jí zdržela oči.

Ona se umyla v lázni a čist'ounek roucho si vzala,
stoupala do horní síně a s ní i služebné ženy,
v košík si nabrala zrní a vzývala Athénu takto:

"Dcero bouřného Dia, ó vyslyš mě, Nepřemožená!

Jestli ti v paláci našem můj Odysseus důvtipu plný

spálil kdy tučné kýty buď z ovce anebo z býka,

na to se rozpomeň nyní a milého syna mi zachraň,

odvrať ženichy od nás, zlé pýchy a zpupnosti plné!"

Řekla a zaúpěla, i vyslechla Athéna prosbu.

Ženiši náramný křik vtom spustili v dvoraně stinné,

takto pak leckterý prones z těch mládenců zpupnosti plných:

"Královna, touha tak mnohých, nám dojistá strojí už svatbu,

nic však netuší o tom, že synovi zchystána zkáza."

Takto tam leckterý mluvil - co zchystáno, neznal však nikdo.

Antinoos v jich středu se ujal pak slova a řekl:

"Hled'te se varovat přec, vy ztřeštěnci, výroků zpupných,

naprosto všech - sic někdo to donese do ženské síně!

Nyní už potichu vstaňme a proved'me bez hluku záměr,

který je každému z nás tak nesmírně vítaný v srdci."

Řekl, a dvacet mužů si vyvolil, nejlepší ze všech.

Kvapili na mořský břeh a k rychlému korábu došli.

Na mořskou hlubinu nejdřív svůj koráb z pobřeží stáhli,

potom dávali stěžeň a plachtoví do černé lodi,

dále pletivem z kůže si museli přivázat vesla,

konali patřičně všechno, a napjali bělostné plachty.

Sluhové velesrdnatí jim přinesli zbraně a oni

spustili kotvy dál v moři a sami pak vystoupili na břeh,

na němž požili jídla a čekali na příchod šera.

Moudrá Pénélopeia však zatím v hořejší síni
ležela lačná, vždyť nevezala do úst ni pokrm ni nápoj;
rozvažovala, zda její statečný syn unikne smrti,
či snad podlehne lsti těch ženichů nesmírně zpupných.
Jako je v rozpacích lev, když octne se v zástupu lovců,
zděšený, kdykoli sevrou ho nástrahy kruhem, tak právě
rozvažovala i ona. Tu přišel jí sílivý spánek:
poklesla naznak a spala, vždyť všechny jí ochably údy.
Athéna jiskrnooká zas jiný si smyslila záměr:
stvořila lidský přízrak, byl podobný Ifthímě vzrůstem,
dceři to Íkariově, jenž srdnatým hrdinou býval;
za choť ji Eumélos měl, král sídlící v thessalských Ferách.
Do domu božského vládce ten přízrak teď poslala Pallas
přimět Pénélopeiu, jež hlasitě žalostí štkala,
aby už nechala nářku a kvílení plného slzí.
Do jizby vstoupil ten přízrak kol řemínku závory dveřní,
stanul nad její hlavou a takto k ní promluvil nahlas.:
"Pénélopo, ty spíš, však sklíčena v milém svém srdci?
Bohové žijící blaze přec nechtějí dopustit, abys
zkrušena byla a lkala, vždyť ještě se může ti vrátit
syn tvůj - ten vůči bohům se neprovinil přec nijak."
Na to zas odpovídala jí přemoudrá Pénélopeia,
která ve bráně snů se těšila lahodným spánkem:
"Cože sem přicházíš, sestro? Však jindy ve zvyku nemáš
zavítat k nám, vždyť bydlíš tak velice daleko odtud.

Radíš mi zanechat žalu, té nesmírné bolestné trýzně,
která mě sužuje velmi jak v mysli, tak také v srdci.

Nejdříve vzácného muže jsem ztratila, hrdinu lvího,
který nejvíce proslul svou zdatností v danajském mužstvu,
vzácného, jehož slávy je plná celá zem naše.

Nyní zas milý můj syn mi odplul na duté lodi,
nezralý chlapec, jenž v činech a v řečech se nevyzná ještě.

Pro něho běduji dokonce víc než pro svého muže,
o něho celá se chvěji a strachuji, že ho cos potká,
ať už u lidí v kraji, kam odešel, anebo v moři.

Vždyť má nepřátel mnoho a ti mu teď úklady strojí,
dychtiví zabít ho dřív, než do rodné země se vrátí."

Na to ten mlhavý přízrak jí odpověď dával a pravil:

"Dobré buď myslí a vůbec se přespříliš nestrachuj v srdci!

Taková průvodkyně s ním putuje, již by si přáli
také i jiní muži mít po boku - jí to je možné -,
bohyně Athénská Pallas: má soucit s tvým žalostným nářkem.

Ta mě teď vyslala sem, to poselství abych ti řekla."

Věhlasná Pénélopé k ní na to zas pronesla: "Jestli
skutečně bohyně jsi a boží jsi zaslechla výrok,
podej mi obšírnou zprávu i o onom nešťastném muži,
je-li kde naživu ještě a spatřuje sluneční světlo,
anebo mrtev je už a prodlévá v Hadově sídle."

Na to ten mlhavý přízrak jí odpověď dával a pravil:

"Zevrubně nemohu nic ti povědět o onom muži,

zdali je mrtev či živ - a do větru mluvit je špatné."

Skončil, a unikl ven kol závory dveří ten přízrak,
ve vzdušných váncích se ztrácel . . . Vtom procitla z libého spánku

Íkariova dcera a milé jí okřálo srdce,

že tak radostný sen k ní zavítal v temnotě noční.

Ženiši vstoupili na loď a kvapili po vlhké dráze,
myslili na rychlou smrt, již chystali Télemachovi.

Jakýsi hornatý ostrov se rozkládá ve středu moře,
mezi skalnatým Samem a Ithakou, uprostřed obou,
Asteris, nikterak velký; má zátoky po obou stranách
chránící lodě - tam ženiši v záloze čekali na něj.

ZPĚV PÁTÝ

Odysseus opustí nymfu Kalypsou na ostrově Ógygii a po svízelné plavbě se dostane na ostrov blažených Fajáků

Zora se zdvíhala z lůžka, kde se slavným Títhónem spala,

aby zas nesla světlo i odvěkým bohům i lidem:

k poradě sedali bozi v té chvíli a uprostřed všech byl

Zeus, jenž ve výši hřímá a moc má největší ze všech.

Athéna záplavu strastí jim líčila Odysseových,

myslila naň -ji hnětlo, že dosud je v nymfině sídle:

"Otče Die a všichni vy věční, blažení bozi,

nikdy ať přátelsky vlídný a laskavý není už žádný

žezlem vládnoucí král, v svém srdci ať nezná se k právu,

nýbrž ať vždycky je zlý, ať páchá i zločinné skutky,

božského Odyssea když nikdo už pamětliv není

z lidí, kterým on vládl a laskavý býval jak otec.

On teď na výspě mešká a kruté útrapy snáší
v obydlí Kalypsy nymfy, jež mocí ho u sebe poutá,
takže se nemůže sám zas navrátit do rodné země.
Nemá tam koráby s vesly, ni druhy, kteří by cestou
po širém mořském hřbetě ho k domovu doprovázeli.
Nyní zas milého syna mu ženiši usmrtit dychtí,
domů až bude se vracet. On odešel po otci pátrat
do posvátného Pylu a odtamtud do skvělé Sparty."

Zeus, jenž hromadí mračna, jí na to zas v odpověď pravil:

"Dítě mé, jaká to slova ti vyklouzla z ohrady zubů?
Copak jsi přece ty sama ten záměr si nevymyslila,
aby se Odysseus vrátil a potrestal zpupné ty muže?
Télemacha teď obratně doprovod' - je to v tvé moci -,
aby se živ a zdrav zas navrátil do rodné země,
ženiši s lodí však zpět ať odplují s nepořízenou!"

Pravil, a vzápětí mluvil zas k Hermovi, milému synu:

"Herme, vždyť také jindy mi býváš pokaždé poslem:
nymfě s krásnými vlasy jdi říci mou nezvratnou vůli,
že se má Odysseus vrátit, rek srdnatý, ať tedy pluje,
aniž ho provází někdo buď z bohů neb smrtelných lidí.

Mnoho ač zakusí strastí, přec na voru sroubeném pevně
může se v dvacátý den až k ostrovu Scherii dostat,
v hrudnatou Fajáků zem - ti rodem jsou blízcí všem bohům.

Oni ho nadmíru vroucně jak boha uctívat budou,
na vlastní lodi ho pošlou pak do milé otcovské země,

množství bronzu a zlata a šatstva mu přidají darem,
kolik by v krajině trójské byl nezískal Odysseus nikdy,
kdyby se šťastně byl vrátil a dostal z vši kořisti podíl.
Neboť mu souzeno jest své drahé již spatřit a přijít
do milé otcovské země a do domu s vysokým stropem."
Pravil, a ochotně poslechl vrah Argův, průvodce Hermés.
Ihned si na obě nohy své krásné opánky připjal,
božské, ze zlata celé, jež po plynné vodě ho nosí,
jakož i po širé zemi jak o závod s vanutím větru.
Potom vzal kouzelný prut, jímž lidem podle své vůle
bdícím uspává oči a jiné, spící, zas budí.
Ten měl v ruce a vznášel se ve vzduchu mocný vrah Argův.
Přeletěl píerskou zem a z výšin se na moře spustil,
vzápětí po mořských vlnách se rozehnal tak jako racek,
který při lovu ryb, když lapá je ze strašných hlubin,
v mořské nezmorné pláni si smáčívá perutě husté.
Tomu se podobal Hermés, když nesčetné vlny ho nesly.
Ale když konečně dospěl až na ostrov ležící v dáli,
vystoupil z temného moře hned na souš a kráčel, až přišel
k veliké klenuté sluji, v níž Kalypsó bydlela, ona
víla s krásnými vlasy, a právě ji zastihl uvnitř.
Veliký oheň tam na krbu hořel a ostrovem v dálku
vůně z planoucích dřev se šířila, z jalovce, a též
štěpného cedru; sem tam kol stavu chodila nymfa,
zpívala krásným hlasem a zlatým paprskem tkala.

Po stranách jeskyně její byl lesíček rostoucí bujně,
olše a osiky s nimi a cypřiše líbezné vůně.
Ptáci širokokřídlí tam hnízili ve větvích stromů,
jestřábi, kalousové a mořští dlouhojazyční
havrani, kterým se líbí ruch života na mořských vlnách.
Kolem té klenuté sluje se také do šíře pjala
svěží pěstěná réva a kypěla plnými hrozny.
Potůčky za sebou čtyři tam plynuly s průzračnou vodou,
byly si navzájem blízko, z nich každý však směřoval jinam.
Kolkolem fialkami a miříkem bujely měkké
lučiny. Tam by i bůh byl užasl, kdyby byl přišel,
až by tam spatřil tu krásu, a byl by se potěšil v duši;
průvodce Hermés, vrah Argův, též stanul a s úžasem zíral.
Když se však nadíval dost už na všechno s úžasem v duši
vešel v tu prostornou sluj. Jej poznala na první pohled
bezpečně tváří v tvář ctná Kalypsó, bohyně jasná,
neboť bohové věční si navzájem neznámí nejsou,
i když snad některý z nich má obydlí daleko odtud.
Chrabrého Odyssea však nestihl v jeskyni, neboť
na břehu seděl a plakal, kde sedával v pláči i jindy,
slzami, sténáním žalným a bolestmi srdce si drásal,
na moře nezdolné odtud se díval a proléval slzy.
Kalypsó, bohyně jasná, hned Herma vyzvala, aby
na lesklé nádherné křeslo si sedl, a pak se ho ptala:
"Copak že se zlatým prutem sem ke mně jsi zavítal, Herme,

milý a hodný vši úcty? Vždyť jindy mě nenavštěvuješ!

Pověz, co na mysli máš! Mé srdce mi velí to splnit,
mohu-li ovšem to splnit a je-li to vyplnitelné.

Avšak dříve pojď dál, ať mohu tě pohostit uvnitř."

Sotva to bohyně řekla, již před něho prostřela stolec
božského pokrmu plný a rudý mu smísila nektar.

Pil tedy s chutí a jedl vrah Argův, průvodce Hermés.

Když se však dosyta najed a pokrmem občerstvil ducha,
tehdy ji oslovil takto a na dotaz odpověď dával:

"Ptáš se mne, bohyně boha, proč nyní sem přicházím. Nuže
já ti to po pravdě řeknu, vždyť sama mě vybízíš. Z e u s mi
přikázal, abych sem šel, ač nerad to dělám. Kdo chtěl by
proběhnout o své vůli tak nesmírnou hladinu slanou?

V blízkosti jedině město tu nemají lidé, co bohům
dávají oběti svaté a vybrané slavnostní žertvy.

Zcela však nemožné je, aby některý jiný z nás bohů
příkaz bouřného Dia buď obešel, anebo zmařil.

Je prý u tebe muž, jenž nejvíc je postižen strastmi
ze všech mužů, co po devět let se bili kol Tróje.

V desátém roce, když zbořili město, sic odpluli domů,
těžce však při návratu se rouhali Athéně: ta pak
zhoubný jim vzbouřila vítr a vzedmula obrovské vlny.

Ostatní druhové zdatní mu na cestě zhynuli všichni,
jeho však zanesl s e m zlý vítr a přihnala vlna.

Toho ti káže teď Zeus co nejdříve propustit odtud.

Osud mu neurčil zhynout tak daleko od milých přátel,
nýbrž mu souzeno je své milé spatřit a přijít
do své otcovské země a do domu s vysokým stropem."
Pravil, a bohyně jasná, ctná Kalypsó strnula hrůzou,
nato zas pronesla k němu a mluvila vzletnými slovy:
"Jak jste vy bohové krutí a nad jiné závisti plní,
máte-li bohyním za zlé, když s muži se veřejně snoubí
a když se některé z nich muž stane pak milným chotěm!
Jitřenka růžovoprstá když Óríóna si vzala,
též jste jí nepřáli to, vy bohové žijící blaze,
až ho pak zlatotrúnná ctná Artemis na Ortygii
zasáhla vlídnou střelou a naráz mu odňala život.
Také když podlehla touze ctná Déméter s krásnými vlasy,
a pak s Íasiónelem se na lůžku sdružila v lásce
na nivě zorané třikrát, to dlouho se neutajilo
před Diem, který ho zasáh a usmrtil zářícím bleskem.
Teď se zas horšíte na mne, že u mne dlí smrtelník, bozi!
Já jsem ho zachránila, když seděl pak na lodním trámu
samoten, neboť Zeus mu uprostřed třpytného moře
zasáhl rychlou loď a roztříštil zářícím bleskem.
Ostatní druhové zdatní mu tenkrát zhynuli všichni,
jeho však zanesl s e m zlý vítr a přihnala vlna.
Já jsem jej hostila tu a živila, říkala jsem mu,
že mu chci pro všechny dny dát nesmrtelnost a mladost.
Když ale nemožné je, aby některý jiný z nás bohů

příkaz bouřného Dia buď obešel, anebo zmařil,
ať si jen jde, když Zeus ho vybízí k tomu a káže,
na moře nezmarné -já však mu nemohu poskytnout průvod:
nemám tu koráby s vesly ni druhy po ruce, kteří
po širém mořském hřbetě by cestou ho doprovázeli.

Radu však velice ráda mu udělím, nebudu tajit,
jak by se živ a zdrav zas navrátil do rodné země."

Nato zas Argův vrah k ní promluvil, průvodce Hermés:

"Tak jen ho tedy už propusť a varuj se Diova hněvu,
aby ti, rozezlen, pozděj snad pocítit nedal svou zlobu!"

Takto když promluvil k ní, zas odletěl mocný vrah Argův.

Jakmile vznešená nymfa vzkaz od Dia vyslechla, šla hned
k chrabrému Odysseovi. A opět ho zastihla, jak tam
seděl na mořském břehu; vždyť doposud nikdy mu oči
od slz neusychaly a v tesknění po vlasti sladký
život se rozplýval mu, vždyť neměl už zálibu v nymfě.

Ovšemže po celé noci s ní prodléval proti své vůli,
v klenuté sluji s ní léhal, vždy chtějící, on ale nechtěl.

Jindy však po celé dni sám na skalách, na březích sedal,
slzami, sténáním žalným a bolestmi srdce si drásal,
na moře nezdolné odtud se díval a proléval slzy.

Vtom se blížila k němu a pravila, bohyně jasná:

"Ubohý, už mi tu nelkej a nenič si dále svůj život,
se vši ochotou již tě opravdu propustím domů.

Nuže teď sekýru vezmi a mohutné kmeny si poraz,

v široký prám je spojuj a příkrov vysoko k němu
přípevni, aby tě mohl tak unášet mlhavým mořem.

Já pak zásobu jídla a vody a rudého vína
hojnou ti do voru vložím, ta cestou tě uchrání hladu,
dám ti též oděv a pošlu ti zezadu příznivý vítr,
aby ses živ a zdráv zas navrátil do rodné země,
budou-li bozi to chtít, co sídlí na širém nebi:
mocnější jsou než já jak záměry svými, tak činy.

Řekla, a Odysseus jasný, jenž přemnoho vytrpěl, strnul.

Potom k ní promluvil takto a hovořil vzletnými slovy:

"Bohyně, jiného cosi tím zamýšlíš, ne však můj návrat,
velíš-li, abych jen s prámem jel přes velké propasti mořské,
hrozná a obtížná plná, vždyť těmi ni souměrné lodě
nejezdí, rychlé v plavbě, když těší se z Diova větru.

Já bych proti tvé vůli však nevstoupil, bohyně, na prám,
kdyby ses neodhodlala mi slavnostní přísahu vyřknout,
že už mi žádnou jinou zlou pohromu nehodláš zchystat."

Kalypsó po jeho slovech se usmála, bohyně jasná,
pohladila ho rukou a s důrazem mluvila k němu:

"Ty jsi mi opravdu chytrák a ve všem si poradit umíš,
když jsi měl takový nápad a pronesl taková slova!

Svědkek mi nyní buď Země a seshora nebesa širá,
jakož i styžský proud, jenž pod zem se vlévá a bývá
přísahou nejděsivější a největší blaženým bohům,
že už ti žádnou jinou zlou pohromu nehodlám zchystat,

nýbrž že na mysli mám a zařídím, co bych i sama
sobě chystala, kdyby mě svírala taková tíseň.

Uznalý je a vlídný i duch můj, vždyť nechovám v prsou
železné srdce ni já, ba naopak soucitu plné."

Tohle mu tedy řekla ta bohyně jasná a rychle
před ním se na cestu dala, on sám šel bohyni v patách.

Přišli pak v klenutou sluj - ctná bohyně se smrtelníkem.

Ten si tam na židli sedl, z níž před chvílí zdvihl se Hermés;

Kalypsó před něho kladla hned všeliké pokrmy na stůl,
aby on jedl a pil, jak jídají smrtelní lidé.

Naproti božskému vládci pak sedla si Kalypsó sama,
jí ale ambrosii a nektar podaly služby.

Jídlo jim předložené a zchystané rukama brali.

Když pak už okřáli dost jak podaným jídlem, tak pitím,

Kalypsó, bohyně jasná, zas mluvila nejdřív: "Tak tedy,

Láertův Odyssee, tak zchytralý, jasného rodu,

domů se odebrat chceš a do milé otcovské země

bez dlení, a hned teď? I přesto buď povždycky šťasten!

Ovšemže kdybys věděl v své mysli, co osud ti ještě

strastí připravil snést, než do země otcovské přijdeš,

dál bys tu zůstal a se mnou měl o toto obydlí péči,

byl bys i nesmrtelný, ač dychtíš spatřit svou ženu,

po které po všechny dny jsi roztoužen. Já se však pyšním,

horší že nejsem než ona svým vzrůstem ni postavou, avšak

nijak se nesluší přec, aby nějaká smrtelná žena

půvabem, jakož i vzrůstem se měřila s nesmrtelnými."

Důvtipný Odysseus na to jí ihned zas v odpověď pravil:

"Pro tohle nezlob se na mne, ó vznešená bohyně! Všechno

předobře vím i já sám, oč rozumná Pénélopeia

velkostí svou a krásou je v srovnání za tebou, neboť

smrtelná jest, však ty jsi nesmrtelná, vždy mladá.

Ale přesto si přeji a po všechny dny si to žádám,

opět se navrátit domů a spatřit den návratu svého.

Kdyby však některý bůh mě zas potápěl na třípytném moři,

snesu to, neboť v hrudi mám srdce všem útrapám zvyklé.

Vždyť jsem přemnoho běd již přetrpěl, mnoho jsem zkusil

v bojích a na mořských vlnách - ať přidá se k tomu i tohle!

Pravil, i zapadlo slunce a nadešel večerní soumrak.

Vstoupili tedy dovnitř a v zákoutí klenuté sluje

pospolu u sebe dleli a láskou se oblažovali.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

ihned sukni a plášť bral na sebe Odysseus jasný,

sama však vznešená nymfa se oblekla v bělostnou řízu,

půvabnou, jemnou, dlouhou, a pás kol boků si dala,

krásný, skvoucí se zlatem, a na hlavu vzala si závoj.

Chrabrému Odysseovi pak chystala do vlasti návrat.

Sekyru bronzovou, velkou, mu poskytla, do dlaní vhodnou,

broušenou na obou stranách. Ta sekyra topůrko měla

z olivy, velice krásné a do ucha vsazené pevně.

Potom i teslici hladkou mu dala a vedla ho cestou

ostrovem na okraj břehu, kde strměly mohutné stromy,
osiky, olše a jedle až k nebesům dosahující,
dávno již vyprahlé, vyschlé - ty mohly mu lehounce plovat.
Když ho pak dovedla k místu, kde strměly mohutné stromy,
Kalypsó, bohyně jasná, zas odešla do svého sídla.
On si hned porážel kmeny a rychle šlo ke konci dílo.
Dvacet jich celkem tam skácel a sekyrou osekal větve,
potom je otesal zručně a vyrovnal pomocí šňůry.
Zatím nebozez také mu přinesla bohyně jasná;
tím si je navrtal všechny a vhodně je upevnil k sobě.
Potom kolíky sbíjel svůj prám a laťkami přespříč.
Jakou si dovedný muž, jenž tesařské práce je znalý,
podlahu v nákladní lodi sám vyměří do velké šířky,
takový široký vor si zhotovil Odysseus k plavbě.
Dále si postavil příkrov, ten podepřel četnými břevny,
dlouhými tyčemi zpevnil je ze stran a spojoval konce.
Dělal pak do prámu stěžeň a ke stěžni příhodné ráhno,
nadto si zhotovil dále i kormidlo k řízení prámu.
Konečně ohradil vor kol dokola vrbovým proutím
k ochraně před vlnobitím a mnoho naň nasypal listí.
Kalypsó, bohyně jasná, mu přinesla zatím i plátno,
aby si zhotovil plachty - i ty si on udělal dobře.
Obratě, ráhenní lana i táhla si přivázal k prámu,
konečně pákami spustil tu pramici na jasné moře.
Čtvrtý právě byl den, a Odysseus se vším byl hotov;

pátého Kalypsó jasná mu zchystala lázeň, pak v oděv
vonící oblekla ho a pouštěla z ostrova domů.

Bohyně vložila též dva měchy mu na prám: měl v jednom
tmavé víno a v druhém, tom velikém, vodu; též jídlo
ve vaku; dala mu tam i zásobu příkrmů chutných.

Nakonec příznivý vítr mu vyslala, vlahý a mírný.

Rozpjál, pln radosti z větru, své plachtoví Odysseus jasný.

Potom už na prámu seděl a zručně ho kormidlem řídil,
přítom se nesnášel v noci mu na víčka spánek, ač stále
při plavbě k Boótu hleděl, jenž zapadá téměř už za tmy,
k Plejádám, k Medvědu též, jenž nazýván bývá i Vozem,
točí se na témže místě, zrak upírá na Óríóna,
do proudů Ókeanových jen on se nenoří v koupel.

Kalypsó, bohyně jasná, mu kázala stále mít toto
souhvězdí po levé ruce, až na voru popluje mořem.

Po celých sedmnáct dní se plavil už hladinou mořskou,
osmnáctý pak den se mu zjevilo ztemnělé horstvo
fajácké pevniny v místě, kde byla mu na dosah nejbliž;
to se mu zdálo jak štít, jenž vyčnívá v mlhavém moři.

Poseidón chvějící zemí vtom na cestě od Aithiopů
z vrcholů solymských spatřil ho zdaleka. Do očí pad mu,
v moři když plul. Bůh v srdci se rozeznil více než předtím,
pokýval božskou hlavou a promluvil k vlastnímu srdci:

"Hrome, to zajisté bozi stran Odyssea své plány
změnili v době, kdy já jsem prodléval u Aithiopů!

Vždyť on je fajácké zemi už nablízku, kde je mu dáno
z velkého osidla trampot již uniknout, které ho stihly.
Avšak ještě, jak myslím, ho sdostatek proženu strastmi!"
Řekl, pak do ruky vzal svůj trojzubec, shromáždil mračna,
rozbouřil širé moře a vzbuzoval kdejakých větrů
všeliké nárazy bouřné a úplně zahalil mračny
zároveň moře i zem - noc černá se prostřela z nebe.
Srazil se Euros a Notos i Zefyros bouřný a rovněž
Boreás zrozený v jasu, jenž válí veliké vlny.
Tenkrát Odysseovi i kolena klesla, i srdce;
promluvil, vyděšen zle, k své zmužilé duši: "Ach, běda,
jaký jsem ubohý tvor! Co stane se nakonec se mnou?
Bojím se, že je pravda to všechno, co Kalypsó řekla.
Pravila mi, že v moři, než do země otcovské přijdu,
zakusím přemnoho útrap - a teď se to splňuje všechno.
Do jakých temnot Zeus teď širá nebesa halí!
Vlnami rozbouřil moře a ženou se kdejakých větrů
nárazy bouřné -je nyní má rychlá zkáza už jistá!
Třikrát, ba čtyřikrát šťastní jsou Danajci, kteří kdys padli
k libosti Átreovců v té prostorné krajině trójské!
Tam jsem s nimi i já měl zemřít a osudu dojít
tenkrát v ten den, kdy nejvíce Trojanů metalo po mně
oštěpy s kovovým hrotem kol mrtvoly Achilleovy!
Byl bych tam býval i pohřben, mou slávu by Achajci dále
šířili - teď je mou sudbou zde podlehnout žalostné smrti!"

Sotva to řekl, vtom shora naň vrazila veliká vlna,
hrozně se přihnala na něj a zatočila mu prámem.
Daleko od voru padl on sám pak do moře, pustil
přítom kormidlo z rukou a stěžeň mu zlomila v půli
strašlivá vichřice větrů, jež strhla se, jak se tak rvaly.
Také ráhno i s plachtou mu zapadlo daleko k moři.
Příboj na dlouhou dobu ho potopil, aniž se mohl
z velkého návalu vln zas narychlo na povrch dostat,
neboť ho tížil šat, jež dala mu Kalypsó jasná.
Za dlouhou dobu se vynořil přec, z úst vyplival vodu
slanou, odporné chuti, jež z hlavy mu crčela proudem.
Ale ni takto svůj prám, ač sužován, nepouštěl z mysli,
nýbrž pustil se za ním a jak se ho ve vlnách chytil,
sedl si doprostřed naň, aby odvrátil konečnou zhoubu.
Po proudu veliká vlna sem tam mu smýkala prámem.
Jako když severní vítr v čas podzimní bodláčím smýká
po pláni, bodláčí však se drží při sobě v chumlech,
právě tak po moři větry sem tam mu smýkaly prámem.
Brzy jej Boreovi dal nárazem unášet Notos,
brzy zas Zefyrovi jej Euros nechával stíhat.
Ínó vtom štíhlonohá jej spatřila, Kadmova dcera,
Leukothea, kdys po lidsku mluvící smrtelná žena -
od bohů v mořských vlnách té pocty teď dosáhla. Jí se
zželelo Odyssea, jak bloudil a útrapy snášel.
Letem jak vodní pták se vznesla z hlubiny vzhůru,

na pevně spojený prám si sedla a rekovi řekla:

"Copak se, ubohý muži, tak urputně na tebe hněvá

Poseidón chvějící zemí, že tolik ti působí útrap?

Přece však nezničí tě, byť sebevíc o to se snažil!

Ty to však udělej takto - vždyť myslím, že nemoudrý nejsi:

svlékni si tuhleten šat, svůj prám nech unášet větrům,

plovej pak pomocí paží a hled' se přiblížit k cíli,

do země Fajáků, odkud ti vyváznout stanoví osud.

Zde tuto božskou roušku si vezmi a pod prsa prostři,

neboj se, ani že něco snad utrpíš, ani že zhyneš.

Ale až rukama potom se dotkneš už pevniny, opět

odvaž si roušku a vrhni ji do moře rozbouřeného,

daleko od pevné země, a přitom se obrať sám stranou!"

Bohyně po těchto slovech mu podala do ruky roušku,

sama se vnořila však zpět do moře rozvlněného,

podobná vodní lysce, a ztemnělá vlna ji skryla.

Odysseus přemýšlet jal se, rek jasný, jenž zakusil mnoho,

potom však, pobouřen velmi, se ozval k své zmužilé duši:

"Běda mi, jen ať mi teď zas nestrojí některý z bohů

úklad, když vybízí mě, abych sestoupil z pevného prámu!

Avšak doposud nechci ho poslechnout, neboť jsem v dálce

zahlédl očima zem, kde vyváznout mohu, jak říkal.

Já to teď udělám takto - a to se mi nejlepším jeví:

dokud u voru trámy tu latěmi spojeny budou,

dotud zůstanu na něm a vytrvám, snesu i strasti;

teprv až přival vln můj prám mi rozbije zcela,
poplavu - v přítomné chvíli nic lepšího vymyslet nelze."
Zatímco přemítal takto i ve svém srdci i v mysli,
Poseidón chvějící zemí naň rozbouřil velikou vlnu,
hroznou a těžkou jak příkrov - ta na prám dopadla prudce.
Jako když prudký vítr svým nárazem rozfoukne snadno
hromadu suchých stébel a rozmetá na všechny strany,
tak mu ty dlouhánské trámy též rozmetla. Odysseus ale
sedl si na trám jak jezdec, jenž prohání jízdného koně,
svlékl ze sebe oděv, jež dala mu Kalypsó jasná,
v rychlosti božskou roušku si pod prsa prostřel a sám pak
roztáhl ruce a střemhlav se do moře vrhl a dychtil
plavat. Spatřil ho ale bůh mocný, jenž otřásá zemí,
Poseidón; zakýval hlavou a pronesl k vlastnímu srdci:
"Mnohos už vytrpěl trampot, teď tady se potloukej mořem,
až by ses dostal k lidem vždy hýčkaným bohy. Však doufám,
že si nebudeš stýskat ni takto na málo strastí."
Takto promluvil bůh, pak švihl do koní s krásnou
hřívou a odkvapil do Arg, kde má svůj proslulý palác.
Athéna, Diova dcera, však jiný si smyslila záměr:
vzápětí zavřela dráhy všem ostatním větrům a dala
příkaz, ať přestanou vát a všichni si ulehnu; zato
vzbouřila severák prudký a jala se před plavcem lámat
vlny, až by se dostal v zem Fajáků milovných vesel
Odysseus jasného rodu a unikl osudné smrti.

Dvě tam pak noci, dva dni byl mohutným vlněním zmítán,
častokrát spatřoval v duchu i zánik už před sebou, ale
jakmile třetí den zas Jitřenka s krásnými vlasy
seslala, tehdy pak ustal zlý vítr a hladina moře
ulehla v bezvětří klidném. On dopředu pohleděl bystře,
velká když vlna ho zvedla - i uviděl nablízku zemi.
Jako se k radosti dětí zas ukáže vrácený život
otce, jenž v nemoci leží a urputné bolesti zkouší,
chřadne už po dlouhou dobu, když krutý ho napadl neduh,
ale pak k radosti všem té pohromy bozi ho zprostí,
takto i k radosti jemu se zjevila země i s lesem.
Úsilně plovál, vždyť dychtil už nohama vystoupit na souš.
Když ale tolik byl vzdálen, co člověk by dokřikl hlasem,
a když zaslechl již i hukot u srázných skalisk, -
příboj velikých vln tam burácel, s rachotem hrozným
stříkal na souš a všechno už pokryly chuchvalce pěny,
neboť tam nebyl přístav ni zátoka k ochraně lodí,
nýbrž jen vyčnělý břeh a skály a útesy strmé -
tenkrát Odysseovi i kolena klesla i srdce.
Potom však, popuzen velmi, se ozval k své zmužilé duši:
"Běda mi! Když mi už Zeus teď proti vší naději dopřál
uvidět zem, když hladinu tuto jsem plováním zdolal,
nikde však ze siných vln se výstup mi nejeví na souš;
na břehu jsou jen skaliska strmá a kolem nich všude
burácí ječivý příboj a hladká skála tu strmí;

u ní je hluboké moře a oběma nohama z něho
nelze mi vystoupit na zem a uniknout hrozící zkáze.
Jen aby příboj mě nestrh a nevrhl na skalní útes,
až bych chtěl vylézat z vody! Můj pokus by potom byl marný.
Budu-li plout však při kraji dál, je možné, že najdu
pozvolný svažité břeh neb nějakou zátoku mořskou,
bojím se, aby mě znovu zlá vichřice neuchvátila,
nehnala po rybném moři, co budu já hluboce vzdychat,
anebo aby snad na mne bůh nepoštvál obludu velkou
z moře, jichž Amfitrité, ta slavná, si přemnoho živí.
Vím přec, že zanevřel na mne bůh slavný, jenž otřásá zemí."
Zatímco přemítal takto i ve svém srdci, i v mysli,
najednou veliká vlna ho nesla na ostrý útes.
Tam by si kůži byl sedřel a byl by si roztříštil kosti,
Pallas však jiskrnooká mu přivedla na mysl nápad:
v rychlosti výčnělku skály se oběma rukama chytil,
sténal a držel se jí, až se přehnala veliká vlna.
Takto jí unikl sic, když zpět se však řítíla hlučně,
návalem strhla ho zas a daleko do moře vrhla.
Jako se u chobotnice, když někdo ji z úkrytu vleče,
v přísavkách přečetných nohou vždy zachytí kaménky drobné,
tak na té skále i jemu tam uvázly oděrky kůže
sedřené z odvážných rukou - jej pokryla veliká vlna.
Tam by byl proti sudbě rek nešťastný, Odysseus, zhynul,
Pallas však jiskrnooká mu rozvahu vnukla a důvtip:

rychle se vynořil z vln, jež stříkaly na pevnou zemi,
podél pobřeží plaval a díval se, zda by kdes našel
pozvolný svažité břeh neb nějakou zátoku mořskou.
Jak tak plaval a dospěl až k ústí krásnotokého
říčního proudu, pak t a m se mu zjevilo nejlepší místo,
hladké a beze všech skal, kde také byl před větrem úkryt;
cítil, že řeka tam vtéká, i modlil se v srdci: "Ó pane,
vyslyš mě, kdokoli jsi, jdu k tobě, po němž tak vroucně
toužím, neb uniknout z moře chci hrozbám Poseidonovým.
Jistě je hoden úcty i u samých odvěkých bohů,
kdokoli z bloudících přijde jak prosebník, jakož i já teď
přicházím k tvému proudu a kolenům po četných strastech.
Proto se slituj, ó pane! Jak prosebník hlásím se k tobě."
Pravil, bůh zastavil hned svůj proud a zadržel vlny,
uklidnil před ním moře a hrdinu do svého ústí
zachránil. Obě nohy i silné ruce mu klesly,
neboť srdce i duch byl úplně vyčerpán mořem.
Na celém těle byl zpuchlý a mořská voda mu proudem
crčela z nosu i z úst. Byl bez dechu, nemohl mluvit,
zesláblý bezmocně ležel, vždyť hrozná ho zmáhala mdloba.
Když pak zas vědomí nabylo a v hrud' se mu sebrala síla,
tehdy tu božskou roušku si na prsou odvázal a ji
odhodil do hlubin řeky, jež z ostrova do moře tekla.
Velká vlna ji nesla zas po proudu. Rychle ji Ínó
popadla do milých rukou. On odvrátil od řeky pohled,

v síti se potom sklonil a políbil žírnou tu zemi.

Potom však, pobouřen v mysli, zas promluvil k mužné své duši

"Běda mi, co tu mám zkusit, co stane se nakonec se mnou?

Kdybich tu na břehu řeky noc plnou všech útrap měl probdít,

mohlo by zhoubné jíní a chladivá rosa mě zhubit,

poněvadž umdlením sil už bezmála pozbývám ducha,

před ranním úsvitem vždy to studeně od řeky fouká.

Jestli však vystoupím na stráň a do lesa stinného vkročím,

a když si v hustém křoví tam podřimnu, ačli mě přejde

zima i únava mdlá a lahodný spánek mě pojme,

strach mám, že dravé zvěři se lupem a kořistí stanu."

Když tak přemítal v mysli, tu uznal pak vhodnějším toto:

odešel do křoví hned, jež našel poblíže vody,

na místě odevšad zjevném. Tam v dvojitou houštinu vstoupil,

z olivy plané a štěpné - ty vyrostly z jednoho místa.

Nemohly proudy větrů jí procházet, vanoucí vlhkem,

nikdy se zářící slunce jí nedotklo paprsky svými,

nikdy nemohl déšť tou houštinou pronikat: tak se ta křoví

navzájem prorostla hustě. A pod ně se Odysseus ukryl.

Vlastníma rukama pak si nahnul prostorné lůžko,

neboť tam hromada velká se kupila spadlého listí,

kolik by muže dva i tři též zachránit mohlo

po dobu chladných bouří, byť řádily velice prudce.

S radostí Odysseus jasný, ten trpitel velký, to spatřil,

lehl si doprostřed lůžka a nahnul na sebe listí.

Jako když v černý popel si někdo oharek skryje
na kraji polí, kde nemá už žádné susedy, aby
zárodek ohně si chránil, jej nemusel odjinud nosit,
tak se též Odysseus ukryl v tom listí. A Pallas mu rychle
na oči rozlila spánek, zdroj posily, aby co nejdřív
milá víčka mu zastřel a zbavil ho únavy trudné.

ZPĚV ŠESTÝ

Na ostrově Scherii se Odysseus setká s Nausikaou, dcerou fajáckého krále Alkinoia. Ta se ho ujme, dá mu oděv i jídlo a umožní mu přijetí v královském paláci

Takto tam Odysseus spal, rek slavný, jenž vytrpěl mnoho,
úplně přemožen spánkem a únavou. Athéna zatím
do kraje Fajáků šla a do jejich města. Ti ovšem
v prostorné Hypereii kdys bydleli, docela blízko
proslulých kyklópských obrů, těch mužů nesmírně zpupných:
předčili Fajáky silou a často je olupovali.
Nausithoos, král podobný bohům, je odvedl odtud,
v Scherii usídlil je, dál od lidí dychtivých zisku,
hradbami obehnal město, dal vystavět příbytky lidské,
bohům zbudoval chrámy a občanům přidělil pole.
Ten však už podlehl smrti a sestoupil v Hadovo sídlo;
vládl pak Alkinoos, jenž od bohů moudrosti nabył.
Athéna jiskrnazraká se vydala do jeho domu,
chrabrému Odysseovi se rozhodla připravit návrat.
V ložnici zdobenou krásně tam vstoupila, ve které spala
dívka bohyním rovná svou krásou a ztepilým vzrůstem,
dcera to chrabrého krále, a zvala se Nausikaá.

Po obou veřejí stranách s ní spaly ještě dvě služky,
majíce Charitek krásu; vchod uzavřen lesklými dveřmi.
Vešla jak větrný vánek a kvapila k lůžku té dívky,
podobná její družce, i stejného věku; ta byla
dcerou Dymanta, slavného plavbou, a princezně milá;
podobu její ctná Pallas si na sebe vzala, pak v hlavách
stanula nad Nausikao a pronesla, Jiskrnooká:
"Copak, tě, Nausikao, tak netečnou zrodila matka?
Leží ti zanedbáváno tvé nádherné šatstvo a prádlo;
ty však už sňatek máš blízko, kdy sama si oblékat musíš
krásné šaty a jiné dát těm, kdo si odvedou tebe.
Vždyť přec z takových věcí se šíří u lidí chvalná
pověst, a z té má radost jak otec, tak vznešená matka.
Proto se vydejme prát hned po ránu s úsvitem Zory.
Půjdu tam s tebou i já, chci pomáhat, abys co nejdřív
prádlo zas v pořádku měla. Vždyť nebudeš pannou již dlouho,
neboť se o tvou ruku zde po celé fajácké zemi
přední šlechtici hlásí, k nimž patříš svým rodem i sama.
Nuže, už před svítáním jdi požádat slavného otce,
aby ti mezky a vůz dal vystrojit, kteří by vezli
mužská i ženská roucha, i ostatní nádherné látky.
Ale i pro tebe samu je vhodnější mnohem jet s vozem,
nežli jít pěšky, vždyť prádla jsou od města vzdálena příliš."
Athéna jiskrnooká zas odešla po těchto slovech
na Olymp: na věky bozi prý mají tam bezpečná sídla.

Jimi nezmítá vítr a nikdy je nesmáčí liják,
nikdy se nesype sníh, tam bez mráčku nebeské jasno
prostírá se a všude se rozlévá bělostná záře.
Na něm blažení bozi jen v radostech žijí den ze dne.
Tam šla Pallas, když dala té princezně zevrubný pokyn.
Jitřenka na krásném trůně hned vyšla a vzbudila ze sna
působnou Nausikau. V ten okamžik užasla nad snem,
vzápětí domem pak šla, aby podala rodičům zprávu,
milému otci a matce, a oba je zastihla uvnitř.
U krbu seděla matka - kol ní i služebné ženy -
spřádala nachové nitě; i s otcem se potkala, který
právě ze dveří kráčel a do schůze slovatných vládců
k poradě chystal se jít, kam Fajáci statní ho zvali.
Přiblížila se k němu a pronesla k milému otci:
"Nedal bys, tatínku milý, mi vypravit nákladní vozík,
vysoký, s krásnými koly? Chci dovézt si k řece a vyprat
veškerá nádherná roucha, jež nyní mi špinavá leží.
Sluší se přece i tobě, když s našimi šlechtici tady
sedíš a porady konáš, mít na sobě čist'ounký oděv.
Pět máš milených synů, ti žijí tu u tebe v domě,
dva z nich ženatí již, tři svobodní v kvetoucím věku.
Ti si však přejí stále mít nově vypraný oděv,
kdykoli k tanci se berou. A j á to mám na péči všechno."
Mluvila takto, vždyť před milým otcem se styděla zmínit
o brzkém sňatku. Ten všechno však chápal a v odpověď pravil:

"Nechci ti odepřít mezky a ani co jiného, dítě,
jed' jen! Sluhové moji ti vypraví na cestu povoz
vysoký, s krásnými koly, jenž opatřen košinou vhodnou."
Řekl, a sluhům dal příkaz. Ti poslušní byli a venku
chystali pro mezky vůz, s nímž krásně se jezdilo, potom
přiváděli i mezky a pod jařmo zapřáhli k vozu.
Z komory Nausikaá pak nosila skvostná ta roucha,
a ta složila na vůz tak dovedně hlazený. Poté
všeliká lahodná jídla jí matka do skřínky vozu
vložíla, vkládala tam i příkrmy, nalila vína
do měchu z kozí kůže, a dívka už vstoupila na vůz.
Mimoto vláčný olej jí podala ve zlaté láhvi,
aby si natřela tělo jak ona, tak služebné ženy.
Dívka se chopila biče a lesklých opratí, mezky
švihla a pohnala v běh - zněl dupot těch spřežených mezků.
Napořád pádili kvapem a vezli i šatstvo i dívku,
avšak nebyla sama, hned za ní šla družina služek.
Když pak k překrásným proudům té řeky už dospěly, v místa,
kde byla trvalá prádla a z hloubi tam vytékal krásný
bohatý zdroj, v němž vyprat se dala i největší špína,
tam pak služebné ženy šly mezky vypráhnout z vozu,
a hned je zahnalý dál, aby na břehu vířného proudu
pásli se na chutné trávě. Ty dívky pak do rukou vzaly
z vozíku šatstvo a prádlo a snášely do tmavé vody,
tam je pak šlapaly v jamkách a o závod kvapily s prací.

Když pak to vypraly už a vymyly veškerou špínu,
prostřely na mořský břeh kus po kuse, moře kde nejvíc
u souše kamínky drobné svým přílivem oplachovalo.

Dívky se vykoupaly a natřely olejem skvěle,
potom na břehu řeky si zchystaly jídlo a zatím
na prádlo čekaly tam, až sluneční září jim uschne.

Když pak se najedly dost jak Nausikaá, tak služky,
sňaly si závoje z hlavy a tančice hrály si s míčem,
Nausikaá pak bělostných paží šla do kola první.

Jaká se Artemis jeví, ctná střelkyně šípů, když kráčí
po horách, po Erymanthu, neb po Táygetu, tak dlouhém,
těší se z divokých kanců a lanek rychlých a hbitých,
s ní pak venkovské nymfy, jež dcery jsou bouřného Dia,
baví se veselou hrou a Léto se raduje v srdci -
snadno ji rozeznat lze, jak vyniká nad všechny družky
výškou hlavy i čelem, ač všechny jsou nevšedně krásné:
tak i ta panenská dívka své družky předčila krásou.

Ale když hodlala již zas domů se vracet a dala
do vozu zapřáhnout mezky a poskládat krásná ta roucha,
Athéna jiskrnoká věc jinou si smyslila opět:

aby se Odysseus vzbudil a dívčinu překrásných očí
spatřil a ta aby potom ho do města Fajáků vedla.

Míčem po jedné z dívek vtom hodila královská dcera:
ten však nezasáh služku a zapadl do hlubin víru.

Dívky hned vykřikly nahlas - i vzbudil se Odysseus jasný,

potom si sedal v lůžku a přemítal v srdci i v myslí:

"Běda, k jakým to lidem jsem zase do země přišel!

Zdali jsou diví a zpupní a nikterak nešetří práva,

či jsou laskaví k hostům a smýšlení bohobojného?

Jako by ženský křik se donesl ke mně, snad dívek,

nymf, jež obydlí mají kdes na strmých vrcholech horských,

anebo v pramenech řek neb na luzích porostlých trávou.

Či snad opravdu blízko jsem u lidí nadaných řečí?

Ale já sám se přesvědčím o tom a sám to chci spatřit."

Po těchto slovech se vynořil z houštiny Odysseus jasný,

potom svou silnou rukou si ulomil z hustého křoví

listnatou větev, a tou chtěl zakrýt nahotu mužskou.

Vykročil vpřed jak na horách lev, jenž věří své síle,

v dešti a ve větru jde a oči mu divoce planou,

blíží se ke stádu krav neb k ovcím, nebo se žene

ulovit splašené laňky - jej hladový žaludek nutí

vniknout i v hrazený dvůr, kde zkouší polapit ovce.

Tak se i Odysseus měl mezi dívčiny s krásnými vlasy

vmísit, třebaš byl nahý, vždyť nouze ho nutila k tomu.

Strašlivý jevil se jim, jak mořským kalem byl zhyzděn:

po celém výběžku břehu se rozprchly, každá z nich jinam.

Jedině králova dcera tam zůstala, neboť jí vdechla

Athéna odvalu v mysl a odňala bázlivost z údů.

Klidně mu stanula vstříc. A Odysseus rozmýšlet začal,

má-li se kolenou chopit a prosit tu spanilou dívku,

či jen tak zpovzdáli má ji prosit lichotnou řečí,
zda by mu poskytla oděv a ukázala mu město.
Když tak přemýšlel o tom, tu za lepší uznal tu dívku
s krásnýma očima prosit jen zpovzdáli lichotnou řečí,
aby ji nepojal hněv, kdyby kolenou jejích se chopil.
Hned tedy lichotná slova k ní promlouval, aby ji získal:
"Vroucně tě vzývám, paní! Jsi nějaké božstvo, či člověk?
Jsi-li snad některá z bohyň, co sídlí na širém nebi,
krásou, postavou těla i vzrůstem bych nejspíš tě srovnal
s bohyní Artemidou, jež dcerou je velkého Dia.
Jsi-li však některá z lidí, co na zemi obydlí mají,
tříkrát blažení jsou tvůj otec i vznešená matka,
tříkrát blažení bratři. Těm pokaždé jistě se v hrudi
pro tebe rozhřívá srdce a v nesmírné radosti tone,
zří-li tak nádherný kvítek, jak vchází do kola k tanci.
Ten však největší blaho v svém srdci pocítí ze všech,
který zvítězí dary a tebe si odvede domů.
Člověka, jako jsi ty, já očima nespátril dosud
ze všech mužů ni žen - já s úžasem na tebe hledím.
Jenom na Délu kdysi blíž oltáře Apollónova
mladý palmový stromek jsem poznal, jak vyrůstá vzhůru -
přišel jsem věru i tam, a množství lidu šlo se mnou,
po oné cestě, z níž měly mi ukrutné útrapy vzejít.
Když jsem ho spatřil, já právě tak dlouho stál úžasem němý,
neboť takový stromek snad nevzešel ze země dosud,

jako se tobě teď divím a žasnu a hrozně se bojím
dotknout se kolenou tvých - zlá svízel však doléhá na mne.
Včera, v dvacátý den, jsem unikl třpytnému moři,
dotud mě stále proud mořský a prudké vichřice hnaly
od výspy Ógygie. Teď sem mě zas uvrhlo božstvo,
abych snad vytrpěl strasti i tady, vždyť myslím, že ještě
neskončí a že snad bozi mi ještě jich připraví mnoho.
Avšak slituj se, paní! Když mnoho jsem zakusil trampot,
k tobě jsem nejdříve přišel - vždyť neznám tu nikoho z lidí
ostatních, kteří sídlí zde v kraji a v téhleté obci.
Ukaž mi město a dej mi kus haleny, abych se oděl,
mělas-li nějakou plachtu i na prádlo, když jsi sem jela.
Za to ať bozi ti dají, co sama v svém srdci si přeješ,
muže i dům, a poskytnou vám i převzácnou svornost;
není přec nad tento dar nic lepšího, vítanějšího,
než když smýšlením svorni svou domácnost společně vedou
žena a muž - všem zlomyslníkům k žalosti mnohé,
k radosti příznivcům svým - a nejvíc to pocítí sami."
Dívčina bělostných paží mu odpoví, Nausikaá:
"Cizince, nezdá se věru, žes špatný neb nemoudrý člověk -
sám jen olympský Zeus všem lidem tu rozdává štěstí,
dobrým i špatným, a každému tak, jak jemu se zachce:
asi i tobě to dal - ty přesto však vytrvat musíš.
Teď, když do naší země a do naší obce jsi přišel,
nebude oděv ti chybět ni ostatní, co by přec každý

prosebník, stíhaný těžce, měl dostat, když setká se s námi.

K městu ti ukáži cestu a povím ti národa jméno:

věz, že Fajáci sídlí zde v krajině této a v městě,

chrabrého Alkinoa já dcera jsem, zdejšího krále,

na němž závisí vláda i veškerá Fajáků síla."

Děla; a velela hned svým služkám s krásnými vlasy:

"Stůjte mi, dívky! Jen spatříte muže a prcháte? Kampak?

Či si snad myslíte o něm, že někdo je z nepřátel? Z lidí

smrtných takový muž přec nežije, aniž se zrodí,

který by k Fajákům přišel a přinášel do jejich země

vražedný boj, vždyť u věčných bohů jsme ve velké lásce.

Mimoto bydlíme v dálce, zde na moři zvlněném silně,

na konci světa - k nám nikdo sem nechodí ze smrtelníků.

Tohle však ubožák je, zle bloudí a nyní sem přišel,

teď se ho musíme ujmout - vždyť od Dia zajisté všichni

hosté i žebráci jsou - je těší i nevelký dárek.

Proto již podejte, služky, zde cizinci jídlo a nápoj,

a pak ho umyjte v řece, kde úkryt je před váním větru."

Řekla; i stanuly služky, a po družné pobídce ihned

zavedly Odyssea v ten úkryt, jak vybídla k tomu

dcera tak chrabrého krále, jež Nausikaá se zvala.

Vedle mu složily plášť a sukni, aby se oděl,

k tomu ve zlaté láhvi mu daly též tekutý olej,

a hned vyzvaly jej, aby v proudu té řeky se umyl.

Tehdy k služebným dívkám tam jasný Odysseus mluvil:

"Děvčata, takhle stranou se postavte, abych si sám smyl
z beder tu mořskou špínu a celý se olejem natřel,
neboť mazání vláčné už dlouho chybělo tělu.
Před vámi nechci se mýt, já věru se obnažit stydím,
když jsem se ocitl zde, mezi dívkami s krásnými vlasy.
Pravil, ty odešly stranou a ihned to řekly své paní.
On tedy, Odysseus jasný, si v řece omýval z těla
solný ten kal, jenž záda mu kryl, i široké plece,
z hlavy si stíral špínu - dar moře vždy neúporného.
A když se úplně umyl a skvěle se olejem natřel,
potom si oblekl oděv, jež dala mu panenská dívka.
Athéna, Diova dcera, ho učinila pak větším
na pohled, plnějším v těle, a z hlavy mu spustila vlasy
husté, prstenců plné, květ kosatců bývá tak bujný.
Jako když kolem stříbra si rozlévá planoucí zlato
dovedný muž, jež vyučil Héfaiostos s Athénou božskou
umění rozmanitému, že vytváří půvabná díla,
takový rozlila mu kol hlavy a ramenou půvab.
Potom šel Odysseus stranou a sedl si na mořském břehu,
krásou a půvabem zářil; i hleděla s úžasem dívka.
Tehdy pak mluvila takto k svým služkám s krásnými vlasy:
"Slyšte mě, chci vám cos říci, vy služky mé bělostných paží!
Bez vůle bohů všech, co na strmém Olympu sídlí,
nemohl přijít ten muž sem k Fajákům podobným bohům;
neboť se zdálo mi dřív, že je nevzhledný, ošklivý člověk,

teď se však podobá bohům, co sídlí na širém nebi.

Kéž by se takový muž mým manželem nazýval jednou,

aby tu bydlil s námi, a kéž se mu zlíbí tu zůstat!

Avšak podejte, služky, už cizinci jídlo a pití."

Řekla, ty slyšely rady svou paní, jí poslušné byly,

a hned Odysseovi šly předložit jídlo a pití.

Hltavě jedl a pil ten rek, jenž vytrpěl mnoho,

Odysseus jasný - vždyť dlouho už neměl v ústech ni sousto.

Nausikaá však bělostných loktů si smyslila jinak:

právě složila prádlo a kladla je na krásný vozík,

mezky mohutných kopyt pak zapřáhla, vstoupila na vůz,

vybídla Odyssea a s důrazem mluvila k němu:

"Teď se už, cizince, vzchop, pojď do města! Povedu tebe

tam, kde můj věhlasný otec má palác a kde, jak si myslím,

poznáš z Fajáků všechny, kdož k předním šlechticům patří.

Ty to však udělej takto - mně nijak se nemoudrým nezdáš:

pokud venkovem půjdem a po polích vzdělaných lidmi,

potud s mou družinou služek i ty se ubírej rychle

za mezky, za mým vozem, a já tě povedu cestou.

Ale až přijdeme k městu, kol něhož je vysoká hradba,

k městu, kde po obou stranách je půvabná zátoka mořská,

ale jen úzký vchod - vždyť leží tam na oné cestě

prohnuté lodě a každý má pro loď své určené místo; -

mají tam tržiště též kol svatyně Poseidonovy,

kamenná sedadla na něm jsou do země vsazena pevně.

Náradí pro černé lodě tam hotoví fajáčtí muži,
plachty a lodní lana a ohlazují si vesla,
neboť nedbají o luk ni o toulec se šípy, nýbrž
toliko o lodní vesla a stěžně a souměrné lodě -
na ty jsou velice pyšní, když brázdí zpěněné moře.
Ohavným pomlouvám jejich se vyhýbám, aby mě někdo
v budoucnu nemohl tupit -jsou krajané velice zpupní.
Takto by prohodil leckdo, byť špatnější, až by nás potkal:
"Jaký to cizinec velký a krásný jde za Nausikaou?
Kdo to je, kdepak ho našla? Ten jistě jí manželem bude!
Snad ho sem zahrnala bouře a ta si ho přivedla z lodě,
cizince z dalekých krajů, vždyť nablízku nebydlí nikdo.
Či snad nějaký bůh, jenž sestoupil z nebe, sem přišel
na její horoucí prosby a bude s ní po všechny časy?
Lip je, že hledala sama a chotě si odjinud našla,
neboť si neváží nic všech zdejších fajáckých mužů,
kterých tak mnoho, a vzácných, se uchází o její ruku."
Tak budou mluvit, a mně ty řeči by nebyly ke cti.
Vždyť to mám za zlé i jiné, jež provádí tohle snad proti
vůli milého otce i matky, ač doposud žijí,
sama se stýká s muži, než dojde k řádnému sňatku.
Ty však, cizince, pochop mé pokyny rychle, ať získáš
doprovod od mého otce a vrátíš se domů co nejdřív!
Nádherný Athénin háj blíž cesty tam nalezneš z osik,
ve kterém vyvěrá pramen a okolo něho je trávník.

Tam má kvetoucí sad můj otec, svůj královský úděl,
tak as daleko z města, co člověk by dokřikl hlasem.

Tam si pak sedni a chvílku tam posečkej, co bychom asi
do města dojely s vozem a do domu otcova přišly.

Ale až vytušíš, že jsme už dojely domů, tu teprv
do města Fajáků vejdi a tam se pak poptávej, kde má
palác svůj Alkinoos, můj otec tak statný a chrabrý.

Snadno lze poznat ten dům, ba každé maličké dítě
může tě dovést až k němu, vždyť žádný z fajáckých domů
podobně vystavěn není, jak dům toho hrdiny krále.

Jakmile však náš dvůr a palác tě bezpečně skryje,
rychle dvoranou projdi, tak aby ses dostal k mé matce.

Ona tam u krbu sedí a v záři jasného ohně
nachové předito spřádá - to vskutku je na pohled zázrak -,
přítom je opřena o sloup a za zády sedí jí služky.

Také je o týž sloup tam opřeno otcovo křeslo,
na kterém sedí jak bůh a popíjí lahodné víno.

Okolo něho jen projdi a rukama objímej nejdřív
kolena naší matky, ať můžeš k své radosti spatřit
zakrátko návratu den, ač pocházíš z veliké dálky.

Bude-li ona s tebou v svém srdci přátelsky smýšlet,
pak máš naději dobrou, že spatříš své drahé a přijdeš
do své otcovské země a do domu s vysokým stropem."

Jakmile skončila řeč, hned lesklým bičíkem švihla
mezky; ti tahouni rychle se vzdálili od proudů řeky.

Hned pak běželi statně, hned statně si vykračovali:

dobře je řídila dívka, tak aby jí stačili pěšky

služky i s Odysseem, a s rozvahou švihala bičem.

Zatím zapadlo slunce, i dojeli k slavnému háji

Athéně zasvěcenému, kde Odysseus jasný si sedl,

nato se k bohyni modlil, k té dceři velkého Dia:

"Zrozená bouřným Diem, splň prosbu mou, Nezmožitelná!

Alespoň nyní mě vyslyš, když dřív jsi mě nevyslyšela,

když jsem se potápěl již a Poseidón slavný mě topil.

Dopřej mi k Fajákům přijít a vzbudit v nich lásku a soucit!"

Takto se Odysseus modlil, i slyšela Pallas, však ještě

nechtěla tváří v tvář se mu zjevit, vždyť šetřila z úcty

otcova rodného bratra, jenž planul urputným hněvem

k božskému Odysseovi, než do rodné země se vrátil.

ZPĚV SEDMÝ

Fajácký král Alkinoos se svou chotí Áréťou přijme Odyssea ve svém paláci a slíbí mu,

že ho vypraví do vlasti

Takto se Odysseus jasný, jenž vytrpěl mnoho, tam modlil,

zatímco silní mezci s tou dívkou už kvapili k městu.

Ale když přijela už, kde otec měl proslulý palác,

stanula před vchodem domu; tu bratři podobní bohům

shlukli se okolo sestry a vzápětí zpod jařma vozu

odvazovali mezky a do domu nosili roucha.

Dívka spěchala hned v svou ložnici. Komorná stará,

z Apeiry Eurymedúsa, jí na krbu rozžehla oheň.

Z Apeiry prohnuté lodě ji přivezly kdysi jak dívku,
králi ji vybrali darem, vždyť veškerým Fajákům vládl
Alkinoos - a lid ho poslouchal v úctě jak boha.
Půvabnou Nausikau ta v domě pak pěstila; teď jí
rozdělávala oheň a uvnitř jí chystala jídlo.
Tehdy se Odysseus vzchopil, šel do města. Athéna dbala
pečlivě o Odyssea: kol hustou ho zastřela mlhou,
aby snad z Fajáků hrdých si některý netropil z něho
posměch, kdyby ho potkal, a neptal se, kdo je a odkud.
Ale když konečně měl už vejít v to rozkošné město,
Athéna jiskrnooká mu vstoupila do cesty náhle
v podobě mladičké dívky, jež konev na vodu nesla.
Stanula přímo před ním, i tázal se Odysseus jasný:
"Děvenko, nechtěla bys mě dovést do domu muže,
vladaře Alkina, jenž panuje nad tímto lidem?
Neboť já přicházím sem jak cizinec, stíhaný strastmi,
z daleka, z cizí země, a proto zde nikoho neznám
z lidí, kteří tu v městě a v této krajině bydlí."
Athéna jiskrnooká mu na to zas odpověděla:
"Já tedy, cizí ty otče, ten dům ti ukážu, jak mi
kážeš, vždyť statný můj otec má obydlí nablízku něho.
Pojď jen potichu pěkně a já tě tam povedu cestou;
jenom tu nikoho z lidí si nevšímej, na nic se neptej,
neboť domácí lidé tu netrpí cizince rádi
ani je nehostí vlídně, když někdo sem odjinud přijde.

Fajáci důvěru mají jen v koráby rychlé a hbité,
rozsáhlé hlubiny brázdí, vždyť tohle jim Poseidón dopřál.
Rychlé jsou koráby jejich jak myšlenka nebo jak perut'."
To tedy Athénská Pallas mu řekla a kvapně ho vedla;
v šlépějích bohyně této se ubíral Odysseus jasný.
Z Fajáků proslulých plavbou však nikdo ho nespátřil, jak tam
uprostřed nich šel městem, vždyť Athéna s krásnými vlasy,
tato bohyně mocná, to nechtěla. Temnotu božskou
rozlila okolo něho, neb v srdci mu oddána byla.
Divil se souměrným lodím a přístavům Odysseus, a též
sněmům hrdinů jejich, i dlouhým, vysokým hradbám
s řadami přilehlých kolu vždy k ochraně - na pohled zázrak!
Ale když k proslavenému už královu paláci přišli,
Pallas k nim jiskrnooká, ctná bohyně, mluvila první:
"Tady máš, cizí ty otce, ten dům, jež ukázat velíš;
předáky živené Diem tam najdeš, jsou hoštění - hosté.
Ty jen se ubírej dovnitř a v srdci se nikterak neboj,
neboť odvážný muž a smělý má při každém díle
výsledek o mnoho lepší, byť odněkud odjinud přišel.
Nejdříve královnu hled' tam uvnitř v komnatách stihnout:
Áreté jménem ji zvou a pochází z rodiny téže,
která přivedla na svět i vladaře Alkinoa.
Nejdříve Nausithoa bůh Poseidón přivedl na svět
z rodičky Periboie - ta z žen byla nejspanilejší;
byla to nejmladší dcera z dcer chrabrého Eurymedonta,

který v pradávných dobách byl králem Gigantů zpupných;
ten svůj zločinný lid však zhubil a zhubil i sebe.

S touhletou ženou se Poseidón sdružil a zplodil s ní syna,
chrabrého Nausithoa, jenž panoval Fajákům; ten pak
otcem byl Alkinoovi a Rhéxénorovi: toho,

bez synů mladého chotě, však usmrtil stříbrnoluký
Foibos; i zanechal v domě jen Árétu, jedinou dceru,
kterou pak Alkinoos si vyvolil za choť a ctil ji
tak, jak nemůže jiná být na světě ctěna snad ze všech
nynějších žen, jež vedou svou domácnost v područí mužů.

Takovou velikou úctu jí vzdávají z celého srdce
její milené dítky, choť Alkinoos i lidé,

kteří vzhlížejí k ní jak k bohyni, také ji nahlas
nadšeně vítají, zdraví, ať kdykoli kráčívá městem.

Vždyť jí nechybí ani dar vzácného důvtipu: sváry
Áréte srovnává mužů i žen, k nimž chová svou přízeň.

Bude-li ona s tebou v svém srdci přátelsky smýšlet,
pak máš naději dobrou, že spatříš své drahé a přijdeš
do své otcovské země a do domu s vysokým stropem."

Tohle mu řekla a po moři nezdolném odešla zase

Athéna jiskrnoká, když z půvabné Scherie vyšla;

dospěla do Marathónu a do Athén širokých ulic,

do domu Erechtheova tak pevného. K Alkinoovu

skvělému paláci krácel zas Odysseus; přemýšlel mnoho

v srdci a chvílemi stál, než na práh bronzový vstoupil.

Jako by sluneční zář neb měsíčná svítila jasně
po domě s vysokým stropem, jenž náležel chrabrému králi.
Stěny pokryté bronzem se táhly tu vpravo i vlevo
od prahu k pozadí domu, ty z modravé skloviny řimsa
vroubila, uzavíraly dům přepevný zlacené dveře;
veřeje stříbrné byly a vězely v kovovém prahu,
zárubeň ze stříbra nad ním a ve dveřích zlatý byl kroužek.
Psi též po obou stranách, psi zlatí a stříbrní stáli,
aby hlídali takto dům chrabrému Alkinoovi -
Héfaistos s dovedným umem ty psy mu vytvořil jako
bytosti nesmrtelné a mladistvé po všechny časy.
Sedadla opřená o zeď tam stála vpravo i vlevo
od prahu k pozadí řadou a na nich ležely jemné
pokrývky utkané krásně, žen dovedný výtvar. A na nich
sedali fajáčtí vůdci a šlechtici u Alkinaoa,
když tam jedli a pili - vždyť mívali v hojnosti všechno.
Byly tam postavy chlapců, jež na pevných podstavcích stály
(rovněž ze zlata výtvar) a držely pochodně v rukou:
za noci svítily hostům, když slavili v paláci hody.
Padesát služebných žen má ve svém paláci vladař.
Jedny z nich na ručních mlýnech mu žlutou pšenici melou,
jiné zas tkávají látky a čiperně spřádají nitě,
těsně u sebe sedí jak štíhlé osiky listí;
z pláten setkaných hustě pak skapává průzračný olej.
Jako as nad všechny muže jen Fajáci dovedou rychlé

koráby po moři hnát, tak ve tkaní nádherných látek
dovedné jsou i ženy - těm obzvláště Athéna dala
znanost překrásných prací a k tomu i šlechetnou mysl.
Za dvorem veliký sad se rozkládá o čtyřech jitrech
u brány; po jeho délce a šířce se ohrada táhne.
Vyrostly veliké stromy v tom sadě a bohatě rodí,
marhany, vzrostlé hrušně a jabloně s ovocem skvostným,
fíky se sladkým plodem a olivy rostoucí bujně.
Ovoce těchto stromů se nekazí, v zimě ni v létě
neschází: po celý rok je na stromech, stále a stále
Zefyru vánek mu dává buď vzniknout, anebo uzrát.
Jablko za jablkem a za hruškou hruška tam zraje,
za fíkem uzrává fík a za hroznem další zas hrozen.
Rovněž tam viničný sad je vysázen, bohatý plody;
tam pak na rovném místě část vinice zabírá také
sušišťe pražené sluncem, a jinde zas sbírají hrozny,
jinde je lisují už. Týž keř má kyselky vpředu
vyrostlé po ztrátě květů, však jiné se tmavě už barví.
Také tam u krajních keřů jsou úpravné záhony pěkné,
plné všelikých zelin, a stále se úrodou skvějí.
Jsou i dva prameny uvnitř, z nichž jeden tam protéká celou
zahradou, druhý proudí zas opačně pod prahem dvora
před onen vysoký dům - tam měšťané čerpali vodu.
Tak ten královský palác byl nádherně obdařen bohy.
Tam tedy Odysseus stál, ten trpitel velký, a žasl.

Když se však nadíval dost již na všechno s úžasem v srdci,
chvatně překročil práh a do vnitřku paláce vstoupil.
Zastihl fajácké vůdce a vládce, jak Argovu vrahu,
Hermovi bystrozrakému, již konali úlitbu z číší -
tak ho vždy naposled ctí, když začnou už na spánek myslit.
Domem se Odysseus jasný dál ubíral, trpitel velký,
zahalen do husté mlhy, již rozlila Pallas kol něho,
až pak už k Árétě přišel a ke králi Alkinoovi.
Kolena Áréтина jak Odysseus rukama objal,
tehdy ten božský mrak kol něho se rozptýlil opět.
Všichni přítomní zmlkli, jak spatřili v paláci muže,
s podivem hleděli na něj. I prosil tam Odysseus snažně:
"Áréto - vždyť tvým otcem je Rhéxénór podobný bohům -,
přicházím k tvému choti, k tvým kolenům, k přítomným hostům
po tak přečetných strastech. Ať bozi všem dopřejí v žití
nadmíru blaha a každý ať bohatství odkáže synům
v domě i od lidu úděl. Mně rychle však doprovod dejte,
abych co nejdřív se vrátil zas do vlasti, neboť už dlouho
od svých milých jsem vzdálen a zakouším trýznivé strasti."
Takto promluvil k nim a usedl před krbem v prachu
u ohně - z přítomných každý se ponořil v mlčení tiché.
Konečně promluvil po něm kmet bohatýr Echenéos,
který byl věkem starší než ostatní fajáčtí muži,
byl též výmluvný velmi a z dávných časů znal mnoho.
Dobře to s nimi on myslel, i ujal se slova a řekl:

"Není to, Alkinoe, přec hezké a není to slušné,
aby tu u krbu v prachu host z ciziny na zemi seděl!
Tito jen bez hlesu mlčí a čekají na tvoje slovo.
Vybidni tedy už hosta, ať vstane, jej do křesla usad'
se stříbrnými hřeby a hlasatelům dej rozkaz
namíchat v měsidle víno, ať ulijí vladaři blesku
Diovi - prosebník čestný je na cestách v ochraně jeho.
Klíčnice večeři též ať ze zásob poskytne hostu!"
Jakmile Alkinoos, král bujaré síly, to zaslech,
vybídł mužného syna, ať povstane, Láodamanta,
který mu po boku seděl a kterého miloval nejvíc,
za ruku Odyssea vzal zdatného, důmyslného,
od krbu pozdvihl jej a posadil na skvělé křeslo.
V překrásné konvici zlaté mu služka pak přinesla vodu,
seshora v stříbrnou mísu ji vlévala, aby si umyl
ruce; pak prostřela před něj i podélný hlazený stůl.
Chléb mu přinesla též ctná klíčnice, dala jej na stůl,
k tomu i hojná jídla, jež ze zásob ochotně brala.
A tak jedl a pil rek zkoušený, Odysseus jasný.
Alkinoos, král statný, tu ukládal hlasatelovi:
"Měsidlo, Pontonoe, teď naplň a sladký ten nápoj
rozdej tu po síni všem, ať ulijem vladaři blesku
Diovi - prosebník čestný je na cestách v ochraně jeho!"
Pravil, a Pontonoos, hned namísil lahodné víno,
z každého poháru ulil a všem je pak po řadě rozdal.

Když tedy ulili bohům a vypili vína, co chtěli,
ujal se opět slova král Alkinoos a řekl:
"Nyní mi, fajáčtí vůdci a vládcové, popřejte sluchu,
abych vám oznámil to, co v hrudi srdce mi káže:
nyní už skončete hody a domů si ulehnout jděte!
Ráno pak ve větším počtu sem pozveme obecní starší,
poctíme v paláci hosta a krásné oběti vzdáme
bohům a potom již budem i na jeho doprovod myslit,
aby se cizinec tento moh beze všech strastí a trudů,
provázen výpravou naší, zas do země otcovské dostat
rychle a k radosti své, byť pocházel z veliké dálky,
aby snad nehoda zlá ho nestihla uprostřed cesty,
do své země než vstoupí. Však potom už vytrpět musí
všechno, co osud mu určil a co mu i sudičky přísné
upředly v rodný den, kdy matka ho zrodila na svět.
Jestli však z nesmrtelných k nám některý zavítal z nebe,
jinou to jakousi věc nám patrně bohové strojí,
neboť se pokaždé jindy nám smrtelným dávají vidět
v pravé podobě své, když konáme přeslavné žertvy;
potom tu sedí, kde my, a hodují společně s námi.
I když snad na cestě s nimi se někdo z nás samoten potká,
nikdo se netají z nich, vždyť blízcí jsme příbuzní jejich,
tak jako Kyklópové a Gigantů divoké plémě."
Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:
"Jinak si, Alkinoe, to vykládej v mysli! Vždyť já přec

nejsem podobný bohům, co sídlí na širém nebi,
vzrůstem ni postavou, nýbrž se podobám smrtelným lidem.
Jestliže o někom víte, kdo z lidí zde na světě snáší
nejvíce útrap, i t o m u bych věru se vyrovnal strastmi.
Dokonce o mnoho víc bych j á vám povědět mohl,
co jen jsem z vůle bohů už zakusil všemožných trampot.
Teď mi však dopřejte najíst, ač prožívám nesmírnou starost.
Není přec drzejší věc než protivný žaludek v těle,
který i násilím třeba si vynutí pozornost k sobě,
ať se kdo jakkoli trápí a velikou žalost má v srdci.
Takto i mne, ač v srdci mám žalost, přec žaludek stále
nutí jen jíst a pít, a tím mi smazává všechno
z paměti, co jsem kdy zkusil, a káže mi dosyta pojíst.
Vy si však pospěšte zítra hned po ránu s úsvitem Zory,
abyste přenešťastného mě dovezli do rodné země,
třeba i po velkých strastech. Ať potom i zemru, až spatřím
majetek svůj, svou čeleď a palác s vysokým stropem!"
Pravil, a každý tu řeč mu chválil a vybízel rovněž
vypravit cizince domů - vždyť promluvil, jak se to sluší.
Ale když ulili bohům a vypili tolik, co chtěli,
každý z hostiny té se domů zas odebral k spánku,
avšak Odysseus jasný dál zůstával v hodovní síni;
seděli poblíž něho i vladař podobný bohům
s Áréťou, náčiní stolní pak sklízely služebné ženy.
Áréte bělostných paží se první chápala slova,

neboť poznala plášť i sukni, jak krásný ten oděv
spatřila, který sama kdys utkala s pomocí služek.

Takto se ozvala k němu a mluvila vzletnými slovy:

"Hoste, na jednu věc já sama se nejdřív tě zeptám.

Kdopak a odkud jsi rodem. A k d o ti dal tenhle ten oděv?

Neříkals, žes k nám přišel, když dříve ses trmácel mořem?"

Odysseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Vyličít zevrubně všechno je, královno, nesmírně těžké,

neboť nebeští bozi mi určili přemnoho trampot;

přece však povím ti to, co zvidáš a nač se mě tážeš."

Ostrov je Ogygié a leží tak daleko v moři;

Kalypsó lstivá tam bydlí, ta zhoubného Atlanta dcera,

bohyně s krásnými vlasy, a mocná. Však s ní se tam vůbec

nestýká jediný z bohů a jediný ze smrtelníků.

Mne jenom nešťastníka jí ke krbu přivedli bozi,

jedině mne, vždyť Zeus loď rychlou mi zářícím bleskem

srazil do jícnu vln a roztříštil na třpytném moři.

Ostatní druhové zdatní mi tenkrát zhynuli všichni,

já však jsem objal kýl své prohnuté lodi a byl jsem

unášen po devět dní; v den desátý za černé noci

k ostrovu Ogygii mě přihnali bozi. Tam sídlí

Kalypsó s krásnými vlasy, však bohyně mocná; ta k sobě

vzala mě, hostila s péčí a živila. Říkala často,

že mi chce pro všechny dny dát nesmrtelnost a mladost,

k tomu však nemohla nikdy mi srdce přemluvit v hrudi.

Sedm jsem roků tam trvale dlel a stále jsem smáčel
slzami božský šat, jež Kalypsó dala mi darem.
Ale když osmý rok mi nadešel oběhem času,
tehdy mě vybídla sama a k odplutí podněcovala,
ať už na rozkaz Diův, či změnila sama svou vůli.
Na prámu pevně sbitém mě pouštěla, mnoho mi dala
jídla i chutného vína a oděla do božských šatů,
nakonec bezpečný vítr mi poslala, vlahý a mírný.
Po celých sedmnáct dní já plavil se na voru mořem,
nato dne osmnáctého se zjevilo ztemnělé horstvo
vaší zde země - a milé mé srdce se zaradovalo.
Ale já nešťastník ještě jsem neměl uniknout mnoha
strastem, jež způsobil mi bůh Poseidón chvějící zemí.
Poštval proti mě větry a takto mi uzavřel cestu:
rozbouřil nesmírné moře a vlny mi bránily, abych
dál byl unášen s prámem, ač silně jsem vzdychal. Ten prám pak
vichřice rozmetla mi, já přesto však rukama ploval,
tuto hlubinu mořskou jsem překonal, až mě pak šťastně
vítr a proudící vody sem přihnaly až k vaší zemi.
Když jsem vystoupit chtěl, vln příboj byl by mě zdolal
u břehu: na velké skály a do místa zkázy mnou mrštil.
Já se však uhnul a ploval jsem nazpátek, až jsem se dostal
do proudu řeky a tam se mi zjevilo nejlepší místo,
hladké a bez ostrých skal, kde také byl před větrem úkryt.
Klesl jsem tam, pak okřival zvolna - noc božská se snesla.

Já jsem vystoupil stranou z té řeky živené nebem,
nahrnul na sebe listí a potom jsem v houštině usnul.
Vzápětí rozlil mi bůh kol očí předlouhý spánek.
Tam v té hromadě listí, ač zarmoucen v mileném srdci,
spal jsem po celou noc, spal ráno i v poledne ještě.
Až když se sklánělo slunce, ten líbezný spánek mě minul.
Tu jsem si povšiml služek tvé dcery, jak si tam hrály
na břehu - byla i ona v jich družině, bohyním rovná.
Poprosil jsem ji a ona hned zjevila šlechetnou mysl:
nikdo by nečekal věru, kdo potká se s mladším, že bude
podobně jednat, vždyť mívá věk mladší vždy rozvahy málo.
Dala mi hromadu jídla a k tomu i jiskrné víno,
kázala umýt se v řece a dala mi tenhleten oděv.
Tak jsem ti pověděl nyní jen pravdu, ač zarmoucen v srdci."
Na to zas Alkinoos mu odpověď dával a řekl:
"Není to, cizince, vhodné, nač dcera má připadla v mysli,
že tě nevedla hned i s družinou služebných dívek
do domu k nám, vždyť k ní svou prosbu jsi pronesl nejdřív."
Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:
"Pro tohle, hrdino, nesmíš svou výtečnou dceru zde kárat,
neboť mi na srdce kladla, ať děvčatům jejím jdu v patách,
ale já sám jsem to nechtěl, vždyť bránil mi ostych a bázeň,
že by se nějak tvůj duch snad zachmuřil, kdybys to viděl,
neboť my, smrtelní lidé, jsme na světě prchlivi příliš."
Na to zas Alkinoos mu odpověď dával a řekl:

"Hoste, takové nemám já v prsou milené srdce,
aby hned vzkypělo slepě - líp ve všem je rozvážně jednat.
Kéž by jen, Otče ty Die, i Athéno, kéž by, ó Foibe,
takový muž jak ty, vždy stejného smýšlení se mnou,
za ženu vzal si mou dceru, mým zetěm zval se a tady
zůstával s námi! Já dům bych ti dal a majetek navíc,
kdybys byl svolný tu zůstat. Však nechceš-li, nesmí tě nikdo
z Fajáků zdržovat - k tomu Zeus Otec ať nesvolí nikdy!
Výpravu do tvé vlasti já stanovím, abys to věděl,
na zítřek. Přemožen spánkem ty budeš v té chvíli jen ležet,
plavci pak po klidném moři tě povezou, až by ses dostal
do vlasti, do svého domu, a kamkoli vůbec si přeješ,
buť by to o mnoho dál než na samou Euboii bylo,
která prý nejdále leží, jak říkají krajané moji,
kteří ji spatřili kdysi, když rusého Rhadamanthya
vezli, jenž Titya chtěl kdys navštívit, syna to Země.
Dospěli vskutku i tam a dosáhli bez unavení
cíle ještě týž den a nazpět zas dopluli domů.
Poznáš to v srdci i sám, že nejlepší ze všech jsou moje
lodě a veslem mí plavci že nejlépe hladinu víří."
Pravil, a Odysseus jasný, ten trpitel, pocítil radost.
Vzápětí začal se modlit a s důrazem pronášel slova:
"Kéž by mi, Otce Die, i vyplnil všechno, co slíbil
Alkinoos! Ten na žírné zemi ať dosáhne slávy,
která mu nezhasne nikdy, a já ať do vlasti přijdu!"

Takto tehdy ti dva tam navzájem mluvili spolu.

Áreté bělostných paží svým služkám dala pak příkaz
postavit v podsíni lůžko a přehodit koberce přes ně,
krásné, zbarvené nachem, a na ty zas přehozy prostřít,
svrchu pak na přikrytí též položit vlněné houně.

Z dvorany spěchaly služky a pochodně držely v rukou;
ale když pevné lůžko již v pospěchu ustlaly hostu,
přistoupily k Odysseovi a takto ho povzbuzovaly:

"Cizínče, povstaň, jdi spát, je pro tebe zchystáno lůžko."

Pravily takto, i uvítal možnost ulehout k spánku.

Takto tam tedy spal ten trpitel, Odysseus jasný,
ve zvučné podsíni, v lůžku, jež zdobeno řezbou. V tom vzosném
paláci, v zadní části, si ulehl vladař, kde jemu
zchystala královská choť, i sobě, ustlané lože.

ZPĚV OSMÝ

Druhého dne je Odysseus představen fajáckým velmožům a bohatě obdarován. Večer na hostině zpívá Démodikos o dobytí Tróje. Odysseus se přitom rozpláče. Král se vyptává na jeho osudy

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

Alkinoos, král bujaré síly, se pozvedal z lůžka;

Odysseus jasného rodu, měst bořitel, zvedl se také.

Alkinoos, král bujaré síly, sám provázel hosta

k Fajákům na sněmoviště, jež u lodí zřízeno bylo.

Když tam přišli, tu oba si na hladké kameny sedli

u sebe. Athénská Pallas již chodila městem a měla

postavu stejnou i vzhled jak hlasatel moudrého krále:

chrabrému Odysseovi již chystala do vlasti návrat.

K občanům všem tam přistupovala a mluvila takto:

"Vzhůru, fajáčtí vůdci a vládcové, spěchejte na sněm,
abyste vyslechli zprávu zde o onom cizinci, který
do domu právě přišel sem k moudrému Alkinoovi,
po moři zahnán až k nám - ten postavou roven je bohům."

Řekla, a v každém z nich tím vzbudila dychtivou touhu.

Kvapně se celý ten sněm i sedadla plnily lidmi,
co se jich sešlo. A mnohých, když spatřili statného syna

Láertova, se zmocnil i úžas, vždyť Pallas mu právě
rozlila božský půvab kol hlavy a plecí, a též ho

na pohled učinila i větším a plnějším v těle,

aby si získal přízeň všech Fajáků, aby se jevil
důstojným mužem a zdatným a podstoupil závody četné,
v kterých i Odyssea si Fajáci vyzkoušet chtěli.

Když se pak všichni už sešli a shlukli se v hromadu, slova
ujal se Alkinoos a promluvil ve sněmu takto:

"Popřejte, fajáčtí vůdci a vládcové, nyní mi sluchu,
abych vám pověděl to, co v prsou srdce mi káže:

Tento zde host (já nevím však, kdo je) tu bloudil a přišel,
ať už z východních krajin, ať západních, do mého domu;

doprovod domů si žádá a bezpečné splnění prosby;

my pak mu poskytnem rychle ten doprovod, jako vždy jindy.

Vždyť ani žádný jiný, kdo zavítá do mého domu,

nikdy přec nemusí lkát a na průvod dlouho tu čekat.

Nuže, už černý koráb a poprvé plující, nový
spust' me mu na jasné moře a vyberme po celé obci
dvaapadesát plavců, už zdřívějška zdatností známých.
Všichni až ke kolíkům si pečlivě přivážou vesla,
potom ať vystoupí z lodi a přijdou do mého domu
rychle se opatřit jídlem -já všem ho tu poskytnu hojnost.
To tedy ukládám plavcům. Však ostatní, vládcové zdejší,
kteří třímáte žezlo, vy do mého krásného domu
pojd'te, ať cizince toho zde v paláci můžeme hostit.
Nikdo ať neodmítá! A také si božského pěvce
pozvěte, Démodoka! Vždyť bohatě božstvo dar zpěvu
dalo mu, aby jím bavit, jak mysl ho podnítí zpívat."
Řekl, sám vykročil první a za ním šli vládcové s žezlem,
hlasatel pospíchal též, aby přivedl božského pěvce.
Dvaapadesát plavců, těch vybraných, odešlo na břeh
moře vždy neúporného, jak vladař jim přikázal. Ale
jakmile sešli už dolů, k své lodi a k hladině mořské,
lodníci černou tu loď hned na mořskou hlubinu stáhli;
potom dávali stěžeň a plachtoví do černé lodě,
nakonec v řemenech z kůže si upevnili svá vesla
(činili patřičně všechno a napjali bělostné plachty).
V přístave od břehu dál pak spustili kotvy a kvapem
k statnému Alkinoovi zas vstoupili v prostorný palác.
Podloubí, vnitřek domu i dvůr se již naplnil muži,
co se jich vešlo, a bylo jich přemnoho, mladých i starých.

Panovník dvanáct ovcí dal porazit pro ně a osm
vepřů bělostných zubů a také dvě loudavé krávy.
Stáhli z těch dobytčat kůži a zchystali radostné hody.
Přišel i hlasatel k nim a přiváděl milého pěvce,
zvláštního miláčka Músy, jež zlo i dobro mu dala:
vzala mu zrak, však líbezným zpěvem ho obdarovala.
Hlasatel Pontonoos mu přistavil do středu hostů
křeslo zdobené stříbrem, jež o sloup vysoký opřel,
také mu zvučnou loutnu hned zavěsil na hřebík přímo
nad jeho hlavou a ukázal mu, jak rukou ji sejme;
přistavil krásný stůl, dal košíček na něj, a vedle
pohár vína - měl pít, jak srdce ho vybídne. Hosté
již si hotová jídla, jim podaná, rukama brali.
Ale když ztišili zcela jak potřebu jídla, tak pití,
pobídla Músa pěvce, ať zpívá o skvělých činech
mužů - sahala tenkrát až k nebesům sláva té písni
o hádce Odyssea a Achilla Péleovce,
kterak se utkali zle kdys na skvělé hostině bohů
strašnými slovy. Král Agamemnón, ten náčelník mužstva,
v srdci měl radost, když achajští vůdci se svářili v hádce,
vždyť mu tím Apollón Foibos pád Ília naznačil věštbou
vydanou v posvátných Thébách, kde vladař práh kamenný přešel
pro věštbu, neboť již tenkrát se valil počátek zkázy
na mužstvo řecké i trójské - to po vůli velkého Dia.
Takto tam zpíval ten proslulý pěvec, však Odysseus přítom

uchopil velký svůj nachový plášť a přes hlavu si jej
mocnými rukama stáhl a krásný obličej zakryl,
neboť se Fajáků styděl, že zpod víček kanou mu slzy.

Kdykoli božský pěvec se na chvíli odmlčel v písni,
rychle si utřel slzy, plášť opětně stahoval z hlavy,
uchopil dvojuchý pohár a pokaždé ukrápl bohům.

Ale když začínal zas, jak opět ho vybídli zpívat
fajáčtí šlechtici zdatní, jež bavila slova té písně,
znovu tu Odysseus kvílel a hlavu si zakryl zas pláštěm.

Tenkrát z přítomných hostů si nevšímal nikdo, že pláče,
jedině Alkinoos to zahléd a všiml si toho:

seděl tam u něho poblíž a zaslech, jak hluboce vzdychá.

Hned pak promlouval vladař k svým Fajákům, proslulým plavcům:

"Poslyšte, fajáčtí vůdci a vládcové! Dosaďte již jsme
srdce své ukonejšili tou hostinou bohatou, řádnou,
jakož i hudbou loutny, té družky radostných hodů;
nyní však vyjděme ven a zkusme své síly zde ve všech
závodních hrách, ať tento náš host, až vrátí se domů,
vylíčí přátelům svým, oč předčíme ostatní lidi
zápasem, pěstním bojem i skokem a rychlostí nohou."

Domluvil, vykročil první, a všichni ho následovali.

Hlasatel zvučnou loutnu zas pověsil na hřebík na sloup,
za ruku uchopil pěvce a z mužské jej vyváděl síně,
po stejné cestě s ním šel, kudy kráčeli ostatní všichni
fajáčtí šlechtici, aby se s podivem dívali na hry.

Odešli na závodiště a s nimi i zástupy lidu
bez počtu; jinoši četní a vzácní již vstávali ke hrám.
Zvedl se Akroneós a Elatreus, zvedl se Nauteus,
Ókyalos a Prymneus, pak Anchialos a Ponteus,
Anabésineós povstal, dál Eratmeus, Próreus a Thoón,
za synem Polynéovým vnuk Tektonův Amfialos,
Euryalos, rek stejný jak Arés, jenž vojáky hubí,
udatný Nambolův syn, jenž postavou těla a krásou
nejlepší z Fajáků byl krom hrdiny Láodamanta.
Slavného Alkinoa tři synové k závodům vstali,
Halios, Láodamás a Klytonéos, rek božský.
Nejdříve zkusila sílu část jinochů v závodním běhu.
Od závor určen jim běh zpět k závorám. Najednou všichni
kvapem se rovinou hnali a vířili oblaka prachu.
Výtečný Klytonéos byl při běhu nejlepší ze všech:
jakou as na nivě brázdu by na záběr zoral pár mezků,
o tolik předběhl k cíli své druhy - ti zůstali vzadu.
V lopotném zápase v křížku zas jiní šli vyzkoušet sílu;
z nejlepších soupeřů všech v něm Euryalos byl první,
ve skoku Amfialos byl daleko nejlepší ze všech,
diskem všechny své druhy tam Elatreus o mnoho předčil,
Láodamás, syn vladařův zdatný, byl vítězem pěstním.
Ale když v srdci se všichni již zápasy obveselili,
Láodamás, syn Alkinoův, k nim mluvil: "A teď se,
přátelé, zeptejme hosta, zda vycvičen též je a umí

závodit nějakou hrou. Svou postavou není přec špatný:

stehna a lýtka má silná i odshora obě dvě paže,
statnou má šíji, i nadbytek sil, též k mladosti svěží
také mu nechybí nic, je zlomen však četnými strastmi.

Není přec, jak si já myslím, nic horšího, nežli je moře,
aby byl zbaven všech sil muž třeba i nesmírně silný."

Na to mu odpověď dával rek Euryalos a řekl:

"Zajisté, Láodamante, jsi promluvil, jak se to patří.

Jdi teď a vyzvi ho sám a přednes mu tento svůj návrh."

Vladařův výtečný syn jak tohleto uslyšel, vstoupil
kvapně do jejich středu a promluvil k Odysseovi:

"Nuže, i ty se, otče, náš hoste, o zápas pokus,
jestli se v nějakém vyznáš - je vhodné být zápasů znalý.

Není přec větší slávy zde pro muže, dokavad žije,
nežli je to, co dokáže zdatností rukou a nohou.

Vzchop se a také to zkus a starosti ze srdce rozptyl!

Není už daleko nijak tvé odplutí, je už i koráb
na moře pro tebe spuštěn a plavci jsou hotoví vyplout."

Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Pročpak to žádáte na mně, jak na posměch, Láodamante?

Spíše než závody vaše mám na srdci starosti, neboť
přemnoho běd již předtím jsem vytrpěl, mnoho jsem zkusil;
teď zas, ač toužím se vrátit, zde s vámi na závodišti
sedím a o pomoc prosím jak krále, tak veškerý národ."

V odpověď Euryalos ho do očí pohaněl takto:

"Však se mi, cizince, nezdá, žes mužem obratným, zběhlým
v závodech, jakých se mnoho přec pěstuje po celém světě,
spíš se mi jevíš jak člověk, jenž na lodi s četnými vesly
bloumá a vůdcem je plavců, co po cestě kupčí, ba zdá se,
že jen na náklad myslíš, chceš směňovat zboží a dychtíš
uchvátit zisk -jak zdá se, ty vůbec zápasník nejsi!"

Odysseus, důvtipný rek, naň posupně pohled a pravil:

"Příteli, nemluvils hezky! Jak zdá se mi, člověk jsi zpupný:

Nikoli mužům všem, jak poznávám, dávají bozi
líbezné dary, jak vzrůst, tak výmluvnost k němu a důvtip;
neboť některý muž je vzezřením nepřiliš vzhledný,
zato však jeho slova bůh nevšedním půvabem zdobí.

S rozkoší zírají na něj, jak s naprostou jistotou mluví,
přitom však skromně a mile, čímž vyniká ve shromáždění,
a když se ubírá městem, jak na boha všichni naň hledí.

Avšak jiný zas muž svým vzhledem se podobá bohům,
zato však jeho slova nic nekrášlí líbezný půvab.

Takto i zevnějšek tvůj je přeskvělý, že by ho lépe
nestvořil ani sám bůh, však rozumem nestojíš za nic.

Proto jsi v milené hrudi mi ke hněvu popudil srdce
tou svou neslušnou řečí. Já zápasů neznalý nejsem,
jak to tu říkáš ty - ba z prvních jsem zajisté býval,
pokud jsem na své mládí a na ruce spoléhat mohl.

Teď však mě svírají strasti a útrapy. Mnoho jsem zkusil,
dokud jsem bojoval s muži a plavil se po trudných vlnách.

Přesto však závodit zkusím, ač mnoho jsem vytrpěl útrap,
neboť mě hryže tvá řeč, svou výtkou měš popudil tuze!"

Pravil, a jak byl v plášti, tak vyskočil, uchopil diskos
nadmíru velký a tlustý a pádnější mnohem než ony,
jakými byli zvyklí v hrách společných Fajáci házet,
dokola zakroužil jím a pádnou pravicí mrštil.

Zasvištěl ve vzduchu kámen - vtom rychle se skrčili k zemi

Fajáci proslulí plavbou a dlouhými vesly, jak prudce

Odysseus vrhl ten kámen. Jak z ruky mu střelhbitě letěl,

přeletěl přes všechny značky; ty mezníky vetkla tam Pallas

Athéna v podobě muže, a mluvila s důrazem takto:

"Cizinče, dokonce slepec tvůj znak by tu rozeznal, až by
kolkolem hmatal, vždyť neleží v směsici ostatních, nýbrž
nejdále vpředu! Jdi s chutí v ten zápas, vždyť z Fajáků nikdo
nevrhne kotouč až sem a dále ho nehodí vůbec."

Pocítil radost z těch slov ctný Odysseus, trpítel velký,

rád byl, že vlídného druha tam nalézal na závodisti.

Tenkrát už s lehčím srdcem sám vyzýval Fajáky: "Hod'te,

mládenci, nyní až tam! A zakrátko dalším já diskem

hodím tak daleko zas, jak myslím si, nebo i dále.

Jestli však srdce a duch z vás ostatních někoho pudí,

sem pojd' a se mnou to zkus (tak zle jste mi pohnuli žlučí!)

v křížku, v zápase pěstním i v běhu (nic nebráním!), zkus to

kdokoli z Fajáků všech krom samého Láodamanta -

vždyť je to hostitel můj - a kdo by chtěl zápasit s mužem

hostinným? Nemoudrý byl by, ba docela ničemný člověk,
který by v cizím kraji se nabízel k zápasu ve hrách
s hostitelem. Ten všechno své vlastní štěstí by šlapal.
Z ostatních neodmítám však nikoho, nezhrdám nikým,
nýbrž chci každého poznat a tváří v tvář se s ním měřit.
V čemkoli závodí muži, v tom všem i já se přec vyznám.
Obratně zacházet umím i s lučištěm hlazeným krásně:
první v nepřátel davu svým šípem bych zasáhl muže,
kdybych vystřelil po něm, i kdyby co nejvíce druhů
stanulo blízko mne a stříleli po nepřátelích.
Toliko Filoktétés vždy nade mnou vynikal lukem,
kdykoli v krajině trójské my Achajci stříleli z luku.
Avšak ostatní všechny, jak myslím, já o mnoho předčím,
kolik je lidí tu dnes a na zemi chlebem se živí.
S hrdiny dávných dob se ovšem já nehodlám měřit,
s proslulým Hérakleem neb s Eurytem, oichalským rekem,
kteří se ve střelbě z luku i s bohy kdys pouštěli v zápas.
Proto i předčasně zemřel rek Eurytos, aniž se dožil
ve svém paláci stáří: jej usmrtil Apollón, na něj
rozhněván, neboť ten muž ho vyzýval k zápasu v střelbě.
Kopím však házet já znám, jak sotva kdo šípem zná střílet.
Toho se obávám jen, že v běhu mě předhoní někdo
z Fajáků, neboť jsem velice zle byl vyčerpán, když jsem
plaval v přívalu vln, vždyť neměl jsem dostatek jídla
na svém korábu tehdy - tím zcela mi zeslábly údy."

Pravil, i umkli všichni a nastalo hrobové ticho.
Jediný Alkinoos ho v odpověď oslovil: "Co tu,
cizince, právě říkáš, to není nám nemilé slyšet:
ty jen chceš najevo dát svou statečnost, která je v tobě;
mrzí tě, tento že muž tě do očí na závodisti
pohaněl tak, jak tuhle tvou zdatnost by jediný člověk
nezlehčil, který by v srdci byl uvyklý slušně vždy mluvit.
Nuže, teď poslyš i mne, co povím ti, abys to jednou
řekl i jiným rekům, až ve svém paláci budeš
hodovat u své choti a u svých milených dítek,
pamětliv zdatnosti naší i nevšedních výkonů, jakých
dopřává Zeus i nám, a trvale, od doby otců.
V křížku a v pěstním boji sic nejsme my nejlepší, ale
dovedem běžet jak vítr a nejlépe ovládat lodě.
Vždy nám jsou příjemné hody i loutna a sborové tance,
častá výměna šatů i koupele teplé a lůžka.
Nuže, ať z Fajáků ti, co dovedou nejlépe tančit,
předvedou tanec, ať může náš host, až vrátí se domů,
povědět přátelům svým, oč předčíme ostatní lidi
v plavectví, v rychlém běhu, i v půvabném tanci a zpěvu.
Rychle ať někdo z vás běží a přinese Démodokovi,
pěvci, zvučící loutnu, jež leží kdes v paláci našem."
Alkinoos tak mluvil, král podobný bohům. I zdvih se
hlasatel - dutou loutnu šel přinést z králova domu.
Dozorci zvolení z lidí pak povstali, celkově devět,

kteří vždy v závodních hrách vše řádně tam vykonávali:

srovnali rejžiště k tanci a zvětšili krásný ten okruh.

Také už hlasatel přišel a přinášel Démodokovi
zvučnou loutnu. Ten do středu kráčel a mládenci jaří,
zběhlí a obratní v tanci, se stavěli okolo něho;
s dupotem božský tanec tam provedli. Odysseus viděl
kmitavé pohyby nohou, i divil se v duchu a žasl...

Pěvec už na loutnu hrál a krásně jim začínal zpívat
o lásce Area píseň a Kypřanky s čelenkou krásnou,
v paláci Héfaistově jak prvně se sdružili spolu
potají. Mnoho jí dal a zneuctil manželské lože
Héfaista, božského pána. To ihned mu zvěstovat přišel
Hélios, který spatřil to milostné objetí jejich.

Jakmile Héfaistos zaslechl zprávu, jež svírala srdce,
do své kovárny šel a v duši jim pohromu chystal.

Velikou kovadlinu dal na špalek, osidla koval
nezlomná, nezničitelná, v nichž spoutání měli tam zůstat.

Když pak tu nástrahu zrobil, zle rozhněván na boha války,
do své ložnice vstoupil, kde stálo mu milené lůžko.

Všude kol podstavce jeho svá osidla vinul a rovněž
mnoho jich spustil i shůry, až od stropu, z příčného trámu,
jemných jak pavouci síť - ta nikdo by nemohl spatřit
ani z blažených bohů - tak lstivě je sestrojil mistr!

Celou tu šalebnou síť když okolo lůžka už prostřel,
naoko na svůj Lémnos se odebral, v úpravné město,

které s ostrovem tím z míst všech měl v největší lásce.

Arés zářící zlatem však nadarmo na stráži nebyl:

Héfaista uviděl již, jak odchází, proslulý mistr.

Ihned pospíchal k domu, kde přeslavný Héfaistos sídlil,
neboť po lásce dychtil té bohyně s členkou krásnou.

Od otce, silného Dia, se před chvílí vracela domů,
teď si usedla právě. Vtom do domu přicházel Arés,
za ruku uchopil ji a takto k ní s důrazem mluvil:

"Sem pojď na lůžko, milá, a spolu se potěšme v lásce!

Héfaistos není přec doma, teď právě se na cestu vydal
patrně na ostrov Lémnos k svým Sintiům mluvícím drsně."

Pravil, ta vítala ráda jít s Areem sladce si pospat.

Na lůžko vstoupili spolu a usnuli. Vtom se však kolem
sevřela umělá pouta, jež důvtipný Héfaistos zrobil,
takže už nemohli pohnout ni údy ani se zdvihnout.

Tehdy už chápali oba, že nemohou uniknout z pasti.

Najednou před nimi na krok bůh silný a proslulý stanul:

domů se navrátil dřív, než dorazil na ostrov Lémnos,
neboť mu Hélios hlídal a všechno mu důvěrně sdělil;
proto hned pospíchal domů, však zkormoucen v mileném srdci.

Stanul ve dveřích síně, hněv nesmírně krutý ho jímal,
spustil strašlivý rámus a zavolal na všechny bohy:

"Die, i ostatní bozi, vy blažení, žijící věčně,

sem! Ať vidíte věc, sic směšnou, však přesto tak hroznou,

kterak mě, chromého muže, má v neúctě Diova dcera

Afrodíté, a zato má drzého Area v lásce,
že je tak krásný a rychlý, však já jsem se zrodil jak mrzák,
pomalý, nepohyblivý - a kdo je mi jiný tím vinen,
nežli mí rodiče oba? Ti nikdy mě neměli zrodit!
Ale jen vizte ty dva, jak leží tu v objetí lásky,
do mého lože když vešli - jak bolestný pro mne ten pohled!
Doufám, že nebudou už chtít dál tak v objetí ležet,
i když se mají tak rádi; jim oběma brzy chuť zajde
k mazlení, neboť je budou mé šalebné okovy poutat,
dokud mi nevrátí otec ty všechny svatební dary,
které jsem kdysi mu dal zde za tuto nestoudnou dívku -
vskutku je krásná to dcera, však neumí zkrotit svou vášeň."
Pravil, a bozi se shlukli již před domem s kovovým prahem:
přišel tam Poseidón třesoucí zemí a přišel i Hermés,
nositel blaha, a přišel i Apollón, všemocný vládce,
citlivé bohyně všechny však ze studu zůstaly doma.
Bozi však, dárcové dobra, už stanuli ve dveřích síně:
propukli v nezkrotný smích ti blažení bozi, když uvnitř
viděli dovednou past, již důvtipný Héfaistos zrobil.
Takto pak leckdo z nich řekl, když na svého souseda pohléd:
"Špatnostem nekyne zdar! I pomalý rychlého chytne,
jako teď Héfaistos právě, ač pomalý, Area lapil -
kulhá, a lapil ho Istí, ač nejrychlejší je Arés
ze všech olympských bohů - teď doplatí na cizoložství!"
Takovým způsobem as ti bohové mluvili spolu.

Herma však oslovil pak syn Diův, Apollón vládce:

"Synu a průvodce Diův, ó Herme, jenž udílíš blaho,
zdali bys toužil i ty, ač svírán pevnými pouty,
u zlaté Afrodíty, jí po boku, spočívát v lůžku?"

Jemu zas odpověď dával vrah Argův, průvodce Hermés:

"Kéž se to stane, ó Foibe, ty vladaři dalekostřelný!
Tříkrát tolik by pout, ba bez počtu mohlo mě svírat,
vy pak, bozi, se dívat, a k tomu i bohyně všechny -
u zlaté Afrodíty já přesto bych ležet chtěl v lůžku."

Pravil, a v nezkrtný smích zas propukli bohové věční.

Jenom se Poseidón nesmál. Ten prosil tam stále a stále

Héfaista, slavného mistra, ať pout těch Area zprostí.

Takto ho oslovil bůh a hovořil vzletnými slovy:

"Pusť ho! Já ručím ti za něj, že před tváří odvěkých bohů
zaplatí, ty jak to žádáš, on patřičnou náhradu celou."

K němu pak promluvil zas ten přeslavný, dovedný mistr:

"K tomuhle, Poseidóne, jenž otrásáš zemí, mě nenut'!

Špatné je záruky brát, když za špatné jimi se ručí.

Jakpak bych spoutal já tebe pak ve sboru odvěkých bohů,
kdyby mi uprchl Arés, až unikne poutům a dluhu ?"

Toho zas oslovil takto bůh Poseidón chvějící zemí:

"Héfaiste, i kdyby chtěl snad utéci Arés a takto
vyhnout se pokutě své, já sám ti tu náhradu splatím."

Na to zas odpověď dával ten přeslavný, dovedný mistr:

"Odmítnout přimluvu tvou už nemohu, není to slušné."

Domluvil Héfaiostos silný a rozpínal veškerá pouta.

Když byli zbaveni pout ti dva, ač byla tak pevná,
rázem se vzchopili: Arés se odebral do thrácké země,
úsměvná Afrodíté zas kvapila na ostrov Kypros,
do Pafu, kde má svůj háj i s oltářem obětí plným.

Tam ji pak umyly v lázni a natřely Charitky božským
olejem, jaký se skvěje jen na bozích žijících věčně,
potom i rozkošným rouchem ji oděly, hotový zázrak.

Takto ten přeslavný pěvec jim zpíval. Měl Odysseus radost
v srdci, když slyšel ten zpěv, a stejně i ostatní všichni
Fajáci proslulí plavbou a nesmírně dlouhými vesly.

Halia s Láodamantem pak vybídl vladař, ať sami
předvedou tanec, vždyť v t o m se nikdo jim nemohl rovnat.

Když tedy nachový míč, tak krásný, si do rukou vzali,
který zhotovil jim sám dovedný Polybos, jeden
vyhodil vždycky ten míč až ke stinným oblakům, přičemž
prohnul se nazad, a bratr, když od země vyskočil vzhůru,
pokaždé hravě míč chytil, než dopadl nohama na zem.

Když si však pohráli dost tím míčem házeným vzhůru,
potom se do tance dali a tančili po žírné zemi,
střídali rej a mladíci druzí, co na hřišti stáli,
do taktu tleskali k tomu, čímž vznikal tam veliký lomoz.

Tenkrát k Alkinoovi zas promlouval Odysseus jasný:

"Alkinoe, ty mocný a proslulý nad všechny lidi,
jak jsi se pochlubil tím, že v tanci jste skuteční mistři,

tak tomu opravdu je -já s úžasem na ně se dívám."

Pravil, i pocítil radost ten vladař bujaré síly,

a již vzápětí mluvil k svým Fajákům, výtečným plavcům:

"Poslyšte, fajáčtí vůdci a vládcové! Zdá se mi, že ten

cizinec, nyní náš host, je velice rozumný člověk,

proto mu hostinné dary my věnujme, jak se to sluší.

Celkem tu v našem kraji je dvanáct význačných knížat,

předáků vládnoucích zde, já sám jsem třináctý v počtu.

Z těch ať sukni a plášť (vše vyprané čistě) dá každý

cizinci přinést a k tomu též talent vzácného zlata.

Všechno to přinesme rychle a hromadně, aby to host náš

v rukou již měl a potom šel s radostí v srdci zas k jídlu.

Ale ať Euryalos jej samého udobří vlídnou

řečí a darem, vždyť to, co řekl mu, nebylo slušné."

Pravil, a všichni ten návrh mu schválili, dávali souhlas,

každý i hlasatele hned odeslal přinášet dary.

Vzápětí Euryalos mu odpověď dával a pravil:

"Alkinoe, ty mocný a proslulý nad všechny lidi,

já tedy našeho hosta zas usmírím, jak mi to kážeš.

Zde mu dám bronzový meč - má stříbrnou rukověť, ostří

meče ukrývá pochva kol dokola ze slonoviny

řezané nově - ten bude mít pro něho velikou cenu."

Po těchto slovech mu vkládal meč do ruky zdobený stříbrem,

přitom ho oslovil takto a hovořil vzletnými slovy:

"Zdráv buď, otče, náš hoste! A jestli jsem špatné snad slovo

řekl, ať uchopí ho hned víchr a odnese odtud!

Tobě ať dopřejí bozi zas manželku spatřit a domov,
neboť už dlouho jsi vzdálen svých drahých a trampoty snášíš."

Odysseus, důvtipný rek, mu odpověď dával a pravil:

"Příteli, zdráv buď i ty, ať bozi ti dají vše dobré!

Jen abys nezačal toužit zas v budoucnu po tomto meči,
kterýs mi právě dal, když dřívěs mě usmířil slovy!"

Pravil, a na plece meč si zavěsil zdobený stříbrem.

Zapadlo slunce a dary tam skvostné už byly, je zdatní
nosili hlasatelé již do domu Alkinoova.

Synové skvělého krále ty překrásné dary si od nich
vzali a složili je hned u své vznešené matky.

Vladař bujaré síly sám po cestě vedl své hosty,
všichni pak do domu vešli a na křesla vysoká sedli.

Alkinoos, král silný, tu k Áreté mluvil, své choti:

"Ženo, dej přinést sem truhlu, tu přeskvostnou, nejlepší ze všech,
čist'ounce vypraný plášť ty sama vlož do ní, i sukni,
ohněm pak rozpalte kotel a ohřejte pro hosta vodu,
aby se osvěžil lázní a pak, až uvidí dary,
všechny tu složené pěkně, jež přinesli Fajáci statní,
aby se radoval z hodů a poslouchal nápěvy písní.

Já pak tento svůj pohár mu věnuji, překrásný, zlatý,
aby si po všechny dny v svém paláci vzpomínal na mne,
až bude Diovi ulévat z něho, i ostatním bohům."

Áreté po jeho slovech hned přikázala svým služkám

postavit na oheň kotel co nejdříve, trojnohý, velký;
dívčiny lázeňský kotel hned stavěly na žhnoucí oheň,
vlévaly vodu, pak nakladly dříví a topily pod ním.
Linul se plamen kol bání té trojnoze, voda se hrála.
Zatím královna dala již pro hosta překrásnou truhlu
vynášet ze své síně a kladla tam půvabné dary,
veškeré šatstvo a zlato, jež dali mu Fajáci statní,
sama pak krásnou sukni a plášť tam vložila pro něj,
potom se ozvala k němu a mluvila vzletnými slovy:
"Sám si teď prohlédni víko, hned zadrhni provazu uzel,
aby tě neobral nikdo už cestou, až budeš se potom
plavit na černé lodi a usneš lahodným spánkem."
Sotva to Odysseus jasný, jenž tolik už vytrpěl, zaslech,
ihned zavíral víko a zadrhl provazu uzel,
složitý, jakému kdysi se naučil u mocné Kirky.
Vtom ho již klíčnice zvala, ať jde a do vany vstoupí,
aby se vykoupal v ní. On s nesmírnou radostí v srdci
spatřil zas teplou lázeň, vždyť postrádal častokrát této
péče, co opustil dům ctné Kalypsy s krásnými vlasy;
předtím však takovou péči jak bůh měl trvale u ní.
Když pak ho umyly služky a natřely olejem vonným
a když ho krásným pláštěm i sukni již oděly, z lázně
vystoupil ven a kráčel zas k Fajákům pijícím víno.
Najednou Nausikaá, již bohové dávali krásu,
stanula u dveří síně, té pevné, důkladné stavby,

s obdivem, s úžasem v očích se dívala na Odyssea,

potom se ozvala k němu a mluvila vzletnými slovy:

"Hoste, buď zdrav, a vzpomeň si někdy i na mne, až budeš doma, vždyť především m n ě jsi zavázán vděkem, že žiješ."

Odysseus, důvtipný rek, jí nato zas v odpověď pravil:

"Vznešená Nausikao, ty dcero tak chrabrého krále,
kéž by mi dopřál to Zeus, choť Héřin mohutně hřmící,
abych se dostal už domů a spatřil den návratu svého!

Pak bych tě, dívko, i tam jak bohyni trvale vzýval
po všechny dny, vždyť t y jen jsi zachránila mi život."

Pravil a na křeslo sedal si po boku Alkinoově;

ti tam už dělili jídlo a mísili v měsidle víno.

Přišel i hlasatel k nim a přiváděl milého pěvce

Démodoka, všim lidem tam ctěného. Doprostřed hostů
avedl jej a křeslo mu o sloup vysoký opřel.

Důvtipný Odysseus nato kus bohatě kypící sádlem
odřízl ze hřbetu kance (část větší však ještě tam zbyla),
zvířete bělozubého, a promlouval ke hlasateli:

"Příteli, tu máš, ten kus dej pěvci Démodikovi,
aby jej snědl; chci přízeň mu projevit, i když jsem zkrušen,
neboť na celém světě se od lidí dostává pěvcům
úcty a vážnosti velké, vždyť Músa si zamilovala
ze srdce pěvců rod a naučila je písním."

Pravil a hlasatel nesl kus masa, jejž do rukou vložil

chrabrému Démodikovi - ten přijal ho s radostí v srdci.

Všichni si zchystáná jídla, jim podaná, rukama brali.

Když ale zahnali zcela jak potřebu jídla, tak pití,

Odysseus, důvtipný rek, tu promlouval k Démodokovi:

"Tebe já, Démodoku, zvlášt' velebím nad všechny lidi.

Bud'to tě poučil Foibos, neb Músa snad, Diova dcera,

neboť docela správně znáš opěvat Achajů osud,

všechno, co podnikli kdys, co zkusili, všechno, co snesli,

jako bys při tom byl sám, neb jak bys to od jiných slyšel.

Teď ale přejdi zas jinam a o onom dřevěném koni

zazpívej, kterého zrobil rek Epeios s Athénou; jasný

Odysseus naplnil jej hned vojskem a dopravil lstivě

na trójský hrad; ti muži v něm skrytí pak zbořili Tróju.

Jestliže o tom všem nám pravdivě zazpíváš, ihned

rozhlásím veškerým lidem, sám bůh že ti do vínku vložil

v milosti své jak dar to umění božského zpěvu."

Pravil, jej podnítil bůh, i chystal se uvést svou píseň;

započal odtud, jak z Achajů jedni tam na kryté lodě

vešli a pluli pryč, když oheň dřív na stany vrhli,

druzí z Achajů však, lstně ukrytí v koni, ti byli

se slavným Odysseem již uprostřed zástupů Trójských,

neboť Trojane sami si koně zatahli na hrad.

Takto tam stál ten kůň. Lid okolo seděl a mnoho

beze vší rozvahy mluvil, pak schvaloval mínění trojí:

bud'to sekyrou krutou to vyduté sroubení rozbít,

nebo až na vrchol hradu je vtáhnout a se skály vrhnout,

nebo jak veliký dar ho k smíření bohů tam nechat -
docela tak, jak později vskutku se vyplnit mělo.
Vždyť bylo souzeno městu, že zhyne, skryje-li v sobě
velkého ze dřeva koně, v němž argejší šlechtici všichni
seděli skryti a nesli všem Trojanům krvavou zhoubu.
Zpíval, jak achajský voj se proudem vyřítíl z koně,
opustil dutou svou skrýš a rozbořil Trojanům hradby.
Zpíval, jak každý jinde zle pustošil strmé to město;
Odysseus s Meneláem, tím hrdinou podobným bohům,
přihnal se, Areu roven, až k obydlí Déifobovu,
tam pak s Trojany prý se odvážil přehrozně řeže,
nakonec zvítězil pomocí Athény, bohyně chrabré.
Takto ten přeslavný pěvec tam zpíval. Však Odysseus přitom
bolestí jihl a slzy mu zpod víček smáčely tváře.
Jako as naříká žena, když obejmě milého chotě,
který před rodnou obcí jak bojovník padne, když právě
od svého města a dítek chtěl odvrátit krutý den zkázy -
ona ho umírat spatří a smrtelnou křečí se svíjet,
vrhne se na něj a hlasitě běduje, zezadu ale
nepřátel dav jí oštěpy do zad a do plecí bije,
do zajetí ji vlekou, kde bídu a útrapy snáší,
bolem pak nejžalostnější a zármutkem chřadnou jí tváře:
takové žalostné slzy i Odysseus zpod víček ronil.
Tenkrát z přítomných hostů si nevšímal nikdo, že pláče, j
edině Alkinoos to zahléd a všiml si toho -

seděl tam u něho blízko a zaslech, jak hluboce vzdychá.

Proto promlouval hned k svým Fajákům, výtečným plavcům:

"Poslyšte, fajáčtí vůdci a vládcové: na zvučnou loutnu

Démodikos at' nehraje už, vždyť přítomní hosté

nemají požitek v š i ch n i z té písně, kterou teď zpívá.

Od té doby, co jíme a božský pěvec tu začal

zpívat, nepřestal dosud náš cizinec bédovat; asi

nesmírně veliký žal mu dolehl na duši. Nuže

nechat' už přestane zpívat, at' všichni se těšíme stejně,

hostitelé i host, vždyť tak je to o mnoho lépe,

neboť se všechno tu děje jen k vůli ctěnému hostu,

průvod i milé dary, jež všichni mu dáváme z lásky.

Prosebníka a hosta si váží jak rodného bratra

kdekerý muž, byť nemnoho věcí svým rozumem chápal.

Proto už teď ani t y dál neskrývej zchytralou myslí,

nač se tě zeptám, vždyť lépe je pro tebe, abys to řekl.

Pověz mi jméno, jímž doma tě volali matka i otec,

jakož i občané v městě a ti, co v okolí bydlí.

Z lidí přec nežije nikdo, kdo vůbec neměl by jméno,

at' už je prostý či vznešený muž, jak jednou se zrodí.

Koho kdy rodiče zplodí, vždy každému dávají jméno.

Pověz mi také svou vlast, svůj národ i město své, aby

lodě tě dovezly tam, vždyť směřují k cíli svou myslí,

neboť Fajáci naši - ti nemají kormidelníky,

kormidla nemají též, jak mají je ostatní lodě:

znají od sebe samy jak ducha, tak úmysly plavců,
znají též úrodná pole i osady veškerých lidí,
všechny prohlubně mořské vždy projedou velice rychle,
zakryty mlhou a mrakem, ty nemají obavu nikdy,
že by je pohroma stihla neb zkáza. Však přec jen jsem zaslech
od otce Nausithoa zlou pohružku; říkával často,
hrozně že zanevřel na nás bůh Poseidón za to, že my jsme
průvodci spolehlivými všem lidem při plavbě mořem.
Hrozil, že nádherný koráb nás fajáckých plavců on jednou
rozbije na mlžném moři, až z výpravy popluje zpátky,
město pak z obou stran že pohořím velkým nám sevře.
Tak o tom mluvil ten stařec, a bůh to buď vyplnit může,
nebo to nemusí splnit, jak jemu se zalíbí v srdci.
Avšak tohle mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni:
jak jsi byl zahrán a do kterých zemí jsi na světě přišel,
jaké jsi viděl tam lidi a města k bydlení vhodná,
kteří z nich násilní jsou a suroví, neznalí práva,
kteří jsou pohostinní a smýšlení bohabojného.
Pověz mi také, proč pláčeš a naříkáš teskně v svém srdci,
slyšíš-li o osudu vojsk řeckých i trójského města.
To přece bohů je zásah, ti určili smrtelným lidem
záhubu, aby se stali i potomkům předmětem písně.
Či ti snad před Trójou zhynul i některý příbuzný - blízký
výtečný muž, snad zeť nebo tchán? Ti z veškerých lidí
po vlastní krvi a rodu nám bývají nejdražší. Či snad

nějaký druh, muž zdatný a přítel ti oddaný v srdci?

Opravdu nebývá méně nám vzácný než rodný náš bratr

takový oddaný druh, je-li moudrý a šlechetně myslí."

ZPĚV DEVÁTÝ

Odysseus vypráví u krále Alkinoia všechny své pohnuté osudy až do chvíle, kdy unikl se svými druhy z jeskyně Polyfémovy

Odysseus, důvtipný rek, mu odpověď dával a pravil:

"Alkinoe, ty mocný a proslulý nad všechny lidi,

tohle je opravdu krásné, zde naslouchat, zpívá-li pěvec

takový, jako je tento, jenž hlasem se vyrovná bohům.

Neboť jak já si myslím, nic lepšího nakonec není,

nežli když veškerý lid je naplněn veselou myslí,

v domě je družina hostů a naslouchá pěvcově písni,

sedí pospolu řadou a před nimi stoly jsou plné

chleba a hojného masa a číšník z měsidla čerpá

víno, jež do číší vlévá a potom je roznáší hostům -

tohle mi připadá v mysli jak požitek nejnádhernější.

Tys ale zatoužil v duchu se vyptávat na moje žalné

útrapy, abych tu sténal a ještě víc naříkal v žalu.

Copak ti tedy mám nejdřív a co ti mám nakonec říci,

když přec tolik těch strastí mi nebeští bohové dali!

Nejdřív vám povím teď jméno, i vy at' dobře je znáte,

neboť až uniknu dni, jenž měl mi záhubu přinést,

chci vám přítelem být, ač bydlím daleko od vás.

Já jsem Odysseus, Láertův syn, všem na světě lidem

známý všemožnou lstí, má sláva až do nebe sahá.

V Ithace zřetelné z dálky mám domov. Tam pohoří skvělé
Nériton s šelestným listím a kolem je ostrovů mnoho,
na nichž se dobře bydlí a všechny jsou navzájem blízko:
Dulichion a Samé a Zakynthos porostlý lesy.
Ithaka sama je nízká a nejdál na moři leží
k západu, kdežto ty druhé jsou stranou na východ, k slunci;
drsná je, ale dobře nám pěstuje mládež. Já věru
nemohu nad rodnou zem nic sladšího na světě spatřit.
Kalypsó, bohyně jasná, sic v dáli mě zdržovala
ve své klenuté sluji a chtěla mít manžela ve mně,
rovněž aiajská Kirké mě zdržovat chtěla v svém domě,
mocná bohyně lstivá, a chtěla mít manžela ve mně,
k tomu však nemohla nikdy mé srdce mi přemluvit v hrudi,
neboť nad milou vlast a rodiče vskutku nic není
sladšího, i kdyby někdo kdes daleko v končinách cizích
bydlel v bohatém domě, vsak od svých rodičů vzdálen.
Nyní ti vyličím tedy svůj návrat bohatý strastmi,
který mi přisoudil Zeus, když z Ília plul jsem už domů.
Z Tróje mě unášel vítr a přihnal mě k Ismaru v zemi
Kikonů. Tam jsem jim vyvrátil město a Kikony zhubil.
Ženy a mnoho věcí, lup z města, jsme dělili stejně,
aby mi nešel kdo odtud, jsa zkracován o stejný podíl.
Tehdy já vybízel sic, ať prcháme rychlými kroky,
oni však, velicí bloudi, mé výstrahy neuposlechli.
Mnoho pak vína tam pili a početné na mořském břehu

poráželi též ovce a lesklé loudavé krávy.

Kikoni utíkající však mezitím volali druhé

Kikony, sousedy své; ti četnější byli a lepší,

bydlili ve vnitrozemí a dovedli z válečných vozů

s muži se potýkat v boji, a bylo-li třeba, i pěšky.

Potom jich přiběhlo tolik, co zjara je listí a květů,

za šera přišli, a tehdy zlý osud Diův nás potkal

ubohé, abychom mnoho tam útrap zkusili. Již se

zchystali k boji a v bitvě se u rychlých korábů bili,

oštěpy kovových hrotů šik do šiku navzájem vrhal.

Dokud po ránu ještě den posvátný teprve vzrůstal,

dotud jsme v obraně stáli, voj pevný, ač bylo jich více;

ale když jasné slunce se chýlilo k západu, tehdy

Kikoni vítězi byli a na útěk zahnali Řeky.

Z každé lodi šest druhů nám zhynulo, důkladnou zbrojí

chráněných, ostatní však jsme vyvázli z osudné smrti.

Odtud jsme kupředu pluli, sic sklíčení v srdci, však rádi,

že jsme tak unikli smrti, ač po ztrátě milených druhů.

Prohnuté koráby však mi nesměly kupředu, dokud

jménem jsme nezavolali dřív každého z nešťastných druhů,

kteří tam na pláni klesli, když Kikonům za obět' padli.

Zeus, jenž hromadí mraky, vtom podnítil na naše lodě

Borea s ohromnou bouří a úplně zahalil mračny

zároveň moře i zem - noc černá se prostřela z nebe.

O překot koráby naše se hnaly, však plachty nám na nich

na tři na čtyři kusy zle roztrhal mohutný víchr.

My jsme se zalekli zhouby a plachty jsme do lodí stáhli,
lodě pak s úsilným kvapem jsme k pevnině přihnali vesly.

Tam jsme dva dny, dvě noci se museli zdržovat stále,
úplnou ztrátou sil a strastmi jsme trýznili duši.

Jitřenka s krásnými vlasy den t ř e t í když rozžala, stěžně
vztyčíme, bělostné plachty hned napnem a sedáme opět
do lodí; ty hnal vítr a řídili kormidelníci.

Snad bych byl živ a zdrav se dostal už do rodné země,
ale když s loďmi jsem plul kol Maleie, strhl mě nazpět
Boreás, příboj a proud, a zahnal mě do Kythér stranou.

Odtud mě po devět dní zas po moři rybnatém hnaly
smrtící větry, až v desátý den jsem konečně přistál
k území Lótofagů - ti jedí jen pokrmy z květin.

Tam jsme pak vystoupili na souš, a když jsme si nabrali vody,
rychle si u rychlých lodí mí druhové zchystali jídlo.

Ale když požili jsme dost pokrmů, jakož i pití,
tehdy jsem vysílal druhy, ať jdou tam vyzvědět, jací
lidé to jsou, co chlebem se na zemi živí; hned dva jsem
stanovil muže a k nim dal třetího za hlasatele.

Oni se vzdálili rychle a s Lótofagy se sešli.

Nikdo však z Lótofagů zlou záhubu nesmýšlel našim
druhům, ba naopak dali jim ochutnat lotosu. Kdo však
lotosu sladký plod z nich jedenkrát ochutnal, ten už
nechtěl nám donést zprávu a k nám se nazpátek vrátit,

nýbrž horoucně toužil již setrvat u Lótofagů,
s nimi tam pojídat lotos a návrat vypustit z mysli.
Ty jsem já za slz a nářku jen násilím přiváděl k lodím,
pak jsem, již na dutých lodích, je pod lávky vtáhl a svázal;
ostatním věrným druhům jsem vzápětí důrazně velel,
ve spěchu do svých lodí zas nastoupit, aby snad někdo
nesnědl lotos a již si nevzpomněl na návrat domů.
Rychle pak nastupovali, hned sedali k příčkám a řadou
sedíce brázdili vesly tu modravou hladinu mořskou.
Odtud jsme pluli zas dál, však sklíčení v srdci, až pak jsme
do země Kyklópů přišli, tak násilných, nadmíru zpupných,
kteří se spoléhají jen na věčné bohy a sami
nemusí sazenice si sázet a zorávat půdu,
nýbrž bez orby všechno a bez setí samo jim roste,
pšenice, ječmen i réva, jež rodí nadmíru velké
hrozny a Diův déšť jim dopřává zdárného růstu.
Nemají poradní sněmy a nemají zákony řádné:
na hřbetech vysokých hor svá trvalá obydlí mají,
jakož i v klenutých slujích, a nad ženou, nad svými dětmi
každý má právo a moc a jeden druhého nedbá.
Nevelký lesnatý ostrov se naproti zálivu táhne,
od země Kyklópů není sic blízko, však daleko též ne:
na něm divoké kozy si žijí v nesčetném množství,
neboť je lidské kroky tam neplaší, s ohařem též tam
nevchází jediný z lovců, co snášejí útrapy na svých

cestách v hlubinách lesů, když proniknou do horských hřbetů.

Pastýř tam nepase stáda a oráč tam nekypří půdu -

ostrov ten po všechny dny je neoset, přeorán není,

lidmi je neobydlený a živí jen mekavé kozy.

Nemají Kyklópové ni koráby červenoboké,

nežijí tesaři tam, aby sroubili Kyklópům lodě

dovedně kryté a ty pak vše nutné jim opatřovaly

plavbou do lidských sídlišť, jak činí to napořád lidé,

kteří se stýkají spolu a brázdí hladinu loďmi.

Ti by pak v kvetoucí zem ten ostrov jim dovedli změnit:

není přec neúrodný a dával by všechno svým časem.

Jsou tam i lučiny hojné blíž pobřeží siného moře,

kypré a zavlažované, i réva by stále tam rostla.

Je tam i ornice hladká, v čas určený mohli by sekat

obilí vysokých klasů, vždyť půda je odspodu tučná.

Je tam i vhodný přístav, kde provazu potřeba není,

netřeba spouštět kotvy, ni ke břehu upevnit lodě,

nýbrž jen přistát a chvíli tam posečkat, až by se plavcům

zlíbilo v srdci zas plout a zavály příznivé větry.

Na konci zálivu toho však vytéká třpytivá voda,

zpod sluje prýští ten zdroj - kol dokola osiky rostou.

Tam jsme se blížili s loďmi a bůh nás nějaký vedl

černavou nocí: nic nebylo vidět, vždyť chybělo světlo;

koráby v hustém šeru se ztápěly, nemohl z nebe

vyšlat měsíc svou září, neb zcela byl zakrýván mračny.

Nespatřil nikdo z nás ten ostrov na vlastní oči,
také jsme dlouhé vlny, jež mocně se valily k souši,
nezhlédli dřív, než přistály koráby dovedně kryté.
Ale když přistály lodě, hned stáhli jsme veškeré plachty,
potom jsme vyšli i sami blíž mořského příboje na břeh.
Tam jsme si v poklidu zdřímli a vyčkali Jitřenky jasné.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
chodili jsme sem tam tím ostrovem s obdivem k němu.
Zatím nám přihnaly nymfy, ty dcery bouřného Dia,
sdostatek horských koz, aby druzi se najedli masa.
Hned jsme si zahnuté luky a oštěpy s dlouhánskou žerdí
z korábu vzali a stříleli po kozách, sdružení ve třech
četách, a zakrátko bůh nám poskytl úlovek hojný.
Za mnou korábů dvanáct se plavilo, na každý losem
připadlo devět koz; mně samému vybrali deset.
Takto jsme po celý den tam dleli, až zapadlo slunce,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodný nápoj,
neboť to ruměné víno nám na lodích nedošlo ještě,
naopak, bylo ho dost. Když jsme Kikonů posvátné město
dobyli, pro každou loď jsme ho do džbánů nabrali mnoho.
Do země Kyklópů blízkých jsme hleděli také a kouř jsme
vnímali od nich, i hlas, i mečení kozí a ovčí.
Když pak už zapadlo slunce a snesl se večerní soumrak,
tehdy jsme ulehli všichni blíž mořského příboje k spánku.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

tehdy já poradu svolal a ke všem jsem promluvil takto:

"Nyní, mí druhové věrní, tu čekejte ostatní všichni,
já ale se svou lodí a se svými vlastními druhy
prozkoumat půjdu ty lidi, jak žijí a jakých jsou mravů,
jsou-li to násilníci a surovci nedbalí práva,
či jsou snad laskaví k hostům a smýšlení bohobojného."

Po těchto slovech jsem nastoupil na loď a vybídl druhy
také tam nastupovat a odvázat od břehu lana.

Rychle pak nastupovali a sedali na lávky k veslům,
seděli řadou a vesly již brázdili modravé moře.

Když jsme se dostali pak již k onomu blízkému místu,
na konci zálivu jsme, hned u moře, jeskyni zhlédli
vysokou, vavříny krytou. Tam spávala početná stáda
ovcí a koz. Kol dokola dvůr byl s vysokou hradbou,
stavěnou z balvanů velkých a do země vsazených pevně,
jakož i ze strmých jedlí a z dubů do výše vzrostlých.

Bydlil tam obrovský muž, jenž všechna svá početná stáda
sám v tom ústraní pásal a nechodil k ostatním druhům,
nýbrž tam stranou žil a na činy bezbožné myslil.

Však to byl úžasný zjev, ten velikán: podobný nebyl
muži, jenž pojídá chléb, nýbrž vrcholu strmého horstva
zalesněného, jenž sám jen ční do výše od druhých stranou.

Tehdy jsem dával příkaz všem věrným ostatním druhům
na lodi na místě zůstat a koráb tam bedlivě hlídat,
já však nejlepších dvanáct si z družiny vybral a šel jsem.

Nesl jsem z koziny měch, byl plný tmavého vína
nesmírně lahodné chuti, jež dal mi syn Euanthův Marón,
ctihodný Foibův kněz. Je záštitou Ismaru za to,
že jsme se zbožnou úctou ho v ochranu přijali s jeho
chotí a synem - vždyť sídlo měl v lesíku bohatém stromy,
Foibovi zasvěceném. Ten skvostné mi věnoval dary:
sedm talentů zlata, vše v překrásných výrobcích umných,
měsidlo ze stříbra celé mi dal a k tomu mi ještě
dvanáct dvojuchých džbánů až po okraj načerpal vína
libého, nesmíšeného. Byl božský to nápoj a nikdo
ze sluhů nevěděl o něm ni ze služek v celém tom domě,
jenom on sám, s ním milená choť a klíčnice jedna.
Kdykoli hodlali pít to lahodné ruměné víno,
naplnil jediný pohár a přilil ho k dvaceti mírkám
vody - tu z měsidla hned se šířila líbezná vůně,
božská - a tehdy se zdržet a nepít by nebylo milé.
Tím jsem si naplnil veliký měch a nesl ho s jídlem
v mošně, vždyť mužný můj duch hned na místě vytušil tenkrát,
že se tam objeví muž a bude mít obrovskou sílu,
surovec, který nezná ni právo ni zákony žádné.
Kvapně jsme do sluje vešli, však onoho obra jsme uvnitř
nenašli, neboť pásł kdes na pastvě tučná svá stáda.
Po vstupu do té sluje my hleděli na vše a žasli.
Na lískách plno sýra a v chlévech se tísnila spousta
jehňat, jakož i kůzlat, vše porůznu pozavíráno:

zvlášť byl nejstarší chov, zvlášť střední a zvlášť byla zase
jehňátka pozdní. A ze všech tam nádob žinčice tekla,
stejně z dojaček pěkných, jak z putýnek, do kterých dožil.
Tenkrát mě prosili nejdřív mí druhové, abychom odtud
sýra si nabrali dost a odešli; potom zas chtěli
vyhnat si ze stájí rychle část odrostlých jehňat a kůzlat
na naši rychlou loď a na mořskou hladinu vyplout.
Avšak já neposlech je (což bylo by o mnoho lépe!);
chtěl jsem ho spatřit a zkusit, zda podá mi dárky jak hostu.
Ale ten neměl se stát mým přátelům vítaným zjevem.
Tehdy jsme vznítili oheň, pak oběť jsme vzdali a sami
sýra si brali a jedli a sedíce čekali na něj
uvnitř, až vrátí se z pastvy. On na zádech obrovský náklad
suchého dříví si nesl, jež mělo mu k večeri svítit;
uvnitř sluje ho shodil a způsobil veliký lomoz.
My jsme se zděsili hrůzou a skočili do kouta sluje.
Všechny své tučné ovce a kozy, jež dožil, pak zahnal
v prostornou jeskyni svou, jen ve dvoře hlubokém venku
před vchodem nechával samce, jak berany, tak také kozly.
Veliký, obrovský kámen pak do výše zdvihl a hned jej
přiložil ke vchodu sluje. Jím dvaadvacet by vozů
důkladných, se čtyřmi koly, snad nemohlo od prahu pohnout -
takovou ohromnou skálu, tak těžkou přiložil na vchod.
Potom si sedl a dožil své ovce a mečící kozy,
všechno, jak sluší se, konal, a vpustil pod každou mládě.

Polovic bílého mléka si ihned na tvaroh srazil,
uhnětl sedlinu z něho a vložil ji v pletené koše,
polovic však si ponechal v nádobách, aby si z něho
nabírat mohl a pít, i aby mu k večeři bylo.

Ale když ve spěchu obr již dokončil tyto své práce,
potom si rozdělal oheň, a když nás uviděl, ptal se:

"Cizinci, kdo jste a odkud sem plujete po vlhké dráze?"

Máte snad řízení jakés, či bez cíle bloudíte jenom
po širém moři sem tam, jak lupiči, kteří tak bloudí,
život dávají v sázku a cizincům záhubu nesou?"

Takto on mluvil a nám se sevřelo milené srdce:

zděsil nás hromový hlas a rovněž i samotný netvor.

Ale i tak jsem oslovil jej a odpovídal mu:

"Byli jsme, Řekové z Tróje, sem zahnáni bouřnými větry,
po velkých hlubinách mořských jsme hříčkou byli všech živlů,
když jsme už toužili domů. Však na jinou cestu jsme přišli,
na jiné dráhy. Snad Zeus nám tohle tak stanovit ráčil.

My jsme - s pýchou to říkám - lid vladaře Agamemnona,
jehož sláva je vskutku teď největší pod širým nebem,
neboť takové město on vyvrátil, tolik on lidí
zahubil. Když už jsme tady, my s prosbou k tvým kolenům jdeme,
abys nás pohostil vlídně neb dal nám z milosrdenství
alespoň nějaký dárek, jak bývá to u hostů zvykem.

Boj se, můj rozmilý, bohů! Jdem k tobě jak prosební lidé,

Zeus, ten hostinný bůh, je mstitelem prosebných lidí,

mstitelem hostů -jej prosebník ctný svým průvodcem mívá!"

Takto jsem pravil, však on hned odpověděl s bezcitnou myslí:

"Cizince, bláhový jsi, neb odněkud z dálky jsi přišel,

kážeš-li bohů se bát a stříci se před jejich pomstou!

Nedbají bouřného Dia ni ostatních blažených bohů

Kyklóponové - vždyť my jsme silnější mnohem než oni!

Proto bych ani já - snad ze strachu z Diova hněvu -

nešetřil tebe ni druhů, můj duch kdyby jinak mi kázal.

Avšak nyní mi řekni, kdes nechal svůj úpravný koráb,

zda snad daleko někde, či nablízku, abych to věděl!"

Mluvil tak, aby mě zkoumal. Já, zkušený velmi, to postřeh,

hned pak lstivými slovy jsem jemu zas odpověď dával:

"Poseidón chvějící zemí mou loď mi úplně rozbil,

neboť ji k úskalí přihnal a potom jí o skálu mrštil

na břehu vašeho kraje; sem z moře ji zanesl vítr.

Já však s těmito druhy jsem náhlé záhubě ušel."

Takto jsem pravil, on nic na to neřikal s bezcitnou myslí,

nýbrž vyskočil hbitě a po družích vztahoval ruce,

najednou popadl dva a těmi jak štěnaty tloukl

o zem, až vytékal mozek jim z hlavy a podlahu třásl:

nato je rozřezal, za údem úd, a zchystal si jídlo.

Jedl jak lev, jenž na horách žije, a nenechal zbytky,

vnitřnosti snědl i maso a stejně i morkové kosti.

My jsme plakali nahlas a k Diovi sepjali ruce,

vidouce strašný ten čin - nám zoufalství svíralo srdce.

Ale když hrozný Kyklóp si naplnil obrovské břicho,
lidské maso když snědl a napil se čistého mléka,
natáh se mezi své ovce a uvnitř své jeskyně ležel.
Já pak v své statečné duši si usmyslil přistoupit blíže,
vytasit broušený meč, jenž po boku visel, a obru
do prsou ponořit jej, kde bránice objímá játra,
až jej ohmatám dřív, však bránila myšlenka jiná:
vždyť bychom náhlou smrtí i my tam zhynuli všichni,
nemohli bychom přec jen rukama od vchodu sluje
odstrčit obrovský balvan, ježž Kyklóp k jeskyni vložil.
Tak jsme tam sténali tehdy a vyčkali do jasné Zory.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
Kyklóp zažíhal oheň a dožil své nádherné ovce,
všechno, jak sluší se, konal a vpustil pod každou mládě.
Ale když ve spěchu obr již dokončil tyto své práce,
zase najednou z nás dva popad a zchystal si jídlo.
Posnídal takto a vyhnal ven z jeskyně tučná svá stáda,
příčemž odstranil snadno ten veliký balvan a hned ho
přiklopil zase jak střelec, jenž na toulec přiklopí víčko.
Potom svá tučná stáda hnal k hoře a hlasitě pískal.
Já tam však zůstal a zlo jsem mu strojil v hloubi své duše,
jak bych se nějak mu pomstil, ač dá-li mi Athéna slávu.
Konečně tento záměr se v duši mi nejlepším jevil:
Kyklópův veliký kyj - byl z olivy, zelený dosud -
ležel u jedné stáje; ten uťal, aby mu sloužil

za hůl, až jednou vyschne; nám připadal při pohlédnutí
jako as veliký stožár tak z dvacetiveslové lodi,
nákladní, široké, černé, jež brázdí hlubiny mořské -
takový na délku byl a tak byl napohled tlustý.
Já jsem přistoupil k němu, kus usekl, asi tak na sáh,
potom jsem druhům ho podal a přikázal oloupat; ti ho
ohladili, já přistoupil k němu a přiostrčil konec,
pak jsem ho uchopil rychle a rozpálil na žhoucím ohni.
Potom jsem dobře ho schoval a hrot jsem pod hnojem ukryl,
neboť po celé sluji ho leželo nesmírně mnoho.
Dále jsem ostatním kázal, ať sami si rozhodnou losem,
kdo by se odvážil se mnou ten sochor pak zvednout a jemu
do oka zavrtat jej, až sladký spánek ho pojme.
Losem určení ti, jež sám bych si býval chtěl vybrat,
druhové čtyři, a já se k nim připojil jakožto pátý.
S bravem krásného rouna se k večeru navrátil z pastvy.
Všechna svá tučná stáda hned vehnal do širé sluje,
nenechal jediný kus v té vysoké ohradě dvora,
buďto že vytušil něco, či bůh jej vybídl k tomu.
Zdvihl zas veliký kámen a ke vchodu jeskyně vložil,
potom si sedl a dožil své ovce a mečící kozy,
všechno, jak sluší se, konal a vpustil pod každou mládě.
Ale když ve spěchu obr již dokončil tyto své práce,
zase najednou z nás dva popad a zchystal si jídlo.
Tehdy já přistoupil blíže a mluvil jsem ke Kyklópovi,

svíraje rukama korbel, jenž plný byl tmavého vína:
"Kyklópe, na, pij víno, když pojedls lidského masa,
poznej, jaký to nápoj jsme skrývali na naší lodi;
ten jsem ti za oběť nesl, zda útrpnost měl bys a potom
mohl mě vypravit domů - ty rádiš však nesnesitelně!
Jakpak, ty ukrutný muži, by později z početných lidí
jiný moh zavítat k tobě, když nejednáš, jak se to sluší?!"
Takto jsem pravil, on vzal si a vypil ho. Hrozně mu přišel
k chuti ten lahodný nápoj, i žádal mě podruhé zase:
"Ještě mi laskavě dej! A ihned mi řekni své jméno,
abych ti na tvoji radost i já dal dárek jak hostu.
Rodí sic žírná zem i Kyklópům takovou révu
s velkými hrozny, a Diův déšť jim dopřává růstu,
tohle však ambrosie a nektaru věru je výron."
Pravil; a já mu opět to víno plamenné podal.
Třikrát jsem nalil, on třikrát je vypil v své nerozvážnosti.
Ale když Kyklópovi to víno už do hlavy stouplo,
lichotivými slovy já tehdy jsem promlouval k němu:
"Na moje slavné jméno se, Kyklópe, tážeš - to já ti
povím a ty mi zas dej dar hostinný, jak jsi mi slíbil.
N i k d o je jméno mé a N i k d o volají na mne
matka i otec můj i ostatní druhové všichni."
Takto jsem pravil a on hned odvětil s bezcitnou myslí:
"N i k o h o tedy já sním až naposled, po jeho družích,
ale ty ostatní napřed; to bude ti hostinným darem."

Pravil, a zvaživ se zpět kles naznak, pak naklonil stranou
mohutnou šíjí a ležel a již se ho zmocňoval spánek,
všemocný podmaňovatel. Vtom z jícná mu vyhrklo víno
se sousty lidského masa jak zvracel, tak opilý vínem.
Tehdy já hrot toho kyje jsem do množství popela strčil,
aby se rozežhavoval; všem druhům jsem dodával myslí,
aby pak nikdo z nich mi necouvl z velkého strachu.
Když však ten z olivy kůl už v ohni co nejdřív měl vzplanout,
třebaže zelený byl, jak od žáru řeřavěl hrozně,
z ohně jsem nesl ho blíž a druzi se stavěli kolem,
neboť do srdce bůh jim velikou odvahu vdechl.
Chytli ten z olivy sochor, jenž končil se hrotem, a obru
do oka vrazili jej - já shora se opřel a točil.
Jako když lodní trám kdos mohutným vrtákem hloubí,
druzi pak za řemen zespod jím točí, ježž svírají pevně
na jeho obou koncích a nebozez běží a běží,
takto my v obrově oku jsme točili řeřavým kůlem;
okolo horká krev, jak běžel, kroužila přitom.
Vůkol mu opálil žár i celá víčka i brvy,
příčemž panenka plála a kořínky praskaly žárem.
Jako když sekýru velkou neb žhavou teslici kovář
ponoří do chladné vody a nástroje hlasitě syčí,
když je tak kalí - vždyť tím to železo dostává pevnost -
tak mu též syčelo oko kol sochoru olivového.
Strašlivě bolestí zařval, až kolkolem hučela skála;

my jsme se zděsili hrůzou a skočili stranou. On prudce vytrhl z oka ten kůl, jenž množstvím krve byl zbrocen, mrštil jím od sebe pryč a rukama divoce běsnil, hlasitě Kyklópy volal, co na kopcích šlehaných větry poblíž okolo něho svá obydlí v jeskyních měli.

Slyšeli onen řev a každý sem odjinud spěchal, stavěli se kol sluje a ptali se, co ho to souží:

"Copak tě, Polyfème, tak postihlo, že ses tak hlučně rozkřičel do božské noci a nás tu ze spánku budíš?

Či snad proti tvé vůli ti někdo odhání stáda, nebo tě samého vraždí buď uskokem anebo silou?"

Mohutný Polyfemos zas takto k nim z jeskyně mluvil:

"Kdo mě tu uskokem vraždí? Ach, N i k d o, přátelé, N i k d o."

Ti mu zas odpovídali a mluvili vzletnými slovy:

"Jsi-li tam sám a nikdo ti nečiní násilí, velký

Zeus ti seslal as nemoc a té se nemůžeš vyhnout -

k vladaři Poseidonovi se modli, ke svému otci!"

Řekli a šli. A mně se zasmálo milené srdce, jak mé smyšlené jméno a skvělý můj důvtip je zmátl.

Kyklóp sténal a v mukách se mučivou bolestí svíjel,

rukama kolem hmatal, i odsunul od vchodu kámen,

sám si pak u dveří sedl a natáhl před sebe ruce,

zda by snad někoho lapil, jak s ovceři ze sluje míří,

neboť si patrně myslel, že já jsem takový hlupák.

Já však přemýšlel, kterak to všechno co nejlépe provést,

najdu-li nějaký způsob, jak od smrti uchránit druhy,
jakož i sebe: já kdejakou lest a záměry spřádal,
neboť šlo o náš život; zlá pohroma byla už blízko.
Konečně tento nápad se jevil mi nejlepším v mysli:
Byli tam berani tuční a pokrytí přehustým rounem,
velice krásní a velcí a s vlnou zbarvenou temně.
Ty jsem svazoval k sobě - však potichu - krouceným proutím,
na kterém spával Kyklóp, ten netvor bezbožné mysli.
Vzal jsem pokaždé po třech, z nich prostřední nesl vždy muže,
dva pak šli po jeho bocích a chránili skrytého druha.
Nesli každého druha tři berani, ale já sám jsem -
byl tam veliký beran, ten nejlepší z celého stáda:
toho jsem uchopil za hřbet a skrčiv se takto jsem visel
pod jeho huňatým břichem a schoulen se rukama držel
přehustých chomáčů vlny vší silou a s trpělivostí.
Takto jsme úpěli tehdy a vyčkali do jasné Zory.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
tenkrát beranů houf už vyrazil na pastvu, ale
ovečky nepodojené dál ve chlévech mečely, neboť
vemena plná až k prasknutí měly. A Kyklóp, pán jejich,
krutými bolestmi trýzněn, všem beranům na hřbety sahal,
jak tam tak vzpřímeně stáli, a nepoznal bláhový, že jsem
přivázał zatím své druhy těm vlnatým beranům pod hrud'.
Naposled stádní beran se ubíral ke vchodu sluje,
tížen svou vlnou a mnou, tak důvtipně vynalézavým.

Mohutný Polyfémos ho ohmatal, potom naň mluvil:

"Copak ses, berane milý, tak vyhrnul z jeskyně ze všech
poslední? Nechodíš jindy až za všemi ovce vzadu,
naopak ze všech první vždy zdlouhavě kráčíš a spásáš
květiny útlé a první vždy přicházíš k říčnímu proudu,
první kvečeru z pastvy se toužíš do chléva vracet,
teď jsi však poslední ze všech. Či alespoň tobě se stýská
po oku tvého pána, ježž oslepil Nikdo, ten padouch,
se svými bídnými druhy, když vínem mu omámil smysly?
Ale ten zbabělec dosud, jak myslím si, neušel zkáze!
Kéž bys měl rozum jak já, kéž nabyl bys schopnosti mluvy,
abys mi povědět mohl, kam uniká před mým teď hněvem.
Pak by mu stříkal mozek zde po zemi na všechny strany
jeskyně, jak bych jím tloukl! Mé srdce by okřálo opět
z útrap a ze všeho zla, jež mi způsobil ničemný Nikdo!"

Řekl, a z jeskyně ven toho berana od sebe pouštěl.

Když jsme se od sluje kousek a od dvora vzdálili, nejdřív
já jsem se berana pustil a potom jsem odvázal druhy.

Štíhlonohý ten brav, jenž oplýval tukem, pak rychle
(často se ohlížejíce) jsme hnali, až přišli jsme k lodi.

Nás, co jsme unikli smrti, šli s radostí přivítat milí
druhové, jak nás zhlédli, však ostatních želeli s nářkem.

Já jim však bránil a všem jsem "Neplakat!" obočím kynul,
zato jsem přikázal nahnat co nejdříve na koráb ovce
s nádhernou vlnou, tak četné, a vyplout na slané moře.

Vzápětí nastupovali, hned sedali k veslům a řadou
sedíce brázdili vesly tu modravou hladinu mořskou.
Když jsem však tolik byl vzdálen, co člověk by dokřikl hlasem,
tehdy já ke Kyklópovi jsem promluvil výsměšnou řečí:
"Kyklópe, nebyl to věru muž zbabělý, jemuž jsi druhy
pojídal v klenuté sluji s tak ukrutným násilím. Pak je
jisté, že za ty zlé skutky tě musela postihnout pomsta,
surovce! Nešťítel ses v svém obydlí pojídat hosty!
Proto tě potrestal Zeus i ostatní bohové všichni."
Takto jsem mluvil, však on tím více se rozlítit v srdci,
vrchol veliké hory tam urval a mrštil jím po nás.
Dopadla před nás ta skála, hned před koráb s modravou přídou -
chybělo maličko jen, aby zasáhla kormidla okraj.
Mocně se zvlnilo moře, jak do něho padala skála,
koráb nám k pevnině nesl vln příboj, jak nazpátek šuměl,
přival to z moře, jenž loď svým nárazem popohnal k souši.
Já však předlouhou tyč hned do rukou popad, tou loď jsem
odstrčil stranou a druhům jsem důtklivě přikázal, aby
vrhli se na svá vesla a unikli záhubě; též jsem
hlavou jim pokyny dával - ti schýleni hnali loď vesly.
Když jsme však dvakrát tolik se vzdálili plující mořem,
tehdy jsem Kyklópa zase chtěl oslovit, ze všech stran ale
druhové vlídnými slovy mi bránili, jedni i druzí:
"Proč toho divého muže chceš popouzet, opovážlivče?
Ten přec i prve, když skálu vrh do moře, popohnal takto

koráb náš k pevnině zpět - my myslili, že už tam zhynem.

Kdyby byl někoho z nás buď hlesnout neb promluvit zaslech,
byl by tím skaliskem ostrým, jímž mrštil, nám roztříštil lebky,
jakož i lodní trámy, vždyť s takovou silou on hází!"

Řekli, však nepřesvědčili mé přespříliš odvážné srdce,
znovu jsem na obra volal, zle na něho dopálen v srdci:

"Kyklópe, jestli se někdo tě v budoucnu ze smrtelníků
otáže, kterak jsi přišel tak potupným způsobem o své
oko, pak řekni, že takto syn Láertův, Odysseus, tebe
oslepil, bořitel měst, jenž domov má v ithacké zemi."

Takto jsem pravil, on zaúpěl nahlas a odpověď dával:

"Běda mi, opravdu již se mi splňuje prastará věštba!

Býval tu muž, jenž dovedl věštit, byl krásný a velký,
Télemos, Eurymův syn, jenž vynikal věšteckým umem,
dával nám Kyklópům věštby a dožil se u nás i stáří.

Ten mi kdys říkal, že tohleto vše se mi v budoucnu splní,
Odysseovou rukou že já budu připraven o zrak.

Ale já stále jsem čekal, že nějaký velký a krásný
muž sem jedenkrát přijde, muž nadaný velikou silou,
teď mi však takový slaboch, tak malý a ničemný člověk,
oslepil oko, když dřív mě omámil vínem. Však vrať se,
Odyssee, chci dary ti podat jak hostu a prosit,
aby ti Poseidón slavný dal doprovod domů, vždyť já jsem
jeho přec syn a on se honosí, že je mým otcem.

Bude-li chtít, on sám mě zas vy hojí, nikdo však jiný

z ostatních blažených bohů, též z lidí smrtelných nikdo."

Takto on mluvil, já oslovil ho a odpověď dával:

"Kéž bych tě o tvou duši i o život připravit mohl,
a pak v Hadovo sídlo tě s takovou jistotou poslat,
s jakou ti to tvé oko sám Poseidón nezhojí nikdy!"

Takto jsem pravil, však on se k vladaři Poseidonovi
modlil a vztahoval ruce tam k hvězdnému nebi: "Ó slyš mě,
tmavovlasý ty bože, jenž objímáš pevninu: jsem-li
vskutku tvůj syn a ty se zveš s pýchou mým otcem, pak dej, ať
nikdy se nevrátí domů syn Láertův, bořící města,
Odysseus, který bydlí kdes v Ithace. Jestli však osud
určil mu, aby se vrátil zas do své otcovské země,
ve svůj výstavný palác, a uviděl opět své milé,
všechny své druhy ať ztratí a vrátí se pozdě a bídně,
sám a na cizí lodi a doma ať najde jen strasti!"

Takto se modlil a bůh ho vyslyšel s tmavými vlasy.

Obr však uchopil opět kus skaliska, o mnoho větší,
napjal svou nesmírnou sílu, pak prudce jím mávl a mrštil.

Skalisko dopadlo za nás, hned za koráb s modravou přídou,
maličko chybělo jen, aby zasáhlo kormidla okraj.

Mocně se zvlnilo moře, jak do něho padala skála,
příboj tím kupředu nesl náš koráb a přihnal ho k souši.

Když pak jsme připluli k ostrovu zas, kde dovedně kryté
koráby pospolu stály a milí druhové naši
seděli kolem a lkali a stále jen čekali na nás,

vpluli jsme s lodí až tam a přihnali k písčité souši,
pak jsme i sami z ní vyšli blíž mořského příboje na břeh.
Potom jsem z klenuté lodě brav Kyklópův vyhnal a všem ho
rozdělil: žádný mi nesměl jít odtud v svém podílu zkrácen.
Mně však samému zvlášť hned při dělbě ovcí mí druzi
onoho berana dali a já jsem ho na břehu zabil
Diovi tmavomrakému, všech lidí vládci, a v oběť
pálil mu kýty. Však Zeus mé oběti nedbal a začal
tehdy už přemýšlet o tom, jak stihla by zkáza mé všechny
koráby dovedně kryté a zhynuli věrní mí druzi.
Takto jsme po celý den tam dleli, než zapadlo slunce,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodné víno.
Ale když zapadlo slunce a snesl se večerní soumrak,
tehdy jsme ulehli všichni blíž mořského příboje k spánku.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
tehdy já důtklivý příkaz svým druhům jsem vydal, ať sami
na loď nastupují a odvážou od břehu lana.
Vzápětí nastupovali, hned sedali k veslům a řadou
sedíce, brázdili vesly tu modravou hladinu mořskou.
Potom jsme pluli zas dál, však sklíčení v srdci; my byli
rádi, že ušli jsme smrti, však lkali jsme pro ztrátu druhů.

ZPĚV DESÁTÝ

Odysseus líčí další své příběhy až do sestupu do podsvětí

K ostrovu Aiolii jsme připluli. Na této výspě,
plující po moři, sídlil syn Hippotův, Aiolos, milý

nesmrtelným všem bohům. Zed' kovová, nezbořitelná

obíhá celý ten ostrov, a holá skála ční na něm.

Aiolos v paláci svém má dvanáct zrozených dětí:

šest má tam dcer, šest synů, a všichni jsou v rozkvětu mládí.

Aiolos tyto své dcery dal za ženy šesti svým synům.

Pospolu hodují skvěle vždy u svého milého otce,

u své pečlivé matky: je před nimi na tisíc jídel,

palác je naplněn vůní, dvůr zaznívá hlaholem píšťal

ve dne; v noci pak muži spí u svých ctihodných chotí

na lůžkách zdobených řezbou a v pokrývkách utkaných z vlny.

Tam tedy do jejich města a v krásný palác jsme přišli.

Po celý měsíc mě hostil a přitom se vyptával na vše,

na Tróju, argejské loďstvo a na návrat Achajů z války,

já pak příhody všechny jsem jemu zas vyličil řádně.

Když jsem však toužil odplout a žádal ho, aby mě odtud

vypravil, odepřít nechtěl a výpravu domů nám chystal.

Dal nám kožený měch (stah devítiletého býka),

fučící vichry v něm zavřel a spoutal jim větrné dráhy,

neboť Kronovec Zeus ho učinil správcem všech větrů,

aby je buďto bouřil neb konej šil, jak se mu zlíbí.

Tkanicí stříbrnou, lesklou, měch zavázal na duté lodi,

aby ni nejmenší vánek pak nemohl uniknout z něho.

Zato mi poslal vpřed dech Zefýru, aby svým váním

unášel lodi i nás. To ovšem se nemělo splnit,

neboť jsme upadli v zkázu svou vlastní nerozumností.

Potom po devět dní a po devět nocí jsme pluli,
až se nám desátý den už jevila otcovská půda,
blízko jsme viděli již i pastýře střežící ohně.
Tehdy však sladký spánek mě přepadl unaveného:
stále jsem řídil táhla a nikomu z druhů je nedal,
abychom odtud co nejdřív se dostali do rodné země.
Zatím druhové moji se bavili spolu a řekli,
že prý do svého domu si odvážím zlato a stříbro,
které mi Aiolos dal, syn Hippotův, chrabrého ducha.
Takto pak prohodil leckdo a na svého suseda pohléd:
"Hleďme, jak tenhleten člověk je každému milý a vzácný
z lidí, do jejichž města a do země zavítá cestou.
Mnoho přec pokladů krásných si domů přiváží z Tróje
z kořisti, z nás však každý, ač vykonal stejnou s ním cestu,
s prázdnýma rukama jen se nyní navrací domů.
Teď zase z přátelské přízně mu Aiolos daroval tohle!
Nuže, přátelé, pojd'me a pohleďme rychle, co je to,
kolik se asi zlata a stříbra skrývá v tom vaku!"
Řekli, a tato zlá rada mých druhů nabyla vrchu.
Rozváží měch - a vtom hned vylétly všechny ty větry.
Rázem je zachvátí bouře a žene nás od rodné země
na moře - nadarmo pláčí. Já ze spánku procit a ihned
ve své statečné mysli jsem začal přemýšlet o tom,
zda bych měl vyskočit z lodi a zahynout v hlubinách mořských,
či to, ač nerad, mám snést a zůstat naživu ještě.

Já jsem to snesl a zůstal, tvář zakryl a ležel jsem v lodi.

Naše koráby nazpět zlá bouře větrná nesla

k ostrovu Aiolii, a druhové sténali žalem.

Tam jsme zas vystoupili na souš a čerstvé si nabrali vody,

druzi pak u rychlých lodí se vzápětí do jídla dali.

Když jsme však požili dost i jídla, i pití, já tenkrát

hlasatele si přibral a jednoho z druhů a šli jsme

v Aiolův proslulý palác. Tam jeho jsme zastihli právě

na hodech se svou chotí a se svými milými dětmi.

Vešli jsme do jeho domu a usedli u samých dveří

na práh. I žasli v své mysli a ptali se: "Copak žes přišel

nazpět zas, Odyssee? Či nějaký zlobůh tě stíhá?

Vždyť jsme tě vyslali přec tak pečlivě, aby ses dostal

do své vlasti a domů, a kamkoli bude ti libo."

Takto mi řekli a já k nim promlouval, zkormoucen v srdci:

"Druhové špatní jsou vinni a s nimi i neblahý spánek.

Přátelé, napravte to, vždyť ve vaší moci je všechno!"

Pravil jsem takto a lahodnou řečí jsem získat chtěl přízeň.

Zmlkli a jenom otec mi takto v odpověď pravil:

"Klid' se mi z ostrova hned, ty z tvorů všech nejhanebnější!

Já přec nemohu hostit a do vlasti posílat muže,

který blaženým bohům je nesmírně protivný - proto

klid' se mi! Zajisté bohům ses zprotivil, když jsi zas tady!"

Řekl, a z domu mě hnal a já jsem hluboce vzdychal.

Odtud jsme pluli zas dál a byli jsme sklíčení v srdci.

Plavcům umdlával duch, když museli veslovat pracně
pro naši zpozdilost: doprovod boží se přestal už jevit.
Šest dní bez přerušení jak ve dne, tak v noci jsme pluli,
sedmého do Télepylu jsme dospěli, k strmému městu
Lámovu v Laistrýgonsku. Tam pastýř, druh na druha, volá;
jeden, když žene už domů, a druhý, když vyhání stáda.
Člověk, který by nespal, mzdu dvojí by získal tam: jednu
za pastvu skotu a druhou hned za pastvu bělostných ovcí,
neboť tam noční dráhy se s denními stýkají těsně.
Konečně ve skvělý přístav jsme připluli; okolo něho
srázné souvislé skály se táhnou po obou stranách,
břehy pak vyčnělé v bocích, jež leží naproti sobě,
u ústí stoupají vzhůru, vchod zálivu proto je těsný -
druhovému mí tam všichni hned řídili prohnuté lodě.
V sevřené zátocce této hned těsně je vázali k sobě,
neboť se příboj vln, ať malých či velkých, tam nikdy
nevzdouval větrem - tam hladina byla vždy klidná a jasná.
Jedině já jsem přistál vně přístavu s černou svou lodí,
na samém kraji, a koráb jsem ke skále přivázal lanem.
Potom jsem vystoupil vzhůru a na skalní vyhlídce stanul.
Nikde se nezjevovala ani pěstěná pole ni sady,
jenom jsme viděli kouř, jak od země do výše stoupal.
Tehdy já vysílal hned své druhy, ať vyzvědět jdou tam,
jací as lidé tam žijí, co na zemi živí se chlebem -
dva jsem si vybral a k nim dal třetího za hlasatele.

Druhové z korábu vyšli a brali se ujetou cestou,
po které z vysokých hor se do města sváželo dříví.
Tam se pak setkali s dívkou, jež před městem čerpala vodu;
Antifatés, král tamní, byl otcem té mohutné ženy.
Ke zdroji krásnotokému v té chvíli sešla ta děva,
k Artakii, z níž lidé si do města nosili vodu.
Druzi k ní přistupovali, druh za druhem mluvil a ptal se,
kdo je tu králem té země a kterému národu vládne.
Dívka šla ukázat hned dům otcův s vysokým stropem.
Ale když v slavný ten palác pak vstoupili, našli tam ženu
velkou jak vrchol hory, i jala je hrůza z té ženy.
Ona hned manžela svého jim ze sněmu zavolat dala,
slavného Antifata - ten žalostnou zhoubu jim zchystal:
popadl jednoho z druhů a hned si ho připravil k jídlu.
Druzí dva vylítli z domu a úprkem přiběhli k lodím.
Král však šířil hned po městě poplach. Když slyšeli pokřik,
mohutní Laistrýgoni se odevšad sbíhali v počtu
nesmírném - nikoli mužům, spíš Gigantům podobni byli.
Vzápětí házeli na nás z těch skalisk nesmírně těžké
balvany - strašlivý hřmot se rozléhal po lodích, jak tam
hynuli muži a praskaly lodě. Mé druhy jak ryby
obři si nabodávali a nosili k žalostným hodům.
Co tak hubili druhy v té hluboké zátocce uvnitř,
zatím já broušený meč jsem od boku vytasil rychle,
tím jsem provazy přeťal své lodi s modravou přídou,

narychlo všem svým druhům jsem udělil důtklivý rozkaz
mocně se do vesel opřít a uniknout hrozící zkáze.

Všichni se lekli té zhouby a moře hned zvířili vesly.

Šťastně z těch převislých skal můj koráb jen unikl ještě
na moře, ostatní lodě však vzaly tam hromadně zasně.

Odtud jsme, sklíčení v srdci, zas kupředu pluli; my byli
rádi, že ušli jsme smrti, však lkali jsme pro ztrátu druhů.

Nato jsme k aiajské výspě se dostali. Tam měla sídlo

Kirké s krásnými vlasy, ta mluvící bohyně mocná,

Aiéta zhoubné mysli to vlastní a jediná sestra.

Obou je Hélios otcem, bůh svítící smrtelným lidem,
matkou byla jim Persé, a tu zase Ókean zplodil.

U břehu ostrova toho jsme s korábem přistáli mlčky,
vpluli jsme v ochranný záliv a bůh nás nějaký vedl.

Tam jsme pak vystoupili z lodi, dva dny tam dleli a dvě těž
noci - a ztrátou sil a strastmi jsme trýznili duši.

Jitřenka s krásnými vlasy den t ř e t í když rozžala, tehdy

já jsem vzal broušený meč a uchopil k tomu i oštěp,
rychle pak od naší lodi jsem pospíchal k vyhlídce vzhůru,
známky zda lidské práce bych spatřil a zaslechl hlasy.

Vyšel jsem na strmou skálu a na její vyhlídce stanul.

Tam se mi ukázal kouř, jenž od země širokocesté
stoupal - z Kirčina domu - skrz bující keře a stromy.

Začal jsem přemýšlet hned jak ve svém srdci, tak v mysli,
mám-li tam na zvědy jít, když kouř jsem třpytivý spatřil.

Když jsem tak přemítal o tom, tu uznal jsem za lepší toto:
nejdříve na mořský břeh a k rychlému korábu zajít,
poskytnout jídlo svým druhům a potom je na zvědy vyslat.
Když jsem se cestou nazpět už přiblížil k prohnuté lodi,
pocítil některý z bohů v mé samotě nade mnou lítost:
velkého parohatého mi jelena do cesty poslal;
z lesní pastviny právě šel dolů k řece se napít,
neboť sluneční žár ho velice soužil v tu dobu.
Jemu, jak vycházel z lesa, jsem zasáhl uprostřed hřbetu
páteř - kovový hrot skrz naskrz mu pronikl tělem.
Zařičel, do prachu padl a z těla mu vyletěl život.
Nohou se do něho opřu a vyrvu mu kované kopí
z rány, to položím na zem a nechám ho na místě ležet.
Sám jsem pak nalámal chvojí i ohebné proutí a z něho
upletl provaz dlouhý as na sáh a zkroucený pevně
na obou stranách - tím nohy jsem svázel té obludě velké.
Pak jsem ho na šíji nesl, s ním k černé šel lodi a cestou
o kopí opíral jsem se, neb na pleci nebylo možné
jednou jen rukou ho nést, vždyť bylo to obrovské zvíře.
Tam jsem ho před lodí shodil a každého z družiny své jsem
povzbudil vlídnými slovy, když ke všem jsem přistoupil blízko:
"Přátelé, nemůžeme ještě, byť velice sklíčení, vejít
do sídla Hadova dřív, než souzená hodina přijde.
Vzmužte se! Dokud co jíst a pít je na rychlé lodi,
mysleme na jídlo s chutí a nijak se netrapme hladem!"

Takto jsem mluvil, ti poslechli ihned mou útěšnou výzvu,
stáhli si roucha z tváří a s úžasem jelena zhlédli
na břehu nezmorných vod, vždyť bylo to obrovské zvíře.

Když pak už dosyta na něj se očima vynadívali,
čistě si umyli ruce a chystali hostinu skvělou.

Takto jsme po celý den tam dleli, než zapadlo slunce,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodné víno.

Když pak už zapadlo slunce a nadešel večerní soumrak,
tehdy jsme ulehli všichni blíž mořského příboje k spánku.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
tehdy já svolal si sněm a ke všem jsem promluvil takto:

"Druhové, slyšte má slova, ač mnoho jste zažili strastí!

Přátelé, nevíme věru, kde večer tu leží, kde jitro,
ani kde zachází pod zem bůh Hélios svítící lidem,
ani kde vychází zas. Nuž uvažme rychle, zda ještě
zbývá tu nějaká rada; já myslím, že nezbývá žádná.

Vyšel jsem na strmou skálu a z vyhlídky její jsem spatřil
ostrov - okolo něho se prostírá bez konce moře.

Sám ten ostrov je nízký. Tam zahléd jsem na vlastní oči
uprostřed ostrova kouř skrz bující keře a stromy."

Takto jsem mluvil a v nich se zlomilo milené srdce,
když si pak vzpomněli na to, co zažili u Antifata
a co jim provedl Kyklóp, ten násilný lidožrout zpupný.

Hlasitě plakali hned a ronili v záplavě slzy,
ale ten žalostný nářek jim nikterak nemohl prospět.

Druhy své v důkladné zbroji já tedy jsem rozdělil ve dvě
čety a oběma částem jsem přidělil vůdce: já vedl
jedny a druhé jsem svěřil zas božskému Eurylochovi.
Vzápětí v kované přilbě jsme narychlo metali losy:
tehdy los Eurylochovi z ní vyskočil, chrabrému reku.
Vyskočil Eurylochos, s ním bralo se dvacet dva druhů,
s pláčem; my zůstali tam a také jsme kvíleli v nářku.
Nalezli Kirčin dům. Byl z hladkých kamenů stavěn,
v úvalu, upraven pěkně, stál na místě chráněném vůkol.
Lvi kol příbytku byli a horší vlci, jež ona
zaklela svými čáry, když dala jim škodlivé býlí.
Ti se však nevyřítili a nevrhli na moje druhy,
nýbrž jen vstali a k nim se lísali dlouhými chvosty.
Jako se lísají k pánovi psi, když přichází domů
z hostiny, neboť jim nosí vždy lahůdky po jejich chuti,
tak se k nim lísají vlci a lvové mohutných drápů.
Druzi se ulekli však, když spatřili hrozné ty šelmy.
Stanuli u dveří dvora té bohyně s krásnými vlasy,
uvnitř slyšeli Kirku, jak zpívá líbezným hlasem,
velikou tkaninu tká a božskou, jaká už bohyň
bývají mistrná díla, vždy půvabná, jemná a skvostná.
K ostatním jal se pak mluvit sám Polítés, náčelník mužů,
který mi nejmilejší a nejvzácnější byl z druhů:
"Přátelé, kdosi je uvnitř a tká tam tkaninu velkou
za zpěvu krásné písně, až celá podlaha zvučí,

bohyně je to neb žena - nuž nyní se ozveme rychle!"

Tohle jim řekl, ti volali pak a mluvili nahlas.

Bohyně vyšla hned ven a odemkla třpytivé dveře,
zvala je dál - a všichni šli za Kirkou z nerozvážnosti.

Jediný Eurylochos, jenž vytušil úklady, zůstal.

Když pak je uvedla dovnitř a vyzvala na křesla sednout,
smíchala žlutavý med a sýr a z ječmene mouku
s pramnenským vínem, a k jídlu pak přilila záhubné šťávy,
aby tak otcovská zem jim úplně zmizela z mysli.

Když pak jim dala tu směs a oni ji vypili, ihned
kouzelným prutem je šlehla a zavřela v prasečí chlívký.

Měli pak prasečí hlavy i štětiny, prasečí tělo,
chrochtali, a jen rozum jim nezměněn zůstal, jak dřív byl.

Tak tedy zavřeni byli a plakali. Kirké jim k jídlu
hodila žaludů, bukvic a také bobulí dřínu,
jaké jsou zvyklí žrát vepři, co léhají na holé zemi.

Ke tmavé, rychlé lodi hned Eurylochos se vrátil,
podal nám o družích zprávu a o trpkém osudu jejich.

Avšak nemohl pronést ni slůvko, ač promluvit toužil,
neboť velikým žalem měl stísněné srdce, též oči
tonuly v záplavě slz a v nitru předvídal nářek.

Když jsme se všichni ho ptali a hněvem již začali planout,
konečně vyličil nám, jak dopadli ostatní druzi.

"Šli jsme, vladaři slavný, tím stromovým, jak jsi nám kázal.

Našli jsme krásný dům: byl z hladkých kamenů stavěn,

v úvalu, upraven pěkně, stál na místě chráněném vůkol.

Někdo v něm velikou tkaninu tkal a hlasitě zpíval,

bohyně nebo snad žena - i volali druhové nahlas.

Ona hned vyběhla ven a odemkla třpytivé dveře,

zvala nás dál - a všichni šli za ní v své nerozvážnosti;

ze všech jedině já, jenž vytušil úklady, zůstal.

Ti se tam ztratili všichni tak náhle a nikdo se z nich mi nezjevil, třebaže dlouho jsem na místě seděl a hlídal."

Řekl, já kovaný meč si zavěsil na plece, velký,

zdobený ze stříbra nýty, i luk a toulec, a ihned

jemu jsem kázal, ať po téže cestě mě odvede nazpět.

On však kolena má hned oběma rukama objal,

prosil a naříkal žalně a hovořil vzletnými slovy:

"Nech mě tu, živený Diem, tam proti mé vůli mě nevod!"

Vím, že se ani ty sám již nevrátíš, aniž sem koho

přivedeš z ostatních druhů. Spíš se zbytkem prchejme rychle,

neboť snad ještě je možné dni záhuby uniknout šťastně!"

Pravil, já oslovil jej a tuto mu odpověď dával:

"Tak tedy, Eurylochu, ty zůstaň tu na tomto místě,

jez si tu pěkně a pij blíž černé vyduté lodi!

Já ale půjdu tam, mně nastala drtivá nutnost."

Řek jsem a od své lodi a od moře kráčel jsem vzhůru.

Když jsem pak posvátným údolím šel a měl jsem už přijít

k velkému domu Kirky, té znalkyně všelikých kouzel,

tehdy mi do cesty vstoupil bůh Hermés se zlatým prutem,

jak jsem se blížil k domu; byl podoben mladému muži
s prvním na bradě chmýřím - věk mládí přepůvabného.

Hned mi pravici stiskl a s důrazem hovořil ke mně:

"Kampak se ubíráš, kam, ty nešťastný, po kopcích, sám jen,
neznalý tohoto kraje? Tví druzi tu v Kirčině domě
zavřeni jsou jak vepři a v pevných krmelcích bydlí.

Snad je sem vyprostit jdeš? Ach, myslím, že by ses odtud
nevrátil ani ty sám, že zůstal bys, kde jsou teď oni.

Já ale budu tě chránit a také tě vyprostím z pohrom.

Tu máš kouzelné býlí, s tím do domu Kirčina vejdi,
t o jenom od tvé hlavy den záhuby odvrátit může.

Všechny záludné spády ti povím té čarovné Kirky:
k jídlu ti připraví směs, k té příleje kouzelné šťávy.

Avšak nebude moci ni tak tě proměnit - tomu
zabrání účinné býlí, jež dám ti, a všechno ti povím.

Jakmile dlouhým bičem tě Kirké po těle švihne,
tehdy svůj broušený meč hned od boku vytas a s ním se
z blízkosti na Kirku vrhni, jak chtěl bys ji na místě zabít;
ona se vyděsí velmi a vyzve tě ulehnout v lůžko.

Lůžko bohyně této ty dál už pak odmítat nesmíš,
aby ti vrátila druhy a přijala tebe jak hosta;
dřív ji však vyzvi, ať vyřkne ti velikou přísahu bohů,
žádnou pohromu zlou že dál ti už nehodlá zchystat
a že ti obnaženému pak nevezme sílu a mužnost."

Takto promluvil Hermés, a přitom mi bylinu podal,

kteřou vytrhl z půdy, a ukázal vlastnosti její. Kořen její
byl černý a květ zas bílý jak mléko.

M ó l y ji bohové zvu - je těžké ji ze země trhat,
alespoň smrtelným lidem, však bohové dokáží všechno.

Hermés odešel potom a k velkému Olympu mířil
po oné lesnaté výspě, já do domu Kirčina kráčel,
srdce však, když jsem tam šel, mi mocně bouřilo v hrudi.

Stanul jsem před vraty dvora té bohyně s krásnými vlasy;
tam tedy stál jsem a vzkřikl - mé volání zaslechla Kirké.

Bohyně vyšla hned ven a odemkla třpytivá vrata,
potom mě zvala dál -já šel jsem, však zkormoucen v srdci.

Nato mě pustila dovnitř a na křeslo zdobené stříbrem
zavedla, úpravné, krásné, jež zespodu mělo i podnož.

Směs pak ve zlaté číši mi chystala, abych ji vypil,
do té však přilila kouzlo a v srdci mi strojila zkázu.

Když jsem směs podanou vypil a nepodleh účinku kouzla,
šlehla mě čarovným prutem a s důrazem mluvila ke mně:

"Jdi teď v prasečí chlívek a lehni si k ostatním druhům!"

Řekla; já broušený meč hned od boku tasil a s ním se
z blízkosti na Kirku vrhl, jak chtěl bych ji na místě zabít.

Odběhla, úpěla nahlas, mně kolena objala přitom,

kvílela v žalostném nářku a mluvila vzletnými slovy:

"Kdopak a odkud jsi rodem? Kde město a rodiče tvoji?"

Žasnu, žeš vypil ten nápoj a nepodleh účinku jeho!

Vždyť ten čarovný nápoj muž jediný nesnesl dosud,

at' se ho kdokoli napil a přešel mu ohradou zubů;
patrně ve své hrudi máš pevnou a nezdolnou mysl!
Žes ty ten přebystrý muž, rek Odysseus, o němž mi říkal
Hermés se zlatým prutem, že jedenkrát zavítá ke mně
na rychlé černé lodi, až bude se navracet z Tróje!
Nuže, už do pochvy schovej ten meč a my potom oba
vystupme na naše lůžko, a na něm se sdružíme spolu
v rozkošném objetí lásky a nabudem důvěry k sobě!"

Řekla, já oslovil ji a hned jsem jí odpověď dával:

"Abych byl laskavý k tobě, jak můžeš to, Kirko, jen žádat,
ty, jež jsi ve svém domě mi ve vepře změnila druhy,
mne pak zdržuješ tady a kážeš mi s úskočnou myslí
do tvé ložnice jít a vstoupit do tvého lůžka,
abys mně obnaženému pak odňala sílu a mužnost?
Já bych, bohyně, nechtěl dřív vstoupit do tvého lůžka,
kdyby ses neodhodlala mi velikou přísahu vyřknout,
žádnou pohromu zlou že už mi tu nehodláš zchystat."

Skončím, a jak jsem žádal, hned přísahu skládala Kirké.

Když pak už vyřkla ten slib a skončila přísahu onu,
tehdy jsem teprve vstoupil v to překrásné Kirčino lůžko.

Kirčiny služebné dívky se zatím v dvoraně domu
činily - čtyři ty dívky má bohyně v paláci k službě.

Kirčiny služebné dívky se z hájů a z pramenů rodí,
také z posvátných řek, jež do moře valí své proudy.

Jedna z těch pomocnic-nymf tam navrch na křesla kladla

nachové přehozy krásné a lněné pokrývky pod ně;
druhá před každé křeslo zas po jednom stříbrném stolku
stavěla, na každý z nich pak dávala zlacený košík;
třetí lahodné víno zas mísila, medově sladké,
v měsidle z čistého stříbra a plnila poháry zlaté;
čtvrtá nosila vodu a pod velkým trojnohým kotlem
živila mohutný oheň a voda se zakrátko hřála.

Když se pak v lesklém kotli ta voda už začala vařit,
do vany zavedla mě a z trojnoze velké mě myla,
smíchala příjemnou směs, tu mi na hlavu lila a plece,
dokavad úmornou mdlobu mi z údů neodstranila.

Když pak mě umyla v lázni a natřela olejem skvěle
a když mě oděla sukni a nádherným pláštěm, tu zas mě
Kirké pozvala dovnitř a uvedla na krásné křeslo
úpravné, zdobené stříbrem, jež zespodu podnožku mělo.

Vodu mi v konvici zlaté a krásné přinesla služka,
seshora v stříbrnou mísu ji vlévala k umytí rukou,
podélný hlazený stůl mi prostřela vedle, pak ctěná
klíčnice přinesla chléb a dala jej každému na stůl,
nadto i hojná jídla, jež ze zásob ochotně brala.

Potom mi kázala jíst; to srdci však nebylo milé:
seděl jsem, myšlenky jinde, duch předvídal pohromu hroznou.

Když pak si povšimla Kirké, že sedím a po jídle nechci
rukama sahat a přitom že ukrutná bolest mě svírá,
stanula blízko u mne a mluvila vzletnými slovy:

"Copak že, Odyssee, jak němý zde u stolu sedíš,
zármutkem trýzníš srdce a jídla a pití se netkneš?
Tušíš snad nějakou lest? Už není ti nikterak třeba
obavy, vždyť jsem ti přece už mocnou přísahu vyřkla!"

Řekla; já oslovil ji a hned jsem jí odpověď dával:

"Kirkó, kterýpak muž, jenž poctivý byl by a slušný,
byl by tu schopen požit i jídla a nápoje dříve,
nežli by vyprostil druhy a na vlastní oči je spatřil?"

Jestliže upřímně tedy mě vybízíš k jídlu a pití,
vysvobod' věrné mé druhy, ať na vlastní oči je spatřím!"

Takto jsem pravil a Kirké hned vyběhla z komnaty před dům
s prutem v ruce, pak odemkla u chlívku dveře a druhy
vyhnala, podobné vepřům tak napohled devítiletým.

Stoupli si naproti sobě a bohyně, kráčejíc středem,
šťávou je potírala, však každého nějakou jinou.

Štětiny ze všech údů jim padaly, vyrostlé předtím
po onom zhoubném kouzlu, jež mocná Kirké jim dala.

Opět se změnil v muže, a mladší, než bývali dříve,
o mnoho krásnější byli a také napohled větší.

Ihned mě poznali všichni a každý z nich tiskl mi ruce.

Všichni se vyplakat chtěli, a proto hlasitým nářkem
kolem se ozýval dům - i bohyně útrpnost měla.

Stanula blízko mne a řekla mi, bohyně jasná:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
jdi teď na mořský břeh a k rychlému korábu svému,

koráb ze všeho nejdřív pak z moře si vtáhněte na souš,
veškeré nářadí lodní i jmění si uložte v sluji,
sám se pak opět sem vrat' a přiveď i věrné své druhy!"
Řekla, a mužný můj duch byl poslušen takové výzvy.
Šel jsem na mořský břeh a k rychlému korábu svému,
tam pak u rychlé lodi jsem zastihl věrné své druhy,
jak tam žalostně lkají a proudem tekou jim slzy.
Podobně telátka polní, když hodně se napásla trávy,
jakmile vrátí se na dvůr zas ke kravám rodného stáda,
běží jim vstříc a tulí se k nim, je nezdrží chlévy:
radostí hlasitě bučí a skáčí kol milých svých matek,
právě tak druhové moji, jak zhlédli mě, v slzách a pláči
shlukli se okolo mne a t a k jim to připadlo v mysli,
jako by do své vlasti a do samé obce již přišli
v drsné ithacké zemi, kde zrozeni byli a vzrostli.
Dál pak hlasitě lkali a mluvili vzletnými slovy:
"Tak se, ó živený Diem, teď radujem z návratu tvého,
jak bychom na Ithaku již připluli, do rodné země.
Teď nám však zevrubně vylož, jak zhynuli ostatní druzi!"
Pravili takto a já k nim promlouval vlídnými slovy;
"Koráb ze všeho nejdřív si z moře vtáhněme na souš,
veškeré nářadí lodní i jmění si uložíme v sluji,
sami si popilte však a všichni se vydejte se mnou,
abyste spatřili druhy, jak v posvátném Kirčině domě
vesele jedí a pijí, vždyť mají tam dostatek všeho."

Takto jsem pravil a oni mé pobídky poslechli ihned.

Jediný Eurylochos však zdržoval všechny mé druhy:

takto je oslovil tehdy a hovořil vzletnými slovy:

"Ubozí, kam to chcem jít? Proč toužíte po této zkáze
sestoupit v Kirčino sídlo? Vždyť ta si nás dojistá všechny
promění ve vepře zas neb ve vlky anebo ve lvy,
abychom velký ten dům jí hlídali proti své vůli,
jako to udělal Kyklóp, když naši druhové vešli
do jeho dvora a s nimi šel Odysseus také, ten smělec!
Pro jeho zpozdilost přec i oni museli zhynout!"

Tohle jim řekl a já hned začal přemýšlet v mysli,
mám-li snad broušený meč naň vytasit od silné kyčle,
tím mu pak useknout hlavu a hodit ji před něho na zem,
ačkoli blízký to byl můj příbuzný, ale mi druzi
všichni mi ze všech stran v tom bránili vlídnými slovy:

"Tedy ho, vladaři jasný, zde necháme, dáš-li ten příkaz,
ať tady u lodi čeká a loď nám bedlivě hlídá;
nás však po cestě veď v to posvátné Kirčino sídlo!"

Řekli, a od své lodi a od moře kráčeli vzhůru.

Ale ni Eurylochos tam nezůstal u duté lodi,
nýbrž za námi šel, neb strašné mé hrozby se lekl.

Mezitím dala Kirké v svém domě mé ostatní druhy
vykoupat se vší péčí a silně i olejem natřít,
nato je kázala odít i sukní a vlněným pláštěm.

Tam jsme je zastihli všechny, jak v komnatě hodují skvěle.

Jakmile tváří v tvář druh druhu tu spatřil a poznal,
plakali všichni a lkali a v domě se rozléhal nářek.
Stanula blízko u mne a pravila, bohyně jasná:
"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
teď se už prudkým pláčem dál nermuťte! Sama vím dobře
kolik jste zkusili strastí již při plavbě rybnatým mořem,
kolik vás nepřátel dav též pohubil na pevné zemi.
Nyní však jezte už jídlo a po chuti pijte i víno,
pokud zas nenabude z vás každý mužného ducha,
jako když s otcovskou zemí jste prvně se loučili kdysi,
se svou Ithakou drsnou. Teď zhublí a malomyslní
na své bloudění těžké jen myslíte, přitom vám srdce
v radosti netone nikdy - vždyť tolik jste prožili útrap!"
Řekla, a mužný náš duch byl poslušen takové výzvy.
Tam jsme pak meškali po všechny dny až do konce roku,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodné víno.
Když se však naplnil rok a nastalo výročí doby,
měsíc jak stíhal měsíc a dni už zas byly dlouhé,
tehdy mí věrní druzi mě vyvedli z domu a řekli:
"Bloude, již konečně měj zas na mysli otcovskou zemi,
jestli ti určil osud se zachránit a pak se vrátit
do své otcovské země a do domu s vysokým stropem."
Řekli, a mužný můj duch byl poslušen takové výzvy.
Tehdy jsme po celý den tam dleli, než zapadlo slunce,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodné víno.

Když pak zapadlo slunce a nadešel večerní soumrak,
po stinných ložnicích již si druhové ulehli k spánku,
ale já sám jsem vstoupil v to překrásné Kirčino lůžko,
vroucně pak prosil ji - i slyšela bohyně hlas můj.

Takto jsem ozval se k ní a hovořil vzletnými slovy:

"Kirko, už vyplň mi slib, vždyť dalas mi přece ten příslib,
že mě zas vypravíš domů. Má duše po tom už touží,
i duch ostatních druhů. Ti sužují milé mé srdce
stálými nářky kol mne, ať kamkoli z domu se vzdálíš."

Takto jsem pravil a bohyně jasná hned odpovídala:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
nadále proti své vůli v mém domě už neprodlévejte!

Avšak musíte dřív se vypravit na jinou cestu:

do sídla Hadova vstoupit a strašlivé Persefoneie,
duše pak Teiresiovy se na věštbu otázat, toho
slepého thébského věštce, jenž pevné smysly má stále;
jemu jen Persefoneia i po smrti vědomí dala,
aby vládl smysly, však druzí tam těkají jen jako Stíny."

Pravila takto a milé mé srdce se zlomilo v hrudi;

seděl jsem na lůžku smutně a plakal jsem, neboť mé srdce
dále už nechtělo žít a dívat se v sluneční světlo.

Jak jsem se zmítal sem tam a dost se už vyplakal v bolu,
tehdy jsem promluvil k ní a takto jí v odpověď pravil:

"Kdo však na této cestě mě, Kirko, povede k cíli?"

K Hadovi doposud nikdo se nedostal na černé lodi!"

Takto jsem mluvil a bohyně jasná hned odpovídala:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
o to se nestarej, kdo o tě tam na lodi povede; ty jen
postav si stožár a sed', až rozepneš bělostné plachty,
neboť Boreův dech tvůj koráb ponese mořem.

Jakmile však tvá loď už přepluje Ókean širý,
najdeš tam pobřeží nízké i s lesíkem Persefoniným,
vysoké topoly v něm a vrby, jež ztrácejí plody.

V hlubokovírném toku loď zakotví Ókeanově,
sám se však ubírej v dusné a zatuchlé Hádovo sídlo
v místech, kde do Acherontu se vlévá Pyriflegethón,
jakož i Kókýtu proud, jenž vytéká z hladiny styžské -
je tam skála a soutok dvou proudů hučících mocně.

Až tam přirazíš blízko, jak já ti to ukládám, reku,
jamku tam, loket as dlouhou a na loket širokou vyhrab,
okolo ní pak konej všem zemřelým úlitbu: první
z mléka a medu, jak druhou lij z vína lahodné chuti,
třetí konečně z vody a nasyp v ní z ječmene mouku.

K malátným hlavám těch mrtvých se horoucně modli a slibuj,
že jim porazíš doma hned jalůvku, nejlepší ze všech,
také že vzácné dary jim spálíš, jak domů se vrátíš,
zvláště však Teiresiovi že za oběť berana skolíš,
úplně černé zvíře, jež vyniká ve vašem bravu.

Slovutné zástupy mrtvých až uprosíš těmito sliby,
obrat' pak černé ovci i beranu k podsvětí hlavy,

nato je za oběť zabij, sám přitom však stranou se odvrát'
k proudu té obrovské řeky. I budou pak přicházet k tobě
vzápětí přečetné duše těch zesnulých lidí, již bez těl.
Tehdy pak s důrazem vyzvi své druhy, ať stáhnou z těch ovci,
které tam zabitě leží, jak ukrutná ocel je sklála,
o kůži a stažené spálí a vroucně se pomodlí k bohům,
k Hádovi, mocnému vládci, a k strašlivé Persefoneii.
Sám však broušený meč hned od boku vytas a sed tam,
zabraňuj malátným hlavám těch zástupů zemřelých,
aby nepřišly ke krvi dřív, než Teiresia se optáš.
Věštec se vzápětí sám ti objeví, vladaři lidu,
aby ti naznačil směr tvé pouti i délku té cesty,
také, jak vrátíš se domů, až popluješ rybnatým mořem.
Mluvila takto a Zora vtom vznesla se na zlatem trůně.
Potom mě oděla Kirké jak vlněnou sukni, tak pláštěm,
sama ta vznešená nymfa si oblekla bělostnou řízu,
velkou, půvabnou, jemnou, kol boků si upjala krásný
zlatem zářící pás a na hlavu vzala si závoj.
Já jsem procházel domem a vlídnými slovy své druhy
lichotně pobízel, přičemž jsem navštívil každého z mužů:
"Nyní už neležte dál a nespěte lahodným spánkem;
pojďme, vždyť vznešená Kirké mi dala již návod k té cestě."
Pravil jsem takto a v nich duch mužný hned poslech té výzvy
Avšak beze všech ztrát jsem nevedl druhy ni odtud.
Také tam Elpénór byl, z nich nejmladší, který ni v boji

nebýval přespříliš zdatný a také ne rozvážný v mysli.

Ve svatém Kirčině domě se od druhů vzdálil, a vínem opilý, po chládku toužil, i lehl si na střechu domu.

Když pak vstávali druzi, on uslyšel lomoz a dupot, vyskočil ze spánku spěšně a zapomněl v malátné mysli na schody vysoké vkročit a po nich zas sestoupit, nýbrž ze střechy přímo se zřítíl. Vtom rázem se Elpénorovi z obratlů vylomil vaz a duše mu do Hádu vešla.

Když pak se chystali jít, já tehdy k nim promluvil takto:

"Myslíte snad, že jdete už domů a do milé země otcovské; j i n o u však cestu nám Kirké určila napřed: sestoupit v Hádovo sídlo a strašlivé Persefoneie, thébského Teiresia se duše na věštbu zeptat."

Takto jsem mluvil a jim se zlomilo milené srdce; ihned si na místě sedli a kvíleli, rvali si vlasy, avšak docela nic jim neprospěl žalostný nářek.

Zatímco k mořskému břehu a k rychlému korábu svému míříme, sklíčení v srdci, a proudem roníme slzy, Kirké odejde pryč a přiváže u černé lodi berana s černou ovcí. Nás snadno minula cestou, aniž jsme spatřili ji: kdo mohl by někoho z bohů uvidět bez jeho vůle, ať už si kamkoli kráčí?

ZPĚV JEDENÁCTÝ

Odysseus vypráví o svém pobytu v říši mrtvých, především o rozmluvě s duší věštce Teiresia a své matky

Když jsme však sestoupili k lodi a k hladině mořské, tu nejdřív

ze všeho na jasné moře svůj koráb jsme z pobřeží stáhli,
potom jsme vkládali stěžeň a plachtoví do černé lodi,
pak jsme si vzali ty ovce, je vložili na loď a sami
vcházeli, zármutku plni a proudem jsme ronili slzy.
Kirké s krásnými vlasy, ta mluvící bohyně mocná,
za lodí s temnou přídou nám pouštěla příznivý vítr,
skvělého průvodce plavců, jenž naplno nadouval plachty.
Potom jsme seděli jen, když náradí všechno jsme v lodi
zchystali; loď hnala vítr a kormidla správce ji řídil.
Plula pak po celý den a plachty napjaté měla.
Zapadlo slunce a stíny už halily veškeré cesty:
k okraji Ókeanu loď připlula, přehlubokého.
Kimmerští občané mají v tom místě svou obec a město,
mlhou a hustými mraky kraj zahalen. Z nebeských výšin
nikdy zářivé slunce naň neshlíží paprsky svými,
ani když od země stoupá a vznáší se na hvězdné nebe,
ani když z oblohy zpět zas dolů se obrací k zemi,
nýbrž jen zhoubná noc je tam rozpjatá nad ubožáky.
Tam jsme my připluli s lodí a přistáli, vynesli ovce,
sami pak podle proudu jsme kráčeli Ókeanova,
až jsme se dostali k místu, jež určila vznešená Kirké.
Eurylochos hned s Perimédem se chopili žertev,
já pak broušený meč jsem od boku vytasil rychle,
jím jsem vyhrabal jamku as na loket zděli a zšíří,
okolo ní jsem úlitbu lil všem zemřelým v Hádů,

prvou z mléka a medu, dál z vína sladkého druhou,
třetí pak z vody a do ní jsem přisypal ječmennou mouku.
Zemřelých matné hlavy jsem horoucně vzýval a slíbil,
jakmile v Ithaku přijdu, že jalůvku, nejlepší ze všech,
doma jim porazím v oběť a vzácné dary jim spálím,
mimo to za oběť zvlášť že zabiju Teiresiovi
berana černého zcela, jenž vyniká ve stádech našich.
Když jsem těmito sliby a modlitbou zástupy mrtvých
uprosil, uchopil jsem ty ovce a podříz jim hrdlo
nad jamkou - černá krev tam stékala. Vtom se ty duše
zesnulých nebožtíků z tmy podsvětní hrnuly ke mně:
nevěst a mládenců dav, i starců, co zkusili mnoho,
nevdaných dívek, jichž srdce se rmoutilo bolestí čerstvou,
dále množství těch, jež ranila kovaná kopí,
mužové zabítí v boji i se zbrojí zbrocenou krví -
mnoho jich z různých stran kol jamky se sbíhalo, přičemž
úžasně úpěli všichni - já nesmírnou hrůzou jsem bledl.
Tehdy jsem vyběhl druhy a důtklivě přikázal, aby
z ovcí ležících tam, jak ukrutná ocel je sklála,
stáhnout šli kůži, je spálit a vroucně se pomodlit k bohům,
k Hadovi, mocnému vládci, a k strašlivé Persefoneii.
Sám však broušený meč jsem vytasil od boku, s ním jsem
u jamky seděl a bránil všem mráкотným hlavám těch mrtvých
přicházet ke krvi dřív, než Teiresia se zeptám.
Přítele Elpénora mi přišla pak duše jak první.

Pod zemí širokocestou on doposud neležel pohřben,
neboť mrtvolu jeho jsme nechali v Kirčíně domě
bez pláče, bez pohřbu jen, vždyť jinačí úkol nás tísnil.

Spatřiv ho zaslzel jsem a v srdci jsem pocítil lítost.

Ihned jsem oslovil jej a hovořil vzletnými slovy:

"Jakpak ses, Elpénore, sem v mráкотnou temnotu dostal?

Pěšky jsi přišel sem dřív než já se svým korábem černým."

Takto jsem pravil, on zalkal a nato mi odpověď dával:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,

neblahá boží sudba mě zmátla a přílišné víno.

Na střeše Kirčina domu jsem ležel a nevzpomněl, abych

šel pak k vysokým schodům a po nich zas sestoupil, nýbrž

ze střechy přímo jsem spadl a tak se mi při pádu rázem

z obratlů vylomil vaz a duše sem do Hádů přišla.

Nyní však při tvých milých, co ve vlasti žijí, tě prosím,

při tvé choti a otci, jenž pěstil tě, když jsi byl malý,

při Télemachu, tvém jediném synu, ježž nechal jsi doma -

neboť já vím, že odtud zas odejdeš, z Hadova sídla,

že svůj úpravný koráb zas přiženeš na Kirčín ostrov:

prosím, až připluješ tam, ó vladaři, vzpomeň si na mne!

Při svém návratu z výspy mě nenech tam nepohřbeného,

bez pláče, abych se nestal ti příčinou božího hněvu,

nýbrž spálit mě dej i se zbrojí, kterou jsem míval,

na břehu siného moře mi mohylu nasyp jak muži

osudu přenešťastného, ať zvědí i potomci o mně!

Vyplň mi toto mé přání a na hrob mi upevni veslo,
kterým jsem se svými druhy dřív vesloval, dokavad žil jsem."

Pravil, já odpověď dával a takto ho oslovil: "Tohle
všechno ti, nešťastný druhu, já splním a vykonám řádně."

Tak jsme tam seděli spolu a truchlivou rozmluvu vedli,
na jedné straně já, meč nad krví držel jsem přitom,
na druhé přítelův Stín, jenž mnoho mi vyprávěl. Vtom však
Antikleie, mé matky, tu ke mně přistoupila duše;
srdnatý Autolykos byl otcem mé rodičky, kterou
ještě jsem opouštěl živou, když k posvátné Tróji jsem táhl.

Spatřiv ji zaslzel jsem a v srdci jsem pocítil lítost.

Ale ni té, ač s velikým steskem, jsem nedovoľoval
přistoupit ke krvi dřív, než Teiresia se optám.

Potom přistoupil již Stín thébského Teiresia
se zlatou berlou. Ten poznal mě hned a promluvil ke mně:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
pročpak jsi sluneční světlo, ty chudáku, opustil a sem
zavítal, abys tu spatřil to žalostné místo a mrtvé?

Ted' ale od jamky ustup a meč svůj broušený odvrát',
abych se napil krve a neklamnou pravdu ti řekl."

Pravil, já ustoupil stranou a opět jsem do pochvy vrazil
stříbrem zdobený meč. Když tmavé té krve se napil,
tehdy hovořil ke mně ten věštec vždy bezvadný: "Jasný

Odyssee, ty pátráš tu po svém návratu sladkém.

Božstvo ti učiní jej však přetěžkým; myslím, že sotva

unikneš Poseidonovi, jenž na tebe zanevřel v srdci,
rozhněván, že jsi o zrak mu připravil milého syna.
Přece však byste i takto, byť za útrap, mohli se vrátit,
jestliže chtivost svou i druhů jsi ochoten zkrotit,
jakmile přiřeneš jednou, až unikneš modrému moři,
k ostrovu Thrínakii svůj úpravný koráb. Tam potom
najdete na pastvě krávy a stáda tučného bravu
Héliu, který vše vidí a všechno i slyší. Ta stáda
jestliže bez újmy necháš a budeš-li na návrat myslet,
pak byste v ithackou zem, byť v útrapách, mohli se vrátit;
jestli však budeš je hubit, pak já ti tu zvěstuji zkázu
korábu i tvým druhům. A jestliže unikneš sám jen,
veškeré druhy své ztratíš a vrátíš se pozdě a bídně,
avšak na cizí lodí a doma jen útrapy najdeš:
nesmírně zpupné muže - ti tráví tvé jmění a chtějí
dary si získat za choť tvou manželku, bohyním rovnou.
Ty se však opravdu vrátíš a zpupné to násilí ztrestáš.
Ale až ve svém domě ty ženichy pobiješ, ať už
potají nějakou lstí či veřejně ocelí ostrou,
vezmi si příhodné veslo a s ním se pak ubírej světem,
až by ses do kraje dostal, kde lidé neznají moře,
nejedí žádný pokrm, jenž se zrnky soli je smíšen,
ovšemže neznají také ni koráby červenolící,
neznají příhodná vesla, jež perutmi bývají lodím.
Znamení docela zřejmé ti naznačím, neomýlí tě:

až pak se na cestě s tebou i jiný pocestný setká,
který ti řekne, že na skvělé pleci si věječku neseš,
tehdy to příhodné veslo hned na místě do země zatkni,
vladaři Poseidonovi pak obětuj překrásné žertvy,
berana, býka a kance, jenž sviní je oplodňovatel.
Potom se ubírej domů a slavnostní oběti svaté
vzdávej všem odvěkým bohům, co sídlí na širém nebi,
po řadě, každému zvlášť. Pak daleko od moře přijde
poklidná smrt i tobě, tak lahodná, která tě zkosí
sešlého šťastným stářím, a lid tvůj okolo tebe
bude blaženě žít; já neklamnou pravdu ti říkám."
Pravil, já oslovil jej a takto mu odpověď dával:
"Věštče, takový osud snad bozi mi určili sami.
Avšak toto mi řekni a skutečnou pravdu mi pověz:
vidím tu před sebou duši své zemřelé matky; zde sedí
mlčky nablízku krve a nemá odvahu, aby
pohlédla synovi v tvář a začala rozhovor. Pane,
pověz mi tedy, jak může mě poznat, že já jsem to právě?"
Pravil jsem tak, hned oslovil mě a odpověď dával:
"Tohle ti přesnadno povím a chci ti to do srdce vložit:
každý, koho ty necháš zde ze Stínů zemřelých lidí
blizoučko přijít k tvé krvi, ti vypoví úplnou pravdu;
komu to odepřeš ale, ten nazpátek odejde zase."
Tak mi to sděloval Stín toho mocného věštce, a když pak
výroky božské mi sdělil, zas odešel v Hádovo sídlo.

Já ale čekal tam dál, až přišla pak konečně ke mně
matka a tmavé krve se napila. Poznala hned mě,
nářek vedla a na mne pak mluvila vzletnými slovy:
"Dítě mé, kterak jsi přišel sem v podsvětní temnotu chmurnou,
když ještě žiješ? Zde vidět ta místa je nesnadné živým,
neboť mohutné řeky a strašlivé proudy jsou v cestě,
především Ókean sám, jímž není nikterak možné
proniknout, jde-li kdo pěšky, leč má-li snad úpravný koráb.
Cožpak teprve teď sem přicházíš od Tróje, bloudils
na lodi dlouhou dobu i s přáteli? Ještě jsi do své
Ithaky nepřišel, dosud svou ženu jsi nespátřil v domě?"

Mluvila takto, já oslovil ji a odpověď dával:

"Matko má, do Hádu sem jen nutnost mě přivedla; duše
thébského Teiresia já měl jsem se na věštbu zeptat.

Ještě k Achaji blízko jsem nepřišel, na naši zem jsem
nevstoupil, stále mám trýzeň, jak po světě bloudím hned od té
chvíle, co s Agamemnonem, tím proslulým rekem, jsem táhl
do Tróje bohaté koňmi, a měl jsem tam s Trojany válčit.

Avšak toto mi řekni a pravdivě vypověz, která
sudička zhubila tě té nesmírně bolestné smrti?

Byla to zdlouhavá nemoc, či Artemis, střelkyně šípů,
vlídnou svou strelou tě stihla a naráz ti odňala život?

Pověz mi o otci též a synu, jež nechal jsem doma,
mají-li dosud mou hodnost, či má ji už někdo zas jiný
z mužů a o mně se říká, že já se už nevrátím nikdy?

Pověz mi smýšlení též a vůli mé zákonné choti,
žije-li u syna ještě a všechno mu bezpečně chrání,
či šiji vzal už jiný, snad nejlepší achajský šlechtic?"

Ptal jsem se takto a vznešená matka hned odpovídala:

"Ovšemže manželka tvá dlí s věrným a oddaným srdcem
doposud ve tvém domě a v žalosti plyne jí řada
truchlivých nocí a dnů, jak prolévá slzy. Kdos jiný
nemá tvou důstojnost ještě, tvých statků královských klidně
užívá Télémachos a hoduje při mnohé řádné
hostině, které se má vždy účastnit nejvyšší soudce,
neboť ho všichni zvou. Tvůj otec tam na venku bydlí,
do města nechodí nikdy a nemívá za lůžko k spánku
postel, též pokrývky nemá a nemá ni koberce lesklé,
nýbrž v zimě spí tam, kde v domě spí veškerá čeleď,
poblíž ohniště v prachu, a chatrným šatem je oděn;
kdykoli přijde však léto a podzim, jenž oplývá plody,
tehdy pak na všech místech má na svahu rodícím víno
z listí spadlého z větví vždy na zemi prostřená lůžka;
na ně si v žalosti lehá a živí bol veliký v srdci,
po tvém návratu touží, jak obtížné stáří ho svírá.

Tak jsem i zhynula já, tak osudu svého jsem došla.

Ne, mě Artemis v domě, ta střelkyně bystrého zraku,
nestihla vlídnou svou střelou a naráz mi nevzala život,
také nepřišla na mne zlá nemoc, která as nejspíš
žalostným trávením sil nám z údů odnímá život:

přesladký život mi vzala jen po tobě touha a starost,
slavný můj synu, a bolest, žal nad ztrátou vlídné tvé duše."

Pravila takto, a já chtěl po zralé úvaze v mysli
sevřít v náruči duši své zemřelé matky. Již třikrát
rychle jsem vyrazil vpřed, vždyť touha mě hnala ji sevřít,
třikrát podoba snu neb stínu mi ulétla z rukou,
mně pak tím krutější bol se probouzel hluboko v srdci.

Proto jsem oslovil ji a hovořil vzletnými slovy:

"Proč mi tak unikáš, matko, když toužím tě v náruči sevřít,
abychom i zde v Hádů se v přátelském objetí stiskli,
oba pak v přehrozném nářku se mohli tu dosyta nalkat?
Či to snad nějaký přízrak mi slovutná Persefoneia
poslala, abych tím víc tu vzdychal a naříkal v žalu?"

Mluvil jsem takto a vznešená matka hned odpovídala:

"Ach můj milený synu, z všech mužů ty nejnešťastnější,
nikoli, Persefoneia tě nemámí, Diova dcera;
takový je už osud nás smrtelných lidí, kdo zemře,
neboť mu tělesné svazy již nedrží maso a kosti,
nýbrž planoucí oheň je stravuje mohutnou silou,
jakmile životní duch nám opustí bělostné kosti;
duše pak sama jak sen, když odlétne, vznáší se dále.

Ty ale pospíchej rychle zas na světlo! Tohle si všechno
pamatuj, abys to mohl své ženě i později říci!"

Takto jsme oba dva tam mluvili spolu. Vtom přišly
ženy - Persefoné, ta slovutná, poslala všechny,

které ženami byly neb dcerami vznešených knížat.

Všechny kol tmavé krve se v zástupu shromažďovaly,

já ale přemýšlel o tom, jak po řadě každé se zeptat.

Konečně tento záměr se jevil mi nejlepším ze všech:

od kyčle vytasil jsem meč s protáhlým ostřím a jím jsem

nepouštěl najednou všechny pít z tmavé té krve. Tu ony,

jedna vždy dříve než druhá, se blížily, každá mi zvláště

líčila vlastní svůj rod a já se jich vyptával všechněch.

Nejdřív jsem Týru tam spatřil, tak proslulou otcovským rodem:

k slavnému Salmóneovi se hlásila jakožto dcera;

Krétheus, Aiolův syn, jak tvrdila, jejím byl chotěm.

Enípeus, říční bůh, v ní zažehl milostnou touhu;

daleko nejkrásnější byl z řek, jež po zemi plynou -

Týró pak chodila často k těm půvabným Enípeovým

proudům. V podobě jeho bůh chvějící zemí si lehl

v objetí lásky s tou dívkou, kde ústila vířivá řeka.

Brunátná vlna kol nich se zdvihla jak hora, pak v oblouk

vzklenula se a skryla jak boha, tak smrtelnou ženu.

Rozpjál jí panenský pás a na dívku rozestřel spánek.

Avšak jakmile bůh již dokončil milostné dílo,

vřele jí pravici stíkl a takto k ní s důrazem mluvil:

"Raduj se, ženo, z mé lásky. Ty v oběhu jednoho roku

porodíš nádherné děti, vždyť nebývá neplodný bohů

milostný styk. Ty děti pak opatruj s péčí a láskou.

Nyní však domů zas jdi, buď zticha a zataj mé jméno!

Tobě se prozradím ale: jsem Poseidón chvějící zemí."

Po těchto slovech se vnořil zas do moře rozvlněného.

Počala Týró a z ní se Peliás s Néleem zrodil;

v obou pak veliký Zeus měl v budoucnu statečné sluhy.

Peliás bohatý stády měl v prostorném Ijólku sídlo,

v rovině širé, a druhý, rek Néleus, v písčitém Pylu.

Krétheu královna žen pak zrodila ostatní syny:

Aisona, Feréta po něm, a jezdce Amytháona.

Ásópovu pak dceru jsem uviděl, Antiopu,

která se pyšnila tím, že v Diově náručí dlela:

Amfiona a Zéthá mu zrodila, dvojici synů;

pro Théby o sedmi branách tí[^]první pak provedli základ,

vystavět dali i hradby, vždyť bez hradeb nebylo možné

bydlit v prostranných Thébách, ač oba dva byli tak silní.

Potom jsem Alkménu spatřil, choť Amfitryónovu, z níž se

narodil hrdina lví, rek Héraklés chrabrý a smělý,

poté, kdy veliký Zeus se s ní v milostném objetí sdružil.

Spatřil jsem Megaru též, tu chrabrého Kreonta dceru,

kterou si za svou ženu vzal Héraklés, nezdolný silou.

Matku pak Oidipovu jsem uviděl, Epikastu,

krásnou - ta strašlivý čin však provedla z nevědomosti:

vdala se za svého syna. Ten usmrtil vlastního otce,

než si ji vzal. Však bozi ten čin hned roznesli světem.

Oidipús v rozkošných Thébách, ač veliké útrapy snášel

pro zhoubný úmysl bohů, přec Kadmovcům panoval dále.

Vysoko na stropním trámu pak matka si zadržla smyčku
v záchvatu hrozného žalu a k silnému dozorci brány
podsvětní, k Hadovi, sešla a dědictvím nechala synu
přemnoho velikých strastí, jež působí matčiny Kletby.
Překrásnou Chloridu též jsem uviděl: pro její krásu
vzal si ji Néleus za choť, když bezpočtu darů dal za ni,
nejmladší ze všech dcer, jež Íjasův Amfión zplodil -
v minyjskem Orchomenu kdys panoval mocně ten vladař.
Byla pak královnou v Pylu a skvělé mu zrodila děti:
Nestora, Chromia po něm a hrdého Periklymena.
Také statečnou Péru mu zrodila, pro lidi zázrak.
Z okolí každý muž se ucházel o ni, však Péleus
chtěl ji dát toliko tomu, kdo silnému Ífiklu krávy
lesklé, širokočelé, zas vezme a z Fylaky nazpět
přižene - obtížný úkol. Jen Melampús, bezvadný věštec,
slíbil je přiřnat, však zdržela ho zlá sudba všech bohů,
tuhá věžeňská pouta a venkovští pastýři skotu.
Ale když měsíce pak a dny mu již ke konci spěly
opětným oběhem roku a stejná zas nastala doba,
silný Ífiklos tehdy ho propustil, když mu on sdělil
všechny výroky boží - tak dala se Diova vůle.
Také jsem uviděl Ledu, kdys manželku Tyndareovu,
která dva udatné syny pak zrodila manželu: byl to
Kastór, krotitel koní, a Polydeukés, ten pěstní
zápasník. Živná zem je přikrývá, žijí však dále,

neboť takovou poctu i pod zemí od Dia mají,
že jsou naživu ob den a ob den jsou oba zas mrtví -
údělem takové pocty se oba dva rovnají bohům.

Manželku Aloéovu jsem uviděl, Ífimedeu,
která mi říkala stále, že vzdala se Poseidónovi:
syny mu zrodila dva, však krátkého věku jen: Óta,
rovného bohům, a Efialta, jenž velice proslul,
obry to největší, jaké zem žírná kdy vypěstovala,
mimoto nejkrásnější hned po slavném Óríónovi.

Neboť ač devítiletí, už měřili na šířku devět
loket a výškou těl už dosáhli devíti sáhů.

Odvěkým olympským bohům ti dva pak vyhrožovali
roznítit válečnou vřavu jim k záhubě, divokou bitvu:
dychtili na Olymp Ossu a na Ossu Pélion vložit,
pohoří s šelestným listím, a po něm se na nebe dostat.

Byli by provedli všechno, jen dosáhnout zralého mládí!

Apollón však, syn Dia a Léty s krásnými vlasy,
zahubil oba, než líce se pokrylo pučícím chmýřím,
dříve než pod skráněmi jim začaly vyrůstat vousy.

Spatřil jsem Prokridu, Faidru i Ariadnu, tu krásku,
zhoubného Mínoa dceru: již dávno si hrdina Théseus
k pahorku posvátných Athén ji přivázel z Kréty, však nic jí
neužil, neboť dřív jí Artemis odňala život

na Díji oblité mořem, když Bakchos dosvědčil únos.

Spatřil jsem Klymenu, Mairu a Erifýlu, tu hnusnou:

za život milého chotě šperk přijala z vzácného zlata.

Nebudu vypočítávat a jménem uvádět všechny,

kolik jsem uviděl tenkrát buď dcer, nebo manželek reků:

dříve by božská noc nám uběhla. Také už čas je

spát, ať k rychlé lodi, k svým průvodcům půjdu, neb tady.

O můj doprovod domů však budou dbát bozi i s vámi."

Skončil, i umkli všichni a nastalo hrobové ticho,

každý ve stinné síni byl uchvácen dojemným kouzlem.

Áreté bělostných paží zas první z nich začala mluvit:

"Fajáci, jak asi v á m ten muž zde připadá zevně

krásou a velikým vzrůstem, a uvnitř rozvážnou myslí?

Je to sic m ů j host, však pocta té návštěvy k a ž d é m u patří.

Proto mi nekvapte tak s tím odchodem, nešetřte nijak

dary, kterých je on tak potřebný. Po vůli bohů

hojnost majetku přec se vám hromadí v palácích vašich."

Promluvil Echenéos, ten staříčkový hrdina, neboť

věkem byl o mnoho starší než ostatní Fajáci všichni:

"Přátelé, zajisté to, co moudrá královna říká,

také je mínění naše a úmysl - všichni to splňte.

Alkinoos však sám má rozhodné slovo v té věci."

K němu zas Alkinoos se ozval a odpověď dával:

"Zajisté stane se tak, jak navrhl, jakože já jsem

doposud živ a vládnu všem Fajákům, výtečným plavcům.

Ať jen se rozhodne host, ač velmi už touží se vrátit,

ještě tu do zítřka zůstat, jen co bych tu pro něho zchystal

veškeré dary. A odjezd, ten budou mít na péči všichni muži a nejvíce já, vždyť ve zdejší obci jsem pánem."

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Alkinoe, ty mocný, jenž vynikáš nad všechny lidi, kdybyste vyzvali mě, ať rok tady zůstanu u vás, přitom mi chystali návrat a dávali nádherné dary, volil bych věru i to, a bylo by větším to ziskem, abych pak s plnější rukou se do milé otčiny vrátil. Tím bych si ještě víc přízně a vážnosti u lidí získal, u všech, kteří mě spatří, až v ithackou zemi se vrátím."

Jemu zas Alkinoos se ozval a odpověď dával:

"Nemůže, Odyssee, kdo na tebe hledí, si myslit, že snad jen tluchuba jsi, muž prolhaný, jakých tu živí přemnoho černá země - ti po celém světě se trousí, osnují lži tak jemné, že ze slov to postřehnout nelze. Ty ale k půvabné mluvě máš navíc i šlechetnou duši. Dovedně, tak jako pěvec, jsi vylíčil žalostné strasti jednak Achajů všech a mimo to i svoje vlastní."

Avšak toto mi řekni a skutečnou pravdu mi vylož:

"Z druhů podobných bohům jsi také tam některé spatřil, s tebou co do Tróje táhli a osudu svého tam došli? Tato noc příliš je dlouhá, je bez konce, doposud není na spaní v ložnici čas, nuž vyprávěj divné ty věci! Já bych až do jasné zory to vydržel, kdyby ses ještě odhodlal útrapy své mi vylíčit tady v té síni."

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Alkinoe, ty mocný, jenž vynikáš nad všechny lidi,
čas je k obšírným řečem a zároveň čas je i k spánku.

Avšak toužíš-li ještě mě poslouchat, nechci se vzpírat
líčit i jiné věci, a daleko krutější, totiž

útrapy všech mých druhů, co později zhynuli bídně,

kteří unikli sice z té trójské žalostné vřavy,

z popudu manželky zlé však při samém návratu zašli.

Velebná Persefoneia když zahnala na různé strany

od jamky veškeré duše žen útlejších, nežli jsou muži,

tehdy přistoupil ke mně duch vladaře Agamemnona,

zkormoucen; kolem něho se družili všichni, co v domě

Aigisthově s ním padli a osudu svého tak došli.

On mě tam rozpoznal ihned, jak černé té krve se napil;

bědoval hlasitým pláčem a proudem proléval slzy,

vztahoval ke mně ruce a toužil mě v náručí sevřít.

Ale svou pevnou sílu už neměl, už neměl svou hbitost,

jakou v ohebných údech on mívával v dřívějších dobách.

Spatřiv ho zaplakal jsem a v srdci jsem pocítil lítost.

Tu jsem ho oslovil takto a mluvil naň vzletnými slovy:

"Vladaři Agamemnone, ty přeslavný Átreův synu,

která to sudička as tě zhubila bolestné smrti?

Cožpak tě na lodích již sám Poseidón zahubil, který

rozpoutal zuřivé větry a neblahé vichřice jejich?

Nebo snad nepřátel dav tě zničil pak na pevné zemi,

když jsi jim odháněl krávy a oveček nádherná stáda,
nebo jsi o jejich město a o ženy bojoval s nimi?"

Takto jsem mluvil, on ozval se hned a odpověď dával:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
nikoli: na lodích mě sám Poseidón nezhubil, který

rozpoutal zuřivé větry a neblahé vichřice jejich,

ani zlých nepřátel dav mě nezničil na pevné zemi,

nikoli: zkázu a smrt mi proradný Aigisthos zchystal!

Pozval mě do domu k sobě a s hříšnou svou chotí mě zabil

po hodech, jako když někdo tak usmrtí u žlabu býka.

Takto jsem přebídnou smrtí já zemřel; kol ostatní druzi

napořád vraždění byli jak vepři s bílými zuby,

které dal porazit boháč, jenž velikým majetkem vládne,

k nějaké svatbě neb hodům či k rozkošné hostině skvělé.

Často jsi bývával při tom, když muži se vraždili spolu,

v souboji usmrcovaní i v ukrutné válečné seči;

kdybys však tohle byl spatřil, pak v srdci bys žalostně zalkal,

jak jsme kol mēsidla tam a u stolů pokrmů plných

leželi v síni a krvi tam mokvala podlaha celá.

Nežžalostnější hlas jsem však zaslechl od Priamovny

Kassandry: úkladná žena ji vraždila, Klytaiméstra,

přese mne skleslou; já zdvíhal jsem ruce a k zemi je opět

spouštěl a na meč je kladl již zmíraje. Nestyda ta se

ode mne odvrátila, a ač jsem už do Hádů kráčel,

odmítla zatlačit oči a ústa mi rukama zavřít.

Není hroznější tvor ni drzejší, nežli je žena,
pokud k tak zločinným skutkům se rozhodne v srdci, tak jako
ona si smyslila též čin hnusný, když řádnému svému
manželu zchystala smrt. Já věru jsem doufal, že jednou
k radosti vrátím se domů jak vlastním svým dětem, tak také
čeledi. Ale ta žena, vši krutosti nad jiné znalá,
hanbou tak pokryla sebe a v budoucnu rovněž i všechny
útlouké ženy, i takovou ovšem, jež koná jen dobro."

Takto on mluvil, já oslovil jej a odpověď dával:

"Běda, to jistě sám Zeus, jenž do dálky vidí, tak strašným
hněvem rod Átreův stihl skrz úklady ženské už dávno!
Kvůli Heleně spartské jsme zhynuli mnozí a nyní
tobě zas Klytaiméstra lest zchystala, když jsi byl vzdálen."

Takto jsem pravil, on ozval se hned a odpověď dával:

"Proto se chraň též ty i k manželce příliš být vlídný,
každou důvěrnou věc jí nesvěřuj, jež ti je známá,
naopak: jedno jí řekni, a druhé ať zůstane skryto!

Tobě však, Odyssee, zvlášť tobě nehrozí vražda
od ženy: velmi je moudrá a šlechetně smýšlí v svém srdci
Íkariova dcera, tvá věhlasná Pénélopeia.

Choť tvou mladičkou ještě jsme doma ti zanechávali,
když jsme do války táhli. Ta u prsu chlapečka měla,
nemluvně - ovšemže teď už zasedá ve sboru mužů,
šťastný! Vždyť milený otec ho spatří, až vrátí se domů,
on se zas přitulí k otcí, jak sluší se. Ale choť m o j e

zmařila dokonce to, abych pohledem na svého syna
nasytil oči - neboť mě samého zabila dříve!
Jiného cos ti však řeknu a ty o tom přemítej v mysli!
Potají, nikoli zjevně, hled' do milé otcovské země
s korábem přistát - vždyť ženám se nikdy už nemůže věřit!

Avšak toto mi pověz a skutečnou pravdu mi řekni,
víte-li z doslechu snad, že ještě je naživu syn můj,
buďto snad v Orchomenu či někde v písčitém Pylu,
nebo snad u Meneláa je v prostranném Lakedaimonu,
neboť kdes na zemi ještě mi nezemřel Orestes jasný!"

Takto on mluvil, já oslovil jej a odpověď dával:

"Proč se mě, Átreův synu, ptáš n a t o h l e? Nevím přec ani,
zdali je živ či mrtev; a do větru mluvit je špatné."

Tak jsme tam oba dva stáli a truchlivý rozhovor spolu
vedli, sklíčení v srdci, a proudem jsme ronili slzy.

Vtom však přistoupil ke mně duch Achilla Péleovce,
potom i Patroklův duch i skvělého Antilocha,
hrdiny Aianta též, jenž krásou i postavou býval
nejlepší z Danaů všech hned po skvělém Achilleovi.

Duše Achilla, rychlého v běhu, mě poznala rovněž,
žalostně naříkala a mluvila vzletnými slovy:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
jakýpak ještě, ty smělče, si vymyslíš hroznější podnik?
Jakpak ses odvážil přijít sem do Hádů, ve kterém sídlí
mrtví, zbavení smyslů, jen obrazy zesnulých lidí?"

Takto on mluvil, já oslovil jej a odpověď dával:

"Achille, Péleův synu, ty z Achajů nejjudatnější,
pro věštbu k Teiresiovi jsem zavítal, zda by mi řekl
radu, jak bych se dostal zas do drsné ithacké země.

Doposud k Achaji blízko jsem nepřišel, nevstoupil ještě
na naši zem, mám pořád jen svízele. Nad tebe nebyl,
Achille, šťastnější nikdo ni dřív a nebude ani
příště; vždyť dokud jsi žil, my stejně jak boha tě ctili,
nyní, když prodléváš zde, zas mocně tu panuješ mrtvým.

Proto se nikterak nermuť, ó Achillee, žes zemřel."

Pravil jsem takto, hned oslovil mě a odpověď dával:

"Slavný ty Odyssee, jen smrt mi k útěše nechval!
Spíš bych chtěl oráčem být a někomu jinému sloužit,
člověku chudému jen, jenž mnoho by majetku neměl,
nežli zesnulým všem tu panovat v království mrtvých.

Nyní však něco mi pověz i o mém statečném synu,
zdali šel do boje též, aby bojoval vpředu, či nešel?

Pověz mi, zdali co víš i o mém hrdinském otci,
zdali požívá dosud cti královské u Myrmidonů,
či si ho v Helladě již a ve Fthíji neváží lidé,
protože vysoké stáří mu spoutává ruce a nohy?

Kdybych tak mohl mu já být na pomoc pod jasným sluncem,
takový, jaký jsem byl kdys v prostorné krajině trójské,
když jsem Achajce bránil a pobíjel nejlepší mužstvo!

Kdybych já mohl, tak silný, v dům otcův jen nakrátko přijít,

jistě by leckdo se zděsil mé síly a nezdolných rukou
z těch, co mu násilí činí a berou mu královskou hodnost!"

Takto on mluvil, já oslovil jej a odpověď dával:

"O Péleovi, tvém slovuťném otci, já doposud nic jsem
neslyšel, plnou však pravdu ti řeknu stran Neoptolema,
tvého milého syna, jak právě mě vybízíš, neboť
na duté souměrné lodi já sám jsem ho přivezl přece
nazpět z ostrova Skýru k svým Achajům v důkladné zbroji.

Kdykoli před městem Trójou jsme společné porady měli,
mluvíval pokaždé první a nikdy se nemýlil; Nestor
podobný bohům a já - my dva jsme jen bývali lepší.

Ale když na trójské pláni jsme zbraněmi válčili zase,
nikdy se nezdržel v houfu a v zástupu ostatních, nýbrž
vybíhal daleko vpřed, vždyť nad všechny vynikal silou;
mnoho pak usmrtil mužů, když zuřila urputná bitva.

Nemohu vypočíst ovšem a jménem uvádět všechny,
kolik tam usmrtil mužů, když bránil nám achajské šiky:
jenom jaký byl rek syn Táleův! Mečem ho zabil,
hrdinu Eurypyly, a přčetní druzi kol něho,
Kréťané, zmírali s ním jen pro dárek určený ženě;
po jasném Memnonovi jsem nespáťřil hezcího muže!

Když pak jsme, nejlepší z Řeků, již hodlali do koně vstoupit,
kterého Epeios zřobil, a mně bylo svěřeno všechno,
abych tu pevnou skřýš jim otevřel, potom zas zavřel,
všichni ostatní vůdci a vládcové Danaů tehdy

z tváří si stírali slzy a každému chvěly se údy,
jeho však vůbec nikdy jsem nespátřil na vlastní oči,
že by byl obličej krásný mu pobled, že by byl z tváří
jedinou slzu si setřel - on nesmírně mnoho mě prosil,
abych ho vypustil z koně, a držadla meče i kopí
těžkého kovem se chápal, jak zamýšlel Trojanům zhoubu.
Když pak to strmé město jsme zbořili Priama krále,
se vzácným darem šel k lodi a s podílem, nebyl však raněn,
neboť broušený oštěp ho z dálky nezasáh, ani
zblízka ho nebodl meč, jak takové zranění často
přichází v urputném boji, vždyť Arés tam zuřivá slepě."
Když jsem končil svou řeč, duch Achilla, rychlého v běhu,
odcházel dlouhými kroky zpět po louce asfodelové,
potěšen, že jsem syna mu líčil jak skvělého reka.
Stály tam ostatní duše z těl zemřelých, zármutku plny,
každá se tázala na to, co nejvíc jí dělalo starost.
Aianta Telamónova duch jediný postával stranou
ode mne, neboť dosud se kvůli vítězství hněval,
které jsem nad ním získal kdys u lodí ve sporu o zbroj
Achilleovu -jak cenu ji určila vznešená matka;
rozhodli synové trójští ten spor a bohyně Pallas.
Kéž bych se nebyl nikdy stal vítězem za tuto cenu!
Neboť kvůli té zbroji zem skryla tak nádhernou hlavu
Aianta, který krásou i hrdinstvím daleko předčil
veškeré danajské reky hned po skvělém Achilleovi.

K němu já lichotnou řečí jsem promlouval: "Aiante, synu
hrdiny Telamóna, ty nechceš ni po smrti tedy
zapomenout mi hněv, jímž pro onu prokletou výzbroj
vzplanuls? Ji poskytl bozi jen ke zkáze Řeků, vždyť v tobě
ztratili obrannou zeď! My Achajci stále se pro tvůj
zánik rmoutíme stejně, jak pro hlavu Achilleovu.
Věř mi, že nikdo jiný tím nebyl však vinen než Zeus jen,
který strašlivým hněvem se rozeznil na všechno vojsko
danajských kopiníků, a tebe tak odsoudil k smrti.
Pojď jen, vladaři, sem, ať uslyšíš hovor a moje
sdělení: ukrot' svůj hněv a vzpurnou, zjitřenou mysl!"
Takto jsem mluvil, on neodpovídal a odešel zase
do temnot k ostatním duším těl zemřelých, které dlí v Hádu.
Snad by byl na mne i mluvil, byť rozhněván, nebo já na něj,
ale v milených prsou můj duch už horoucně toužil
uvidět před sebou duše i ostatních zemřelých reků.
Tehdy jsem Mínóa spatřil; to syn byl proslulý Diův,
seděl se zlatým žezlem a soudil tam zemřelé. Oni
seděli okolo vládce neb stáli v Hadově sídle
s širokou branou a stále se tázali na svoje práva.
Potom jsem obrovitého tam rozeznil Óríóna;
po louce asfodelové zvěř divokou do houfu sháněl,
kterou na pustých horách sám usmrtil kdysi; měl v ruce
kyj, ten celý byl z kovu a nikdy se nemohl zlomit.
Také jsem Titya spatřil - to syn byl přeslavné Země;

ležel tam na tvrdé půdě a pokrýval na devět sáhů.
Po obou stranách mu stáli dva supi a žrali mu játra
(nemoh se rukama bránit) a bránci proklovávali,
neboť Diovu družku on zneuctil, vznešenou Létu,
právě když do Delf se brala přes Panopeus příhodný k tanci.
Také jsem Tantara zhléd, jak ukrutné útrapy snáší:
v jezeře stál a voda až k bradě mu dosahovala.
Zřejmě se trápil žízní, však nabrat a napít se nemoh.
Kdykoli dychtil ten stařec se k hladině sehnout a napít,
voda se pokaždé stáhla a zmizela, okolo nohou
tmavá se jevila zem - to bůh tam vysoušel vláhu.
Stromoví s vysokým listím mu sklánělo ovoce k hlavě:
byly tam marhany, hrušně a jabloně nádherných plodů,
jakož i sladké fíky a olivy rostoucí bujně.
Jakmile chystal se stařec, že dotkne se rukama plodů,
pokaždé silný vítr je vymrštil ke stinným mrakům.
Také jsem Sisyfa zhléd, jak trvale trampoty snáší:
do vrchu obrovský balvan vždy oběma rukama valil.
Nohama opíral se i rukama o zem a balvan
strkal do kopce vzhůru až k vrcholu, ale když chtěl ho
překulit přes vrch, ta tíž ho pokaždé zvrátila nazpět -
rázem zas na rovnou zem se kutálel drzý ten balvan.
Poznovu ze všech sil jej strkal zas nazpátek, z údů
stékal mu v praménkách pot, mrak prachu mu od hlavy stoupal.
Siláka Héraklea jsem rozpoznal po něm, však jenom

přízrak - on sám dlí ve sboru odvěkých bohů, kde stále
v radostech žije a za choť má Hébu půvabných nohou,
dceru to velkého Dia a Héry v opáncích zlatých.

Okolo něho zněl šum těch zemřelých, jako když ptáci
na všechny strany se plaší; on podobný černavé noci
držel nekrytý luk, šíp k těživě tiskl a hrozně
díval se okolo sebe, jak chtěl by už vypustit střelu.

Strašlivý závěsný pás mu visel kol dokola přes hrud';
zlacený byl ten řemen, v němž zářily výtvary božské:
medvědi, divocí kanci a lvi též jiskrnocí,
urputné seče a bitvy, i rubáni mužů a vraždy.

Kéž by ho nebyl zrobil, kéž podobný nezrobí nikdy
ten, jenž dovedným umem kdys vytvořil takový řemen!

Poznal mě ihned ten rek, jak v Hádů mě očima spatřil,
žalostně lkal a ke mně pak hovořil vzletnými slovy:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
jakýsi neblahý osud i t y tedy, ubohý, s sebou

vlečeš, jaký jsem nesl i j á kdys pod zářným sluncem!

Kronovce Dia jsem syn, a přesto jsem na světě musel
nesmírné útrapy snášet, vždyť býval jsem v područí muže,
který byl daleko horší a úkoly těžké mi dával.

Jednou též pro psa mě poslal až sem, vždyť nemoh si jiný
úkol už vymyslet pro mne, jenž krutější byl by než tento.

Já však vynesl přec a vyvedl Kerbera z Hádů,
neboť mě provázel Hermés i Athéna jiskrnooká."

Řekl, a odešel zase zpět do domu Hádova. Já však
stále tam na místě čekal, zda ještě se dostaví ke mně
některý z oněch reků, co zhynuli v dřívějších dobách.
Snad bych byl uviděl ještě i pradávne reky, jak chtěl jsem,
Thésea s Peirithoem, dva proslulé potomky boží,
dříve však zástupy mrtvých se bez počtu začaly sbíhat
s ohromným hlukem a křikem. Já hrůzou jsem najednou bledl,
že by snad Gorgony hlavu, té příšerné nestvůry, mohla
vznešená Persefoneia sem na mne z podsvětí poslat.
Proto jsem ihned spěchal k své lodi a vybízel druhy,
ihned ať vstupují na loď a odvážou od břehu lana.
Rychle tam nastupovali a sedali na lávky k veslům.
Po toku Ókeanově loď zvlněnou hladinou plula
zpočátku pomocí vesel, dál hnal ji pak vítaný větřík.

ZPĚV DVANÁCTÝ

Odyseus se svými druhy se rozloučíš Kirkou. Unikne všem nebezpečím, hlavně Skylle a Charybdě, i když ne beze ztrát, ale na zpáteční cestě pobijí jeho druhové stáda Héliova. Za to je postihla bouře, při níž všichni zahynuli krom Odyseea. Ten se zachránil na Ógygii u nymfy Kalypsy

Ale když opustil koráb již hladinu Ókeanovu,
po moři širokých cest zas dorazil vlnami nazpět
k ostrovu Aiaji s námi, kde Zora zrozená jitrem
sídlí a kde jsou tance a kde jsou i východy slunce.
Když jsme tam dospěli, koráb jsme přihnali k písčité souši,
nato jsme vystoupli z něho blíž mořského příboje na břeh.
Tam jsme si potom zdřímli a vyčkali do jasné Zory.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

do domu Kirčina tehdy své druhy jsem posílal, aby
mrtvého Elpénora sem přinesli tělo. Pak rychle
polena zchystali jsme a v zármutku strojili pohřeb
na mysu onoho břehu a proudem jsme ronili slzy.
Když pak shořelo tělo a na mrtvém těle i výzbroj,
rov jsme mu nasypali a na něm jsme vztyčili kámen,
a pak na vrchol rovu jsme zabodli příhodné veslo.
Toto jsme konali všechno. A ovšemže neušlo Kirce,
že jsme se vrátili z Hádů. Ta vzápětí ze svého domu
vystrojená k nám přišla a zároveň služky nám nesly
v hojnosti chleba i maso a jiskrné červené víno.
Stanula uprostřed nás a pravila, bohyně jasná:
"Smělci, kteří jste vešli již zaživa v Hadovo sídlo,
kdežto ostatní lidé jen jedenkrát zmirají, nuže
teď se tu pokrmy syťte a k nim i víno tu pijte
na břehu po celý den; však po ránu, s úsvitem Zory
můžete odplout. Já cestu vám ukážu, vysvětlím všechno
podrobně, aby vás v moři neb na zemi nestihla bolest
nějakým úkladem trapným a strasti jste nezakusili."
Mluvila takto a mužný náš duch ji poslechl zase.
Tehdy jsme po celý den tam dleli, než zapadlo slunce,
nadbytek masa jsme jedli a pili jsme lahodné víno.
Ale když zapadlo slunce a snesl se večerní soumrak,
k zadním provazům lodním mí druzi si ulehli k spánku,
mne však za ruku vzala a opodál milených druhů

vybídla sednout, pak lehla si ke mně a na vše se ptala;

já zas bohyni všechno jsem vyložil, jak se to patří.

Tehdy mi vznešená Kirké tam sdílela: "Takto jsi tedy

splnil již celý ten úkol. Teď t y zase poslyš, co j á ti

dále povědět chci - sám bůh ti to uvede v paměť.

Nejdříve k Seirénám přijdeš; ty bohyně každého zmámí,

kdo se k nim dostane z lidí. Ať kdokoli je to, kdo k nim se

přiblíží z nevědomosti a uslyší hlasy těch Seirén,

ten se už nevrátí domů, a manželka s malými dětmi

nebude moci k němu už přistoupit, projevit radost,

neboť Seirény lživé, jak sedí tam na krásné louce,

jasným zpěvem ho zmámí; kol nich jsou hromady velké

kostí tlejících mužů a na kostech zvětrává kůže.

Pluj tedy mimo ten ostrov a zalep uši svým druhům

zhnětým medovým voskem, ať nikdo z nich nemůže zpěv ten

zaslechnout; ale ty sám jej poslouchej, budeš-li přát si.

Nechať na rychlé lodi ti přiváže provazem vstoje

k stožáru nohy i ruce, a provaz ať připevní k němu,

dokud si neposlechneš, pln radosti, hlasy těch Seirén.

Budeš-li prosit své druhy a vybízet uvolnit provaz,

ať ještě tužšími pouty tě přitáhnou k lodnímu stěžni.

Ale až druhové tví už proplují okolo Seirén, -

tady už nemohu tě dál zevrubně nabádat, kterou

ze dvou cest si máš zvolit - ty naopak sám se již porad'

s vlastním rozumem svým, však o obou směrech ti povím.

Tady jsou skaliska strmá, vstříc hřmotí jim veliké vlny
bohyň Amfitríty, té vládkyně modravých očí.
Plankty - O d r a z n é s k á l y - jim říkají blažení bozi.
Nemůže ani pták kol proletět, jediná z plachých
holubic - s ambrosií ty létají k Diovi Otci -:
jednu ta hladká skála vždy nárazem zahubí, ale
Otec Zeus zas jinou jim posílá, doplnit počet.
Dosud tu žádný koráb, jenž připlul, neprojel s lidmi:
vichřice zhoubného ohně a zvlněná hladina zmítá
společně lodními prkny a těly zde zhynulých plavců:
toliko jediná loď tam proplula, brázdící moře,
A r g ó, slavená všemi, když od krále Aiéta plula.
Ale i tuto by proud byl vymrštil na velké skály,
tu však převedla Héra, vždyť Ijásón býval jí milý.
Naproti nim dvě skaliska jsou, z nich jedno až k nebi
ostrým vrcholem sahá a šedavá mlha ho kryje;
nikdy ten mlhavý příkrov tam nemizí, na vrchol nikdy
nepadá sluneční zář, ni v podzimní době, ni v létě.
Žádný smrtelný člověk jej nezleze, nevstoupí na něj,
kdyby i dvacet měl rukou a dvacet i nohou měl, neboť
skála je hladká a kolem je jakoby přitesávaná.
Uprostřed oné skály je jeskyně od mlhy šerá,
k západu obrácená, v kraj temnot. A tamtudy právě,
věhlasný Odyssee, loď klenutou budete řídit.
Kdyby i mladý muž, pln síly, šíp vystřelil z luku

z klenuté lodi, přec šíp by nedolét na dno té sluje.

Tam tedy přebývá Skylla a štěká příšerným hlasem.

Má sic kňučivý hlas jak štěně, které se právě

vylihlo, sama je ale zlá nestvůra. Kdo by ji spatřil,

nemoh by pocítit radost - sám bůh ne, kdyby ji potkal.

Dvanáct ta obludná Skylla má noh, a nestvůrné všechny,

šest má předlouhých krků a na každém krku je hrozná,

příšerná hlava. V tlamě má třemi řadami zuby,

husté, velice četné, a černé smrti jsou plné.

V hloubi té klenuté sluje se ukrývá do půli těla,

ven má vysunuté jen hlavy z té prohlubně hrozná,

čihá tam všude kol skály a všechno tam napořád loví:

delfíny, tuleně mořské a polapí někdy i větší

nestvůru - tisíce živí jich hučící Amfitrité.

Plavci se nemohou chlubit, že bez újmy propluli někdy

na lodi kolem té stvůry; vždyť z korábu s modravou přídou

uchvátí každou z těch hlav vždy muže a nese ho k sobě.

Spatříš pak, Odyssee, i druhou tu skálu: je nižší,

obě jsou navzájem blízko, ten prostor bys přestřelil šípem.

Na ní je veliký fík, však planý a zarostlý listím,

pod ním pak černou vodu zas božská Charybdis vpíjí:

tříkrát ji vychrlí za den a tříkrát zas pohltí, zjev to

hrozný! Kéž nepřijdeš k ní, až bude si plnit svůj jícen,

neboť ni Poseidón sám by tě nevyrval potom z té zkázy!

Proto se k Skyllině skále pak raději přiblíž a rychle

koráb žeň okolo ní, vždyť jistě je o mnoho lépe
na lodi pozbyt šest druhů než najednou o všechny přijít."

Mluvila takto, já oslovil ji a odpověď dával:

"Bohyně, prosím, i o tom teď pověz mi neklamnou pravdu,
možno-li Charybdě zhoubné se některak vyhnout a prchnout,
Skylle se ubránit však, až bude mi přepadat druhy."

Takto jsem mluvil a bohyně jasná hned odpovídala:

"Smělče, ty zase už myslíš jen na nové válečné činy,
na boj? Což nemíníš couvnout ni před bohy nesmrtelnými?

Není to s m r t e l n ý tvor - zlo n e s m r t e l n é je Skylla,
přehrozná, ukrutná, děsná, a v boji se přemoci nedá!

Nelze se ubránit před ní -je nejlépe utéci od ní!

Neboť kdybys tam meškal a u skály chystal se k boji,
strach mám, že vyrazí opět a napadne zase tvůj koráb
stejným počtem svých hlav a tolik zas mužů ti vezme.

Raději ze všech sil pryč vesluj a Krataiidu

vzývej, Skyllinu matku, jež lidem ji zrodila k zkáze;

ta ji pak zadrží již, aby znovu se nevrhla na vás.

Na ostrov Thrínakii pak připluješ. Početná stáda

tučných ovcí a krav se Héliovi tam pasou.

Skotu je sedm stád, stád nádherných ovcí je stejně.

V každém je padesát kusů a ty se mu nemnozí nikdy,

avšak nehynou těž; bdí nad stády pastýřské nymfy,

Světluše a s ní Zárná, dvě bohyně s krásnými vlasy.

Héliu Hyperionu je zrodila Neaira jasná.

Když tedy zrodila je a vyrostly, vznešená matka
na dálný ostrov bydlit je poslala, na Thrínakii,
hlídat tam lesklé krávy a ovečky otcí. Když budeš
na návrat myslit a stád se nedotkneš, mohl bys přijít
do milé Ithaky zas i s druhy, byť po mnoha strastech;
jestli však budeš je hubit, pak já ti tu zvěstuji zkázu
korábu i tvých druhů; a s á m kdybys vyvázl, potom
o všechny druhy své přijdeš a vrátíš se pozdě a bídně."

Řekla, a se zlatým trůnem se vzápětí zjevila Zora.

Vzhůru pak bohyně jasná zas odešla na ostrov. Já však
kráčel jsem ke své lodi a vybízel všechny své druhy,
nastupovat zas na loď a odvázat od břehu lana.

Vcházeli na koráb rychle a na lávky sedali k veslům;
seděli řadou a vesly hned brázdili zpěněné moře.

Kirké s krásnými vlasy, ta mluvící bohyně mocná,
za lodí s modravou přídou nám pouštěla příhodný vítr,
přůvodce znamenitého, jenž naplno nadouval plachty.

My pak, když náradí všechno jsme na lodi zchystali, též jsme
seděli; loď hnal vítr a řídil ji kormidla správce.

Tehdy já, zkormoucen v srdci, jsem promlouval takto k svým druhům:

"Přátelé, nesmíme znát jen j e d e n nebo jen d v a z nás
božské vzkazy, jež Kirké mi sdělila, bohyně jasná.

Proto je povím i vám, ať zemřeme, znalí těch vzkazů,
anebo uniknem smrti a vyhnem se osudu svému.

Nejdříve vybízí nás, ať uniknem čarovným tónům

Seirén, těch božských pěvkyně, i jejich květnaté louce.
Vybídlá jenom mne hlas jejich poslouchat. Vy však
pevnými pouty mě svažte, ať bez hnutí na místě vyčkám
vstoje u stěžně lodi, a k němu mě přivažte lanem.
Jestli vás budu však prosit a rozkáži uvolnit pouta,
vy pak dalšími pouty mě tiskněte k lodnímu stěžni!"
Já tedy o tom všem jsem mluvil a vykládal druhům.
Zatím úpravná loď již dospěla rychle a hbitě
k onomu ostrovu Seirén - vždyť hnal ji příznivý vítr.
Náhle však povětrí ztichlo a celou hladinu mořskou
nečeřil nejmenší vánek - bůh skonej šil vzbouřené vlny.
Druhové povstali ihned a svinuli na lodi plachty,
ty pak v klenutou loď zas složili, k veslům si sedli,
lopatkou hlazených vesel pak doběla pěnili vodu.
Já ale ostrým mečem jsem rozkrájel na malé kousky
veliký kotouč vosku a v silných rukou je hnětl.
Rychle se rozpouštěl vosk, když veliká síla ho tiskla,
když jej zahříval též žár Héliá Hyperíona -
po řadě všem svým druhům tím voskem jsem zalepil uši.
Oni zas provazem v lodi mi svázali k stožáru vstoje
ruce a zároveň nohy a zadržli provazu konce,
sami si sedli a vesly zas tepali zpěněné moře.
Když jsme už vzdáleni byli, co člověk by dokřikl hlasem,
rychle jak pluli jsme vpřed, jim neušel rychlý náš koráb,
jak se tak nablízku hnal, - i zpívaly nápěvem zvučným:

"Přeslavný Odyssee, ty Achajů veliká pýcho,
sem pluj a zastav loď, ať vyslechneš kouzelné hlasy,
neboť doposud nikdo tu neproplul na černé lodi,
dokavad z našich úst dřív nezaslech přeslaské hlasy:
každý se potěší jimi a vrací se moudřejší od nás;
víme přec bezpečně všechno, co v prostorné krajině trójské
trójský i achajský lid kdys vytrpěl po vůli boží,
víme, co v budoucnu též se přihodí na žírné zemi!"

Tak zněl překrásný hlas, jímž zpívaly, srdce však chtělo
poslouchat dál; i velel jsem druhům a obrvím kynul,
aby mě pustili - ti však se na vesla vrhli a pluli.

Toliko Perimédés a Eurylochos hned povstal,
v tužší mě vázali pouta a ještě víc k stožáru tiskli.

Když jsme už propluli kolem a potom už nebylo možno
zaslechnout hlasy těch Seirén a jejich kouzelnou píseň,
rychle mí věrní druzi ten vosk si vyňali opět,
jímž jsem jim zalepil uši, a sňali pak pouta i ze mne.

Když jsme však opouštěli ten ostrov, já najednou spatřil
veliký příboj a dým a zaslech jsem strašlivý rachot.

Jak se mí lodníci lekli, hned vesla jim vypadla z rukou,
do proudu zašplíchla všechna a koráb tam na místě stanul,
neboť hlazená vesla ho v rukou již nepoháněla.

Tu jsem já procházel lodí a po řadě přistoupil ke všem
mužům a vlídnou řečí jsem dodával mysli svým druhům:

"Přátelé, v útrapách zlých jsme přece už zkušené velmi,

jistě tu větší svízel nám nehrozí, nežli když Kyklóp
v klenuté jeskyni své nás bezcitným násilím věznil;
ale i z té jsme pak prchli mou zdatností, radou a vtipem -
proto i na tyto hrůzy snad jednou si vzpomínat budem.
Nuže, teď poslechněm všichni, co já vám tu poradím: sed'te
na svých lávkách a vesly ten mořský hluboký příboj
s úsilím brázděte vpřed, zda takto by Zeus nám dopřál
vyhnout se záhubě této a šťastně jí uniknout. Proto
ukládám, kormidelníku, teď tobě - to do srdce vštip si -,
neboť klenuté lodi nám kormidlo řídíš: teď stále
stranou od toho dýmu a vlnění odvracej koráb,
spíš se hled' ke skále dostat, sic mohl by, aniž bys tušil,
zabočit k onomu místu a tak bys nás do zkázy vrhl."
Takto jsem pravil a oni mou výzvu hned poslechli. Dál však
o Skylla nemluvil jsem, té nestvůře nezdolatelné,
aby snad druhové hrůzou mi nechtěli veslovat dále,
aby se nechtěli spíš kdes uvnitř korábu ukrýt.
Tehdy já zapomněl též i na Kirčín bolestný příkaz,
když mi na srdce kladla, ať nijak se nechystám k boji:
naopak, skvělou zbroj jsem oděl a do každé ruky
uchopil po dlouhém kopí a vystoupil na pokrov lodi
na přídě, neboť jsem čekal, že odtamtud asi se nejdřív
objeví skalní Skylla, jež hrozila zkázou mým druhům.
Nikde jsem nemoh ji spatřit, a už mi zemdlely oči,
jak jsem se rozhlížel všude a díval se k mlhavé skále.

My pak tou úžinou pluli a kvíleli, neboť tam byla
na jedné straně Skylla a na druhé Charybdis božská
začala solný vír zas do sebe strašlivě vpíjet.

Kdykoli chrlila vodu, jak měděnc na prudkém ohni
všecka se zdýmala varem a vířila, do výše pěna
stříkala k vrcholům skal a na oba dopadávala.

Kdykoli slanou tu vodu však začala do sebe vpíjet,
uvnitř v zející vír se stáčela všechna a kolem
strašlivě hučela skála a země od písku tmavá
zespod se ukazovala - i bledli mí druhové hrůzou.

My jsme se zalekli zkázy a k Charybdě upřeli pohled.

Zatím mi urvala Skylla šest druhů z vyduté lodi,
kteří jak rukama byli, tak zdatností nejlepší ze všech.

Když jsem se po rychlé lodi a zároveň po družích rozhléd,
spatřil jsem už jen nohy a nad nimi ruce těch druhů,
nesených Skyllou vzhůru. Ti ubozí křičeli hrozně,
jménem volali mne -již naposled! - zoufalí v srdci.

Jako když z výběžku skály kdes rybář svým předlouhým prutem
hází s úmyslem lstivým své vnařidlo nevelkým rybám
vrhaje do moře rourku, jež z rohu je polního býka,
jednu pak lapí, a jak se tak třepotá, hodí ji na zem,
tak sebou třepali oni, když ke skále vzhůru je nesla.

Žrala je v otvoru sluje a v strašné smrtelné tísní
druhové kvíleli žalně a ruce vzpínali ke mně.

To bylo nejžalostnější, co na vlastní oči jsem spatřil,

ze všeho, co jsem zažil, když mořské dráhy jsem zkoumal.

Když jsme pak unikli skalám a Charybdě hrozná a Skylle,

potom jsme připluli brzy již k nádherné bohově výspě,

na níž se pásly krávy tak krásné, širokočelé,

Hélia Hyperiona, a tučné početné ovce.

Tehdy jsem s černou lodí byl ještě na moři, když jsem

zaslechl bučení krav, jež v ohradě byly, a rovněž

bečení ovcí. I přišlo mi na mysl to, co mi řekl

thébský Teiresiás, ten osleply věstec, a Kirké,

která mi na srdce kladla, a důrazně, abych se vyhnul

ostrovu Hélia, boha, jenž blaží smrtelné lidi.

Tehdy já ke svým druhům jsem promlouval, sklíčený v srdci:

"Druhové, slyšte má slova, ač tolik jste zkusili strastí,

věštbu ať Teiresiovu vám povím, i Kirčina slova,

která mi na srdce kladla, a důrazně, abych se vyhnul

ostrovu Hélia, boha, jenž blaží smrtelné lidi:

tam, jak říkala, vzejde nám pohroma nejstrašlivější.

Proto svou černou loď dál od toho ostrova žeňte!"

Takto jsem mluvil a jim se zlomilo milené srdce.

Vzápětí Eurylochos mi oplácel ošklivou řečí:

"Krutý jsi, Odyssee! Máš nadbytek síly a nejsi

tělesně znaven - ba jistě je na tobě z železa všechno,

nechceš-li svolit svým druhům, tak ztýraným prací a bděním,

vystoupit na pevnou zem, kde na výspě oblitě mořem

zas bychom jednou mohli si připravit lahodné jídlo:

po celou kvapivou noc nás naopak bez cíle nutíš
bloudit a od ostrova nás zaháníš na mlžné moře.
Za noci vznikají přec zlí větrové, záhuba lodí.
Kampak by kdokoli z nás pak unikl před náhlou zkázou,
jestliže větrná smršť nás náhle přepadne venku,
Zefyros dující ostře neb Notos, kteří tak nejspíš
dovedou roztříštit loď i bez vůle vládnoucích bohů.
Proto už tmavé noci my všichni se podřídme nyní,
už si tu připravme jídlo a zůstaňme u rychlé lodi.
Zrána zas vstoupíme na ni a poplujem po širém moři!"
Eurylochos tak mluvil a z druhů to schvaloval každý.
Tehdy jsem poznával již, že božstvo nám záhubu chystá.
Proto jsem oslovil jej a hovořil vzletnými slovy:
"Eurylochu, jsem sám, a vy na mne s násilím jdete!
Avšak nyní vy všichni se zavažte přísahou mocnou:
najdem-li nějaké veliké stádo buď skotu, neb ovcí,
ne aby někdo z vás snad ve zpupné zaslepenosti
porazil nějakou krávu neb ovečku - nýbrž jen klidně
z onoho jídla si berte, jež božská Kirké nám dala."
Pravil jsem takto a každý hned přísahal, jak jsem je žádal.
Když se tak zařekli všichni a přísahu skončili řádně,
v zátocě vklíněné do skal jsme přistáli s úpravnou lodí,
nablízku sladké vody. I vyšli, pak druhové moji
z lodi a obratnou rukou si zchystali k večeři jídlo.
Když ale dychtivost jídla a pití již ukonejšili,

vzpomněli na milé druhy a plakali nad těmi, které
urvala z klenuté lodi a pohřbila v útrokách Skylla.
Tak tam plakali stále, až přišel jim sílivý spánek.
V poslední třetině noci, když z oblohy mizely hvězdy,
Zeus, jenž hromadí mraky, nám náhle roznítil prudkou
vichřici s hroznou bouří a úplně zahalil mračny
zároveň moře i zem a z nebe se prostřelo temno.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
zakotvili jsme loď a vtáhli ji do duté sluje,
kde svá rejdiště krásná a sedadla mívaly nymfy.
Tehdy jsem poradu svolal a uprostřed druhů jsem řekl:
"Přátelé, na rychlé lodi je zásoba jídla i pití,
zdržme se tedy těch krav, ať něco zas nezakusíme!
Všemocný bůh je pánem těch krav a tučných těch ovcí,
Hélios, který vše vidí a zároveň všechno i slyší."
Pravil jsem takto a oni hned poslechli v zmužilém duchu.
Tehdy tam po celý měsíc vál stále jen Notos, a žádný
jiný se nezdvíhal z větrů, než toliko Euros a Notos.
Dokavad druhové měli dost jídla a rudého vína,
dotud šetřili krav - vždyť toužili naživu zůstat.
Ale když na lodi pak už zásoby všechny jim došly,
když už, nuceni nouzí, se za lovem potulovali
ptáků a ryb a všeho, co do milých rukou jim přišlo,
na hroty zahnutých udic, když hlad jim žaludky svíral,
tehdy jsem odešel sám dál na ostrov, poprosit bohy,

zdali by některý z nich mi ukázal cestu, jak odplout.

Když jsem pak ostrovem krácel a již jsem se vzdálil svým druhům,

šel jsem si umýt ruce, kde úkryt byl před větrem, a pak

ke všem já bohům se modlil, co na širém Olympu sídlí;

ti však lahodný spánek mi rozlili na oční víčka.

Mezitím Eurylochos však začínal s druhy zlou radu:

"Přátelé, slyšte má slova, ač všelikých útrap jste znali!

Každá na světě smrt je strašlivá ubohým lidem,

nejhůř však h l a d e m je zemřít a dojít tak osudu svého.

Proto si z posvátných krav sem přičeňme nejlepší kusy,

vzdejme pak obět' bohům, co sídlí na širém nebi!

Jestliže v otcovskou zem zas přijdeme, v Ithaku rodnou,

ihned bohatý chrám tam zřídíme Hyperionu,

mnoho pak vzácných darů mu vložíme do toho chrámu.

Jestli se rozhněvá na nás a za krávy s přímými rohy

zatouží zničit nám loď a ostatní bozi to schválí,

spíše bych, pohlcen vodou, chtěl najednou ztratit svůj život,

nežli se po dlouhý čas zde na pustém ostrově mořit."

Eurylochos tak mluvil a z druhů to schvaloval každý.

Hned tedy z posvátných krav si přihnali nejlepší kusy,

zblízka, neboť se pásly hned u lodi s modravou přídou,

krávy zahnutých rohů, tak krásné a širokocelé.

Stoupili si okolo nich a vroucně se modlili k bohům,

z dubů vysokých korun si strhali hebounké listí -

neměli bílý ječmen už na lodi dovedně kryté.

Když se pak pomodlili a krávy už skláli a stáhli,
vyřízli kusy z kýty a celé je pokryli lojem,
dvojitou vrstvou, a na něj hned vložili úkrojky masa.

K polití pálených žertev však neměli víno, a proto
vodou kropili je a přitom si vnitřnosti pekli.

Když pak už spálili kýty a snědli již útroby všechny,
krájeli ostatní části a na rožně nabodli kusy.

Tu teprv z očních víček mi odletěl sílivý spánek,
a já hned na mořský břeh, k svému rychlému korábu spěchal.

Když už jsem na této cestě byl blízko své prohnuté lodi,
horký mě ovanul dým svou vůní z pálené žertvy.

Začal jsem úpět a lkát a k věčným bohům jsem zvolal:

"Otče Die a všichni vy věční blažení bozi,
vy jste tím ukrutným spánkem mě uspali věru k mé zkáze:
druzi, co zůstali zde, si smyslili troufalý skutek!"

K Héliu Hyperionu se rychle s poselstvím vznesla

Světluš s dlouhým rouchem, že my jsme mu zabili krávy.

Ihned k nebeským bohům sám promlouval, rozhněván v srdci:

"Otče Die a všichni vy věční, blažení bozi,
odplaťte přísným trestem všem druhům Odysseovým,
kteří mi zabili zpupně mé krávy - vždyť já jsem se vždycky
nesmírně radoval z nich, když na hvězdné nebe jsem stoupal,
i když jsem z hvězdného nebe zas dolů se obracel k zemi.

Jestli mi ztrátu těch krav, jak náleží, neodpykají,
sestoupím v Hadovu říši a mrtvým budu tam svítit."

Zeus, jenž hromadí mraky, mu odpověď dával a pravil:

"Hélie, sviť jen dál nám bohům nezmírajícím,
jakož i smrtelným lidem tam na žírné, úrodné zemi!

Brzy jim rychlou loď já zasáhnu zářivým bleskem
uprostřed třpytného moře a napadrt' roztřím celou!"

Kalypsó s krásnými vlasy mi o tom podala zprávu,
jí zas, jak říkala mi, to pověděl průvodce Hermés.

Ale když potom jsem sešel už k moři a korábu svému,
zblízka každého zvlášt' jsem huboval - žádnou však pomoc
nalézt jsme nemohli již - ty krávy byly už mrtvé.

Hned pak znamení zlá mým druhům dávali bozi:

stažené kůže lezly a na rožních bučelo maso
syrové, pečené též - jak živé krávy to řvalo.

Potom si věrní mí druzi šest dnů tam pochutnávali
na Héliových krávách, když přihnali nejlepší kusy.

Ale když Kronovec Zeus už sedmé jitro nám seslal,
tehdy se najednou ztišil ten vítr, jenž burácel s bouří;
my jsme vztyčili stěžeň a napjali bělostné plachty,
rychle jsme nasedli na loď a vypluli na širé moře.

Když jsme však opouštěli ten ostrov a kolkolem žádnou
pevninu nebylo vidět, než toliko nebe a moře,
tehdy Kronovec Zeus nám nad naší klenutou lodí
rozestřel černavé mračno, až pod ním ztmavělo moře.

Lod' už po dlouhou dobu nám neplula, neboť se náhle
skučící Zefyros přihnal a burácel s velikou bouří.

Hrozná větrná smršť nám přervala přední dvě lana
stožáru, stožár pad nazad a s ním i všechna ta lana
sletěla do spodku lodi - ten stožár však na zádi zasáh
do hlavy kormidelníka a v hlavě mu veškeré kosti
rozdrtil jedním rázem, a on jak potápěč sletěl
dolů z pokrovu lodi - duch mužný mu opustil kosti.

Zároveň Kronovec zahřměl a udeřil do lodi bleskem:
celý náš koráb se zvrátil tím zásahem Diova blesku,
sirný jej naplnil pach a druhové vypadli z lodi.

Podobni mořským rackům kol černé lodi se všichni
zmítali na mořských vlnách - a bůh jim odnímal návrat.

Já jsem však po lodi pobíhal sám, až vlnění prudké
stěny mi urvalo z kýlu - ten holý nesly dál vlny,
z korábu ke kýlu strhly i stožár. Zadní pak lano
pletené z býčí kůže i nadále viselo na něm.

Pevným tím lanem jsem stožár i kýl hned přivázal k sobě,
pak jsem se posadil na ně a zhoubné větry mě nesly.

Tehdy se utiřil Zefyr, jenž burácel s velikou bouří,
zato se přihnal však Notos a přinášel strasti mé duši,
abych tu podruhé ještě se proplavil Charybdou zhoubnou.

Hnal mě tak po celou noc, až s východem slunce jsem připlul
ke skále nestvůrné Skylly a k Charybdě strašné. Ta právě
začala z mořských hlubin tu slanou vodu zas vpíjet.

Já se však vyšvihl vzhůru a na fík vysoký skočil,
na něm pak přimknut jsem tkvěl jak netopýr, neboť jsem neměl

oč bych se nohama opřel a na co bych bezpečně vstoupil:
kořeny spadaly v hloubku a do výše větve se pjaly
nesmírně dlouhé a velké, že stínily Charybdu celou.
Tak jsem se pořád tam držel, až Charybdis vyvrhne opět
stožár i kýl. Ač toužil jsem po nich, ty přišly mi pozdě,
v době, kdy z náměstí soudce se k večeři zdvihne, kde přes den
soudil přečetné spory zle proučích se mužů; v té době
z jícnu Charybdy hrozné se zjevily znovu ty trámy.
Tehdy ke skoku shůry já spustil jsem ruce i nohy,
plácl jsem doprostřed moře hned vedle těch předlouhých trámů,
sedl si na ně a proplul jsem úžinou pomocí rukou.
Skyllu však otec bohů a lidí mi nedal už spatřit,
neboť tenkrát bych býval už neušel záhubě náhlé.
Po devět dní jsem odtud byl unášen, v desáté noci
k ostrovu Ógygii mě přivedli bozi, kde sídlí
Kalypsos s krásnými vlasy, ta mluvící bohyně mocná.
S láskou se starala o mne. Však nač bych ti tohleto líčil?
Vždyť jsem to vyprávěl již zde ve tvém paláci včera
tobě i mocné tvé choti. A mně se i protiví v mysli
znova zas vykládat to, co jasně jsem řekl už dříve."

ZPĚV TRINÁCTÝ

*Lod' Fajáků dopraví spícího Odyssea i s dary na Ithaku. Tam se ho ujme Athéna a dá mu
vzhled starého žebráka.*

Pravil, i umkli všichni a nastalo hrobové ticho,
každý ve stinné síni byl uchvácen kouzelným dojmem.
K reku zas Alkinoos se ozval a odpověď dával:

"Poněvadž, Odyssee, v můj vysoký palác jsi přišel,
do domu s kovovým prahem, k nám zpátky se jistě už vracet
nebudeš, od cíle zahmán, ač zakusils nesmírné strasti.

Z vás však každému z mužů, co napořád pijí tu u mne
v paláci jiskrné víno, jež starším lidu se dává,
a kdo tu naslouchá pěvci, vám každému s příkazem pravím:
obleky má náš host už složeny v hlazené truhle,
rovněž i zlaté skvosty a všechny ty ostatní dary,
které mu dali přinést sem do domu fajačtí rádci;
také však - muž jak muž - mu velikou trojnož a kotlík
dejme, vždyť my si tu v obci zas náhradu seberem, neboť
těžko by beze všech úhrad moh jedinec projevit štědrost."

Alkinoos tak pravil a vládcům se líbil ten návrh;
potom se rozešli domů a každý se uložil k spánku.
Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
ve spěchu snášeli k lodi ty nádoby, ozdobu mužů.

Vladař bujaré síly sám procházel lodí a složil
pečlivě pod lávky vše, aby žádnému z plavců to potom
nepřekáželo, až poženou koráb vpřed kvapnými vesly.

Do domu Alkinoova pak šli a chystali hody.

Býka jim Alkinoos, král bujaré síly, dal zabít
pro Dia tmavomrakého, jenž nad všemi panuje. Ti pak
spálili maso z kýt a slavili přeskvělé hody
s radostí. V jejich středu pak zpíval jim božský ten pěvec,
Démodikos, vším národem ctěný. Však Odysseus jasný

častokrát obracel hlavu a k zářnému slunci se díval
s přáním, aby už zašlo, vždyť toužil už vrátit se domů.

Jako si přeje jít k večeři rolník, když celý den řídí
důkladný pluh, jež brunátní býci mu úhorem táhnou,
a pak je nesmírně rád, když zapadne sluneční světlo,
že může k večeři jít a nohy mu klesají v chůzi,
tak byl i Odysseus rád, když zapadlo sluneční světlo.

Proto vzápětí mluvil k všem Fajákům, výborným plavcům,
hlavně však k Alkinoovi se obracel při té své řeči:

"Ulejte, vladaři mocný a proslulý nad všechny lidi,
bezpečně vypravte mne již domů a buďte tu šťastni!

Konečně splněno je, co milé mé srdce si přálo:

průvod a vítané dary - ty nebeští bozi mi račte
požehnat milostí svou! A až se teď vrátím, ať doma
najdu svou výtečnou choť a živý a zdravý své drahé!

Vy tu pak bydlete dál, ať radostí naplňujete
manželky z mláďi a děti, ať bozi vám dopřejí ve všem
zdar a pohroma žádná se nešíří ve vaší zemi!"

Řekl, a každý tu řeč mu schvaloval, vybízel každý
vypravit cizince domů, vždyť promluvil, jak se to sluší.

Srdnatý Alkinoos se obrátil na hlasatele:

"Pontonoe, teď měsidlo naplň a v síni všem rozdej
víno, ať Diovi Otci dřív poctu modlitbou vzdáme,
a pak pošleme hosta již do jeho otcovské země!

Pravil, a Pontonoos hned namísil lahodné víno,

sladkou útěchu srdce, a všem je tam po řadě rozdal;
každý ze svého místa hned ukrápl blaženým bohům
sídlicím na širém nebi. Tu jasný Odysseus povstal,
uchopil dvojuchý pohár, ten Áreté do ruky dával,
potom ji oslovil takto a hovořil vzletnými slovy:
"Královno, po všechem čas buď šťastna, dokud tě jednou
nestihne stáří a smrt, jež přichází na všechny lidi.
Já sice odejdu již, však ty se tu v paláci raduj
z dětí a z národa svého a ze svého manžela, krále!"
Řekl, a komnaty práh pak překročil Odysseus jasný.
Zároveň hlasatele s ním posílal srdnatý vladař,
aby ho k mořskému břehu a k rychlému korábu vedl.
Áreté služebné ženy s ním zároveň vypravovala:
jedna šla se sukni za ním a s čistě vypraným pláštěm,
druhá mu měla k lodi zas vypravit důkladnou truhlu,
třetí pak služka mu nesla jak jídlo, tak červené víno.
Avšak jakmile přišli již dolů k lodi a k moři,
rychle to přijali od nich a složili v klenuté lodi
zdatní průvodci jeho, i nápoj a všechno to jídlo;
na krytbě na zádi lodi pak prostřeli Odysseovi
koberec, jakož i plátno, kde spát měl bez vyrušení.
Nakonec vstoupil on sám a tiše se uložil k spánku.
Z kamene provrtaného pak vytáhli kotevní lano
plavci a v pořádku po dvou si sedali na lávky k veslům.
Sotva se sklonili nazad a hladinu vířili vesly,

na víčka Odysseova se skláněl sílivý spánek,
hluboký, nesmírně sladký a podobný bezmála smrti.
Tak jako čtyřspřeží hřebců, jež na cestu vedoucí plání
společně vyrazí vpřed a bič na ně dopadá, takže
vysoko zvedají hřbety a kvapem razí si dráhu,
tak se i korábu zád' jim zvedala, vzadu pak vlna
zvířená hlasitě vřela a kypěla v hučícím moři.
Bezpečně, bez přerušení loď běžela, takže by ani
krouživý sokol ji nestih, jenž rychlostí překoná ptáky.
Tak tedy letěla kvapně a krájela mořské ty vlny,
nesouc na sobě muže, jenž moudrostí roven byl bohům,
který přemnoho běd dřív vytrpěl v nitru své duše,
dokud zápasil s muži a plavil se na strastných vlnách:
nyní však pokojně spal a zapomněl na vše, co zkusil.
Když se pak přejasná hvězda už zjevila, která co nejdřív
Jitřenky úsvitorodé jde zvěstovat denní zas světlo,
koráb brázdící moře se tehdy už k Ithace blížil.
Forkýna, mořského starce, se jakási zátoka klidná
rozkládá v ithackém kraji; dva srázné, vyčnělé břehy
jsou proti sobě, však dovnitř se k zátoce svažují mírně:
o ně se příboje vln, jež zdvíhají bouřlivé větry,
lámou na vnější straně, však uvnitř i bez lana stojí
koráby dovedně kryté, když doplují v přístavu k cíli.
V ohybu zátoky té ční oliva podlouhlých listů,
v blízkosti u ní zeje i jeskyně, rozkošná, šerá,

posvátné obydlí nymf, jež v o d n í m i vílami zvou se.

V jeskyni měsidla stojí a dvojuché kamenné džbány,
ve kterých stále a stále med chystají včely těm nymfám.

Vysoké kamenné stavy jsou v jeskyni, na nichž ty nymfy
roucha jak třpytivé moře si stkávají, na pohled zázrak.

Jsou tam i prameny živé a dva jsou do sluje vchody:

jeden z nich k severu je, vchod přístupný pro pozemšťany,
ale ten k jihu je pro nesmrtelné, tím nesmějí vcházet
lidé, tudy je cesta jen pro bohy žijící věčně.

Vpluli tam, neboť znali ten přístav už z dřívějšíka. Koráb
přirazil přitom k souši a téměř půlkou své délky
najel až na břeh, jak spěchal - tak zdatní jej veslaři hnali.

Ti pak vystoupili na souš z té důkladně sroubené lodi,
nejdříve Odyssea i s plátnem a pokrývkou skvostnou
z dutého korábu zdvihli a vynesli na suchou zemi,
kde ho složili v písku, jak ležel, přemožen spánkem.

Vynesli poklady též, jež dali mu Fajáci statní,
když se měl ubírat domů, jak určila srdnatá Pallas;
k patě té olivy tedy, dál od cesty, hromadně všechny
složili, aby snad někdo sem nepřišel z pocestných lidí,
nežli se Odysseus vzbudí, a neobral spícího reka,
sami však k domovu pluli zas nazpět. Bůh chvějící zemí
nepustil z paměti hrozbu, již pohrozil Odysseovi,
rovnému bohům, již dřív a zkoumal Diovu vůli:

"Nebudu, Otče ty Die, už nadále u n e s m r t e l n ý ch

bohů požívat úctu, když Fajáci, s m r t e l n í lidé,
již mě nemají v úctě, ač povstali z našeho rodu.

Já jsem se domníval vždy, že Odysseus vrátí se domů,
avšak po mnoha strastech - já nechtěl ho úplně zbavit
návratu, když jsi mu ty ho přislíbil pokynem hlavy;
ti však na rychlé lodi jej spícího po moři vezli,
v Ithace složili ho a dali mu bezpočet darů,
hojnost zlata a bronzu a látek dovedně tkaných,
kolik by v samé Tróji byl nezískal Odysseus nikdy,
kdyby se šťastně byl vrátil a obdržel z kořisti podíl."

Zeus, jenž hromadí mraky, mu na to zas v odpověď pravil:

"Propána, co jsi to řekl, ó vladaři třesoucí zemí?

U bohů v neúctě nejsi! Vždyť bylo by obtížné, aby
nejstarší, nejlepší bůh byl uváděn v opovržení!

Jestli však vzhledem k své moci a síle tě některý č l o v ě k
nectí, ty vždycky se můžeš - i později - za to mu pomstít!

Udělej, cokoli chceš a jak se ti zlíbilo v srdci!"

Poseidón chvějící zemí mu na to zas v odpověď pravil:

"Hned bych já, vladaři mraků, to udělal, jak ty to říkáš,
stále však tvého hněvu se bojím a vyhýbám se mu.

Teď ale překrásnou loď těch Fajáků, která se právě
vrací z výpravy domů, chci roztříštit na mlžném moři,
aby si dali už pokoj a přestali s přepravou lidí,
město pak z obou stran jim velikým pohořím sevřu."

Zeus, jenž hromadí mraky, mu na to v odpověď pravil:

"Takhle to nejlépe bude, můj rozmilý, jak si já myslím:
až pak občané všichni již uvidí z města ten hbitě
plující koráb, jej proměň už v blízkosti pevniny v kámen
podobný rychlé lodi, ať veškerí lidé tam žasnou,
město pak z obou stran jim velikým pohořím sevři!"
Poseidón třesoucí zemí, když uslyšel Diova slova,
k ostrovu Scherii kvapil, kde Fajáci žijí, a tam pak
čekal. Vtom docela blízko loď hladinu brázdící plula,
střelhbitě pužena vpřed. Bůh chvějící zemí k ní přistoup,
v kámen proměnil ji, pak shora ji udeřil dlaní,
čímž ji připoutal ke dnu, a potom se odtamtud vzdálil.
Fajáci s dlouhými vesly, ti mužové proslulí plavbou,
navzájem na druhu druh pak mluvili vzletnými slovy.
Leckdo z nich prohodil takto a na svého suseda pohléd:
"Běda, kdo rychlou loď nám právě na moři spoutal,
když už kvapila domů? Vždyť bylo ji celou už vidět!"
Tak tam prohodil leckdo, však nevěděl, jak se to stalo.
Tehdy se ujal slova sám Alkinoos a řekl:
"Běda, již vskutku se plní to pradávne prorocství mého
otce, jenž říkával často, že Poseidón zanevře na nás
za to, že pro všechny lidi jsme skvělými průvodci mořem.
Věštil, že nastane den, kdy překrásný fajácký koráb,
plovoucí z výpravy zpět, nám roztříští na mlžném moři,
město pak z obou stran nám velikým pohořím sevře.
Tohle mi říkal ten stařec a teď se to splňuje všechno.

Proto již poslechněm všichni mé výstrahy, kterou vám řeknu:

ustaňte s přepravou lidí, ať kdokoli v budoucnu přijde
z poutníků do naší obce. A dvanáct vybraných býků
zabijme Poseidonovi, zda soucit projeví s námi,
město pak z obou stran nám nesevře pohořím velkým."

Pravil, i lekli se všichni a zchystali k oběti býky.

Stáli pak okolo žertev a k vladaři Poseidonovi
všichni se modlili vroucně, jak vládci, tak vůdcové lidu
národa fajáckého...

I vzbudil se Odysseus jasný ze
spánku na milé půdě své otčiny, aniž ji poznal,
neboť byl předlouho vzdálen. Vždyť Athéna, Diova dcera,
rozlila hustou mlhu kol něho, aby mu všechno
řekla a učinila ho neznámým, aby ho nikdo
nepoznal z občanů v městě, ni z přátel, ni manželka dříve,
než by se úplně pomstil všem ženichům za jejich zpupnost.

Proto se vladaři všechno teď jeví docela jinak:

pěšiny běžící v dálku i záliv k přistání vhodný,
rovněž i strmé skály a stromoví rostoucí bujně.

Vyskočil rychle a stanul a pohlédl na rodnou zemi,
potom však bédovat začal a pádně se rukama shora
udeřil do obou stehů a promlouval v žalostném nářku:

"Běda, k jakým to lidem jsem opět do země přišel?

Zdali jsou násilní, diví a nikterak nešetří práva,
nebo jsou laskaví k hostům a smýšlení bohobojného?

Kam ty nesčetné dary mám zanést? A kdepak to bloudím?

Kéž by tam u Fajáků ty poklady raději byly
zůstaly! Já bych byl přišel zas k jinému velemocnému
králi, jenž by mě hostil a vypravil na cestu domů.

Nyní však nevím, kam ukrýt je mám, však tady je také
nenechám, aby se všechno snad nestalo kořistí jiných.

Bohužel fajáčtí vládci a vůdcové nebyli tehdy
veskrze spravedliví a ve všem rozumní, když mě
zavezli do jiné země, ač přece mi tvrdili, že mě
povezou v ithackou zem, tak zřejmou, však nestáli v slově.

Za to ať ztrestá je Zeus, bůh prosících, který se dívá
stále i na jiné lidi a ztrestá je, kdokoli zhřeší.

Teď ale spočtu své věci a takto si očima zjistím,
zdali mi nevzali něco, než odpluli na duté lodi."

V obavách promluvil takto, pak překrásné podnože sčítal,
kotlíky, zlaté šperky a nádherně utkaná roucha,
nic však nepohřešoval. I tesknil po rodné zemi,
vlekl se podél břehu, kde hlasitě hučelo moře,
tonul v žalostném nářku. Vtom přišla mu Athéna zblízka,
mladému pastýři ovcí jsouc podobna postavou těla,
jinochu přepůvabnému, jak bývají synové vládců;
měla dvojitý háv kol ramenou upraven krásně,
opánky na lesklých nohou a v pravici držela oštěp.
Odysseus radosti pln ji spatřil a v ústrety vyšel,
ozval se k bohyni takto a hovořil vzletnými slovy:

"Bud' mi, příteli, vítán, když tebe jsem prvního zastih
na tomto místě, však nechod' mi do cesty s úmyslem špatným!
Ochraňuj tyto mé věci a ochraňuj mne též! Vždyť k tobě
modlím se jakoby k bohu a při milých kolenou prosím.
Také tohle mi pověz, a pravdivě, abych to věděl!
Která to země a obec? A jací as lidé tu žijí?
Je to snad nějaký ostrov už zdaleka zřejmý, či je to
výčnělek hrudnaté země, jež pozvolna k moři se sklání?"
Athéna jiskřivých zraků mu na to zas odpověděla:
"Cizince, bláhový jsi, neb odněkud z dálky jsi přišel,
jestliže na tuto zemi se vyptáváš. Není tak příliš
neznámo její jméno - ji zná přec přemnoho lidí,
všichni, co směrem k Zoře a k slunce východu bydlí,
všichni, co opačným směrem zas k chmurnému západu bydlí.
Ovšemže drsná to země a není pro koně sjízdná,
není však přesříliš nuzná, ač rozsáhlá také zas není.
Obilí nesmírné množství v ní uzrává, zraje v ní víno,
neboť přehojná rosa a déšť jí vždy dodává vláhy.
Výbornou pastvou je koz a dobytka. Všelike druhy
stromů tu jsou a stále dost vody je pro napajedla.
Proto as, cizince, došlo i do Tróje Ithaky jméno,
třebas prý vzdálena velmi je Trója od řecké země!"
Zaplesal po těchto slovech ten trpitel, Odysseus jasný,
těšil se z otcovské země, své Ithaky, jak mu to právě
sdělila Athénská Pallas, jež dcerou je bouřného Dia.

Potom se takto k ní ozval a hovořil vzletnými slovy -
avšak neřekl pravdu, on zdržoval to, co chtěl říci,
neboť myšlenky lstivé měl stále a chytračil v mysli:
"Ovšemže o Ithace jsem slýchal i na širé Krétě,
daleko za mořem; nyní i sám jsem s těmito věcmi
zavítal sem. Svým dětem jsem tolikéž nechal a nyní
prchám, neb milého syna jsem usmrtil Ídomeneu,
rychlého Orsilocha, jenž nad lidi dychtivé zisku
vynikal na širé Krétě svým během nadmíru rychlým,
protože o všechnu kořist, lup z Tróje, mě zamýšlel obrat,
o kořist, pro kterou já jsem vytrpěl útrapy v duši,
když jsem zápasil s muži a na strastných vlnách se plavil,
neboť jsem jeho otci já nechtěl být zavázán službou
v zmíněné krajině trójské a velel jsem jinému mužstvu.
Zatímco vracel se z pole, já zasáh jej kovaným kopím,
když jsem poblíže cesty si na něho počíhal s druhem.
Obloha v pochmurné temno se halila, z lidí nás nikdo
nespatřil, takže jsem mohl mu potají odejmout život.
Avšak sotva jsem jej svým broušeným oštěpem zabil,
ihned jsem k Foiníkům slavným se odebral k lodi a je jsem
prosil a k libosti jim část kořisti dal a je vyzval,
aby mě přijali na loď a zavezli do Pylu za to,
anebo v Élidu skvělou, kde panuje epejský národ.
Avšak mohutný vítr z těch míst je odehnal stranou
k veliké nevoli jejich, vždyť oni mě nechtěli podvést.

Odtud jsme zahánáni byli a sem jsme pak připluli v noci.
S námahou jen jsme dopluli v přístav, z nás nevzpomněl nikdo
na jídlo, i když v té chvíli jsme po soustu nesmírně prahli:
vyšli jsme z lodi a všichni jen t a k jsme si lehali. Tehdy,
jak jsem byl únavou mdlý, mě přepadl lahodný spánek.
Lodníci majetek můj pak vynesli z klenuté lodi,
načež ho složili na břeh, kde sám jsem na písku ležel;
oni zas vstoupili na loď a odpluli k lidnaté zemi
sídónské, ale já sám tu zůstal, zkormoucen v srdci."
Pravil, a bohyně Pallas se usmála, jiskrnoká,
pohladila ho rukou - zas postavou podobná byla
veliké, krásné ženě, jež znalá je nádherných prací;
potom se ozvala k němu a mluvila vzletnými slovy:
"Jaký by musel být chytrák, jak prohnaný, kdo by chtěl tebe
překonat v kdejaké lsti, i kdyby se bůh s tebou setkal!
Čtveráku šalebné mysli, vždy uskoků chtivý, ty tedy
nehodláš zanechat klamu a vzdát se slov ošidných, která
ze srdce milá ti jsou, ač ve vlastní zemi už stojíš?
Dále však nemluvme o tom, vždyť oba jsme uskoků znalí:
ze všech smrtelných lidí vždy daleko nejlepší ty jsi
řečmi a důvtipem svým, a já zase nad všechny bohy
umem a lstivostí svou jsem proslulá. Tys ale nyní
nepoznal Diovu dceru, ctnou Athénu, ačkoli jsem ti
ve všech útrapách tvých vždy po boku, stále tě chráním,
u všech Fajáků též jsem ti zjednala přízeň a lásku.

Nyní jsem přišla zas sem, chci s tebou zde zosnovat plány,
ukrýt i majetek tvůj, jež dali ti Fajáci statní
z vůle a chytrosti mé, když domů ses navracel. Též ti
vyličím, kolik ti strastí dá osud vytrpět ve tvém
úpravném domě - ty všechno, byť donucen, strp jen a vydrž!
Nikomu ze všech mužů ni žen však neprozrad', že ses
vrátil už z bludných svých cest, leč naopak nadále mlčky
snášej ty útrapy četné a podvol se násilí mužů!"

Odysseus, důvtipný velmi, jí na to zas v odpověď pravil:
"Těžko tě poznává člověk, byť velice znalý, když s tebou
setká se; božská, vždyť umíš brát na sebe podobu každou.

To ale dobře já vím, žes laskavá bývala ke mně,
dokud jsme u Tróje vedli my synové achajští válku;
když jsme však Priamovi už zbořili strmé to město,
do lodí vešli a bůh nás rozptýlil, achajské vojsko,
pak jsem už, Diova dcero, tě nespátřil, nezpozoroval,
že bys mi vstoupila na loď a strasti mi odvrátit chtěla:
se srdcem zdrásaným v hrudi já stále se plahočil světem,
až mě bohové přec zlých svízelů zbavili dříve,
než jsi mi v úrodném kraji těch fajáckých mužů ty sama
opět dodala síly a přivedla do jejich města.

Nyní však při tvém otci tě prosím - vždyť myslím, že dosud
v Ithaku patrnou zdálky jsem nepřišel, ale že v jiné
zemi se plahočím zas, a ty že tak mluvíš, jen abys
posměch si dělala ze mne a mámila slovy mou mysl.

Řekni mi, zdali už vskutku jsem zavítal do milé vlasti!"

Athéna jiskrnoká mu na to zas odpovídala:

"Stále máš opatrnické a úzkostné myšlenky v hrudi;
proto tě nemohu přece v tvém neštěstí opustit, neboť
rozvážný, důvtipný jsi a rozumný člověk. Ach, s jakou
radostí jiný muž, když po bludné pouti se vrátil,
dychtil by ve svém domě zas manželku spatřit a dítky!
Tebe však netěší dosud cos vyzvědět, něco se vyptat,
dřív chceš vyzkoušet ještě svou manželku, která ti stále
oddána prodlévá v domě a v žalosti plyne jí řada
truchlivých nocí a dnů, jak napořád prolévá slzy.

Přesto jsem nebyla nikdy já v pochybách, vždycky jsem v duchu
věděla, že se zas vrátíš, až ztratíš všechny své druhy;
ale já Poseidonovi se nechtěla na odpor stavět,
otcovu rodnému bratru, jenž na tebe zanevřel v srdci,
rozhněván zle, žes milého syna mu oloupil o zrak.

Nuže, já íthacká místa ti ukážu, abys mi věřil:

Forkýna, mořského starce, je tohleto zátoka; tamhle
v ohybu zátoky této je oliva podlouhlých listů;
v blízkosti její se prostírá jeskyně, rozkošná, šerá,
posvátné obydlí nymf, jimž n a j a d y říkají lidé;
zde je ta široká, klenutá sluj, kdes konával často
nymfám oběti slavné a úspěšné za dávných časů.

Tohleto Nériton je, to ponoří porostlé lesem."

Skončila Pallas, pak rozvála mlhu a kraj se mu zjevil.

Zaplesal po jejích slovech ten trpitel, Odysseus jasný,
těšil se ze své vlasti a políbil žírnou tu zemi.

Vzápětí pozdvihl ruce a takto se pomodlil k nymfám:

"Nikdy jsem, vodní víly, já nedoufal, Diovy dcery,
že vás uvidím ještě - a teď vás radostně zdravím
modlitbou; také dary vám budeme dávat jak dříve,
jestliže bohyně Pallas, ta kořistná Diova dcera,
dále mi dopřeje žít a požehná synovi mému."

K němu zas pronesla Pallas, ctná bohyně jiskrnooká:

"Vzmuž se a buď jen klidný, tou starostí v srdci se netrap!

Nyní však uložme ihned tvůj majetek do kouta někam
do té ohromné sluje, kde může být bezpečně ukryt,
sami pak myslíme na to, co bylo by nejlepší provést."

Takto ho vybídla Pallas a do šeré jeskyně vešla,
pátrala po tajné skrýši v té jeskyni. Odysseus všechno
přinášel bohyni blíž: bronz nesmírně pevný a zlato,
roucha tak nádherně tkaná, jež Fajáci dali mu darem.

Všechno tam ukryla dobře a ke vchodu vložila kámen
dcera bouřného Dia, ctná bohyně, Athénská Pallas.

U oné olivy svaté si oba pak usedli na zem,
záhubu smlouvali spolu těm ženichům nadmíru zpupným.

Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas tu mluvila první:

"Zchytralý Odyssee, ty Láertův vznešený synu,
uvažuj, kterak vztáhneš pak na chlípné ženichy ruce,
kteří tři roky v tvém domě si vedou jak páni a dary

snaží se za ženu získat tvou manželku bohyním rovnou;
ona však napořád v srdci jen po tvém návratu teskní,
všem tam naději dává a slibuje každému muži;
posílá vzkazy, však srdce se užírá po něčem jiném."

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Běda, já opravdu tedy měl žalostným osudem zhynout,
tak jako Agamemnón, syn Átreův, ve vlastním domě,
kdybys mi, bohyně, ty vše patřičně nevyličila!

Nuže, teď zosnuj i plán, jak měl bych ty ženichy
ztrestat; sama však při mně stůj a odvážnou sílu mi vdechni,
jako když skvostný vínek jsme snímali z dobyté Tróje.

Kéž bys mi přispěla teď tak horlivě, Jiskrnooká!

Pak bych i s třemi sty muži šel zápasit, budeš-li při mně,
mocná bohyně, stát, a chceš-li mi ochotně přispět."

Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas, mu odpovídala:

"Zajisté budu ti já stát po boku, na očích mít tě,
až pak tenhleten boj nás zaměstná. Leckterý, myslím,
z oněch ženichů všech, co zpupně tvůj majetek tráví,
bude pak prostornou zem svou krví a mozkiem tu třísnit.

Teď ale pro všechny lidi tě učiním nepoznatelným.

Tuto tvou krásnou pleť ti svaštím na hbitých údech,
z hlavy ti rusé vlasy pak odejmu, obléknu v hadry,
aby se štítil, kdo uvidí člověka v takových cárech;
také ti zakalím oči, jež dřív byly nesmírně krásné,
aby ses ohyzdným tvorem všem ženichům jevil a rovněž

manželce své i synu, ježž tady jsi zanechal v domě.

Avšak nejdříve sám jdi na venkov k pastýři vepřů,

který ti dozírá na brav a stejně je v srdci ti oddán,

miluje tvého syna i rozumnou Pénélopeiu.

Nalezneš ho, jak u vepřů sedí - ti právě se pasou

podle Krkavčí skály, blíž u zdroje Arethúsina;

žaludů množství tam žerou a tmavou vodu tam pijí -

po tomhle bohatě vepřům dál narůstá kypící sádlo.

Zůstávej tam, sed' při něm a na vše se, vladaři, vyptej;

já zatím do Sparty zajdu, kde půvabné ženy se rodí,

zavolat Télemacha ti nazpátek, milého syna.

Do širé roviny spartské on odešel, k Meneláovi,

vyzvědět o tobě zprávu, zda někdejší naživu ještě."

Odyseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Proč jsi mu neřekla nic, když všeho jsi znala v své mysli?

Proto snad, aby i on kdes bloudil a zakoušel strasti

po moři nezdolatelném, a jiní mu majetek tráví?"

Bohyně jiskrnooká, ctná Pallas, mu odpovídala:

"O něho nemusíš v srdci mít přílišnou starost, vždyť já ho

doprovázela, jen aby tam přišel a získal si skvělou

pověst. Strast jedinou nemá, ten právě si v Meneláově

paláci poklidně sedí a má tam nadbytek všeho.

Ovšem číhají naň teď mladíci na černé lodi,

dychtí ho usmrtit dřív, než do rodné země by přišel.

To se však nestane věru - spíš leckoho pokryje země

z oněch záletných mužů, co zpupně ti majetek tráví."

Athéna pravila takto a šlehla ho kouzelným prutem:

nejdříve krásnou pleť mu svráстила na hbitých údech,

z hlavy mu rusé vlasy pak odňala, po celém těle

pokožkou vetchého starce mu potáhla veškeré údy,

také mu zkalila oči, jež dřív byly nesmírně krásné,

potom ho oděla v sukni a v jiné, chatrné hadry,

plné špíny a děr a zhyžděné ničivým kouřem;

z rychlého jelena kůži pak velikou, odřenu na něj

vložila, dala mu hůl a na plece ošklivou mošnu,

děravou na mnoha místech - k ní za popruh sloužil mu motouz.

Po této úmluvě tajné se oba dva rozešli. Pallas

za synem Odysseovým se vydala do skvělé Sparty.

ZPĚV ČTRNÁCTÝ

Odysseus v podobě žebráka se odebere na salaš k věrnému pastýři Eumaiovi, jenž stále vzpomíná na svého pána. Odysseus se vydává za cizince a budí v pastýři naději, že se Odysseus, jeho pán, brzy vrátí

Odysseus z přístavu vyšel a v kopcích po drsné cestě

stoupal v lesnatý kraj, kde Pallas mu udala sídlo

vzácného pastýře vepřů, jenž nejvíce o jeho jmění

staral se ze všech sluhů, jež Odysseus jasný si získal.

Zastihl ho, jak v předsíni sedí. Svůj dvorec měl v místě

odevšad chráněném dobře. Tam vysoká ohrada stála,

krásná, veliká zeď, kol dokola. Pastýř ji vepřům

postavil o své vůli, když pán byl z domova vzdálen;

bez své paní ji stavěl i bez starce Láerta z velkých

kamenů přivleklých sem a celou ji obehnal trním.
Zvenčí pak ze všech stran tam do řady natloukl hustě
množství dubových kůlů, z nichž oloupal našedlou kůru.
Uvnitř ohrady té pak dvanáct prasečích chlívků
postavil, navzájem blízko, kde v noci líhali vepři.
V každém padesát sviní si zavíral, plemenných prasnic,
uvyklých na zemi léhat; vně ohrady spávali kanci.
Bylo jich méně než dřív - ten počet se zmenšoval hody
ženichů bohorovných, vždyť pastýř jim posílal denně
ze všech krmených vepřů, již tučných, kus nejlepší. Tenkrát
tři sta šedesát vepřů mu ještě tam zbývalo. U stád
trvale čtyři psi též léhali, divokým šelmám
podobní: vchoval je sám pastucha, vůdce svých mužů.
Opánky na nohy pastýř si právě hotovil z kůže
hovězí, zbarvené vkusně, již nakrájel. Z ostatních mužů
tři šli se svými stády už na pastvu, každý z nich jinam,
čtvrtého do města poslal, jak napořád k tomu byl nucen,
přihánět další vepře těm ženichům nadmíru zpupným,
aby je pozabíjeli a zkojili masem své choutky.
Najednou štěkaví psi zrak upřeli na Odyssea:
spustili řev a sběhli se na něj. Však Odysseus ve své
chytrosti sedl si na zem a vypustil z ruky i hůl svou.
Tenkrát by na vlastním dvoře byl zakusil potupná muka,
pastýř však rychlými kroky hned z předsíně vyrazil na dvůr,
mžikem se rozběhl na psy, i kůže mu vypadla z ruky.

Hlasitě zakřičel na ně a deštěm kamenů zahnal
každého na jinou stranu a k pánovi promluvil takto:
"Maličko chybělo, starce, a byl bys najednou tady
potrhán od psů a mne bys zahrnul hanou. Však bozi
dost už i jiných trampot a sténání seslali na mne;
sedím a soužím se v nářku, lkám pro pána rovného bohům,
pěstuji tučné vepře, však k hostinám pro cizí lidi,
zatímco hladoví on a touží kdes po soustu jídla,
u lidí s odlišnou řečí se plahočí zemí a městy,
je-li kde naživu ještě a spatřuje sluneční světlo.
Ale teď z a m n o u pojď, starce, jdem do chýše, abys i ty zas,
až se tam občerstvíš jídlem a vínem podle své chuti,
pověděl, odkud jsi rodem a kolik jsi vytrpěl strastí."

Domluvil vzácný ten pastýř, šel do chýše napřed a tam ho
zavedl, kázal mu sednout, když rozložil po zemi husté
chvojí a prostřel naň kůži, svou pokrývku, z horského kozla
huňáče, velkou a hustou. Měl Odysseus radost, že takto
stařec ho pod střechu přijal, i hovořil srdečně k němu:

"Cizinče, nechat' ti Zeus i ostatní bohové věční
dají, co nejvíc si přeješ, žes takto mě laskavě přijal."

Eumaie, pastýři vepřů, tys tehdy mu v odpověď pravil:

"Hoste, já nemohu přec, byť přišel kdo nad tebe horší,
hostovi odepřít poctu, vždyť od Dia zajisté všichni
hosté a žebráci jsou; náš dárek je malý, však z lásky
dáváme jej, vždyť takhle to chodívá se služebníky:

žijeme ve stálém strachu, když vládnou nad námi páni
(ovšem ti mladí) - vždyť bozi už návrat as odňali tomu,
jenž by byl pečoval o mne vždy s láskou a majetek přidal,
nějaké pole a dům a manželku sličného vzhledu,
jak už to laskaví páni svým sluhům dávají, kteří
v potu se lopotí pro ně a bůh té činnosti žehná,
tak jako žehná i mně v mé činnosti, které jsem oddán.
Kdybych byl zestárl zde, pán dal by mi odměnu velkou,
on ale zhynul. Ať nadobro zajde rod Heleny spartské
za to, že tolika mužům, tak zdatným, vzal život: vždyť odplul
s Agamemnonem i on, aby urážku vládcovu pomstil,
do Tróje bohaté koňmi, a aby tam s Trojany válčil."
Eumaios po těchto slovech si čiperně suknicí spínal
pásem, pak do chlévů šel, kde houfy měl zavřených selat.
Dvě z nich vybral a přines a obě dvě zařízl k jídlu,
ožehl, nadrobno krájel a na rožně nabodl kusy,
opekl všechny, pak nes je a předložil Odysseovi
horké ještě, i s rožni, a posypal ječmennou moukou.
Nakonec sladké víno mu v dřevěném korbítku mísil.
Sám si mu naproti sedl, naň mluvil a vybízel k jídlu:
"Nyní, cizince, jez, co připadá na čeled', totiž
podsvinče. Krmené vepře tu jedí jen ženiši, kteří
nemyslí na boží trest a neznají milosrdenství.
Nemají blažení bozi přec v oblibě násilné činy,
naopak váží si práva a řádného jednání lidí,

neboť i odpůrci zpupní a zlovolní, kteří by vpadli
někam do cizí země a Zeus by jim kořisti dopřál,
ihned se vracejí domů, jak lodě si naplní lupem:
před božím trestem i jim strach veliký do duše padá.

Tihle však něco as vědí, hlas boží snad slyšeli někde
o jeho žalostné smrti, že nechtějí o choť se řádně
ucházet, ani jít domů, k své rodině, nýbrž tu klidně
mrhají majetek zle a svévolně, bez šetrnosti.

Kolik nocí a dnů nám do roka od Dia vzejde,
nikdy jen po jednom kuse neb po dvou tu neporážejí:
plýtvají zpupně i vínem a bez míry čerpají z něho.

Ovšemže majetek jeho byl nesmírný, jediný tolik
z ostatních šlechticů nemá, ať na tmavé pevnině bydlí,
anebo v Ithace zde - ni dvacet pánů tu nemá
společně takové jmění, a já ti je vypočtu přesně:
dvanáct hovězích stád má na souši, tolikéž ovčích,
tolikéž stád má prasat a koz, jež mu porůznu pasou
najatí lidé cizí i vlastní pastýři jeho.

Zde pak na různých místech stád kozích se jedenáct pase,
na samém okraji výspy, a mužové zdatní je střeží.

Každý z nich přihání denně vždy ženichům po jednom kuse,
který z těch tučných koz jim připadá nejlepší ze všech;
já zas tyhleto vepře zde střežím a chráním, však pro ně
musím nejlepší kus vždy pečlivě vybrat a poslat."

Pravil, rek hltavě pojídal maso a s chutí pil víno,

byl však zticha a v duchu již osnoval ženichům zkázu.

Když pak už pojedl dost a pokrmem občerstvil ducha,

pastýř mu naplnil korbel a nabídl (sám z něho píval),

plný až po okraj vína. Pán přijal ho s radostí v srdci,

pastýře oslovil pak a hovořil vzletnými slovy:

"Příteli, kdopak to je, kdo z vlastního jmění tě koupil,

muž, tak bohatý velmi a mocný, jak vykládáš o něm?

Říkáš, že Agamemnona šel pomstít a přitom že zhynul.

Sděl mi to, zda ho snad poznám, když býval tak význačný; ví přec

Zeus i ostatní bozi, zda jeho jsem spatřil a zdali

mohu ti o něm dát zprávu, když tak jsem se nabloudil světem!"

Na to mu odpověď dával zas Eumaios, vůdce svých mužů:

"Starče, muž žádný, jenž bloudí, pak přijde a vypráví o něm,

nepřesvědčí choť jeho ni milého syna. Vždyť muži

potulní, potřební šatu a jídla, ti nechtějí přece

nikterak povědět pravdu, jen lžou a naplano mluví.

Kdokoli na bludných cestách v kraj ithacký zavítá někdy,

předstoupí před mou paní a tlachá, jen aby ji klamal.

Ona ho přijme a hostí a vyzvídá podrobně všechno,

naříká v pláči a lká a zpod víček slzy jí kanou,

jak to už chodívá u žen, když manžel jim v cizině zhyne.

Tak by sis nějaký příběh i ty hned vybájl, starce,

zda by snad někdo ti za to plášť k odění poskytl a sukni;

jemu však rychlí psi a draví ptáci už asi

z kostí strhali kůži a duše mu odešla z těla,

nebo ho mořské ryby už pozřely, kosti pak jeho
někde snad na břehu leží a hromada písku je halí.
Takto on někde tam zhynul a zanechal po sobě smutek
přátelům všem a nejvíce mně: už nenajdu nikde
pána tak dobrého srdce, ať kamkoli přijdu, ba ani
kdybych se k vlastnímu otci a k matce zas navrátil domů,
kde jsem se jedenkrát zrodil a oni mě pěstili sami.
Dokonce ani pro ně tak velice nelkám, ač toužím
být zas v otcovské zemi a na vlastní oči je spatřit -
ne, já po Odysseovi, tak vzdáleném, horoucně toužím.
Já si ho netroufám, hoste, ni jmenovat, i když tu není,
neboť mě miloval velmi a v srdci měl o mne vždy starost -
nikoli: i když je vzdálen, já zvu ho m i l á č k e m s r d c e."
Jemu zas Odysseus řekl, rek jasný, jenž zakusil mnoho:
"Protože odmítáš zcela, můj milý, a nevěříš, že se
navrátí ještě ten muž a srdce tvé nevěří stále,
já tedy nebudu mluvit jen tak, já přísahou stvrdím,
že se vám Odysseus vrátí. A odměnu za dobrou zprávu
ihned chci dostat, jak přijde a zavítá do svého domu
(oděj mě v sukni a plášť, to budu mít za krásný oděv) -
dříve však nevzal bych nic, ač opravdu velice strádám.
Vždyť je jak Hadova brána mi protivný takový člověk,
který pod tíhou nouze cos klábosí, jen aby klamal.
Z bohů ať především Zeus je svědkem i s hostinným stolem
vzácného Odyssea, a s ohništěm, k němuž jsi přišel,

že se vám určitě splní vše to, co povídám - ještě
v průběhu tohoto roku sem domů se Odysseus vrátí!
Zatímco nynější měsíc už mizí a nastává nový,
do svého domu se vrátí a na každém vykoná pomstu,
kdo mu tu hanobí ženu a jeho tak skvělého syna."
Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto mu pravil:
"Za tuto radostnou zprávu já, starce, ti odměnu nedám:
nikdy se Odysseus domů už nevrátí! Raději klidně
pij a na jinou věc zas myslíme, tamto mi nikdy
nepřipomínej - vždyť v hrudi se nesmírně srdce mi rmoutí,
kdykoli o drahém vládcu tu někdo mi učiní zmínku.
Ovšem tvé přísahy nechme, jen aby se Odysseus vrátil,
jak si já s Pénélopeiou i s Láertem přeji, tím starým
králem, i s Télémachem, jenž bohům je podobný. Teď zas
pro syna Télémachu já naříkám stále, ježž zplodil
Odysseus. Když jak stromku mu bohové dopřáli vyrůst,
takže já naději choval, že nebude v národě horší
než jeho milený otec - vždyť vyniká vzrůstem i krásou -,
teď zas některý bůh mu pomátl rozvážnou mysl,
nebo snad nějaký člověk: on odplul do posvátného
Pylu po otci pátrat a zpupní ti ženiši po něm
pasou, až popluje domů; jím zcela má z Ithaky vyměřit
plémě Arkeisiovo, rod hrdiny rovného bohům.
Jeho však raději nechme, zda snad ho tam zabijí, nebo
unikne zhoubě, neb Zeus zda pravici podrží nad ním:

nuže teď, starce, i ty mi o vlastních trampotách pověz!
Především tohle mi řekni, a pravdivě, abych to věděl:
kdopak a odkud jsi rodem, kde město a rodiče tvoji?
Na jaké lodi jsi příplul a kterak tě přivezli plavci
v ithackou zem? A za co se s pýchou ti prohlašovali?
Neboť nemyslím přec, žes přišel sem na ostrov pěšky."
Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:
"Já ti to vypovím tedy a skutečnou pravdu ti řeknu.
Kéž bychom na dlouhou dobu teď měli tu zásobu jídla,
jakož i sladkého vína a kéž bychom uvnitř té chýše
klidně si hodovat mohli a jiní by dělali práci!
Snadno i po celý rok bych mohl pak vyprávět, ale
přesto bych nevyprávěl ti v š e ch n y své útrapy duše,
kolik jsem zakusil jich a vytrpěl po vůli bohů.
Rodem se pyšním z Kréty, té rozlehlé země, jsem synem
občana přebohatého; v tom domě se zrodilo ovšem
ještě a vyrostlo v něm dost jiných otcových synů
řádných a z manželky řádné. Mne zrodila koupená matka,
družka, však stejně mě ctil jak syny své manželské Kastór,
Hylakův syn; a s pýchou já říkám, že pocházím z něho,
který v národě krétském jak bůh byl u lidu vážen
pro svůj blahobyť, jmění a pro svoje proslulé syny.
Přišly však bohyně smrti a nakonec unesly otce
v Hádovo sídlo. Hned nato si přezpupní synové jeho
rozdělili to jmění a podíly určili losem,

mně ale maličko dali a k tomu mi obydlí přiřkli.

Avšak já pro svou zdatnost jsem za choť si přivezl ženu
z velice zámožných lidí - vždyť nikdy jsem daremný nebyl,
také ne zbabělý v boji. Teď ovšem už minulo všechno,
přesto však, hledíš-Ji na mne, i v strništi poznáváš jistě,
jaký byl klas - vždyť nesmírně veliká nouze mě tísní.

Ovšem s Athénou Arés mi poskytli smělost a sílu,
která rozráží šiky. Když někdy jsem v zálohu vybral
šlechtické muže a chystal pak oddílům nepřátel zkázu,
nikdy můj mužný duch smrt před sebou neviděl v boji,
nýbrž já první ze všech vždy s kopím se přihnal a zničil
každého z nepřátel našich, kdo nestačil přede mnou prchnout.

Takový býval jsem v boji, však v oblibě neměl jsem polní
práce a péči o dům, jež pěstuje výborné děti,
zato jsem v oblibě míval vždy koráby s vesly a dále
bitevní vřavu a šípy a oštěpy hlazené krásně,
věci to pro jiné lidi tak žalné a budící hrůzu.

To však mi bývalo milé, CQ bůh snad mi do srdce vštípil,
vždyť přece každý muž se těšívá činností jinou.

Dříve než na trójský břeh jsme vstoupili, achajští reci,
vedl jsem devětkrát mužstvo i koráby plující rychle
na muže v cizích zemích a míval jsem bohatou kořist.

Já jsem si podle chuti z ní vybíral, nadto jsem značný
dostával podíl. Můj dům tím bohatl rychle a já se
stal pak velice mocným a váženým v národě krétském.

Ale když uchystal Zeus, jenž do dálky vidí, tu trudnou
výpravu, na které muži tak početní ztratili život,
tenkrát vyzvali mne a slavného Ídomenea
do Tróje koráby dovést, tu nikterak nebylo možno
odmítnout: nesmírný strach nás sužoval z pomluvy lidu.
Tam pak po devět roků jsme válčili, achajští muži,
v desátém Priamův hrad jsme zbořili, proto jsme všichni
domů se vydali s loďmi - bůh rozptýlil achajské mužstvo.
Ale mně přeubohému Zeus všemoudrý pohromu strojil.
Měsíc jen zůstal jsem doma a ze svých dětí se těšil,
z manželky získané v mládí a z majetku, ale hned potom
zase mě vybídl duch dát pečlivě vystrojit loď,
s druhy pak rovnými bohům plout po moři k egyptské zemi.
Devět jsem vystrojil lodí a mužstvo se scházelo rychle.
Potom mí druhové věrní šest dnů tam slavili hody,
a já k oběti bohům jim přemnoho poskytoval
vybraných obětních zvířat i k přípravě hostin jim samým.
Sedmého dne jsme nastoupli zas a od širé Kréty
pluli jsme docela lehce, jak po proudu, severní vítr
vanoucí ostře nás hnal, nám příznivý. Žádný můj koráb
nebyl porouchán cestou; my seděli živi a zdraví
na lodích, jež hnal vítr a řídili kormidelníci.
K Egyptu krásnotokému jsme dorazili v den pátý,
ve vlnách Egyptu pak jsem zakotvil prohnuté loď.
Tehdy své věrné druhy jsem důtklivě vyzýval, aby

na místě u lodí byli a koráby hlídali, potom
zvědům přikázal jsem jít obzírat na skalní hlídky.
Mužstvo však přemohla zpučnost a dali se strhnout svou silou:
překrásná vzdělaná pole hned plenili egyptských mužů,
odvlékali jim ženy i děti útlého věku,
muže však usmrcovali; ryk válečný do města vnikl.
Měšťané slyšeli křik a s úsvitem zory hned ráno
přišli a celá ta pláň se plnila vojskem a vozy,
třpytem lesklého kovu. Vtom Zeus, pán blesků, mi seslal
na druhy zděšenost zlou. Z nich nikdo pak odvahu neměl
vyčkat odpůrce v boji, vždyť odevšad vyvstala zkáza.
Tenkrát přčetné z nás tam zabili broušeným kopím,
ty pak, co přežili, vlekli si do města k nucené práci.
Vzápětí ale sám Zeus mi takovou myšlenku vštípil
do srdce - (kéž bych byl zemřel a došel tak osudu svého
tam v tom Egyptě, neboť mě ještě zas čekaly strasti):
úpravnou kovovou přilbu já obratem s hlavy si strhl,
z plecí pak okrouhlý štít, též kopí jsem odhodil z ruky,
sám pak před králův vůz jsem přiběhl, objal jsem králi
kolena a je zlíbal. Ten spasil mě, ochráncem stal se,
na vůz mě vzal a vezl mě domů - já proléval slzy.
Pravda, přemnozí z nich se s kopími vrhali na mne,
dychtiví usmrtit mě, vždyť každý byl rozlícen příliš;
avšak vladař mě chránil pln obavy před hněvem Dia,
ochránce hostů, jenž zvlášť má nenávist k hanebným činům.

Tehdy jsem po sedm let tam pobýval, veliké jmění
od všech egyptských lidí jsem sebral, vždyť dávali všichni.
Ale když osmý rok už nadešel oběhem času,
tehdy foinický muž k nám zavítal, prohnáný v šalbě,
šejdíř, jenž poctivým lidem zla přemnoho napáchal. Ten v své
chytrosti přemluvil mě a odvážel, až jsme se s lodí
dostali do Foiníkie, kde dům a hojné měl statky.
Tam jsem u něho zůstal až do konce plného roku.
Ale když měsíce všechny a dni už ke konci spěly
opětným oběhem roku a tytéž zas nadešly doby,
na koráb brázdící moře a mířící k Libyi vzal mě
pod lživou záminkou, že mám s ním převážet nějaké zboží.
Zatím však chtěl mě tam prodat a nesmírný výdělek získat.
Z nutnosti plul jsem s ním tou lodí, ač tušil jsem úskok.
Severák vanoucí ostře, nám příznivý, hnal ji, tak rychle
běžela středem kol Kréty, však Zeus jim zamýšlel zkázu.
Když jsme už míjeli Krétu a žádnou pevninu jinou
kolkolem nebylo vidět, jen nebeskou klenbu a moře,
nad naší klenutou lodí nám tenkrát Kronovec náhle
nakupil šedavé mračno, až moře se zatmělo pod ním.
Zároveň zahřimal Zeus a mrštil nám po lodi bleskem:
koráb se převrátil celý zle zasažen Diovým bleskem,
plný byl sirného pachu a všichni hned vypadli z lodí.
Podobni rackům, sem tam se zmítali po mořských vlnách
okolo černé lodi a bůh jim odnímal návrat.

Mne však Kronovec sám, ač v srdci jsem prožíval úzkost,
vložil do rukou stožár té lodi s modravou přídou,
k zvládnutí těžký - to abych z té pohromy vyvázl ještě.
Já ho hned objal a byl jsem dál unášen zhoubnými větry.
Nesly mě po devět dnů, změt' vln mnou zmítala, až mě
přihnala k thesprótské zemi v den desátý, za černé noci.
Tam se pak thesprótský vladař, rek Feidón, mě ujal jak hosta,
aniž vzal náhradu za to; vždyť králův syn milený přišel
ke mně a vedl mě domů; jak zimou a únavou byl jsem
zmožen, on za ruku zdvih mě a do domu otcova došel,
za oděv sukni a plášť mi dal - a tam jsem se tehdy
dověděl o Odysseu. Ten král totiž povídal, že ho
přijal v svém domě a hostil, když do rodné země se vracel.
Také mi ukázal skvosty, jež Odysseus po světě sebral:
předměty bronzové, zlaté a železné, tvořené pracně.
Z toho by mohl být živ až desátý potomek v rodě -
tolik v královském sídle mu leželo pokladů. Sám prý
do města Dódóny šel, aby z dubu s vysokým listím,
z onoho božího stromu, tam vyslechl Diovu vůli,
jak by se navrátil domů v tu úrodnou ithackou zemi,
když byl tak dlouho už vzdálen, zda veřejně, nebo snad tajně.
Feidón mi přísahou stvrdil - a bohům uléval v domě -,
že už je spuštěna loď a lodníci hotovi k plavbě,
aby ho doprovázeli až do milé otcovské země.
Mne však vypravil dřív - loď thesprótská náhodou měla

odjíždět na Dúlíchion, jež bohatě pšenici rodí.
Ke králi Akastovi on s péčí mě dopravit kázal,
avšak lodníkům v srdci zlý úmysl se mnou se zlíbil,
abych tak zakusil ještě strast vrcholné bídy a útrap.
Koráb brázdící moře když hodně už od země odplul,
ihned poroby den mi chystali thesprótsí škůdci:
svlekli mi sukni a plášť, ten celý můj oděv, a jiný
výměnou hodili na mne, cár chatrný velmi a sukni
plnou již děr, jak na vlastní oči to na mně sám vidíš.
Navečer připruli k polím zde v Ithace, zřetelné z dálky.
Dovedně spleteným lanem hned škůdci mě spoutali pevně
na lodi s důkladným krytem, pak sami ven vyšli a nato
na mořském písčitém břehu si narychlo zchystali jídlo.
Mně však bohové sami, a lehounce, vypletli údy
z pout. Já v bídný ten cár si dokola zahalil hlavu,
po hladkém kormidle dolů jsem sklouzl, hrudí se vnořil
do vody, a tak jsem ploval a rukama vesloval mořem,
takže jsem za krátký čas zas vystoupil, daleko od nich.
Tam jsem šel po břehu vzhůru a v houštině listnatých stromů
schoulen jsem ležel. Sem tam ti běhali kolem a hrozně
spílali. Protože však se jim nezdálo prospěšné, aby
ještě mě hledali dál, šli nazpět a sedali zase
do své klenuté lodi. Mne snadno tam bohové sami
skryli a dovedli mě i k salaši moudrého muže -
ještě mi patrně osud dál dopřává naživu zůstat."

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto mu pravil:
"Ach, můj ubohý hoste, jak nesmírně dojals mi srdce,
když jsi mi toto vše líčil, cos zakusil, cos toho zbloudil!
Ale co o našem pánu jsi pověděl, nebylo myslím
správné, nepřesvědčíš mě! Proč musíš tak zbůhdarma lhát mi,
když jsi přec na tom tak zle? Stran návratu Odysseova
dobře vím přece i sám: on zcela se znelíbil všechněm
bohům, když v trójských řadách ho tenkrát hned nezahubili,
anebo v náručí přátel, když s úsilím dokončil válku.
Byli by vysoký rov mu zřídili Achajci všichni
k poctě, a velkou slávu by propříště synovi zjednal;
takhle však uchvátily ho Harpyje beze vší slávy.
Já ale u vepřů žiju zde v ústraní. Do města nikdy
nechodím, ledaže někdy mě věhlasná Pénelopeia
vybídne, abych tam přišel, když přijde jí odněkud zpráva.
Lidé pak sedí a na vše se ptají tam stejně, jak ti z nich,
kteří se trápí, že pán tak dlouho je vzdálen, tak ti z nich,
kteří se radují z toho, že beztréstně tráví mu jmění.
Mně ale není už milé dál pátrat a vyzvídat od té
doby, co aitólský muž mě ošálil smyšlenou bajkou.
Ten kdys člověka zabil a probloudiv velký kus světa,
zavítal také k mé chýši a já se mu věnoval s láskou.
Říkal, že v krétské zemi ho u krále Ídomenea
spatřil spravovat lodě, jež bouře mu potloukly. A ten
tvrdil, že Odysseus k létu či k podzimu přijde už zpátky

s průvodci rovnými bohům a s nákladem pokladů hojných.

Starce, žalosti plný, i ty, když bůh mi tě přived,

nechtěj se nějakou lží mi zavděčit, nechtěj mě mámit!

Já tě přec nebudu hostit a uctívat pro tohle: z bázně

před Diem chráním hosty tak jednám a pro soucit s tebou!"

Odysseus, důvtipný mu, mu na to zas odpověď dával:

"Věřu, máš v prsou srdce tak velice nedůvěřivé,

když jsem tě nepřiměl k víře ni přísahou, nepřesvědčil tě.

Nuže teď učiňme smlouvu: té budou nám oběma svědky

později bohové sami, co na strmém Olympu sídlí:

jestli se vrátí tvůj pán zde do toho domu, ty dáš mi

za oděv sukni a plášť a na cestu do Dúlichia

potom vypravíš mě, kam v srdci jsem zatoužil přijít;

jestli se však tvůj pán sem nevrátí, jak ti tu říkám,

poštvi na mne svou čeleď, ať z vysoké skály mě svrhne,

aby i jiný žebrák se varoval mámit a šálit."

Na to zas vzácný pastýř mu odpověď dával a říkal:

"To bych si pěknou čest a proslulost u lidí získal

takovým způsobem, hoste, jak nyní, tak v budoucnu, kdybych

napřed sem do své chýše tě přivedl, pohostil řádně,

potom tě usmrtil však a milený život ti odňal.

Ze srdce Kronovče Dia bych vzýval pak za odpuštění!

Ale je k večeri čas! Kéž jsou tu už druhové moji,

abychom v této chýši si zchystali lahodné jídlo."

Takto as navzájem spolu ti dva tam mluvili. Nato

zakrátko přišli už vepři a s nimi i pastevcí vepřů.

Zavřeli do známých chlévů ta zvířata, aby si lehla:

nesmírné chrochtání vepřů se ozvalo, když byli v stájích;

avšak vzácný ten pastýř svým druhům přikázal: "Z vepřů

přižene nejlepší kus, ať pro hosta z dalekých krajů

porazím jej a přitom i sami se pomějem, kteří

pro vepře s bílými zuby tak dlouho se úmorně dřeme,

zatímco z našeho potu houf vetřelců beztrestně tyje."

Promluvil takto, pak sekerou krutou šel naštipat dříví.

Pastýři tučného kance tam vhaněli, pětiletého,

u krbu stanuli s ním. I pomyslíl na věčné bohy

pastevec při porážení, vždyť v srdci svém pobožně smýšlel:

bělozubému kanci srst na hlavě stříhal a hned ji

do ohně na krbu házel a ke všem bohům se modlíl,

aby se do svého domu zas rozumný Odysseus vrátil.

Kance pak polenem praštil, jež ponechal celé, když štipal.

Dodýchal; oni ho píchli a ožehli, nato se jali

rychle ho nahrubo sekat; bral pastýř ty odřezky masa,

krájené ode všech údů a balil je v kypící sádlo,

posypal ječnou moukou ty kousky a do ohně házel.

Krájeli další maso a na rožně nabodli kusy,

pozorně upekli všechno, pak stáhli je z rožňů a kladli

hromadně na masné desky. A pastýř Eumaios vstával,

aby to maso krájel, vždyť věděl, jak se to patří.

Rozřezal postupně všechno a rozdělil na sedm dílů.

Po jednom odložil nymfám a Hermovi, Májinu synu,
když se k nim pomodlil dřív, všem přítomným ostatní určil.

Na počest Odysseovi dal z kance bělozubého
veliké hřbetní kusy a těšil tak vládcovu mysl.

Odysseus, důvtipný muž, se k němu pak ozval a pravil:

"Kéž by ses, Eumaie, stal tak milým i Diovi Otci,
jako jsi mně, když mne, tak nuzného, uctíváš dobrem."

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto mu pravil:

"Podivný cizince, jez a na tom si pochutnej, co tu
jest! Bůh něco vždy dá a druhé zas odepře, jak se
jemu to zalíbí v srdci, vždyť u bohů možné je všechno!"

Řekl, a jiskrným vínem část masa skropil a spálil
za oběť odvěkým bohům; číš k úlitbě do rukou dostal
Odysseus, bořitel měst, a pastýř si sedl k své části.

Chleba pak Mesaulios jim roznesl. Tohoto sluhu
získal si o své vůli, když pán byl v cizině vzdálen,
bez vědomí své paní i Láerta, starého krále,
od mužů z ostrova Tafu jej odkoupil z vlastního jmění.

Jídla pak předložená a zchystaná rukama brali.

Když ale dychtivost jídla a pití již ukonejšili,

Mesaulios zas odnesl chléb a z pastýřů každý
kvapně se na lůžko chystal, již nasycen chlebem i masem.

Zlá pak nastala noc, noc ponurá, do rána Zeus v ní
sesílal déšť, vál Zefyros prudký, vždy nasáklý vodou.

Tehdy k nim Odysseus pravil - tím zkoušel Eumaia -, zda by

svlekl si plášť a jemu ho dal, či někoho k tomu
jiného ze sluhů vybíd, vždyť velmi se o něho staral:
"Eumaie, poslyš mě teď, i ostatní druhové všichni:
příběhem vyslovím přání, jak marnivé víno mě nutká;
víno ke zpěvu strhne i člověka přerozvážného,
rovněž k bujnému smíchu, ba někdy ho přiměje k tanci,
leckdy i prohodí slovo, jež nevyřknout bylo by lépe.
Když mi to ale už vylétlo z úst, nic nebudu skrývat.
Kéž jsem dosud tak mlád, kéž dosud mám sílu tak pevnou,
jako když pod trójské hradby jsme táhli a strojili úklad.
Átreův Meneláos a Odysseus tehdy nás vedli,
v popředí s nimi jak třetí jsem já byl, vždyť sami mě zvali.
Když jsme pak konečně přišli již k městu a k vysokým hradbám,
my jsme tam museli ležet kol města na hustém křoví,
v rákosí v dolině mokré a schouleni pod svými štíty.
Mrazivá, neblahá noc nám nastala, neboť se přihnul
severák, z oblohy sníh jak umrzlé vločky se sypal,
studený byl a v led se na štítech měnil, jak tuhl.
Tehdy ostatní všichni svůj plášť tam měli i sukni,
všichni v pohodlí spali a štítem si skrývali záda.
Já ale, když jsem tam šel, svůj plášť jsem zanechal druhům,
bláhový, neboť jsem myslel, že přesto tam nebudu mrznout.
Toliko s pásnicí lesklou a se štítem táhl jsem s nimi.
V poslední třetině noci, když na nebi zapadly hvězdy,
loktem souseda svého jsem šťouchl a promlouval k němu,

k Odysseovi. Ten ihned a ochotně tehdy mě vyslech:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
já ti už nebudu živ, mě zahubí ukrutná zima,
neboť tu nemám svůj plášť. Sám běs mě omámil asi,
abych šel v suknici jen. Je konec, už vyváznout nelze."

Mluvil jsem takto a on hned přišel na vhodný nápad -
jaký už bývával vždy, jak v boji tak v společné radě.

Ozval se tichounkým hlasem a takto mi v odpověď pravil:

"Buď nyní tiše, ať nikdo tě z Achajů neslyší!" Pravil,
o loket hlavu si opřel a pronesl k sousedům: "Slyšte,
přátelé! Takový sen mi ve spánku od boha přišel:

Od lodí daleko příliš jsme odešli. Kéž by tak někdo
vyřídil Átreovcovi, vojsk vladaři, Agamemnonu,
zdali by větší počet sem obránců od lodí poslal."

Pravil, vtom zdvihl se rychle syn Andraimonův, rek Thoás,
odhodil ze sebe plášť, ten nachové barvy, a kvapným
úprkem pelášil k lodím. A já jsem pak v oděvu jeho
radostně ležel, až zora se zjevila na zlatém trůně.

Kéž jsem nyní tak mlád, kéž sílu mám dosud tak pevnou!

Snad by mi některý pastýř též plášť dal v salaši, ať už
z přízně by učinil tak, či z vážnosti k zdatnému muži.

Nyní však zhrdají mnou, když bídný mám na sobě oděv."

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto mu pravil:

"Starče, je opravdu skvělý ten příběh, kterýs tu přednes,
jakos tu neřekl vůbec nic planého, nepatřičného.

Proto ti nebude chybět ni oděv, ni ostatní, co by
prosebník stíhaný těžce měl dostat, když sejde se s námi,
pro dnešní noc. Však ráno si svoje zas přehodíš cáry.
Nemáme výměnné pláště ni sukně v zásobě tady
na převlékání - muž každý má u nás jen po jednom plášti.
Ale až Odysseův syn milený domů zas přijde,
sám ti pak daruje plášť i se sukní, aby ses oděl,
také tě vypraví tam, kam srdce i mysl ti káže."
Po těchto slovech se zdvihl a k ohni mu stavěl sám lůžko,
vzápětí ovčí kůže a kozí mu prostíral na ně.
Tam si pak Odysseus lehl a Eumaios hodil naň ještě
velký huňatý plášť, jež míval na převlečení
po ruce, kdyby se někdy snad rozběsnil strašlivý nečas.
Takto se Odysseus k spánku tam uložil; po jeho boku
ulehli mladí muži. Však Eumaios nevítal příliš,
aby měl lehátko tam a lehl si stranou svých vepřů,
naopak chystal se vyjít. Jak těšilo Odyssea,
že se mu o dům stará, ač věří, že vládce je vzdálen.
Nejdříve broušený meč si přehodil přes mocná záda,
potom si oblékl plášť - byl pevný a před větrem chránil -,
potom uchopil kožich - byl z velkého, tučného kozla -,
vzal si též broušené kopí, svou ochranu před psy a lidmi.
Pak si šel ulehnout tam, kde kanci s bílými zuby
spávali v dutině skalní a severák neměl tam přístup.

ZPĚV PATNÁCTÝ

Télemachos se šťastně vrátí z cesty do Sparty a nejdříve zavítá do chatrče věrného pastýře Eumaia

V prostorný Lakedaimón se vydala Athénská Pallas,
aby tam upomenula již na návrat jasného syna
chrabrého Odyssea a vyzvala k návratu. Našla
v podsíni Télemacha, jak leží se skvělým synem
Nestorovým jak host zde u krále proslaveného,
u Meneláa, však lahodným spánkem jen Nestorův syn byl
přemožen; Télemacha však nepoutal líbezný spánek:
starosti o otce těžké ho vzbudily za božské noci.
Athéna jiskrnoká vtom přistoupila k němu a řekla:
"Už se to, Télemachu, přec nesluší, aby ses toulal
daleko z domu, když doma jsi zanechal majetek všečen,
jakož i přezpupné muže! Jen aby ti nerozdělili
jmění a nezhltili všechno, a nebyla marná tvá cesta!
Hleď, aby Meneláos, rek mohutný hlasem, tě brzy
pustil, ať zastihneš ještě svou matku výtečnou d o m a.
Neboť už její otec a bratři jí důtklivě radí
provdát se za Eurymacha, jenž ze všech ženichů nejvíc
nabízí darů a jimi chce rozhojnit manželské věno.
Ať jen ti proti tvé vůli nic z majetku nevezme z domu!
Víš přec, jakého ducha má v prsou nejedná žena:
tomu chce rozmnožit jmění, kdo znova ji za ženu získá;
na své dřívější dítky a milého manžela z mládí
nemyslí už, když zemřel, a nepátrá po něm. Ty nyní
alespoň sám se už vrať a která z domácích služek

zdá se ti nejlepší ze všech, té svěř svůj majetek všechen,
dokud vznešenou ženu ti bohové neurčí za choť.

Jiného cos ti však řeknu, a ty o tom uvažuj v mysli!

Přední z ženichů všech teď na tebe číhají bděle
mezi skalnatým Samem a Ithakou v průlivu mořském,
touží tě usmrtit dřív, než přišel bys do rodné země.

Toho se nebojím však, spíš dokonce přikryje země
leckoho z ženichů těch, co tráví tvůj majetek v domě.

Ty jen svůj úpravný koráb řid' opodál ostrovů oněch,
stejně i za noci pluj! Vždyť příznivý vítr ti pošle
za lodí onen z bohů, jenž stále tě střeží a chrání.

Jakmile k prvnímu mysu své Ithaky připluješ, ihned
do města pošli svou loď a na ní i všechny své druhy,
sám však na venkov nejdřív se odeber k pastýři vepřů,
vrchnímu dozorci stád, co stále je v srdci ti oddán.

Pobud' tam u něho přes noc a pastýře do města pošli
k přemoudré Pénélopě, ať podá jí radostnou zprávu,
ty že jsi živ a zdrav a že ses už navrátil z Pylu."

Athéna po těchto slovech zas odešla na širý Olymp.

Probudit z libého spánku chtěl Télémachos hned svého
přítele: proto se patou ho dotkl a promluvil k němu:

"Nestorův Peisistrate, hned povstaň a střelhbité koně
vyved' a zapřáhni k vozu, ať můžeme uhánět cestou!"

Na to mu Peisistratos, syn Nestorův, v odpověď pravil:

"Nemůžem, Télémachu, ač na cestu kvapíme velmi,

ujíždět za noční tmy - co nevidět bude však ráno.

Posečkej, nežli nám snese a na vůz dá naložit dary

bohatýr Meneláos, syn Átreův oštěpem slavný,

nežli tě potěší vlídně svou řečí a propustí domů;

neboť po všechny dny h o s t každý vzpomíná vděčně

na svého h o s t i t e l e, jenž s láskou ho u sebe choval."

Pravil, a na zlatém trůně se najednou zjevila Zora.

Meneláos, rek mohutný hlasem, vstal z lůžka, kde spával

s Helenou s krásnými vlasy, a přistoupil blízko k svým hostům.

Milý syn Odysseův jak spatřil ho, spěšně se oděl,

bohatýr, ve skvostnou sukni a také si přes mocné plece

přehodil veliký plášť, pak ze stinné podsíně vyšel,

před slavným vladařem stanul a zblízka promlouval k němu

božského Odyssea syn milený, Télemachos:

"Átreův Meneláe, ty božský ochránce lidu,

už mě teď od sebe propusť zas do milé otcovské země!

Už si horoucně přeje má duše se odebrat domů."

V odpověď Meneláos, rek mohutný hlasem, mu pravil:

"Nebudu, Télemachu, já tady tě zdržovat dlouho,

toužíš-li vrátit se domů. Mám za zlé i jinému muži,

který má u sebe hosta, když přespříliš najevo dává

lásku i nelibost příliš - líp ve všem je zachovat míru.

Stejně je špatné to, když nutí kdo k odchodu hosta,

nechce-li sám, i to, když zdržuje spěchajícího;

častuj ho, zůstává-li, však propusť ho, chce-li se vrátit!

Posečkej tu, než překrásné dary dám přinést a na vůz
složit, ať na vlastní oči je spatříš, a ženám než řeknu,
aby vám z hojných zásob zde v předsíni zchystaly jídlo.
Hostitel slávu a lesk, dvě věci má, posilu hosté,
jestliže pojedí rádně, než po širé zemi zas půjdou.
Chceš-li však středem Argu se vydat a Helladou projet,
měl bych tě provázet sám; nuž dám ti hned zapřáhnout koně,
do měst tamějších lidi tě zavedu. Jistě nás nikdo
nepropustí jen tak - dar věnuje alespoň jeden,
buďto snad nějakou trojnož neb nádobu z vzácného kovu
nebo i spřežení mezků neb ze zlata nádherný pohár."
Rozumný Tělemachos mu na to zas v odpověď pravil:
"Átreův Meneláe, ty božský ochránce lidu,
rád bych se vrátil už k nám. Vždyť když jsem se na cestu chystal,
žádného dozorce doma jsem nenechal nad svými statky;
abych jen nezhybnul sám, když pídím se po božském otci,
nebo snad nějaký skvost, šperk vzácný, mi nezmizel z domu!"
Jakmile Meneláos, rek mohutný hlasem, to zaslech,
vzápětí služebné ženy i manželku vybídl, aby
v síni z přehojných zásob jim zchystaly jídlo. V té chvíli
povstal ze svého lůžka, vždyť nebydlil daleko odtud,
Boéthův Eteóneus a přistoupil k Meneláovi.
Vladař, rek mohutný hlasem, mu přikázal rozdělat oheň
a hned upéci maso; ten uslyšel příkaz a poslech.
Vzápětí sestoupil král v síň pokladní, klenutou pevně,

nikoli sám: šel Megapenthés a Helena rovněž.

Když pak přicházel k místu, kde poklady složeny byly,
z pokladů Meneláos tam uchopil dvojuchý pohár,
stříbrné měsidlo nést pak přikázal Megapenthovi,
synovi. Helena zatím si stoupla k svým truhlám, kde měla
složeny pestré řízy, jež utkala sama. Z těch jednu
vybrala Helena tam a nesla ji, vznešená žena,
tu, jež největší byla a vyšita nejnádherněji,
zářící jako hvězda, a ležela pod všemi vespod.

Potom se kupředu brali zas palácem všichni, až přišli
k Télemachovi, kde Meneláos, rek rusý, naň mluvil:

"Kéž by ti, Télemachu, ten návrat, jak si to v srdci
žádáš, vyplnil Zeus, choť Héřin mohutně hřmící!
Z darů, kolik v mém domě jich leží tu, nádherných skvostů,
dám ti ten nejkrásnější, jenž ze všech má největší cenu:
dám ti měsidlo zde, tak dovedný výtvar. Je celé
ze stříbra, jeho okraj je dokola obrouben zlatem,
Héřaistovo to dílo. Král sídónský dal mi je kdysi,
Faidimos, proslulý rek - (dům jeho mě hostil, když tam jsem
zavítal na cestě z Tróje) - a to chci teď věnovat tobě!"

Řekl, a dvojuchý pohár mu vzápětí do rukou vkládal
hrdina Meneláos a stříbrné měsidlo lesklé
statečný Megapenthés tam přines a postavil před něj.

Helena s půvabnou tváří se také blížila k němu,
v rukou nesla tu řízu a s důrazem mluvila k němu:

"Tady ti, rozzmilý synu, i já cos věnuji darem,
památku Heleniných to rukou. V den vytouženého
sňatku ať vezme to roucho tvá manželka - zatím ať leží
v matčině pokladní síni. A ty se mi radostně navrat'
do své otcovské země a ve svůj výstavný palác."
Řekla, a do rukou kladla mu řízu, on s radostí vzal ji.
Bohatýr Peisistratos též převzal ty dary a pak je
ukládal do korby vozu, když všechny si s podivem prohléd.
Rusý rek Meneláos je vedl pak do nitra domu
a tam v hodovní síni si na křesla sedli a židle.
V krásné konvici zlaté jim služka hned přinesla vodu,
seshora v stříbrnou mísu ji vlévala k umytí rukou.
Podélný hlazený stůl pak prostřela před oba hosty.
Klíčnice ctná jim přinesla chléb a dala jej na stůl,
ze zásob hojná jídla jim ochotně přidala k tomu.
Maso zas Boéthův syn jim krájel a rozdílil porce,
k tomu jim naléval víno syn slavného Meneláa.
Ti si pak hotová jídla, jim podaná, rukama brali.
Ale když ztišili zcela jak potřebu jídla, tak pití,
vzácný Nestorův syn a Télemachos šli tehdy
zapřahat koně a na vůz pak vcházeli zdobený pestře,
vyjeli z průjezdu ven a z podloubí s ozvěnou hlučnou.
Rusý Átreův syn se za nimi ubíral před dům,
víno sladké jak med a lahodné v pravici nesl
ve zlatém poháru jim, aby před cestou ulili bohům.

Stanul před jejich vozem a mluvil k nim na rozloučenou:

"Jinoši, buďte mi zdraví a Nestoru, vladaři lidu,
vyříd'te pozdrav - vždyť býval vždy laskavý ke mně jak otec,
dokud jsme u Tróje vedli my achajští synové válku."

Rozumný Télemachos zas v odpověď promlouval k němu:

"Vladaři živený Diem, my jistě mu všechno, jak pravíš,
po svém příjezdu řeknem. A až se zas v Ithaku vrátím,
kéž bych takto i já stih v paláci otce a moh mu
řici, že od tebe jdu, vši láskou zahrnut u vás,
a že si přivážím s sebou i poklady hojné a vzácné!"

Jakmile skončil svou řeč, vtom přiletěl od pravé strany
orel, jenž v pařátech silných nes velikou bělostnou husu,
ve dvoře chovanou, krotkou, a za ním se s povykem hnali
křičící muži a ženy; až k nim se pták přiblížil, a pak
napravo před koně vzlétl. Ten zjev když spatřili, každý
pocítil radost a v hrudi se všechněm rozhrálo srdce.

Nestorův Peisistratos v jich středu pak začínal hovor:

"Uvažuj, Meneláe, ty božský ochránce lidu,
zdali bůh seslal nám to znamení, či jenom tobě."

Pravil, a Meneláos, rek bojovný, přemýšlet začal,
jak by to pochopil správně a dal mu i odpověď na to.

Helena s dlouhou řízou jej předstihla v řeči a praví:

"Slyšte mě, vyložím úkaz já sama, jak mi to právě
do mysli vnukají bozi a jak se to zřejmě i splní:
jako teď uchvátil husu zde ve dvoře krmenou orel,

sem když přiletěl z hor, kde rod jeho s potomstvem žije,
tak se i Odysseus vrátí zas domů, když zakusil mnoho
útrap a mnoho i bloudil, a pomstí se, ačli už není
doma a ženichům všem už nestrojí strašlivou zhoubu."

Rozumný Télemachos zas v odpověď na to jí pravil:

"Kéž to tak vyplní Zeus, choť Héřin mohutně hřmící!

Pak bych tě jistě i tam jak vznešenou bohyni vzýval!"

Pravil, a do koní švihl. Ti velice rychle se dali

do klusu a již městem se dychtivě řtili na pláň.

Potom po celý den se třásla jim na šíjích jařma.

Zapadlo slunce a stíny se snášely na všechny cesty,

když pak do města Fér v dům Dioklův přijeli s vozem;

byl to syn Orsilochův a toho byl Alfeios otcem.

Strávili u něho noc, král jídlem a pitím je hostil.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,

zapřahat šli a na vůz pak stoupali zdobený pestře,

vyjeli z průjezdu ven a z podloubí s ozvěnou hlučnou.

Bičem do koní švihl, ti letěli velice rádi.

Vzápětí přijeli s vozem až před Pylos, strmící město.

Télemachos v té chvíli tak hovořil k Peisistratovi:

"Nechtěl bys, Nestorův synu, mé přání vzít za své a splnit?

Dávno, jak říkáme s chloubou, jsme hostinní přátelé spolu

pro přízeň našich otců a oba jsme stejného věku,

tato pak cesta nás spojí tím pevnější svorností ducha.

Nevoz mě, živený Diem, pryč od lodi, zanech mě tady,

aby mě proti mé vůli tvůj stařeček nezdržel v domě,
netoužil dále mě hostit -já musím jít domů co nejdřív."

Pravil, a Nestorův syn se poradil s rozumem vlastním,
kterak by poctivě mohl vzít za své to přání a splnit.

Když tak přemýšlel o tom, to uznal pak za výhodnější:
s koňmi se k rychlé lodi hned obrátil, k mořskému břehu,
vyndával krásné ty dary a do zádi lodní je skládal,
oděvy, zlato a vše, co obdržel od Meneláa.

Potom ho pobízel k spěchu a hovořil vzletnými slovy:

"Rychle teď na koráb nastup a vybídni k tomu i druhy,
nežli já dojedu domů a sdělím to starému otci,
neboť já dobře to vím jak ve své mysli, tak v srdci,
jak je prudký a strohý duch Nestorův: nedá ti pokoj,
sám sem za tebou přijde a pozve tě, a já si myslím,
že by se nevrátil s prázdnou - vždyť přesto se bude zle horšit."

Promluvil takto a popohnal koně s půvabnou hřívou
nazpátek do města Pylu a rychle se k domovu blížil.

S důrazem Télemachos už rozkázal zatím svým druhům:

"Přátelé, náradí k plavbě hned chystejte pro černý koráb,
a pak vstupujme sami, ať můžeme nastoupit cestu!"

Pravil, ti slyšeli rádi a ochotně poslechli výzvu,
vzápětí vcházeli na loď a sedali na lávky k veslům.

Když toto s modlitbou konal a uléval u lodní zádi
vína Athéně k počtě, tu k němu se přiblížil člověk
z dalekých končin, jenž uprchl z Arga, kde usmrtil muže,

věštec, jenž původem svým byl z rodiny Melampodovy.
Melampús v Pylu kdys bydlil, v té otčině bravu, a předčil
bohatstvím Pylany; sídlil tam v nádherném domě, však tehdy
do země jiných lidí se dostal, když vlasti a reka
Nélea musel se stříci, jenž z lidí byl nejproslulejší
a jenž v držení měl až do konce plného roku
násilně majetek jeho. Sám v paláci Fylaka vládce
svázán byl do těžkých pout a ukrutné útrapy snášel
pro dceru Néleovu a pro těžkou zmatenost mysli,
kterou mu zastřela ducha zlá Erínys, bohyně mstivá.
Přece však unikl smrti a odehnal bučivé krávy
z Fylaky do pylské země a potrestal za mrzký skutek
Nélea rovného bohům a rodnému bratrovi svému
přivedl do domu choť. Sám odešel do jiné země,
do Argu, domova koní; tam totiž mu předurčil osud
trvalé bydliště mít a přečetným Argejům vládnout.
Tam si vzal ženu a dům si tam vystavěl s vysokým stropem,
zplodil tam Antifata a Mantia, mocné dva syny.
Synem pak Antifatovým byl Oikleíés chrabrého ducha,
Oikleíés Amfiaráa měl za syna - byl buditel bojů,
kterého bouřlivý Zeus i Apollón všemožnou láskou
z celého srdce měl rád; ten nedospěl ku prahu stáří,
zahynul před Thébami - dar manželce daný ho zničil.
Alkmáón s Amfilochem, ti dva byli synové jeho,
Mantios Polyfeidea a Kleita zas přivedl na svět.

Kleita však pro jeho krásu si unesla za chotě Zora
se zlatým trůnem, aby dál přebýval ve sboru bohů.

Chrabrého Polyfeidea zas učinil Apollo věštcem,
nejlepším ze smrtelníků, když zahynul Amfiaréos.

Do Hyperésie on pak přesídlil, na svého otce
rozhněván; tam pak bydlil a věštil všem smrtelným lidem.

Polyfeidovec tam přišel, slul Theoklymenos, a tehdy
blížil se k Télemachovi. Jej zastihl právě, když k bohům
u rychlé černé lodi se modlil a uléval vína.

Takto se k němu pak ozval a hovořil vzletnými slovy:

"Příteli, když tě tak vidím zde konat na tomto místě
oběť, prosím tě při té tvé oběti, jakož i božstvu,
prosím tě při tvé hlavě a soudruzích, kteří jdou s tebou,
odpověz na můj dotaz, však neklamně, neskrývej pravdu:
kdopak a odkud jsi rodem, kde město a rodiče tvoji?"

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Já ti to, cizince, povím, a skutečnou pravdu ti řeknu.
Z Ithaky pocházím rodem, můj otec je Odysseus - totiž
býval jím kdysi, však nyní už zahynul žalostnou smrtí.

Proto já nyní jsem přibral své druhy a na černé lodi
vyplul jsem po otci pátrat, tak dlouho už vzdáleném z domu."

Jeho zas Theoklymenos hned oslovil, podobný bohům:

"Takto jsem z otčiny vzdálen i já, neb jsem rodáka zabil,
muže, jenž mnoho má bratrů a příbuzných v argolském kraji
živícím koně - ti mocně všem Achajům vládnou. Já od nich

hrozící černé smrti a zhoubě jsem unikl, teď však
prchám - vždyť to je můj osud, že takto mám po světě bloudit.
Ty však vezmi mě na loď, když s prosbou jak psanec jdu k tobě
aby mě neusmrtili. Vždyť jsou mi už patrně v patách."
Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:
"Od naší souměrné lodi tě nehodlám zahnat, když prosíš.
Jen tedy pojď! A doma tě pohostím vším, co tu máme!"
Když tak promluvil k němu, vzal od něho kované kopí,
na kryt své prohnuté lodi je položil nahoru, načež
na koráb brázdící moře i sám s tím cizincem vstoupil,
sedl si na lodní zádi a přitom i Theoklymena
usadil po svém boku a plavci šli odvázat lana.
Télemachos svým druhům pak důtklivě přikázal, ať jen
náradí v lodi se chopí, a oni ho poslechli hbitě.
Vyzdvihli smrkový stožár, jej v zářez příčného trámu
v korábu vztyčili hned a k přídě ho přitáhli lany;
řemením pleteným pevně pak vytáhli bělostné plachty.
Athéna jiskrnouká jim pouštěla příznivý vítr
proudící z jasného nebe, a prudký, aby co nejdřív
přeběhl kvapící koráb jim přes mořskou hladinu solnou.
Mihli se okolo Krún a Chalkidy s krásnými proudy.
Zapadlo slunce a stíny se snášely na všechny cesty.
Opodál Fejí plul koráb, vpřed poháněn Diovým větrem,
podél Élidy skvělé, kde Epejští panují mocně.
Odtud se pustil rek dál až k ostrovům běžícím nazad;

přemítal, ujde-li smrti, či zdali jí podlehne cestou.

Zatím však Odysseus v chýši i vzácný ten pastucha vepřů
večeřel; mužové druzí si k večeři sedali také.

Když pak ztišili zcela jak potřebu jídla, tak pití,
promluvil Odysseus k nim, aby pastýře vepřů tak zkoušel,
zda by ho pečlivě hostil a ještě ho vybídl zůstat
na místě v salaši své, či zdali ho do města pošle:

"Eumaie, poslyš mě teď, i ostatní druhové všichni!

Zítřka hned po ránu toužím si do města dojít a žebrat,
abych tě nemusel tady dál vyjídát, ani tvé druhy.

Dej mi však dobrou radu a přidej mi řádného vůdce,
aby mě dovedl tam! Však po městě budu se muset
potloukat sám, snad dá mi kdos chleba a skleničku vína.

Také bych do domu zašel, kde sídlíval Odysseus božský,
věhlasné Pénélopě snad mohl bych povědět zprávu,
snad bych se mohl pak vmísit i mezi ty ženichy zpupné;
kdyby mi poskytli oběd, když mají tam tisíce jídel,
rychle a dobře bych jim pak posloužil, co by jen chtěli.

Něco však nyní ti řeknu, ty poslyš a uvaž to v mysli.

Z milosti průvodce Herma, jenž všemu, co konají lidé,
dodává půvab a slávu, snad jediný smrtelný člověk
nemoh by v takové službě mě překonat: dovedu totiž
oheň rozdělat zručně a rozštípat palivo suché,
rozkrájet na kousky maso a upéci, víno též nalít,
jak to už nižší lidé vždy konají vznešeným pánům."

Eumaie, pastýři vepřů, tys rozhorlen velmi mu pravil:

"Propána, hoste, jak přišel ti na mysl takový nápad!

Což ty snad nadobro toužíš tam zahynout? Jestliže vskutku

zamýšlíš v ženichů dav se vmísit a zapadnout, považ:

zpupnost a násilí jejich až k železným nebesům sahá!

takoví, jako jsi ty, jim nemohou nabízet služby,

nýbrž jen mladí a v plášť a v suknici odění pěkně,

kterým se sličné tváře a hlavy vždy od mastí lesknou,

takoví jenom jim slouží! A úpravné hlazené stolky

masem, chlebem a vínem jsou napořád obtěžkány.

Zůstaň tu jen! Z nás nikdo se nemrzí přece, žes tady,

ani já sám, ni některý z druhů, co slouží tu u mne.

Ale až milený syn se navrátí Odysseův,

ten ti pak daruje plášť i suknici, aby ses oděl,

také tě vypraví tam, kam tíhne tvá duše a srdce."

Na to mu Odysseus jasný, ten trpitel velký, zas pravil:

"Kéž by ses, Eumaie, stal tak milým Diovi Otcí,

jako jsi mně, žes toulky a žalostné bídy mě zbavil!

Není přec pro lidi horšího nic než světem se vláčet.

Prokletý žaludek však je příčinou neblahých útrap

lidem, jež postihne bol, zlo toulat se světem a svízel.

Když mě však zdržuješ nyní a vybízíš, abych naň počkal,

o matce Odysseově mi pověz i o jeho otcí,

kterého, nežli odplul, tu nechával na prahu stáří:

zdalipak v sluneční záři jsou oba dva naživu ještě,

anebo mrtví už jsou a pod zemí v Hádově sídle?"

Na to zas pastýř vepřů ho oslovil, vůdce svých mužů:

"Hoste, já ti to tedy hned beze všech vytáček řeknu:

Láertés doposud žije, však stále se k Diovi modlí,
aby mu život z údů už vymizel ve vlastním domě.

Po svém vzdáleném synu je nesmírně rozteskněn, rovněž
po své manželce z mládí, tak rozumné, která ho nejvíc
zarmoutila svým skolem a přivedla v předčasné stáří;
uspíšil žalostnou smrtí stesk pro syna proslaveného
skonání její. Kéž nikdo mi t a k t o ze zdejších lidí
nezemře, co mi jsou milí a konají to, co je milé.

Dokavad ona tu byla, ač stále se trápila žalem,
dotud mi bývalo milé cos vyzvědět, dotazovat se,
neboť mě vypěstovala jen ona i se statnou dcerou
Ktimenou v dlouhém rouše - tu naposled zrodila z dětí.
S touto mě vychovávala a měla mě ráda snad stejně.

Když jsme však zralosti let, tak líbezných, dosáhli oba,
na Samu provdali ji a dostali tisíce darů.

Mně však k odění plášť a suknicí královna dala,
nesmírně krásný oblek, též opánky na nohy, a pak
na venkov poslala mne, vždyť měla mě v srdci tím radši.

Ted' už ty výhody nemám; však zato zas blažení boží
žehnají konání mému, mé zálibě. Z hojnosti oné
mohl jsem jíst a pít a dávat i počestným lidem.

Avšak od naší paní už nelze tu zaslechnout vlídné

slovo neb pocítit skutek, co do domu vpadla ta zkáza,
mužové nadmíru zpupní. Však čeládka velice touží
hovořit se svou paní a volně se na všechno zeptat,
pojít si v domě a popít a potom i leccos si odnést
na venkov, jak už ty věci jsou potěchou srdce všech sluhů."

Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Jak jsi byl tenkrát mladý, ach Eumaie, pastýři vepřů,
když jsi byl od své vlasti a rodičů daleko zahnán!

Avšak toto mi pověz a beze všech vytáček řekni:

bylo snad vyvráceno to město širokých ulic,
ve kterém bydlili kdysi tvůj otec a vznešená matka,
či tě snad nepřátel dav, když sám jsi byl u krav neb ovcí
zanechán, uchvátil na loď a dopravil přes širé moře
do domu zdejšího pána, jenž za značnou cenu tě koupil?"

Nato zas pastýř vepřů ho oslovil, vůdce svých mužů:

"Hoste, když na tuto věc se tedy mě tážeš a zvídáš,
sed' tu, poslouvej tiše, pij víno a bav se! Vždyť nyní
noci tu nemají konce! Je možné jít na lůžko, ale
možné je poslouchat též a bavit se. Nemusíš přece
ulehnout, nežli je čas - i přílišný spánek je svízel.

Jestli však srdce a duch tu někoho z ostatních nutká,
ať jen si odejde spát! Však po ránu s úsvitem Zory
nechat' se nasnídá dřív a vyžene pánovy vepře!

My však tu v chatrči jezme, dál pijme i víno a přitom
vzpomínkou na žalné strasti nás obou se bavme tu, neboť

zajisté v pozdější době i strastmi se pobaví člověk,
který přemnoho běd kdys prožil a mnoho i bloudil.
Tohleto tedy ti řeknu, nač právě se tážeš, co zvidáš.
Syrié jakýsi ostrov se nazývá, slyšels-li o něm,
táhne se nad Ortygií, kde denně se obrací slunce.
Není přelidněn příliš, má úrodnou půdu a hojnost
pastvin a hojnost stád, kraj pšenice plný a vína.
Nikdy nesouží hlad lid tamější, nebo snad jiné
zlo neb odporná nemoc tam netýrá ubohé lidi.
Kdykoliv lidské rody se ve městech dožijí stáří,
přijde tam s Artemidou bůh Apollón stříbrnoluký,
vládnými střelami svými je stihnou a usmrtí rázem.
Dvě má města ten ostrov - tam všechno dělí se vedví;
nad těmi oběma městy kdys otec můj kraloval, slavný
Ktésios, Ormanův syn, muž podobný odvěkým bohům.
Jednou foiníctí muži tam připluli, proslulí plavbou,
vezli tisíce tretek ti šejdíři na černé lodi.
Tenkrát foinická služka tam bývala v otcově sídle,
krásná, vysoká žena, a nádherných prací též znalá:
tu tedy mámili tam ti prohnání foiníctí plavci.
Jednou, když právě tam prala, z nich jeden se u duté lodi
v družné lásce s ní spojil, což obzvláště omámí mysl
útlounkým líbezným ženám, i takové, která je řádná.
Pak se jí tázal, kdo je a odkud sem přišla; ta hned se
jala mu zevrubně líčit dům otcovský s vysokým stropem:

"Vlast má - s pýchou to říkám - je Sídón bohatý kovy,
dcera jsem Eurybantova - ten oplýval velikým jměním;
mne však tafijší muži, lid loupežný, unesli odtud,
když jsem se vracela z pole, a sem až mě dovezli mořem
do domu zdejšího pána, jenž za značnou cenu mě koupil."

Nato zas řekl jí muž, jenž v lásce se tajně s ní stýkal:

"Chtěla bys tedy snad nyní jít s námi zas nazpátek domů,
otcův a matčin dům zas uvidět s vysokým stropem,
jakož i je? Jsou naživu ještě a boháči slují."

K němu zas promluvila ta žena a odpovídala:

"Bylo by možné i to, ač chcete-li ovšem vy plavci
vyslovit přísežný slib, že mě bez újmy vezmete domů."

Potom jí přísahal každý z těch plavců, jak žádala. Když pak
takto se zakleli již a přísahu skončili řádně,

k nim se zas ozvala ke všem ta žena a odpovídala:

"Ale teď zticha! Ať nikdo i z vašich ostatních druhů
slovem se nehlásí ke mně, když buďto mě v ulici potká,
nebo snad u studně, sice by někdo moh do domu zajít
se zprávou k starci; ten hned by vytušil úklad a mne by
svázal do tuhých pout a vám by pak připravil zkázu.

Úmluvu mějte však v mysli a zrychlete výměnnou koupi.

Ale až bude váš koráb už naplněn získaným zbožím,
někdo ať do domu přijde a rychle mi donese zprávu,
neboť já odnesu zlato, jež právě mi do rukou padne.

Já bych však chtěla vám dát cos jiného za dovoz ještě:

onoho mocného pána mám chlapecká na péči v domě,
hošík je bystrý už tak, že pobíhá se mnou i venku.
Toho bych přivedla na loď; zisk nesmírný může vám přinést,
když ho pak prodáte lidem, kde řečí nám cizí se mluví."
Tohle jim řekla ta žena a odešla v nádherný palác.
Plavci pak po celý rok se zdrželi ještě tam u nás
na své klenuté lodi a skoupili přemnoho zboží.
Když se však prostorný koráb, již naložen, k odplutí chystal,
tehdy tam vyslali posla, jenž podat měl zprávu té ženě.
Do domu mého otce muž prohnáný přišel, nes řetěz
zlatý, ale ten kov byl prokládán z jantaru články.
V ženské síni ho služky a s nimi má vznešená matka
rukama ohmatávaly, a jak se tak dívaly na něj,
nabídky za řetěz cenu. Muž pokynul mlčky té ženě,
a když jí pokynul tajně, zas odkvapil k prostorné lodi.
Ona mě za ruku vzala a vedla mě ze dveří domu.
V předsíni našeho sídla pak našla stolky a číše,
sklizené po jídle hostů, co bývali u mého otce;
tehdy do schůze kmetů však odešli k jednání s lidem.
Rychle tři poháry vzala, je v záňadří skryla a takto
nesla je ven. A já jsem šel za ní v své nerozvážnosti.
Zapadlo slunce a stíny se snášely na všechny cesty,
když jsme my rychlými kroky v ten přístav proslulý přišli,
foiníčtí plavci kde měli svůj koráb pro rychlou plavbu.
Ti pak vstoupili na loď, my přisedli rovněž a takto

pluli jsme po vlhké dráze; Zeus posílal příznivý vítr.

Napořád po šest dnů jsme pluli jak ve dne, tak v noci,
ale když Kronovec Zeus den s e d m ý už přivedl světu,

Artemis, střelkyně šípů, tu ženu vtom zasáhla z luku.

Sletěla, až to šplouchlo, v kal kýlu jak potápka mořská.

Plavci ji hodili do vln, kde tuleňům měla a rybám

kořistí být. Já sám však zůstal jsem, zkormoucen v srdci.

Vítr a vlny je nesly a přihnaly k Ithace s lodí.

Tam si mě pro sebe koupil král Láertés z vlastního jmění.

Takto já na vlastní oči jsem uviděl tuhle tu zemi."

Jemu zas v odpověď pravil rek Odysseus jasného rodu:

"Eumaie, velice v hrudi jsi dojal mi srdce, když tohle

všechno jsi podrobně líčil, cos útrap zakusil v duši.

Tobě však k tomuto zlu sám Kronovec přidal i dobro,

neboť po mnoha strastech ses dostal pak do domu muže

hodného, který ti dává vždy pečlivě pokrm i nápoj,

takže máš poklidný život. Já naopak doposud bloudím

po četných lidských obcích, a nyní sem přicházím k tobě."

Takto navzájem spolu ti dva tam mluvili. Potom

zdřímli si, ne však dlouho, jen maličko. Vzápětí vyšla

Jitřenka s krásným trůnem. V té chvíli u břehu druzi

Télemachovi už snímali plachty, pak sklonili chvatně

stožár a přihnali vesly svůj koráb až na stanoviště.

Potom spustili kotvy, zád' připjali ke břehu lany

a pak na mořský břeh se hrnuli z korábu sami,

jídlo si zchystali tam a mísili jiskrné víno.

Ale když ukonejšili už potřebu jídla a pití,
rozumný Télemachos v jich zástupu začínal mluvit:

"Přátelé, s černou lodí vy nyní veslujte k městu,
já se však do polí vydám a také k pastýřům zajdu;
večer, až zhlédnu svá pole, se do města navrátím zase.

Zítřka po ránu hned vám přichystám za vaši cestu
skvělou hostinu z masa a z vína chutného k pití."

Jeho pak podobný bohům zas oslovil Theoklymenos:

"Kam ale, milý hochu, mám jít? V čí obydlí vstoupit,
kterého velmože z těch, co skalnaté Ithace vládou?
Či snad mám přímo zajít k tvé matce a do tvého domu?"

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Já bych tě jinak pozval i k návštěvě našeho domu,
o dary pro hosty přec my nemáme nouzi, ty sám však
dopad bys hůř. Já odejdu teď, má matka tě ani
nespatří; nepříliš často se zjevuje ženichům v domě,
raději v horní síni tká na stavu, vzdálena mužů.

Já však jiného muže ti označím, k němuž bys přišel:
k Eurymachovi - syn slavný je Polyba přeudatného.

Stejně jak na boha na něj lid ithacký s úctou teď hledí.

Předčí svým šlechtictvím jiné a ze všech nejvíce touží
vzít si mou matku a získat tím otcovu královskou hodnost.

Ale jen olympský Zeus, jenž na nebi sídlí, ví přesně,
zdali snad před sňatkem ještě den záhuby nesešle na ně."

Sotvaže domluvil, zprava mu přiletěl krouživý jestřáb,

Foibův to rychlý posel. Ten v pařátech holuba svíral,

škubal a trhal svou kořist a peří shazoval na zem,

doprostřed mezi ten koráb a samého Télemacha.

Jeho si Theoklymenos hned zavolal stranou všech druhů,

pravici vřele mu stiskl a s důrazem promlouval k němu:

"Nevzlétl, Télemachu, ten dravec ti bez vůle bohů

zprava - já v ě š t n é h o ptáka v něm poznal, jak na něj jsem pohled.

Královštějšího rodu zde v ithacké krajině není,

nežli je v á š rod; jste vládci a vládnout budete stále."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Kéž by jen, milý hoste, tvá slova se uskutečnila!

Pak bys zakrátko poznal mou přízeň a nesmírnou štědrost,

každý by blaženým mužem tě nazýval, kdo by tě potkal."

Pravil, a k Peiraiovi pak hovořil, věrnému druhu:

"Peiraie, Klytiův synu, ty mne jsi vždy nejposlušnější

ve všech věcech z mých druhů, co do Pylu odpluli se mnou;

yní zas tohoto hosta mi uveď do svého domu,

tam ho pečlivě častuj a uctívej, nežli já přijdu."

Peiraios oštěpem slavný mu na to zas v odpověď pravil:

"Kdyby tam, Télemachu, chtěl zůstat i po dlouhou dobu,

obsloužím ho; co náleží hostům, v tom nepozná újmu."

Domluvil, nastoupil na loď a vybídl druhy, ať také

do lodi nastoupí již a odvážou od břehu lana.

Čiperně nastupovali a sedali na lávky k veslům.

Zatím si Télemachos své krásné opánky obul,
potom z lodního krytu vzal do ruky mohutný oštěp
končící broušeným hrotem a plavci šli odvázat lana,
spustili koráb a do města pluli, jak vybíd je k tomu
božského Odyssea syn milený, Télemachos.

Ten už rychlými kroky pryč kvapil, až dostihl dvorce,
ve kterém nesmírné množství měl vepřů. Tam se stády bydlet
výtečný pastucha vepřů, muž oddaný v lásce svým pánům.

ZPĚV ŠESTNÁCTÝ

*V Eumaiově chatrči se dá Odysseus Télemachovi poznat. Oba se domluví o potrestání
nápadníků*

V chatrči zase ti dva - rek Odysseus s pastýřem vzácným
vznítily oheň a ráno si chystali k snídani jídlo,
načež poslali ven i se stády pastevence vepřů.

Okolo Télemacha psi štěkaví běhali, aniž
štěkali, když se blížil. I postřehl Odysseus jasný,
kterak se lísají psi; zvuk kroků se rozléhal kolem.

Ihned se k pastýři ozval a hovořil vzletnými slovy:

"Eumaie, zajisté přijde sem do chýše nějaký přítel,
nebo i jiný známý, vždyť ze psů tu neštěká žádný,
nýbrž se lísají k němu, a slyším i dupání nohou."

Neskončil ještě svou řeč, když právě milený syn mu
stanul v podsíni chýše. I vyskočil úžasem pastýř,
z rukou mu vypadly rázem i nádoby, které měl v práci,
jiskrné víno když mísil. Hned pánovi naproti vyšel,
vroucně ho na hlavě zlíbal i na obě překrásné oči,

potom i na obou rukou, a proudem mu vytryskly slzy.

Jako as vítá otec pln lásky vlastního syna,

který se v desátý rok zas navrácí z daleké země,

jediný, milovaný, jenž mnoho mu způsobil trampot,

tak tehdy vzácný ten pastýř i božského Télemacha

v objetí celého zlíbal, jak býval by unikl smrti.

Dojetím hlasitě plakal a hovořil vzletnými slovy:

"Přišel jsi, Télemachu, má dušinko sladká? Já myslel,

že tě už nespatřím nikdy, když na lodi do Pylu odpluls.

Vejdi jen, milený synu, ať radost mám v srdci, když vidím,

kterak se z ciziny vracíš a právě jsi u mne v mé chýši.

Často přec nenavštěvuješ náš venkov a pastýře věrné,

nýbrž ve městě žiješ, vždyť tak se ti zlíbilo v srdci,

na onen protivný dav těch zpupných ženichů hledět."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Starochu, je to tak, jen kvůli tobě sem kvapím,

abych tě očima spatřil a vyslechl od tebe zprávu,

zdali mi doposud matka dlí v paláci, či si ji někdo

jíný z mužů již vzal a lůžko Odysseovo

beze všech pokrývek stojí a škaredých pavučin plno."

Jeho zas pastýř vepřů hned oslovil, vůdce svých mužů:

"Ovšemže tvoje matka dlí se srdcem přetrpělivým

doposud v paláci tvém a noci žalosti plné

stále jí plynou, i dni, jak napořád prolévá slzy."

Tak tedy promluvil pastýř, vzav od něho kovaný oštěp.

Sám se pak ubíral dovnitř a přes práh kamenný přešel.

Ihned Odysseus otec mu uvolnil místo, jak vcházel,

tomu však Télémachos se bránil a takto se ozval:

"Jenom, cizince, sed', já jinde sedátko najdu

v této salaši naší, zde pastýř mi připraví jiné."

Pravil - on šel a opět si usedl; vzápětí pastýř

rozložil zelené chvojí a navrch rozestřel rouno;

milý syn Odysseův se potom posadil na ně.

Podnosy pastucha vepřů jim předložil s pečeným masem,

které jim předešlý den, když pojedli, zbývalo ještě.

V košíčcích pšeničný chléb jim kvapně přikládal k tomu,

víno sladké jak med jim v dřevěném měsidle mísil,

sám si usedl pak proti božskému Odysseovi.

Ti si hned rukama brali ta hotová snesená jídla.

Ale když potřebu jídla a pití již ukonejšili,

tehdy tam Télémachos zas k vzácnému pastýři mluvil:

"Starochu, odkud ti přišel ten cizinec? Jakpak ho plavci

přivezli na Ithaku a kde mají domov? Co řekli?"

Neboť nemyslím přec, že mohl sem přijít jen pěšky."

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto mu pravil:

"Já ti to povím, synu, a všechno ti po pravdě řeknu:

Host můj pronáší s pýchou, že rodem je ze širé Kréty,

po mnoha lidských sídlech, jak říká, se natoulal velmi,

bloudil sem tam - vždyť božstvo mu určilo takový osud.

Z korábu thesprótských mužů prý nyní zas prchl a přišel

k této salaši mé, a já ho teď odevzdám tobě.

Jednej, jak chceš, však věz, že k tobě přichází s prosbou!"

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Eumaie, to, cos řekl, mi svírá bolesti srdce.

Jakpak mám v otcovském domě já tohoto cizince přijmout?

Sám jsem doposud mladý a nemám té důvěry v paže,
abych se ubránil muži, jenž dřív by mi způsobil křivdu;
avšak srdce mé matky sem tam se v hrudi jí zmítá,
má-li tu se mnou zůstat a dům můj spravovat dále,
úctu mít k mužovu lůžku, dbát toho, co lidé by řekli,
nebo už odejít s někým, kdo v čele je achajské šlechty,
o ni se uchází v domě a nabídne nejvíce darů.

Ovšem tomuto hostu, když do tvé už chatrče přišel,
daruji sukni a plášť, ať může se obléknout krásně,
dám mu i dvojsečný meč a na nohy obuv a rovněž
potom ho vypravím tam, kam srdce a mysl mu velí.

Chceš-li, jen pozdrž ho v chýši a sám ho pohosti tady,
já ti pak pro něho pošlu i oděv a potravu všechnu,
aby snad nemusel příliš tě vyjídát ani tvé druhy.

Tam bych však, k ženichům těm, já nikdy mu nesvolil jíti,
neboť jsou přespříliš zpupní a svévolní velmi ti muži,
aby ho nemohli tupit, což mne by rmoutilo hrozně.

Těžké je pořídít něco, když člověk se s přesilou potká,
byť to byl silný muž, vždyť mnohem jsou zdatnější oni."

Na to mu Odysseus jasný, ten trpitel velký, zas pravil:

"Příteli, poněvadž smím i já se snad vmísit v ten hovor,
velmi se milené srdce mi kormoutí, když tu tak slyším,
jaké to ženiši páší, jak říkáte, hanebné skutky
v paláci proti tvé vůli - a to jsi už přece tak statný!
Řekni mi, zda se sám jim poddáváš, či tě má v zášti
po celé krajině lid, zle podnícen vnuknutím božstva,
či si snad na bratry stýskáš, ač na ně se spoléhá člověk
v boji a v různicích všech, byť nastal i veliký zápas?
Kéž bych byl dosud tak mlád já při své odvážné mysli,
kéž bych já Odysseův byl s y n nebo o n sám (ach kéž se
navrátí z bloudění svého, vždyť ještě tu naděje zbývá):
potom by cizí člověk mi srazit moh na místě hlavu,
kdybych já ženichům všem se osudnou záhubou nestal,
až bych jak Odysseus přišel zas do domu Odysseova!
Kdybych však přesilou jejich byl přemožen, jediný jenom,
chtěl bych být raději mrtev, zde ve vlastním paláci zabit,
nežli se jen a jen dívat, ach, na jejich ohavné skutky:
jak tam týrají hosty, jak po tom nádherném domě
vláčejí služebné ženy sem tam svým způsobem mrzkým,
do dna jak víno se pije, jak nazdařbůh jedí tam jídlo
takto, bez šetrnosti, a žádného konce to nemá!"
Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:
"Však ti to, cizince, rád a beze všech vytáček povím:
nikoli, zdejší lid pln nevole nemá mě v zášti,
na bratry nestýskám si, vždyť na ně se spoléhá člověk

v boji a v různých všech, byť nastal i veliký zápas.
Vždyť přec udržel Zeus náš rod vždy při jednom synu:
jednoho Arkeisios měl potomka, Láerta zplodiv,
jednoho, Odyssea, měl Láertés, Odysseus zase
jednoho zanechal, mne, v svém paláci, aniž mne užil.
Proto teď v našem domě je nepřátel nesmírně mnoho.
Kolik předáků šlechty tu na blízkých ostrovech vládne,
na Same, na Dúlichiu i Zakynthu porostlém lesy,
kolik jich panuje v obcích zde v skalnaté ithacké zemi,
tolik jich ornou matku se uchází, jmění mi tráví.
Matka se neumí vzepřít té odporné svatbě a také
není schopna k ní svolit. A oni jen jedí a maří
majetek můj - ti vbrzku i m n e snad rozsápou tady.
Avšak tuhletu věc jen bohové mají v své moci.
Stařečku, ty teď spěchej a vyříd' mé rozumné matce,
že jsem docela zdrav a že jsem se z Pylu už vrátil.
Já však zůstanu zde, ty jedině matce to oznam,
pak se zas navrátíš sem. Ať z ostatních Achajů
nikdo nic se nedoví o tom - vždyť mnozí mi chystají zkázu!"
Eumaie, pastucho vepřů, tys v odpověď promlouval k němu:
"Rozumím, přemýšlím o tom, mám na mysli, co mi tu velíš.
Avšak toto mi řekni a beze všech vytáček pověz,
mám-li i u Láerta s tou zprávou se zastavit cestou.
Chudák! Až do této chvíle, ač velmi se pro syna rmoutil,
dohlížel na polní práce a se svou čeledí v domě

společně jídal a pil, když srdce ho vybídlo v hrudi.

Nyní však od té doby, cos odplul do Pylu s lodí,
nechce prý nic už jíst, nic pít, jak činíval dříve,
nechce si povšimnout prací, jen sténá a naříká bolně,
sedí a teskní žalně a maso se z kostí mu tratí."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď říkal:

"Bolí to sic, však přece ho nechme, byť sklíčení v srdci!

Kéž by, ach, všechno lidem se dalo po vlastní vůli!

Otcova návratu den já pro sebe zvolil bych nejdřív.

Ty se však vrať, až vyřídíš vzkaz, a nijak se nechtěj
po polích plahočit za ním, jen vyříd' mé matce, ať pošle
klíčnici služku za ním co nejrychleji a tajně,
neboť klíčnice sama to může vyřídit starci."

Pravil, a pastýře pobíd. Ten do ruky opánky vzal si,
obul je, do města šel. A neušlo Athéně věru,

Eumaios, pastýř vepřů, že od své chatrče kráčí,
proto mu v ústřety vyšla, šla podobna tělesným vzhledem
překrásné ztepilé ženě, jež nádherných prací je znalá.

Stanula u dveří chýše, však zjevná jen Odysseovi,
zato však Télemachos ji nespatrił, aniž co tušil,
neboť nikoli všem se bohové dávají vidět.

Odysseus ale ji spatřil a psi. Z nich neštěkal žádný,
kňučeli strachy a dvorem hned utekli na druhou stranu.

Dala mu obrvím pokyn, ten postřehl Odysseus jasný,
ze síně vyšel a kráčel kol vysoké ohrady dvora,

stanul pak přímo před ní. I pravila Athéna k němu:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
nyní už Télémachovi to pověz a s ničím se netaj,
abyste smrt a zhoubu těm ženichům zchystali a pak
do města slavného šli, vždyť já už nebudu dlouho
vzdálena od vás dvou, neb také už po boji dychtím."

Řekla, a zlatým prutem se Athéna hrdiny dotkla.

V krásně vypraný plášť a v sukni ho oděla nejdřív,
potom i postavu krásnou a svěžest mládí mu dala.

Ihned měl snědou tvář a líce se napjaly hladce,
vousy po celé bradě zas dostaly černavou barvu.

Když pak to provedla již, šla odtamtud, Odysseus ale
kráčel do chýše zas. Syn milený užasl nad ním,
strnul, odvrátil oči, měl obavu, že je to bůh snad.

Proto jej oslovil takto a hovořil vzletnými slovy:

"Nyní se, cizince, jevíš mým očím jiný než dříve:
jiný máš na sobě oděv, i pleť tvá není už stejná.

Jistě jsi některý z bohů, co sídlí na širém nebi!

Smiluj se však, ať mužem ti připravít vítanou oběť,
úpravné zlaté dary ti věnovat -jenom nás ušetř!"

Jemu zas Odysseus pravil, rek jasný, jenž zakusil mnoho:

"Věřu já nejsem bůh! A pročpak mě srovnáváš s bohy?

Nikoli - o t e c jsem tvůj, kvůli kterému stále tu vzdycháš,
snášíš přemnoho útrap a podstoupils násilí mužů."

Řekl, a políbil syna, a konečně dovolil slzám

skanout po tvářích na zem - však předtím je zdržoval stále.

Nevěřil doposud syn, že jeho to otec, a proto

opět promluvil k němu a takto mu v odpověď pravil:

"Nejsi ty Odysseus, nejsi můj otec, spíš božstvo mě šálí,
abych pak ještě víc lkal v pláči a žalostně sténal.

Žádný přec smrtelný člověk by nemohl provést tu změnu
toliko vlastním svým umem - jen bůh kdyby přišel a chtěl tak
snadno by mohl jej změnit buď v mladíka, anebo v starce.

Vždyť jsi byl před chvílí starcem a byl jsi tak ošklivě oděn,
teď se však podobáš bohům, co sídlí na širém nebi."

Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Neměl bys, Télémachu, se nad tím přespříliš divit,
ani snad přespříliš žasnout, že milý tvůj otec je doma.

Jiný Odysseus věru ti sem už nepřijde nikdy,
já to jsem, mnoho jenž bloudil, jenž užil si trampot a nyní
konečně v dvacátém roce se vracím zas do rodné země.

Avšak tahle ta změna, toť kořistné Athény dílo,
ta mi tu podobu dala - vždyť může, co se jí zachce:
jednou v žebráka mění a jindy zas podobným činí
mladému, zdatnému muži, jenž do krásných šatů je oděn.

Neboť snadno je bohům, co sídlí na širém nebi,
někoho ze smrtelníků buď zvelebit, anebo zhyzdit."

Po těchto slovech si sedl. A Télémachos již objal
svého skvělého otce a proléval slzy a vzlykal.

Vzápětí oběma v prsou se vznítily po nářku touha:

plakali kvílivým pláčem, ba zvučněji ještě než ptáci,
supové křivých drápů neb orli, jimž venkovští lidé
vyberou mláďata z hnízda, než ještě jim narostlo peří.

Tak tedy žalostně lkali a zpod víček ronili slzy.

Tehdy snad nad jejich nářkem by zapadlo sluneční světlo,
kdyby byl Télemachos se najednou neozval k otci:

"Na jaké lodi tě plavci teď přivezli, milený otče,
na naši Ithaku sem, a kde mají domov? Co řekli?

Neboť nemyslím přec, žes přišel sem na ostrov pěšky."

Na to mu Odysseus jasný, jenž zakusil mnoho, zas pravil:

"Já tedy, milený synu, ti všechno pravdivě řeknu:

Fajáci proslulí plavbou mě přivezli, kteří i jiné
lidi přes moře vozí, ať kdokoli mezi ně přijde.

Ti tedy na rychlé lodi mě spícího po moři vezli,
složili v Ithace na břeh a dali mi nádherné dary,
hojnost zlata a bronzu a látek dovedně tkaných.

Všechno po vůli bohů je schováno ve skalní sluji.

Nyní však přicházím sem zas na pokyn Athény mocné,
abych se poradil s tebou, jak zahubit zlovolné škůdce.

Proto mi ženichy vylič a udej mi celkový počet,
abych i množství jich znal a jací to vlastně jsou muži.

Já pak v statečné mysli vše proberu, uvážím dobře,
zdali se budeme moci my dva jen měřiti s nimi,
bez jiných, toliko sami, či máme-li hledat i jiné."

Rozumný Télemachos mu v odpověď na to zas pravil:

"O tvé veliké slávě já stále jsem slýchával, otče,
v boji jak býval jsi chrabrý a právě tak rozvážný v radě.
Ale cos řekl, je přespříliš smělé -já žasnu! Což mohou
bojovat jenom dva muži s tak početným zástupem silných?
Není právě jen deset těch ženichů, anebo dvacet,
těch je tam o mnoho víc! Hned tady se dovíš ten počet.
Z ostrova Dúlichia je mladých vybraných mužů
celkem padesát dva a k nim se druží šest sluhů;
čtyřicet mužů tu prodlévá z ostrova Samy,
z ostrova Zakynthu jsou tam dvě desítky achajských knížat,
ze samé Ithaky dvanáct, a jsou to šlechtici vesměs,
také hlasatel Medón a božský pěvec je s nimi,
konečně sluhové dva - ti v krájení masa jsou zběhlí.
Jestliže se všemi v domě se utkáme, jen ať tvá pomsta
za všechnu jejich zpupnost nám nevyjde strašně a trpce!
Můžeš-li alespoň ty nám někoho na pomoc zjednat,
uvažuj, kdo by nám dvěma chtěl pomáhat s ochotnou myslí!"
Jemu zas Odysseus jasný, jenž přemnoho vytrpěl, řekl:
"Já ti to vypovím tedy, ty poslyš a vem si to k srdci!
Uvažuj, zdali snad stačí nám Athéna s otcem svým Diem,
anebo jiného mám snad vymyslet za pomocníka?"
Rozumný Télemachos mu v odpověď na to zas pravil:
"Vzácní to pomocníci jsou zajisté, o kterých mluvíš.
Sídlí vysoko sice, až v oblacích, také však jiným
vládnou, jak smrtelným lidem, tak bohům žijícím věčně."

Jemu zas Odysseus jasný, jenž přemnoho vytrpěl, řekl:

"Nebudou příliš dlouho se vzdalovat urputné půtky

oni dva bohové mocní, až povede srdnatý Arés

v paláci rozhodný boj mezi ženichy všemi a námi.

Ty ale nyní se vrať hned po ránu s úsvitem Zory

domů a stýkej se dál s těmi ženichy zpupnými příliš.

Mne však pastucha vepřů až později povede k městu

v podobě sešlého starce a žebráka plného bídy.

Budou-li v paláci snad mě hanobit, milé tvé srdce

v hrudi ať klidně to strpí, až zlé budu útrapy snášet.

I kdyby z našeho domu mě za nohy ze dveří vlekli,

zbraněmi házeli po mně, ty snášej pohled i na to!

Vyzývej ovšem ty muže, ať nechají ztřeštěných kousků,

domlouvej lichotnou řečí - ti v ničem tě neuposlechnou,

neboť osudný den se na ně už na všechny blíží.

Jiného cos ti však řeknu, ty v mysli své přemítej o tom!

Athéna rozvahy plná jak pokyn mi do srdce vnukne,

kývnu já na tebe hlavou a ty, jak to postřehneš, odnes

veškeré válečné zbraně, co v mužské komnatě leží,

v zbrojnici s vysokým stropem a tam je pak v zákoutí ulož,

úplně všechny! Až budou je chtít a ptát se tě po nich,

chláchol vlídnými slovy dav ženichů: Z kouře jsem kázal

odnést veškeré zbraně, vždyť t ě m se už nepodobají,

kteřé tu Odysseus nechal, když tenkrát odcházal k Tróji:

všechny je zohyzdil dým, kam z ohniště dosáhnout mohl.

Ještě však vážnější věc syn Kronův mi na mysl vložil:
abyste, opilí vínem, snad jednou v rozepři vzniklé
neporanili druh druhu a námluvy takto a hody
nezhanobili, vždyť kov sám sebou už strhuje muže!
Toliko pro nás dva tam ponechej dvojici štítů
z býčí kůže, dvě kopí, dva meče na dosah rukou,
ať k nim můžeme skočit a popadnout. Ženichy k zlému
zmámí pak všemoudrý Zeus a zároveň Athénská Pallas.
Jiného cos ti však řeknu, ty v mysli své přemítej o tom!
Jsi-li vskutku můj syn a potomek z naší jsi krve,
nesmí se doslechnout nikdo, že Odysseus mešká už v domě:
nesmí to Láertés tedy a nesmí to vědět ni pastýř,
právě tak z čeledi nikdo, ni samotná Pénélopeia;
poznejme smýšlení žen jen my dva, ty se mnou, a ovšem
můžeme vyzkoušet též i leckoho z čeledi mužské,
kdo si nás obou tu váží a kdo se nás obává v duchu
nebo kdo nedbá už o nás a tebe, tak zdatného, nectí."
Na to zas výtečný syn naň mluvil a odpověď dával:
"Otče, povahu mou, jak doufám, i později poznáš,
neboť mě neovládají nic myšlenky daremné, chabé;
z tohoto pátrání však nám oběma nevzejde žádný
užitek, jak já soudím - i radím ti přemýšlet o tom.
Budeš tu dlouho a marně jen chodit a každého zvláště
zkoumat a obcházet pole, a zatím ženiši v domě
mrhají majetek zpupně a svévolně, aniž ho šetří.

Ovšem smýšlení žen já radím ti zkoumat a poznat,
které tě nemají v úctě a které se neprovinily.

Abychom zkoumali však i muže po našich dvorcích,
to bych si nyní já nepřál, to později provedem, jestli
od Dia bouřného vskutku znáš nějaké znamení věštné."

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli.

K Ithace právě v té chvíli již přijížděl úpravný koráb,
na kterém Télemachos plul z Pylu i se všemi druhy.

Jakmile do města vpluli, v ten vnitřní hluboký záliv,
nejdříve černý svůj koráb tam vytáhli na suchou zemi,
potom druhové chrabří jim odnesli náradí lodní,
vzápětí v Klytiův dům jim nosili překrásné dary.

Do domu Odysseova však poslali hlásného, aby
rozumné Pénélopě šel vyřídit radostnou zprávu
o tom, že Télemachos šel na venkov, druhům že kázal
s korábem do města plout, aby statečná královna v srdci
neměla strach a slzy tam drobounké neprolévala.

Hlasatel s pastýřem vzácným, ti dva se potkali cestou,
se stejnou zprávou šli oba a měli ji oznámit paní.

Jakmile vstoupili spolu již do domu božského krále,
uprostřed služebných žen ten hlasatel oznámil: "Už se,
královno, milený syn ti navrátil z Pylu." Pastýř
také přistoupil blíž a pověděl Pénélopei
všechno, co milý syn mu přikázal oznámit matce.

Ale když celý ten příkaz již vyřídil úplně, opět

na cestu k vepřům se vydal a opustil palác i s dvorem.

Ženichy pojala úzkost a strnuli v mysli; hned vyšli

z dvorany ven a šli podél vysoké ohrady dvora,

venku pak před hlavní bránou si usedli k poradě. Tam k nim

první začínal mluvit syn Polybův, Eurymachos:

"Přátelé, odvážný čin tu nesmírně troufale proved

Télemachos - tu cestu! My doufali, že se mu zhatí!

Stáhněme černou loď hned na moře, nejlepší ze všech,

veslaře, mistry v plavbě, pak sežeňme, aby co nejdřív

naším tam donesli vzkaz, ať rychle se navrátí domů."

Ještě neskončil řeč, když Amfinomos, jenž z místa

k moři se ohlédl, spatřil stát v hluboké zátocě koráb.

Plavci už spouštěli plachty a v náručí nesli i vesla.

S chutí se nad tím zasmál a takto pak mluvil k svým druhům:

"Posílat nějakou zpravuje zbytečné, vždyť už jsou tady!

Bud' jim to nějaký bůh tam pověděl, nebo snad sami

spatřili kolem plout loď, tu loď však nemohli dohnat."

Pravil, i povstali všichni a odešli k mořskému břehu.

V rychlosti černý svůj koráb hned vytáhli na pevnou zemi,

lodní nářadí z něho jim odnesli sluhové statní,

sami pak hromadně šli zas k poradě, bránili ale,

aby kdo jiný tam zasedal s nimi, ať mladý či starý.

Antinoos k nim mluvil, syn Eupeithův: "Hrome, jak mohli

tohoto člověka bozi tak vyprostit ze zkázy? Stále

po kopcích šlehaných větry přec zvědové seděli ve dne,

navzájem u sebe blízko, a jakmile zapadlo slunce,
ne strávil žádný z nás noc na souši, naopak s rychlou
lodí jsme po moři pluli a v záloze do jasné Zory
číhali na Télemacha - my chtěli ho chytit a zabít;
ale nějaký bůh nám zatím ho odvedl domů.

My však žalostnou smrt teď připravme Télemachovi
na souši, zde! A nesmí nám uniknout, neboť jak myslím,
dokud je naživu on, nám sňatek se nemůže zdařit!

Sám je přec rozumný dost, je vtípem a rozvahou nadán,
mimoto ithacký lid už vůbec k nám nechová přízeň.

Nuže, přátelé, k činu, než shromáždí Achajce na sněm!

Nemyslím totiž, že povolí nám, ten bude se dále
hněvat, pak ve sněmu vstane a před všemi prozradí, že jsme
náhlou mu strojili zkázu, však že jsme ho nedohonili.

Jistě to neschválí lidé, až uslyší o tom zlém skutku!

Jen aby nějakým zlem nás nestihli, nevyhnali nás
z otčiny naší a my pak jsme nepřišli do cizí země!

Proto ho usmrťme dřív buď na venku, od města stranou,
anebo cestou a sami si ponechme jmění a statky,
navzájem mezi sebou je rozdělme, jak se to patří,
dům pak darujme matce a onomu, kdo si ji vezme.

Jestli však není vám vhod můj návrh a raději chcete,
aby žil dále a měl i všechno své otcovské jmění,
nechoďme hromadně tam a napořád nevyjídejme
nádherný majetek jeho! Ať každý se snaží ji získat

dary jen z vlastního domu, a ona si za muže vezme
toho, kdo daruje nejvíc a přijde jí osudem určen."

Pravil, i umkli všichni a nastalo hrobové ticho.

Potom zas Amfinomos se ujal tam slova a mluvil,
proslulý Nisův syn, vnuk vladaře Aréta. Vedl
ženichy z Dúlichia, kde obilí rostlo i tráva;
Pénélopě ten muž se zamlouval nejvíce ze všech
pro svoje příhodné řeči - vždyť byla v něm šlechtná mysl.

Se všemi dobře to myslel, i ujal se slova a řekl:

"Přátelé, já bych nikdy tu ze světa sprovodit nechtěl
Télemacha - vždyť hrozný je zločin rod královský vraždit.
Radím: ze všeho nejdřív se zeptejme na vůli bohů!
Schválí-li veliký Zeus náš úmysl výroky svými,
sám ho usmrtím pak a všechny vás vybídnu k tomu;
brání-li tomu však bozi, pak radím vám: zanechte toho!"

Amfinomos tak mluvil a všechněm ten návrh se líbil.

Povstali ihned a šli zas do domu Odysseova,
vešli a sedali všichni zas na krásně zdobená křesla.

Věhlasná Pénélopeia však jiný zas pojala záměr:
ženichům zpupným a pyšným se objevit před zraky, neboť
zvěděla v komnatě své, že synovi chystají zhoubu -
řek jí to hlasatel Medón, jenž o jejich úmyslu slyšel.

Kvapila do mužské síně a s ní i služebné ženy.

Když pak ta vznešená paní již před zástup ženichů přišla,
stanula u dveří síně, té pevné, důkladné stavby,

bělostný závoj si spustila před tvář a jala se v hněvu

Antinoa zle plísnit a s důrazem mluvila k němu:

"Antinoe, ty zloduchu zpupný, sic o tobě se tu

říká v íthacké zemi, žes nejlepší radou i řečmi

v počtu svých vrstevníků - tys takový nikdy však nebyl!

Pročpak, ty vztekloune, strojíš smrt Télémachovi a zhoubu,

už ani prosících nedbáš, jež chrání a svědkem je pro ně

Zeus? A není to zbožné tak navzájem strojit si zhoubu!

Nevíš, že kdysi tvůj otec sem k nám se utekl, k nám že

ze strachu před lidem prchl? Lid velmi se rozhněval na něj,

protože s lupiči z Tafu se spřáhl a Thespróty takto

velikým soužením zkrušil, ač našimi spojenci byli.

Za to ho íthacký lid chtěl zahubit, srdce mu vyrvat,

strávit mu veškeré jmění, tak hojně a příjemné. Ale

Odysseus v tomhle jim bránil a přes jejich dravost je zdržel.

Ty mu teď vyjídáš dum, nic neplatíš, za ženou chodíš,

syna mu usmrtit chceš a mne tím nesmírně soužíš.

Káži ti: Zanechej toho a vybídni k tomu i druhé!"

Nato jí Eurymachos, syn Polybův, v odpověď pravil:

"Dcero ty Íkariova, ó věhlasná Pénélopeio,

buď jen klidná a v srdci se takovou starostí netrap!

Není přec takový muž a nebude, nenarodí se,

který by na Télémachu vztah ruku, na tvého syna,

dokud jsem naživu já a dívám se po širém světě.

Neboť tohle ti řeknu a to se pak skutečně splní:

vzápětí černá krev mu vytryskne z rány kol mého
kopí. Vždyť bořitel měst, tvůj Odysseus, často i mne si
posadil o hodech na klín, kus masa upečeného
do rukou vložil a u rtů mi podržel červené víno.

Proto je Télemachos mi daleko nejdražší ze všech
mužů; i vybízím ho, ať nijak se nehrozí smrti,
alespoň od ženichů - však od bohů nelze jí ujít!"

Toto jí k útěše říkal, a jemu sám osnoval zhoubu.

Do skvělé horní jizby zas královna vešla a lkala
nad Odysseem, svým milným chotěm, až lahodný spánek
Athéna jiskrnouká jí spustila na oční víčka.

Večer se k Odysseovi i k synovi vzácný ten pastýř
navrátil zas. Ti jednorozčného tam zabili vepře,
a pak vestoje oba si chystali jídlo. Však Pallas
k synovu Láertovu zas přistoupila, k Odysseovi,
kouzelným prutem ho šlehla a zase ho změnila v starce,
potom v zchátralý oděv ho oblekla, aby ho pastýř
nepoznal, až by ho spatřil, a rozumné Pénélopeji
nešel to oznámit hned, vždyť sotva by v srdci to ztajil.

Télemachos pak první se ozval k pastýři takto:

"Přišel jsi, Eumaie vzácný? A copak se po městě říká?
Zdalipak ženiši zpupní jsou z úkladné hlídky už doma?
Či tam číhají ještě, až popluji k domovu nazpět?"

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď na to mu pravil:

"O to já nedbal jsem nic, když městem jsem procházel, abych

na něco ptal se a zvídal, vždyť velmi mě pudilo srdce
vyřídít zprávu co nejdřív a sem se zas navrátit zpátky.
Také se rychlý posel z tvých druhů tam přidružil ke mně,
hlasatel - ten tvé matce to poselství oznámil první.
Něco však jiného vím, co na vlastní oči jsem spatřil.
Když jsem se nazpátek vracel a byl jsem už nad městem, kde se
zdvihá pahorek Hermův, já zahleď, jak přijíždí rychlý
koráb v zátoku naši a v něm že je přemnoho mužů,
člun že je přeplněn štíty a oštěpy se dvěma hroty.
Tušil jsem, že to jsou oni, však nevím to jistě." To říkal.
Télemachos, muž bujaré síly, vtom na otce upřel
oči a přitom se usmál, však pastýři nedával znát to.
Jakmile skončili práci a jídlo si zchystali, jedli,
každý pak spokojen byl s tou hostinou dělenou správně.
Ale když potřebu jídla a pití již ukonejšili,
na lůžko upjali mysl a vychutnali dar spánku.

ZPĚV SEDMNÁCTÝ

*Odysseus přijde do svého paláce jako neznámý žebrák a zakouší od sluhů i od nápadníků
různá příkoří, až se ho ujme sama Pénélopé*

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
božského Odyssea syn milený, Télemachos,
na lesklé nohy v té chvíli si přivázal opánky krásné,
pak si vzal mohutný oštěp, tak příhodný do jeho dlaně,
neboť chtěl do města jít; i oslovil pastýře vepřů:
"Stařečku, já teď půjdu už do města, aby mě matka
viděla, neboť si myslím, že nenechá patrně dříve

žalostiplného nářku a pláče a kvílení v slzách,
nežli mě samého spatří. A tobě zas ukládám toto:
Cizince do města ved', toho nuzáka, aby i tam snad
žebрал o trochu jídla; tam podá mu, komu se zachce,
skleničku vína a chléb. Já přece se takových lidí
nemohu ujímat všech, ač velmi mě v srdci to bolí.
Když mi to bude mít za zlé ten cizinec, bude tím hůře
pro něho, poněvadž já mám v oblibě povědět pravdu."
Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:
"Netoužím ani já, můj milý, se zdržovat déle.
Žebráku přece je lépe, když žebřá o trochu jídla
v městě než na venkově; tam podá mu, komu se zachce.
Já už nejsem tak mlád, abych ve chlévě bydlel a ve všem
poslechl správce, co uloží mi. Jen jdi už a mne tam
odvede tenhle ten muž, jak poroučíš, jen co se trochu
u ohně ohřeju ještě a venku se oteplí, neboť
hrozně chatrný oděv mám na sobě. Jen aby mráz mě
nezničil zrána! Je město, jak říkáte, daleko odtud."
Pravil, a Télemachos se vydal na cestu dvorcem,
pospíchal kvapnými kroky a osnoval ženichům zkázu.
Ale když konečně vstoupil v dům královský, k bydlení vhodný,
postavil v předsíni oštěp a o sloup vysoký opřel,
překročil kamenný práh a sám se pak ubíral dovnitř.
Pěstounka Eurykleia ho spatřila nejdřív, když právě
na křesla zdobená krásně z roun přehozy rozprostírala.

S pláčem mu naproti šla a kolem se shromažďovaly
ostatní služky, jež doma měl Odysseus chrabrý, a všechny
s radostí vítaly ho a líbaly hlavu i rámě.

Věhlasná Pénélopé sem kráčela z komnaty ženské,
podobná Artemidě neb zlaté bohyni lásky;
slzy vytryskly jí, když objala milého syna,
na hlavě zlíbala ho i na obě překrásné oči,
vedla žalostný nárek a mluvila vzletnými slovy:

"Télemachu, tys přišel, ty sladké mé světlo? Já stěží
doufala, že tě kdy spatřím, když vydal ses do Pylu s lodí
tajně a bez mé vůle, cos vyzvědět o milém otci.

Ted' mi však podrobně vylož, co všechno jsi po cestě spatřil."

Rozumný Télemachos jí na to zas v odpověď pravil:

"Matko má, nevzbuzuj ve mně ted' nárek a srdce mi v hrudi
nebuř, i když jsem unik té kvapící záhubě, nýbrž
dojdi se do lázně umýt a čisté roucho si vezmi,
do horní komnaty vstup a s tebou i služebné ženy,
skládej pak slib všem bohům, že vykonáš slavnostní
oběť děkovnou, dá-li nám Zeus čin odvety provést. Já ted' však
odejdu na sněmoviště a cizince do domu pozvu,
který se přidružil ke mně, když z ciziny spěchal jsem domů.

Toho já poslal jsem napřed i s božskými druhy a příkaz

Peiraiovi jsem dal, ať k sobě ho odvede domů,

tam ať ho pečlivě hostí a uctívá, nežli se vrátím."

Takto k ní promluvil syn, ta poslechla, aniž co řekla,

do lázně umýt se šla a čisté roucho si vzala,
skládala slib všem bohům, že vykoná slavnostní oběť
děkovnou, dá-li Zeus čin odvety konečně provést.
Télemachos však zatím se odebral jídelnou z domu
s oštěpem - hbití dva psi s ním zároveň běželi cestou.
Vzápětí božský půvab kol jinocha rozlila Pallas;
s podivem všichni lidé naň hleděli, když se tam blížil.
Ženiši zpupní kol něho se ihned shromažďovali,
přátelsky mluvili k němu, však v srdci mu strojili zkázu.
Četnému zástupu jejích však Télemachos se vyhnul,
ale kde seděl Mentor a Antifos s Halithersem,
kteří mu přáteli byli už po otci z dřívější doby,
tam šel a sedl si k nim, a ti se ho na všechno ptali.
Peiraios, oštěpem slavný, se brzy k nim přidal, když vedl
cizince k náměstí městem. I nezůstal od něho déle
odvrácen Télemachos a vykročil přivítat hosta.
Peiraios na Télemacha sám promluvil první a řekl:
"Honem do mého domu mi pošli své služebné ženy,
abych ti odevzдал dary, jež dostal jsi od Meneláa!"
Rozumný Télemachos mu na to zas odpověď dával:
"Peiraie, nevíme přece, jak nakonec dopadne všechno.
Jestli mě ženiši zpupní snad úkladně zavraždí v domě,
všechn pak majetek můj si rozdělí, přál bych si, abys
ty ho spíš k užítku měl než některý z ženichů oněch.
Jestli však naopak já jim připravím osudnou zhoubu,

potom mi do domu při nes ty poklady, šťastnému šťastný."

Řekl, a do svého sídla ved cizince přeubohého.

Ale když v královský palác již vstoupili, k bydlení vhodný,

v komnatě nejdříve pláště si na křesla, na židle dali,

do krásně hlazených van pak vešli a vykoupali se.

Když pak je umyly služky a olejem natřely údy,

a když je oděly v sukně a vlněné pláště, tu oba

vystoupili ven z lázně a sedli si do křesel v síni.

V překrásné konvici zlaté jim služebná přinesla vodu,

sešhora v stříbrnou mísu ji vlévala k umytí rukou.

Podélný hlazený stolec pak nakonec prostřela před ně.

Klíčnice ctná jim přinesla chléb a dala jej na stůl,

hojná též přidala jídla, jež ze zásob ochotně brala.

Matka naproti nim tam seděla u dveří síně,

opřena o své křeslo a jemné předivo předla.

Oba si hotová jídla, jim podaná, rukama brali.

Ale když potřebu jídla a pití již ukonejšili,

věhlasná Pénélopé k nim první mluvila takto:

"Télemachu, já nyní zas odejdu do horní jizby,

abych si na lůžko lehla, jež k nářku mě nutí a stále

slzami svými ho smáčím, co Odysseus k Íliu odplul

zároveň s Átreovci. A tys ještě odvahu neměl -

nežli se v tento náš dům zas nahnou ženiši zpupní -

řící mi o otci pravdu stran návratu, slyšels-li o něm."

Rozumný Télemachos jí na to zas v odpověď pravil:

"Já ti to tedy, matko, a úplně pravdivě povím.
Jeli jsme do města Pylu a k Nestoru, vladaři lidu.
Ve svém vysokém domě ten panovník přijal mě vlídně,
s velikou péčí mě hostil jak otec vlastního syna,
který se po dlouhém čase mu právě z ciziny vrátil;
tak mě on častoval s péčí i se svými slavnými syny.
Říkal mi však, že ve světě nikde nic neslyšel o mém
srdnatém otci, zda dosud snad Odysseus žije či zemřel.
Král pak se svými koňmi a s důkladně stavěným vozem
k rekovi slavnému kopím mě odeslal, k Meneláovi.
Ve Spartě Helenu z Argu jsem spatřil, pro kterou mnoho
trójský i achajský lid kdys vytrpěl po vůli boží.
Rusý pak Meneláos, rek mohutný hlasem, se ihned
tázal, čeho si žádám, proč přicházím do skvělé Sparty.
Já pak zevrubně jemu jsem pověděl úplnou pravdu.
Tehdy mě oslovil on a v odpověď toto mi říkal:
Běda! To zajisté chtěli se muži tak chrabrému oni
do lůžka uložit sami, ti zbabělci beze vší síly!
Jako když laň svá sající mláďata, vylíhlá právě,
uloží v houští, jež mohutný lev si za doupě vybral,
sama pak po stráních běhá a travnaté úvaly spásá,
avšak mezitím lev zas do svého pelechu přijde,
lani a mláďatům jejím tam připraví ohavnou zhoubu,
podobně Odysseus jim pak připraví ohavnou zhoubu.
Kéž by jen, Otče ty Die, ty Foibe i Athéno, kéž by

takový s ženichy těmi se mohl teď Odysseus potkat,
jaký byl na Lesbu kdysi, tak úpravném, v plné když síle
povstal a o závod v půtku se pustil s Filomélovcem,
o zem prudce jím praštil všem Achajům k radosti velké!
Všem by tu ukrátil život a k ženění chuť by jim zhořkla!
O tom však, nač se mne ptáš, zač prosíš, já nikdy bych nic ti
neřekl v rozporu s pravdou, já neuhnu, neošálím tě,
a co ten mořský stařec mi pověděl, neschopný mýlky,
z toho ni jediné slovo ti neztajím, neskryju. Ten prý
na ostrově ho spatřil, jak snáší útrapy těžké
v obydlí Kalypsy nymfy, a ta ho prý u sebe drží
násilím, nemůže od ní se odebrat do rodné země;
nemá tam koráby s vesly a nemá tam po ruce druhy,
co by ho doprovázeli zpět po hřbetě širého moře.
Tak mi to Meneláos, syn Átreův, oštěpem slavný,
říkal. Já skončil tu cestu, plul nazpět a bozi mi dali
příznivý vítr a rychle mě dovedli do milé vlasti."
Télemachos tak mluvil a srdcem v hrudi jí pohnul.
Potom i Theoklymenos k nim promluvil, podobný bohům:
"Manželko Odysseova, vždy hodná vší úcty, nic věru
bezpečně neví tvůj syn, teď vyslechni předpověď moji,
neboť neklamnou věštbu ti povím, nic nebudu skrývat.
Z bohů mi především Zeus buď svědkem i s hostinným stolem
vzácného Odyssea, i s ohništěm, k němuž jsem přišel:
jistě už Odysseus je zde ve své otcovské zemi,

sedí neb chodí tu kdesi a zkoumá zlé řádění v domě,
všem těm ženichům zpupným už osnuje záhubu strašnou.
Takové znamení věštné já postřehl, když jsem s tvým synem
seděl na kryté lodi, a hlásil je Télemachovi."
Věhlasná Pénélopeia zas takto se ozvala k němu.
"Kéž by jen, milý hoste, tvá slova se uskutečnila!
Pak bys zakrátko poznal mou přízeň a velikou štědrost,
takže by každý tě nazýval blaženým, kdo by tě potkal."
Takový rozhovor asi ti tři tam pospolu vedli.
Ženiši v této době se před domem Odysseovým
bavili házením disku a loveckých oštěpů dlouhých
na půdě upěchované, jak jindy, a vedli si zpupně.
Zatím byl k obědu čas. Už odevšad z venkova přišla
stáda, jež přihnali sem zas pastýři jejich, jak dříve.
Tehdy k nim promluvil Medón; ten z ostatních hlasatelů
ženichům líbil se nejvíc a s nimi se účastnil hostin:
"Junáci, když jste už všichni hrou srdce své povyrazili,
vejděte do domu opět a tam si pak chystejme hody.
Není to přece tak špatné v čas příhodný po jídle sáhnout."
Takto on mluvil, ti vstali a odešli, poslušní výzvy.
Když pak v královský palác zas vstoupili, k bydlení vhodný,
nejdřív si na židle tam a na křesla složili pláště,
potom šli porážet tučné ovce a berany velké,
porážet krmené vepře a stádní jalůvku mladou -
z těch si pak strojili hody... V té chvíli se Odysseus chystal

z venkova do města jít i se vzácným pastýřem vepřů.

První začínal hovor sám pastucha, vůdce svých mužů:

"Cizinče, protože tedy tak nesmírně toužíš jít od nás do města dnes, jak velel můj pán - já sám bych si ovšem mnohem raději přál, abys hlídačem stáji tu zůstal; ale já bojím se pána a ostýchám, aby mi pozděj nečinil nějaké výtky - vždy trpké jsou domluvy pánů -, nuže my pojďme už teď, vždyť den už pokročil značně; brzy už nastane večer, a tobě hned chladněji bude."

Odyseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Rozumím, přemýšlím o tom, mám na mysli, co mi tu kážeš.

Vyjděme tedy a t y mě veď dál až na konec cesty.

Dej mi jen nějakou hůl - snad máš tu kus uťaté větve -, abych se opíral o ni; jak říkáte, cesta je kluzká."

Pravil, a ošklivou mošnu si přehodil okolo plecí, děravou na mnoha místech, a provaz mu za popruh sloužil.

Eumaios podal mu hůl, jež byla mu milá. I vyšli.

Salaš hlídali psi a ostatní pastýři jeho, kteří zůstali doma. On přiváděl do města pána, který se podobal starci a žebráku přeubohému, který se opírá o hůl a v chatrné šaty je oděn.

Když tak scházeli dolů tou cestou hrbolů plnou, byli už poblíž města a přišli k úpravné studni s krásně tekoucím proudem, kde měšťané čerpali vodu.

Ithakos stavěl ji kdys, a Polyktór s Néritem po něm.

Okolo z topolů háj tam vyrůstal, živený vodou,
do kruhu na všech stranách. Tam z vysoka ze skály tekla
studená voda. A na vrchu skály byl postaven oltář
nymf, kam poutníci všichni jim oběti přinášivali.
Melantheus, Doliův syn, v těch místech k nim docházel právě:
kozy před sebou hnal, jež předčily veškerá stáda,
na hody pro nápadníky; dva pastýři kráčeli za ním.
Spatřiv je, začal jim lát a nesmírně pobouřil srdce
Odysseovo svou řečí tak hroznou, potupnou, zpupnou:
"Ejhle, chlap úplně špatná tu provází špatného chlapa,
jak už pokaždé bůh vždy stejného k stejnému druží.
Kam toho špinavce vedeš, ty bídný pasáku vepřů,
žebráka na obtíž všem, jenž dovede hostinu zhnusit?
Stoupne si ke mnoha dveřím a bude si o ně dřít záda,
bude jen o drobty prosit, ne o meče, o vzácné pánve!
Kdybys mi tak ho dal a hlídačem stal se mých stájí,
vymetal ze chléva hnůj a nosíval kůzlatům listí,
přitom by žinčici pil a dostal by veliký zadek!
Ale že špatností jen se vyučil, nebude chtít on
konat nějakou práci, ten spíše se bude chtít jenom
potloukat krajem a žebrat a cpát své bezedné břicho.
Avšak tohle ti řeknu a to se i do jista splní:
jestli snad do domu vejde i k božskému Odysseovi,
nejedná podnož kol hlavy se mihne mu z rukou těch mužů,
jak budou po domě házet, a pořádně odře mu záda!"

Domluvil, přišel až k němu a ve své nerozvážnosti
patou ho do kyčle kopl, však nijak ho nevytisk z cesty:

Odysseus pevně tam stál a začal přemýšlet, má-li
skočit na toho smělce a holí ho života zbavit,
nebo ho do výše zvednout a hlavou mu udeřit o zem.

Zdržel se však a zkontroloval svůj hněv. Vtom pastucha vepřů
začal druhovi lát, zdvih ruce a nahlas se modlil:

"Vily těch vod, vy Diovy dcery, ach jestli vám někdy
Odysseus spálil z kýt jehňat a kůzlat zde maso, jež napřed
zabalil v tučný lůj, ó splňte mi toto mé přání:

kéž se nám vrátí ten muž, kéž bůh ho přivede nazpět!
Ten by pak úplně zahnal tvou nadutost všechnu a pýchu,
jíž se teď holedbáš zpupně a stále jen městem se touláš,
zatímco svěřená stáda tví ničemní pastevci hubí!"

Melantheus, pastucha koz, zas takto mu odvětil na to:

"Hleďme, co to jen řekl ten pes všech uskoků znalý?
Však já ho na černé lodi kams daleko odvezu jednou
z Ithaky, aby mi tam moh získat veliké jmění.

Kéž by už Télemacha bůh Apollón stříbrnoluký
zasáhl v paláci dnes, neb ženichů rukou ať zhyne,
jako že návratu den už Odysseus v cizině ztratil!"

Řekl, a nechal je tam, jak zvolna se kupředu brali,
sám však rychlými kroky se k vládcovu paláci blížil.

Hned pak do síně vešel a mezi ty ženichy sed si
naproti Eurymachovi, neb toho měl v největší lásce.

Tu pak sluhové domu díl masa před něho dali,
klíčnice ctná též nesla mu chléb a podala k jídlu.

Vzápětí vzácný pastýř a Odysseus k paláci přišli,
avšak stanuli venku, neb zevnitř jim pronikl k sluchu
dutého varyta zvuk - to Fémios začínal zpívat.

Odysseus za ruku vzal svého pastýře vepřů a pravil:

"Tenhleten krásný palác, ten jistě je, Eumaie, vládcův!
Snadno ho každý pozná, byť v záplavě jiných jej spatřil.
Jedno se k druhému pojí, zde dvůr je přistaven k domu,
se zdí a s římsami svrchu, jsou důkladná dvojkřídlá vrata,
takže by žádný muž tu bránu nemohl zdolat.

V domě však mnoho mužů, jak poznávám, strojí si hody,
neboť sem proniká vůně a uvnitř se ozývá loutna,
kterou určili bozi jak družku k radostným hodům."

Eumaie, pastucho vepřů, tys takto mu odvětil na to:

"Snadno jsi pochopil vše, vždyť velmi jsi bystrý i jinak,
avšak uvažme již, jak dál si tu počínat máme!

Bud' to ty první vejdi v ten palác, kde krásně se bydlí,
tam se pak k ženichům připoj, a já zatím zůstanu tady;
chceš-li však, počkej zde t y, a j á tam půjdu jak první.

Dlouho však nemeškej tady, vždyť kdyby tě venku kdo spatřil,
snad by tě zranil neb zbil - i radím ti, uvažuj o tom!"

Na to mu Odysseus jasný, jenž zakusil mnoho, zas pravil:

"Rozumím, přemyslím o tom, mám na mysli, co mi tu velíš.

Jdi jen tam nejdříve t y, a j á zatím zůstanu tady.

Já přec všelikých ran a úderů neznalý nejsem,
rovněž mám odvážné srdce, neb mnoho jsem zakusil zlého
v boji i na vlnách moře - ať přistoupí k tomu i toto!
Nikdo však nemůže lačný svůj kručící žaludek zapřít,
prokletý, který lidem jen působí přemnoho útrap,
pro nějž i přepevné lodi jsou vypravovány a nesou
na moři nezdolatelném všem odpůrcům zkázu a zhoubu."

Takový rozhovor asi ti dva tam navzájem vedli.

Avšak ležel tam pes, ten napřímil hlavu i uši,
Argos, jež vchoval kdys sám Odysseus neohrožený,
jenže ho neužil dost, vždyť dříve šel k posvátné Tróji.

Před léty mladí muži si Arga brávali s sebou
na hon divokých koz a srnek a zajíců plachých.

Ted' tam zavržen ležel, když pán byl z domova vzdálen,
na hnoji mezků a krav, jenž nakupen ve velkém množství
před vraty onoho dvora, až jednou by Odysseova
čeled' ho vyvezla odtud, jím pohnojit veliké pole.

Tam tedy ležel pes Argos a na těle plný byl klíš'at.

Jakmile tenkrát poznal, že Odysseus nablízku stojí,
zavrtěl ohonem sice a svěsil obě své uši,

avšak k pánovi svému už nemohl přiskočit blíže:

Odysseus pohlédl stranou a utřel si slzu, což snadno
utajil před Eumaiem, a kvapně se nahlas ho tázal:

"Eumaie, velmi je divné, že pes ten na hnoji leží.

Postavou je tak hezký! Leč tohleto bezpečně nevím,

zdali k té sličnosti své i rychlý v běhu kdys býval,
či snad jen takový byl, jak bývají u stolu psové
mužů: takové páni si pěstují pro vlastní přepych."
Eumaie, pastýři vepřů, tys takto mu odvětil na to:
"Ovšem, je to pes muže, jenž daleko v cizině zemřel;
kdyby však takový byl i výkony svými i krásou,
jak ho tu Odysseus nechal, když odcházel k posvátné Tróji,
hned by ses podivil, vida tu rychlost nohou a sílu:
v hlubinách hlubokých lesů zvěř žádná mu nemohla prchnout
za níž se divoce hnál - ten vyznal se ve stopách zvěře!
Teď ho však nuzota svírá, když pán jeho, vzdálený z vlasti,
zemřel a nedbalé služky ho dávno už neošetřují,
neboť služebný lid, když páni už nevládnou nad ním,
nechce nadále již své povinné úkoly konat,
neboť zdatnosti půl vždy Zeus, jenž do dálky vidí,
odnímá každému hned, jak koho den poroby stihne."
Řekl, a potom hned vešel v ten palác, kde krásně se bydlí,
nato pak přímo síní vstříc statným ženichům krácel.
Arga určený osud však postihl pochmurné smrti,
jakmile Odyssea zas uviděl v dvacátém roce...
Pastýře, kterak šel síní, si nejdříve Télemachos
povšiml, podobný bohům. Hned vlídně mu pokynul hlavou,
čímž ho přivolal k sobě. A pastýř se rozhlédl kolem,
uchopil prázdnou židli, kde sedával kráječ a množství
rozdílel ženichům masa, když v paláci na hodech byli.

Nesl a postavil ji pak ke stolu Télemachovu,
právě naproti pánu. A hlasatel porci vzal masa,
pastýři předložil ji a z košíku podal mu chleba.
Vzápětí vstoupil za ním i Odysseus do mužské síně,
stále se podobal starci a žebráku zbídačelému,
který se opírá o hůl a v zchátralé šaty je oděn.
Potom ve dveřích síně si na práh z jasanu sedl,
o sloup z cypřiše opřen, jež mistr tesařský kdysi
sekyrou otesal zručně a podle krokvice srovnal.
Z košíku přepůvabného vzal Télemach bochánek chleba,
k němu pak tolik masa, co oběma rukama nabral,
zavolal pastýře k sobě a takto promluvil k němu:
"Dones to cizinci tomu a dej mu to; přitom mu přikaž,
aby tu obcházel kolem a u všech ženichů žebal.
Pro muže nuzného stud prý dobrým průvodcem není."
Pravil, a pastucha šel, když pánův uslyšel rozkaz,
potom přistoupil blíž a hovořil vzletnými slovy:
"Cizinče, Télemachos ti posílá tohle a káže,
abys tu obcházel všechny a u všech ženichů žebal,
nebot' prý pro žebráka stud dobrým průvodcem není."
Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:
"Žehnej, vladaři Die, zde na světě Télemachovi,
ať se mu vyplní vše, co ve svém srdci si žádá!"
Pravil, a do obou rukou vzal jídlo, jež u nohou složil
na svou ošklivou mošnu, a potom ty pokrmy jedl,

dokavad Fémios pěvec svou píseň v komnatě zpíval.

Právě už dojedl vše, když božský pěvec už skončil.

Ženiši spustili opět hluk v komnatě. Athéna zblízka

u syna Láertova však stanula, u Odyssea,

zvala ho, aby už chléb šel k ženichům sbírat, a přitom

rozpoznal, kteří z nich jsou bezbožní, kteří jsou slušní.

Nechtěla ovšem ni tak z nich nikoho ušetřit zkázy.

Vykročil Odysseus vpravo a každého muže šel prosit,

vztahoval všude svou dlaň, jak žebrákem byl by už dávno.

Ženiši měli s ním soucit a dávali, žasnouce nad ním,

sebe se navzájem ptali, kdo je to a odkud sem přišel.

Melantheus, pastýř koz, pak promluvil k ženichům takto:

"Ženiši královny slavné, jen slyšte mě, co vám chci říci

o tomto cizinci zde, vždyť já jsem ho spatřil už dříve!

Právě ho pasák vepřů sem přiváděl k našemu městu,

odkud však pyšní se rodem, to vše já bezpečně nevím."

Pravil, a Antinoos hned pokáral pastýře vepřů:

"Pasáku, opovázlivče, proč tys ho sem do města přived?!

Cožpak tu u nás není dost jiných tuláků všude,

žebráků protivných všem, co dovedou pokazit hody?

Cožpak ti nestačí to, že vyjídá pánovo jmění

hromada chud'asů místních, a tys ještě toho sem přizval?"

Eumaie, pastýři vepřů, tys takto mu v odpověď pravil:

"Třeba jsi, Antinoe, muž vznešený, nemluvíš správně!

Kdopak by vyšel sám a cizince odjinud volal?

Leda by někdo to byl, kdo pracuje v obecný prospěch:

věštec, anebo lékař zlých nemocí, anebo tesař,

nebo i božský pěvec, jenž doved by těšit svou písni,

neboť jen takoví lidé jsou voláni po širém světě.

Žebráka k vlastní své trýzni však sotva by někdo si volal.

Ale ty o mnoho hůř vždy s čeledí Odysseovou

jednáš než ženiši všichni, zvlášt' se mnou, ale já toho

nedbám, dokavad je zde v paláci naživu ještě

věhlasná Pénélope a Télémach podobný bohům."

Rozumný Télémachos mu v odpověď na to zas říkal:

"Mlč a dlouhými řečmi mu nikterak neodpovídej!

Antinoos je zvyklý vždy popouzet příkrými slovy

způsobem zlým a krutým a ponouká k tomu i druhé."

Řekl, a k Antinoovi zas promlouval vzletnými slovy:

"Věřu, ty o mne se staráš tak krásně jak o syna otec,

jestli mě vyzýváš vyhnat zde tohoto cizince z domu

nějakou násilnou řečí - necht' bůh to dopustit nedá!

Vezmi a dej, vždyť nebráním ti, ba vybízím k tomu!

Proto se neboj mé matky, též nikoho jiného ze všech

sluhů, kolik jich chová dům božského Odyssea.

Ale ty ve své hrudi přec takové obavy nemáš;

sám to chceš raději sníst než jinému poskytnout něco!"

Na to zas Antinoos mu odpověď dával a řekl:

"Bezuzdný Télémachu, ty chvástale, cožes to vyřkl?

Kdyby mu tolik co já i ostatní ženiši dali,

jistě by aspoň čtvrt roku se vyhýbal tomuto domu!"

Řekl, i sáhl pod stůl a hrozivě podnožku zdvihl,
o kterou lesklé nohy si opíral při skvělých hodech.

Ostatní všichni mu dali a naplnili mu mošnu
jídlem a masem. Již brzy se Odysseus hodlal zas vrátit
na práh a okusit tam té nadílky achajských mužů.

Stanul však u Antinoa a taková slova mu řekl:

"Také mi přáteli, dej, vždyť ty se mi nejhorším nezdáš
z Achajů všech, spíš nejlepším z nich -jsi podoben králi!

Ty bys mi tedy měl dát víc jídla, než kolik mi dali
druzí, a za to tě já pak proslavím po širé zemi.

Však jsem kdysi i já byl zámožný, v bohatém domě
u svých lidí jsem bydlel a často jsem tuláku dával,
ať to byl kdokoli chtěl, když přišel a cokoli žádal.

Bezpočtu sluhů jsem míval a mnoho i ostatních věcí,
z kterých lze blaženě žít a zámožným člověkem slynout,
avšak Kronovec Zeus vše zničil mi - patrně chtěl to.

S lupiči šťvanými světem mě pobídl jednou se plavit
v egyptskou zem, tak dalekou pout', jen abych tam zhynul.

V řečišti Egyptu pak jsem zakotvil prohnuté loď.

Všechny své věrné druhy já tenkrát jsem vyzýval, aby
zůstali u našich lodí a na místě hlídali loď,
potom jsem několik zvěďů též rozeslal na skalní hlídky.

Podlehli zpupnosti všichni a puzeni vlastní svou silou,
překrásná vzdělaná pole hned plenili egyptským mužům,

odvlékali jim ženy i s malými dětmi, a muže
na polích usmrcovali. Ta vřava hned pronikla k městu.
Měšťané slyšeli křik, a proto hned s úsvitem Zory
přišli, a celá ta pláň se plnila muži a vozy,
jakož i třpytivou zbrojí. Vtom Kronovec vládnoucí blesky
seslal na moje druhy zlou zděšenost; nikdo pak neměl
odvahu soupeře vyčkat, vždyť odevšad vyvstala zkáza.
Tehdy mnohého z nás tam zabili oštěpem ostrým,
jiné zas k nucené práci, ty živé, si do města vedli.
Náhodou cizinec byl tam, syn Íasův Dmétór, a tomu
mne pak na Kypros dali, kde Kypřanům vladařil mocně.
Odtamtud přicházím nyní sem k vám, však po mnoha strastech."

Na to se Antinoos zas ozval a odpověď dával:

"Kterýpak zloduch tu svízel sem přivedl, hostiny trýzeň?

Stoupni si do středu tamhle, jen dál jdi od mého stolku,
abys s Egyptem trpkým a s Kyprem se neshledal brzy,
neboť jsi smělý a drzý a nesmírně nestoudný žebrák!

Po řadě ke všem tady se dotíráš, oni ti slepě
dávají, není tu míra a ohled, zde nešetří nikdo
dary, jež z cizího dává, vždyť každý tu všeho má hojnost."

Důvtipný Odysseus couvl jen krůček a hovořil k němu:

"Hleďme, tobě k té kráse však chybí i rozvázná mysl!

Ty ani zrníčko soli bys žebráku ze svého nedal,
když ses odhodlat nemoh vzít kousíček z jídla a dát mi,
ač tu teď při cizím sedíš a je tady nadbytek všeho."

Pravil, a Antinoos tím více se rozlítil v srdci,
posupně pohleděl na něj a hovořil vzletnými slovy:

"Nyní, jak se mi zdá, už opravdu nevyjdeš odtud
z paláce se zdravou kůží, když navíc i urážky říkáš!"

Pravil, pak podnožku popad a v pravé rámě ho zasáh,
docela nahoře do zad. Však on stál pevně jak skála,
pranic nehnula jím ta rána Antinoova;

mlčky jen pokýval hlavou a v srdci mu osnoval zkázu...

Pak šel ku prahu nazpět a sedl si. Položil mošnu
po okraj napěchovanou a promluvil k ženichům takto:

"Ženiši královny slavné, teď slyšte mne, abych vám mohl
povědět všechno tak, jak duch mi to káže v mém nitru.

Zajisté žádná bolest a zármutek netísní duši,
je-li kdy zasažen muž, jenž bojuje za svoje statky,
ať už za stáda skotu neb za své bělostné ovce.

Nyní však Antinoos mě pro bídny žaludek ranil,
zhoubný, jenž přemnoho trampot nám lidem působí. Avšak
mají-li žebráci též své bohy a bohyně pomsty,
Antinoa ať stihne už před svatbou smrtící konec!"

Nato zas Antinoos, syn Eupeithův, hovořil k němu:

"Cizinče, klidně tu sed' a pojídej, nebo jdi jinam,
sice tě za to, jak mluvíš, zde junáci odvěkou domem
za nohy, za ruce ven a odřou tě po celém těle."

Pravil, a z ženichů každý se nesmírně rozezřel na něj.

Takto pak prohodil leckdo z těch mládenců nesmírně zpupných:

"Antinoe, je špatné, žes bídného žebráka zasáh!

Proklatče, což když to je snad některý z nebeských bohů!

Vždyť přec i bohové sami svou tvářnost všelijak mění,

cizincům podobni jsou a častokrát vcházejí do měst,

hledí, kde lidská je pýcha, kde zákonný pořádek vládne."

Leckdo tak z ženichů mluvil, on výčitek jejich však nedbal.

V Télemachově srdci však veliký zármutek vzrůstal,

otec že zraněn, však slza mu na zem nepadla z víček;

mlčky jen pokýval hlavou a v srdci jim osnoval zhoubu.

Věhlasná Pénélopé jak vyslechla zprávu, že v síni

cizince zranil ten ženich, hned pronesla k služebným ženám:

"Kéž tak zasáhne j e h o bůh Apollón, lučištník slavný!"

Klíčnice Eurynomé zas pronesla takto k své paní:

"Kéž by ty naše kletby se konečně splnily! Pak by

nikdo se nedožil z nich už Jitřenky s překrásným trůnem!"

Věhlasná Pénélopé jí na to zas do očí řekla:

"Matko, jsou odporní všichni, vždyť strojí tak hanebné věci,

Antinoos však zvlášť se podobá Moraně černé.

Nešťastný cizinec jakýs tu obchází po našem domě,

žebrá od muže k muži, vždyť nuzota nutí ho k tomu;

ostatní všichni mu dali a mošnu mu napěchovali,

on však na pravé rámě ho nahoře podnožkou praštil."

Seděla v ženské síni a takto k služebným ženám

mluvila; Odysseus jasný se doposud sytil. Tu kněžna

vzácného pastýře vepřů si zavolat dala a k němu

pravila: "Eumaie vzácný, teď běž a vybidni toho
cizince, aby sem šel. Chci ho pozdravit, chci se ho zeptat,
zdali se o přeuatném cos dověděl Odysseovi,
či ho snad očima spatřil - ten zřejmě se nabloudil mnoho."

Eumaie, pastýři vepřů, tys v odpověď takto jí pravil:

"Kdyby jen, královno, tady ti achajští ženiši ztichli!

Jak on zná vyprávět! Ten by ti okouznil milené srdce!

Měl jsem ho doma tři noci, tři dni ho v chatrči zdržel -

poté, jak unikl z lodi on nejdříve zavítal ke mně -,

avšak do konce ještě své strasti mi nedopověděl!

Jako se asi dívá muž na pěvce, který je bohy

vyučen v umění svém a rozkošně zpívat zná lidem,

kteří pak, kdykoli zpívá, ho napořád poslouchat dychtí,

právě tak dojímá on i mne, když seděl v mé chýši.

Říkal, že po otci je též přítelem Odysseovým,

bydlí prý na Krétě, odkud i Mínós pochází rodem.

Odtamtud nyní že s e m zas přichází po mnoha strastech,

vláčen stále a stále a tváří se, jako by býval

slyšel, že Odysseus žije zde nablízku, v úrodném kraji

Thesprótů - pokladů mnoho si veze prý do svého domu."

Věhlasná Pénélopeia zas v odpověď pravila k němu:

"Pospěš ho zavolat sem, ať sám mi to do očí řekne!

Ženiši nechať se baví buď sedíce před vchodem venku,

nebo i v paláci zde, když mají tak veselou mys!

Neboť majetek všechen jim leží nedotčen v domě,

jídlo i lahodné víno; to požívá čeládka jejich,
oni však do domu k nám den ze dne jsou uvyklí chodit,
dávají porážet krávy a tučné kozy a ovce,
strojí si bujné hody a pijí tu jiskrné víno,
zbůhdarma! Z majetku mnoho se maří, neb není tu muže,
jakým kdys Odysseus byl, aby odvrátil od domu zkázu.
Kdyby však Odysseus přišel a vrátil se do rodné země,
brzy by se svým synem to násilí ženichů ztrestal."

Řekla. Vtom Télemachos tak hlasitě kýchl, že vůkol
strašlivě zaduněl dům. Tu s úsměvem Pénélopeia
vzápětí k Eumaiovi zas mluvila vzletnými slovy:

"Běž mi už zavolat hosta sem před oči, když je to takto!
Neslyšels, jak můj syn teď prikýchl ke všem mým slovům?
Proto i nezmarná smrt snad všechny ty ženichy stihne,
jistě že jediný z nich se nevyhne osudu smrti.

Jinou však věc ti řeknu a ty o tom uvažuj v mysli:
Seznám-li, že mi ten muž zde všechno pravdivě mluví,
dám mu pak sukni a plášť, ať pěkně se oděje jimi."

Pravila takto a pastýř hned vyšel, jak vylech ta slova.
Stanul nablízko něho a mluvil naň vzletnými slovy:

"K sobě tě, milý náš hoste, zve věhlasná Pénélopeia,
Télemachova matka. Chce na svého chotě se zeptat,
jak jí to poroučí srdce, ač prožívá veliká muka.

Sezná-li o tobě pak, že všechno jí pravdivě mluvíš,
dá ti i sukni i plášť, vždyť těch je ti nejvíce třeba;

chleba si mezi lidmi sám vyprosíš, abys jím mohl
nasytit žaludek svůj - ten dá ti, komu se zachce."
Jemu zas Odysseus pravil, rek jasný, jenž zakusil mnoho:
"Eumaie, mohl bych ihned to všechno pravdivě říci
Íkariově dceři, tak věhlasné Pénélopeii,
neboť já dobře vím o něm, vždyť stejnou jsme prožili bídu.
Ale já velmi se děsím té hromady surových mužů,
jejichž pýcha a zpupnost až k železným nebesům sahá,
neboť když síní jsem šel, ač nic jsem nespáchal zlého,
úderem tamhleten muž mi právě způsobil bolest -
nemohl Télémachos v tom zabránit, aniž kdo jiný.
Proto teď Pénélopu, ať sebevíc dychtí a spěchá,
vyzvi, ať v komnatě počká, až navečer zapadne slunce.
Potom však ať se mě ptá, kdy manžel se navrátí domů,
až mě usadí k ohni, neb oděv mám opravdu bídný -
víš to přece i sám, vždyť k tobě jsem nejdříve přišel."
Toto mu řekl, a pastýř hned šel, jak vylslech ta slova.
Jakmile překročil práh, tu pravila královna k němu:
"Eumaie, nevedeš ho? Co vlastně si myslí ten žebrák?
Či se snad někoho lekl tak nesmírně, nebo se vůbec
stydí v paláci zde? Zle dopadne stydlivý žebrák!"
Eumaie, pastucho vepřů, tys v odpověď takto k ní pravil:
"Mluví, jak se to patří; i jiný by jistě tak soudil,
aby se svévoli vyhnul těch ženichů nadmíru zpupných;
proto tě vybízí počkat, až navečer zapadne slunce.

Takhle to, královno, bude i pro tebe o mnoho lepší,
samotná s cizincem mluvit a vyslechnout, co ti on poví."

Věhlasná Pénélopeia zas takto mu odpovídala:

"Soudí ne nerozvázně ten cizinec, jak by to mohlo
dopadnout: ze všech lidí jsou sotvakde na světě muži,
kteří si vedou tak zpupně a páchají skutky tak drzé."

Takto mluvila ona; i odešel vzácný ten pastýř
opět v ženichů dav, když vyřídil všechno své paní.

Vzápětí k Télemachovi blíž hlavou se naklonil, aby
druzí ho nemohli slyšet, a mluvil naň vzletnými slovy:

"Já už půjdu, můj milý, své vepře i ostatní hlídat,
majetek tvůj i můj, ty t a d y zas o všechno pečuj!

Především chraň sám sebe, buď pozorný, aby tě něco
nestihlo: z Achajů mnozí zlé záměry na mysli mají.

Zeus ať je vyhubí dřív, než n á m by se pohromou stali!"

Rozumný Télemachos zas na to mu odpověď dával:

"Stařečku, stane se tak! Však posvač, a potom jdi domů!

Po ránu opět sem přijď a pěkná zvířata přiveď!

Já pak o toto všechno chci pečovat s věčnými bohy."

Pravil, a pastýř si sedl zas na krásně hlazenou židli.

Když pak ukojil zcela již po jídle touhu a pití,
vydal se ke svým vepřům; dvůr za sebou nechal i palác
plný bujarých hostů - ti potom se tancem a zpěvem
těšili, neboť den se zvolna již k večeru chýlil.

ZPĚV OSMNÁCTÝ

Odysseus vítězně zápasí s žebrákem Írem a snáší další urážky a příkoří

Přišel tam potulný žebrák, jenž po městě ithackém denně
žebral a proslulý byl svým žaludkem vzteklým a chtivým
napořád jídla a pití. Sic neměl už svaly a sílu,
avšak postavou svou byl na pohled náramně velký.

Arnaios zval se - to jméno mu určila při narození
vznešená matka, však mladí, ti všichni mu říkali Íros,
poněvadž dělával posla -jak Iris - když někdo ho vyzval.

Přišel a Odyssea chtěl vypudit z vlastního domu,
proto ho potupně plísnil a hovořil vzletnými slovy:

"Táhni ze dveří, d ě d k u, sic za nohu rychle tě odtud
odvleku! Nevidíš snad, jak všichni mi obrvím kynou,
abych tě vyvlekl ven? Já přesto se ostýchám dosud.

Vstaň, sic brzy my dva se utkáme v zápase pěstmi!"

Odysseus, důvtipný rek, naň posupně pohled a pravil:

"Blázne, já nedělám ti nic špatného slovem ni skutkem,
nikomu nemám to za zlé, když dá ti, a třebaš i mnoho.

Na tenhle práh se vejdem oba a není ti třeba,
abys mi z cizího nepřál. Jsi zřejmě takový žebrák,
jako jsem já a bohatství zajisté dávají bozi.

Nesmíš k pěstnímu boji mě příliš vyzývat, dráždit,
chraň se mě dopálit též a rozhněvat, abych ti tady
krví nezbarvil prsa a pysky, třeba jsem d ě d e k.

Zítřka bych alespoň víc měl klidu, vždyť myslím, že sotva
podruhé ještě se vrátíš sem do domu Odysseova."

Vzápětí, rozpálen hněvem, naň dorážel potulný Íros:

"Hleďme, jak klábosí hbitě chlap špinavý, jako ta bába,
která se vrtí kol pece. Nu já bych ho šeredně zřídil
ranami obou pěstí a na zem bych všechny mu zuby
vyrazil z dásní jak svini, co ožírá obilí v poli.

Tak si teď opásej boky, ať přítomní všichni jsou svědky
našeho boje -jak ale chceš zápasit s člověkem mladším! ?"

Když se tak před vchodem oba, blíž vysokých dveří té síně,
chystali na hladkém prahu druh na druha s vášnivou zlobou,
zaslechl Antinoos, muž bujaré síly, tu hádku.

Ihned se vesele zasmál a k ženichům promlouval: "Dosud
takového se předtím tu nikdy nic nepříhodilo,
jakou zábavu bůh dnes přivedl do toho domu!

Íros a cizí ten žebrák si navzájem lají a zvou se
oba dva k pěstnímu boji, nuž honem je poštveme k srážce!"

Takto on mluvil, ti se smíchem všichni hned povstali z místa,
jali se vytvářet kruh kol žebráků oděných bídňě.

Tehdy k nim Antinoos, syn Eupeithův, opětně mluvil:

"Slyšte mne, ženiši mužní, chci podat vám takový návrh:
kozí žaludky leží zde na ohni, ty jsme si dali
naplnit krví a tukem a uložit na večer k jídlu.

Kdo z nich zdatnější bude a zvítězí, nechat' se zdvihne,
jde, a z žaludků těchto ať vezme si, který mu libo!

Bude pak trvale s námi tu hodovat, žádný už jiný
žebrák nebude smět sem chodit a o jídlo žebrat."

Antinoos tak mluvil, jím návrh se zamlouval. Avšak

Odyseus, důvtipný rek, jím osnoval úskok a pravil:

"Přátelé, starý jsem člověk, zle zmožený bídou, mně nelze zápasit s člověkem mladším, však žaludek, řádící hrozně, ten mě teď nutí, abych zde podstoupil rány k své škodě.

Ale vy všichni se nyní mi zavažte přísahou mocnou, nikdo že ve prospěch Íra mě nesmí tu pravici pádnou zlovolně mlátit a přivodit násilím, abych mu podleh."

Pravil, i skládali všichni mu přísahu, jak on to žádal.

Když pak se zařekli takto a skončili přísahu řádně, vzápětí Télemachos, muž bujaré síly, mu pravil:

"Jestliže mužný tvůj duch a srdce tě, cizince, nutká, aby ses pustil v zápas, pak neboj se nikoho ze všech Achajů! Kdo by tě bil, ten s přesilou potom se utká!

Já jsem tu hostitelem a knížata souhlasí se mnou, Antinoos a Eurymachos, dva rozumní muži."

Pravil, a všichni tu řeč mu chválili. Odyseus svými cary si opasal boky a odkrýval velká a krásná stehna, pak odkryl si též své mohutné, široké plece, ramena silná a hrud'. Pak Athéna přistoupila ještě blízko k vladaři lidu a údům dodala síly.

Přítomní ženiši všichni pak nesmírně užasli nad ním.

Takto pak prohodil leckdo a na svého suseda pohléd:

"Brzy už svévolně zhyne ten Íros a nebude Írem, když tak mohutná bedra ten stařec tu odkrývá z carů!"

Takto mluvili oni, duch Írův se kormoutil hrozně;
sluhové ale i tak ho oděli pásem a silou
vedli ho v zápas. Měl strach a třásl se na celém těle.
Antinoos ho plísnil a s důrazem promlouval k němu:
"Neměl bys naživu být, ty chvastoune, zrodit ses neměl,
jestli se před ním tak třeseš a hrůzou se tetelíš před tím
zestárlým mužem, zle zmoženým nuzotou, která ho stihla.
Avšak něco ti řeknu, a to se pak opravdu splní:
bude-li zdatnější on a zvítězí nad tebou, pak tě
uvrhnu do černé lodě a v ní tě dám dopravit na souš
ke králi Echetovi, tak strašnému zhoubci všech lidí,
který pak uši a nos ti uřízne ukrutným nožem,
vyrve ti ohanbí z těla a psům je dá syrové sežrat."
Pravil, a Írovi hrůza tím víc pak roztřásla údy.
Potom ho do středu vedli; tam oba dva pozdvihli ruce.
Tehdy se Odysseus jasný jal přemítat, trpitel velký,
má-li ho udeřit tak, aby padl a duši hned výdech,
či ho má udeřit zlehka a jenom ho povalit na zem.
Když tak přemýšlel, uznal, že vhodnější bude jen zlehka
udeřit, aby snad pravdy se Achajci nedovtípili.
Když tedy pozvedli pěstě, hned Íros ho udeřil v pravé
rameno, on zas jeho v týl pod uchem udeřil, kosti
vrazil mu dovnitř a rudá krev hned vyhrkla ústy.
Zařičel, do prachu padl, stisk bolestí zuby a prudce
patama do země tloukl. I pozdvihli ženiši statní

ruce a zmírali smíchem. Vtom Odysseus padlého soka
za nohu uchopil hned a předsíní vlekl ho na dvůr
k průjezdním vratům a tam ho pak posadil k ohradě dvora,
přičemž ho podepřel o zed'. I hůl mu tam do ruky vložil,
nakonec oslovil ho a hovořil vzletnými slovy:

"Tady teď sed' a psy a prasata odháněj odtud,
ty však být cizinců pánem a žebráků nechtěj, když sám jsi
tvor tak bídný, sic ještě cos horšího můžeš tu zažít."

Pravil, a přes plece přitom si házel svou ošklivou mošnu,
děravou na mnoha místech a za provaz zavěšovanou.

Potom šel ku prahu zpět a usedl. Ženiši šli zas
do síně s veselým smíchem a s chválou ho pozdravovali:

"Cizinče, ať ti dá Zeus i ostatní bohové věční,
čeho si nejvíce přeješ a co se ti zlíbilo v srdci,
neboť tomuhle žroutu jsi konečně zarazil toulky
po kraji. Za krátký čas ho totiž povezem na souš
ke králi Echetovi, tak strašnému zhoubci všech lidí."

Mluvili tak, a Odysseus jasný měl radost z té řeči.

Vzápětí Antinoos mu předložil veliký bachor
plněný tukem a krví, a Amfínomos mu ještě
přiložil navíc dva chleby, jež z košíčku vyňal, a pak mu
připíjtel ze zlaté číše a takto ho oslovil: "Zdráv buď,
z ciziny hoste! Ať aspoň se v budoucnu dožiješ štěstí,
ačkoli v přítomné době tě sužuje přemnoho strastí."

Odysseus, důvtipný muž, zas v odpověď hovořil k němu:

"Zdá se mi, Amfinome, žes opravdu rozumný člověk;
slyšel jsem výbornou pověst i o tvém proslulém otci,
Nísovi z Dúlichia, tak řádném a bohatém muži:
ten prý tě zplodil, a ty, jak zdá se, člověk jsi vlídný.
Proto ti něco povím, ty poslyš a vem si to k srdci!
Zajisté křehčího nic než člověka neživí země
ze všeho živého tvorstva, jež na zemi dýše a chodí,
neboť nemyslí nikdy, že pozděj ho neštěstí stihne,
dokud mu bohové dávají zdar a údy se hýbou.
Ale když blažení bozi mu přisoudí jednou i strasti,
dovede přetrpělivě, byť s nevolí, snášet i ty pak,
neboť v pozemských lidech duch takový bývá, jak den je,
který pokaždé sešle nám otec všech lidí a bohů.
Vždyť jsem měl kdysi i já být počítán k blaženým lidem,
veden však silou a mocí já nejednu nepravost spáchal
v důvěře ve svého otce i ve vlastní bratry. A proto
naprosto nikdy ať není muž jediný zločinný, nýbrž
v klidu ať užívá darů, ať cokoli bozi jich dají!
Jaké to bezbožné skutky tu vidím ženichy páchat!
Mrhají statky a nectně se chovají k manželce muže,
který už od svých drahých a od země otcovské věru
nebude nadlouho vzdálen. Je blízko! Kéž tebe by ale
domů vyvedlo božstvo a kéž by ses nemusel setkat
s ním, až se nazpátek vrátí zas do milé otcovské země,
neboť se sotva, jak myslím, pak rozejdou bez prolévání

krve ti záletní muži a on, až vstoupí sem pod krov."

Pravil, pak ukrápl bohům, a napiv se sladkého vína,
nazpět do rukou vložil ten pohár zas Amfinomovi.

Ten pak jídelnou kráčel a zkormoucen v mileném srdci,
pokyvoval jen hlavou, neb duch už neštěstí tušil.

Přesto však neušel smrti, i jeho v to zapletla Pallas:
z rukou pak Télemachových byl násilně zahuben kopím.

Na křeslo, z kterého povstal, se nyní posadil opět.

Dceři pak Íkariově, té věhlasné Pénélopeii,

Athéna jiskrnooká zas vložila do mysli, aby

ženichům před oči přišla, vždyť rozjařit chtěla co nejvíc

srdce těch prostopášníků a větší vážnost jí samé

zjednat ze strany chotě a syna, než mívala předtím.

S líčeným úsměvem v tváři pak pravila Pénélopeia:

"Eurynomo, dnes touží mé srdce jak doposud nikdy
ženichům na oči přijít, ač všechny si ošklivím stejně.

Ráda bych synovi řekla, co jistě mu na prospěch bude,

aby se nedružil ve všem k těm ženichům nadmíru zpupným,

kteří sic líbivě mluví, však za zády myslí jen na zlo."

Klíčnice Eurynomé jí takto zas odpověděla:

"Opravdu, milé dítě, to všechno jsi po právu řekla;

jdi jen a synovi svému to pověz, nic neskrývej před ním,

avšak dříve se omyj a mastmi si natři pak tváře.

Nechod' k ženichům takto, když obličej celý máš od slz

skropený; stále jen truchlit tak nesmírně bývá tím horší.

Vždyť je přece tvůj syn už dospělý, což sis ty nejvíc
od bohů odvěkých přála -jej uvidět jednou jak muže."

Věhlasná Pénélopé se opět k ní ozvala takto:

"Eurynomo, ač velmi jsi pečlivá, k tomu mi nerad',
abych se omývat šla a tváře si natírat mastmi!

Neboť mou zářící krásu mi zničili olympští bozi
v oné chvíli, kdy odplul můj Odysseus s dutými loďmi.

Ted' mi však Autonou sem posli a Hippodameiu,
aby mi po boku stály, až sestoupím do mužské síně.

Nechci já mezi ty muže jít samotná, neboť se stydím."

Stařena po těchto slovech hned ženskou komnatou vyšla
oznámit ženám ten příkaz a vybídnout, aby tam přišly.

Athéna jiskrnooká však jiný si smyslila záměr:
po dceři Íkariově hned rozlila líbezný spánek.

Sklesla tam naznak a spala, když všechny jí ochably údy,
na svém lehátku v jizbě. A zatím jí bohyně jasná

dávala nebeské dary všem Achajům k úžasu. Nejdřív
zkrášlila půvabnou tvář jí božským líčidlem, jaké

Afrodité si dává, ta bohyně s čelenkou krásnou,
kdykoli v rozkošný rej svých Charitek chystá se k tanci.

Potom ji učinila též plnější, na pohled vyšší,
dala jí bělejší pleť, než kost je ze slonoviny.

Když pak to skončila vše, zas odešla bohyně jasná.

Komorné bělostných paží vtom vcházely z komnaty ženské
s hlasitým hovorem k paní. Ji opustil sladký ten spánek,

rukou si otřela tváře a takto se ozvala. "Jaký
opravdu líbezný spánek mě obestřel, zkrušenou žalem!
Kéž by tak líbeznou smrt ctná Artemis seslala na mne,
třeba hned teď, ať nemusím nadále s žalostí v srdci
mařit svůj život a toužit zde po všech těch vlastnostech skvělých
milého manžela svého, jenž nejlepší z Achajů býval!"
Scházela po těchto slovech hned z horního skvělého patra,
avšak nikoli sama, dvě služebné kráčely za ní.
Když pak ta vznešená paní již k ženichům vcházela, dříve
stanula u dveří síně, té pevné a důkladné stavby,
lehounký lesklý závoj si spustila před obě tváře,
zároveň po každém boku jí stanula pečlivá služka.
Ženichům kolena klesla a láska jim zmámila srdce,
všichni vzkypěli touhou jí po boku spočinout v lůžku.
Ona však k Télemachovi se ozvala, k milému synu:
"Télemachu, už nemáš tak pevného ducha a mysl;
dokud byls hoch, tys v nitru znal vhodněji, chytřeji smýšlet;
nyní však, když už jsi velký a dospíváš zralého mládí,
že by tě nějaký člověk (snad cizinec) pokládat mohl
za syna šťastného muže, když vidí tvou krásu a výšku,
není už rozvaha tvá tak patřičná ani tvůj důvtip.
Jaký to hanebný čin byl spáchán zde v paláci! Tys přec
nechal z ciziny hosta tak strašlivě potupit! Jakpak,
kdyby nějakou škodu náš host tu utrpěl po tom
bolestném týrání trapném, když prodlévá v paláci našem!

Tobě by ostuda z toho a potupa u lidí vzešla!"

Rozumný Télemachos jí na to zas v odpověď pravil:

"Matko má, tento tvůj hněv já nikterak nemám ti za zlé.

Já ale poznávám v duchu a oboje rozeznat umím,
šlechtné skutky i špatné - dřív ještě jsem dětinský býval.

Avšak nemohu přece tu rozumně rozvážit všechno,
neboť všichni mě matou, jak tady tak porůznu sedí,
hanebně smýšlejí se mnou - a já jsem tu bez pomocníků.

Přesto však dopadlo jinak to utkání cizince s Írem,
nežli si ženiši přáli - host nad Írem vynikal silou.

Kéž by jen, Otče ty Die, i Athénská Pallado, Foibe,
takto i ženiši nyní, co hodují v paláci našem,
kývali hlavami jednou, zde pobiti, na dvoře jedni,
druzí zas v paláci uvnitř; ať každému ochromnou údy,
jako teď onen Íros blíž u dveří vedoucích na dvůr
sedí a kývá tam hlavou, tak podobný opilci, který
nemůže na nohy zpříma se postavit, vracet se domů,
kam by se navrátit měl, vždyť ochroml na milých údech."

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli.

Potom zas Eurymachos řeč obracej na Pénélopu:

"Věhlasná Pénélopeio, ty dcero Íkariova,
spatřit tě Achajci všichni, co bydlí jich v Íasském Argu,
věru by o mnoho víc tu ženichů ve vašem domě
od rána strojilo hody, vždyť vynikáš nad všechny ženy
krásou a nevšedním vzrůstem a uvnitř rozvážnou myslí."

Věhlasná Pénélopeia mu na to zas odpovídala:

"Přednosti, Eurymachu, můj půvab a zevnějšek ladný
tehdy mi zničili bozi, když nasedal na lodě k Tróji
zástup argejských vojsk a Odysseus s nimi, můj manžel.

Kdyby se o n zas vrátil a nadále chránil můj život,
byla by větší má sláva a tak by se krásněji žilo.

Ted' se jen rmoutím, vždyť tolik těch trampot mi seslali bozi!

Když on odcházel tenkrát a opustil otcovskou zemi,
v zápěstí pravou ruku mi sevřel a promlouval ke mně:

"Ženo, já nedoufám věru, že z Achajů v důkladné zbroji
všichni živi a zdraví se navrátí z krajiny trójské,
neboť i Trojane jsou, jak říká se, bojovní muži,
dovedou oštěpem házet a z luků výtečně střílet,
bojovat z rychlých vozů, jež mohly by veliký zápas
oběma společně války snad rozhodnout za krátkou dobu.

Proto já nevím, zda bůh mě propustí nazpět, či padnu
daleko v trójské zemi. Ty opatruj vše, co je tady,
pamatuj na mého otce i na matku v paláci našem
stejně jak ted', ba ještě snad víc, když já budu vzdálen!

Avšak jakmile zjistíš, že syn je už dospělý, opusť
tento svůj dům a za toho vdej se, kdo se ti zlíbí."

Takto on hovořil ke mně a ted' se to splňuje všechno.

Nastane noc, kdy odporný sňatek dolehne na mne,
neblahou ženu, jíž odňal sám Kronovec blaho a štěstí.

Tento však hrozný žal mi sužuje srdce i mysl.

Takový nebyl až dosud zvyk ženichů podobně jednat;
kdykoli šlechtici dívku a velkého boháče dceru
chtějí si za ženu brát a společně zápasí o ni,
tučné ovce a krávy vždy ze svého přiženou sami
k hostině příbuzným dívky a dávají nádherné dary,
netráví cizí jmění, jež nemají v úmyslu hradit."
Pocítil Odysseus jasný, ten trpitel, radost z té řeči,
kterak z nich lákala dary a mysl jim omamovala
líbeznou řečí, však srdce jí toužilo po něčem jiném.
Nato zas Antinoos, syn Eupeithův, takto k ní mluvil:
"Věhlasná Pénélopeio, ty dcero Íkariova,
kdokoli bude si přát z nás Achajů donést sem dary,
přijmi je: odmítnout dar, to není přec nikterak slušné;
my ale na své statky dřív nepůjdem, také ne jinam,
dokud se za toho nevdáš, kdo vyniká z achajské šlechty."
Antinoos tak pravil a jim se ten návrh všem líbil.
Každý dal po hlasateli, jež odeslal, přinášet dary.
Velkou, překrásnou řízu hned přinesli Antinoovi,
pestrou; zdobilo celkem ji dvanáct zlacených jehlic;
do háčků zahnutých pěkně z nich každá se zasadit dala.
Řetěz, nádherný výtvar, zas přinesli Eurymachovi:
ze zlata byl jak slunce a prokládán z jantaru články.
Sluhové Eurydamantu pár náušnic přinesli lesklých,
zrnitých, s kameny třemi, a veliký půvab z nich zářil.
Konečně přinesl sluha dar Peisandra Polyktorovce,

skvostný to náhrdelník, šperk překrásný k ozdobě šíje.

Každý dal z Achajů přinést zas jinaký půvabný dárek.

Potom ta vznešená žena zas vcházela do horní síně,

služky šly zároveň s ní a nesly ty překrásné dary.

Muži se oddali tanci a líbezným zpěvem se spolu

bavili hlučně a čekali tam, až nastane večer.

Takto se bavili stále, až nastalo večerní šero.

Služky pak stavěly ihned tři pánvice v hodovní síni,

aby jim svítily ve tmě, v ty vložily hořlavé dříví,

dávno již vyprahlé, suché a sekyrou štípané právě,

mezi ně vkládaly dračky. A střídavě nítily oheň

služky, jež Odysseus mel, rek srdnatý, v domě. A zatím

důvtipný Odysseus sám, rek jasného rodu, jim pravil:

"Služebné Odyssea, jenž dlouho je vzdálen, váš vladař,

vraťte se do ženské síně k své královně, hodné vši úcty,

vřetenem stáčejte nitě, jí po boku, bavte ji přítom,

v síni jak sedíte s ní, neb rukama česejte vlnu.

Já pak ženichům všem se budu zde o světlo starat;

i kdyby chtěli tu čekat až do Zory s nádherným trůnem,

nemohou zdolat mé síly -já vydržím velice mnoho."

Pravil, ty propukly v smích a pohlédly na sebe přítom.

Melanthó s půvabnou tváří však nestoudně zhaněla starce;

Dolios zplodil tu dívku, však péči a výchovu měla

od Pénélopy; jak dceru ji chovala, dávala hračky,

přesto však s Pénélopou ta v srdci teď neměla soucit,

naopak s Eurymachem se potají družila v lásce.

Ta tedy Odyssea teď zhaněla potupnou řečí:

"Ty ses, cizáku bídný, snad nadobro rozumem pomát!

Nechtěl bys táhnout a jít se do dílny kovářské vyspat,
nebo snad do noclehárny? Ty mnoho tu nestoudně řečníš
před tváří tolika mužů a v srdci se nehrozíš nijak.

Což snad zmámilo víno tvé smysly, či trvale máš už
takhle zmatený rozum, a proto tak daremně tlacháš?

Nebo jsi bez sebe z toho, žes přemohl žebráka Íra?

Jenom ať nevstane někdo, kdo silnější bude než Íros,
do hlavy pádnými pěstmi ti natluče zprava i zleva,
krví tě zmaluje řádně a potom tě vyhodí z domu!"

Důvtipný Odysseus na ni jen posupně pohled a pravil:

"Tamhle hned půjdu, ty feno, a řeknu to Télemachovi,
jak ty tu mluvíš, ať on tě na kousky rozseká tady!"

Promluvil takto a ženy tou pohrůžkou zaplašil. Ihned
kvapily jídelnou pryč a každé ochably údy

zděšením - myslely totiž, že pronesl vážně ta slova.

On se však o světlo staral a u pánví planoucích ohněm
nehnutě stál a díval se na všechny, jeho však srdce
myslilo na jiné věci, a ty se mu splnily také.

Pallas však nedopřávala těm zpupným ženichům, aby
nechali bolestných potup, tak aby se Odysseovi

Láertovu tím hloub hrot bolesti do srdce vnořil.

Proto k nim Eurymachos, syn Polybův, začínal mluvit

na posměch Odysseovi a ostatní strhl tím k smíchu.

"Ženiši královny slavné, teď slyšte mne, abych vám řekl všechno, k čemu mě v prsou duch vybízí. Tenhle ten člověk nepřišel bez vůle boží sem do domu Odysseova!

Zdá se mi, jako by zář těch loučí mu stoupala přímo z hlavy - vždyť nemá tam vlasy, ba ani jich špetičku nemá."

Pravil, a k Odysseovi, jenž bořival města, pak prones:

"Cizince, neměl bys chuť jít za sluhu, kdybych tě najal, na okraj polností mých - a mzdu bys měl docela jistou - trní tam na ploty sbírat a pěstovat vysoké stromy?

Já bych ti v hojnosti stále tam na venku potravu skýtal, tam bych tě oblekl též a dal bych ti na nohy obuv.

Ale že špatností jen ses naučil, nebudeš svolný nějaké práce se chopit, ty radši se po obci budeš potloukat, abys mohl cpát takto své bezedné břicho."

Odysseus, důvtipný muž, zas v odpověď promlouval k němu:

"Kdyby tak, Eurymachu, nám nastalo utkání v práci, například v jarní době, kdy dni se už znatelně dlouží, v kosení trávy - já srp bych měl v pravici, zahnutý pěkně, ty bys měl takový též a zkusili bychom, co svedem,

lační až do pozdní tmy, a k žatvě by bylo dost trávy...

Anebo kdybychom měli hnát spřežení nejlepších volů, mohutných, ryšavé barvy, když oba jsou nažraní trávy, stejného věku a síly, a v zdatnosti neznávitelní,

na poli o čtyřech jitrech, a pluh by šel hluboko v půdu,

viděl bys, jakou brázdu bych vyoral v jediném tahu!
Anebo kdyby zas Zeus kdes podnítil nějakou válku,
třeba už dnes, a já bych měl štít, dva oštěpy v ruce,
přilbici celou z kovu a ke skráním přiléhající,
viděl bys, jak bych se vmísil až do čela předního šiku!
Pak bys mi o mém břichu už nemluvil, abys mě haněl!
Tys ale nesmírně zpupný a srdce máš nevlídné, tvrdé!
Dokonce možná si myslíš, žes nějaký obr a silák,
protože s hrstkou jen mužů se stýkáš, a nikterak zdatných.
Kdyby však Odysseus přišel a do rodné země se vrátil,
brzy by tyhlety dveře, ač pořádně široké, byly
pro tebe příliš úzké, jak z předsíně pádil bys na dvůr!"
Pravil, a Eurymachos tím více se rozlítl v srdci,
posupně pohlédl na něj a hovořil vzletnými slovy:
"Bídáku, dovrším brzy tvou zkázu, když mluvíš tak drze
před tváří tolika mužů a v srdci se nehrozíš nijak!
Což snad zmámilo víno tvé smysly, či trvale máš už
takhle zmatený rozum, a proto tak daremně tlacháš?
Nebo jsi bez sebe z toho, žes přemohl žebráka Íra?"
Promluvil takto a uchopil stoličku. Odysseus ale
před nohy k Amfínomovi si usedl, jak se tak hrozně
vyděsil z Eurymacha. Ten zasáhl do pravé ruky
číšníka: konev mu spadla a o zem hlasitě bouchla;
číšník bolestí zalkal a nznak se do prachu skácel.
Ženiši náramný křik hned spustili ve stinné síni,

takto pak pronesl leckdo a na svého souseda pohléd:

"Kéž by byl zahynul někde ten potulný cizinec! Pak by
nebýval tolik hřmotu sem do domu vnesl! My nyní
kvůli žebrákům těmto se hádáme, nebude již tu
požitek ze skvělých hodů, když sprostota nabývá vrchu."

Tehdy i Télémachos, muž bujaré síly, k nim mluvil:

"Zběsilci, šlíte už! A v mysli pak skrýváte marně,
že jste moc jedli a pili. Či některý z bohů vás štve tak?
Už jste si pojedli dobře. Teď jděte zas domů se vyspat,
když vás nabádá srdce -já nikoho vyhánět nechci."

Takto on pravil. Ti všichni hned do rtů zaťali zuby,
žasli tu nad Télémachem, jak směle a odvázně mluvil.

Slova zas Antinoos se ujal a promluvil takto,
slavný ten Nísův syn, vnuk vladaře Aréta: "Nikdo,
přátelé, nebude snad se horšit pro správný výrok,
nebude vzdornými slovy pak dotírat na mluvícího:
netrýzněte už hosta, též nikoho z domácích sluhů
netrapte, kolik jich chová dům božského Odyssea!

Nuže, ať nalije číšník už do našich pohárů vína,
abychom ulili bohům a šli se pak uložit domů.

Cizince na péči nechme zde v paláci Odysseově
Télémachovi - vždyť přišel sem do jeho milého domu."

Pravil, a ženichům všem se zamlouval podaný návrh.

Hlasatel z Dúlíchia, rek Múlios, který stál věrně
ve službách Amfinomovi, jim v měsidlo namísil víno,

po řadě přistoupil ke všem a rozdal je. Na počest hosté
ulili blaženým bohům a vypili sladké to víno.

Ale když ulili bohům a vypili, co hrdlo ráčí,
každý do svého domu se ubíral ulehnout k spánku.

ZPĚV DEVATENÁCTÝ

Pozdě večer hovoří domnělý žebrák s nedůvěřivou Pénélopou a ujišťuje ji, že se Odysseus brzy vrátí. Když mu pak stará služka Eurykleia myla nohy, poznala ho podle jizvy, ale Odysseus jí přísně přikázal, aby mlčela

V mužské komnatě zbýval už toliko Odysseus jasný,
s Athénou neviditelnou smrt ženichům osnoval v mysli.

Vzápětí k Télemachovi zas hovořil vzletnými slovy:

"Télemachu, je nutné teď uložit úplně všechny
válečné zbraně dovnitř. A budou-li ženiši potom
po nich se tázat a chtít je, ty sladkými slovy je chláchol:

"Z dýmu jsem odnést je dal, vždyť nic se už nepodobají
těm, co tu Odysseus nechal, když odcházel do trójské země;
všechny je zohyzdil kouř, kam z ohniště dosáhnout mohl.

Ještě však vážnější věc syn Kronův mi na mysl vložil:

abyste, opilí vínem, snad jednou v rozepři vzniklé
neporanili druh druha a námluvy takto a hody
nezhanobili, vždyť kov sám sebou už strhuje muže.""

Pravil, a Télemachos byl poslušen milého otce.

Zavolal na Eurykleiu, svou chůvu, a takto k ní mluvil:

"Matičko, jdi a zadrž teď v ženské komnatě služky,
nežli já do zbrojní síně ty krásné otcovy zbraně
uložím. V síni jim škodí kouř z ohně a nikdo tu o ně

nedbá, co otec je vzdálen, a já jsem byl doposud chlapec.

Ted' je chci uložit tam, kam kouř k nim nedojde z ohně."

Na to zas Eurykleia, ta pěstounka milá, mu řekla:

"Kéž bys konečně, synku, už bedlivé rozvahy nabyl,

abys tu pečoval o dům a majetek všechen si hlídal!

Ale kdo půjde pak s tebou a ponese světlo, když služkám

nesvolíš vycházet ven, a t y by ti měly přec svítit ?"

Rozumný Télemachos jí v odpověď na to zas pravil:

"Tenhleten host! Já přece tu nebudu nečinnost trpět

nikomu, kdo jí můj chléb, byť přišel sem z veliké dálky."

Takto on promluvil k ní, a pěstounka, aniž co řekla,

zavřela klíčem dveře té komnaty k bydlení vhodné.

Odyseus se vzácným synem se vzchopili rychle a ihned

nosili z dvorany přilby, též broušená kopí a štíty

s vypouklým středem. Přitom jim po cestě Athénská Pallas

zlacenou pochodeň nesla a šířila překrásné světlo.

Tehdy syn Télemachos hned sděloval milému otci:

"Otče, jak veliký div tu spatřuji na vlastní oči!

Vždyť se ty stěny komnat i krásné pilíře příční,

jedlové stropní trámy a vysoké sloupy ted' jeví

docela tak mým očím, jak byly by z planoucích ohňů.

Ze tuje některý z bohů, co sídlí na širém nebi!"

Odyseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Mlč a nadále zadrž své myšlenky, na nic se neptej!"

To je přec obvyklý způsob, jak jednají olympští bozi.

Ty si jdi ale už lehnout, já zůstanu chvilenu tady,
abych zde ještě služky i matku tvou nevinně škádlil;
ta bude naříkat v slzách a na každou věc se mne tázat."
Pravil, a Télemachos hned odkvapil komnatou na dvůr,
cestou si loučemi svítil; šel do vlastní jizby si lehnout,
ve které spával i jindy, když sladký naň přicházel spánek.
Tam si i tentokrát lehl a na jasnou Jitřenku čekal.
V mužské komnatě zbýval už toliko Odysseus jasný,
s Athénou neviditelnou smrt ženichům osnoval v mysli.
Věhlasná Pénélopé sem kráčela ze ženské síně
podobná Artemidě neb zářící bohyni lásky.
K ohni, kde sedala jindy, jí komorné lenošku daly,
zdobenou slonovou kostí a stříbrem. Tu zhotovil kdysi
umělec Ikmalios a připojil podnožku vespod,
pevně ji vsadil - a navrch se dávalo veliké rouno.
Věhlasná Pénélopé si v lenošku tuto teď sedla.
Služebné bělostných paží hned přišly k ní ze ženské síně,
dávaly stranou stolky a sklízely pokrmy hojné,
rovněž i číše, z nichž pili ti mužové statní a bujní.
Oharky shodily na zem z těch pánví a nakladly na ně
hranici nového dříví, jež mělo jim svítit a hřát je.
Melanthó Odysseovi už podruhé začala spílat:
"Cizáku, budeš i teď tu na obtíž, budeš i v noci
všude se po domě motat a na ženy zevlovat tady?
Klid' se, ty bídáku, z dveří a tam si pak uživej jídla,

nebo tě polenem praštím, a hned budeš ze dveří venku!"

Odysseus, důvtipný muž, k ní posupně vzhlédl a pravil:

"Cože tak dorážíš na mne, ty zběsilá, se zlobou v srdci?!

Snad že se nelesknu mastní, mám na sobě ubohý oděv

a že tu po kraji žebrám? Vždyť nouze mě dohání k tomu!

Takoví žebráci jsou i mužové bloudící světem.

Však jsem kdysi i já byl zámožný, v bohatém domě

u svých lidí jsem bydlil a často jsem tuláku dával,

ať to byl kdokoli chtěl, když přišel a cokoli žádal.

Bez počtu sluhů jsem míval a mnoho i ostatních věcí,

z kterých lze blaženě žít a zámožným člověkem slouti,

avšak Kronovec Zeus vše zničil - patrně chtěl to.

Proto ať neztratíš jednou i ty svou spanilost všechnu,

ženštino, kterou nyní tak vynikáš nad všechny služky,

ať na tě nezanevře a nevzplane hněvem tvá paní,

nebo ať nepřijde vladař - vždyť dosud ta naděje zbývá!

Jestli však zahynul v skutku a sem se už nemůže vrátit,

je tu už jeho syn, tak zdatný Foibovou přízní,

Télemachos! Ten dobře ví v paláci o každé ženě,

která si počíná zle - vždyť není už nějaké děcko!"

Věhlasná Pénélopé však zaslechla hostova slova,

plísnila za to služku a mluvila důraznou řečí:

"Nic mi, drzá ty ženo, ty nestydo, neušlo z toho,

jak si tu bezuzdně vedeš - to odpykáš vlastní svou hlavou!

Všechno přec vědělas dobře, vždyť slyšelas ode mne samé,

že jsem se cizince toho já chtěla v svém paláci právě
vyptávat na svého chotě, vždyť velmi se pro něho rmoutím."

Řekla, a Eurynomě, své klíčnici, přikazovala:

"Přines už, Eurynomo, sem židli a dej na ni rouno,
aby se posadil host a vyprávěl, i aby slyšel
přítom zároveň mne, vždyť chci se ho vyptávat na vše!"

Řekla, a Eurynomé již přinesla velice hbitě
krásně hlazenou židli a přes ni prostřela rouno.

Na ni si Odysseus jasný, jenž zakusil mnoho, pak sedl.

Věhlasná Pénélopé s ním začínala hned hovor:

"Cizinče, na jednu věc já sama se nejdřív tě zeptám:

Kdopak a odkud jsi rodem? Kde město a rodiče tvoji?"

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Nikdo z lidí by, ženo, tě nemohl na celém světě
pohanět; věru tvá sláva se dotýká širého nebe.

Takovou slávu má král, muž bez vady, pobožné myslí,
který je ochráncem práva, když panuje početným mužům,

jakož i silným a zdatným. I nese mu ornice černá
pšenici hojnou a ječmen a stromy má ovoce plné,

stáda se pořád mu množí a moře mu dodává ryby
za dobrou vládu - a lidem se pod ním výborně daří.

Ted' se však ve svém domě mne vyptávej na jiné věci,
netaž se na můj původ a na mou otcovskou zemi,

aby mi vzpomínkou na to tím více se nenaplnila
bolestí hrud' -jsem přeplněn žalem a nelze mi přece

sedět tu v cizím domě a tonout jen v nářku a slzách -
nadmíru stále a stále jen truchlit bývá tím horší.

Ještě bych vzbudil hněv v tvých služkách, nebo i v tobě,
že se tu utápím v slzách, jsa na mysli obtížen vínem."

Věhlasná Pénélopeia mu na to zas odpovídala:

"Přednosti, milý hoste, mou krásu a zevnějšek ladný
tehdy mi zničili bozi, když Argejci nastupovali
na lodě k Tróji a s nimi i Odysseus, milý můj manžel.

Kdyby se o n zas vrátil a nadále chránil můj život,
byla by větší má sláva a tak by se krásněji žilo.

Nyní se trápím - vždyť bůh mi tolik už svízelů seslal!

Kolik předáků šlechty tu na blízkých ostrovech vládne,
na Same, na Dúlichiu i Zakynthu porostlém lesy,
všichni, kolik jich vládne zde v Ithace patrné z dálky,
za mnou proti mé vůli sem chodí a jmění mi tráví -
proto já prosebníků a hostů si nemohu všímat,

nedbám ni o hlasatele, co veřejně pracují pro lid:

touhou v mileném srdci se trýzním jen pro Odyssea.

Ženiši se sňatkem kvapí, a já jim uskoky strojím.

Nejdříve nějaké božstvo mi rubáš do mysli vnuklo:

Já jsem osnovu velkou si napjala, tkala pak v domě
jemné, rozměrné roucho, a hned jsem ženichům řekla:

"Jaří ženiši moji, když jasný Odysseus zemřel,
nekvapte na sňatek se mnou a počkejte, až bych už rubáš
dotkala, aby mi příze snad nazmar nepřišla, rubáš

rekovi Láertovi k té chvíli, kdy dolehne na něj
ničivý úděl smrti, jež nadlouho působí bolest,
aby mi některá z achajských žen snad neměla za zlé,
kdyby tak zámožný muž, až zemře, neměl pak rubáš."
Poslechl mužný duch těch ženichů, co jsem jim řekla.
Vskutku pak velký ten háv jsem tkávala, ale jen ve dne,
v noci jsem párala zas a přitom si svítila loučí.
Takto jsem po tři roky lest kryla a šálila všechny.
Když ale čtvrtý rok přišel a nadešlo výročí toho,
měsíc jak stíhal měsíc a dnů již proběhlo mnoho,
tehdy pak zradou služek, žen nestoudných bez slitování,
přišli a přistihli mě a spustili veliký pokřik.
Nucené, proti své vůli, jsem musila dotkat to roucho.
Teď však nemohu již se uchránit sňatku neb nalézt
nějakou vytáčku jinou. I rodiče velmi mě nutí
provdat se, mrzut je syn, když vidí, jak tráví se jmění,
chápe to, neboť už dnes je mužem, který je schopný
pečovat o svůj dům, vždyť Zeus mu dopřává zdaru.
Ale i tak mi vylič svůj původ, odkud jsi vzešel.
Nejsi přec ze skály zrozen ni z dávného bájného dubu."
Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:
"Ženo, hodná vši úcty, ctná manželko Odysseova,
cožpak nemíniš přestat, chceš vyzvídat dále můj původ?
Já ti jej tedy už povím, ač větší mě bolesti vydáš,
nežli je nyní můj bol; vždyť tak tomu bývá, když někdo

ze své vlasti je vzdálen tak dlouho, jako se já teď
plahočím od města k městu a snáším veliké strasti.
Ale i tak ti řeknu, co zvidáš a nač se mne tážeš...
Uprostřed třpytného moře se Kréta rozkládá, země
krásná, oblita vodou, a úrodná. Nesčetné množství
lidí bydlí v té zemi a měst je tam na devadesát.
Každý tam kmen má jinačí řeč v té směsici: jsou tam
Achajci, Kydónové a Prakréti chrabrého ducha,
Dórové o třech kmenech i otčina Pelasgů slavných.
Knósos, veliké město je tam, v němž slovatný Mínos,
důvěrník velkého Dia, vždy po devět roků byl králem,
otec mého to otce, kdys chrabrého Deukalióna.
Ten totiž zplodil jak mne, tak vladaře Ídomenea,
který pak v prohnutých lodích se odebral do trójské země
zároveň s Átreovci. Mé proslulé jméno je Aithón.
Já byl mladší než bratr, on starší a nade mne lepší.
Tam tedy Odyssea já spatřil a pohostil štědře,
neboť urputný vítr ho ke Krétě přivedl, když se
do Tróje plavil a zahnal jej od mysu malejského.
V Amnisu přistál, kde je též jeskyně Eileithyina,
v zálivu pro lodi zlém, když stěží jen unikl vichrům.
Ihned do města zašel a hledal tam Ídomenea,
říkal, že jeho je přítel, jak milý, tak vážený. Zatím
deset již uběhlo dní neb jedenáct, co se můj bratr
s koráby prohnutými pryč odplavil do trójské země.

Já tedy do svého domu jej vedl a vlídně ho přijal,
pak jsem ho pečlivě hostil z tak bohatých domácích zásob.
Také jsem pro jeho druhy, co s ním se tam plavili, sebral
po obci jiskrné víno i mouku a dal jim to všechno,
mimoto k porážce krávy, svou chuť aby ukojit mohli.
Čekali dvanáct dní v mém paláci Achajci slavní;
mohutný severní vítr je zdržoval, nedovoloval
zpřímá si na zemi stoupnout - zlý bůh jej nějaký zvířil.
V třináctý den se však ztišil a oni se brali zas dále."
Rozpřádal přemnoho lží, však znělo to pravděpodobně;
slzy jí kanuly proudem, pleť vlhla jí při poslouchání.
Tak jako roztává sníh kdes na strmých, vysokých horách,
kterým je Zefyros pokryl a který pak rozpustí Euroi,
a když pak taje ten sníh, hned bystřiny naplno proudí,
stejně tál obličej krásný i jí, jak slzela v pláči
pro svého muže, jenž blízko ní seděl. Sám Odysseus sice
nad svou lkající chotí měl soucit v hlubinách duše,
přesto mu oči jak roh neb železo nehybně stály
ve víčkách; s neškodnou lstí on dovedně skrýval své slzy.
Když se pak v přehojných slzách chot' dosyta nalkala, opět
obrátila se na něj v tom vzájemném hovoru: "Nyní,
cizince, v úmyslu mám tě opravdu zkoušet. Nuž, jestli
skutečně ve svém domě jsi na Krétě manžela mého
s průvodci rovnými bohům kdys pohostil, jak mi to říkáš,
pověz mi, jakým as šatem byl tenkrát Odysseus oděn,

jaký byl sám, a pověz i o družích, průvodcích jeho."

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Ženo, kdo takovou dobu je vzdálen, toho je těžké
popsat - vždyť dvacátý rok už probíhá od oné doby
co se on odtamtud vzdálil a z vlasti mé odešel, ale
povím ti alespoň to, jak na mysli dosud mi tane.

Dvojitý nachový vlněný plášť měl Odysseus jasný,
na něm měl jehlici zlatou a dovedně vyhotovenou,
jehlici s rourkami dvěma, tu zakrýval mistrovský výtvar:

koloucha plného skvrn pes předníma nohama svírá,
chytá ho, jak sebou trhá. A všichni se podívovali
tomu, jak pes ho tam chytá a rdousí, ač ze zlata byli,
kolouch pak nohama třepá a snaží se uniknout psovi.

Dál jsem si povšiml sukně, co na jeho těle se leskla;
vypadala jak slupka, jež dozrálou cibuli halí -
tak byla jemná ta sukně a svítila jasně jak slunce;
věru že přemnoho žen jal úžas při podívání!

Jiného cos ti však povím a ty o tom přemítej v mysli:
nevím, zda takový šat už nosíval Odysseus doma,
či mu ho někdo dal z druhů, když odplouval na rychlé lodi,
či kdes nějaký přítel - byl Odysseus u mnoha lidí
v oblibě, neboť jemu se málokdo z Achajů rovnal.

Proto jsem dal mu i já meč bronzový, mimo to krásný
dvojitý nachový plášť a kolkolem vroubenou sukni;
na lodi důkladně kryté jsem potom ho propouštěl se ctí.

Také v průvodu jeho byl hlasatel, o něco starší;
vyličít chci ti i jej, jak vypadal: pleti byl snědé,
kulatá ramena měl a na hlavě husté měl vlasy,
jméno měl Eurybatés a Odysseus zvlášť si ho vážil
nad všechny ostatní druhy, vždyť hlasatel shodně s ním smýšlel."

Pravil, a vznítíl v ní touhu tím mocnějši propuknout v nářek,
jakmile poznala známky, jež Odysseus přesně jí uved.

Když pak dosyta již se nalkala v žalostných slzách,
opět se ujala slova a v odpověď řekla mu toto:

"Ač jsi byl, cizince, hoden již předtím soucitu, nyní
budeš mi velice milý a požívat úcty v mém domě.

Já přec sama mu dala ten oděv, o kterém mluvíš,
z komory, složila jej a připjala třpytivou sponku,
aby mu k ozdobě byla. Však jeho už nespatriím nikdy,
jak by se do milé vlasti a domů zas navrátil ke mně.

Odysseus k osudu zlému kdys na dutém korábu odplul
uvidět prokletou Tróju - ach, neříkat radši to jméno!

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Ženo, vši vážnosti hodná, ctná manželko Odysseova,
dále již krásnou tvář si nehyzdi, nesužuj srdce
nářkem pro svého chotě, ač nemám to nikterak za zlé.

Naříká leckterá z žen, když ztratila manžela z mládí,
jemuž v objetí lásky pak zrodila děti, ač nemoh
rovnat se Odysseovi, jenž byl prý podobný bohům.

Ale už přestaň lkát a rozvaž, co ti teď řeknu:

povím ti bez klamu vše a nic ti nebudu tajit,
co jsem se doslechl sám stran návratu Odysseova:
blízko prý v bohatém kraji, kde sídlí thesprótský národ,
dlí teď tvůj choť a veze si mnoho i pokladů vzácných,
o které po kraji prosí. Však ztratil věrné své druhy
na třpytném moři a též svůj klenutý koráb, když na něm
z Thrínakie se plavil. Vždyť Kronovec zanevřel na něj,
jakož i Hélios, bůh, jemuž druhové pobili krávy.
Ti tedy zhylnuli všichni v tom nesmírném vzbouřeném moři.
Jeho jen na lodním kýlu pak vlna vyvrhla na břeh
ostrova Fajáků, plavců, co rodem blízcí jsou bohům.
Ti ho nadmíru vřele též poctili tak jako boha;
dali mu četné dary a chtěli ho bezpečně sami
doprovít domů. A byl by už dávno Odysseus doma,
ale on ve svém srdci zas pokládal na výhodnější
projít nejednu zem a dál tam poklady sbírat;
Odysseus takovou měrou je pamětliv hojného zisku
nad jiné smrtelné lidi - s ním nikdo se nemůže měřit.
Tak mi to vyličil všechno král Feidón, thesprótský vládce.
Přísahal přede mnou samým a bohům uléval v domě,
že už je spuštěna loď a druhové hotovi k plavbě,
kteří ho provázet budou až do milé otcovské země.
Mne pak vypravil dřív; loď thesprótská měla se právě
plaviti na Dúlichion, kde hojná pšenice roste.
Také mi ukázal skvosty, co Odysseus po světě sebral;

z toho by mohl být živ až desátý potomek v rodě:

tolik pokladů vzácných měl v paláci onoho krále!

Odysseus sám prý v Dódónu šel - vždyť z božího stromu,

z dubu s vysokým listím, chtěl vyzvědět Diovu vůli,

jak by se navrátil domů, v tu milenou otcovskou zemi,

když byl tak dlouho vzdálen, zda veřejně, nebo snad tajně.

Je tedy manžel tvůj zdrav a velice brzy už přijde,

nebude od svých drahých a od své otcovské země

vzdálen již dlouhou dobu - a ještě ti přísahu složím:

Zeus mi nejdřív buď svědkem, bůh nejvyšší, nejlepší, s ním pak

vzácného Odyssea i krb, kam přichází právě,

že se ti tohle vše, co říkám, určitě splní:

právě tohoto roku se Odysseus navrátí domů,

až bude končit měsíc a nový by zase měl nastat."

Věhlasná Pénélopé mu na to zas odpověděla:

"Kéž by se, milý hoste, tvá předpověď splnila! Pak bys

zkrátka poznal mou přízeň a dostal bys mnoho i darů,

takže by za blaženého tě pokládal, kdo by tě potkal.

Já ale toto tuším v svém srdci, a tak to i bude:

ani už nepřijde domů můj Odysseus, ani ty průvod

nebudeš mít, vždyť není zde v domě už takový vládce,

jakým Odysseus byl kdys v národě - ačli kdy býval! -

schopný cizince ctné jak vítat, tak propouštět domů.

Umyjte, služky, už hosta, a také mu připravte lůžko,

zchystejte koberce lesklé a vlněné pokrývky navrch,

aby byl pěkně v teple, než zlatá Jitřenka vzejde.
Koupel po ránu hned mu dejte a natřete mastí,
aby pak s Télemachem si usedl v síni a uvnitř
s ním se věnoval jídlu. A kdopak z těch mužů ho bude
trápit a trýznit mu srdce, tím hůře pro něho: ten pak
dál už tu nesvede nic, ať sebevíc zuřil by hněvem!
Jakpak bys, cizince, poznal, že vynikám nad jiné ženy
nějak rozumem svým a moudrou rozvahou myslí,
kdybys tu v paláci jedl zle oděn a bez ošetření?
Vždyť přec smrtelní lidé se rodí jen pro krátký život.
Kdokoli sám je tvrdý a tvrdé smýšlení chová,
na toho svolává každý jen pohromy pro příští časy,
pokud je živ; když zemře, všem lidem pak pro posměch bývá.
Ale kdo sám je dobrý a dobré smýšlení chová,
o tom roznesou hosté pak široko daleko slavnou
pověst u lidí všech, a mnozí ho šlechetným nazvou."
Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:
"Ženo vši vážnosti hodná, ctná manželko Odysseova,
mně jsou protivné už ty pokrývky, koberce lesklé
dávno, už od té doby, co krétské hory jsem sněžné
opustil, a pak zase plul na lodi s dlouhými vesly:
nech mě jen spát, jak trávil jsem dřív své bezesné noci!
Neboť už mnoho nocí jsem protrávil na bídém lůžku,
na němž jsem krásnotrúnné a jasné Jitřenky dočkal.
Právě tak mytí nohou mi v srdci vítáno není:

nesvolím, aby se dotkla mé nohy některá žena
z oněch, jež po tvém domě tu konají obvyklé práce,
leč by tu stařena byla, již letitá, pečlivá žena,
která by tolik bolu co já už prožila v srdci,
té bych pak nezabraňoval mých nohou se v koupeli dotknout.

Věhlasná Pénélopé mu na to zas v odpověď řekla:

"Milý hoste, vždyť nikdo tak rozumný z dalekých hostů
nepřišel do mého domu, jenž milejší byl by, než ty jsi -
kterak ty rozumně všechno a s velikou rozvahou mluvíš!

Takovou stařenu mám, je velice rozumná v mysl,
ta toho nešťastníka, jak matka ho zrodila, ihned
přijala do svých rukou a pečlivě vychovávala;
ačkoli je už tak slabá, ta přesto ti umyje nohy.

Rozumná Eurykleio, již vstaň a umyj zde hosta,
který je stejného věku s tvým pánem. Už Odysseus možná
takové nohy má též a má i takové ruce;
na lidi žijící v bídě přec rychle dolehne stáří."

Řekla, a stará služka si rukama zakryla tváře,
vřelé jí vytryskly slzy a pronesla žalostná slova:

"Jak já tě, zoufalá, želím, můj synáčku! Zeus ti dal cítit
zášť svou více než jiným, ač zbožnou mysl jsi míval.

Diovi, vladaři blesku, přec žádný nespálil tolik
tučného z obětí masa a vybraných slavnostních žertev,
koliks mu dával ty, když prosívals, aby ti dopřál
dožít se klidného stáří a vychovat slavného syna!

Nyní však úplně odňal den návratu jedině tobě!

Takto snad pošklebky kdesi i z něho si tropily služky
cizinců dálných, když on k nim zavítal ve skvělý palác,
jako si tropí je z tebe zde všechny ty nestoudné feny.

Ty se teď pohaně jejich a potupám četným chceš vyhnout,
nesvolíš, aby tě myly; a mne k tomu Íkariovna,
věhlasná Pénélopé, teď vyzvala - jsem tomu ráda!

Proto ti umyju nohy i po vůli královny naší,
ale i po vůli tvé, vždyť srdce se v prsou mi hnulo
žalostí. Ale ty nyní mě poslouchej, co ti chci říci:
mnoho už cizinců přišlo k nám těžce zkoušených, já však
dosud tak podobného jsem nezhlédla věru, jak t y jsi
podobný Odysseovi svou postavou, nohama, hlasem!"

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:
"Všichni to, stařenko, tvrdí, kdo někdy nás na vlastní oči
spatřili pospolu oba, že my jsme si podobni velmi,
tak, jak to právě říkáš ty sama, neb dobrý máš postřeh."

Řekl, a stará služka se chopila třpytivé mísy
na mytí nohou a vlila tam mnoho studené vody,
potom hned přidala teplé. V tom mžiku si Odysseus sedl
od krbu poněkud dál a tělem se obrátil k přítmi,
neboť měl tušení zlé, že až mu pak uchopí nohu,
pozná tu jeho jizvu a všechno že najevo vyjde.

S mísou šla blíž a chtěla již umývat vlastního pána.

Rázem poznala jizvu; klem bílým ho poranil kanec

kdysi, když na Parnásos šel k strýcům a Autolykovi,
statnému matčinu otci, jenž uskoky veškeré lidi
předčil a přísahou Istnou; sám bůh ho to naučil, Hermés,
neboť mu Autolykos vždy spaloval z jehňat a kůzlat
vítané maso z kýt, a bůh ho pak ochotně chránil.

Jedenkrát Autolykos, když do žírné Ithaky přišel,
zastal tam dceřina synka, jenž právě se narodil. Tehdy
vložitela Eurykleia to děťátko dědovi na klín,
když už dojídal pokrm, a s důrazem mluvila takto:

"Autolyku, ty sám teď vymysli, jaké dát jméno
milému synu tvé dcery - on přišel ti vymodlen vroucně."

Tu se zas Autolykos k ní ozval a odpověď dával:

"Dejte mu, zeti a dcero, jen takové jméno, jež řeknu.

Poněvadž přicházím sem zle rozhněván na četné lidi,
na mnoho mužů a žen, co žijí tu na žírné zemi,

Odyseus* /* Hněvoš/ nechať se zve, tím výmluvným jménem. Až ale
dospěje věkem ten chlapec a zavítá na Parnásos,
v mateřský veliký palác, kde pokladů plno mi leží,
z těch mu pak dám a pošlu ho nazpátek s radostí v srdci.

Proto tam Odyseus přišel, ty nádherné dary si odnést.

Tehdy ho Autolykos i synové Autolykovi
vítali podáním rukou a vlídnými, milými slovy;

Amfítieá ho vřele též objala, matčina matka,
na hlavu políbila i na obě překrásné oči.

Autolykos dal příkaz svým slovutným synům, ať ihned

zchystají pro hosta hody - ti poslechli pobídky jeho.

Vzápětí přivedli býka, kus nejlepší, pětiletého,
zabili, stáhli mu kůži a celého rozsekávali,
nadrobno krájeli zručně a nabodli na rožně kusy,
pozorně upekli všechny a rozdělili si díly.

Takto tam po celý den pak jedli, než zapadlo slunce,
každý pak užíval plně té hostiny dělené správně.

Ale když zapadlo slunce a nadešel večerní soumrak,
tehdy si ulehli všichni a užili lahody spánku.

Zora když s úsvitem jitra se zjevila růžovoprstá,
vyšli a kvapili na lov; šli chrti a zároveň sami
synové Autolykovi a s nimi též Odysseus jasný.

K Parnasu, strmé hoře se vydali, pokryté lesem,
brzy pak přicházeli až k úbočím šlehaným větry.

Slunce teď začalo právě své paprsky na nivy házet
od proudů Ókeanových, jež klidně a zhluboka tekou,
lovci pak v horský úval již vcházeli; před nimi psi šli,
slídící po stopách zvěře, a synové Autolykovi
za nimi; Odysseus jasný se ubíral v družině s nimi,
kráčel v blízkosti psů a stinným oštěpem mával.

Právě se veliký kanec tam zdržoval v doupěti hustém -
nemohly větrné proudy jím procházet, vanoucí vlhkem,
nikdy se zářivé slunce ho paprsky nedotýkalo,
nemohl pronikat liják tou houštinou; tak byl ten úkryt
hustý, a hromada listí tam ležela nesmírně velká.

Vtom však zalehl dusot jak lidských nohou, tak chrtích,
jak se tam blížili lovci. Vepř štětiny na šíji zježil,
vyrazil proti nim z houští a zastavil nablízku lovců,
z upřených očí plál oheň. Vtom Odysseus pravicí pádnou
napřáhl dlouhé kopí a první se rozehnal po něm,
dychtivý kance bodnout. Ten předběhl reka a zranil
nad kolenem svým klem a vyrval mu velký kus masa,
jak naň ze strany skočil, však zranění nešlo až na kost.
Odysseus kopím ho bodl a zasáhl do pravé plece,
lesklého oštěpu hrot skrz naskrz mu pronikl tělem;
zařičel, do prachu padl, a život mu ulétl z těla.
Královi synové milí si hleděli kance a přitom
na ránu Odyssea, tak statného, božského reka,
dovedně vložili obvaz a zdrželi zaříkáváním
ztemnělou krev - pak rychle šli do domu milého otce.
Když pak ho Autolykos a synové Autolykovi
pořádně vyléčili a poskytli nádherné dary,
spěšně ho vypravovali a přátelsky, šťastného šťastní,
nazpátek v ithackou zem. I těšil se z návratu jeho
otec i vznešená matka a na vše se dotazovali,
také, jak přišel k té jizvě. On vyložil zevrubně všechno,
jak mu ji bělostným klem tam na lovu zasadil kanec,
za kterým na Parnásos se vypravil s Autolykovci.
Stařena poznala jizvu, jak sáhla a hmatala dlaní,
načež se dotkla i místa. Hned pustila nohu, ta klesla,

na mísu dopadlo lýtko, kov zařinčel úderem o dno.

Mísa se převrátila a voda se vylila na zem.

Zároveň radost i bol jí srdcem pronikly, oči

tonuly v záplavě slz, proud hlasu jí uvázl v hrdle.

Potom však vládcovy brady se dotkla a řekla: "Tys jistě

Odysseus, milý synu! Já dřív jsem tě nemohla poznat,

dokud jsem svého pána dřív důkladně neohmatala!"

Řekla, a radostným zrakem se ohlédla po Pénélopě,

aby jí znamení dala, že milený manžel je doma.

Ta však nemohla přímo tam pohledět, aniž co vnímat,

neboť jí odvedla jinam ctná Athéna pozornost. Zatím

Odysseus pravici vztáhl a sevřel stařeně hrdlo,

levou ji přitáhl k sobě a potom k ní promluvil takto:

"Pročpak mě, matko, chceš zničit? Vždyť tys mě chovala sama

na svých nadrech - a já, jenž mnoho jsem zakusil útrap,

yní v dvacátém roce jsem dorazil do rodné země.

Když jsi to poznala však a bůh ti to do srdce vštípil,

mlč jen, ať nikdo jiný se v paláci nedoví o tom!

Neboť tohle ti řeknu a to se pak skutečně splní:

jestliže zahubí bůh mou pravici ženichy zpupné,

potom, ač jsi má chůva, já neušetřím ni tebe,

až budu pobíjet v domě i ostatní služebné ženy."

Rozvážná Eurykleia zas takto pronesla k němu:

"Dítě mé, jaká to slova ti vyklouzla z ohrady zubů?

Víš přece, jakou mám vůli, tak neústupnou a pevnou,

stejně jak tvrdý kámen neb železo budu se chovat.

Jinou věc ti však povím a ty o ní přemítej v mysli!

Jestliže zahladí bůh tvou pravici ženichy zpupné,
o všech služebných ženách zde v domě ti zevrubně povím,
které tě nemají v úctě, i které se neprovinily."

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Pročpak chceš jmenovat, matko, ty služebné? Není ti třeba,
sám to o každé zvím a sám to i prozkoumám dobře.

Ale už o ničem nemluv a ponech to nakonec bohům."

Pravil, a z mužské síně zas odešla stařenka milá,
aby mu přinesla vodu, když předtím se rozlila všechna.

Když mu pak umyla nohy a natřela olejem skvěle,

Odysseus opět svou židli si k ohni přitáhl blíže,
aby se u něho ohřál, však jizvu si zahalil v cáry.

Věhlasná Pénélopeia v té chvíli zas mluvila první:

"Hoste, na tohle ještě já sama se krátce tě zeptám,
vždyť tu co nevidět bude zas okamžik milého lůžka,
může-li sladký spánek se někoho zmocnit, kdo zkrúšen.

Mně však nesmírný žal sám bůh tu údělem určil.

Pokud je bílý den, já v trvalém stesku a nářku
pohledem na své práce i služebných v domě se těším;
jakmile přijde však noc a na lůžku spočinem všechny,
já sic na loži ležím, však četné útrapy trpké
souží mi stísněné srdce a mučí mě při stálém nářku.

Jako když Filomélé, jež slavíkem plavým se stala,

na stinný strom si sedne kdes v úkrytu z hustého listí
a pak líbezně zpívá v čas příchodu nového jara,
vydává líbezný hlas a často ho mění a střídá:
synáčka Ityla želí, tak milého, Zéthova chlapce,
jejž kdys onomu králi jen z omylu zabila mečem,
tak se střídavě zmítá sem tam i srdce mé, zdali
dále mám u syna být a všechno mu bezpečně chránit,
majetek svůj, svou čeleď a palác s vysokým stropem,
šetřit mužova lůžka, dbát u lidí o dobrou pověst,
nebo už odejít s někým, kdo z Achajů přední je šlechtic,
v domě se uchází o mne a nabízí by nesmírné dary.
Dokavad ještě můj syn byl mladý a rozumem chabý,
to mi bránilo vdát se a odejít z mužova domu;
nyní však, když je už velký a dospívá zralého mládí,
prosí mě dokonce sám, ať z paláce odejdu k otci,
neboť nelibě nese, že Achajci tráví mu jmění.
Ale teď poslyš můj sen a pak mi ho patřičně vylož:
Dvacet hus tu mám v domě, ty žerou pšeničné zrní
z korytka s vodou a já se vždy raduji, hledím-li na ně.
Z hor však přiletěl orel - byl veliký, křivý měl zobák -,
všem jim polámal krky a zabil je; na dvoře v houfu
ležely mrtvy a orel se k zářící obloze vznesl.
Já jsem kvílela v žalu a plakala, ano i ve snu.
Achajky s krásnými vlasy se hromadně sbíhaly ke mně,
jak jsem žalostně lkala, že orel mi zahubil husy.

On však přiletěl nazpět, sed na trám, jenž vyčníval z krovu,
těšil mě lidským hlasem a takto mě oslovil: "Dcero

slavného Íkaria, už dobré buď myslí! To není
sen, to je vidění šťastné, a to se ti zakrátko splní.

Husy, to ženiši jsou a já, jenž před chvílí byl ti
orlem, nyní jsem přišel zas jako tvůj skutečný manžel,
který hanebnou smrt a zkázu všem ženichům zchystám."

Takto on mluvil a mne vtom opustil přesladký spánek.

S úzkostí pohlédla jsem a spatřila na dvoře husy
podél korýtka žrát svou pšenici jako vždy jindy."

Odysseus, důvtipný muž, jí na to zas v odpověď pravil:

"Ženo, nelze tvůj sen přec vyložit jinak a dát mu
odchylný smysl: vždyť právě sám Odysseus naznačil tobě,
jak to chce provést. Ať již tu na všechny ženichy čeká
zkáza: jediný z nich se nevyhne souzené smrti."

Věhlasná Pénélopeia se na to zas ozvala k němu:

"Cizinče, leckteré sny my nemůžeme patřičně chápat,
nemají jasný smysl, a všechno se nesplní lidem.

Vždyť přece z e d v o u bran k nám vcházejí přízraky snové:

jedna je ze slonoviny a druhá je stavěna z rohů.

Sen, jenž přichází k nám tou branou ze slonoviny,

ten nás klame a šálí a přináší nicotné zvěsti,

ten však, co přichází k nám tou branou z hlazených rohů,

ve skutek uvádí všechno, co z lidí kdo uvidí ve snách.

Ale můj děsivý sen as nepřišel z rohové brány,

i když by k radosti byl jak mně, tak synovi mému.

Jiného cos ti však řeknu a ty o tom uvažuj v mysli!

Hle, již zlověstné jitro je nablízku, které mě vzdálí
ze sídla Odysseova. Já předložím k závodu nyní
sekyry, úhrnem dvanáct, jež ve své dvoraně kdysi
manžel můj do řady stavěl jak koly při stavbě lodí;
z dálky pak velké, kde stál, skrz otvory střílíval šípem.

Nyní já takový závod chci uložit ženichům v domě.

Kdokoli manželův luk z nich nejsnáze rukama napne,
u všech dvanácti sekыр pak prostřelí otvory šípem,
s tím já společně půjdu a opustím tenhleten dům náš
manželský, nesmírně krásný a plný všech životních potřeb -
jistě si nejednou pak naň vzpomenu, ano i ve snách."

Odysseus, důvtipný muž, jí takto zas v odpověď pravil:

"Ženo, hodná vši úcty, ctná manželko Odysseova,
nyní již neodkládej ten závod v svém paláci, neboť
Odysseus, důvtipný rek, se dříve sem navrátí, než by
některý z těchto mužů to hlazené lučiště v rukou
vyzkoušel, tětívu napjal a prostřelil sekery šípem."

Věhlasná Pénélopeia mu na to zas odpověděla:

"Kdybys, cizince, chtěl v mé komnatě sedět a tak mě
konejšit, sotva by pak se na víčka snesl mi spánek.

Avšak nemohou lidé být trvale bez spánku, neboť

bohové nesmrtelní přec určili příslušnou míru

pro všechno smrtelným lidem, co žijí tu na žírné zemi.

Nuže já do horní jizby již vystoupím nyní a půjdu
opět si na lůžko lehnout, v to lůžko, kde sténám a teskním,
slzami mými vždy vlhké, co Odysseus z domova odplul
spatřit prokletou Tróju - ach, neříkat radši to jméno!

Tam tedy půjdu si lehnout. A ty si tu v paláci lehni,
ať už si usteleš na zem, či služky ti připraví lože."

Řekla, a vystupovala hned do horní komnaty skvělé,
avšak nikoli sama, s ní šly tam i ostatní služky.

V průvodu služebných žen když vstoupila nahoru, lkala
nad Odysseem, svým milným chotěm, až jiskrnooká
Athéna spustila jí zas na víčka lahodný spánek.

ZPĚV DVACÁTÝ

Nápadníci bezstarostně hodují a Odysseus sklízí nové a nové urážky

Avšak Odysseus jasný si uléhal v předsíni domu.

Syrovou hovězí kůži si rozestřel, na ní pak četná
rouna položil z ovcí, jež Achajci podřezávali;
na něj pak Eurynomé, když ulehl, hodila houni.

Tam tedy Odysseus ležel, však nespál a vymýšlel v duchu
na všechny ženichy zkázu. A služebné, které už dřív se
s ženichy miliskovaly, šly z komnaty ženské ven z dvora,
častovaly se smíchem a projevy veselé mysli.

Odysseovo srdce se bouřilo v milných prsou.

Přemnoho přemítal o tom, jak ve svém srdci, tak v mysli,
má-li se na ženy vrhnout a každou hned usmrtit, či je
v náručí ještě má nechat těch přezpupných záletných mužů,

naposled, naposled ještě! - a srdce mu štěkalo v nitru,
jako as štěkává fena, když běhá kol útlounekých štěňat,
na muže neznámého a dychtí zápasit za ně,
štěkalo v nitru i jemu, jak na špatné skutky se horšil.

Potom se udeřil v prsa a vyplínil takto své srdce:

"Snes to jen, srdce! Vždyť tehdy cos hnusnějšího jsi sneslo,
onoho dne, kdy požíral Kyklóp, muž nezdolný silou,
statné tvé druhy. I tohle tys snášelo, až tě má chytrost
vyvedla z jeskyně ven, když myslilos, že už tam zemřeš."

Takto on mluvil, když v prsou své milené srdce teď káral;
srdce to přetrpělivé pak trvale zachovávalo
poslušnost - ale on sám sem tam se obracel stále.

Jako když na prudkém ohni muž nějaký bachorem kozím,
plným krve a tuku, sem tam si otáčí stále

na rožni, dychtivý velmi co nejdříve upéci bachor,
takto i on sem tam se obracel stále a dumal,

kterak by na nestydaté ty ženichy pravici vztáhl,
sám jen proti tak četným. Vtom Athéna přišla mu blízko:
snesla se z nebe a byla svou postavou podobná ženě.

Nad hlavou stanula mu a takto pronesla k němu:

"Copakže zase už bdiš, ty ubohý nad všechny muže?"

Vždyť máš tuhle svůj dům, tvá žena je tady v tom domě
s jinochem, jakého leckdo by toužil mít za svého syna."

Odyseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Bohyně, co jsi tu řekla, to věru je v pořádku všechno.

Avšak stále a stále mi srdce přemítá v hrudi,
kterak jen pravici mám na ty nestoudné ženichy vztáhnout.
úplně sám, když oni jsou napořád pospolu v domě.
Ještě však o větší věci já stále tu přemítám v mysli:
i když s Diovou přízní a tvou je pobiju všechny,
jak potom uniknu pomstě? A o tom teď přemýšlej, prosím!
Athéna jiskrnooká, ctná bohyně, zase mu řekla:
"Hrozný jsi! Spoléhá leckdo i na mnohem slabšího druha,
který je smrtelný člověk a důvtipu nemá tak mnoho;
já však bohyně jsem a navíc tě trvale chráním
ve všech svízelních tvých. A řeknu ti docela jasně:
kdyby nás obstoupilo kol dokola padesát houfů
toliko smrtelných lidí a dychtili zabít nás v boji,
tučné ovce a býky i těmto bys odehnal snadno.
Avšak měl bys i usnout! I to je přec svízel být vzhůru
na stráží po celou noc. Už vyvázneš brzy z těch útrap!"
Pravila takto a hned mu po víčkách rozlila spánek,
sama zas na širý Olymp se vrátila, bohyně jasná.
Právě ho pojímal spánek, co konejší trampoty duše,
údům pak přináší klid. Však manželka, pečlivá žena,
procitla, na měkkém lůžku si sedla a plakala žalem.
Ale když ukonejšila své srdce tím pláčem, tu nejdřív
s modlitbou na Artemidu se obrátí královna jasná:
"Vznešená Artemido, ty Diova dcero, ach kéž bys
šípem mi zasáhla hrud' a život mi odňala nyní,

ihned, nebo ať prudce mě zachvátí zuřivá bouře,
z paláce odnese mě a odveče po chmurných cestách
do ústí Ókeanu, jenž nazpět se do sebe vlévá!
Právě tak urputné vichry kdys unesly Pandareovny.
Bohové rodiče oba jim zničili, zůstaly siré
v domě; ctná Afrodíté ty dcery pak vypěstovala
sladkým medem a sýrem a vínem lahodné chuti.
Héra zas nad všechny ženy jim darem poskytla krásnou
postavu těla a důvtip, ctná Artemis dala jim štíhlost,
Athéna vštíplala jim, jak vytvářet přeskvělá díla.
Jasná pak Afrodíté, když vstoupila na širý Olymp
žádat pro ony dívky již splnění mladého sňatku
od Dia, vladaře blesku - vždyť ten zná předobře všechno,
čeho se dostat má neb nemá smrtelným lidem -,
zatím obě ty dívky již urvaly Harpyje dravé,
obě pak do moci daly zlým Líticím, bohyním strašným.
Takto ať olympští bozi i mne teď zahladí! Nebo
Artemis s krásnými vlasy ať střelí mě, abych se mohla
uvidět s Odysseem, i pod strašnou zem kdybych přišla,
jenom ať potěchou smyslů se nestanu horšího muže!
Takové neštěstí lze i snášet-, kdykoli člověk,
bolestně zkormoucen v srdci, jen ve dne náramně pláče,
v noci však spí - vždyť spánek dá na všechno zapomenouti,
na věci dobré i zlé, jak za noci zahalí víčka;
mně však vidění zlá i ve spánku seslalo božstvo:

někdo mi zase dnes v noci spal po boku, podobný jemu,
jako když odcházel s vojskem. Já v srdci jsem cítila radost,
neboť jsem skutečnost již, ne vidění tušila ve snu."

Pravila, a v tom vyšla už Jitřenka se zlatým trůnem.

Zaslechl Odysseus jasný hlas plačící ženy a potom
přemítal, neboť v mysli mu všechno vzbudilo dojem,
že už ho poznává choť a že už mu u hlavy stojí.

Sebral pokrývku rychle i s kůžemi, na kterých ležel,
složil je na křeslo v síni a vynesl hovězí kůži
před dům. Pak k Diovi Otci se pomodlil s rukama k nebi:

"Jestli jste, Otče Die, mě laskavě souší a mořem
vedli až do mé země, když dřív jste mě zkrušili příliš,
nechať mi z lidí, co bdí, kdos vysloví věštecké slovo
u v n i t ř, a od Dia v e n k u ať jiné se znamení zjeví!"

Takto se k Diovi modlil a Zeus, bůh moudrý, ho slyšel.

Z jasných olympských vrchů on v zápětí mohutně zahřměl,
z oblačných výšin... Radost hned pocítil Odysseus jasný.

Slovo jím žádané z domu zas pronesla služebná mlečka
zblízka, kde ruční mlýny měl Odysseus, panovník lidu.

Celkem se dvanáct žen tam točilo kolem těch mlýnů:

ječnou mouku tam mlely, i pšeničnou, posilu mužů.

Druhé ženy už spaly, když domlely pšenice dávku,
jediná nesměla ještě tam končit, z všech nejslabší; ta teď
přestala mlít a prosbu tam pronesla, znamení vládci:

"Die, Otče nás všech, jenž panuješ bohům i lidem,

kerak jsi mohutně zahřměl z těch hvězdných nebeských výšin,
nikde ač není ni mráčku! Tím někomu znamení dáváš!

Vyplň teď přání i mně, tak ubohé, které ti řeknu:

kěž by tak ženiši dnes, už naposled, naposled dneska
užili příjemných hodů zde v paláci Odysseově

za to, že přebolestnou mi únavou znavili údy,

jak jim semílám ječmen! Ať dneska tu naposled jedí!"

Řekla, a z věštných slov se radoval Odysseus jasný,

jakož i z Diova hromu; teď doufal, že viníky ztrestá.

Hromadně ostatní služky zas v krásném Odysseově

paláci ke krbu šly a nítily nezmarný oheň.

Télemachos, muž podobný bohům, též z lůžka už vstával,

oblekl šat, pak broušený meč si zavěsil k plecím,

potom na lesklé nohy si uvázal opánky krásné,

uchopil mohutný oštěp, jenž ostřeným hrotem se končil,

blížil se k prahu, kde stanul, a zavolal na Eurykleiu:

"Jakpak jste, matičko milá, tu cizince uctili v domě

jídlem a lůžkem, či leží jen tak a beze vší péče?

Takhle to dělá má matka, ač jinak je docela moudrá:

nazdařbůh ze smrtelníků ctí jednoho, i když je horší,

člověka lepšího však zas propouští beze vší pocty."

Rozumná Eurykleia mu na to zas odpověděla:

"Neměl bys tentokrát, synku, jí nevinné přikládat vinu!

Vždyť přec tu seděl a popíjel vína, co sám si jen žádal,

jídla však nechtěl už víc, tak tvrdil to, však se ho ptala.

Potom kázala služkám, ať ihned mu ustelou postel,
jak bude na spánek myslit a na lůžko, aby si lehl.
On však, jak úplně bídný a osudem zdeptaný člověk,
odmítal na lůžku spát a na měkkých kobercích, avšak
usnul na ovčích rounech a syrové hovězí kůži
v předsíni našeho domu a my jsme ho přikryly houní."
Řekla, a Télemachos ven z paláce dvoranou vyšel
s oštěpem v ruce; dva ohaři rychlí ho doprovázeli.
K Achajům v důkladné zbroji se odebral na sněmoviště.
Na služby Eurykleia pak zvolala, vzácná ta žena,
Ópova dcera - a Óps, ten synem byl Peisénorovým -:
" Rychle si pospěšte, dívky! Vy dvoranu vymeťte kvapem,
podlahu pokropte vodou a na křesla zrobená krásně
nachové přehozy klad'te. Vy druhé zas houbami řádně
otřete všechny stoly, též měsidla vymyjte čistě,
stejně i dvojuché číše, tak úpravné. Ostatní jděte
k studánce, přineste vodu a pěkně si pospěšte cestou.
Nebudou ženiši dlouho tu vzdáleni z paláce, nýbrž
přijdou po ránu časně, vždyť mají tu společnou slavnost."
Pravila takto, ty slyšely rády a poslechly příkaz.
Dvacet odešlo jich hned k prameni tmavotokému,
druhé zručně svou práci zas v paláci vykonávaly.
Sluhové ženichů též už vstoupili, zručně a dobře
naštípali tam dříví. V té chvíli se vrátily ženy
od studně s vodou a po nich se dostavil pastevec vepřů;

tři tam přiháněl vepře, a právě ty nejlepší ze všech.

Zatím dovolil jim tam pobíhat po pěkném dvoře,
sám však vlídnými slovy zas promlouval k Odysseovi:

"Cizínče, zdali se k tobě už Achajci chovají lépe,
či tě snad nemají v úctě zde v paláci tak jako dříve?"

Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Kéž by už, Eumaie, bozi to tupení ztrestali, při němž
páchají v zpupnosti své ti ženiši nezbedné skutky
v cizím paláci zde a nemají za nehet studu!"

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli.

Zblízka vtom pastýř koz k nim přistoupil, Melantheus, který
přiháněl kozy, jež ze stád všech pastýřů nejlepší byly,
na hody záletným mužům; dva pastýři zároveň s ním šli.

Ve zvučné podsíni dvora dal uvázat přihnané kozy,
sám však k Odysseovi zas hanlivě, jízlivě mluvil:

"Cizáku, ještě i dnes chceš žebráním po celém domě
sužovat přítomné muže a nehodláš odtáhnout odtud?"

Myslím, že se my dva dřív nemůžeme rozejít vůbec,
nežli to zkusíme pěstmi. Vždyť není to slušné, že z d e jen
žebráš - Achajci přece své hostiny slaví i j i n d e."

Pravil, však Odysseus na to, muž důvtipný, neodpovídal,
mlčky jen pokýval hlavou a v nitru mu osnoval zkázu.

Přišel i Filoitios jak třetí k nim, vůdce svých mužů,
ženichům jalovou krávu a tučné přiháněl kozy.

Právě je převozníci sem převezli, kteří i jiné

lidi přes moře vozí, ať kdokoli za nimi přijde.

Ve zvučné podsíni dvora ta zvířata uvázal pevně,

sám pak přistoupil blíž a tázal se pastýře vepřů:

"Kdopak je, pastýři vepřů, ten cizinec, který sem nově

do domu našeho přišel a z kterého kraje, jak říká,

pochází? Odkud je rodem a kde má svou otcovskou půdu?

Chudák! A přece svým vzrůstem se podobá králi a vládci.

Lidi, co bloudí tak světem, však do bídy vrhají bozi,

kdykoli žalostný osud jim určí - a třeba i králům."

Pravil, pak přistoupil k němu a podáním ruky ho vítal,

takto pak oslovil ho a hovořil vzletnými slovy:

"Zdráv buď, cizí ty otče! Kéž alespoň v budoucnu dojdeš

zdaru a štěstí, ač dneska tě sužují přecetné strasti.

Nad tebe, Otče ty Die, bůh krutější není z všech bohů!

Nejevíš soucit s lidmi, ač sám jsi je přivedl na svět,

neboť je do bídy vrháš a do žalných útrap. Pot na mně

vyrážel, jak jsem ho spatřil, zrak tone mi v slzách, když přítom

pomyslím na Odyssea: i on je patrně nyní

oblečen v takové cáry a musí se trmácet světem,

je-li kde naživu ještě a spatřuje sluneční světlo.

Avšak je-li už mrtev a v domě je Hadově, ach jak

lituji Odyssea, tak skvělého, který mě v mládí

v území Kefallénů kdys učinil dozorcem skotu!

Teď, kdy stáda už vzrostla tak úžasně, že by už více

dobytěk širokočelý se člověku nemohl množit,

cizí lidé mi velí z těch stád jim přihánět krávy
na hody. Docela nic ti nedají na syna v domě,
nikterak božího trestu se nehrozí - vždyť si už dychtí
rozdělit majetek jeho, když pán tak dlouho je vzdálen.
V milených prsou můj duch však přemítá často a hodně
o této věci: Je velice zlé, když syn jeho žije,
odejít do cizí země i se všemi stády, jít k mužům
cizího kmene - však mnohem je hroznější zůstat tady,
pro cizí hlídat zde stáda a přitom se bolestně trápit.
Však bych věru už dávno byl k jinému mocnému králi
odešel odtud a prchl, vždyť dál se to nedá tu snášet.
Dosud však v mysli mi tane ten ubožák: kdyby tak přišel
z dálky a rozehnal rázem ty záletné muže v svém domě!"
Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:
"Pastýři, zdá se, že nejsi ni špatný, ni nemoudrý člověk;
poznávám přece i sám, jak proniká důvtip tvou myslí.
Proto ti něco teď povím a stvrdím to přísahou velkou;
z bohů především Zeus buď svědkem, i s hostinným stolem
vzácného Odyssea a s ohništěm, k němuž jsem přišel:
ještě pokud tu budeš, se Odysseus navrátí domů!
Můžeš ho na vlastní oči pak uvidět, budeš-li přát si,
pobíjet záletné muže, co na pány tady si hrají."
Nato zas pastýř krav ho oslovil takto a řekl:
"Kéž by Kronovec Zeus tvou předpověď, cizince, splnil!
Pak bys teprve poznal, co dokážu silou svých paží!"

Podobně ke všem bohům i Eumaios modlitbu vznesl,
aby se do svého domu zas rozumný Odysseus vrátil.

Takový rozhovor asi tam tenkrát pospolu vedli.

Avšak mezitím chystal dav ženichů Télemachovi
zhoubu a smrt. Vtom pták jim přiletěl od levé strany,
orel, co vysoko létá, a plachého holuba držel.

Tenkrát se ujal slova zas Amfinomos a řekl:

"Přátelé, nemůže věru náš chystaný úklad se zdařit,
usmrtit Télemacha - a proto se oddejme hodům!"

Amfinomos tak pravil a návrh se ženichům líbil.

Do sídla božského vládce když vstoupili ženiši opět,
na židle podkládali a na křesla v síni své pláště,
potom šli porážet tučné ovce a berany velké,
porážet krmené vepře a ze stáda jalůvku mladou.

Upekli vnitřnosti již a dělili, v měsidlech víno
mísili. Pastýř vepřů pak rozdal poháry hostům,
chléb zase Filoitios jim roznesl, vůdce svých mužů,
po řadě v košíčcích krásných a Melantheus naléval víno.

Ti si pak zchystáná jídla, jim podaná, rukama brali.

S úmyslem lstivým kázal syn otcí, aby si sedl
v jídelně stavěné krásně, však při samém kamenném prahu;
nevelký stolec před něj dal postavit s nevzhlednou židlí,
na něj pak porci drobů mu předkládal, také mu víno
nalil do zlaté číše a přitom ho oslovil takto:

"Tady teď nadále sed' a s muži tu popíjej víno.

Před hanou, před poraněním já sám tě budu dnes chránit
proti všem ženichům zde -- vždyť nejsme tu v obecním domě,
nýbrž v Odysseově, a pro mne on všechno to získal!

Vy ale, ženiši, zdržte všech potup a urážek mysl,
jakož i násilných činů, ať nevznikne hádka a bitka!"

Takto on pravil a všichni hned do rtů zaťali zuby,
hleděli na Télemacha a žasli, jak směle k nim mluví.

Potom k nim Antinoos, syn Eupeithův, promluvil zase:
"Ačkoli drsná to řeč, vy přesto ji od Télemacha,
Achajci, snášejte ještě. Jak výhruzně s námi tu mluví!

My bychom dávno už mu (však nesvolil Kronovec Zeus!)
zavřeli ústa zde v domě, ať je i halasný řečník."

Antinoos tak mluvil, on na jeho slova však nedbal.

Mezitím hlasatelé už vedli slavnostní žertvu
městem; hromadně tam se Achajci s dlouhými vlasy
sešli, kde stinný svůj háj měl Apollón, nemylný střelec.

Opekli svrchní maso a z rožňů stáhli je zase,
každému podali podíl a slavili nádherné hody.

Sluhové stejný podíl též přinesli Odysseovi,
jaký dostali právě i sami. Tak přikázal totiž
božského Odyssea syn milený, Télemachos.

Pallas však nechtěla, aby už nechali ženiši zpupní
z c e l a všech bolestných potup, vždyť takto měl Odysseovi
Láertovu hrot zármutku vniknout tím hlouběji v srdce.

Byl mezi ženichy jakýsi člověk, muž bezbožné mysli,

Ktésippos jménem se zval a na Samu bydlel v svém sídle.

Na své obrovské jmění se spoléhal, proto chtěl získat
manželku Odysseovu, když vladař tak dlouho byl vzdálen.

K ženichům nesmírně zpupným v té chvíli on promluvil takto:

"Slyšte mě, ženiši mužní, chci něco vám říci: svůj podíl,

stejný, jak se to sluší, už dostal ten cizinec dávno,

neboť by nebylo hezké ni poctivé o něco šidit

Télemachovy hosty, když některý do domu přijde.

Proto i já mu dám dar hostinný, aby i sám jím

obdařil lázeňskou služku neb jiného z ostatních sluhů,

kolik jich chová v svém nitru dům božského Odyssea."

Řekl, a volský hnát naň pádnou pravicí hodil,

jak jej uchopil v koši; však Odysseus jasný se uhnul

uchýliv poněkud hlavu a v nitru se po chuti zasmál

s takovým úšklebkem trpkým. Hnát narazil do pevné stěny.

Ktésippa Télemachos pak pokáral těmito slovy:

"Ktésippe, na mou věru, to bylo tvé veliké štěstí!

Chybil ses toho hosta! On sám se uhnul tvé ráně!

Byl bych tě oštěpem ostrým hned zasáhl doprostřed hrudi,

a pak by namísto sňatku ti otec zde v paláci chystal

pohřeb! Proto ať nikdo tak neslušné věci v mém domě

netropí! Neboť už chápu a oboje rozeznat umím,

dobré věci i zlé - dřív býval jsem. dětinský ještě.

Přesto však dosud to snáším, ba dokonce dívám se na to,

jak mi tu bijete stáda, jak chleba mi jíte a víno

pijete - těžké je přec, aby zadržel jeden tak četné.
Vy mi však v úmyslu zlém už nikomu nečiňte křivdu!
Jestli však dychtíte už mě samého usmrtit zbraní,
pak bych si přál i to, a bylo by o mnoho lépe
zemřít, nežli se stále zde na tyhle mrzkosti dívat:
kterak tu trýzníte hosty, jak vláčíte služebné ženy
hanebným způsobem svým sem tam v tom paláci krásném."
Pravil, i umkli všichni a nastalo hrobové ticho.
Po chvíli Ageláos k nim promluvil, Ithačan: "Nikdo
přátelé, nebude snad se čepejřit pro správný výrok,
nebude vzdornými slovy pak dotírat na mluvícího:
netrýzněte už hosta, též nikoho z domácích sluhů
netrapte, kolik jich chová dům božského Odyssea!
Já bych však Télemachovi i matce chtěl přátelský návrh
vyslovit, bude-li ovšem jim oběma v srdci se líbit.
Dokavad srdce v hrudi vám stále doufalo ještě,
jednou že do svého domu se rozšafný Odysseus vrátí,
nikdo jí neměl za zlé, že čeká a od sebe drží
ženichy ve svém sídle, vždyť tak by to bývalo lépe,
kdyby byl Odysseus přišel a do svého domu se vrátil;
teď už je zřejmé však to, že s návratem počítat nelze.
Proto si sedni k své matce a vylož jí, aby si vzala
toho, kdo nejvíce podá a šlechtictvím ostatní předčí,
abys všech otcovských statků moh s radostí užívat, dost měl
jídla a pití, však matka dům jiného nechat' má v péči."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Při Diu, Ageláe, a při strastech milého otce,
který buď zhynul, neb bloudí kdes daleko od rodné země:
nebráním v sňatku mé matce, já naopak vybízím, aby
vzala si, koho si zvolí, a nesmírné dary chci přidat.

Stydím se ale svou matku, když sama to odpírá, z domu
vyhánět násilnou řečí - ať tohle se nestane, bože!"

Télemachos tak pravil. Vtom vzbudila v ženiších Pallas
nesmírný, zběsilý smích a zcela jim pomátla rozum.

Hrozně se čelistí tvar jim znetvořil, jimiž se smáli,
maso zbrocené krví teď jedli, jim oči se nyní
plnily záplavou slz a na nářek myslela duše.

Tehdy zas Theoklymenos k nim promluvil, podobný bohům:

"Nebozí, jaká to hrůza vás postihla! Temnotou noční
vaše jsou zastřeny hlavy, i tváře a kolena vespod,
hlasitý nářek tu zní a po lících proudí vám slzy,
krví jsou zbroceny stěny i krásná sloupová chodba,
přízraků plný je dvůr, je plná i předsíň - ty touží
do temnot podsvětních sejít; už docela zmizelo také
z oblohy zářící slunce, zlá chmura se prostřela nebem."

Pravil, a nad jeho slovy se vesele zasmáli všichni.

Tehdy k nim Eurymachos, syn Polybův, začínal mluvit:

"Úplně ztřeštěný je ten cizák, co odkudsi přišel!

Junáci, vzhůru a rychle ho vyved'te z paláce na dvůr,
ať si jde na sněmoviště, když tady má takové temno!"

Jemu zas Theoklymenos dal odpověď, podobný bohům:

"Nikterak, Eurymachu, tě nežádám, abys mě vedl,
neboť mám oči a uši, mám obě dvě nohy a navíc
v hrudi mám výtečný rozum, vždy bezvadný. S průvodci těmi
bezpečně vyjdu já ven, vždyť vidím, že valí se na vás
neštěstí - tomu už nikdo se nevyhne, nepřehne žádný
z ženichů, kteří mužům zde v paláci Odysseově
násilí činíte zpupně a pášete zločinné skutky."

Řekl, a z paláce ven hned vykročil, krásného sídla,
zavítal k Peiraiovi a ten ho zas ochotně přijal.

Vzápětí ženiši všichni druh na druhu s úžasem hleděl,
dráždili Télemacha a z hostů si tropili posměch.

Takto pak leckterý řekl z těch nesmírně nadutých mužů:

"Nad tebe, Télemachu, hůř nikdo si nevolí hosty!

Jakého dotěrného máš tuláka v chlapovi tomto,
který se po jídle shání a po víně, zato však v práci
není tak zručný a silný - je zbytečným břemenem země.

Druhý zas tadyhle povstal a chce nám tu budoucnost věštit.

Kdybys mě poslechnout chtěl, pak měl bys to o mnoho lepší.

Na loď s četnými vesly ty cizince naložme a pak
k Šikulům pošleme oba a slušně bys vydělal na nich."

Leckdo tak z ženichů řekl, on nedal však na jejich slova,
bez hlesu na svého otce se díval a pořád jen čekal,
kdy už pravici svou na ty nestoudné ženichy vztáhne.

Věhlasná Pénélopeia, ta dcera Íkariova,

dala si překrásné křeslo zas postavit před tváře mužů,
poslouchala pak v síni, co každý z těch ženichů mluvil.

Oběd za toho smíchu si ovšem zchystali ještě
chutný a velmi hojný, vždyť zabili přemnoho zvířat.

Avšak večere trpčí by nemohla čekat je nad tu,
jakou jim zakrátko měli ctná Pallas a hrdina silný
předložit za to, že dřív tam páchali hanebné činy.

ZPĚV DVACÁTÝ PRVNÍ

Pénélope přinese Odysseův luk a prohlásí, že se provdá za toho, komu se podaří totéž, co kdysi Odysseovi.

Věhlasné Pénélopeji, té dceři Íkariově,

Athéna jiskrnoká, ctná bohyně, do mysli vnukla

předložit ženichům luk a šedavé sekyry v síni

Odysseově - cíl zápasu nejdřív, pak počátek zkázy.

Po schodech vysokých vyšla, jež k její komnatě vedly,

vhodně zahnutý klíč pak do silné ruky si vzala,

krásný, tepaný z bronzu a s držadlem ze slonoviny.

V průvodu služebných žen pak kvapila do síně dole,

v nejzazší místnost, kde měl své poklady složeny vládce,

hojné zlato a bronz i z železa výrobky pracné.

Tam také pružný luk byl zavěšen, jakož i pouzdro

na šípy - záplava střel v něm vězela, nosících bolest.

Dal mu to hostinný přítel, s nímž setkal se v lakonské zemi,

Ífitos, Eurytův syn, muž podobný odvěkým bohům.

Přišli kdys v messénský kraj a sešli se pospolu v domě

statného Ortilocha. Tam do Fér král Odysseus přišel

vymáhat náhradu škody; tu celý mu národ byl dlužen,
neboť messénští muži mu na lodích o mnoha veslech
odvezli na tři sta ovcí i s pastýři z Ithaky. Proto
Odysseus dalekou cestou tam s poselstvím přišel, když ještě
mlád byl; poslal ho otec a ostatní rádcové lidu.

Ífitos přišel tam zase, když hledal své ztracené koně,
dvanáct výtečných klisen, jež kojily robotné mezky.

Ty se mu proto pak staly i příčinou osudné smrti,
jakmile k Diovu synu již dorazil, silnému duchem,
k rekovi Hérakleovi, jenž o onom násilí věděl.

Héraklés ve vlastním domě ho usmrtil, svého to hosta,
bezbožník! Odplaty boží se nezalek, nedbal ni stolu,
který mu vystrojil dřív, a potom ho dokonce zabil;
klisny však silnokopytné sám nadále choval v svém domě.

Po těch se Ífiklos sháněl a setkal se s Odysseem;
dal mu svůj luk, jež nosil dřív veliký Eurytos, avšak
před svou smrtí jej synovi nechal v svém vysokém domě.

Odysseus dal mu zas darem meč ostrý a mohutný oštěp
v počátek družného svazku a přátelství, u stolu však se
spolu už nesešli nikdy: vždyť Héraklés usmrtil dříve
Ífita Eurytova - byl podobný bohům a ten mu
daroval tehdy ten luk. Luk s sebou však Odysseus jasný
nevzal ni tenkrát, když na černých lodích plul do boje, nýbrž
visíval v paláci dál a zůstal tam na věčnou paměť
milého přítele - luk ten jen ve vlastní zemi vždy nosil.

Jakmile tedy už přišla k té komoře vznešená paní,
vstoupila na práh z dubu, jež před lety tesařský mistr
sekerou otesal zručně a srovnal jej přímo dle šňůry,
na něm pak veřeje vztyčil a připojil skvoucí se dveře;
vzápětí odvázala tam od kruhu připjatý řemen,
vstrčila do dírky klíč a sunula závory nazpět,
opřena o dveře zvenčí. Hřmot zazněl, jako když venku
na pastvě zabučí býk. Tak zazněla hřmotně ta krásná
křídla, jež rozrazil klíč, a rychle se rozlétla před ní.
Vysoko na výstupek hned u stěny vstoupila, na němž
truhlice stály a v nich měla královna vonící roucha -
odtud pravici vztáhla a snímala z velkého hřebu
toulec a luk i s pouzdrem; luk krylo a zářilo barvou.
Pak si tam sedla, vše složila na klín a plakala nahlas,
když tak ze schrány ven to vládcovo lučiště brala.
Když pak se dosyta už tam nalkala v přehojných slzách,
zpátky zas do mužské síně se k zpupným ženichům brala,
držela pružný ten luk a nesla v ruce i pouzdro
na šípy - přemnoho střel v něm vězelo, nesoucích bolest.
S paní šly zároveň služky a nesly v truhlici mnoho
nástrojů z železa, z bronzu - ty pověstné vládcovy zbraně.
Když pak ta vznešená paní již k ženichům dospěla, dříve
stanula u dveří síně, té pevné a důkladné stavby,
lehounký lesklý závoj si spustila přes obě tváře,
zároveň po každém boku jí stanula pečlivá služka.

Ihned se chápala slova a mluvila k ženichům takto:

"Slyšte mě, ženiši zpupní, vy, co jste tak do mého domu

vpadli, abyste stále a stále tu jedli a pili,

když už tak dlouho je vzdálen můj manžel, aniž jste mohli

jinou záminku pro to si vymyslet, kromě té jedné:

že si mě toužíte vzít a učinit ze mne svou ženu.

Nuže teď, ženiši, vzhůru, teď o m n e vám nastává zápas!

Tadyhle veliký luk vám předkládám božského vládce:

kdokoli manželův luk z vás nejsnáze rukama napne,

u všech dvanácti seker pak prostřelí otvory šípem,

s tím já společně půjdu a opustím tenhleten dům náš

manželský, nesmírně krásný a plný všech životních potřeb -

jistě si nejednou pak naň vzpomenu, ano i ve snách."

Praví, a Eumaiovi, tak vzácnému pastýři, káže

předložit ženichům luk a železné sekery šedé.

Eumaios propukl v slzy, vše přijal a k ženichům složil;

plakal i pastýř skotu, když uviděl pánovy zbraně.

Antinoos je pokáral zle a s důrazem pravil:

"Jste vy to venkovští bloudi a na myslí máte jen dnešek!

Pročpak roníte slzy a bouříte, bídáci, takto

v prsou srdce té ženě? Jí beztoho v bolesti tone

sklíčené srdce i tak, když ztratila milého chotě.

Bud'to tu potichu sed'te a hodujte, nebo se klid'te

odtud a plačte si venku! Ten luk však ponechte tady

k zápasu osudovému nám ženichům, neboť si myslím,

že se ten hlazený luk tak lehounce napínat nedá.

Ze všech přítomných zde muž takový zřejmě tu není,
jakým kdys Odysseus býval. Já sám jsem ho jedenkrát spatřil;
dobře si vzpomínám na něj, ač ještě jsem malý byl chlapec."

Takto on pravil, však v nitru duch jeho se nadějí kojil,
on že tu tětívu zapne a prostřelí sekery šípem.

Jenomže ostrého šípu on první měl okusit z rukou
statného Odyssea, jež nedávno při hodech tupil
v síni a popouzel k tomu i všechny ostatní druhy.

Tehdy i Télémachos, muž bujaré síly, k nim prones:

"Běda, Kronovec Zeus mě o rozum připravil věru!

Říkává milá má matka - a ona je přece tak moudrá -,

"s tím že společně půjde a opustí tento náš palác",

ale já směju se tomu a v bláhové mysli se těším.

Nuže teď, ženiši, vzhůru, je před vámi rozhodný zápas

o ženu, jaká se nyní as nenajde v achajské zemi,

ani v posvátném Pylu, ni v Argu, ni v Mykénách slavných,

ba ani v Ithace samé a na celé pevnině tmavé!

To přece víte i vy - nač vlastní svou matku mám chválit?

Nuže, už neodkládejte věc s výmluvou, ani se také

dlouho už nerozpakujte luk napnout - chceme to vidět!

Však bych to vyzkoušet měl i já s tím otcovým lukem!

Jestliže vskutku jej napnu a prostřelím sekery šípem,

potom už nemusím truchlit, že opustí vznešená matka

dům ten a za jiným půjde, když já, jenž zůstanu tady,

krásnou otcovou zbraní už schopen jsem dovedně vládnout."

Pravil, pak vyskočil zpřímá, sňal z ramen a odložil plášť svůj

nachový, a též z ramen meč broušený odložil. Nato

postavil sekery nejdřív, když v podlaze vyhloubil rýhu

dlouhou, společnou všem, a srovnal je přímo dle šňůry,

kolem pak udupal zem. I spatřili s podivem všichni,

jak je tam postavil pěkně, ač předtím to nevídal nikdy.

Šel pak a na prahu stanul a lučiště znalecky zkoušel.

Tříkrát sice jím zachvěl, jak dychtil přitáhnout konce,

tříkrát mu selhala síla, ač v srdci měl naději stále,

že snad tětivu zapne a prostřelí sekery šípem.

Snad by ji byl už zapjal, když po čtvrté silou ji táhl,

otec však dával mu pokyn a zadržel dychtivost jeho.

Nato zas Télemachos, muž bujaré síly, jim pravil:

"Škoda! To budu i dále jen slabochem beze vší síly,

nebo snad příliš jsem mladý a na ruce spoléhat nesmím,

abych se ubránil muži, jenž křivdu by způsobil první.

Nuže, teď zkuste ten luk zas vy, co tolik mě silou

předčíte, chutě k dílu, ať můžeme skončit ten zápas!"

Promluvil takto a luk zas odložil před sebe na zem,

o dveře podepřel jej tak pevné a hlazené krásně;

tamtéž i rychlý ten šíp pak sklonil blíž krásného háčku.

Zpátky zas na své křeslo se posadil, z kterého povstal.

Potom zas Antinoos, syn Eupeithův, k ženichům mluvil:

"Přátelé, povstaňte všichni a začněte pořadem vpravo

od toho místa, kde číšník vždy začíná nalévat víno."

Antinoos tak mluvil a mužům se líbil ten návrh.

První ze svého místa syn Oinopův Leiódés vstával,
dozorce při jejich žertvách, jenž při krásném měsídle vždycky
úplně v pozadí sedal a jediný s nevolí hleděl
na jejich bezbožné skutky, a na všechny tuze se hněval.

Ten tedy rychlý šíp a lučiště uchopil první.

Šel pak a na prahu stanul a luk tam s námahou zkoušel,
těživu nenapjal však; jak táhl, dřív unavil ruce
měkké a neotužené. I promluvil k ženichům takto:

"Přátelé, nenapnu ho! Ať jiný ho do ruky vezme!

Neboť tenhleten luk tak početným šlechticům předním
odejme život a duši! Je opravdu o mnoho lépe
mrtev být nežli dál žít a minout se cíle, pro nějž
stále se scházíme zde a čekáme tady den ze dne.

Leckterý ještě i teď má naději v srdci a touží

Pénélopu si vzít, ctnou manželku Odysseovu.

Ale až zkusí ten luk a k správnému poznání dojde,
z Achajek oděných krásně ať s jinou se snoubí a hledí
záplavou daruji získat. A královna nechat' si vezme
toho, kdo poskytne nejvíc a osudem určen jí přijde."

Takto on promluvil k nim a luk zas odložil na zem,

o dveře podepřel jej tak pevné a hlazené krásně;

tamtéž i rychlý ten šíp pak sklonil blíž krásného háčku,
nazpátek na své křeslo zas usedl, z kterého povstal.

Antinoos ho pokáral za to a s důrazem pravil:

"Leióde, jaká to slova ti vyklouzla z ohrady zubů,
hrozná a bolestná velmi? Jsem pohoršen, když to tak slyším,
že by snad tenhle ten luk měl početným ženichům předním
odejmout život a duši, když t y ho tu nemůžeš napnout!
Ovšem tvá vznešená matka tak skvělým tě neprodila,
abys pak napínal luky a obratně střílel z nich šípy;
jiní však ženiši zdatní ho zajisté napnou co nejdřív."

Pravil, a pastýři koz pak přikázal, Melantheovi:

"Pastucho, k dílu se měj! Hned rozžehni v dvoraně oheň,
přistav stolicí velkou a navrch tam rozestři rouno,
veliký kotouč loje sem přines ze zásob v domě;
budeme zahřívat luk my mladí a potírat lojem,
abychom zkusili jej a ke konci přivedli zápas."

Pravil, a Melantheus hned šel zažítat nezmarý oheň,
přistavil stolicí k němu a navrch tam rozestřel rouno,
veliký kotouč loje též přinesl ze zásob v domě;
mladí pak zahřívali ten luk a zkoušeli, avšak
napnout nemohli jej, vždyť mnoho jim chybělo síly.

Čekal jen Antinoos a Eurymachos, ten bohům
podobný, ženichů vůdci, svou zdatností nejlepší ze všech.

Božského Odyssea dva pastýři vyšli pak z domu,
pastevec vepřů a skotu, a oba se potkali spolu,
za nimi z paláce sám se ubíral Odysseus jasný.

Když byli ze dveří venku a potom i ze dvora vyšli,

Odysseus ozval se jim a mluvil k nim vlídnými slovy:

"Pastýři vepřů a skotu, pár s l o v bych vám pověděl, či snad mám si je pro sebe nechat? Však srdce mi velí je říci.

Zda byste Odysseovi šli pomáhat, kdyby tak přišel odněkud sem tak náhle a nějaký bůh ho sem přived?

Šli byste Odysseovi, či ženichům pomáhat? T a k to řekněte, jak vám to srdce a duch váš opravdu káže."

Na to zas pastýř krav mu odvětil: "Die, náš Otče, kéž bys vyplnil nám, ach tohle tak horoucí přání!

Kéž se nám vrátí ten muž, kéž bůh nám ho přivede nazpět!

Pak bys teprve poznal, co dovedu silou svých paží!"

Stejně tak ke všem bohům se pastýř Eumaios modlil, aby se do svého domu zas přechytrý Odysseus vrátil.

Když pak již Odysseus poznal tak upřímné smýšlení jejich,

znovu je oslovil takto a odpověď dával: "To j á jsem,

už jsem tu doma já sám! Když mnoho jsem zakusil útrap,

přišel jsem v dvacátý rok zas do rodné země. A nyní

poznávám, že jen vám dvěma sem přicházím po vašem přání,

jediným ze všech sluhů. Já neslyšel nikoho z druhých,

že by byl pronesl přání, ať opět se navrátím domů.

Vám však neklamnou pravdu teď vyložím, jak se i stane:

Jestliže zahubí bůh mou pravici ženichy zpupné,

pak vám oběma dám i majetek, přivedu ženu,

poskytnu úpravný dům blíž mého, chci spatřovat ve vás

přátele Télémachovy, ba dokonce pokrevní bratry.

Abyste bezpečně mohli mě poznat a jistoty nabýt

v srdci, ukážu vám i jiné znamení zřejmé:

ránu, co bělostným klem mi zasadil divoký kanec,
za nímž jsem na Parnásos kdys odešel s Autolykovci."

Řekl, a vetché cáry si odhrnul z velké té rány.

Když ji ti pastýři zhlédli a bezpečně poznali všechno,

statného Odyssea hned rukama objali s pláčem,

hlavu mu líbali, plece a vřele ho vítali domů.

Odysseus právě tak jim pak zulíbal hlavu a ruce.

Tehdy by sluneční světlo snad zapadlo nad jejich nárkem,

kdyby je Odysseus sám byl nezdržel, nevyzval takto:

"Nyní už zanechte nářku a kvílení, aby snad někdo

nevyšel, nespatřil nás a druhým to neřekl v domě.

Vraťte se, každý však zvlášť, jen nejděte najednou všichni,

nejdříve já, vy po mně! A znamením budiž vám toto:

z ostatních přítomných mužů, z všech ženichů zpupných, vám žádný

nesvolí, abyste dali i mně to lučiště s toulcem.

Ty však, Eumaie vzácný, až luk zas poneseš síni,

mně ho pak do rukou vlož a příkaz dej ženám, ať dveře

bezvadně přiléhající hned u ženské komnaty zavřou;

kdyby pak některá z nich buď sténání mužů neb dusot

zaslechla z dvorany naší, ať z komnaty nevycházejí,

nýbrž ať potichu jsou tam uvnitř a hledí si práce.

Tobě, ctný Filoitie, zas ukládám uzavřít pevně

závorou u dvora vrata a rychleji zajistit uzlem."

Domluvil vladař a vstoupil zas do domu, v obydlí vhodné,
šel a na židli opět si usedal, z které dřív povstal.

Do sídla božského vládce i oba dva sluhové vešli.

Mezitím Eurymachos tím lukem již otáčel v rukou,
nad žárným ohněm sem tam jej zahříval, ale ni tak ho
nemohl napnout a velmi v svém srdci zpyšnělém sténal.

Potom se dopálil zle a takto s důrazem mluvil:

"Běda, jak trapná to věc jak pro mne, tak pro všechny vůbec!

Ani bych pro sňatek sám, ač zkormoucen, netruchlil tolik -

hodně je přece i jiných žen achajských, jednak již v samé

Ithace oblité mořem a jednak i v ostatních městech -,

avšak jestliže vsutku jsme o tolik slabší, než býval

Odysseus, rovný bohům, že luk jeho nemůžem napnout,

budou i potomci naši se hanbit, až o tomhle zvědí."

Jemu zas Antinoos, syn Eupeithův, v odpověď pravil:

"Tak se to Eurymachu, přec nestane, sám to víš dobře!

Neboť se po celém kraji dnes pořádá posvátná slavnost

Foibova: kdopak by luk teď napínal? Klidně ho tedy

uložte, sekery ale tu všechny prozatím nechme

stát; jak alespoň myslím, ty nikdo si nevezme odtud,

jestliže do domu přijde, v němž Láertův Odysseus bydlil.

Nyní ať nalije číšník všem k oběti do číší vína,

abychom ulili bohům a schovali zahnutý luk ten.

Po ránu pastýři koz pak přikažte, Melanthiovi,

aby sem ze všech stád hnal nejlepší kozy a my pak

Foibovi, slavnému střelci, z nich za obět' spálíme kýty,
potom hned zkusíme luk a skončíme tenhle ten zápas."

Antinoos tak pravil a mužům se líbil ten návrh.

Jejich pak hlasatelé jim nalili na ruce vodu,

jinoši jali se plnit až po okraj měsidla pitím,

nabrali, podali všem, když z pohárů ukrápli bohům.

Když tedy ulili bohům a každý se po chuti napil,

důvtipný Odysseus takto k nim promlouval s úmyslem lstivým:

"Ženiši královny slavné, teď sluchu mi dopřejte, abych

mohl k vám promluvit tak, jak duch mě nabádá v hrudi.

Především k Eurymachovi a božskému Antinoovi

vznáším svou prosbu - vždyť on zde vyslovil patřičný návrh -:

nyní už zanechte luku a svěřte vše bohům. A zítra

po ránu vítězství dá bůh onomu, komu sám určí.

Dejte však hlazený luk teď mně, ať před vámi mohu

zkusit své paže a zdatnost a zjistit, zdali mám ještě

sílu, jakou já dříve jsem mívával v ohebných údech,

či už mé bloudění dlouhé ji zničilo s prašpatnou péčí."

Pravil, a z ženichů každý se zběsile rozhorlil nad tím,

neboť se zalekli všichni, že hlazené lučiště napne.

Antinoos jej pokáral za to a s důrazem mluvil:

"Ha, ty cizáku bídný, ty rozumu nemáš ni za mák!

Nejsi snad spokojen s tím, že klidně tu hoduješ s námi,

s velmoži bohorovnými, máš na hodech podíl a můžeš

poslouchat hovory naše a rozmluvy, ačkoli žádný

cizinec, žádný žebrák náš rozhovor poslouchat nesmí?

Slad'ouké víno tě dráždí, jež dovede mámit i jiné,
kdo by ho hltavě požil a nepil ho s příslušnou mírou.

Víno pomátlo přec i slavného Eurytióna,
Kentaury, v domě, jenž patřil kdys slavnému Peirithoovi.

K Lapithům přišel ten Kentaur, tam smysly zmát vínem a spáchal
v opilství hanebný čin v tom paláci Peirithoově.

Nevole pojala reky, hned vyskočil každý a obra
vlekli předsíní z domu a uřízli ukrutným mečem
opilci uši a nos. On za to, že smysly si zmámil,
následky zmámení svého pak odnášel v zbloudilé mysli.

Z toho pak Kentaurů boj se rozpoutal s Lapithy, on však
nejdříve utrpěl s á m zlou pohromu, opilý vínem.

Takto já věštím i tobě zlo veliké, jestliže napneš
tuhleten luk. Vždyť potom zde v celém národě našem
nedojdeš nejmenší přízně; hned na černé lodi tě pošlem
ke králi Echetovi, tak strašnému zhoubci všech lidí.

Odtamtud živ a zdrav už nevyjdeš! Proto tu klidně
pij a s mladšími muži se raději nepouštěj v zápas."

Věhlasná Pénélopé mu na to zas odpověděla:

"Není to, Antinoe, ni hezké, ni správné tak šidit
Télemachovy hosty, ať kdokoli do domu přijde.

Trneš, že cizinec tento, i kdyby Odysseovo
veliké lučiště napjal, pln důvěry v paže a sílu,
že by mě učinit mohl svou chotí a vést si mě domů?

Jistěže ani on sám tu naději nechová v srdci!

Pro t o h l e nikdo ať z vás se netrápí v duši a klidně
hledí si hostiny zde - to není přec, není to vhodné!"

Na to jí Eurymachos, syn Polybův, odpověď dával:

"Věhlasná Pénélopeio, ty dcero Íkariova,
že si tě vezme, to nikdo z nás nemyslí -jak bychom mohli?

My jenom pomluv mužů a žen se hanbíme velmi,
aby snad z Achajů někdo, byť špatnější, neřekl o nás:

"Jací to slaboši jsou! Ti za ženou skvělého muže
chodí, však hlazený luk ten nesvedou napnout. Zato
nějaký žebrák, jenž po světě bloudil a z ciziny přišel,
napjal jej docela snadno a prostřelil sekery šípem.

Tak budou lidé pak mluvit a nám by to bylo jen k hanbě."

Věhlasná Pénélopeia mu na to zas odpověděla:

"Nemohou, Eurymachu, mít u lidu výbornou pověst
ti, co stravují nectně zde majetek znamenitého
reka! Proč tedy t o h l e si kladete za svoji hanbu?

Hle, jak je pořádně velký ten cizinec, mohutných údů,
také svým rodem, jak tvrdí, je synem zdatného otce.

Proto ten hlazený luk mu podejte - chceme to vidět!

Neboť já tohle vám řeknu, a to se pak opravdu splní:

jestliže napne ten luk a Foibos mu dopřeje slávy,
pěkný mu poskytnu oděv, jak plášť, tak sukni, a nadto
dám mu i broušené kopí, tu ochranu před psy a lidmi,
mimoto broušený meč a na nohy opánky dám mu,

také ho vypravím tam, kam volá ho srdce a duše."

Rozumný Télemachos jí v odpověď na to zas pravil:

"Matko má, podat ten luk neb odepřít, komu mně libo,

na to mám právo jen já a nikdo z Achajů jiný,

kolik jich na Ithace zde vládne, v skalnaté zemi,

kolik i na ostrovech až k Élidě, spásané koňmi;

z těchto mě nezdrží nikdo ni násilím proti mé vůli,

budu-li chtít ten luk dát hostu, a třeba i navždy.

Jdi si jen do ženské jizby a o vlastní úkoly pečuj,

o kužel, o stav a služkám tam přikazuj, aby i ony

pilně si hleděly práce; však o luk budou se starat

mužové všichni a nejvíce já, jenž v domě jsem pánem."

S úžasem Pénélopé šla zpátky zas do ženské síně,

neboť si vstíčila v srdce tu rozumnou řeč svého syna.

Vstoupila v průvodu služek zas do horní jizby a lkala

nad Odysseem, svým milným chotěm, až jiskrnooká

Pallas na oční víčka jí spustila lahodný spánek.

Vzácný ten pastýř vzal ohebný luk a nesl jej hostu.

Ženiši v mužské síni naň hlasitě křičeli všichni,

takto pak prohodil leckdo z těch junáků nesmírně zpupných:

"Kampak ten ohebný luk, ty prokletý pasáku, neseš?

Pobudo! U tvých vepřů tě zakrátko stranou všech lidí

sežerou rychlí psi, cos krmíval, jestliže bude

Apollón milostiv nám a ostatní bohové věční."

Řekli, pastýř se lekl a na místě položil na zem

z rukou ten- luk, vždyť početný dav naň po síni křičel.

S pohrůzkou Télemachos naň zavolal z opačné strany:

"Starče, ten luk nes dál - a běda, když poslechneš všechny!

Abych tě, i když jsem mladší, já zakrátko kamením nehnal
z paláce na tvůj venkov, vždyť nad tebe vynikám silou.

Kéž bych vynikal takto jak zdatností paží, tak silou
nad všemi ženichy též, co v paláci tady jich mešká!

Vbrzku bych mnohého z nich já šeredně k návratu přiměl
z tohoto našeho domu, když hanebné věci tu pášou."

Pravil, a nad jeho slovy se vesele zasmáli všichni
ženiši, v prudkém hněvu pak pozvolna ochabovali
k Télemachovi. Pastýř ten luk nes domem a přistoup
k chrabrému Odysseovi a tomu jej do ruky vložil.

Chůvu pak Eurykleiu si zavolal k sobě a pravil:

"Rozumná Eurykleio, náš Télemachos ti káže
bezvadně přilehlé dveře hned u ženské komnaty zavřít;
kdyby pak některá z žen buď sténání mužů neb dusot
zaslechla z dvorany naší, ať z komnaty nevycházejí,
nýbrž ať potichu jsou tam uvnitř a hledí si práce."

Takto promluvil k ní a pěstounka, aniž co řekla,
zavřela klíčem dveře té komnaty k bydlení vhodné.

Potichu Filoitios hned odkvapil před dům a zavřel
vrata vedoucí na dvůr tak důkladně hrazený. Ležel
v podloubí dvorany provaz - byl z prohnuté lodi a spleten
z lýka; tím přivázal vrata, pak zase šel dovnitř a sed si

na židli, z které dřív povstal, a přitom se pozorně díval
na Odyssea; on luk již obracel v rukou a stále
točil jím na všechny strany a zprava i zleva ho zkoumal,
zdali ho nežrali červi, když pán byl z domova vzdálen.

Leckdo pak prohodil takto a na svého suseda pohled:

"Jaký to zkoumatel luků a tajemný znalec tu vyvstal!

Má snad takový luk i o n kdes schovaný doma,
či si takový touží též zhotovit"? Kterak jím v rukou
otáčí stále sem tam ten obejda v špatnostech zběhlý!"

Nato zas prohodil jiný z těch junáků nesmírně zpupných:

"Nechat' štěstí a zdar ho potká takovou měrou,
jakou bude on moci to lučiště s úsilím napnout."

Ženiši mluvili takto, však důvtipný Odysseus jednal:

pozdvihl velký ten luk, jej prohlédl všude a ihned
způsobem stejným jak muž, jenž loutny a zpěvu je znalý,
lehounce natáhne strunu a napne ji na nový kolík,
zkroucené ovčí střívko když připevní na obou koncích,
napjal ten veliký luk i Odysseus bez namáhání.

Sevřel hned levicí luk a pravicí tětívu zkusil:

zazněla krásně - ten zvuk se podobal vlaštovčím hlasům.

Ženichy veliká žalost hned přepadla, pobledly tváře
všem. Zeus mohutně zahřměl a tak své znamení dával.

Pocítil Odysseus radost, rek jasný, jenž zakusil mnoho,
že mu tím znamení věštné syn Istivého Krona už seslal.

Uchopil rychlý šíp, jenž ležel tam na stole, z toulce

vyňatý - v hlubinách jeho se skrývaly ostatní střely,
které zakrátko měli již Achajci na sobě zkusit.

Za ohbí uchopil luk, táh strunu i zářezy šípu,
jak tam na židli seděl, a vypustil z tětiny střelu
přímo před sebe míře. A žádné se nechybil ze všech
seker: otvorem prvním až posledním prolétl naskrz
těžký kovaný šíp. I promluvil k Télemachovi:

"Télemachu, ten cizák, jenž sedí v tvém domě, ti nijak
nedělá hanbu. Já cíle se nechybil, ani se dlouho
nepachtil napínáním. Mám sílu doposud pevnou,
ne jak ženiši všichni mě tupí a zlehčují tady!

Avšak teď už je čas i večeři Achajům zchystat,
dokud je den, a potom se jinak zas příjemně bavit
zpěvem a hrou, vždyť to je nakonec ozdoba hodů."

Řekl a obrvím kývl. Vtom syn už božského vládce,
miléný Télemachos, se opásal broušeným mečem,
do ruky uchopil kopí a potom se postavil otci
u samé lenošky po bok, již ozbrojen zářící zbraní.

ZPĚV DVACÁTÝ DRUHÝ

Odysseus s Télemachem a s dvěma věrnými pastýři potrestá všechny nápadníky smrti

Důvtipný Odysseus v mžiku se vysvlékl z ošklivých cárů,
přiskočil k velkému prahu, luk v ruce, jakož i toulec
plný smrtících střel. I vysypal rychlé ty šípy
dopředu k nohám, kde stál, a k ženichům promluvil takto:

"Ten váš neškodný zápas je ukončen. Ale já nyní

přejdu zas k jinému terči, v nějž nestřelil doposud nikdo,
zdali ho zasáhnu snad, ač dá-li mi Apollón slávu."

Pravil, a trpký šíp hned namířil na Antinoa.

Ten chtěl překrásný pohár si právě pozvednout k ústům,
dvojuchý, ze zlata celý, a již ho i otáčel v rukou,

aby se napil vína, a vůbec nemyslel v duši

na smrt - kdo by se nadál, že uprostřed bujarých hostů

jedinec v takovém počtu, byť velice silný, by mohl

zchystat mu pochmurný osud a připravit strašlivou zhoubu?

Odyseus namířil dobře a šípem ho do chřtánu zasáh:

naráz mu pronikl hrot skrz naskrz měkounkým hrdlem.

Vzápětí skácel se naznak a číše mu vypadla z ruky.

Po této smrtelné ráně hned z chřípí mu lidské krve

vytryskl mohutný proud. Jak udeřil do stolku nohou,

od sebe odstrčil jej a shodil pokrmy na zem.

Chléb a pečené maso se třísnilo. Ženiši všichni

ztropili v komnatě hluk, když spatřili jinocha klesnout.

Rázem se pozdvihli z křesel a zmateně běhali síní,

každý na všechny strany se rozhlížel po pevných stěnách:

nikde však silný oštěp neb štít tam po ruce nebyl.

S výkřiky plnými hněvu pak láli Odyseovi:

"Cizáku, po mužích střílíš? Tot' hrozné! Už nevejdeš nikdy

v nějaký jiný zápas, teď rychlá bude tvá zkáza!

Vždyť jsi teď usmrtil muže, jenž přední byl v Ithace ze všech

šlechtických synů! A za to tě tady sežerou supí!"

Každý z nich podobně mínil, neb skutečně soudili všichni,
že ho usmrtil nerad - ti bláhoví nepomysleli,
že už jim veskrze všem jsou zchystáná osidla zkázy.

S posupným pohledem na ně jim důvtipný Odysseus řekl:

"Mysleli jste si, vy psi, že já se už z krajiny trójské
nevrátím domů? A proto jste trávili tady mé jmění,
k ženám sloužícím zde jste násilně lehali v lůžko,
mně jste sváděli ženu, ač sám jsem byl naživu ještě,
nic jste se nebáli bohů, co sídlí na širém nebi,
nic, že v budoucnu lidé vás budou stíhati hněvem?
Proto teď veskrze všem jsou zchystáná osidla zkázy!"

Řekl, a bledá hrůza je rázem pojala všechny,
každý se pátravě díval, kam uniknout náhlé té zkáze.
Jediný Eurymachos jej oslovil odpovídaje:

"Jestliže vskutku se vracíš jak Odysseus, ithacký vládce,
právem jsi tohle řekl, co Achajci páchali tady
mnoho těch nezbedných skutků zde v paláci, mnoho i venku.
Zde však už leží ten, jenž vskutku byl příčinou všeho,
Antinoos - jen on dal podnět k takovým činům,
ne že by po onom sňatku tak velice toužil a dychtil,
jiný však úmysl měl, jež Zeus mu nedopřál splnit:
sám aby králem se stal zde v Ithace, výstavné zemi -
proto jen také chtěl ti úkladně zavraždit syna.

Ten je teď po právu mrtev, ty šetři však vlastních svých lidí.

My ti v budoucnu chceme zde po obci náhradu sehnat

za vše, co vypito zde a co se tu v paláci snědlo;
každý z nás odškodné dá as v hodnotě dvaceti volů,
to jest zlato a bronz, až pocítí radost tvé srdce.
To však ti nelze mít za zlé, žes před chvílí propadl hněvu."
S posupným pohledem naň zas důvtipný Odysseus pravil:
"Kdybyste, Eurymachu, mi dali své otcovské jmění,
celé, které teď máte, a odjinud přidali ještě,
nemoh bych zdržet ni tak dřív ruce od vaší zhouby,
dokud bych neztrestal pomstou vás ženichy za všechnu zpupnost.
Nyní na vůli máte buď bojovat se mnou, neb prchnout,
zdali by někdo z vás snad osudu unik a smrti.
Ale já myslím, že sotvakdo unikne rychlé své zkáze."
Řekl, jim kolena klesla a stejně i milené srdce.
Nato k nim Eurymachos již podruhé promlouval zase:
"Přátelé, tenhle ten muž již nezdrží nezdolné ruce,
nýbrž, jak hlazený luk a toulec uchopil, bude
od prahu střílet své šípy tak dlouho, dokud nás všechny
nakonec neusmrtí. Nuž pomysleme již na boj!
Rychle vytaste meče a zdvihněte před sebou stolky
proti těm smrtícím střelám! A na něho útočme všichni
hromadně, snad se nám zdaří jej zahnat od prahu dveří,
potom proběhnout městem, ať vznikne co nejdříve poplach!
Brzy by tuhleten muž pak naposled vystřelil z luku!"
Řekl, a ostrý bronzový meč hned vytasil z pochvy,
broušený na obou stranách, a vrhl se na Odyssea

s nesmírně strašlivým křikem. V tu chvíli však Odysseus jasný
vysílal šíp a tím blíž bradavky zasáh mu prsa,
do jater až mu vpálil tu kvapící střelu. On z ruky
na zem upustil meč, a jak se tak potácel, klesl
přes stůl, nachýlen vzad, tím na zem pokrmy shodil,
jakož i dvojuchý pohár. Pak tloukl do země čelem
s úzkostí v duši, a oběma nohama otrásal křeslem,
patou jak do něho bil, až temno mu zastřelo oči.

Slavného Odyssea hned Amfinomos pak napad:

vytasil ostrý meč a řítil se na Odyssea,
zda by mu ze dveří couvl, než mohl však doběhnout k němu,
odzadu Télemachos ho zasáhl kovaným kopím
doprostřed obou plecí a ostřím prsa mu prohnal.

Hřmotně se skácel mrtev a čelem udeřil o zem.

Odskočil Télemachos a zanechal stinný svůj oštěp
v Amfinomovi; vždyť velmi se bál, že by z Achajů někdo
přiskočil, sekl ho mečem, až tahal by z rány ten oštěp,
anebo že by ho kopím snad probodl, jak bude skloněn.

Proto se rozběh a tryskem se blížil k milému otci,
stavěl se poblíže něho a mluvil naň vzletnými slovy:

"Už ti přinesu, otče, i štít a také dvě kopí,
přilbici celou z kovu a ke skráním přiléhající,
sám se ozbrojím též a jiné zbraně dám zase
pastýři vepřů a krav - být ve zbrani je přece lepší."

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Pospěš si, dokud tu mám k své obraně dostatek šípů,
aby snad, až budu sám, mě ze dveří nevytlačili!"
Pravil, a Télemachos rád poslechl milého otce;
odkvapil do zbrojní síně, kde skvostné měl schovány zbraně.
Čtveřici štítů z ní vzal, též oštěpů osm a čtyři
přilbice tepané z kovu a s hustými chocholy z žíní.
Vykročil s nimi a kvapem zas pospíchal k milému otci.
Nejdříve Télemachos si oblekl kovovou výzbroj;
také pastýři oba se oděli překrásnou zbrojí,
k chytrému Odysseovi pak stoupli si, chrabrému reku.
Dokavad Odysseus měl k své obraně dostatek šípů,
dotud pozorně mířil a ženichy ve vlastním domě
napořád po jednom střílel - druh za druhem klesali k zemi...
Ale když vladaři šipy už došly, jak s lukem se činil,
lučiště o veřej opřel té komnaty stavěné pevně,
u stěny zárného lesku, tak aby tam prozatím stálo,
sám pak čtyřvrstvý štít si nasadil okolo plecí,
potom na silnou hlavu dal přilbici kovanou skvěle,
na které chochol z žíní se z vrcholu strašlivě kýval.
Vzal si též silná dvě kopí, jež končila kovovým hrotem.
Ve stěně stavěné pevně tam byla i jakási zadní
dvířka; hned u prahu síně byl do úzké postranní chodby
přístup a chránily jej vždy bezvadně přilehlé dveře.
Vzácnému pastýři vepřů ten vchod dal Odysseus hlídat,
u něho blízko měl stát -jen tudy byl do chodby přístup.

Ageláos k nim promluvil pak a vyzýval všechny:

"Přátelé, nechtěl by někdo z vás odejít zadními dvířky,
ve městě lidem to říct, aby nastal co nejdříve poplach?"

Brzy pak tenhle muž by naposled vystřelil z luku!"

Melantheus, pastucha koz, zas takto mu řekl: "To nelze
nikterak, Ageláe, ty živý Diem, vždyť blízko

krásný je do dvora přístup a z chodby se dostat je těžké:

jediný muž nás všechny by zadržel, kdyby byl silný.

Ale já sám vám přinesu zbraně, jež v zbrojnici leží,
na vaši výzbroj - jen tam, jak myslím, a nikoli jinam

Odysseus s jasným synem si schovali veškeré zbraně."

Melantheus, pastevec koz, to řekl a chodbami vzhůru
v zbrojnici Odysseovu hned pospíchal ženichům pro zbroj.

Odtamtud dvanáct štítů jim vynesl, tolik i kopí,

tolik i kovových přilb, jež husté chocholy měly;

s těmi hned přiběhl zpět a rychle je ženichům rozdal.

Tenkrát pokleslo srdce i kolena Odysseovi,

jakmile spatřil, že berou si výzbroj, že svírají v ruce

mohutná kopí - tu viděl, že čeká na obtížná práce.

Vzápětí k Télemachovi zas promlouval vzletnými slovy:

"Jistěže, Télemachu, zlý zápas proti nám nití

některá z žen zde v domě neb možná i Melantheus pasák."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Otče, v tomhle já s á m jsem pochybil, není tu jiný

viník: já u zbrojní síně jsem nezavřel dveře tak pevně

přiléhající - a tohle tam vyčíhal nějaký slídič.

Jdi tedy, Eumaie vzácný, jdi uzavřít u zbrojní síně
dveře a snaž se tam zjistit, zda nějaká žena to tropí -
nebo to Melantheus byl, syn Doliův, jak si já myslím?"

Takový rozhovor asi ti tři tam pospolu vedli.

Melantheus, pastucha koz, šel podruhé do zbrojní síně
přinést jim krásné ty zbraně. Jej uviděl Eumaios vzácný,
rychle pak na Odyssea se obracel, který stál blízko:

"Zchytralý Odyssee, ty vznešený Láertův synu,
zase ten odporný člověk, jak sami to myslíme o něm,
pospíchá do zbrojní síně! Teď pověz mi nezvratnou pravdu:

mám toho padoucha zabít, ač jestliže silou ho předčím,
či ti ho přivést mám sem, aby odpykal přestupky četné,
kolik jich ničema ten v tvém paláci zosnoval tady?"

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Zatím já s Télémachem tu zdržíme ženichy zpupné
uvnitř hodovní síně, ať útočí jakkoli prudce!

Vy však ruce a nohy mu na zádech zkrutě a svažte,
hodte ho do zbrojní síně a přivažte za sebou dveře!

Dříve však pletený provaz kol těla mu uvažte pevně,
do výše po dlouhém sloupu ho vytáhněte až k trámům,
aby tam dlouho byl živ a ukrutné bolesti snášel."

Takto k nim mluvil, ti slyšeli rádi a poslechli příkaz.

Odešli ke zbrojní síni; byl uvnitř, však pastýřů on si
nevšiml, neboť pátral jen po zbraních v zákoutí síně.

Pastýři stanuli venku a čekali po stranách vchodu.

Melantheus, pastýř koz, když vycházel ze síně před práh

(v jedné ruce nes prilbu - tu zdobila čtveřice rohů -,

v druhé nes široký štít, už chatrný, zpuchřelý plísni,

hrdiny Láerta štít, jež nosíval zamlada kdysi,

tehdy však pohozen ležel a v řemenech pustily stehy),

vrhli se naň, jej chytli a za vlasy zatahli dovnitř,

hodili na holou zem, ať jakkoli v srdci byl sklíčen,

svázali ruce a nohy mu řemenem přebolestivým,

nazad je zkroutili pevně a důkladně, jak jim dal příkaz

Láertův syn, jenž tolik už vytrpěl, Odysseus jasný.

Nakonec pletený provaz mu uvázali kol těla,

do výše po dlouhém sloupu ho vytáhli ke stropním trámům.

Eumaie, pastýři vepřů, tys pravil mu s jizlivým vtípem:

"Nyní tu, Melanthie, hled' bedlivě celou noc probdít,

uložen na měkkém lůžku, jak zasloužíš. Nezaspíš Zoru

se zlatým trůnem, jež zrána se rodí, až od proudů vzejde

Ókeanových v té chvíli, kdy obvykle honíváš kozy

ženichům z venkovských stád, aby v paláci strojili hody."

Takto byl, ukrutně svázán a zavěšen, ponechán sobě.

Oni si oblekli výzbroj a zavřeli lesklé ty dveře,

potom šli k Odysseovi tak chrabrému, vychytralému.

Stanuly, tváří v tvář dva tábory dýšící silou:

na prahu zde ti čtyři, však v domě dav četný a zdatný.

Vtom k nim Athéna přišla, až před oči, Diova dcera,

Mentoru podobná zas jak postavou, tak také hlasem.

Odysseus radosti pln jej spatřil a hovořil k němu:

"Mentore, odvrát' zkázu, buď pamětliv milého druha!

Vždyť jsem ti činíval dobře a stejného věku jsi se mnou."

Takto naň mluvil, ač tušil v něm Athénu do boje štvoucí.

Ženiši z druhé strany však hlasitě křičeli v síni.

První z nich Ageláos ji potupil, Damastorovec.

"Mentore, nedej se tím, co říká ti Odysseus, zlákat,

abys tu pomáhal jemu a s ženichy do boje vcházel!

Toto je úmysl náš, a ten se i splní, jak doufám:

jakmile tyhlety dva my zabijem, otce a syna,

byl bys s nimi i ty pak zahuben za to, co hodláš

provádět v paláci zde - to odpykáš vlastní svou hlavou!

Možnost násilí páchat jak zbraněmi svými vám vezmem,

všechnu majetek tvůj, jak ve městě samém, tak venku

sloučíme s Odysseovým vším majetkem; ani tvým synům

nedáme v paláci žít a dcerám tvým nepovolíme,

ani tvé manželce vzácné, zde po městě ithackém chodit."

Pravil, a Athéna v srdci tím krutějším zaplála hněvem,

proto i Odyssea hned s nevolí kárala: "Nemáš,

Odyssee, už odvahu pevnou a nemáš ni sílu,

s jakou jsi pro Helenu tak vznešenou, bělostných paží,

s Trojany po devět let kdys bojoval stále a stále,

přemnoho mužů jsi zabil, když zuřila urputná bitva,

město pak širokých ulic svou lstí jsi Priamu zbořil.

Čím to, že právě teď, když domů ses na statky vrátil,
lituješ udatným být zde před tváří záletných mužů?
Pojď však, rozmilý, sem, stůj u mne a popatř, co dělám,
abys rozpoznal dobře, jak v zápase s odpůrců davem
Mentor, Alkimův syn, zná odplácet za dobré skutky."
Řekla, však nechtěla dosud mu rozhodné vítězství dopřát,
nýbrž zkoušela ještě, jak zdatný a silný je v boji
nejenom Odysseus sám, však zároveň syn jeho slavný.
Sama pak vznesla se vzhůru v té komnatě od sazí černé,
sedla si na stropní trám a vlaštovce podobná byla.
Ženichy Ageláos pak pobízel, Damastorovec,
Amfimedón, též Eurynomos a Démoptolemos,
Peisandros Polyktorovec a Polybos statečné mysli.
Ti totiž předčili zvláště svou chrabrostí ženichy všechny,
co ještě naživu byli a o život sváděli zápas;
jiné už zahubil luk a vládcovy přečetné šípy.
Ageláos k nim promluvil zas a vyzýval všechny:
"Přátelé, nyní ten člověk již zadrží nezdolné ruce,
neboť se po plané chloubě sám Mentor už od něho vzdálil,
takže tu přede dveřmi teď zůstali sami. A proto
neházejte už nyní svá obrovská kopí naň všichni!
Tuhle nás šest ať kopí dřív vyhodí, zda by Zeus dopřál
zasáhnout Odyssea a velikou slávu si získat.
Padne-li tenhle, pak není už třeba se o druhé starat."
Pravil, i vyslali všichni své oštěpy dychtivě, jak jim

velel, každý ten hod však zmařila Athénská Pallas.

Jeden zasáhl veřej té výstavné komnaty, jiný
udeřil do křídla dveří tak důkladně přiléhajících,
dalšímu do zdi se zaryl zas oštěp svým kováním těžký.

Ale když unikli takto všem oštěpům ženichů, první
jasný Odysseus mluvil k svým obráncům takto: "Já teď bych,
přátelé, konečně měl už všechny nás vybídnout k tomu,
abychom napadli kopím dav ženichů, kteří tak dychtí
tady nás vyhubit všechny - k svým dřívějším hanebným skutkům."

Pravil, ti mířili přímo a všichni svá broušená kopí
vrhli. Tak Démoptolema sám Odysseus usmrtil; rukou
Euryadés pad Télemachovou, pak Eumaios zabil
Elata, pastýř skotu zas Peisandra Polyktorova.

Všichni se v prostornou zem hned v křečích zakousli zuby;
ženiši k pozadí síně se stáhli a Odysseovi
druhové za nimi vtrhli a z mrtvol vytáhli kopí.

Vzápětí ženiši zas své broušené oštěpy chtivě
vyslali, většinu hodů však zmařila Athénská Pallas.

Jeden zasáhl veřej té výstavné komnaty, jiný
udeřil do křídla dveří tak důkladně přiléhajících,
dalšímu do zdi se zaryl zas oštěp svým kováním těžký.

Toliko Amfimedón svým oštěpem zasáhl lehce
zápěstí Télemachovo: hrot odřel jen navrchu kůži.

Ktésippův dlouhý oštěp pak Eumaia na pleci škrábl
přes jeho štít, jež přeletěl oštěp a snášel se k zemi.

Ti, jež Odysseus vedl, rek srdnatý, zchytralé myslí,
ti zas v ženichů dav své broušené oštěpy vrhli.
Odysseus, bořitel měst, tam zasáhl Eurydamanta,
Polyba pastýř vepřů, syn vladařův Amfimedonta;
konečně Filoitios, jenž dobytek pásal, svým kopím
Ktésippa do prsou zasáh; pln radosti hovořil k němu:
"Potomku Polythersův, ty pošklebo, nikdy, už nikdy,
sváděn hloupostí svou, se nehonos, raději bohům
ponechej slovo - vždyť oni jsou daleko mocnější nad nás!
Tohle máš oplátku za hnát, jež "darovals" Odysseovi,
rekovi, rovnému bohům, když nedávno v domě tu žebal."
Pastucha lesklých krav tak pravil. Vtom Damastorovce
Odysseus za boje zblízka svým obrovským oštěpem bodl;
do slabin Leiókritovi vbod Télemachos svůj oštěp,
Euénorovu synu, a naveskrz hrotem ho proklál:
zhroutil se vpřed a čelem tam naplno udeřil o zem.
Konečně pozdvihla Pallas svou aigidu pro lidi zhoubnou
z výšin stropního trámu, a oni se zděsili v nitru.
Běhali ze strachu síní jak ve stádě splašené krávy,
na které létavý střeček se vrhne a vyplaší všechny
po samém začátku jara, kdy dni se zas pozvolna dlouží.
Jako když z vysokých hor se najednou přizhenou supi
s křivými zobci a drápy a vrhnou se na jiné ptáky,
tito pak prchají z oblak a ženou se zděšeně na zem,
supi však útočí na ně a hubí je, aniž se mohou

bránit neb uniknout jinam a muži se radují z lovu,
právě tak v ženichů dav se v komnatě přihnali oni,
bodali na všechny strany; i neslo se sténání hrozné
ženichů bodaných do hlav a podlaha krví tam vřela.

Vtom se tam Leiódés přihnal a objal Odysseovi
kolena; vroucně ho prosil a hovořil vzletnými slovy:

"Na kolenou tě prosím, ach ušetř mne, smiluj se, králi!

Nikdy jsem, věř mi, v tvém domě se nedotkl jediné ženy
ohavným slovem neb skutkem, já naopak krotil i jiné
z mužů, kdo takových skutků se dopouštěl. Oni však v tomhle
nechtěli poslechnout mne a ruce tu zdržovat od křivd;
proto teď za zpupné činy je postihne hanebný osud.

Já však, jenž nespáchal nic, jen dozorce obětí, mám teď
zahynout s nimi? Ach není vděk v budoucnu za dobré skutky!

Odysseus, důvtipný rek, naň posupně pohled a pravil:

"Tvrdíš-li tedy, žes býval jen obětním dozorcem u nich,
často ses patrně modlil zde v paláci, aby mi zůstal
daleko sladký návrat, cíl bloudění mého, a s tebou
aby šla milá má choť a potom ti zrodila dítky.

Proto nemůžeš nijak již uniknout bolestné smrti."

Takto promluvil k němu. Pak uchopil pravicí pádnou
meč, jež Ageláos, když umíral, upustil na zem;
ten teď doprostřed hrdla mu vrazil. Jak Leiódés ještě
snažil se mluvit, vtom hlava se na zemi smísila s prachem.

Doposud černé sudbě se vyhýbal Fémios, pěvec,

Terpsiův syn, co ženichům zpíval, však donucen k tomu.

Stanul a v rukou držel svou lahodně znějící loutnu
v blízkosti u zadních dvířek a přemítal s rozpakami v mysli,
zdali má vyklouznout z jizby a usednout k oltáři Dia,
velkého ochránce domu, kde Láertés mnoho již spálil
za obět' býčích kýt a po něm zas Odysseus, či má
přiskočit k Odysseovi a při jeho kolenou prosit.

Když tak přemýšlel v srdci, přec uznal pak za výhodnější
kolena Odysseovi jít obejmout, Láertovci.

Proto svou dutou loutnu hned na zem položil mezi
křeslo zdobené stříbrem a měsidlo, sám ale rychle
přiskočil k Odysseovi a uchopil kolena jeho,
prosil ho o slitování a hovořil vzletnými slovy:

"Na kolenou tě prosím, ach ušetř mne, smiluj se, králi!

Bude přec později líto i tobě, kdybys mě nyní
usmrtil, vlídného pěvce, jenž zpívám jak bohům, tak lidem.

Ve zpěvu samouk jsem, mně bůh ty všeliké písně
do mysli vštípil. Mám dojem, když před tebou zpívám, že pěji
tobě jak bohu; a proto si nežádej zbavit mne hrdla!

Vždyť by i Télemachos ti dosvědčil, milený syn tvůj,
já že jsem nikterak rád neb dokonce z nějaké touhy
nechodil do tvého domu vždy ženichům po jídle zpívat,
nýbrž jen přesila lidí mě vždycky sem násilím vedla."

Pravil, a Télemachos, muž bujaré síly to slyšel,
chvatně pak promlouval k otci, jenž blízko byl u něho:

"Zadrž nebodej tohoto mečem, je bez viny! Medonta rovněž ušetřme! Hlasatel tento se vždycky pečlivě o mne v našem paláci staral, když byl jsem v chlapeckém věku, ačli ho Filoítios už nezabil s pastýřem vepřů, nebo se nesrazil s tebou, když tady jsi po domě řádl."

Pravil, a hlasatel Medón, muž rozumný, zaslech ta slova, neboť pod křeslem ležel, sám schoulen a v hovězí kůži zahalen, staženou čerstvě - chtěl uniknout neblahé zhoubě.

Rychle se zpod křesla zdvihl a vylezl z hovězí kůže, přiskočil k Télemachovi a uchopil kolena jeho, prosil ho o slitování a hovořil vzletnými slovy:

"Milený hochu, tu jsem! Ach zadrž a řekni to otci, ať mě ten přesilný rek tu nezničí ostrým svým mečem, na ony záletné muže zle rozhněván, kteří mu v domě mrhali jmění a přitom nic nectili tebe, ti bloudi!"

Odyseus, důvtipný rek, se usmál a promlouval k němu:

"Neboj se, neboť můj syn tě zachránil, záhubě vyrval, abys to rozpoznal v duši a řekl i jinému, kterak šlechetné jednání vždy je lepší nezjednání špatné.

Nyní však ty s tím pěvcem, tak bohatým písněmi, vyjdi ze síně, dějiště smrti, a běžte si do dvora sednout, abych si zařídil sám zde v paláci, čeho mi třeba."

Takto k nim mluvil a oni hned ze síně odběhli na dvůr.

K oltáři velkého Dia tam usedli oba a s bázni

všude se dívali kolem, vždyť čekali stále, že zemřou.

Odysseus prohledal síň, zda není snad někdo z těch mužů
v úkrytu naživu ještě a černé smrti chce ujít;
avšak úplně všechny je uviděl v krvi a prachu
zabitě ve velkém počtu jak na mořském pobřeží ryby,
které z šedého moře si rybáři pletenou sítí
vytáhnou v zálivu na břeh. Tam všechny ty chycené ryby
v písku stěsnány jsou a touží po mořských vlnách,
avšak sluneční žár jim zakrátko odejme život.

Takto tam, stěsnáni v houf, i ženiši leželi tenkrát.

Důvtipný Odysseus tehdy tak hovořil k Télemachovi:

"Zavolej, Télemachu, sem Eurykleiu, mou chůvu,
abych jí pověděl cosi, co právě mi na mysli tane."

Pravil, a Télemachos hned poslechl milého otce,
na dveře zatlouk a chůvě tam sděloval, Eurykleii:

"Matičko stará, pojď sem a pospěš si, vždyť jsi už dávno
našich služebných žen nám hlídačkou v komnatě ženské,
pojď, můj otec tě volá, má v úmyslu něco ti říci."

Takto promluvil k ní, a pěstounka, aniž co řekla,
přišla hned otevřít dveře té komnaty k bydlení vhodné.

Vyšla a Télemachos šel před ní a stařenu vedl.

Zastihla Odyssea tam uprostřed zabitých mužů
potřísněného krví a špínou; jak lev se jí jevil,
který pak nasycen kráčí, když zadával polního býka:
celou mohutnou hrud' i obličej po obou stranách
od krve zbarvený má, je hrozné mu pohledět v oči -

tak měl i Odysseus ruce a nohy zbrocené krví.

Jakmile mrtvoly mužů a záplavu spatřila krve,
už už zavýsknout chtěla, jak spatřila velké to dílo.

Odysseus ale jí bránil a zadržel dychtivost její,
potom ji oslovil takto a hovořil vzletnými slovy:

"V duši se, stařeno, raduj a zdržuj se, výskat přec nesmíš!

Nad muži usmrcenými chtít jásat by nebylo zbožné.

Od bohů souzený osud je zhubil a přehrozné skutky,
neboť nectili nikdy ni jednoho z pozemských lidí,
ať byl prostý neb šlechtic, ať kdokoli mezi ně přišel;
proto též za zpupné činy teď hrozného osudu došli.

Teď mi však vypověz jména žen služebných v paláci našem,
které mě nemají v úctě a které se neprovinily."

Na to zas Eurykleia se ozvala, pěstounka milá:

"Já ti to vypovím tedy, můj synáčku, po pravdě všechno.

Padesát služebných žen je celkem zde v paláci, kterým
samy jsme poskytly návod, jak provádět domácí práce,
sčesávat vlnu a konat, co přísluší k úkolům služek.

Dvanáct je celkem z těch žen, co se spustily na cestu hanby:

ty pak nectily mne ni samotnou Pénélopeiu.

Télemachos, ten dorůstal teprv, a proto mu matka
nechtěla svolení dát, aby poroučel služebným ženám.

Nyní však musím už jít zas do horní komnaty skvělé
oznámit všechno tvé choti - tu uspal tam některý z bohů."

Odysseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Nikoli, ještě ji nebud'! Spíš poruč, ať přijdou sem ženy,
které v dřívější době tu páchaly hanebné skutky."

Pravil, a stařena odtud zas odešla komnatou nazpět
oznámit příkaz těm ženám a vyzvat je, aby tam přišly.

Odysseus Télemacha a pastýře skotu i vepřů
potom si zavolal k sobě a mluvil k nim vzletnými slovy:

"Začněte odnášet mrtvé a vyzvěte k tomu i ženy!

Potom jim přikažte zas, aby překrásná křesla a stolky
čistotně umyly vodou a houbami plnými dírek.

Až pak celý náš dům zas patřičně uspořádáte,
z výstavné dvorany ven pak vyved'te nestoudné ženy,
na místo uprostřed kůlny a důkladné ohrady dvora,
tam pak břitkými meči je rubejte, až byste život
odňali všem a z mysli by pustily rozkoše lásky,
jaké jim ženichů náruč tu skýtala za tajných styků."

Pravil, i přišly ty ženy a všechny jak stěsnány v houfu,
vedly tam žalostný nářek a proudem ronily slzy.

Nejdříve nosily ven těch zabitých ženichů těla,
kladly je v podloubí dvora, tak bezvadně ohrazeného,
těsně je rovnaly k sobě; a Odysseus rozkazy dával,
sám je ke spěchu nutil, i nosily, nuceny k tomu.

Potom ty služebné ženy zas překrásná křesla a stoly
čistotně smývaly vodou a houbami plnými dírek.

Škrabadly Télemachos a pastýř skotu i vepřů
drhli zas podlahu síně, té důkladně dělané stavby,

služky pak nosily z domu ten kal a všechnu tu špínu.

Ale když celou tu síň již úpravně uspořádali,
z komnaty stavěné pevně ty služky pak vyvedli na dvůr,
na místo uprostřed kůlny a důkladné ohrady dvora,
hnali je v těsný kout, odkud uniknout nebylo možno.

Rozumný Télemachos k nim první promlouval takto:

"Ne, tak počestnou smrtí já nemohu odejmout život
těm, co kupily vždycky jen pohanu na moji hlavu,
jakož i na naši matku a s ženichy spávaly v lůžku."

Pravil, a dlouhý provaz, jenž náležel ke tmavé lodi,
přivázal k velkému sloupu a obtáčel vrchol té kůlny,
do výše napjal ho pak, aby nohy se nedotkly země.

Jako když holubi někdy neb kvíčaly širokokřídlé
ženou se do svých hnízd a v letu se zapletou náhle
do tenat napjatých v křoví a žalostné lůžko je přijme,
podobně hlavy těch žen tam visely řadou a hrdla
ve smyčkách vězela všem, aby zhynuly přebídnou smrtí.

Nohama trhaly ještě, jen krátce však, nikoli dlouho.

Vzápětí Melanthia zas předsíní do dvora vedli.

Tam pak uši a nos mu uřízli bezcitným kovem,
ohanbí vytrhli mu a syrové psům dali sežrat,
konečně se zlobou v srdci mu utřali ruce a nohy.

Když pak si umyli ruce a nohy i sami, šli zase
do domu Odysseova, čímž úkol byl ukončen. Vladař
staříčkou Eurykleiu zas oslovil, pěstounku milou:

"Přines mi, stařenko, síru, lék na zlo, a přines mi oheň,
abych tu vykouřil síň. A zajdi pak za Pénélopou,
vyzvi ji, aby sem přišla i s ženami, které má k ruce,
také všem služkám v domě dej příkaz, ať sejdou se tady!"

Na to zas Eurykleia se ozvala, pěstounka milá:

"Vskutku je, milý synu, to v pořádku, cos právě řekl.

Dřív ti však přinesu plášť a suknici, aby ses oděl,
abys tu v komnatě nestál jen takto, zahalen v cáry
na svých širokých plecích - vždyť to by ti mohli mít za zlé!"

Odysseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Ze všeho nejdřív chci mít zde v komnatě rozdělán oheň!"

Pravil, a Eurykleia ho poslechla, pěstounka milá,
ihned mu přinesla oheň a síru. Tu Odysseus řádně
vykouřil komnatu mužskou a ostatní palác i s dvorem.

Stařena odešla zas tím krásným Odysseovým
domem říci to ženám a vyzvat je, aby tam přišly.

Služebné z komnaty vyšly a v ruce držely louče.

Všechny se kupily kolem, šly s pozdravem k Odysseovi,
na hlavu líbaly ho a na plece, ruce mu tiskly,
s láskou ho vítaly takto. Tu sladká ho jímala touha
hlasitě plakat a vzlykat, vždyť v mysli je poznával všechny.

ZPĚV DVACÁTÝ TŘETÍ

Odysseus se konečně dá poznat i Pénélopě a oba se radují ze šťastného shledání

Stařena jásotu plná pak vstoupila do horní jizby,
oznámít přišla své paní, že milený manžel je doma:

kolena dala se v pohyb a o závod capkaly nohy.

Stanula nad její hlavou a taková slova jí řekla:

"Probud' se, Pénélopo, at' uvidíš, milé mé dítě,
vlastníma očima to, co toužebně čekáš den ze dne.

Přišel už Odysseus tvůj, je v domě, ač přišel tak pozdě,
usmrtil ženichy zpupné, co mrhali majetek jeho,
v domě mu trávili jmění a syna mu utiskovali."

Věhlasná Pénélopeji na to zas odpověděla:

"Matičko milá, to bozi tě pomátli, kteří přec mohou
člověku odejmout rozum, ač dříve byl rozumný velmi,
toho, kdo chabou má mysl, zas přivedou k rozvaze moudré:
zmátli i tebe, ač dříve ty zdravý jsi mívala rozum!

Proč se mi vysmíváš teď, kdy mysl má plná je žalu,
takhle tu naplano mluvíš a budíš mě z libého spánku,
který mě naplno spoutal a milená víčka mi zastřel?

Takhle jsem nespala ještě, co Odysseus z domova odplul
uvidět prokletou Tróju - ach neříkat radši to jméno!

Nyní však sestup zas dolů a zpátky jdi do ženské síně.

Kdyby mi některá jiná z těch služek, které mám v domě,
přinesla takovou zprávu, mě ze spánku vyburcovala,
já bych šeredně věru v tu chvíli ji poslala zpátky
do ženské síně! Ty můžeš jen děkovat tomuhle stáří!"

Na to zas Eurykleia se ozvala, pěstounka milá:

"Já se ti nevysmívám, vždyť opravdu, milé mé dítě,
již se ti Odysseus vrátil, je v domě, jak ti to říkám,

onen cizinec, kterým tu v paláci zhrdali všichni!

Dávno už Télemachos to věděl, že tu je v domě,
avšak z rozvážné mysli on otcovy úmysly skrýval,
dokud by neztrestal kvůli těch ženichů nadmíru zpupných."

Řekla, ta skočila z lůžka a s radostí nepopsatelnou
objala staříčkou služku a slza jí vytryskla z víčka.

Potom se ozvala k ní a mluvila vzletnými slovy:

"Tak tedy, maticčko milá, mi pověz už neklamnou pravdu:
jestli se do svého domu už skutečně vrátil, jak říkáš,
jakpak mohl jen sám na ty nestoudné ženichy vztáhnout
ruce, když pospolu všichni tu pokaždé v paláci dleli ?"

Na to jí Eurykleia zas pravila, pěstounka milá:

"To jsem já nemohla vidět, to nevím, já slyšela jenom
sténání vražděných mužů - my v pevné komnatě v koutě
seděly zděšené hrůzou - vchod dveřmi byl zahrazen těsně,
až mě pak Télemachos, tvůj syn, zas zavolal z ženské
světnice - před chvílí otec ho poslal zavolat na mne.

Našla jsem Odyssea, jak stál tam uprostřed mrtvol,
pobití muži kol něho již leželi na tvrdé zemi
na sobě. Kdybys to zhlédla, ach, byla bys okřála v srdci,
jak tam jak nějaký lev byl potřísněn krví a špínou.

Nyní však mrtvoly všech jsou u vrat našeho dvora
v kupách. On veliký oheň teď zážeh a sirnatým dýmem
čistí si překrásný dům - mě poslal zavolat tebe.

Pojď tedy, abyste oba již konečně celým svým srdcem

na cestu radosti vešli, když tolik jste zkusili zlého!

Nyní se splnilo již tvé dávné horoucí přání:

přišel k rodnému krbu, je živ a našel tebe,
našel v paláci syna - a všechny ty záletné muže,
kteří mu křivdili zle, teď potrestal ve vlastním domě."

Věhlasná Pénélopeji na to zas odpověděla:

"Doposud, matičko milá, tak neplesej, nejásej hlučně!

Sama přec víš, jak vítaný všem by se v domě tu zjevil,
nejvíc však vítaný pro mne a pro syna, naše to dítě.

Ale ta zvěst, jak teď mi ji říkáš, ta pravdivá není!

Některý z věčných bohů ty troufalé ženichy pobil,
rozhořčen pro špatné skutky a pro zpupnost trýznící duši,
neboť nectili nikdy ni jednoho z pozemských lidí,
ať to byl prostý neb šlechtic, ať kdokoli mezi ně přišel:
za špatnost stihl je trest, to ano. Však Odysseus v dálce
možnost návratu ztratil a sám je tím ztracen i pro nás."

V odpověď Eurykleia jí pravila, pěstounka milá:

"Dítě mé, jaká to slova ti vyklouzla z ohrady zubů?

O muži, který je uvnitř, je u krbu, o tom jsi řekla,
že se už nevrátí domů? Tvé srdce však nevěří dosud.

Nuže, sdělím ti ještě i znamení docela zřejmé,
ránu, co bílým kdys klem mu zasadil divoký kanec.

Té jsem si při mytí všimla a hned jsem to hodlala říci

tobě, Odysseus ale mi ústa rukama stíkl,

bránil mi povědět to - tak nesmírně chytrý byl v mysli!

Ale už pojď! Já životem svým se ti zaručím za to:
jestliže nějak tě klamu, pak nejhorší smrtí mě zabij!"

Věhlasná Pénélopé jí na to zas odpovídala:

"Matičko milá, je těžké i pro tebe vyzkoumat skryté
úmysly věčných bohů, ač velmi jsi zkušena, chytrá.
Přesto však za mým synem teď sejděme, neboť chci vidět
mrtvoly ženichů padlých, i toho však, který je zabil."

Po těchto slovech šla dolů a v srdci svém uvažovala,
má-li milému choti jen zpozvdáli otázky dávat,
nebo jít k němu a zlíbat mu v objetí hlavu i ruce.

Když tedy vstoupila dovnitř a přes práh kamenný přešla,
sedla si v září ohně, však naproti Odysseovi,
opodál na druhé straně. On před sloupem vysokým seděl,
díval se k zemi a čekal pln touhy, zda mu co řekne
statná manželka jeho, když na vlastní oči ho zhlédla.

Dlouho tam seděla mlčky a úžas jí pronikal srdcem -
Jak se tak dívala na něj, hned podobu rozpoznávala,
hned zas ho nepoznávala, vždyť bídný měl na sobě oděv.

Télemachos ji pokáral za to a vzrušeně mluvil:

"Matko, má neblahá matko, ty bezcitné srdce máš v prsou!

Cože se od mého otce tak vzdaluješ, cože si nejdeš
sednout už vedle něho, proč nezvídáš, neptáš se na nic?

Žádná přec jiná žena by nesnesla se srdcem strohým
takto se manžela stranit, jenž po mnoha prožitých strastech
konečně v dvacátém roce zas do země otcovské přišel.

Ty však stále a stále máš srdce tvrdší než kámen!"

Věhlasná Pénélopé zas pronesla k Télémachovi:

"Milé dítě, můj duch, ten v prsou mi úžasem strnul,
nemohu docela nic naň promluvit, ani se tázat,
ani se tváří v tvář naň podívat. Je-li to vskutku

Odysseus, který se vrací teď domů, pak jistě se oba
poznáme navzájem sami, a lépe. Vždyť znamení máme,
která toliko nám jsou známa, však jiným jsou skryta."

Řekla, a Odysseus jasný, jenž zakusil mnoho, se usmál,
ihned k Télémachovi zas hovořil vzletnými slovy:

"Télémachu, jen nech svou matku, ať dále mě zkoumá
v paláci mém! Však za malou chvíli mě rozpozná lépe.

Nyní že špinavý jsem a chatrným oděvem oděn,
proto si neváží mne a myslí si, já že to nejsem.

My ale myseme na to, co zvlášť by nám na prospěch bylo!

Neboť když zabije někdo jen jednoho v národě muže,
který v budoucnu bude jen málo mít mstitelů, musí
opustit příbuzné vrah i vlast svou a stává se psancem.

My jsme však záštitu obce a přední šlechtice mladé
pobili v ithacké zemi - i radím ti přemýšlet o tom!"

Rozumný Télémachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Milý otče, ty s á m o tom uvažuj, neboť tvá moudrost
ze všech na světě prý je nejlepší, takže v tom žádný
jiný smrtelný člověk se s tebou nemůže měřit.

My pak horlivě s tebou jdeme zároveň, srdnatá mysl

jistě nám nebude chybět, co ovšem nám postačí síla."

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Budiž, řeknu vám tedy, jak mně se to nejlépe jeví.

Nejdřív se umyjte všichni a čistý si oblectě oděv,

přikažte domácím služkám, ať vezmou si sváteční roucho,

potom ať božský pěvec svou zvučnou loutnu má v ruce

a nám k veselým tancům je vůdcem našeho sboru;

kdo to uslyší venku, až okolo půjde, neb ti, co

v sousedství bydlí, ať myslí, že v paláci slavíme svatbu.

Nesmí se po širém městě dřív obecně rozhlásit pověst

o smrti záletných mužů, než dříve my vyjdeme z města

na náš venkovský statek tak bohatý stromy. Tam chceme

potom uvážit všechno, co Zeus nám udělí k dobru."

Pravil, i slyšeli rádi ta slova a poslušní byli.

Nejdřív se umyli tedy a čistý si oblekli oděv,

ženy se oděly k plesu. Pak uchopil božský ten pěvec

do rukou dutou svou loutnu a ve všech roznítil touhu

po hudbě lahody plné a požitku ladného tance.

Celý ten veliký palác se ozýval dupotem hlučným,

jak tam tančili muži a dívky s krásnými pásy.

Takto pak prohodil leckdo, když před domem venku to slyšel:

"Jistě už někdo si za choť vzal královnu žádanou všemi.

Nedokázala (ta bídná!) dál pečovat o velký palác

vlastního manžela z mládí až do konce, až by se vrátil."

Takto tam prohodil leckdo, však nikdo z nich skutečnost neznal.

Klíčnice Eurynomé již chrabrého Odyssea
umyla v paláci jeho a olejem natřela tělo,
potom ho krásným pláštěm a suknicí oděla. Božská
Athéna po celé hlavě mu rozlila krásu a půvab,
větší mu na pohled vzrůst i tělnatost dala a z hlavy
husté mu spustila vlasy, tak podobné kosatce květům.
Jako když okolo stříbra si obkládá zlato muž zručný,
kterého Athénská Pallas a Héfaistos vyučil skvěle
v rozličných umělých pracích, že vytváří půvabná díla,
takový rozlila půvab i jemu kol hlavy a plecí.
Odysseus vystoupil z lázně svým zevnějškem podobný bohům.
Potom zas na své křeslo si usedl, z kterého povstal,
naproti manželce své, a takto k ní promluvil: "Ach, ty
ukrutná, bohové v skutku, co sídlí v olympských domech,
tvrdší srdce ti dali než ostatním útloukým ženám.
Žádná přec jiná žena by nemohla se srdcem strohým
takto se manžela stranit, jenž po mnoha prožitých strastech
konečně v dvacátém roce zas do země otcovské přišel.
Proto mi přichystej, matko, již lůžko mé, abych si lehl,
třeba i sám, vždyť železný duch je v hrudi té ženy."
Věhlasná Pénélope mu na to zas odpověděla:
"Bláhový, nezhrdám tebou a také se nepovyšuji,
ani však nežasnu příliš. Vím předobře, jaký jsi býval,
když jsi z Ithaky kdysi plul na lodi s dlouhými vesly.
Nyní však, Eurykleio, mu přichystej pevné to lůžko

venku vně ložnice krásné, co sám tys dovedně stavěl.

Postavte pevnou postel mu tam a položte na ni
rouna i pokrývky teplé a podložte koberce lesklé."

Chtěla manžela zkoušet tím příkazem. Odysseus ale
promlouval, pobouřen zle, k své manželce, pečlivé ženě:

"Ženo, cos pronesla nyní, je velice bolestné pro mne!

Kdopak mi postel dal jinam? To těžko by dokázal někdo,
i kdyby velmi byl zručný. Jen bůh kdyby osobně přišel,
moh by ji, kdyby chtěl, dát lehounce na jiné místo;

z žijících smrtelných lidí však nikdo, byť v rozkvětu mládí,
snadno by nepohnul jí, vždyť tajemství velké je skryto
v úpravném lůžku - to já jsem ho zhotovil, nikdo však jiný.

Oliva podlouhlých listů mi uvnitř ohrady vzrostla,
bujný, mohutný kmen - byl tlustý jak nějaký pilíř.

Ložnici okolo ní jsem stavěl a dokončil také
z kmenů spojených hustě a dobře ji překlenul stropem:
k ní jsem skloubené dveře pak připojil, přilehlé těsně.

Z olivy podlouhlých listů jsem nakonec zutínal větve,
osekal odspodu kmen a celý jej teslicí ostrou
přihladil dobře a zručně a srovnal ho přímo dle šňůry,
upravil za nohu k loži a vrtadlem navrtal všude.

Odtud jsem začal a postel jsem hotovil, až jsem ji skončil,
zlatem ji dovedně zdobil, i stříbrem a slonovou kostí.

Uvnitř hovězí řemen jsem napjal červený, lesklý.

Takto ti vykládám nyní to znamení. Nevím však, ženo,

stojí-li doposud pevně má postel, nebo snad z mužů
někdo peň olivy podříz a lůžko mé přemístil jinam."

Rázem po jeho slovech jí kolena klesla i srdce,
jakmile poznala znaky, jež Odysseus přesně jí sdělil.

V slzách přiběhla k němu a objala pažemi pevně
šiji Odysseovu, pak zlíbala hlavu a řekla:

"Nezlob se, Odyssee, vždyť jistě i v ostatních věcech
z lidí jsi nejrozumnější! Nás bohové stíhali strastmi,
neboť nám nedopřávali být u sebe pospolu stále,
užít mladého věku a dojít až ku prahu stáří.

Proto se nehněvej už a na mne se nehorši proto,
že jsem tě neuvítala už při prvním spatření takto,
neboť se hrozilo stále mé srdce v milené hrudi,
že by snad nějaký muž mě mohl ošálit slovy,
že by sem přišel - vždyť mnoho jich hanebné úklady strojí!

Vždyť ani Helena z Argu, ta Diova dcera, by s mužem,
který z ciziny přišel, se nebyla spojila v lásce,
kdyby věděla dřív, že achajští synové statní
nazpět ji přivedou domů a do milé otcovské země.

Ovšem ji podnítil bůh ten skutek ohavný spáchat;
ona si v duchu však dříve blud žalostný neujasnila,
chybu, ze které vbrzku i na nás zármutek přišel.

Teď, když jsi vyličil mi tak zevrubně všechna ta zřejmá
znamení našeho lůžka, jež jiný nespátřil z lidí,
nýbrž jen ty a já a Aktoris, jediná služka,

kteřou mi tehdy dal otec, když k vám jsem se odebrat měla -

ta pak hlídala nám vchod do naší ložnice pevné -

tys mi teď přesvědčil srdce, ať jakkoli nevlídné bylo."

Řekla, a vznítla v něm tím větší po nářku touhu:

plakal, ač v náručí měl svou rozmilou, pečlivou ženu.

Jako se objeví zem všem k radosti, kteří jen plovou,

když jim na moři rozbil bůh Poseidón úpravný koráb,

toliko zuřivým větrem a prudkými vlnami hnaný -

málo jen ze silných proudů jich plováním vyvázne na souš,

vrstva mořského kalu jim pokrývá tělo a oni

s radostí na pevnou zem pak vstoupí, když uniknou zkáze:

s takovou radostí zřela i ona na svého chotě,

stále bílými lokty jej svírala okolo krku...

Snad by je zastihla v pláči i Jitřenka růžovoprstá,

Pallas však jiskrnooká si jiný zas smyslila záměr:

zdržela západ noci co nejdéle, nedovolila

Jitřence se zlatým trůnem jít zapřahat u Ókeanu

spřežení rychlých koní, co nosí světlo všem lidem -

šlovou Zářný a Světloš ta hřibata vozící Zoru.

Odysseus, důvtipný rek, tak hovořil tehdy k své choti:

"Ženo má, ke konci všech svých trudů jsme nedošli dosud,

ještě i v budoucích dnech mi nastane nesmírná práce,

dlouhá, obtíží plná, a musím ji úplně skončit.

Teiresiova duše mi sdělila takovou věštbu

onoho dne, kdy do domu Hadova musel jsem sejít,

když jsem den návratu hledal svým druhům, jakož i sobě.

Pojď však, ženo, už půjdeme na lože, abychom oba konečně ulehli již a okřáli přesladkým spánkem".

Věhlasná Pénélope mu na to zas odpověděla:

"Lůžka se v každé chvíli ti dostane, kdykoli v duši zatoužíš po něm, když bozi ti dopřáli vrátit se domů, do své otcovské země a do svého skvělého sídla.

Ale když zmínil ses o tom, a bůh ti to do srdce vložil, pověz mi o onom trudu, když beztak se o něm as dovím později - není přec horší ty svízele poznat už nyní."

Odysseus, důvtipný rek, jí na to zas v odpověď pravil:

"Pročpak mě zase nutíš, ty bláhová, abych ti tohle pověděl? Řeknu to tedy a nic ti už nebudu tajit.

Nebude ovšem tvůj duch tím potěšen, sám z toho nemám radost, vždyť přikázal věstec, ať zavítám do četných lidských sídel, ať příhodné veslo mám v ruce a putuji stále, až bych se do kraje dostal, kde lidé neznají moře, nejedí žádný pokrm, jenž se zrnky soli je smíšen; k lidem, co neznají též ni koráby červenolící, neznají příhodná vesla, jež perutmi bývají lodím.

Znamení docela zřejmé mi pověděl, nechci je ztajit: až se tam jednou pak setká i jiný pocestný se mnou, který mi řekne, že na statné pleci si věječku nesu, tehdy mám, jak mi kázal, to veslo do země zatknout, vladaři Poseidonovi tam vzdát mám oběti krásné,

berana, býka a kance, jenž sviní je oplodňovatel.

Potom se vrátit mám domů a posvátné slavnostní žertvy

vzdávat všem odvěkým bohům, co sídlí na širém nebi,

po řadě každému zvlášť. Pak daleko od moře přijde

poklidná smrt i mně, tak lahodná, která mě skosí

sešlého šťastným stářím a lid tvůj okolo tebe

bude blaženě žít. To všechno se splní, jak řekl."

Věhlasná Pénélopé mu na to zas odpověděla:

"Jestliže bohové vskutku ti udělí šťastnější stáří,

můžeš bezpečně doufat, že unikneš veškerým strastem."

Takový rozhovor tehdy ti dva tam pospolu vedli.

Mezitím Eurynomé a pěstounka chystaly lůžko

z měkkého ložního prádla a přitom jim pochodně plály.

Když pak s horlivým spěchem jim ustlaly pevné to lože,

stařena do domu zpět zas odešla ulehnout k spánku.

Je však k ložnici vedla, když na lůžko kráčeli spolu,

komorná Eurynomé a v rukou pochodeň nesla.

Když pak je dovedla dovnitř, šla zpátky a oni zas přišli

s radostí k onomu místu, kde dávné lůžko jim stálo.

Mezitím Télemachos a pastýř skotu a vepřů

zjednali nohám klid v tom tanci, klid zjednali ženám,

sami pak v komnatě stinné si lehali na lůžka k spánku.

Ale ti dva, když dosyta užili rozkošné lásky,

řečmi se bavili spolu a vyprávěl jeden i druhý:

ona, ta vznešená paní, co v paláci zkusila, když se

musela na drzý zástup těch zpupných ženichů dívat,
množství jak tučných ovcí a krav tam dávali pro ně
porážet, jaké spousty se čerpaly ze sudů vína;
Odysseus jasného rodu zas vyprávěl, kolik on strastí
způsobil jiným lidem a kolik žalostných útrap
vytrpěl sám. Ji těšilo poslouchat, aniž jí přitom
spánek na víčka padal, než vyložil zevrubně všechno.
Začal, jak nejdříve zdolal zlé Kikony, potom jak od nich
na lodích k Lótofagům se přeplavil do žírné země,
co jim vše provedl Kyklóps a on jak vykonal pomstu
za ztrátu silných svých druhů, jež pojídal, aniž měl soucit,
k Aiolovi jak doplul, jenž vlídně ho přijal a domů
vypravil, osud však ještě mu bránil v návratu domů,
do milé vlasti; zlá bouře ho naopak strhla a hnala
po moři rybnatém zas a on tam zhluboka vzdychal.
Jak se pak k Laistrygonům zas připravil, do Télepylu,
jak mu zničili loďstvo ti obři, a veškeré druhy
v důkladné zbroji - jen on jim na černém korábu prchl.
Dále jí Kirčinu lstivost a úskočnost vylíčil všechnu,
potom, jak dostal se též i v Hadovo zatuchlé sídlo
na lodi s četnými vesly - chtěl na věštbu zeptat se duše
thébského Teiresia a spatřil tam všechny své druhy,
matku, jež zrodila ho a pěstila, dokud byl malý;
Seirén jak uslyšel hlasy, těch líbezně pějících bohyň,
potom jak k Odrazným skalám a k Charybdě strašné se dostal,

k Skyлле, jíž jediný muž až doposud neušel živý,
líčil, jak Héliův skot pak druhové pobili a jak
potom do rychlé lodi jim udeřil čadivým bleskem
zvysoka hřmějící Zeus, jak všichni mu druhové zdatní
zhynuli, a jen on jak unikl neblahé zhoubě.

Na výspě Ogygii jak k nymfě Kalypse přišel,
jak ho ta zdržovala a chtěla ho sama mít chotěm,
v klenuté sluji jak hostila jej a říkala, že ho
učiní nesmrtelným a mladistvým po všechny časy,
přece však nemohla nikdy mu v prsou přemluvit srdce;
líčil, jak po mnoha strastech se na ostrov Fajáků dostal,
kteří ho nesmírně vroucně jak boha poctili a pak
do milé otcovské země ho poslali domů a navíc
množství zlata a bronzu i šatstva mu přidali darem.

To byla poslední slova, jež řekl, než padl naň sladký
spánek, jenž dává klid údům a konejší útrapy srdce.

Athéna jiskrnooká však jiný si smyslila záměr.

Když si myslila již, že se Odysseus dosyta v srdci
potěšil milostným lůžkem své manželky, jakož i spánkem,

Jitřenku se zlatým trůnem hned vybídla, úsvitorodou,
od Ókeanu, ať lidem jde přinášet světlo. Vtom z lůžka
měkkého Odysseus povstal a ukládal příkaz své choti:

"Ženo, my zažili oba už přemnoho svízelů trudných,
ty, když jsi pro můj návrat tu plakala, plný všech útrap,
mne zase poutal Zeus a ostatní bohové strastmi,

když jsem horoucně toužil zpět do milé otcovské země.
Když jsme však vstoupili oba zas do lůžka vytouženého,
veškeré jmění, co mám, ty spravuj teď v paláci sama!
Stáda, jež vyjedli nám ti ženiši nesmírně zpupní,
většinou z kořisti sám si opatřím, jiná nám dají
Achajci naši a takto nám naplní veškeré stáje.
Já ale na náš statek teď odejdu, bohatý stromy,
spatřit zas dobrého otce, jenž pro mne je bolestí sklíčen.
Tobě teď ukládám, ženo, ač velmi jsi rozumná, tohle:
zároveň s východem slunce se po městě rozšíří pověst
o těch ženiších všech, co já jsem je v paláci zabil.
Do horní komnaty vystup a s tebou i služebné ženy,
sed' tam a na nikoho se nedívej, na nic se neptej."
Pravil, a okolo ramen si oblekl nádhernou výzbroj,
probudil Télemacha i pastýře skotu a vepřů,
načež jim poručil všem vzít do rukou válečné zbraně.
Oni ho poslechli rádi a kovovou výzbroj si brali.
Potom odemkli vrata, šli z domu a Odysseus ved je.
Po zemi denní už jas se rozléval, proto je Pallas
zakryla noční tmou a narychlo vedla je z města.

ZPĚV DVACÁTÝ ČTVRTÝ

Druhého dne navštíví Odysseus na venkově svého staříckého otce Láerta. Athéna usmíří příbuzné zabitých nápadníků a nad celou zemí se opět rozzáří slunce šťastného života

Hermés, kyllénský bůh, si volal už z paláce duše
pobitých záletných mužů; jak průvodce duší měl v ruce
překrásný zlatý prut, jímž lidem podle své vůle

bdícím uspává oči a spící zas budí. Tím nejdřív
vyplašil duše, pak svolal; ty šustíce všechny šly za ním.
Jako as netopýři kdes v zákoutí obrovské sluje
létají šustíce přitom, když z chumáče některý spadne
ze skály, na které visí, a v letu se při sobě drží,
takto s ním šly ty duše a šustily. Před nimi krácel
Hermés, ten dárce blaha, a vedl je[^] po dusných cestách.
Podél Leukadské skály a proudů Ókeanových,
podél krajiny Stínů a podél sluneční brány
kráčeli, brzy pak přišli až na louku asfodelovou,
do míst, kde sídlí duše, mdlé přízraky zesnulých lidí.
Achilla Péleovce tam nejdříve zastihli duši,
Patrokla, Antilocha, kdys skvělého Achilleova
druha, pak Aianta Telamónova, jenž vzrůstem a krásou
nejlepší z Danaů býval krom Achilla, skvělého reka.
Okolo Achillea se scházely. Přišla k nim s nářkem
duše též Átreovcova, kdys hrdiny Agamemnona;
jiní okolo ní se kupili, kteří s ním stejně
v paláci Aigisthově kdys zabiti, osudu došli.
Ze všech pak na Átreovce duch Achillův nejdříve mluvil:
"Měli jsme, Agamemnone, dřív za to, žes vladaři blesku,
Diovi, po všechny dny byl nad všechny hrdiny milý,
neboť jsi početných mužů byl vladařem, silných a statných,
v Tróji, kde tolik strastí my Achajci museli strpět.
Přece však měl se i tobě tam předčasně přiblížit zhoubný

osud, jemuž se nikdo z nás nevyhne, přišel-li na svět.

Kéž bys byl v hodnosti té, jíž požívals jakožto vladař,
smrti a osudu došel už tenkrát v krajině trójské!

Byl by ti vysoký rov lid veškerých Achajů zřídil
k počtě, a velikou slávu bys v budoucnu synovi zjednal.
Takto však určil ti osud smrt způsobem nejžalostnějším."

Nato duch Agamemnonův zas takto promlouval k němu:

"Šťastný Péleův synu, ó Achille podobný bohům,
který jsi u Tróje zemřel, tak od Argu vzdálen! Kol tebe
nejlepší synové trójští i achajští zmírali, když pak
o tebe sváděli boj. Tys v hustém kotouči prachu
ležel, velikán velký, a neměls už na mysli jízdu.

Ač jsme tam po celý den boj sváděli, nebyli bychom
vůbec skončili zápas - až Zeus jej vichřicí skončil.

Když jsme tě z litého boje pak nazpátek přinesli k lodi,
teplou vodou a mastí jsme umyli krásné tvé tělo,
pak jsme tě na lůžko dali a Danajci okolo tebe
ronili vřelé slzy a v žalu si stříhali vlasy.

S vílami nesmrtelnými i matka tvá přišla tam z moře,
když o tom slyšela zvěst. A mořem se rozlehlo jejich
nesmírné kvílení kolem, až Achajce pojala hrůza.

Vyskočili a byli by uprchlí na dutých lodích,
kdyby je nezdržel stařec, jenž z minulých časů znal mnoho,
Nestor, který i dříve se jevíval nejlepším rádcem.

Dobře smýšleje s nimi on ujal se slova a řekl:

"Zadržte, Argejové, proč prcháte, Achajci mladí?
Matka tu přichází z moře i s vílami nesmrtelnými,
aby se v průvodu jejich zde setkala s mrtvým svým synem."
Pravil, a zadržel útěk lid achajský hrdinské mysli.
Dcery mořského starce pak stanuly okolo tebe,
žalostně nad tebou lkaly a v božská tě oděly roucha.
Také všech devět Mús tam střídavě kvílelo krásným hlasem -
tam naprosto bez slz bys nikoho z Argejů tenkrát
nespatřil; takový žal ten zvučný žalozpěv vzbudil.
Sedmnáct pro tebe dní tam trvale ve dne i v noci
plakali věční bozi a s nimi i smrtelní lidé.
V osmnáctý pak den jsme tě svěřili ohni. Kol tebe
přemnoho tučných ovcí i lesklé krávy jsme skláli.
V božském rouše jsi tehdy byl spalován, v přehojném tuku,
jakož i ve sladkém medu, a přemnoho achajských reků
konalo ve zbroji průvod kol hranice, na níž jsi hořel,
pěšky i na svých vozech, čímž povstával veliký lomoz.
Když pak tě Héfaistův žár již konečně nadobro strávil,
potom tvé bílé kosti jsme, Achille, sbírali ráno
do džbánu čistého vína v tuk skryté, vždyť dala nám matka
zlatý dvojuchý džbán jak urnu, dar od Dionýsa,
jak nám říkala sama, a slavného Héfaista dílo.
V něm tvé bělostné kosti teď leží, Achille slavný,
společně s nimi tam jsou i padlého Patrokla kosti,
zvláště jsou však Antiochovy; tys jeho si nejvíce vážil

ze všech ostatních druhů, když přítel Patroklos padl.

Veliký nádherný rov kol vašich kostí pak zřídil
jarý a statečný voj nás Achajů, oštěpem slavných,
na mořském výběžku břehu, kde široký Helléspond proudí,
aby tam zdaleka již byl zřetelný z širého moře
lidem žijícím nyní i těm, co se narodí po nás.

Matka tvá překrásné ceny, dar bohů, tam na závodišti
složila, určené pro ty, kdo zvítězí z šlechticů našich.

Tys přece mnohokrát už se zajisté zúčastnil pohřbu
hrdinů, kdykoli král kdes zhyne a mladiství borci
k zápasům berou si pásy a ke hrám se závodním strojí.

Kdybys však tohle byl spatřil, pak velmi bys užasl v duši,
jaké to překrásné ceny k tvé poctě složila božská
Thetis stříbrnonohá, vždyť býval jsi miláčkem bohů.

Takto tys neztratil jméno ni po smrti, Achille, nýbrž
na věky po celém světě ti potrvá vzácná ta sláva.

Ale co já mám z toho, že s námahou skončil jsem válku?

Při mém návratu Zeus mi zosnoval žalostnou zkázu
pod rukou Aigisthovou i vlastní mé zločinné ženy."

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli.

Vtom však přistoupil k nim vrah Argův, průvodce Hermés,
duše když ženichů vedl, těch zabitých od Odyssea.

Užasli oba a vstříc jim kráčeli, jak je tam zhlédli.

Átreovcova duše hned poznala Amfimedonta,
milého kdysi to syna, a slavného, Melaneova;

Melaneus v Ithace bydlil a hostinným přítelem byl mu.

První promlouval k němu duch vévody Agamemnona:

"Čím to, že pod tmavou zem jste vstoupili, Amfimedonte,
všichni tak stejného věku a vybraní? Sotva by lépe
vybral, kdo po celém městě by posbíral nejlepší mužstvo.

Copak vás postihl zkázou sám Poseidón na lodích, když vám
rozbouřil zuřivé větry a rozvířil obrovské vlny?

Nebo vás nepřátel dav snad zahubil na pevné zemi,
když jste jim loupili krávy a ovcí půvabná stáda,
nebo když o své město a o ženy válčili s vámi?

Pověz mi, nač se tě ptám, jsem hostinným přítelem tobě!

Copak už nevíš, jak s Meneláem, tak podobným bohům,
přišel jsem do domu k vám, abych vymáhal od Odyssea
do Tróje zároveň s námi plout na lodích důkladně krytých?

Pluli jsme po širém moři a všechno nám trvalo měsíc,
neboť se Odysseus dal, měst bořitel, stěží jen získat."

Nato zas promlouval k němu duch slavného Amfimedonta:

"Slovutný Átreův synu, vojsk vévodo, Agamemnone,
živený Diem, to všechno mám v paměti, jak to tu říkáš.

Já ti teď zevrubně povím a vyložím skutečnou pravdu,
kterak nás postihla smrt, tak strašná, a jak se to stalo.

Za chotí Odysseovou jsme chodili - dlouho byl vzdálen.

Váhala odporný sňatek buď odmítnout, nebo ho přijmout,
přitom nám chystala smrt a černou záhubu tajně.

Tak si i tuhleto lest krom jiných smyslila v duši:

Napjala osnovu velkou a jala se v komnatě tvořit
tkaninu rozměrnou, jemnou, a nám pak naoko řekla:
"Junáci, ženiši moji, když proslulý Odysseus zemřel,
nekvapte na sňatek se mnou a čekejte, až já tu zcela
(aby tak nepřišla nazmar mi příze) včas zhotovím rubáš
rekovi Láertovi k té chvíli, kdy zhoubný, zlý osud
stihne ho bolestné smrti, tak žalostné, aby snad na mne
některá z achajských žen se v národě nepohoršila,
kdyby tak zámožný muž byl pohřben a neměl by rubáš."
Mluvila takto a mužný náš duch ji ochotně poslechl.
Ve dne pak opravdu tkala tu velikou tkaninu, ale
v noci ji párala zas a přitom si svítila loučí.
Takto kryla tu lest tři roky a klamala muže.
Ale když přišel rok čtvrtý a nadešla táž roční doba,
měsíc jak stíhal měsíc a dnů již uběhlo mnoho,
tehdy nám ze služek jedna to řekla, vždyť jasně to znala,
také jsme sami ji stihli, jak skvostné to tkanivo pára.
Tu pak musela již, ač nerada, ukončit dílo.
Dotkala tkaninu velkou a ukázala nám rubáš
vypraný, jasnému slunci neb měsíci podobný krásou.
Tehdy však Odyssea nám odkudsi přivedl zloboh
na samý venkova kraj, kde v chatrči pastucha bydlil.
Božského Odyssea i syn tam milený přišel,
z Pylu když písečnatého se navracel na černé lodi.
Oba tam strašlivou smrt nám ženichům zchystali spolu,

do přeslavného města pak dospěli, Odysseus ovšem
později. Télémachos šel do města dříve než otec,
kterého přiváděl pastýř jen chatrně přioděného;
žebráku plnému bídy se podobal, starci již, který
o hůl se opíral v chůzi a žalostným šatem byl oděn.
Že to je on, to žádný z nás ženichů nemohl poznat,
jak se tak najednou zjevil - ni ten z nás, kdo byl už starší.
My jsme mu hanebně láli a lecčím jsme házeli po něm.
On to tupení naše i házení nějakou dobu
snášel tam přetrpělivě, zle urážen ve vlastním domě.
Ale když bouřlivý Zeus svou vůlí ho povzbudil k činu,
z komnaty s Télémachem své překrásné zbraně pak odnes,
schoval je do zbrojní síně a závorou uzavřel dveře.
Nato pak zchytralou myslí svou vlastní manželku přiměl
předložit ženichům k zápasu luk a sekery šedé,
nám, těm nešťastným lidem, což začátek hrozné byl smrti.
Avšak jediný z nás tu tětivu na silném luku
nikterak nemohl nappnout, vždyť mnoho nám chybělo síly.
Ale když velký ten luk měl do rukou Odysseovi
přijít, my křičeli všichni a pastýře napomínali
nedávat jemu ten luk, ať sebevíc mluví; a jenom
Télémachos ho pobádal sám a přikázal dát mu
luk. Jež Odysseus jasný, ten trpitel, do ruky přijal,
snadno tu tětivu zapjal a prostřílel sekery šípem.
Šel pak, na prahu stanul a hrozivě díval se kolem,

rychlé pak vysypal šípy a zasáhl předáka šlechty
Antinoa. Pak žalnými šípy i po jiných střílel,
přesně vždy mířil, a proto druh za druhem padali k zemi.
Bylo však znát, že některý z bohů jim pomáhá v boji,
neboť nesení hněvem a silou, po celé síni
hubili všechny kol sebe. I vznikalo sténání strašné,
jak nás tak bodali do hlav a podlaha vřela tam krví.
Takto jsme, Agamemnone, my zhynuli. Doposud těla
leží nám neošetřena dál v paláci Odysseově,
neboť příbuzní doma nás žádného nevědí o tom,
aby nám zčernalou krev z ran omyli, nad námi lkali,
na lůžko vložili pak, jak bývá to zesnulých poctou."

Nato zas promlouval k němu duch vévody Agamemnona:

"Zchytralý Odyssee, ty přešťastný Láertův synu,
veliké přednosti má tvá manželka, kterou jsi získal.
Jaký to šlechtetný duch byl ve vzácné Pénélopeji,
v dceři to Íkariově! Jak oddaně na Odyssea
myslila, manžela z mládí! A proto se neztratí nikdy
pověst o její ctnosti, a bohové vzněcovat budou
o moudré Pénélopě vždy u lidí líbezná písň.

Zato však Klytaiméstra zlou hanebnost smyslila, neboť
zabila manžela z mládí. I budou pak ošklivé písň
u lidí o ní se šířit a způsobí obtížnou hanbu
útlým a slabým ženám, i té snad, co koná jen dobro."

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli,

stojíce v Hadově domě, v těch pochmurných hlubinách zemských.

Z města když sešli dolů, pak zakrátko na statek přišli

Láertův, velice krásný a úpravný; tohoto statku

nabyl kdys Láertés sám, když zakusil přemnoho strastí.

Tam měl vlastní svůj dům, kol dokola všude se táhla

budova, ve které jedli a sedali, jakož i spali

jeho robotní lidé a konali práci, již žádal.

Stařena, sicilská žena, tam domácnost vedla; ta řádně

ošetřovala starce tam na venku opodál města.

Tam pak Odysseus k synu a pastýřům promluvil takto:

"V tento výstavný dům vy nyní vejděte dovnitř,

k obědu zabijte hned toho nejskvělejšího vepře,

já však mezitím v sadě chci zkoušet našeho otce,

zdali mě postřehne zrakem a ještě mou podobu poznám

či mě už nebude znát, když byl jsem vzdálen tak dlouho."

Takto k pastýřům pravil a dal jim své válečné zbraně;

ti hned kvapili dovnitř, sám Odysseus nablízku odtud

k úrodné vinici kráčel a všude pozorně pátral.

Dolia nenašel však, když do velké vinice vcházel,

žádného z jeho synů, ni z čeledi - odešli právě

sbírat trnité keře, jež měly být ohradou toho

sadu, a Dolios stařec jim na této cestě byl vůdcem.

Jedině svého otce tam zastihl v úpravném sadě,

okopával tu keř; byl v ubohou suknicí oděn,

špinavou, plnou záplat, kol lýtek záplatované

holínky z hovězí kůže - tím chtěl se zranění vyhnout -
na rukou proti trnům měl rukávce, hlavu mu kryla
čepice z kozí kůže - tím zvětšoval bolest své duše.
Jakmile Odysseus jasný ho spatřil, ten trpitel velký,
kterak je sklíčen stářím a velkou bolest má v srdci,
stanul pod štíhlou hruškou a proudem proléval slzy.
Potom přemýšlet začal i ve svém srdci i v mysli,
má-li obejmout otce a zlíbat a všechno mu říci,
jak se už navrátil domů a přišel do rodné země,
nebo se nejdřív má na všechno ptát a přitom ho zkoušet.
Když tak přemýšlel o tom, tu za mnohem vhodnější uznal
nejdřív ho poněkud napnout a vyzkoušet; s takovým tedy
úmyslem Odysseus jasný šel rovnou k milému otci.
S hlavou skloněnou stařec dál kypřil půdu kol stromku.
K němu se pomalu blížil a promlouval syn jeho slavný:
"Starče, nechybí ti snad zkušenost zahradu pěstit,
nýbrž pečuješ o ni tak dobře, že rostlina žádná,
žádný stromek ni réva, ni oliva, fíkovník, hruška,
ani snad záhon zelin tu v zahradě bez péče není.
Jiného cos ti však řeknu, ty proto se nehorši v srdci:
ty však jsi bez řádné péče, i stáří tě žalostně tíží,
bědné vzezření máš a také máš ubohý oděv.
Jistě to není lenost, proč pán tvůj o tebe nedbá,
také nic otrockého se na tobě nejeví oku
ve vzhledu, vysokém vzrůstu - vždyť ty se podobáš králi,

podobáš člověku tomu, jenž po jídle, po vykoupání
měkce si léhá a spí - vždyť takhle to u starců bývá.

Ted' mi však pověz tohle a beze všech vytáček řekni:

kterého muže jsi sluha a čí to tu zahradu pěstíš?

To mi pak vysvětli též a upřímně, abych to věděl:

zdali jsme skutečně přišli v zem ithackou, jak mi to říkal

kterýsi muž - šel sem a já se s ním před chvílí potkal.

Nebyl však rozumný příliš, vždyť neřek mi odvážně všechno,

ani vyslechnout nechtěl má slova, když já se ho tázal

po svém příteli zdejším, zda doposud na světě žije,

či snad je mrtev již a přebývá v Hadově říši.

Něco ti totiž řeknu, ty poslyš to dobře a uvaž:

v milé otcovské zemi já kdysi pohostil muže,

který zavítal ke mně a ještě mi nepřišel nikdy

z dalekých končin světa host milejší do mého domu.

Pyšnil se z Ithaky rodem a ještě dodával k tomu,

že prý je jeho otcem sám Láertés Arkeisiovec.

Já jsem ho do domu vedl a tam jsem ho pohostil řádně,

vzorně jsem pečoval o něj, vždyť zásob bylo tam hojně.

Také, jak bylo slušno, já poskytl mu hostinné dary:

sedm talentů zlata, vše v krásných výrobcích umných,

měsidlo z ryzího stříbra já dal mu, zdobené květy,

dvanáct kabátů prostých a tolik i pokrývek tkaných,

tolik též nádherných plášťů a k těm pak tolikéž suknic,

mimoto čtyři ženy, jež uměly bezvadné práce,

ženy půvabné zjevem, jež sám si moh po chuti vybrat."

Na to mu odpověď dával zas otec se slzou v oku:

"Cizinče, přišel jsi vskutku zde do země, po níž se tážeš,

avšak násilní muži a zpupní nad ní teď vládnou.

Avšak ty nesčetné dary tys věru mu nadarmo dával.

Kdybys však v ithacké zemi ho zastihl živého ještě,

byl by ti splatil ty dary a řádně tě vypravil domů

s hostinnou péčí - kdo pohostil dříve, má také být poctěn.

Avšak tohle mi řekni a beze všech vytáček pověz:

Kolik už tomu je let, co u tebe útulek našel

ten tvůj nešťastný host - můj syn - ach, ačli kdy býval,

ubožák! Jak byl vzdálen svých přátel a otcovské země,

buďto už v moři byl pohlcen od ryb, neb na souši stal se

kořistí šelmám a dravcům. Tak ani ho nemohla matka

s otcem obléci v rubáš a oplakat, vlastního syna.

Nemohla Pénélopé, ta bohatá, rozumná žena,

na lůžku manžela svého též oželet, jak se to sluší,

ani mu zatlačit oči, jak bývá to zemřelých poctou.

Také tohle mi řekni, a pravdivě, abych to věděl:

Kdopak a odkud jsi rodem, kde město a rodiče tvoji?

Kde je tvá rychlá loď, jež přivezla tebe a tvoje

přůvodce rovné bohům? Čis na cizí lodi jak poutník

příplul a plavci zas potom, když vystoupils, odpluli dále?"

Odyseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Já tedy všechno ti rád a beze všech vytáček řeknu:

Pocházím z Alybantu, kde bydlím v proslulém domě,
Afeidás je můj otec, syn vladaře Polypémona,
Epéritos je moje zas jméno. Já nechtěl sem přijít,
od země sikanské k vám mě zahnal nějaké božstvo.
Lod' má stojí teď venku, tam opodál vašeho města.
Je to už pátý rok, co se Odysseus odtamtud vzdálil,
odešel z otčiny mé, ten chudák! A přece mu ptáci
dávali z pravé strany, když odcházel, znamení šťastné,
z čehož jsem já měl radost, když jej jsem propouštěl z domu,
on šel s radostí též. My v srdci jsme doufali ještě,
že se zas přátelsky sejdem a skvostné dary si dáme."
Takto on pravil; i obestřel starce mrak zármutku černý;
oběma rukama na to si nabral tmavého prachu,
posypal šedivou hlavu a přitom žalostně sténal.
Jemu to bouřilo v nitru a náhle mu vyrazí z chřípí
palčivé nutkání k pláči, jak na svého otce se díval.
Priskočil, objal ho vřele a zlíbal a promlouval k němu:
"Já jsem to, otče, tvůj syn, to já jsem, po němž se tážeš!
Konečně v dvacátém roce zas přicházím do rodné země.
Avšak zadrž už pláč, nech žalného kvílení v slzách.
Něco ti nyní řeknu, však musíme velice spěchat:
já už v paláci našem ty všechny ženichy pobil,
potrestal jejich zlé skutky i pohanu trýznící ducha."
Nato se Láertés ozval, když jemu zas odpověď dával:
"Jsi-li ty Odysseus vskutku, můj syn, jenž vrací se domů,

nějaké znamení zřejmé mi uved', abych v to věřil."

Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Nejdříve na vlastní oči si prohlédni tuto mou jizvu,
kterou mi na Parnássu klem bělostným zasadil kanec,
když jsem tam byl. Tam poslals mě ty a vznešená matka
k dědovi Autolykovi, bych od něho vyzved si dary,
které, když zavítal k nám, mi přislíbil pokynem hlavy.

Mohu i všechny stromy ti v úpravné zahradě spočíst,
kterés mi daroval kdysi a já tě o každý žádal,
když jsem ještě jak chlapec tě provázel v sadě. My spolu
chodili řadami jejich - tys za řeči jmenoval všechny.

Dal jsi mi třináct hrušní a k tomu i jabloní deset,
čtyřicet fíkových stromů a slíbils, že mi dáš ještě
padesát révových řad, z nichž každá porůznu zrála;
hrozny nesčetných druhů se daří na oněch révách,
kdykoli shora čas Diův, čas zrání, dolehne na ně."

Milené srdce i údy mu poklesly po těchto slovech,
jakmile poznal znaky, tak jisté, jež Odysseus uved.

Objal milého syna - a omdléval. Odysseus jasný,
rek, jenž vytrpěl mnoho, vtom zachytil stařečka na hrud'...

Ale když přišel zas k sobě a v hrud' se mu vrátila síla,
zase naň vzájemně mluvil a pronesl: "Otče ty Die,
žijete ve výši ještě vy bohové v olympských sídlech,
jestliže za zpupnou pýchu ti ženiši ztrestáni byli!

Já se však strašlivě v srdci teď bojím, že brzy sem všichni

ithačtí občané vtrhnou a také že rozešlou posly
po městech kefallénských tu pohromu rozhlásit všude."

Odysseus, důvtipný rek, mu na to zas v odpověď pravil:

"Vzmuž se a o tyto věci dál v srdci už obavu neměj!

Pospěšme do domu radši, jenž nablízku zahrady stojí.

Tam jsem já Télémachu i pastýře skotu a vepřů

poslal už napřed, aby co nejdřív nám zchystali jídlo."

Oba dva po těchto slovech se vydali k skvělému domu.

Když pak už do domu vešli, kde krásně se bydlí, tam uvnitř

zastihli Télémachu a pastýře skotu a vepřů:

krájeli hojné maso a mísili jiskrné víno.

Zatím sicilská služka již Láerta v obydlí jeho

umyla v lázni a tělo mu natřela olejem, načež

v krásný vlněný plášť ho oděla. Vtom již tu Pallas

přistoupila k vladaři mužstva a údům dodala síly,

větším jej učinila a silnějším na vzhled, než dřív byl.

Láertés vystoupil z lázně; syn milený nad otcem žasl,

jakmile spatřil, že zjevem se podobá odvěkým bohům.

Vzápětí ozval se k němu a hovořil vzletnými slovy:

"Otče, to zajisté někdo z těch na věky žijících bohů

krásou a ztepilým vzrůstem tě učinil na pohled hezcím."

Láertés, rozumný muž, mu na to zas v odpověď pravil:

"Kéž bych jen, Otče ty Die, i Foibe a Athéno, kéž bych

tak byl silný i včera, jak byl jsem, když nad Kefallény

vládu jsem měl a zabral jsem Nérikos, výstavné město;

kéž bych právě tak silný byl v našem paláci včera,
výzbroj na plecích měl, stál při tobě pevně a mohl
s ženichy bojovat též! Jak mnohým bych býval těm mužům
podťal kolena v domě, a ty bys byl pookřál v srdci!"

Takový rozhovor asi ti dva tam pospolu vedli.

Jakmile skončili druzí svou práci a zchystali jídlo,
vzápětí pořadem všichni si na židle, na křesla sedli,
a již se chopili jídla. Vtom staříček Dolios k nim se
přiblížil, vstoupil dovnitř a s ním i synové toho
starce, znavení z polí. I vyšla je zavolat matka,
stará ta sicilská služka, jež pěstila všechny a s péčí
ošetřovala starce, když stáří ho postihlo. Ti, když
spatřili Odyssea a v mysli ho poznali ihned,
stanuli úžasem němí hned v předsíni. Odysseus ale
vlídnými slovy k nim mluvil a takto je vybídl: "Starče,
posad' se k jídlu a z mysli už vypusťte všichni ten úžas,
neboť už dlouhý čas tu v komnatě dlíme a stále
na vás čekáme tu, už dychtiví po jídlu sáhnout."

Pravil a Dolios běžel vstříc s náručí otevřenou,
ruku mu v zápěstí chopil a políbil, Odysseovi.

Nato ho oslovil též a hovořil vzletnými slovy:

"Milený, když ses vrátil, jak po tom jsme toužili vřele,
avšak už bez víry v návrat - to bozi tě přivedli sami -,
srdečně vítán a zdráv buď, kéž bozi ti požehnat ráčí!

Ještě mi pravdivě pověz i tohle, ať bezpečně zjistím,

zdali už s jistotou ví to i věhlasná Pénélopeia,
že ses už navrátil domů, či máme k ní vypravit posla ?"
Odysseus, důvtipný muž, mu na to zas v odpověď pravil:
"Starče, ta už to ví, nač t y by ses o to měl starat ?"
Pravil, a Dolios opět si na židli hlazenou sedl.
Také synové jeho se k slavnému Odysseovi
shrnuli, vítali jej, už ruce mu tiskli a potom
pořadem k Doliovi si sedali, ke svému otci.
Takto pak v královském sídle se oddávali jen hodům.
Zatím poslice Pověst už brousila po městě všude,
hlásala strašnou zhoubu a smrt, jež ženichy stihla.
Jakmile slyšeli o tom, hned kvapili odevšad lidé
před sídlo Odysseovo a sténali hořce a lkali.
Nosili z paláce mrtvé a každý pak pohřbíval svého,
zabitě z jiných měst zas dávali odvážet všechny
do jejich domovů plavcům a kladli je na rychlé lodě,
samí pak sklíčení v srdci šli hromadně na sněmoviště.
Avšak když se tam sešli a všichni se v hromadu shlukli,
Eupeithés v jejich středu se zdvíhal a rozhovořil se,
neboť trvalý žal mu na srdci pro syna ležel,
pro Antinoa, ježž Odysseus jasný tam usmrtil nejdřív.
Pro něho proléval slzy; i ujal se slova a řekl:
"Přátelé, strašný zločin ten muž nám Achajům spáchal!
Na lodích jedny z mužů nám odvezl, četné a vzácné,
ztratil však klenuté lodě a ztratil i mužstvo, a když se

vrátil, zas pobil nám druhé, ty nejlepší z Achajů ze všech.
Vzhůru teď, nežli ten vrah nám nakonec do Pylu prchne,
nebo snad v Élidu skvělou, kde panuje epejský národ.
Pojďme, sic poneseš vždycky, i v budoucnu, znamení hanby!
To přec způsobí hanbu i potomkům, až o tom zvědí,
jestliže vrahy svých synů a bratrů teď nepotrestáme!
Pak už by nebylo věru mi příjemné v srdci, být dále
naživu, nýbrž co nejdřív též zemřít a s mrtvými sídlit.
Nuže, pojďme už na ně, než dříve nám přes moře prchnou!"
Takto tam promlouval v slzách; všech lidí se zmocnila lítost.
Vtom k nim nablízko přišel i Medón a božský ten pěvec
z paláce Odysseova, když spánek je opustil. Oba
vstoupili do jejich středu a každého muže jal úžas.
Medón rozvážné mysli k nim" takto pak promluvil: "Nyní
slyšte mne, itháčtí muži! Vždyť bez vůle odvěkých bohů
jistě si takové skutky sám Odysseus nemohl smyslet.
Nesmrtelného boha já sám jsem tam uviděl; stál tam
nablízku Odysseovi a ve všem byl Mentorův roven.
Tehdy bůh žijící věčně se zjevoval před Odysseem,
brzy ho povzbuzoval a hned zase ženichy děsil,
po síni řádil a hustě druh za druhem klesali k zemi."
Pravil, a smrtelná hrůza je vzápětí pojala všechny.
Také tam hrdinský kmet k nim promluvil, Halithersés,
Nestorův syn - ten jediný znal, co bylo i bude.
Dobrou jim dáváje radu, on ujal se slova a řekl:

"Poslyšte, Ithačané, teď ode mne, co vám chci říci.

Přátelé, slabostí v a ší se všechno to neštěstí stalo!

Mne jste neposlouchali, ni Mentora, vladaře mužstva,

od všech ztřeštěných kousků jste syny své neodvraceli;

ti přec svou zpupností podlou věc strašlivou páchali tím, že

mrhali vládcovým jméním a v neúctě chovali ženu

skvělého muže, vždyť myslili o něm, že nepřijde nikdy.

Staň se tak alespoň teď! Mne poslušní buďte, co říkám:

nechoďte na ně, ať smrt tam nenajde leckdo svou vinou!"

Pravil, a někteří z nich se s velikým pokřikem zdvihli,

více než polovic všech, však druzí tam zůstali spolu,

neboť ta řeč jim nebyla po chuti; raději chtěli

Eupeitha poslušní být i hnali se vzápětí pro zbraň.

Proto když třpytivou výzbroj si na sebe vzali, tu spolu

před jejich prostranným městem se do boje shromažďovali.

Těm se postavil v čelo sám Eupeithés v nerozvážnosti.

Doufal, že synovu smrt tak potrestá; neměl se ovšem

nikdy už navrátit zpět, měl t a m svůj naplnit osud.

Tehdy už Athéna sama se tázala Kronovče Dia:

"Kronovče, Otče ty náš, ty z vladařů nejvyšší vládce,

řekni mi, nač se tě ptám: co ukrývá v nitru tvá mysl?

Chceš snad i nadále nítit zlou válku a strašlivou vřavu,

či chceš přátelský mír už zajistit oběma stranám ?"

Zeus, jenž hromadí mraky, jí v odpověď na to zas pravil:

"Proč se mne vyptáváš na to, mé dítě, proč po tom pátráš?"

Cožpak jsi takový plán ty s a m a kdys nevymyslila,
že se má Odysseus vrátit a ženichy potrestat za vše?
Proveď to, jakkoli chceš, já řeknu ti, jak je to vhodné.
Protože na záletnicích se Odysseus jasný už pomstil,
učiňme závaznou smlouvu: ať Odysseus stále je králem,
my pak na vraždu synů a bratrů vzpomínku každou
vyhladíme z paměti všech! Ať mají se vzájemně rádi,
tak jako dříve, ať mají zas mír a bohatství hojnost."

Řečí svou Athénu vznítit, vždyť dychtila po tom už dříve;
sestoupila z olympských výšin a skokem se spustila na zem.

Když pak zahnali hosté již touhu po chutném jídle,
Odysseus jasný k nim začínal mluvit, ten trpitel velký:

"Někdo ať vyjde a zjistí, zda nejdou a nejsou už blízko!"

Pravil, a Doliův syn hned vycházel, jak on to kázal,
z jizby a na prahu stanul, vždyť uviděl všechny už blízko.

Vzápětí k Odysseovi již hovořil vzletnými slovy:

"Už tu jsou docela blízko - už rychle se do zbraně strojme!"

Takto k nim mluvil, ti vstávali hned a brali si zbraně,
s Odysseem ti tři a Doliových šest synů.

S nimi se vyzbrojovali i Láertés s Doliem starým;
třebaže šediví oba, šli z nutnosti bojovat také.

Když pak se oděli již tou třpytivou kovovou zbrojí,
odemkli vrata, šli ven, a Odysseus v čele je vedl.

Athéna, Diova dcera, k nim přistoupila docela blízko,
Mentoru podobná zas jak postavou, tak také hlasem.

Odysseus jasný ji spatřil, ten trpitel, pocítil radost,
ihned k milému synu pak hovořil, k Télemachovi:

"Nyní, můj Télemachu, když zavítals tam, kde se měří
nejlepší mužové v boji, sám zajisté v tomto se vyznáš:
nezahanbovat rod svých otců, kteří přec dříve
chrabrostí v boji a silou vždy prosluli po širém světě."

Rozumný Télemachos mu na to zas v odpověď pravil:

"Uvidíš, budeš-li chtít, můj milený otče, že při své
chrabrosti ducha tvůj rod já neznectím hanbou, jak říkáš."

Pravil, i zaradoval se kmet Láertés nad tím a zvolal:

"Jaký to, bohové milí, den pro mne, ach jakou mám radost,
neboť můj syn a vnuk svou chrabrostí soupeří spolu!"

Athéna jiskrnoká teď přistoupila k němu a řekla:

"Láerte Arkeisiův, z všech přátel mi nejdražší, teď se
pomodli k Diovi Otcí a k Athéně jiskrnoké,
rychle pak pravicí mávni a vymršti stinný svůj oštěp!"

Pravila Athénská Pallas a velikou sílu mu vdechla.

K dceři velkého Dia on tedy se pomodlil, načež

rychle pravicí mávl a vymrští stinný svůj oštěp:

Eupeitha zasáhl jím skrz přilbici s kovovým čelem.

Nemohla zadržet oštěp, skrz naskrz projelo ostří;

padl, až duněla zem, kov výzbroje zařinčel na něm.

Odysseus s proslulým synem hned vrazili do přední řady,

bodali ostrými meči a oštěpy se dvěma hroty.

Tenkrát by bývali všem snad odňali život a návrat,

dcera však bouřného Dia, ctná Athéna, mohutným hlasem

vykřikla uprostřed nich a zdržela veškeré mužstvo:

"Zdržte se, Ithačané, už dále té bolestné bitvy,
abyste bez krvácení co nejdřív se rozešli v míru!"

Takto jim pravila Pallas; je pojala smrtelná hrůza,
leknutím válečné zbraně jim bezděky vylétly z rukou,
všechny tam padaly na zem, jak zazněl té bohyně výkřik,
obraceli se k městu, vždyť toužili uchovat život.

Strašlivě Odysseus jasný, ten veliký trpitel, vzkřikl,
přikrčen vyrazil na ně jak orel, jenž ve výši létá.

Tehdy však Kronovec Zeus již mrštil svým čadivým bleskem:
bohyni jiskrných zraků sjel před nohy, bohyni silné.

Athéna jiskrnooká vtom pravila Odysseovi:

"Zchytralý Odyssee, ty proslulý Láertův synu,
zadrž a konči už rozbroj té války všem neblahé, aby
Zeus, jenž do dálky vidí, syn Kronův, tě nestihl hněvem!"

Takto mu pravila Pallas, i poslechl s radostí v srdci.

Za to pak pro příští časy jim oběma sjednala smlouvu

Athénská Pallas, jež dcera je bouřného Dia, v tu chvíli
podobná Mentorovi jak postavou, tak také hlasem.

SEZNAM VLASTNÍCH JMEN

Podrobnější údaje najde čtenář v Encyklopedii antiky nebo ve Slovníku antické kultury

Adrésté (-sty) - služka spartské královny Heleny.

Afeidás (-danta) - Odysseus předstírá, že se tak jmenoval jeho otec.

Afrodité (-ty) - dcera Diova, bohyně krásy a lásky.

Agamemnón (-ona) - syn Átreův, král mykénský, vrchní velitel achajského vojska před Trójou. Po návratu ho zabil Aigisthos.

Ageláos (-láa) - jeden z Pénélopiných nápadníků.

Agénór (-ora) - král foinický, otec Kadmův a Európin.

Achajové - nejmocnější řecký kmen.

Achelóos (-lóa) - největší řecká řeka a její bůh.

Acherón (-ontu) - propast u vchodu do podsvětí.

Achilleus (-llea) - syn Péleův a Thetidin, otec Neoptolemův, přítel Patroklův, nejstatečnější a nejrychlejší z řeckých hrdinů.

Aiaia (-ie) - bájný ostrov někde na západě, sídlo Kirčino.

Aiakos (-ka) - syn Diův, otec Péleův, král na Aigíně.

Aiás (Aianta) - byli dva hrdinové tohoto jména: 1. syn Telemóna, krále salamínského, nejstatečnější po Achilleovi; 2. syn Oíleův, zpurný vůči bohům, za což byl potrestán.

Aiétés (-éta) - syn Héliův, bratr Kirčin, král v Kolchidě, majitel zlatého rouna.

Aigy (Aig) - sídlo Poseidonovo v sev. Achaii.

Aigisthos (-stha) - syn Thyestův, svedl Agamemnonovu manželku Klytaiméstru a jej po návratu z Tróje zabil. Pomstu na něm vykonal Orestés.

Aigyptios (-tia) - vládce ithacký, otec Antifův.

Aigyptos - úrodná země s léčivými bylinami. Označení pro Nil.

Aiolie - ostrov, sídlo krále Aiola, vladaře větrů.

Aisón (-ona) - král v Iólku, otec Iásonův (i-já-so-nův).

Aithiopové (mouřenínové) - velmi zbožní, stýkali se s bohy.

Aithón (-óna) - vymyšlené jméno Odysseovo.

Aitólie - krajina v záp. části severního Řecka.

Akastos (-sta) - král na Dúlichiu.

Akroneós (-nea) -jeden z účastníků závodních her.

Aktór (-ora) - otec Pénélopiny komorné Eurynomy.

Aktoris (-idy) - Pénélopina komorná Eurynomé, dcera Aktorova.

Alektór (-ora) - Spart'án, otec Meneláovy snachy (= Alektorovny).

Alfeios (-eia) - řeka v Élidě a její bůh.

Alkandré (-dry) - choť Polyba, krále v egyptských Thébách.

Alkimos (-ma) - otec Mentora, Odysseova přítele na Ithace.

Alkinoos (-noa) - král pohostinných Fajáků, měl dceru Nausikau.

Alkippé (-ippy) - služka spartské Heleny.

Alkmaión (-óna) - syn krále a věštce Amfiaráa.

Alkméné (-ny) - manželka Amfitryónova, matka Hérakleova.

Alóeus (-óea) - syn Poseidonův, manžel Ifimedeiin.

Alybás (-bantu) - Odysseem vymyšlené jméno města.

Amfialos (-ala) - fajácký vítěz ve skoku v závodních hrách.

Amfiaráos (-ráa) - věstec a král v Argu, zahynul na výpravě Sedmi proti Thébám.

Amfilochos (-locha) - syn Amfiaráův.

Amfimedón (-donta) -jeden z Pénélopiných nápadníků.

Amfinomos (-noma) - nejušlechtilejší z mužů, kteří se ucházeli o Pénélopu.

Amfión (-onos) - 1. manžel Niobin; 2. král v Orchomenu, děd Nestorův.

Amfitheá (-they) - manželka Autolykova, babička Odysseova.

Amfitrité (-íty) - bohyně šumného moře, sídla mořských oblud.

Amfitryón (-óna) - král v Tíryntě, nevlastní otec Hérakleův.

Amnísos (-sa) - knóský přístav na Krétě.

Amytháón (-áona) - zakladatel Pylu Messénského.

Anabésineós (-nea) - fajácký účastník závodních her.

Andraimón (-mona) - otec Thoantův, král aitólský.

Anchialos (-ala) - 1. otec Menta, krále Tafíů; 2. fajácký závodník.

Antifatés (-ta) - 1. král Laistrygonů; 2. syn věštce Melampoda.

Antifos (-fa) - druh Odysseův, zahubil ho Polyfemos; 2. dávný přítel Odysseův na Ithace.

Antikleia (-kleie) - dcera Autolykova, matka Odysseova.

Antiklos (-kla) - achajský šlechtic, byl s Odysseem v dřevěném koni.

Antilochos (-cha) - výtečný syn Nestorův, přítel Achilleův a Patroklův. Usmrtil ho Memnón.

Antinoos (-noa) - syn Eupeithův, náčelník Pénélopiných nápadníků.

Antiopé (-opy) - dcera Asópova, matka Amfionova a Zéthova.

Apeiré (-ry) - neznámá země, rodiště Nausikainy pěstounky Eurymedúsy.

Apollón (-llóna) - syn Diův a Létin, mocný bůh, neomylný lučištník, trestal pýchu a zpupnost, jeho poslem byl jestřáb.

Arés (Area) - syn Diův a Héřin, bůh válečné vřavy, jeho vlastní byla Thrákie.

Árété (-ty) - manželka Alkinoova, matka Nausikaina.

Arethúsa (-sy) - zdroj na Ithace.

Arétos (-ta) - 1. otec Nísův; 2. syn Nestorův.

Argeiové (Argejci) - nejpočetnější achajský kmen na Peloponnésu; označení pro Řeky bojující před Trójou.

Argó (Argy) - loď Argonautů, jíž velel Iásón.

Argos (-rgu) - 1. achajské město na Peloponnésu; 2. celá krajina (Argolsko); 3. město a krajina v Thessalii; 4. netvor se stem očí, jež usmrtil Hermés; 5. jméno Odysseova psa.

Ariadné (-dny) - dcera krétského krále Mínoá, pomohla z Labyrintu Théseovi, ten ji však zrádně opustil.

Arkeisios (-sia) - otec Láertův, děd Odysseův; Arkeisiovec = Láertés.

Arnaios (-ia) - pravé jméno žebráka Ira v domě Odysseově.

Artakié - studně u Laistrygonů.

Artemis (-midy) - dcera Diova a Létina, bohyně lovu ("Olbřímorodá").

Arybás (-banta) - otec služky v domě Eumaiova otce.

Asfalión (-ona) - druh a sluha Meneláův.

Asfodel - je míněno kopíčko žluté, liliovitá rostlina s tlustými listy a květy, v nichž se mísí barva žlutá s bílou a fialkově modrou. Hlízy všech rostlin tohoto druhu jsou jedlé. Staří se domnívali, že se jimi zemřelí živí, a tak pro to i pro zvláštní nepříjemný vzhled ji sázeli na hroby. Často se setkáváme s představou, že je celé podsvětí (nebo jeho část) porostlé touto rostlinou ("asfodelová louka").

Asklépios (-pia) - proslulý lékař, otec Podaleiriův a Macháonův.

Asápos (-pa) - bůh řeky v Boiótii.

Asteris (-idy) - ostrov mezi Samem a Ithakou.

Athamás (-anta) - král v Orchomenu, otec Frixia a Helly.

Athéna (-ny) - dcera Diova, bohyně války vedené s rozvahou (opak = Arés), ochránkyně statečných a chytrých mužů, pomáhala zvláště Odysseovi. Často se nazývá Pallas (-llady). Nejraději dlela v Athénách v domě Erechtheově, sluje i "Trítogeneia" (název nezjištěn, snad podle jezera Trítónis v Libyi).

Athény - hlavní město Attiky (chráněné Pallas Athénou).

Atlas (-anta) - silný obr, nese klenbu nebeskou, otec nymfy Kalypsy.

Átreovec - syn Átreův, tj. Agamemnón a Meneláos.

Átreus (Átreia) - syn Pelopův, král v Mykénách.

Atrýtoné (-ny) - příjmení Athénino "Nepřemožitelná".

Autolykos (-ka) - otec Antikleia, děd Odysseův.

Autolykovci - synové Autolykovi.

Autonoé (-noy) - služka Pénélopina.

Bakchos (-cha) - Dionýsos, bůh vína.

Boéthoos (-thoa) - otec Eteónea, velitele sluhů Meneláových.

Boótés (-óta) - >Pastýř skotu", souhvězdí zv. Arktúros (hlídač medvěda).

Boreás (-ea) - severní vítr, prudký a mrazivý, bůh tohoto větru.

Damastór (-ora) - otec Ageláův.

Damastorovec - Ageláos, jeden z Pénélopiných nápadníků.

Danaové - souborné označení Řeků bojujících před Trójou.

Déifobos (-ba) - statečný syn Priamův.

Delfy (Delf) - proslulá Apollónova věštírna na úpatí Parnasu.

Délos (-lu) - střed Kykladských ostrovů v Egejském moři, rodiště Apollónovo a Artemidino.

Déméter (-try) - bohyně úrody, matka Persefonina.

Démodikos (-oka) - slepý pěvec na dvoře fajáckého krále Alkinoa.

Démoptolemos (-má) - jeden z Pénélopiných nápadníků.

Deukalión (-ióna) - syn krétského krále Mínóa.

Día(Dúe) - ostrov, kde Théseus opustil Ariadnu.

Dioklés (klea) - král ve Ferách, u něhož přespal Télémachos.

Diomédés (-éda) - statečný syn Týdeův, král v Argu.

Dionýsos (-sa) - syn Semelin, bůh vína.

Diova dcera - Músa, již vzývá Homér.

Dmétór (-tóra) - vládce Kypru.

Dódóné (-ny) - město v Epeiru s nejstarší Diovou věštírnou.

Dolios (-ia) - 1. zahradník Pénélopin; 2. otec zrádného pastýře Melanthea; 3. sluha Láertův.

Dórové - řecký kmen na Krétě.

Dúlíchion (-ia) - ostrov poblíž Ithaky.

Dymós (-anta) - jeden z Fajáků.

Efiáltés (ta) - syn Poseidonův, obr, s bratrem Otem zaútočil na Olymp; oba usmrtil Apollón.

Efyré (-ry) - thesprótské město v Épeiru.

Echefrón (-ona) - syn Nestorův.

Echetos (-ta) - bájný surový barbarský král.

Eidotheé (-they) - dcera Próteova, poradila Meneláovi, jak donutit Prótea k věštbě.

Eileithyia (-thyie) - dcera Héřina, bohyně porodu.

Elatos (-ta) - jeden z Pénélopiných nápadníků.

Elatreus (-trea) - fajácký vítěz v házení diskem.

Elis (-idy) - krajina v severozáp. Peloponnésu.

Elpénór (-ora) - druh Odysseův, zabil se pádem ze střechy Kirčina domu.

Ělysijské nivy - sídlo blažených kdesi daleko na západě.

Enípeus (-pea) - řeka v již. Thessalii a její bůh.

Éós - Zora, Jitřenka, bohyně ranních červánků.

Epeios (-eia) - tvůrce dřevěného trojského koně.

Epeiové (Epejští) - národ v sev. Élidě.

Épeiros (-ra) - krajina při západ, pobřeží sever. Řecka.

Epéritos (-ta) - smyšlené jméno Odysseovo.

Epikasté (-sty) - matka Oidipova, thébská královna.

Erechtheus (-thea) - syn Země, národní hrdina athénský.

Erembové - bájný národ (v Africe?).

Eretmeus (-mea) - fajácký účastník závodních her.

Erifýlé (-ly) - manželka věštce Amfiaráa, krále v Argu, jenž její zradou přišel o život.

Erínýs (-nye) - Lítice, hrozná bohyně pomsty.

Erymanthos (-thu) - vysoké pohoří v Arkadii.

Eteóneus (-nea) - druh Meneláův, velitel jeho sluhů.

Euanthés (-tha) - otec Maróna, Apollónova kněze v Ismaru.

Euboia (-boie) - dlouhý ostrov v moři Egejském.

Euénór (-nora) - otec Leiókritův.

Eumaios (-aia) - věrný a šlechetný Odysseův pastýř stád.

Eumélos (-éla) - manžel Pénélopiny sestry Ifthímy.

Eupeithés (-tha) - otec drzého Antinoa, náčelníka Pénélopiných nápadníků.

Európé (-py) - dcera foinického krále Agénora.

Euros (-ra) - jižní, často bouřlivý vítr, bůh tohoto větru.

Euryadés (-da) - jeden z Pénélopiných nápadníků.

Euryalos (-la) - fajácký vítěz v zápolení.

Eurybatés (-ata) - Odysseův hlasatel na výpravě proti Tróji.

Eurydamás (-anta) - jeden z Pénélopiných nápadníků.

Eurydiké (-ky) - manželka Nestorova.

Eurykleia (-kleie) - moudrá pěstounka Odysseova, dozorkyně nad jeho služkami.

Eurylochos (-cha) - druh a příbuzný Odysseův; svou vzpurností zavinil smrt svých druhů.

Eurymachos (-cha) - s Antinoem vůdce Pénélopiných nápadníků.

Eurymedón (-onta) - král Gigantů.

Eurymedúsa (-sy) - Nausikaina komorná.

Eurymos (-ma) - otec věštce u Kyklópů.

Eurynomé (-my) - 1. klíčnice a komorná Pénélopiná; 2. vychovatelka Héfaistova.

Eurynomos (-ma) - syn Aigyptiův, nápadník Pénélopin.

Eurypylos (-la) - syn Télefův, v boji ho usmrtil Achilleus.

Eurytión (-óna) - Kentaur, pokusil se unést Hippodameiu.

Eurytos (-ta) - král oichalský, výborný lučištník.

Faidimos (-ma) - král sídónský.

Faidra (-dry) - manželka Théseova, sestra Ariadnina.

Fajákové - mírumilovný národ blažených plavců na Scherii.

Faistos (-ta) - město na Krétě.

Faros (-ru) - malý ostrov před ústím Nilu.

Feai (Feje, 2. p. Fej) - pobřežní město v záp. Élidě.

Feidón (-óna) - bohatý král thesprótský.

Fémios (-mia) - proslulý pěvec na Ithace.

Ferés (-éta) - Thessal, syn Krétheův a Týřin.

Ferai (Fery) - město v Thessalii.

Férai (Féry) - město krále Dioklea v Messénii.

Filoitios (-tia) - Odysseův pastýř skotu.

Filoktétés (-éta) - syn Poiantův, výborný lučištník.

Filoméla (-ly) - dcera athénského krále Pandióna, proměněná ve vlaštovku, nebo ve slavíka, aby se zachránila před Téreem. Báji vypravuje Ovidius v šesté knize Proměn.

Filomélovec - surový král na Lesbu, přemohl ho Odysseus.

Foibos (Jasný) - příjmení boha Apollóna.

Foiničané - obyvatelé Foiníkie. Podle města Sídónu zvaní též Sídónané, loupeživí a prohnání.

Foiníkie - lidnatá země s hlav. městem Sídónem.

Forkýs (-ýnos) - mořský bůh, otec nymfy Thoósy ("mořský stařec").

Frixos (-xa) - syn orchomenského krále Athamanta a Nefely.

Fronios (-nia) - Ithačan, otec Noémonův.

Frontis (-tia) - Meneláův kormidelník.

Fthiotis (-tidy) - sídlo Myrmidonů v již. Thessalii.

Fylaké (-ky) - město v Thessalii.

Fylakos (-ka) - otec Ifiklův.

Fyló (-ly) - služka spartské královny Heleny.

Geraistos (-stu) -jižní mys eubojský.

Gerénia (-nie) - město v Pylsku, kde byl vychován Nestor. Proto "gerénský" (jsou i jiné výklady).

Giganti - národ zpupných obrů, příbuzných Kyklópům.

Gorgonina hlava - při pohledu na hlavu Gorgony Medusy každý zkameněl.

Gortýna - město na Krétě.

Gýrské skály - neznámé polohy, snad na Euboji.

Hádés (-da) - podsvětní bůh i podsvětí samo.

Halios (-lia) - fajácký mistr v míčovém tanci.

Halithersés - starý vládce ithacký, moudrý věštec.

Harpyje - zpola ženy, zpola ptáci (ohyzdné "Uchvatitelky").

Hébé (-by) - dcera Diová a Héřina, číšnice bohů.

Héfaistos (-ta) - syn Diův a Héřin, kulhavý bůh ohně, výtečný umělec.

Hekabé (-by) - manželka trójského krále Priama.

Helené (-ny) - dcera Diova a Lédina, manželka spartského krále Meneláa.

Hélios (-lia) - bůh Slunce, syn Títána Hyperíona, i sám se nazývá Hyperión. Na ostrově Thrínakii měl posvátná stáda.

Hellas (-Hady) - 1. krajina v Thessalii; 2. celé Řecko.

Hellé (-lly) - dcera Athamantova a Nefelina, utonula v moři.

Hellésontos (-ntu) - moře Hellino, nynější Dardanelly s pobřežními krajinami.

Héraklés (-klea) - syn Alkménin a Diův, národní hrdina řecký.

Héra (-ry) - sestra a manželka Diova, královna nebes.

Hermés (-ma), u Homéra Hermeiás - syn Diův a Maiin, narodil se v jeskyni hory Kyllény (proto "kyllénský" bůh), byl poslem Dia a všech nebešťanů, odváděl mrtvé do Hádů.

Hermioné (-ny) - krásná dcera Helenina.

Hippodameia (-meie) - 1. služka Pénelopina; 2. nevěsta Peirithoova.

Hippotés (-ota) - otec Aiola, krále větrů.

Hylax (-ka) - otec Kastorův na Krétě (smyšlené jméno).

Hyperieia (-reie) - dřívější sídlo Fajáků v blízkosti Kyklópů.

Hyperésié (-sie) - sídlo věštce Polyfeida.

Chalkis (-idy) - říčka v jižní Élidě.

Charitky - krásné družky Afrodítiny, bohyně půvabu (Grácie). Byly tři.

Charybdis (-dy) - hrozná podmořská obluda.

Chios (-iu) - skalnatý ostrov při pobřeží maloasijském.

Chlórís (-idy) - dcera Amfíona, krále orchomenského, matka Nestorova.

Chromios (-ia) - syn Néleův a Chlórídín, bratr Nestorův.

Iardanos (-nu, čti I-jar-da-nos) - řeka na Krétě.

Iasión (-óna, čti I-ja-si-ón) - milenec Démétrín.

Iásón (-ona, čti I-já-són) - hrdina, plul pro zlaté rouno ke králi Aiétovi, velel všem Argonautům.

Ífiklos (-kla) - syn Fylakův, Thessal.

Ífímedeia (-eie) - manželka Aloéova, matka dvou obrů, óta a Efialta.

Ifitos (-ta) - syn Eurytův, usmrtil ho Héraklés.

Ifthímé (-my) - sestra Pénélopína, choť Eumélova v thessalských Ferách.

Íkanos (-ia) - bratr Tyndareův, otec Pénélopin. Íkariovna - Pénélopé.

Ikmalios (-ia) - truhlář a soustružník na Ithace.

Ílion (-lia) - Trója na pobřeží M. Asie.

Ílos (-la) - syn Mermerův (Mermerovec), vládce v thesprótské Efyře.

Ínó Leukothoé (Iny Leukothey) - bohyně klidné, jasné mořské hladiny. Pomáhá (tonoucím) plavcům.

Iólkos (-ku, čti I-jól-kos) - město v jižní Thessalii.

Íros (íra) - žebřák v domě Odysseově, "Poslíček".

Ismaros (-ru) - "svaté" město Kikonů rozbořené Odysseem.

Ithaka - ostrov i město, rodiště Odysseovo.

Iris (-idos) - bohyně duhy, rychlá poselkyně bohů.

Ithakos (-ka) - hérós ostrova Ithaky.

Itylos (-la) - syn dcery Pandareovy Filomély, proměněné v slavíka.

Kadmos (-ma) - syn foinického krále Agénora, zakladatel Théb; proto Kadmovci - obyvatelé Théb.

Kalypsó (-psy) - dcera Atlantova, nymfa na ostrově Ógygii.

Kassandra (-dry) - Kassandra, nejkrásnější dcera Priamova, věštkyně.

Kastór (-ora) - 1. syn Tyndareův a Lédin; 2. syn Hylakův na Krétě (jméno vymyšlené).

Kaukóni - národ v jižní Élidě.

Kefalléni - Odysseovi poddaní na ostrovech, pak obyvatelé Kefallénie.

Kentauři - surový divoký kmen v Thessalii, zpola lidé, zpola koně.

Kerberos (-ra) - trojhlavý pes, hlídač vchodu do podsvětí.

Kétejský lid - kmen Mýsů, jimž vládl Eurypylos.

Kikonové - bojovný národ thrácký.

Kimmeriové - bájný národ na nejzazším západě blízko vchodu do podsvětí.

Kirké (-ky) - dcera Héliová, sestra Aiétova, mocná kouzelnice na ostrově Aiiai. Odysseus se u ní zdržel celý rok.

Kleitos (-ta) - krásný syn Mantiův, proto ho unesla Zora.

Klymené (-ny) - matka Ífiklova.

Klymenos (-na) - otec Nestorovy manželky Eurydiky.

Klytaiméstra (-stry) - dcera Tyndareova a Lédina, sestra Helenina, manželka krále Agamemnona.

Klytios (-tia) - Ithačan, otec Peiraiův.

Klytonéos (-néa) - syn Alkinoův, výtečný závodník.

Knóssos (-sa) - královské sídlo Mínoovo na Krétě (s labyrintem).

Kókýtos (-tu) - podsvětní řeka "úpění, kvílení".

Kolchis (-idy) - krajina na vých. pobřeží Černého moře. Krataiis - matka obludné Skyilly.

Kreión (-onta) - král thébský, otec Megary, manželky Hérakleovy.

Kréta (-ty) - země krále Mínoa, proslulá vysokou kulturou.

Krétheus (-thea) - syn Aiolův, manžel Týřin, zakladatel Iólku.

Krkavčí skála - na Ithace nedaleko salaše Eumaiovy.

Kronos (-na) - otec Diův, před ním vládce světa, proto Kronovec - Zeus.

Krúny (Krún) - místo u pramene říčky Chalkidy v již. Élidě.

Ktésios (-sia) - otec Eumaiův, vládce na ostrově Sýrii.

Ktésippos (-ppa) - nápadník Pénélopin.

Ktimené (-ny) - sestra Odysseova provdaná na Samu.

Kydónové - národ na Krétě.

Kyklópové - divoký národ obrů s jedním okem.

Kylléné (-ny) - pohoří v Arkadii, kde se narodil Hermés ("kyllénský bůh").

Kypros (-pru) - ostrov ve Středozem. moři, sídlo Afrodítino (proto "Kypřanka").

Kythéry (-thér) - ostrov u již. pobřeží Lakónska.

Labyrinthos (-thu) - proslulé bludiště na Knóssu.

Láerkés (-ka) - zlatník v Pylu u Nestora.

Láertés (-rta) - otec Odysseův.

Laistrýgoni - divoký kmen obrů lidožroutů kdesi na západě.

Lakedaimón (-monu) - říše Meneláova na Peloponnésu s hlavním městem Spartou. (Lakónie, Lakónsko).

Lámovo strmé město - Télepylos laistrýgonský, v němž Lamos kraloval.

Láodamás (-manta) - syn Alkinoův, výtečný závodník.

Láomedón (-nta) - syn Ílův, otec Priamův.

Lapithové - bojovný národ v Thessalii, sousedé Kentaurů.

Leda (-dy) - manželka Tyndareova, matka Helenina.

Lémnos (-mnu) - ostrov a město západně od Tróady, zasvěcené Héfaistovi.

Leiódés (-da) - jeden z nápadníků Pénélopiných, dozorce obětí.

Leiókritos (-ta) - syn Euénorův, jeden z nápadníků Pénélopiných.

Lesbos (-bu) - veliký, úrodný ostrov při pobřeží M. Asie.

Léto (-ty) - matka Apollónova a Artemidina.

Leukadská skála - daleko na západě na cestě do podsvětí.

Leukothea (-they) - Inó proměněná v mořskou bohyni.

Libye - africká země západně od Egypta.

Lítice - Erínye, bohyně pomsty (jednotn. číslo Erínys).

Lótofagové - jedli plody lotosu podobné olivám. Kdo je okusil, nepomýšlel na návrat.

Maia (-ie) - dcera Atlantova, matka Hermova.

Maira - žena zastřelená Artemidou.

Maleia (-ie) - nebezpečný mys na poloostrově lakónském.

Mantios (-ia) - syn věštce Melampoda.

Marathón (-ónu) - město severně od Athén.

Marón (-óna) - Apollónův kněz v Ismaru.

Medón (-donta) - hlasatel na Ithace, pečoval o malého Télémachu.

Velký Medvěd, zvaný Vúz - plavci se tímto souhvězdím řídili v noci.

Megapenthés (-tha) - Meneláův syn (levoboček).

Megaré (-ry) - dcera thébského krále Kreionta, manželka Hérakleova.

Melampús (-podá) - syn Amytháonův, slavný věstec v Pylu.

Melantheus (-thea), též Melanthios (-thia) - syn Doliův, zrádný pastýř Odysseových koz.

Melanthó (-thy) - nevěrná služka Pénélopina.

Memnón (-nona) - syn Títhónův a Zořin, král Aithiopů.

Meneláos (-láa) - syn Atreův, proto Atreovec, bratr Agamemnonův, manžel Helenin, král spartský.

Mentés (-nta) - vládce Tafiů, jeho podobu si vypůjčila Athéna.

Mentor (-ora) - Ithačan, věrný přítel Odysseův. Athéna v jeho podobě pomáhala Télémachovi i Odysseovi.

Mesaulios (-lia) - sluha Eumaiův.

Meséné (-ny) - krajina kolem města Fér na Peloponnésu.

Mimás (-antu) - maloasijské předhoří naproti Chiu.

Mínós (-nóa) - král na Krétě, důvěrník Diův, soudce v podsvětí.

Mínótauros (-ra) - lidožravá obluda chovaná v Labyrintu v Knóssu.

Móly - kouzelná bylina, kterou dal Hermés Odysseovi, když šel ke Kirce.

Múlios (-ia) - hlasatel na Dúlichiu.

Músa - dcera Diova, bohyně básnictví a zpěvu.

Mykéné (-ny) - 1. chytrá dcera Inachova, podle níž nazváno město; 2. hlavní město říše Agamemnonovy bohaté zlatem.

Myrmidoni - Achilleovi poddaní v Thessalii.

Nausikaá (-ay) - krásná dcera fajáckého krále Alkinoa.

Nausithoos (-thoa) - král fajácký, přestěhoval své Fajáky do Scherie.

Nauteus (-tea) - fajácký účastník závodních her.

Néion (-ia) - lesnaté pohoří nad městem Ithakou.

Néleus (-ea) - syn Poseidonův a Týřin, první král v Pylu, otec Nestorův.

Neoptolemos (-ma) - statečný syn Achilleův.

Néreovny - mořské víly, dcery "mořského starce" Nérea.

Nérikos (-ku) - poloostrov a město v Akarnánii.

Nériton (-tu) - pohoří na Ithace.

Néritos (-ta) - dávný hérós ithacký.

Nestor (-ora) - syn Néleův; král pylský, nejstarší a nejmoudřejší ze všech achajských vůdců.

Nisos (-sa) - syn Arétiův, otec Amfinoma z Dúlichia.

Noémón (-mona) - Ithačan, půjčil Odysseovi loď.

Notos (-ta) - nebezpečný již. nebo jihozáp. vítr, bůh tohoto větru.

Nymfy - nižší bohyně, asi naše víly, patřila k nim i Kirké, Kalypsó aj.

Odrasné skály - Plankty, blízko Skyllly a Charybdy. Žádná loď jimi bez pohromy neproplula.

Odysseus (-ssea) - syn Láertův, král ithacký, otec Télemachův, nejchytřejší z Řeků před Trójou.

Oidipús (-poda) - thébský král; zabil vlastního otce a oženil se s matkou.

Oikleus nebo Oikleíés - otec Amfiaráův.

Oinops (-pa) - otec nápadníka Leióda.

Ókeanos (-nu) - veletok obtékající Zemi, z něho pocházejí všechna vodstva; Ókeanos byl mocný bůh, původce vesmíru i bohů. V Ókeanu bylo sídlo blažených.

Ókyalos (-la) - fajácký účastník závodních her.

Olympos (-pu) - sídlo bohů, pohoří vysoké skoro 3000 m, stále pokryté sněhem, antické "nebe", kde bohové žili v úplné blaženosti.

Onétorovec - syn Onétorův, otec Frontidův.

Óps (Ópa) - otec Eurykleiin.

Orestes (-sta) - syn Agamemnonův, pomstil otcovu smrt a vládl pak v Mykénách.

Orchomenos (-nu) - minyjské město v Boiótii.

Órion (-óna) - obrovský krásný lovec, povýšen na souhvězdí.

Ormenos (-na) - otec Ktésiův, děd Eumaiův.

Ortilochos (-cha) - syn krétského krále Idomenea (smyšlené jméno).

Ortygie - země, kde byl usmrčen Órion.

Ossa (-ssy) - pobřežní hora v Thessalii.

Ótos (-ta) - troufalý obr, syn Ifímedeiin.

Paiéón (-ona) - božský lékař.

Pafos (-fu) - město na ostrově Kypru s hájem a oltářem Afrodítiným.

Palaimón (-ona) - syn Inin, s nímž se vrhla do moře.

Pallas (-Hady) - příjmení Athénino.

Pandareos (-rea) - Krét'an, jeho dcera byla proměněna v slavíka.

Panopeus (-pea) - fókidské město v Boiótii.

Parnásos (-su) - mohutné pohoří ve Fókidě, na jehož úpatí je slavná věštírna delfská.

Patroklos (-kla) - syn Menoitiův, věrný přítel Achilleův.

Peiraios (-raia) - syn Klytiův, přítel a průvodce Télemachův.

Peirithoos (-thoa) - král Lapithů, ženich Hippodameiin.

Peisandros (-dra) - syn Polyktorův, jeden z Pénélopiných nápadníků.

Peisénór (-nora) - 1. děd Eurykleiin; 2. hlasatel na Ithace.

Peisistratos (-ta) - nejmladší syn Nestorův.

Pelasgové - část neřeckých obyvatel v Řecku před osídlením Řeky.

Péleovec - syn Péleův, Achilleus.

Péleus (-lea) - otec Achilleův, král Myrmidonů.

Peliás (-lia) - král v Iólku.

Péliion (-lia) - pobřežní pohoří v Magnesii.

Pénélopé (homérský tvar je Pénélopeia) - dcera Íkariova, manželka Odysseova, vážená, rozvážná, moudrá a věrná.

Periboia (-ie) - matka fajáckého krále Nausithoa proslulá krásou.

Periklymenos (-na) - syn Néleův, bratr Nestorův.

Perimédés (-da) - věrný druh Odysseův.

Péro (-ry) - krásná dcera Néleova, sestra Nestorova, manželka Biantova.

Persé (-sy) - dcera Ókeanova, manželka Héliová.

Persefoné (-ny) - dcera Diova a Démétrina, unesl ji Hádés, vládce podsvětí.

Perseus (-sea) - syn Nestorův.

Píerie - krajina severně od Olympu.

Plankty - od těchto převislých skal se odráží hrozná vlnobití.

Plejády - "Kuřátka" v souhvězdí Býka, s jejich východem začínala plavba.

Poiás (-ianta) - otec lučištníka Filoktéta.

Polítés (-ta) - Odysseův přítel.

Polybos (-ba) - 1. otec Eurymacha, vůdce Pénélopiných nápadníků; 2. dovedný fajácký řemeslník; 3. vládce v egyptských Thébách, přítel Meneláův.

Polydamna - manželka Egyptřana Thóna, darovala Heleně kouzelný lék.

Polydeukés (-ka) - syn Tyndareův a Lédin, bratr Kastorův.

Polyfeidés (-da) - vnuk Melampodův, věštec v Hyperésii.

Polyfémós (-ma) - lidožrout, nejsilnější z Kyklópů.

Polykasté (-sty) - nejmladší dcera Nestorova.

Polyktór (-ora) - dávný hērós ithacký.

Polynéós (-néa) - otec fajáckého závodníka Amfiala.

Polypamnón (-ona) - smyšlené jméno Odysseovo.

Polythersés (-rsa) - otec surového Ktésippa.

Pontonoos (-noa) - hlasatel Alkinoův.

Poseidón (-óna) - syn Kronův, vládce moře, sídlil v Aigách, byl prudký, popudlivý, neústupný.

Prakréti - jeden z pěti kmenů starodávné Kréty.

Pramenské víno - bylo červené, velmi silné a trpké.

Priamos (-ma) - trójský král, manžel Hekabin, jeho dcery - Priamovny.

Prokris (-idy) - Erechtheova dcera v Athénách, nešťastná manželka Kefalova.

Próreus (-rea) - fajácký účastník závodních her.

Próteus (-tea) - mořský bůh, sluha Poseidonův, neomylný věštec.

Psyrié - ostrůvek mezi Lesbem a Chiem.

Prymneus (-nea) - účastník závodních her.

Pylos (-lu) - země a město na již. Peloponnésu, říše Nestorova.

Pyriflegethón (-ontu) - podsvětní řeka řítící se do Acherontu.

Pýthó (-thy) - staré jméno Delf.

Rhadamanthys (-thya) - syn Diův a Európin, bydlil v Elysiu.

Rheitron (-tru) - zátoka na Ithace.

Rhékénór (-nora) - bratr Alkinoův, otec Arétin.

Salmóneus (-nea) - otec Týřin.

Samé - Samos, skalnatý ostrov u Ithaky.

Seirény (Sirény) - dvě pěvkyně, které kouzelným hlasem k sobě lákaly plavce a pak je usmrcovaly.

Semelé (-ly) - dcera Kadmova, matka Dionýsova.

Scherié - země Fajáků daleko na západě.

Sídón (-ónu) - hlavní město Foiníkie, bohaté kovy.

Sikelové - obyvatelé Sikeliie, z níž pocházela Láertova služka.

Sintiové - obyvatelé ostrova Lémnu.

Sísyfos (-fa) - zakladatel Korintu. Za svou úskočnost potrestán v podsvětí.

Skylla (-lly) - hrozná mořská obluda, již nikdo neunikl, ani bůh by ji nepřemohl.

Skýros (-ru) - ostrov v moři Egejském, vyrůstal na něm Neoptolemos.

Solymové - horský národ v Lykii.

Sparta - hlavní město Meneláovy říše v Lakedaimonu.

Stratios (-ia) - Nestorův syn.

Styx (-tygy) - styžský podsvětní proud, hlavní podsvětní řeka, při níž přísahali bohové.

Stříbrnoluký - příjmení Apollónovo.

Sudičky - bohyně Osudu, Moiry.

Súnion (-ia) - mys v Attice, předhoří Athén.

Světlušé - dcera Héliová, viz Zárná.

Syrié - bájný ostrov u Ortygie, rodiště Eumaiovo.

Tafiové - obyvatelé ostrova Tafu a přilehlých ostrovů, mořští loupežníci.

Tafos (-fu) - ostrov říše Tafiů.

Tantalos (-la) - syn Diův, praděd Agamemnonův, král v Lýdii.

Teiresiás (-ia) - proslulý slepý věštec thébský.

Tektón (-óna) - otec Polynéův.

Telamón (-óna) - syn Aiakův, král na Salamíně, otec Aiantův.

Téléfos (-fa) - otec Eurypylův, král mýsijských Kéteiů.

Télemachos (-cha) - statečný a moudrý syn Odysseův.

Télemos (-ma) - věštec u Kyklópů.

Télepylos (-lu) - město laistrýgonské.

Temesa - město na ostrově Kypru, kde byly doly na měď.

Terpios (-ia) - otec ithackého pěvce Fémia.

Téygeton (-tu) - vysoké pohoří v Lakónsku, bohaté na zvěř.

Thébé - Théby, 1. hlavní město Boiótie; 2. bohaté město v horním Egyptě.

Themis (-sty) - bohyně práva, svolává a rozpouští sněmy.

Theoklymenos (-na) - věštec z rodu slavného Melampoda a Amfiaráa.

Thessalie - krajina v sev. Řecku.

Théseus (-sea) - národní hérós attický, přítel Peirithoův.

Thesprótové - obyvatelé Thesprótie v sev. Řecku, vládl jim Feidón.

Thetis (-tidy) - dcera mořského boha Nérea, matka Achilleova.

Thoás (-anta) - vůdce Aitólů před Trójou.

Thoón - účastník fajáckých závodů.

Thoósa - nymfa, dcera Forkýnova, matka Kyklópa Polyféma.

Thón (-óna) - urozený Egyptan znalý lékařství.

Thrákie - 1. v Evropě země sahající k Istru; 2. v Asii Bithýnie.

Thrasymédés (-éda) - syn Nestorův.

Thrinakie - bájný ostrov daleko na západě, Hélios tam měl svá stáda.

Thyestés (-sta) - syn Pelopův, otec Aigisthův, bratr Átreův.

Títhónos (-óna) - syn Láomedontův, unesla ho Zora a pojala za manžela.

Tityos (-tyia) - syn Země, nesmírný obr, potrestán v podsvětí za zneuctění bohyně Léty.

Trítogeneia - příjmení Athénino.

Trója - hlavní město trójské říše, též Ílion.

Týdeus (-ea) - otec Dioméduv.

Tyndareós (-rea) - spartský král, otec Helenin, Kastorův, Polydeukův a Klytaiméstřin.

Týrá (-ry) - dcera Salmóneova, manželka Krétheova.

Zakynthos (-thu) - lesnatý ostrov u Ithaky.

Zárná - dcera Héliová, se svou sestrou Světluší hlídala otcova stáda na Thrínakii.

Zefyros (-ru) - mírný západní vítr i jeho bůh, ale dovede být i prudký a bouřlivý.

Zéthos (-tha) - syn Diův a Antiopin, bratr Amfionův.

Zeus (2. p. Dia, Diovi, atd.) - nejvyšší bůh, pán Olympu; syn Kronův, proto Kronovec, vládce hromu a blesku a vůbec počasí; Otec bohů i lidí.

Zora (Éós) - sestra Héliová, bohyně ranních červánků.